။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

(ပဌမော ဘာဂေါ)

နိဒါနာဒိကထာ

၁. **သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော, စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ။**
အာတာပီ နိပကော ဘိက္ခု, သော ဣမံ ဝိဇဋယေ ဇဋန္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၃)။

ဣတိ ဟိဒံ ဝုတ္တံ, ကသ္မာ ပနေတံ ဝုတ္တံ, ဘဂဝန္တံ ကိရ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တံ ရတ္တိဘာဂေ အညတရော ဒေဝပုတ္တော ဥပသင်္ကမိတွာ အတ္တနော သံသယသမုဂ္ဃာဋတ္ထံ –

အန္တောဇဋာ ဗဟိဇဋာ, ဇဋာယ ဇဋိတာ ပဇာ။
တံ တံ ဂေါတမ ပုစ္ဆာမိ, ကော ဣမံ ဝိဇဋယေ ဇဋန္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၃) –

ဣမံ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ တဿာယံ သင်္ခေပတ္ထော – **ဇဋာ**တိ တဏှာယ ဇာလိနိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ သာ ဟိ ရူပါဒီသု အာရမ္မဏေသု ဟေဋ္ဌုပရိယဝသေန ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော သံသိဗ္ဗနဋ္ဌေန ဝေဠုဂုမ္ဗာဒီနံ သာခါဇာလသင်္ခါတာ ဇဋာ ဝိယာတိ ဇဋာ, သာ ပနေသာ သကပရိက္ခာရပရပရိက္ခာရေသု သကအတ္တဘာဝပရအတ္တဘာဝေသု အဇ္ဈတ္တိကာယတနဗာဟိရာယတနေသု စ ဥပ္ပဇ္ဇနတော **အန္တောဇဋာ ဗဟိဇဋာ**တိ ဝုစ္စတိ။ တာယ ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယ **ဇဋာယ ဇဋိတာ ပဇာ**။ ယထာ နာမ ဝေဠုဂုမ္ဗဇဋာဒီဟိ ဝေဠုအာဒယော, ဧဝံ တာယ တဏှာဇဋာယ သဗ္ဗာပိ အယံ သတ္တနိကာယသင်္ခါတာ ပဇာ ဇဋိတာ ဝိနဒ္ဓါ, သံသိဗ္ဗိတာတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ စ ဧဝံ ဇဋိတာ။ **တံ တံ ဂေါတမ ပုစ္ဆာမီ**တိ တသ္မာ တံ ပုစ္ဆာမိ။ **ဂေါတမာ**တိ ဘဂဝန္တံ ဂေါတ္တေန အာလပတိ။ **ကော ဣမံ ဝိဇဋယေ ဇဋန္တိ** ဣမံ ဧဝံ တေဓာတုကံ ဇဋေတွာ ဌိတံ ဇဋံ ကော ဝိဇဋေယျ, ဝိဇဋေတုံ ကော သမတ္ထောတိ ပုစ္ဆတိ။

ဧဝံ ပုဋ္ဌော ပနဿ သဗ္ဗဓမ္မေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရော ဒေဝဒေဝေါ သက္ကာနံ အတိသက္ကော ဗြဟ္မာနံ အတိဗြဟ္မာ စတုဝေသာရဇ္ဇဝိသာရဒေါ ဒသဗလဓရော အနာဝရဏဉာဏော သမန္တစက္ခု ဘဂဝါ တမတ္ထံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော –

သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော, စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ။
အာတာပီ နိပကော ဘိက္ခု, သော ဣမံ ဝိဇဋယေ ဇဋန္တိ။ –

ဣမံ ဂါထမာဟ။

၂. ဣမိဿာ ဒါနိ ဂါထာယ, ကထိတာယ မဟေသိနာ။
ဝဏ္ဏယန္တော ယထာဘူတံ, အတ္ထံ သီလာဒိဘေဒနံ။

သုဒုလ္လဘံ လဘိတွာန, ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဇိနသာသနေ။
သီလာဒိသင်္ဂဟံ ခေမံ, ဥဇုံ မဂ္ဂံ ဝိသုဒ္ဓိယာ။

ယထာဘူတံ အဇာနန္တာ, သုဒ္ဓိကာမာပိ ယေ ဣဓ။
ဝိသုဒ္ဓိံ နာဓိဂစ္ဆန္တိ, ဝါယမန္တာပိ ယောဂိနော။

တေသံ ပါမောဇ္ဇကရဏံ, သုဝိသုဒ္ဓဝိနိစ္ဆယံ။
မဟာဝိဟာရဝါသီနံ, ဒေသနာနယနိဿိတံ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ဘာသိဿံ၊ တံ မေ သက္ကစ္စ ဘာသတော။
ဝိသုဒ္ဓိကာမာ သဗ္ဗေပိ၊ နိသာမယထ သာဓဝေါတိ။

၃. တတ္ထ **ဝိသုဒ္ဓိ** တိ သဗ္ဗမလဝိရဟိတံ အစ္စန္တပရိသုဒ္ဓံ နိဗ္ဗာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဿာ ဝိသုဒ္ဓိယာ မဂ္ဂေါတိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ။ **မဂ္ဂေါ** တိ အဓိဂမူပါယော ဝုစ္စတိ။ တံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ဘာသိဿာမီတိ အတ္ထော။

သော ပနာယံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ** ကတ္ထစိ **ဝိပဿနာမတ္တဝသေနေဝ** ဒေသိတော။ ယထာဟ –

''သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာတိ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။
အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ''တိ။ (ဓ. ပ. ၂၇၇)။

ကတ္ထစိ **ဈာနပညာဝသေန**။ ယထာဟ –

''ယမှိ ဈာနဉ္စ ပညာ စ၊ သ ဝေ နိဗ္ဗာနသန္တိကေ''တိ။ (ဓ. ပ. ၃၇၂)။

ကတ္ထစိ **ကမ္မာဒိဝသေန** ။ ယထာဟ –

''ကမ္မံ ဝိဇ္ဇာ စ ဓမ္မော စ၊ သီလံ ဇီဝိတမုတ္တမံ။
ဧတေန မစ္စာ သုဇ္ဈန္တိ၊ န ဂေါတ္တေန ဓနေန ဝါ''တိ။ (မ. နိ. ၃.၃၈၇; သံ. နိ. ၁.၄၈)။

ကတ္ထစိ **သီလာဒိဝသေန**။ ယထာဟ –

''သဗ္ဗဒါ သီလသမ္ပန္နော၊ ပညဝါ သုသမာဟိတော။
အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော၊ ဩဃံ တရတိ ဒုတ္တရ''န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၉၆)။

ကတ္ထစိ **သတိပဋ္ဌာနာဒိဝသေန** ။ ယထာဟ –

''ဧကာယနော အယံ, ဘိက္ခဝေ, မဂ္ဂေါ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ။ပေ။ နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကိရိယာယ, ယဒိဒံ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၃)။

သမ္မပ္ပဓာနာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဣမသ္မိံ ပန ပဉှာဗျာကရဏေ **သီလာဒိဝသေန** ဒေသိတော။

၄. တတြာယံ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ – **သီလေ ပတိဋ္ဌာယာ** တိ သီလေ ဌတွာ, သီလံ ပရိပူရယမာနောယေဝ စေတ္ထ သီလေ ဌိတောတိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ သီလပရိပူရဏေန သီလေ ပတိဋ္ဌဟိတွာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ **နရော** တိ သတ္တော။ **သပညော** တိ ကမ္မဇတိဟေတုကပဋိသန္ဓိပညာယ ပညဝါ။ **စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယ** န္တိ သမာဓိဉ္စေဝ ဝိပဿနဉ္စ ဘာဝယမာနော, စိတ္တသီသေန ဟေတ္ထ သမာဓိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ ပညာနာမေန စ ဝိပဿနာတိ။ **အာတာပီ** တိ ဝီရိယဝါ။ ဝီရိယဉှိ ကိလေသာနံ အာတာပနပရိတာပနဋ္ဌေန အာတာပောတိ ဝုစ္စတိ။ တဒဿ အတ္ထီတိ အာတာပီ။ **နိပကော** တိ နေပက္ကံ ဝုစ္စတိ ပညာ, တာယ သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော။ ဣမိနာ ပဒေန ပါရိဟာရိကပညံ ဒဿေတိ။ ဣမသ္မိဉှိ ပဉှာဗျာကရဏေ တိက္ခတ္တုံ ပညာ အာဂတာ။ တတ္ထ ပဌမာ ဇာတိပညာ, ဒုတိယာ ဝိပဿနာပညာ, တတိယာ သဗ္ဗကိစ္စပရိဏာယိကာ ပါရိဟာရိကပညာ။ သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခတီတိ **ဘိက္ခု။ သော ဣမံ ဝိဇဋယေ ဇဋ** န္တိ သော ဣမိနာ စ သီလေန ဣမိနာ စ စိတ္တသီသေန နိဒ္ဒိဋ္ဌသမာဓိနာ ဣမာယ စ တိဝိဓာယ ပညာယ ဣမိနာ စ အာတာပေနာတိ ဆဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု။ သေယျထာပိ နာမ ပုရိသော ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာယ သုနိသိတံ သတ္ထံ ဥက္ခိပိတွာ မဟန္တံ ဝေဠုဂုမ္ဗံ ဝိဇဋေယျ, ဧဝမေဝ သီလပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာယ သမာဓိသိလာယံ သုနိသိတံ ဝိပဿနာပညာသတ္ထံ ဝီရိယဗလပဂ္ဂဟိတေန ပါရိဟာရိကပညာဟတ္ထေန ဥက္ခိပိတွာ သဗ္ဗမ္ပိ တံ အတ္တနော သန္တာနေ ပတိတံ တဏှာဇဋံ ဝိဇဋေယျ သဉ္ဆိန္ဒေယျ သမ္ပဒါလေယျ။ မဂ္ဂက္ခဏေ ပနေသ တံ ဇဋံ ဝိဇဋေတိ နာမ။ ဖလက္ခဏေ ဝိဇဋိတဇဋော သဒေဝကဿ လောကဿ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော ဟောတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

‘‘သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော၊ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ။
အာတာပီ နိပကော ဘိက္ခု၊ သော ဣမံ ဝိဇဋယေ ဇဋ’’န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၃)။

၅. တတ္ရာယံ ယာယ ပညာယ **သပညော**တိ ဝုတ္တော, တတ္ရာဿ ကရဏီယံ နတ္ထိ။ ပုရိမကမ္မာနုဘာဝေနေဝ ဟိဿ သာ သိဒ္ဓါ။ **အာတာပီ နိပကော**တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တဝီရိယဝသေန ပန တေန သာတစ္စကာရိနာ ပညာဝသေန စ သမ္ပဇာနကာရိနာ ဟုတွာ သီလေ ပတိဋ္ဌာယ စိတ္တပညာဝသေန ဝုတ္တာ သမထဝိပဿနာ ဘာဝေတဗ္ဗာတိ ဣမမတ္ထံ ဘဂဝါ သီလသမာဓိပညာမုခေန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ဒဿေတိ။

ဧတ္တာဝတာ ဟိ တိဿော သိက္ခာ, တိဝိဓကလျာဏံ သာသနံ, တေဝိဇ္ဇတာဒီနံ ဥပနိဿယော, အန္တဒွယဝဇ္ဇနမဇ္ဈိမပဋိပတ္တိသေဝနာနိ, အပါယာဒိသမတိက္ကမနုပါယော, တီဟာကာရေဟိ ကိလေသပ္ပဟာနံ, ဝီတိက္ကမာဒီနံ ပဋိပက္ခော, သံကိလေသတ္တယဝိသောဓနံ, သောတာပန္နာဒိဘာဝဿ စ ကာရဏံ ပကာသိတံ ဟောတိ။

ကထံ? ဧတ္ထ ဟိ သီလေန အဓိသီလသိက္ခာ ပကာသိတာ ဟောတိ, သမာဓိနာ အဓိစိတ္တသိက္ခာ, ပညာယ အဓိပညာသိက္ခာ။

သီလေန စ သာသနဿ အာဒိကလျာဏတာ ပကာသိတာ ဟောတိ။ ‘‘ကော စာဒိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ, သီလဉ္စ သုဝိသုဒ္ဓ’’န္တိ (သံ. နိ. ၅.၃၆၉) ဟိ ဝစနတော, ‘‘သဗ္ဗပါပဿ အကရဏ’’န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၉၀) အာဒိဝစနတော စ သီလံ သာသနဿ အာဒိ, တဉ္စ ကလျာဏံ, အဝိပ္ပဋိသာရာဒိဂုဏာဝဟတ္တာ။ သမာဓိနာ မဇ္ဈေကလျာဏတာ ပကာသိတာ ဟောတိ။ ‘‘ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ’’တိ (ဒီ. နိ. ၂.၉၀) အာဒိဝစနတော ဟိ သမာဓိ သာသနဿ မဇ္ဈေ, သော စ ကလျာဏော, ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိဂုဏာဝဟတ္တာ။ ပညာယ သာသနဿ ပရိယောသာနကလျာဏတာ ပကာသိတာ ဟောတိ။ ‘‘သစိတ္တပရိယောဒပနံ, ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသန’’န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၉၀) ဟိ ဝစနတော, ပညုတ္တရတော စ ပညာ သာသနဿ ပရိယောသာနံ, သာ စ ကလျာဏံ, ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု တာဒိဘာဝါဝဟနတော။

‘‘သေလော ယထာ ဧကဃနော၊ ဝါတေန န သမီရတိ။
ဧဝံ နိန္ဒာပသံသာသု၊ န သမိဉ္ဇန္တိ ပဏ္ဍိတာ’’တိ။ (ဓ. ပ. ၈၁)။ –

ဟိ ဝုတ္တံ။

တထာ သီလေန တေဝိဇ္ဇတာယ ဥပနိဿယော ပကာသိတော ဟောတိ။ သီလသမ္ပတ္တိဉှိ နိဿာယ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ပာပုဏာတိ, န တတော ပရံ။ သမာဓိနာ ဆဠဘိညတာယ ဥပနိဿယော ပကာသိတော ဟောတိ။ သမာဓိသမ္ပဒဉှိ နိဿာယ ဆ အဘိညာ ပာပုဏာတိ, န တတော ပရံ။ ပညာယ ပဋိသမ္ဘိဒါပဘေဒဿ ဥပနိဿယော ပကာသိတော ဟောတိ။ ပညာသမ္ပတ္တိဉှိ နိဿာယ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ ပာပုဏာတိ, န အညေန ကာရဏေန။

သီလေန စ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂသင်္ခါတဿ အန္တဿ ဝဇ္ဇနံ ပကာသိတံ ဟောတိ, သမာဓိနာ အတ္တကိလမထာနုယောဂသင်္ခါတဿ။ ပညာယ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပတ္တိယာ သေဝနံ ပကာသိတံ ဟောတိ။

တထာ သီလေန အပါယသမတိက္ကမနုပါယော ပကာသိတော ဟောတိ, သမာဓိနာ ကာမဓာတုသမတိက္ကမနုပါယော, ပညာယ သဗ္ဗဘဝသမတိက္ကမနုပါယော။

သီလေန စ တဒင်္ဂပ္ပဟာနဝသေန ကိလေသပ္ပဟာနံ ပကာသိတံ ဟောတိ, သမာဓိနာ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနဝသေန, ပညာယ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဝသေန။

တထာ သီလေန ကိလေသာနံ ဝီတိက္ကမပဋိပက္ခော ပကာသိတော ဟောတိ, သမာဓိနာ ပရိယုဋ္ဌာနပဋိပက္ခော, ပညာယ အနုသယပဋိပက္ခော။

သီလေန စ ဒုစ္စရိတသံကိလေသဝိသောဓနံ ပကာသိတံ ဟောတိ, သမာဓိနာ တဏှာသံကိလေသဝိသောဓနံ, ပညာယ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသဝိသောဓနံ။

တထာ သီလေန သောတာပန္နသကဒါဂါမိဘာဝဿ ကာရဏံ ပကာသိတံ ဟောတိ, သမာဓိနာ အနာဂါမိဘာဝဿ, ပညာယ အရဟတ္တဿ။ သောတာပန္နော ဟိ ''သီလေသု ပရိပူရကာရီ''တိ (အ. နိ. ၃.၈၇) ဝုတ္တော, တထာ သကဒါဂါမီ။ အနာဂါမီ ပန ''သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရီ''တိ (အ. နိ. ၃.၈၇)။ အရဟာ ပန ''ပညာယ ပရိပူရကာရီ''တိ (အ. နိ. ၃.၈၇)။

ဧဝံ ဧတ္တာဝတာ တိဿော သိက္ခာ, တိဝိဓကလျာဏံ သာသနံ, တေဝိဇ္ဇတာဒီနံ ဥပနိဿယော, အန္တဒွယဝဇ္ဇနမဇ္ဈိမပဋိပတ္တိသေဝနာနိ, အပါယာဒိသမတိက္ကမနုပါယော, တီဟာကာရေဟိ ကိလေသပ္ပဟာနံ, ဝီတိက္ကမာဒီနံ ပဋိပက္ခော, သံကိလေသတ္တယဝိသောဓနံ, သောတာပန္နာဒိဘာဝဿ စ ကာရဏန္တိ ဣမေ နဝ, အညေ စ ဧဝရူပါ ဂုဏတ္တိကာ ပကာသိတာ ဟောန္တီတိ။

၁. သီလနိဒ္ဒေသော

သီလသရူပာဒိကထာ

၆. ဧဝံ အနေကဂုဏသင်္ဂါဟကေန သီလသမာဓိပညာမုခေန ဒေသိတောပိ ပနေသ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ** အတိသင်္ခေပဒေသိတောယေဝ ဟောတိ။ တသ္မာ နာလံ သဗ္ဗေသံ ဥပကာရာယာတိ ဝိတ္ထာရမဿ ဒဿေတုံ သီလံ တာဝ အာရဗ္ဘ ဣဒံ ပဉှာကမ္မံ ဟောတိ။

ကိံ သီလံ, ကေနဋ္ဌေန သီလံ, ကာနဿ လက္ခဏရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနိ, ကိမာနိသံသံ သီလံ, ကတိဝိဓံ စေတံ သီလံ, ကော စဿ သံကိလေသော, ကိံ ဝေါဒါနန္တိ။

တတြိဒံ ဝိဿဇ္ဇနံ။ **ကိံ သီလန္တိ** ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ဝါ ဝိရမန္တဿ ဝတ္တပဋိပတ္တိံ ဝါ ပူရေန္တဿ စေတနာဒယော ဓမ္မာ။ ဝုတ္တဉှေတံ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ "ကိံ သီလန္တိ စေတနာ သီလံ, စေတသိကံ သီလံ, သံဝရော သီလံ, အဝီတိက္ကမော သီလ"န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၃၉)။ တတ္ထ **စေတနာ သီလံ** နာမ ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ဝါ ဝိရမန္တဿ ဝတ္တပဋိပတ္တိံ ဝါ ပူရေန္တဿ စေတနာ။ **စေတသိကံ သီလံ** နာမ ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ဝိရမန္တဿ ဝိရတိ။ အပိစ စေတနာ သီလံ နာမ ပါဏာတိပါတာဒီနိ ပဇဟန္တဿ သတ္တ ကမ္မပထစေတနာ။ စေတသိကံ သီလံ နာမ "အဘိဇ္ဈံ ပဟာယ ဝိဂတာဘိဇ္ဈေန စေတသာ ဝိဟရတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၁၇) အာဒိနာ နယေန ဝုတ္တာ အနဘိဇ္ဈာဗျာပါဒသမ္မာဒိဋ္ဌိဓမ္မာ။ **သံဝရော သီလန္တိ** ဧတ္ထ ပဉ္စဝိဓေန သံဝရော ဝေဒိတဗ္ဗော ပါတိမောက္ခသံဝရော, သတိသံဝရော, ဉာဏသံဝရော, ခန္တိသံဝရော, ဝီရိယသံဝရောတိ။ တတ္ထ ဣမိနာ ပါတိမောက္ခသံဝရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတောတိ (ဝိဘ. ၅၁၁) အယံ **ပါတိမောက္ခသံဝရော**။ ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ, စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတီတိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၁၃) အယံ **သတိသံဝရော**။

ယာနိ သောတာနိ လောကသ္မိံ၊ (အဇိတာတိ ဘဂဝါ။)
သတိ တေသံ နိဝါရဏံ။
သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမိ၊ ပညာယေတေ ပိဓိယ္ယရေတိ။ (သု. နိ. ၁၀၄၁)။

အယံ **ဉာဏသံဝရော**။ ပစ္စယပဋိသေဝနမ္ပိ ဧတ္ထေဝ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ ယော ပနာယံ ခမော ဟောတိ သီတဿ ဥဏှဿာတိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၄; အ. နိ. ၆.၅၈) နယေန အာဂတော, အယံ **ခန္တိသံဝရော** နာမ။ ယော စာယံ ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝါသေတီတိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၆; အ. နိ. ၆.၅၈) နယေန အာဂတော, အယံ **ဝီရိယသံဝရော** နာမ။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိပိ ဧတ္ထေဝ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ ဣတိ အယံ ပဉ္စဝိဓောပိ သံဝရော, ယာ စ ပါပဘီရုကာနံ ကုလပုတ္တာနံ သမ္ပတ္တဝတ္ထုတော ဝိရတိ, သဗ္ဗမ္ပေတံ သံဝရသီလန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အဝီတိက္ကမော သီလ**န္တိ သမာဒိန္နသီလဿ ကာယိကဝါစသိကော အနတိက္ကမော။ ဣဒံ တာဝ ကိံ သီလန္တိ ပဉှဿ ဝိဿဇ္ဇနံ။

၇. အဝသေသေသု **ကေနဋ္ဌေန သီလ**န္တိ သီလနဋ္ဌေန သီလံ။ ကိမိဒံ သီလနံ နာမ။ သမာဓာနံ ဝါ, ကာယကမ္မာဒီနံ သုသီလျဝသေန အဝိပ္ပကိဏ္ဏတာတိ အတ္ထော။ ဥပဓာရဏံ ဝါ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပတိဋ္ဌာနဝသေန အာဓာရဘာဝေါတိ အတ္ထော။ ဧတဒေဝ ဟေတ္ထ အတ္ထဒွယံ သဒ္ဒလက္ခဏဝိဒူ အနုဇာနန္တိ။ အညေ ပန သိရဋ္ဌော သီလတ္ထော, သီတလဋ္ဌော သီလတ္ထောတိ ဧဝမာဒိနာပိ နယေနေတ္ထ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယန္တိ။

၈. ဣဒါနိ **ကာနဿ လက္ခဏရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနီ**တိ ဧတ္ထ –

သီလနံ **လက္ခဏံ** တဿ၊ ဘိန္နဿာပိ အနေကဓာ။
သနိဒဿနတ္တံ ရူပဿ၊ ယထာ ဘိန္နဿနေကဓာ။

ယထာ ဟိ နီလပီတာဒိဘေဒေန အနေကဓာ ဘိန္နဿာပိ ရူပါယတနဿ သနိဒဿနတ္တံ လက္ခဏံ, နီလာဒိဘေဒေန ဘိန္နဿာပိ သနိဒဿနဘာဝါနတိက္ကမနတော။ တထာ သီလဿ စေတနာဒိဘေဒေန အနေကဓာ ဘိန္နဿာ

ပိ ယဒေတံ ကာယကမ္မာဒီနံ သမာဓာနဝသေန ကုသလာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပတိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တံ သီလနံ, တဒေဝ လက္ခဏံ, စေတနာဒိဘေဒေန ဘိန္နဿာပိ သမာဓာနပတိဋ္ဌာနဘာဝတနတိက္ကမနတော။ ဧဝံ လက္ခဏဿ ပနဿ –

ဒုဿီလျဝိဒ္ဓံသနတာ ၊ အနဝဇ္ဇဂုဏော တထာ။
ကိစ္စသမ္ပတ္တိအတ္ထေန၊ **ရသော** နာမ ပဝုစ္စတိ။

တသ္မာ ဣဒံ သီလံ နာမ ကိစ္စဋ္ဌေန ရသေန ဒုဿီလျဝိဒ္ဓံသနရသံ, သမ္ပတ္တိအတ္ထေန ရသေန အနဝဇ္ဇရသန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ လက္ခဏာဒီသု ဟိ ကိစ္စမေဝ သမ္ပတ္တိ ဝါ ရသောတိ ဝုစ္စတိ။

သောစေယျပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ တယိဒံ တဿ ဝိညုဟိ။
ဩတ္တပ္ပဉ္စ ဟိရီ စေဝ၊ **ပဒဋ္ဌာန** န္တိ ဝဏ္ဏိတံ။

တယိဒံ သီလံ ကာယသောစေယျံ ဝစီသောစေယျံ မနောသောစေယျန္တိ (အ. နိ. ၃.၁၂၁) ဧဝံ ဝုတ္တသောစေယျပစ္စုပဋ္ဌာနံ, သောစေယျဘာဝေန ပစ္စုပဋ္ဌာတိ ဂဟဏဘာဝံ ဂစ္ဆတိ။ ဟိရောတ္တပ္ပဉ္စ ပနဿ ဝိညူဟိ ပဒဋ္ဌာနန္တိ ဝဏ္ဏိတံ, အာသန္နကာရဏန္တိ အတ္ထော။ ဟိရောတ္တပ္ပေ ဟိ သတိ သီလံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ တိဋ္ဌတိ စ။ အသတိ နေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န တိဋ္ဌတီတိ။ ဧဝံ သီလဿ လက္ခဏရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

သီလာနိသံသကထာ

၉. ကိမာနိသံသံ သီလန္တိ အဝိပ္ပဋိသာရာဒိအနေကဂုဏပဋိလာဘာနိသံသံ။ ဝုတ္တဉှေတံ – ''အဝိပ္ပဋိသာရတ္ထာနိ ခော, အာနန္ဒ, ကုသလာနိ သီလာနိ အဝိပ္ပဋိသာရာနိသံသာနီ''တိ (အ. နိ. ၁၁.၁)။

အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ ''ပဉ္စိမေ ဂဟပတယော အာနိသံသာ သီလဝတော သီလသမ္ပဒာယ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ ဂဟပတယော သီလဝါ သီလသမ္ပန္နော အပ္ပမာဒာဓိကရဏံ မဟန္တံ ဘောဂက္ခန္ဓံ အဓိဂစ္ဆတိ, အယံ ပဌမော အာနိသံသော သီလဝတော သီလသမ္ပဒာယ။ ပုန စပရံ ဂဟပတယော သီလဝတော သီလသမ္ပန္နဿ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ, အယံ ဒုတိယော အာနိသံသော သီလဝတော သီလသမ္ပဒာယ။ ပုန စပရံ ဂဟပတယော သီလဝါ သီလသမ္ပန္နော ယညဒေဝ ပရိသံ ဥပသင်္ကမတိ ယဒိ ခတ္တိယပရိသံ ယဒိ ဗြာဟ္မဏပရိသံ ယဒိ ဂဟပတိပရိသံ ယဒိ သမဏပရိသံ, ဝိသာရဒေါ ဥပသင်္ကမတိ အမင်္ကုဘူတော, အယံ တတိယော အာနိသံသော သီလဝတော သီလသမ္ပဒာယ။ ပုန စပရံ ဂဟပတယော သီလဝါ သီလသမ္ပန္နော အသမ္မူဠှော ကာလံ ကရောတိ, အယံ စတုတ္ထော အာနိသံသော သီလဝတော သီလသမ္ပဒာယ။ ပုန စပရံ ဂဟပတယော သီလဝါ သီလသမ္ပန္နော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ, အယံ ပဉ္စမော အာနိသံသော သီလဝတော သီလသမ္ပဒာယာ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၅၀; အ. နိ. ၅.၂၁၃; မဟာဝ. ၂၈၅)။

အပရေပိ ''အာကင်္ခေယျ စေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဗြဟ္မစာရီနံ ပိယော စ အဿံ မနာပေါ စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာတိ, သီလေသွေဝဿ ပရိပူရကာရီ''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၆၅) နယေန ပိယမနာပတာဒယော အာသဝက္ခယပရိယောသာနာ အနေကာ သီလာနိသံသာ ဝုတ္တာ။ ဧဝံ အဝိပ္ပဋိသာရာဒိအနေကဂုဏာနိသံသံ သီလံ။ အပိစ –

သာသနေ ကုလပုတ္တာနံ၊ ပတိဋ္ဌာ နတ္ထိ ယံ ဝိနာ။
အာနိသံသပရိစ္ဆေဒံ၊ တဿ သီလဿ ကော ဝဒေ။

န ဂင်္ဂါ ယမုနာ စာပိ၊ သရဘူ ဝါ သရသ္ဝတီ။
နိန္နဂါ ဝါစိရဝတီ၊ မဟီ ဝါပိ မဟာနဒီ။

သက္ကုဏန္တိ ဝိသောဓေတုံ၊ တံ မလံ ဣဓ ပါဏိနံ။
ဝိသောဓယတိ သတ္တာနံ၊ ယံ ဝေ သီလဇလံ မလံ။

န တံ သဇလဒါ ဝါတာ၊ န စာပိ ဟရိစန္ဒနံ။

နေဝ ဟာရာ န မဏယော၊ န စန္ဒကိရဏာဠ္လရာ။

သမယန္တီဓ သတ္တာနံ၊ ပရိဠာဟံ သုရက္ခိတံ။
ယံ သမေတိ ဣဒံ အရိယံ၊ သီလံ အစ္စန္တသီတလံ။

သီလဂန္ဓသမော ဂန္ဓော၊ ကုတော နာမ ဘဝိဿတိ။
ယော သမံ အနုဝါတေ စ၊ ပဋိဝါတေ စ ဝါယတိ။

သဂ္ဂါရောဟဏသောပါနံ ၊ အညံ သီလသမံ ကုတော။
ဒွါရံ ဝါ ပန နိဗ္ဗာန၊ နဂရဿ ပဝေသနေ။

သောဘန္တေဝံ န ရာဇာနော၊ မုတ္တာမဏိဝိဘူသိတာ။
ယထာ သောဘန္တိ ယတိနော၊ သီလဘူသနဘူသိတာ။

အတ္တာနုဝါဒါဒိဘယံ၊ ဝိဒ္ဓံသယတိ သဗ္ဗသော။
ဇနေတိ ကိတ္တိဟာသဉ္စ၊ သီလံ သီလဝတံ သဒါ။

ဂုဏာနံ မူလဘူတဿ၊ ဒောသာနံ ဗလဃာတိနော။
ဣတိ သီလဿ ဝိညေယျံ၊ အာနိသံသကထာမုခန္တိ။

သီလပ္ပဘေဒကထာ

၁၀. ဣဒါနိ ယံ ဝုတ္တံ **ကတိဝိဓံ စေတံ သီလန္တိ,** တတြိဒံ ဝိဿဇ္ဇနံ။ သဗ္ဗမေဝ တာဝ ဣဒံ သီလံ အတ္တနော သီလန လက္ခဏေန **ဧကဝိဓံ**။

စာရိတ္တဝါရိတ္တဝသေန **ဒုဝိဓံ**။ တထာ အာဘိသမာစာရိကအာဒိဗြဟ္မစရိယကဝသေန, ဝိရတိအဝိရတိဝသေန, နိဿိတာနိဿိတဝသေန, ကာလပရိယန္တအာပါဏကောဋိကဝသေန, သပရိယန္တာပရိယန္တဝသေန, လောကိယလောကုတ္တရဝသေန စ။

တိဝိဓံ ဟီနမဇ္ဈိမပဏီတဝသေန။ တထာ အတ္တာဓိပတေယျလောကာဓိပတေယျဓမ္မာဓိပတေယျဝသေန, ပရာမဋ္ဌာပရာမဋ္ဌပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝသေန, ဝိသုဒ္ဓါဝိသုဒ္ဓဝေမတိကဝသေန, သေက္ခာသေက္ခနေဝသေက္ခနာသေက္ခဝသေန စ။

စတုဗ္ဗိဓံ ဟာနဘာဂိယဋ္ဌိတိဘာဂိယဝိသေသဘာဂိယနိဗ္ဗေဓဘာဂိယဝသေန။ တထာ ဘိက္ခုဘိက္ခုနီအနုပသမ္ပန္နဂဟဋ္ဌသီလဝသေန, ပကတိအာစာရဓမ္မတာပုဗ္ဗဟေတုကသီလဝသေန, ပါတိမောက္ခသံဝရဣန္ဒြိယသံဝရအာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိပစ္စယသန္နိဿိတသီလဝသေန စ။

ပဉ္စဝိဓံ ပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလာဒိဝသေန။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ "ပဉ္စ သီလာနိ – ပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလံ, အပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလံ, ပရိပုဏ္ဏပါရိသုဒ္ဓိသီလံ, အပရာမဋ္ဌပါရိသုဒ္ဓိသီလံ, ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပါရိသုဒ္ဓိသီလ"န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၃၇)။ တထာ ပဟာနဝေရမဏီစေတနာသံဝရာဝီတိက္ကမဝသေန။

၁၁. တတ္ထ ဧကဝိဓကောဋ္ဌာသေ အတ္ထော ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒုဝိဓကောဋ္ဌာသေ ယံ ဘဂဝတာ "ဣဒံ ကတ္တဗ္ဗ"န္တိ ပညတ္တသိက္ခာပဒပူရဏံ, တံ **စာရိတ္တံ** ။ ယံ "ဣဒံ န ကတ္တဗ္ဗ"န္တိ ပဋိက္ခိတ္တဿ အကရဏံ, တံ **ဝါရိတ္တံ** ။ တတြာယံ ဝစနတ္ထော။ စရန္တိ တသ္မိံ သီလေသု ပရိပူရကာရိတာယ ပဝတ္တန္တီတိ စာရိတ္တံ။ ဝါရိတံ ဝါယန္တိ ရက္ခန္တိ တေနာတိ ဝါရိတ္တံ။ တတ္ထ သဒ္ဓါဝီရိယသာဓနံ စာရိတ္တံ, သဒ္ဓါသာဓနံ ဝါရိတ္တံ။ ဧဝံ စာရိတ္တဝါရိတ္တဝသေန ဒုဝိဓံ။

ဒုတိယဒုကေ **အဘိသမာစာရော**တိ ဥတ္တမသမာစာရော။ အဘိသမာစာရော ဧဝ **အာဘိသမာစာရိကံ**။ အဘိသမာစာရံ ဝါ အာရဗ္ဘ ပညတ္တံ အာဘိသမာစာရိကံ, အာဇီဝဋ္ဌမကတော အဝသေသသီလဿေတံ အဓိဝစနံ။ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိဘာဝဘူတန္တိ **အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ,** အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဿေတံ အဓိဝစနံ။ တဉှိ မဂ္ဂဿ အာဒိဘာဝဘူတံ, ပုဗ္ဗဘာဂေယေဝ ပရိသောဓေတဗ္ဗတော။ တေနာဟ – “ပုဗ္ဗေဝ ခေါ ပနဿ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ အာဇီဝေါ သုပရိသုဒ္ဓေါ ဟောတီ”တိ (မ. နိ. ၃.၄၃၁)။ ယာနိ ဝါ သိက္ခာပဒါနိ ခုဒ္ဒာနုခုဒ္ဒကာနီတိ ဝုတ္တာနိ, ဣဒံ အာဘိသမာစာရိကသီလံ။ သေသံ အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ။ ဥဘတောဝိဘင်္ဂပရိယာပန္နံ ဝါ အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ။ ခန္ဓကဝတ္တပရိယာပန္နံ အာဘိသမာစာရိကံ။ တဿ သမ္ပတ္တိယာ အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ သမ္ပဇ္ဇတိ။ တေနေဝါဟ – “သော ဝတ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာဘိသမာစာရိကံ ဓမ္မံ အပရိပူရေတွာ အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ ဓမ္မံ ပရိပူရေဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ”တိ (အ. နိ. ၅.၂၁)။ ဧဝံ အာဘိသမာစာရိကအာဒိဗြဟ္မစရိယကဝသေန ဒုဝိဓံ။

တတိယဒုကေ ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ဝေရမဏိမတ္တံ **ဝိရတိသီလံ**။ သေသံ စေတနာဒိ **အဝိရတိသီလ**န္တိ ဧဝံ ဝိရတိအဝိရတိဝသေန ဒုဝိဓံ။

စတုတ္ထဒုကေ နိဿယောတိ ဒွေ နိဿယာ တဏှာနိဿယော စ ဒိဋ္ဌိနိဿယော စ။ တတ္ထ ယံ “ဣမိနာဟံ သီလေန ဒေဝေါ ဝါ ဘဝိဿာမိ ဒေဝညတရော ဝါ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၀; မ. နိ. ၁.၁၈၆; အ. နိ. ၅.၂၀၆; ၇.၅၀) ဧဝံ ဘဝသမ္ပတ္တိံ အာကင်္ခမာနေန ပဝတ္တိတံ, ဣဒံ **တဏှာနိဿိတံ**။ ယံ “သီလေန သုဒ္ဓီ”တိ ဧဝံ သုဒ္ဓိဒိဋ္ဌိယာ ပဝတ္တိတံ, ဣဒံ **ဒိဋ္ဌိနိဿိတံ**။ ယံ ပန လောကုတ္တရံ လောကိယဉ္စ တဿေဝ သမ္ဘာရဘူတံ, ဣဒံ **အနိဿိတ**န္တိ ဧဝံ နိဿိတာနိဿိတဝသေန ဒုဝိဓံ။

ပဉ္စမဒုကေ ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ သမာဒိန္နံ သီလံ **ကာလပရိယန္တံ**။ ယာဝဇီဝံ သမာဒိယိတွာ တထေဝ ပဝတ္တိတံ **အာပါဏကောဋိက**န္တိ ဧဝံ ကာလပရိယန္တအာပါဏကောဋိကဝသေန ဒုဝိဓံ။

ဆဋ္ဌဒုကေ လာဘယသညာတိအင်္ဂဇီဝိတဝသေန ဒိဋ္ဌပရိယန္တံ **သပရိယန္တံ** နာမ။ ဝိပရီတံ **အပရိယန္တံ**။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ပဋိသမ္ဘိဒာယံ “ကတမံ တံ သီလံ သပရိယန္တံ? အတ္ထိ သီလံ လာဘပရိယန္တံ, အတ္ထိ သီလံ ယသပရိယန္တံ, အတ္ထိ သီလံ ဉာတိပရိယန္တံ, အတ္ထိ သီလံ အင်္ဂပရိယန္တံ, အတ္ထိ သီလံ ဇီဝိတပရိယန္တံ။ ကတမံ တံ သီလံ လာဘပရိယန္တံ? ဣဓေကစ္စော လာဘဟေတု လာဘပစ္စယာ လာဘကာရဏာ ယထာသမာဒိန္နံ သိက္ခာပဒံ ဝီတိက္ကမတိ, ဣဒံ တံ သီလံ လာဘပရိယန္တ”န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၃၈)။ ဧတေနေဝ ဥပါယေန ဣတရာနိပိ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာနိ။ အပရိယန္တဝိဿဇ္ဇနေပိ ဝုတ္တံ “ကတမံ တံ သီလံ န လာဘပရိယန္တံ? ဣဓေကစ္စော လာဘဟေတု လာဘပစ္စယာ လာဘကာရဏာ ယထာသမာဒိန္နံ သိက္ခာပဒံ ဝီတိက္ကမာယ စိတ္တမ္ပိ န ဥပ္ပာဒေတိ, ကိံ သော ဝီတိက္ကမိဿတိ, ဣဒံ တံ သီလံ န လာဘပရိယန္တ”န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၃၈)။ ဧတေနေဝုပါယေန ဣတရာနိပိ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာနိ။ ဧဝံ သပရိယန္တာပရိယန္တဝသေန ဒုဝိဓံ။

သတ္တမဒုကေ သဗ္ဗမ္ပိ သာသဝံ သီလံ **လောကိယံ**။ အနာသဝံ **လောကုတ္တရံ**။ တတ္ထ လောကိယံ ဘဝဝိသေသာဝဟံ ဟောတိ ဘဝနိဿရဏဿ စ သမ္ဘာရော။ ယထာဟ – “ဝိနယော သံဝရတ္ထာယ, သံဝရော အဝိပ္ပဋိသာရတ္ထာယ, အဝိပ္ပဋိသာရော ပါမောဇ္ဇတ္ထာယ, ပါမောဇ္ဇံ ပီတတ္ထာယ, ပီတိ ပဿဒ္ဓတ္ထာယ, ပဿဒ္ဓိ သုခတ္ထာယ, သုခံ သမာဓတ္ထာယ, သမာဓိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနတ္ထာယ, ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ နိဗ္ဗိဒတ္ထာယ, နိဗ္ဗိဒါ ဝိရာဂတ္ထာယ, ဝိရာဂေါ ဝိမုတ္တတ္ထာယ, ဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနတ္ထာယ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယ, ဧတဒတ္ထာ ကထာ, ဧတဒတ္ထာ မန္တနာ, ဧတဒတ္ထာ ဥပနိသာ, ဧတဒတ္ထံ သောတာဝဓာနံ, ယဒိဒံ အနုပါဒါ စိတ္တဿ ဝိမောက္ခော”တိ (ပရိ. ၃၆၆)။ လောကုတ္တရံ ဘဝနိဿရဏာဝဟံ ဟောတိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏဿ စ ဘူမီတိ ဧဝံ လောကိယလောကုတ္တရဝသေန ဒုဝိဓံ။

၁၂. တိကေသု ပဌမတ္တိကေ ဟီနေန ဆန္ဒေန စိတ္တေန ဝီရိယေန ဝီမံသာယ ဝါ ပဝတ္တိတံ **ဟီနံ**။ မဇ္ဈိမေဟိ ဆန္ဒာဒီဟိ ပဝတ္တိတံ **မဇ္ဈိမံ**။ ပဏီတေဟိ **ပဏီတံ**။ ယသကာမတာယ ဝါ သမာဒိန္နံ ဟီနံ။ ပုညဖလကာမတာယ မဇ္ဈိမံ။ ကတ္တဗ္ဗမေဝိဒန္တိ အရိယဘာဝံ နိဿာယ သမာဒိန္နံ ပဏီတံ။ “အဟမသ္မိ သီလသမ္ပန္နော, ဣမေ ပနညေ ဘိက္ခူ ဒုဿီလာ ပါပဓမ္မာ”တိ ဧဝံ အတ္တုက္ကံသနပရဝမ္ဘနာဒီဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ ဝါ ဟီနံ။ အနုပက္ကိလိဋ္ဌံ လောကိယံ သီလံ မဇ္ဈိမံ။

လောကုတ္တရံ ပဏီတံ။ တဏှာဟာဝသေန တ ဘဝဘောဂတ္ထာယ ပဝတ္တိတံ ဟီနံ။ အတ္တနော ဝိမောက္ခတ္ထာယ ပဝတ္တိတံ မဇ္ဈိမံ။ သဗ္ဗသတ္တာနံ ဝိမောက္ခတ္ထာယ ပဝတ္တိတံ ဟာရမိတာသီလံ ပဏီတန္တိ ဧဝံ ဟီနမဇ္ဈိမပဏီတဝသေန တိဝိဓံ။

ဒုတိယတ္တိကေ အတ္တနော အနနုရူပံ ပဇဟိတုကာမေန အတ္တဂရုနာ အတ္တနိကရဝေန ပဝတ္တိတံ **အတ္တာဓိပတေယ္ယံ** ။ လောကာပဝါဒံ ပရိဟရိတုကာမေန လောကဂရုနာ လောကေ ကရဝေန ပဝတ္တိတံ **လောကာဓိပတေယ္ယံ** ။ ဓမ္မမဟတ္တံ ပူဇေတုကာမေန ဓမ္မဂရုနာ ဓမ္မကရဝေန ပဝတ္တိတံ **ဓမ္မာဓိပတေယ္ယ** န္တိ ဧဝံ အတ္တာဓိပတေယ္ယာဒိဝသေန တိဝိဓံ။

တတိယတ္တိကေ ယံ ဒုကေသု နိဿိတန္တိ ဝုတ္တံ, တံ တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ ပရာမဋ္ဌတ္တာ **ပရာမဋ္ဌံ** ။ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကဿ မဂ္ဂသမ္ဘာရဘူတံ သေက္ခာနဉ္စ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တံ **အပရာမဋ္ဌံ** ။ သေက္ခာသေက္ခာနံ ဖလသမ္ပယုတ္တံ **ပဋိပ္ပဿဒ္ဓ** န္တိ ဧဝံ ပရာမဋ္ဌာဒိဝသေန တိဝိဓံ။

စတုတ္ထတ္တိကေ ယံ အာပတ္တိံ အနာပဇ္ဇန္တေန ပူရိတံ, အာပဇ္ဇိတွာ တ ပုန ကတပဋိကမ္မံ, တံ **ဝိသုဒ္ဓံ** ။ အာပတ္တိံ အာပန္နဿ အကတပဋိကမ္မံ **အဝိသုဒ္ဓံ** ။ ဝတ္ထုမှိ တ အာပတ္တိယာ တ အဇ္ဈာစာရေ တ ဝေမတိကဿ သီလံ **ဝေမတိကသီလံ** နာမ။ တတ္ထ ယောဂိနာ အဝိသုဒ္ဓသီလံ ဝိသောဓေတဗ္ဗံ, ဝေမတိကေ ဝတ္ထုဇ္ဈာစာရံ အကတွာ ဝိမတိ ပဋိဝိနေတဗ္ဗာ "ဣစ္စဿ ဖာသု ဘဝိဿတီ"တိ ဧဝံ ဝိသုဒ္ဓာဒိဝသေန တိဝိဓံ။

ပဉ္စမတ္တိကေ စတူဟိ အရိယမဂ္ဂေဟိ တီဟိ စ သာမညဖလေဟိ သမ္ပယုတ္တံ သီလံ **သေက္ခံ** ။ အရဟတ္တဖလသမ္ပယုတ္တံ **အသေက္ခံ** ။ သေသံ **နေဝသေက္ခနာသေက္ခ** န္တိ ဧဝံ သေက္ခာဒိဝသေန တိဝိဓံ။

ပဋိသမ္ဘိဒါယံ ပန ယသ္မာ လောကေ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ ပကတိပိ သီလန္တိ ဝုစ္စတိ, ယံ သန္ဓာယ "အယံ သုခသီလော, အယံ ဒုက္ခသီလော, အယံ ကလဟသီလော, အယံ မဏ္ဍနသီလော"တိ ဘဏန္တိ, တသ္မာ တေန ပရိယာယေန "တီဏိ သီလာနိ, ကုသလသီလံ အကုသလသီလံ အဗျာကတသီလန္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၃၉)။ ဧဝံ ကုသလာဒိဝသေနပိ တိဝိဓန္တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အကုသလံ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ အဓိပ္ပေတဿ သီလဿ လက္ခဏာဒီသု ဧကေနပိ န သမေတီတိ ဣဓ န ဥပနီတံ, တသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝဿ တိဝိဓတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၃. စတုက္ကေသု ပဌမစတုက္ကေ –

ယောဓ သေဝတိ ဒုဿီလေ၊ သီလဝန္တေ န သေဝတိ။
ဝတ္ထုဝီတိက္ကမေ ဒေါသံ၊ န ပဿတိ အဝိဒ္ဒသု။

မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဗဟုလော ၊ ဣန္ဒြိယာနိ န ရက္ခတိ။
ဧဝရူပဿ ဝေ သီလံ၊ ဇာယတေ **ဟာနဘာဂိယံ**။

ယော ပနတ္တမနော ဟောတိ၊ သီလသမ္ပတ္တိယာ ဣဓ။
ကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂမှိ၊ န ဥပ္ပာဒေတိ မာနသံ။

တုဋ္ဌဿ သီလမတ္တေန၊ အဃဋန္တဿ ဥတ္တရိ။
တဿ တံ **ဌိတိဘာဂိယံ**၊ သီလံ ဘဝတိ ဘိက္ခုနော။

သမ္ပန္နသီလော ဃဋတိ၊ သမာဓတ္ထာယ ယော ပန။
ဝိသေသဘာဂိယံ သီလံ၊ ဟောတိ တေဿ ဘိက္ခုနော။

အတုဋ္ဌော သီလမတ္တေန၊ နိဗ္ဗိဒံ ယောနုယုဉ္ဇတိ။
ဟောတိ **နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ**၊ သီလမေတဿ ဘိက္ခုနောတိ။

ဧဝံ ဟာနဘာဂိယာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓံ။

ဒုတိယစတုက္ကေ ဘိက္ခု အာရဗ္ဘ ပညတ္တသိက္ခာပဒါနိ, ယာနိ စ နေသံ ဘိက္ခုနီနံ ပညတ္တိတော ရက္ခိတဗ္ဗာနိ, ဣဒံ **ဘိက္ခုသီလံ**။ ဘိက္ခုနိယော အာရဗ္ဘ ပညတ္တသိက္ခာပဒါနိ, ယာနိ စ တာသံ ဘိက္ခူနံ ပညတ္တိတော ရက္ခိတဗ္ဗာနိ, ဣဒံ **ဘိက္ခုနိသီလံ**။ သာမဏေရသာမဏေရီနံ ဒသသီလာနိ **အနုပသမ္ပန္နသီလံ**။ ဥပါသကဥပါသိကာနံ နိစ္စသီလဝသေန ပဉ္စ သိက္ခာပဒါနိ, သတိ ဝါ ဥဿာဟေ ဒသ, ဥပေါသထင်္ဂဝသေန အဋ္ဌာတိ ဣဒံ **ဂဟဋ္ဌသီလ**န္တိ ဧဝံ ဘိက္ခုသီလာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓံ။

တတိယစတုက္ကေ ဥတ္တရကုရုကာနံ မနုဿာနံ အဝီတိက္ကမော **ပကတိသီလံ**။ ကုလဒေသပါသဏ္ဍာနံ အတ္တနော အတ္တနော မရိယာဒစာရိတ္တံ **အာစာရသီလံ**။ ''ဓမ္မတာ ဧသာ, အာနန္ဒ, ယဒါ ဗောဓိသတ္တော မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကန္တော ဟောတိ န ဗောဓိသတ္တမာတု ပုရိသေသု မာနသံ ဥပ္ပဇ္ဇိ ကာမဂုဏူပသံဟိတ''န္တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ ဗောဓိသတ္တမာတုသီလံ **ဓမ္မတာသီလံ**။ မဟာကဿပါဒီနံ ပန သုဒ္ဓသတ္တာနံ, ဗောဓိသတ္တဿ စ တာသု တာသု ဇာတီသု သီလံ **ပုဗ္ဗဟေတုကသီလ**န္တိ ဧဝံ ပကတိသီလာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓံ။

စတုတ္ထစတုက္ကေ ယံ ဘဂဝတာ ''ဣဓ ဘိက္ခု ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသူ''တိ (ဝိဘ. ၅၀၈; ဒီ. နိ. ၁.၁၉၃) ဝံ ဝုတ္တံ သီလံ, ဣဒံ **ပာတိမောက္ခသံဝရသီလံ** နာမ။ ယံ ပန ''သော စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ န နိမိတ္တဂ္ဂာဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ, ယတွာဓိကရဏမေနံ စက္ခုန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အနွာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ, ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ, စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ။ပေ။ ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ။ပေ။ ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ။ပေ။ ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ။ပေ။ မနသာ ဓမ္မံ ဝိညာယ န နိမိတ္တဂ္ဂာဟီ။ပေ။ မနိန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတီ''တိ (မ. နိ. ၁.၂၂, ၄၁၁; ဒီ. နိ. ၁.၂၁၃; အ. နိ. ၄.၁၉၈) ဝုတ္တံ, ဣဒံ **ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ**။ ယာ ပန အာဇီဝဟေတုပညတ္တာနံ ဆန္နံ သိက္ခာပဒါနံ ဝီတိက္ကမဿ, ''ကုဟနာ လပနာ နေမိတ္တိကတာ နိပ္ပေသိကတာ လာဘေန လာဘံ နိဇိဂီသနတာ''တိ ဧဝမာဒီနဉ္စ ပါပဓမ္မာနံ ဝသေန ပဝတ္တာ မိစ္ဆာဇီဝါ ဝိရတိ, ဣဒံ **အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ**။ ''ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော စီဝရံ ပဋိသေဝတိ, ယာဝဒေဝ သီတဿ ပဋိဃာတာယာ''တိ (မ. နိ. ၁.၂၃; အ. နိ. ၆.၅၈) အာဒိနာ နယေန ဝုတ္တော ပဋိသင်္ခါနပရိသုဒ္ဓော စတုပစ္စယပရိဘောဂေါ **ပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ** နာမ။

ပာတိမောက္ခသံဝရသီလံ

၁၄. တတြာယံ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာယ သဒ္ဓိံ ဝိနိစ္ဆယကထာ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ သာသနေ။ **ဘိက္ခူ**တိ သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခဏတာယ ဝါ ဘိန္နပဋဓရာဒိတာယ ဝါ ဧဝံ လဒ္ဓဝေါဟာရော သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော ကုလပုတ္တော။ **ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော**တိ ဧတ္ထ ပာတိမောက္ခန္တိ သိက္ခာပဒသီလံ။ တဉှိ ယော နံ ပါတိ ရက္ခတိ, တံ မောက္ခေတိ မောစယတိ အာပါယိကာဒီဟိ ဒုက္ခေဟိ, တသ္မာ **ပာတိမောက္ခ**န္တိ ဝုစ္စတိ။ သံဝရဏံ သံဝရော, ကာယိကဝါစသိကဿ အဝီတိက္ကမဿေတံ နာမံ။ ပာတိမောက္ခမေဝ သံဝရော ပာတိမောက္ခသံဝရော။ တေန ပာတိမောက္ခသံဝရေန သံဝုတော ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော, ဥပဂတော သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော။ **ဝိဟရတီ**တိ ဣရိယတိ။ **အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော**တိအာဒီနမတ္ထော ပါဠိယံ အာဂတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉှေတံ –

''အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော''တိ အတ္ထိ အာစာရော၊ အတ္ထိ အနာစာရော။

တတ္ထ ကတမော **အနာစာရော**? ကာယိကော ဝီတိက္ကမော ဝါစသိကော ဝီတိက္ကမော ကာယိကဝါစသိကော ဝီတိက္ကမော, အယံ ဝုစ္စတိ အနာစာရော။ သဗ္ဗမ္ပိ ဒုဿီလျံ အနာစာရော။ ဣဓေကစ္စော ဝေဠုဒါနေန ဝါ ပတ္တဒါနေန ဝါ ပုပ္ဖဖလသိနာနဒန္တကဋ္ဌဒါနေန ဝါ စာဋုကမျတာယ ဝါ မုဂ္ဂသူပျတာယ ဝါ ပါရိဘဋျတာယ ဝါ ဇင်္ဃပေသနိကေန ဝါ အညတရညတရေန ဝါ ဗုဒ္ဓပဋိကုဋ္ဌေန မိစ္ဆာအာဇီဝေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ, အယံ ဝုစ္စတိ အနာစာရော။

တတ္ထ ကတမော **အာစာရော**? ကာယိကော အဝီတိက္ကမော ဝါစသိကော အဝီတိက္ကမော ကာယိကဝါစသိကော အဝီတိက္ကမော, အယံ ဝုစ္စတိ အာစာရော။ သဗ္ဗောပိ သီလသံဝရော အာစာရော။ ဣဓေကစ္စော န ဝေဠုဒါနေန ဝါ န ပတ္တဒါနေန ဝါ န ပုပ္ဖဖလသိနာနဒန္တကဋ္ဌဒါနေန ဝါ န စာဋုကမျတာယ ဝါ န မုဂ္ဂသူပျတာယ ဝါ န ပါရိဘဋျတာယ ဝါ

န ဇင္ဃပေသနိကေန တ န အညတရညတရေန တ ဗုဒ္ဓပဋိကုဋ္ဌေန မိစ္ဆာအာဇီဝေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ, အယံ ဝုစ္စတိ အာစာ ရော။

ဂောစရောတိ အတ္ထိ ဂောစရော အတ္ထိ အဂောစရော။

တတ္ထ ကတမော **အဂောစရော**? ဣဓေကစ္စော ဝေသိယာဂေါစရော တ ဟောတိ ဝိဓဝ, ထုလ္လကုမာရိကာ, ပဏ္ဍ က, ဘိက္ခုနိ, ပါနာဂါရဂေါစရော တ ဟောတိ, သံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ ရာဇူဟိ ရာဇမဟာမတ္တေဟိ တိတ္ထိယေဟိ တိတ္ထိယ သာဝကေဟိ အနနုလောမိကေန သံသဂ္ဂေန, ယာနိ တ ပန တာနိ ကုလာနိ အသဒ္ဓါနိ အပ္ပသန္နာနိ အနောပါနဘူတာနိ အ က္ကောသကပရိဘာသကာနိ အနတ္ထကာမာနိ အဟိတကာမာနိ အဖာသုကကာမာနိ အယောဂက္ခေမကာမာနိ ဘိက္ခုနံ ဘိက္ခုနီနံ ဥပါသကာနံ ဥပါသိကာနံ, တထာရူပါနိ ကုလာနိ သေဝတိ ဘဇတိ ပယိရုပါသတိ, အယံ ဝုစ္စတိ အဂေါစရော။

တတ္ထ ကတမော **ဂေါစရော**? ဣဓေကစ္စော န ဝေသိယာဂေါစရော တ ဟောတိ။ပေ။ န ပါနာဂါရဂေါစရော တ ဟောတိ, အသံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ ရာဇူဟိ။ပေ။ တိတ္ထိယသာဝကေဟိ အနနုလောမိကေန သံသဂ္ဂေန, ယာနိ တ ပန တာနိ ကု လာနိ သဒ္ဓါနိ ပသန္နာနိ ဩပါနဘူတာနိ ကာသာဝပဇ္ဇောတာနိ ဣသိဝါတပဋိဝါတာနိ အတ္ထကာမာနိ။ပေ။ ယောဂက္ ခေမကာမာနိ ဘိက္ခုနံ။ပေ။ ဥပါသိကာနံ, တထာရူပါနိ ကုလာနိ သေဝတိ ဘဇတိ ပယိရုပါသတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ဂေါစရော။ ဣတိ ဣမိနာ စ အာစာရေန ဣမိနာ စ ဂေါစရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတော ဥပဂတော သမုပဂတော ဥပပန္နော သမ္ ပန္နော သမန္နာဂတော, တေန ဝုစ္စတိ "အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော"တိ (ဝိဘ. ၅၁၁)။

အပိ စေတ္ထ ဣမိနာပိ နယေန အာစာရဂေါစရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒုဝိဓော ဟိ အနာစာရော ကာယိကော ဝါစသိကော စ။ တတ္ထ ကတမော **ကာယိကော အနာစာရော**? ဣဓေကစ္စော သင်္ဃဂတောပိ အစိတ္တီကာရကတော ထေရေ ဘိက္ခူ ဃ ဋ္ဋယန္တောပိ တိဋ္ဌတိ, ဃဋ္ဋယန္တောပိ နိသီဒတိ, ပုရတောပိ တိဋ္ဌတိ, ပုရတောပိ နိသီဒတိ, ဥစ္စေပိ အာသနေ နိသီဒတိ, သသီသမ္ပိ ပါရုပိတွာ နိသီဒတိ, ဌိတကောပိ ဘဏတိ, ဗာဟာဝိက္ခေပကောပိ ဘဏတိ, ထေရာနံ ဘိက္ခူနံ အနုပါဟနာနံ စင်္ကမန္တာနံ သဥပါဟနော စင်္ကမတိ, နီစေ စင်္ကမေ စင်္ကမန္တာနံ ဥစ္စေ စင်္ကမေ စင်္ကမတိ, ဆမာယ စင်္ကမန္တာနံ စင်္ကမေ စင်္ကမတိ, ထေရေ ဘိက္ခူ အနုပခဇ္ဇာပိ တိဋ္ဌတိ, အနုပခဇ္ဇာပိ နိသီဒတိ, နဝေပိ ဘိက္ခူ အာသနေန ပဋိဗာဟ တိ, ဇန္တာဃရေပိ ထေရေ ဘိက္ခူ အနာပုစ္ဆာ ကဋ္ဌံ ပက္ခိပတိ, ဒွါရံ ပိဒဟတိ, ဥဒကတိတ္ထေပိ ထေရေ ဘိက္ခူ ဃဋ္ဋယ န္တောပိ ဩတရတိ, ပုရတောပိ ဩတရတိ, ဃဋ္ဋယန္တောပိ နှာယတိ, ပုရတောပိ နှာယတိ, ဃဋ္ဋယန္တောပိ ဥတ္တရ တိ, ပုရတောပိ ဥတ္တရတိ, အန္တရဃရံ ပဝိသန္တောပိ ထေရေ ဘိက္ခူ ဃဋ္ဋယန္တောပိ ဂစ္ဆတိ, ပုရတောပိ ဂစ္ဆတိ, ဝေ က္ကမ္မ စ ထေရာနံ ဘိက္ခူနံ ပုရတော ပုရတော ဂစ္ဆတိ, ယာနိပိ တာနိ ဟောန္တိ ကုလာနံ ဩဝရကာနိ ဂူဠှာနိ စ ပဋိစ္ဆန္ နာနိ စ ယတ္ထ ကုလိတ္ထိယော ကုလကုမာရိယော နိသီဒန္တိ, တတ္ထပိ သဟသာ ပဝိသတိ, ကုမာရကဿပိ သီသံ ပရာ မသတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ကာယိကော အနာစာရော။

တတ္ထ ကတမော **ဝါစသိကော အနာစာရော**? ဣဓေကစ္စော သင်္ဃဂတောပိ အစိတ္တီကာရကတော ထေရေ ဘိက္ ခူ အနာပုစ္ဆာ ဓမ္မံ ဘဏတိ။ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတိ, ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသတိ, ဌိတကောပိ ဘဏတိ, ဗာဟာဝိက္ခေပကောပိ ဘဏတိ, အန္တရဃရံ ပဝိဋ္ဌောပိ ဣတ္ထိံ ဝါ ကုမာရိံ ဝါ ဧဝမာဟ – "ဣတ္ထန္နာမေ ဣတ္ထံဂေါတ္တေ ကိံ အတ္ထိ, ယာဂု အတ္ထိ, ဘတ္တံ အတ္ထိ, ခါဒနီယံ အတ္ထိ, ကိံ ပိဝိဿာမ, ကိံ ခါဒိဿာမ, ကိံ ဘုဉ္ဇိဿာမ။ ကိံ ဝါ မေ ဒဿ ထာ"တိ ဝိပ္ပလပတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ဝါစသိကော အနာစာရော (မဟာနိ. ၈၇)။ ပဋိပက္ခဝသေန ပနဿ အာစာရော ဝေဒိ တဗ္ဗော။

အပိစ ဘိက္ခု သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နော သုနိဝတ္ထော သုပါရုတော ပါသာဒိကေန အ ဘိက္ကန္တေန ပဋိက္ကန္တေန အာလောကိတေန ဝိလောကိတေန သမိဉ္ဇိတေန ပသာရိတေန ဩက္ခိတ္တစက္ခု ဣရိယာ ပထသမ္ပန္နော ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော ဘောဇနေ မတ္တညူ ဇာဂရိယမနုယုတ္တော သတိသမ္ပဇညေန သမန္နာဂ တော အပ္ပိစ္ဆော သန္တုဋ္ဌော အာရဒ္ဓဝီရိယော အာဘိသမာစာရိကေသု သက္ကစ္စကာရီ ဂရုစိတ္တီကာရဗဟုလော ဝိဟ ရတိ, အယံ ဝုစ္စတိ အာစာရော။ ဧဝံ တာဝ အာစာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကေစရော ပန တိဝိဓော ဥပနိဿယကေစရော အာရက္ခကေစရော ဥပနိဗန္ဓကေစရောတိ။ တတ္ထ ကတမော **ဥပနိဿယကေစရော?** ဒသကထာဝတ္ထုဂုဏသမန္နာဂတော ကလျာဏမိတ္တော, ယံ နိဿာယ အဿုတံ သုဏာတိ, သုတံ ပရိယောဒပေတိ, ကင်္ခံ ဝိတရတိ, ဒိဋ္ဌိံ ဥဇုံ ကရောတိ, စိတ္တံ ပသာဒေတိ။ ယဿ ဝါ ပန အနုသိက္ခမာနော သဒ္ဓာယ ဝဍ္ဎတိ, သီလေန, သုတေန, စာဂေန, ပညာယ ဝဍ္ဎတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ဥပနိဿယကေစရော။

ကတမော **အာရက္ခကေစရော** ? ဣဓ ဘိက္ခု အန္တရဃရံ ပဝိဋ္ဌော ဝီထိံ ပဋိပန္နော ဩက္ခိတ္တစက္ခု ယုဂမတ္တဒဿာဝီ သုသံဝုတော ဂစ္ဆတိ, န ဟတ္ထိံ ဩလောကေန္တော, န အဿံ, န ရထံ, န ပတ္တိံ, န ဣတ္ထိံ, န ပုရိသံ ဩလောကေန္တော, န ဥဒ္ဓံ ဥလ္လောကေန္တော, န အဓော ဩလောကေန္တော, န ဒိသာဝိဒိသံ ပေက္ခမာနော ဂစ္ဆတိ, အယံ ဝုစ္စတိ အာရက္ခကေစရော။

ကတမော **ဥပနိဗန္ဓကေစရော** ? စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ယတ္ထ စိတ္တံ ဥပနိဗန္ဓတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ဘဂဝတာ – ''ကော စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ကေစရော သကော ပေတ္တိကော ဝိသယော? ယဒိဒံ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ''တိ (သံ. နိ. ၅.၃၇၂), အယံ ဝုစ္စတိ ဥပနိဗန္ဓကေစရော။ ဣတိ ဣမိနာ စ အာစာရေန ဣမိနာ စ ကေစရေန ဥပေတော။ပေ.။ သမန္နာဂတော။ တေနပိ ဝုစ္စတိ အာစာရကေစရသမ္ပန္နောတိ။

အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ တိ အဏုပ္ပမာဏေသု အသဉ္စိစ္စ အာပန္နသေခိယအကုသလစိတ္တုပ္ပာဒါဒိဘေဒေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿနသီလော။ **သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသူ** တိ ယံကိဉ္စိ သိက္ခာပဒေသု သိက္ခိတဗ္ဗံ, တံ သဗ္ဗံ သမ္မာ အာဒာယ သိက္ခတိ။ ဧတ္ထ စ ''ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော''တိ ဧတ္တာဝတာ စ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ ပာတိမောက္ခသံဝရသီလံ ဒဿိတံ။ ''အာစာရကေစရသမ္ပန္နော''တိအာဒိ ပန သဗ္ဗံ ယထာပဋိပန္နဿ တံ သီလံ သမ္ပဇ္ဇတိ, တံ ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ

၁၅. ယံ ပနေတံ တဒနန္တရံ ''သော စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ''တိအာဒိနာ နယေန ဒဿိတံ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ, တတ္ထ **သော**တိ ပာတိမောက္ခသံဝရသီလေ ဌိတော ဘိက္ခု။ **စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ**တိ ကာရဏဝသေန စက္ခူတိ လဒ္ဓဝေါဟာရေန ရူပဒဿနသမတ္ထေန စက္ခုဝိညာဏေန ရူပံ ဒိသွာ။ ပေါရာဏာ ပနာဟု ''စက္ခု ရူပံ န ပဿတိ, အစိတ္တကတ္တာ, စိတ္တံ န ပဿတိ, အစက္ခုကတ္တာ, ဒွါရာရမ္မဏသင်္ဃဋ္ဋေ ပန စက္ခုပသာဒဝတ္ထုကေန စိတ္တေန ပဿတိ။ ဤဒိသီ ပနေသာ 'ဓနုနာ ဝိဇ္ဈတီ'တိအာဒီသု ဝိယ သသမ္ဘာရကထာ နာမ ဟောတိ, တသ္မာ စက္ခုဝိညာဏေန ရူပံ ဒိသွာတိ အယမေဝေတ္ထ အတ္ထော''တိ။ **န နိမိတ္တဂ္ဂာဟီ** တိ ဣတ္ထိပုရိသနိမိတ္တံ ဝါ သုဘနိမိတ္တာဒိကံ ဝါ ကိလေသဝတ္ထုဘူတံ နိမိတ္တံ န ဂဏှာတိ, ဒိဋ္ဌမတ္တေယေဝ သဏ္ဌာတိ။ **နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂာဟီ** တိ ကိလေသာနံ အနုအနုဗျဉ္ဇနတော ပါကဋဘာဝကရဏတော အနုဗျဉ္ဇနန္တိ လဒ္ဓဝေါဟာရံ ဟတ္ထပါဒသိတဟသိတကထိတဝိလောကိတာဒိဘေဒံ အာကာရံ န ဂဏှာတိ, ယံ တတ္ထ ဘူတံ, တဒေဝ ဂဏှာတိ, စေတိယပဗ္ဗတဝါသီ **မဟာတိဿတ္ထေရော ဝိယ** ။

ထေရံ ကိရ စေတိယပဗ္ဗတာ အနုရာဓပုရံ ပိဏ္ဍစာရတ္ထာယ အာဂစ္ဆန္တံ အညတရာ ကုလသုဏှာ သာမိကေန သဒ္ဓိံ ဘဏ္ဍိတွာ သုမဏ္ဍိတပသာဓိတာ ဒေဝကညာ ဝိယ ကာလဿေဝ အနုရာဓပုရတော နိက္ခမိတွာ ဉာတိဃရံ ဂစ္ဆန္တီ အန္တရာမဂ္ဂေ ဒိသွာ ဝိပလ္လတ္ထစိတ္တာ မဟာဟသိတံ ဟသိ။ ထေရော ကိမေတန္တိ ဩလောကေန္တော တဿာ ဒန္တဋ္ဌိကေ အသုဘသညံ ပဋိလဘိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ တေန ဝုတ္တံ –

''တဿာ ဒန္တဋ္ဌိကံ ဒိသွာ, ပုဗ္ဗသညံ အနုဿရိ။
တတ္ထေဝ သော ဌိတော ထေရော, အရဟတ္တံ အပါပုဏီ''တိ။

သာမိကောပိ ခေါ ပနဿာ အနုမဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တော ထေရံ ဒိသွာ ''ကိဉ္စိ, ဘန္တေ, ဣတ္ထိံ ပဿထာ''တိ ပုစ္ဆိ။ တံ ထေရော အာဟ –

''နာဘိဇာနာမိ ဣတ္ထီ ဝါ, ပုရိသော ဝါ ဣတော ဂတော။

အပိစ အင္ဂိသင္တုာဣ၊ ဂစ္ဆတေသ မဟာပထေ”တိ။

ယတ္ဝတ္ထမိကရဏမေနန္တိအာဒိမှ ယံကာရဏာ ယဿ စက္ခုန္ဒြိယာသံဝရဿ ဟေတု တံ ပုဂ္ဂလံ သတိကဝာဋေန စက္ခုန္ဒြိယံ အသံဝုတံ အပိဟိတစက္ခုဒွါရံ ဟုတွာ ဝိဟရန္တံ ဧတေ အဘိဇ္ဈာဒယော ဓမ္မာ အန္ဝာဿဝေယျုံ အနုဗန္ဓေယျုံ။ **တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ** တိ တဿ စက္ခုန္ဒြိယဿ သတိကဝာဋေန ပိဒဟနတ္ထာယ ပဋိပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇန္တောယေဝ စ ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ, စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတီတိပိ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရော ဝါ အသံဝရော ဝါ နတ္ထိ။ န ဟိ စက္ခုပသာဒံ နိဿာယ သတိ ဝါ မုဋ္ဌဿစ္စံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အပိစ ယဒါ ရူပါရမ္မဏံ စက္ခုဿ အာပါထံ အာဂစ္ဆတိ, တဒါ ဘဝင်္ဂေ ဒွိက္ခတ္တုံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓေ ကိရိယမနောဓာတု အာဝဇ္ဇနကိစ္စံ သာဓယမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈတိ။ တတော စက္ခုဝိညာဏံ ဒဿနကိစ္စံ။ တတော ဝိပါကမနောဓာတု သမ္ပဋိစ္ဆနကိစ္စံ။ တတော ဝိပါကာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု သန္တီရဏကိစ္စံ။ တတော ကိရိယာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနကိစ္စံ သာဓယမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈတိ, တဒနန္တရံ ဇဝနံ ဇဝတိ။

တတြာပိ နေဝ ဘဝင်္ဂသမယေ, န အာဝဇ္ဇနာဒီနံ အညတရသမယေ သံဝရော ဝါ အသံဝရော ဝါ အတ္ထိ။ ဇဝနက္ခဏေ ပန သစေ ဒုဿီလျံ ဝါ မုဋ္ဌဿစ္စံ ဝါ အညာဏံ ဝါ အက္ခန္တိ ဝါ ကောသဇ္ဇံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အသံဝရော ဟောတိ။ ဧဝံ ဟောန္တော ပန သော စက္ခုန္ဒြိယေ အသံဝရောတိ ဝုစ္စတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ တသ္မိံ သတိ ဒွါရမ္ပိ အဂုတ္တံ ဟောတိ, ဘဝင်္ဂမ္ပိ အာဝဇ္ဇနာဒီနိပိ ဝီထိစိတ္တာနိ ။ ယထာ ကိံ? ယထာ နဂရေ စတူသု ဒွါရေသု အသံဝုတေသု ကိဉ္စာပိ အန္တောဃရဒွါရကောဋ္ဌကဂဗ္ဘာဒယော သုသံဝုတာ ဟောန္တိ, တထာပိ အန္တောနဂရေ သဗ္ဗံ ဘဏ္ဍံ အရက္ခိတံ အဂေါပိတမေဝ ဟောတိ။ နဂရဒွါရေန ဟိ ပဝိသိတွာ စောရာ ယဒိစ္ဆန္တိ, တံ ကရေယျုံ, ဧဝမေဝ ဇဝနေ ဒုဿီလျာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု တသ္မိံ အသံဝရေ သတိ ဒွါရမ္ပိ အဂုတ္တံ ဟောတိ, ဘဝင်္ဂမ္ပိ အာဝဇ္ဇနာဒီနိပိ ဝီထိစိတ္တာနိ။

တသ္မိံ ပန သီလာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု ဒွါရမ္ပိ ဂုတ္တံ ဟောတိ, ဘဝင်္ဂမ္ပိ အာဝဇ္ဇနာဒီနိပိ ဝီထိစိတ္တာနိ။ ယထာ ကိံ? ယထာ နဂရဒွါရေသု သံဝုတေသု ကိဉ္စာပိ အန္တောဃရာဒယော အသံဝုတာ ဟောန္တိ, တထာပိ အန္တောနဂရေ သဗ္ဗံ ဘဏ္ဍံ သုရက္ခိတံ သုဂေါပိတမေဝ ဟောတိ။ နဂရဒွါရေသု ဟိ ပိဟိတေသု စောရာနံ ပဝေသော နတ္ထိ, ဧဝမေဝ ဇဝနေ သီလာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု ဒွါရမ္ပိ ဂုတ္တံ ဟောတိ, ဘဝင်္ဂမ္ပိ အာဝဇ္ဇနာဒီနိပိ ဝီထိစိတ္တာနိ။ တသ္မာ ဇဝနက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရောတိ ဝုတ္တော။

သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာတိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဧဝမိဒံ သင်္ခေပတော ရူပါဒီသု ကိလေသာနုဗန္ဓနိမိတ္တာဒိဂ္ဂါဟပရိဝဇ္ဇနလက္ခဏံ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ

၁၆. ဣဒါနိ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလာနန္တရံ ဝုတ္တေ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလေ အာဇီဝဟေတု ပညတ္တာနံ ဆန္နံ သိက္ခာပဒာနန္တိ ယာနိ တာနိ “အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ ပါပိစ္ဆော ဣစ္ဆာပကတော အသန္တံ အဘူတံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဥလ္လပတိ, အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ သဉ္စရိတ္တံ သမာပဇ္ဇတိ, အာပတ္တိ သင်္ဃာဒိသေသဿ။ အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ ‘ယော တေ ဝိဟာရေ ဝသတိ သော ဘိက္ခု အရဟာ’တိ ဘဏတိ, ပဋိဝိဇာနန္တဿ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ။ အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ ဘိက္ခု ပဏီတဘောဇနာနိ အဂိလာနော အတ္တနော အတ္ထာယ ဝိညာပေတွာ ဘုဉ္ဇတိ, အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။ အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ ဘိက္ခုနီ ပဏီတဘောဇနာနိ အဂိလာနာ အတ္တနော အတ္ထာယ ဝိညာပေတွာ ဘုဉ္ဇတိ, အာပတ္တိ ပါဋိဒေသနီယဿ။ အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ သူပံ ဝါ ဩဒနံ ဝါ အဂိလာနော အတ္တနော အတ္ထာယ ဝိညာပေတွာ ဘုဉ္ဇတိ , အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ”တိ (ပရိ. ၂၈၇) ဧဝံ ပညတ္တာနိ ဆ သိက္ခာပဒါနိ, ဣမေသံ ဆန္နံ သိက္ခာပဒါနံ။

ကုဟနာတိအာဒီသု အယံ ပါဠိ, “တတ္ထ ကတမာ **ကုဟနာ?** လာဘသက္ကာရသိလောကသန္နိဿိတဿ ပါပိစ္ဆဿ ဣစ္ဆာပကတဿ ယာ ပစ္စယပဋိသေဝနသင်္ခါတေန ဝါ သာမန္တဇပ္ပိတေန ဝါ ဣရိယာပထဿ ဝါ အဋ္ဌပနာ ဌပနာ သဏ္ဌပနာ ဘာကုဋိကာ ဘာကုဋိယံ ကုဟနာ ကုဟာယနာ ကုဟိတတ္တံ, အယံ ဝုစ္စတိ ကုဟနာ။

“တတ္ထ ကတမာ **လပနာ**? လာဘသက္ကာရသိလောကသန္နိဿိတဿ ပာပိစ္ဆဿ ဣစ္ဆာပကတဿ ယာ ပရေသံ အာလပနာ လပနာ သလ္လပနာ ဥလ္လပနာ သမုလ္လပနာ ဥန္နဟနာ သမုန္နဟနာ ဥက္ကာစနာ သမုက္ကာစနာ အနုပ္ပိယဘာဏိတာ စာဋုကမျတာ မုဂ္ဂသူပျတာ ပါရိဘဋျတာ, အယံ ဝုစ္စတိ လပနာ။

“တတ္ထ ကတမာ **နေမိတ္တိကတာ**? လာဘသက္ကာရသိလောကသန္နိဿိတဿ ပာပိစ္ဆဿ ဣစ္ဆာပကတဿ ယံ ပရေသံ နိမိတ္တံ နိမိတ္တကမ္မံ ဩဘာသော ဩဘာသကမ္မံ သာမန္တဇပ္ပါ ပရိကထာ, အယံ ဝုစ္စတိ နေမိတ္တိကတာ။

“တတ္ထ ကတမာ **နိပ္ပေသိကတာ**? လာဘသက္ကာရသိလောကသန္နိဿိတဿ ပာပိစ္ဆဿ ဣစ္ဆာပကတဿ ယာ ပရေသံ အက္ကောသနာ ဝမ္ဘနာ ဂရဟနာ ဥက္ခေပနာ သမုက္ခေပနာ ခိပနာ သံခိပနာ ပာပနာ သမ္ပာပနာ အဝဏ္ဏဟာရိကာ ပရပိဋ္ဌိမံသိကတာ, အယံ ဝုစ္စတိ နိပ္ပေသိကတာ။

“တတ္ထ ကတမာ **လာဘေန လာဘံ နိဇိဂီသနတာ**? လာဘသက္ကာရသိလောကသန္နိဿိတော ပာပိစ္ဆော ဣစ္ဆာပကတော ဣတော လဒ္ဓံ အာမိသံ အမုတြ ဟရတိ, အမုတြ ဝါ လဒ္ဓံ အာမိသံ ဣဓ အာဟရတိ။ ယာ ဧဝရူပါ အာမိသေန အာမိသဿ ဧဋ္ဌိ ဂဝေဋ္ဌိ ပရိယေဋ္ဌိ ဧသနာ ဂဝေသနာ ပရိယေသနာ, အယံ ဝုစ္စတိ လာဘေန လာဘံ နိဇိဂီသနတာ”တိ (ဝိဘ. ၈၆၂-၈၆၅)။

၁၇. ဣမိဿာ ပန ပါဠိယာ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကုဟနနိဒ္ဒေသေ တာဝ **လာဘသက္ကာရသိလောကသန္နိဿိတဿာ**တိ လာဘဉ္စ သက္ကာရဉ္စ ကိတ္တိသဒ္ဒဉ္စ သန္နိဿိတဿ, ပတ္ထယန္တဿာတိ အတ္ထော။ **ပာပိစ္ဆဿာ**တိ အသန္တဂုဏဒီပနကာမဿ။ **ဣစ္ဆာပကတဿာ**တိ ဣစ္ဆာယ အပကတဿ, ဥပဒ္ဒုတဿာတိ အတ္ထော။

ဣတော ပရံ ယသ္မာ ပစ္စယပဋိသေဝနသာမန္တဇပ္ပနဣရိယာပထသန္နိဿိတဝသေန မဟာနိဒ္ဒေသေ တိဝိဓံ ကုဟနဝတ္ထု အာဂတံ။ တသ္မာ တိဝိဓမ္ပေတံ ဒဿေတုံ ပစ္စယပဋိသေဝနသင်္ခါတေန တာဝ ဝတ္ထုနာ ဧဝမာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ စီဝရာဒီဟိ နိမန္တိတဿ တဒတ္ထိကဿေဝ သတော ပာပိစ္ဆတံ နိဿာယ ပဋိက္ခိပနေန, တေ စ ဂဟပတိကေ အတ္တနိ သုပ္ပတိဋ္ဌိတသဒ္ဓေ ဉတွာ ပုန တေသံ “အဟော အယျော အပ္ပိစ္ဆော န ကိဉ္စိ ပဋိဂ္ဂဏှိတုံ ဣစ္ဆတိ, သုလဒ္ဓံ ဝတ နော အဿ သစေ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ကိဉ္စိ ပဋိဂ္ဂဏှေယျာ”တိ နာနာဝိဓေဟိ ဥပါယေဟိ ပဏီတာနိ စီဝရာဒီနိ ဥပနေန္တာနံ တဒနုဂ္ဂဟကာမတံယေဝ အာဝိကတွာ ပဋိဂ္ဂဟဏေန စ တတော ပဘုတိ အပိ သကဋဘာရေဟိ ဥပနာမနဟေတုဘူတံ ဝိမှာပနံ ပစ္စယပဋိသေဝနသင်္ခါတံ ကုဟနဝတ္ထူတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉှေတံ မဟာနိဒ္ဒေသေ –

“ကတမံ ပစ္စယပဋိသေဝနသင်္ခါတံ ကုဟနဝတ္ထု? ဣဓ ဂဟပတိကာ ဘိက္ခုံ နိမန္တေန္တိ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေဟိ။ သော ပာပိစ္ဆော ဣစ္ဆာပကတော အတ္ထိကော စီဝရ။ပေ။ ပရိက္ခာရာနံ ဘိယျောကမျတံ ဥပါဒါယ စီဝရံ ပစ္စက္ခာတိ။ ပိဏ္ဍပါတံ။ပေ။ သေနာသနံ။ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပစ္စက္ခာတိ။ သော ဧဝမာဟ – ‘ကိံ သမဏဿ မဟဂ္ဃေန စီဝရေန, ဧတံ သာရုပ္ပံ ယံ သမဏော သုသာနာ ဝါ သင်္ကာရကူဋာ ဝါ ပါပဏိကာ ဝါ နန္တကာနိ ဥစ္စိနိတွာ သင်္ဃာဋိံ ကတွာ ဓာရေယျ။ ကိံ သမဏဿ မဟဂ္ဃေန ပိဏ္ဍပါတေန ဧတံ သာရုပ္ပံ ယံ သမဏော ဥဉ္ဆာစရိယာယ ပိဏ္ဍိယာလောပေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေယျ။ ကိံ သမဏဿ မဟဂ္ဃေန သေနာသနေန, ဧတံ သာရုပ္ပံ ယံ သမဏော ရုက္ခမူလိကော ဝါ အဿ အဗ္ဘောကာသိကော ဝါ။ ကိံ သမဏဿ မဟဂ္ဃေန ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန, ဧတံ သာရုပ္ပံ ယံ သမဏော ပူတိမုတ္တေန ဝါ ဟရိတကီခဏ္ဍေန ဝါ ဩသဓံ ကရေယျာ’တိ။ တဒုပါဒါယ လူခံ စီဝရံ ဓာရေတိ, လူခံ ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, လူခံ သေနာသနံ ပဋိသေဝတိ, လူခံ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပဋိသေဝတိ, တမေနံ ဂဟပတိကာ ဧဝံ ဇာနန္တိ ‘အယံ သမဏော အပ္ပိစ္ဆော သန္တုဋ္ဌော ပဝိဝိတ္တော အသံသဋ္ဌော အာရဒ္ဓဝီရိယော ဓုတဝါဒေါ’တိ။ ဘိယျော ဘိယျော နိမန္တေန္တိ စီဝရ။ပေ။ ပရိက္ခာရေဟိ။ သော ဧဝမာဟ – ‘တိဏ္ဏံ သမ္မုခီဘာဝါ သဒ္ဓော ကုလပုတ္တော ဗဟုံ ပုညံ ပသဝတိ။ သဒ္ဓါယ သမ္မုခီဘာဝါ သဒ္ဓော ကုလပုတ္တော ဗဟုံ ပုညံ ပသဝတိ။ ဒေယျဓမ္မဿ။ပေ။ ဒက္ခိဏေယျာနံ သမ္မုခီဘာဝါ သဒ္ဓော ကုလပုတ္တော ဗဟုံ ပုညံ ပသဝတိ။

တုမ္ဟာကဠေ့တယံ သဒ္ဒာ အတ္ထိ, ဒေယ္ယဓမ္မော စ သံဝိဇ္ဇတိ, အဟဥ္စ ပဋိဂ္ဂါဟကော, သစေဟံ န ပဋိဂ္ဂ ဟေဿာမိ, ဧဝံ တုမှေဟ ပုညေန ပရိဗာဟိရာ ဘဝိဿန္တိ, န မယှံ ဣမိနာ အတ္ထော။ အပိစ တုမှာကံယေ ဝ အနုကမ္ပာယ ပဋိဂ္ဂဏှာမီ'တိ။ တဒုဟာအယ ဗဟုမ္ပိ စီဝရံ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။ ဗဟုမ္ပိ ပိဏ္ဍပာတံ။ပေ.။ ဘေသ ဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ ။ ယာ ဧဝရူပာ ဘာကုဋိကာ ဘာကုဋိယံ ကုဟနာ ကုဟာယနာ ကုဟိတတ္တံ, ဣဒံ ပစ္စယပဋိသေဝနသင်္ခာတံ ကုဟနဝတ္ထူ''တိ (မဟာနိ. ၈၇)။

ဟာပိစ္ဆသ္သေဝ ပန သတော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာဓိဂမပရိဒီပနတစာယ တထာ တထာ ဝိမ္ဟာပနံ သာမန္တဇပ္ပနသင်္ခာတံ ကုဟနဝတ္ထူတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာဟ –

''ကတမံ သာမန္တဇပ္ပနသင်္ခာတံ ကုဟနဝတ္ထု? ဣဓေကစ္စော ပာပိစ္ဆော ဣစ္ဆာပကတော သမ္ဘာဝနာဓိပ္ပာယော 'ဧဝံ မံ ဇနော သမ္ဘာဝေဿတီ'တိ အရိယဓမ္မသန္နိဿိတံ ဝါစံ ဘာသတိ 'ယော ဧဝရူပံ စီဝရံ ဓာရေတိ, သော သမဏော မဟေသက္ခော'တိ ဘဏတိ။ 'ယော ဧဝရူပံ ပတ္တံ လောဟထာလကံ။ ဓမ္မကရဏံ ပရိဿာဝနံ ကုဉ္စိကံ, ကာယဗန္ဓနံ ဥပာဟနံ ဓာရေတိ, သော သမဏော မဟေသက္ခော'တိ ဘဏတိ။ ယဿ ဧဝရူပော ဥပဇ္ဈာယော အာစရိယော သမာနုပဇ္ဈာယကော, သမာနာစရိယကော မိတ္တော သန္ဒိဋ္ဌော သမ္ဘတ္တော သဟာ ယော။ ယော ဧဝရူပေ ဝိဟာရေ ဝသတိ အဍ္ဍယောဂေ ပာသာဒေ ဟမ္မိယေ ဂုဟာယံ လေဏေ ကုဋိယာ ကူဋာဂါရေ အဋ္ဋေ မာဠေ ဥဒ္ဒဏ္ဍေ ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ မဏ္ဍပေ ရုက္ခမူလေ ဝသတိ, သော သမဏော မဟေသက္ခော'တိ ဘ ဏတိ။ အထ ဝါ 'ကောရဇိကကောရဇိကော ဘာကုဋိကဘာကုဋိကော ကုဟကကုဟကော လပကလပကော မုခ သမ္ဘာဝိကော, အယံ သမဏော ဣမာသံ ဧဝရူပါနံ သန္တာနံ ဝိဟာရသမာပတ္တီနံ လာဘီ'တိ တာဒိသံ ဂမ္ဘီရံ ဂူဠှံ နိ ပုဏံ ပဋိစ္ဆန္နံ လောကုတ္တရံ သုညတာပဋိသံယုတ္တံ ကထံ ကထေသိ။ ယာ ဧဝရူပါ ဘာကုဋိကာ ဘာကုဋိယံ ကု ဟနာ ကုဟာယနာ ကုဟိတတ္တံ, ဣဒံ သာမန္တဇပ္ပနသင်္ခာတံ ကုဟနဝတ္ထူ''တိ (မဟာနိ. ၈၇)။

ဟာပိစ္ဆသ္သေဝ ပန သတော သမ္ဘာဝနာဓိပ္ပာယကတေန ဣရိယာပထေန ဝိမ္ဟာပနံ ဣရိယာပထသန္နိဿိတံ ကု ဟနဝတ္ထူတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာဟ – ''ကတမံ ဣရိယာပထသင်္ခာတံ ကုဟနဝတ္ထု။ ဣဓေကစ္စော ပာပိစ္ဆော ဣစ္ဆာပ ကတော သမ္ဘာဝနာဓိပ္ပာယော 'ဧဝံ မံ ဇနော သမ္ဘာဝေဿတီ'တိ ဂမနံ သဏ္ဌပေတိ , ဌာနံ သဏ္ဌပေတိ, နိသဇ္ဇံ သဏ္ဌ ပေတိ, သယနံ သဏ္ဌပေတိ, ပဏိဓာယ ဂစ္ဆတိ, ပဏိဓာယ တိဋ္ဌတိ, ပဏိဓာယ နိသီဒတိ, ပဏိဓာယ သေယျံ ကပ္ပေတိ, သမာဟိတော ဝိယ ဂစ္ဆတိ, သမာဟိတော ဝိယ တိဋ္ဌတိ, နိသီဒတိ, သေယျံ ကပ္ပေတိ, အာပာထကဇ္ဈာယီ စ ဟောတိ, ယာ ဧဝရူပါ ဣရိယာပထဿ အဋ္ဌပနာ ဌပနာ သဏ္ဌပနာ ဘာကုဋိကာ ဘာကုဋိယံ ကုဟနာ ကုဟာယနာ ကုဟိတတ္တံ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဣရိယာပထသင်္ခာတံ ကုဟနဝတ္ထူ''တိ (မဟာနိ. ၈၇)။

တတ္ထ **ပစ္စယပဋိသေဝနသင်္ခာတေနာ** တိ ပစ္စယပဋိသေဝနန္တိ ဧဝံ သင်္ခာတေန ပစ္စယပဋိသေဝနေန ဝါ သင်္ခာတေ န။ **သာမန္တဇပ္ပိတေနာ** တိ သမီပဘဏိတေန။ **ဣရိယာပထဿ ဝါ** တိ စတုဣရိယာပထဿ။ **အဋ္ဌပနာ** တိအာဒိ ဌပနာ, အာဒရေန ဝါ ဌပနာ။ **ဌပနာ**တိ ဌပနာကာရော။ **သဏ္ဌပနာ** တိ အဘိသင်္ခရဏာ, ပာသာဒိကဘာဝကရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဘာကုဋိကာ**တိ ပဓာနပုရိမဋ္ဌိတဘာဝဒဿနေန ဘာကုဋိကရဏံ, မုခသင်္ကောစောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဘာကုဋိကရ ဏံ သီလမဿာတိ ဘာကုဋိကော။ ဘာကုဋိကဿ ဘာဝေါ ဘာကုဋိယံ။ **ကုဟနာ**တိ ဝိမ္ဟာပနာ။ ကုဟဿ အာယနာ ကု ဟာယနာ။ ကုဟိတဿ ဘာဝေါ ကုဟိတတ္တန္တိ။

လပနာနိဒ္ဒေသေ **အာလပနာ**တိ ဝိဟာရံ အာဂတေ မနုဿေ ဒိသွာ ''ကိမတ္ထာယ ဘောန္တော အာဂတာ, ကိံ ဘိက္ခု နိမန္တိတုံ, ယဒိ ဧဝံ ဂစ္ဆထ ရေ, အဟံ ပစ္ဆတော ပတ္တံ ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆာမီ''တိ ဧဝံ အာဒိတောဝ လပနာ။ အထ ဝါ အတ္တာနံ ဥပနေတွာ ''အဟံ တိဿော, မယိ ရာဇာ ပသန္နော, မယိ အသုကော စ အသုကော စ ရာဇမဟာမတ္တော ပသန္နော''တိ ဧဝံ အတ္တုပနာယိကာ လပနာ အာလပနာ။ **လပနာ**တိ ပုဋ္ဌဿ သတော ဝုတ္တပ္ပကာရမေဝ လပနံ။ **သလ္လ လပနာ**တိ ဂဟပတိကာနံ ဥက္ကဏ္ဌနေ ဘီတဿ ဩကာသံ ဒတွာ ဒတွာ သုဋ္ဌု လပနာ။ **ဥလ္လပနာ** တိ မဟာကုဋုမ္ဗိ ကော မဟာနာဝိကော မဟာဒာနပတီတိ ဧဝံ ဥဒ္ဓံ ကတွာ လပနာ။ **သမုလ္လပနာ** တိ သဗ္ဗတောဘာဂေန ဥဒ္ဓံ ကတွာ လပ နာ။

ဥန္နဟနာ တိ “ဥပါသကာ ပုဗ္ဗေ ဤဒိသေ ကာလေ နဝန္နံ ဒေထ, ဣဒါနိ ကိံ န ဒေထာ”တိ ဧဝံ ယာဝ “ဒဿာမ, ဘန္တေ, ဩကာသံ န လဘာမာ”တိအာဒီနိ ဝဒန္တိ, တာဝ ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ နဟနာ, ဝေဌနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထ ဝါ ဥစ္ဆု ဟတ္ထံ ဒိသွာ “ကုတော အာဘတံ ဥပါသကာ”တိ ပုစ္ဆတိ။ ဥစ္ဆုခေတ္တတော, ဘန္တေတိ။ ကိံ တတ္ထ ဥစ္ဆု မဓုရန္တိ။ ခါဒိတွာ, ဘန္တေ, ဇာနိတဗ္ဗန္တိ။ “န, ဥပါသက, ဘိက္ခုဿ ဥစ္ဆုံ ဒေထာ”တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီတိ။ ယာ ဧဝရူပါ နိဗ္ဗေဌေန္တဿာပိ ဝေဌနကထာ, သာ ဥန္နဟနာ။ သဗ္ဗတောဘာဂေန ပုနပ္ပုနံ ဥန္နဟနာ **သမုန္နဟနာ** ။

ဥက္ကာစနာတိ “ဣဒံ ကုလံ မံယေဝ ဇာနာတိ။ သစေ ဧတ္ထ ဒေယျဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, မယှံယေဝ ဒေတီ”တိ ဧဝံ ဥက္ခိပိတွာ ကာစနာ ဥက္ကာစနာ, ဥဒ္ဒီပနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေလကန္ဒရိကဝတ္ထု စေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သဗ္ဗတောဘာဂေန ပန ပုနပ္ပုနံ ဥက္ကာစနာ **သမုက္ကာစနာ** ။

အနုပ္ပိယဘာဏိတာ တိ သစ္စာနုရူပံ ဓမ္မာနုရူပံ ဝါ အနပလောကေတွာ ပုနပ္ပုနံ ပိယဘဏနမေဝ။ **စာဋုကမျတာ** တိ နီစဝုတ္တိတာ အတ္တာနံ ဟေဋ္ဌတော ဟေဋ္ဌတော ဌပေတွာ ဝတ္တနံ။ **မုဂ္ဂသူပျတာ** တိ မုဂ္ဂသူပသဒိသတာ။ ယထာ ဟိ မုဂ္ဂေသု ပစ္စမာနေသု ကောစိဒေဝ န ပစ္စတိ, အဝသေသာ ပစ္စန္တိ, ဧဝံ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဝစနေ ကိဉ္စိဒေဝ သစ္စံ ဟောတိ, သေသံ အလိကံ, အယံ ပုဂ္ဂလော မုဂ္ဂသူပျောတိ ဝုစ္စတိ။ တဿ ဘာဝေါ မုဂ္ဂသူပျတာ။ **ပါရိဘဋျတာ**တိ ပါရိဘဋျဘာဝေါ။ ယော ဟိ ကုလဒါရကေ ဓာတိ ဝိယ အင်္ကေန ဝါ ခန္ဓေန ဝါ ပရိဘဋတိ, ဓာရေတီတိ အတ္ထော။ တဿ ပရိဘဋဿ ကမ္မံ ပါရိဘဋျံ။ ပါရိဘဋျဿ ဘာဝေါ ပါရိဘဋျတာတိ။

နေမိတ္တိကတာနိဒ္ဒေသေ **နိမိတ္တ** န္တိ ယံကိဉ္စိ ပရေသံ ပစ္စယဒါနသညာဇနကံ ကာယဝစီကမ္မံ။ **နိမိတ္တကမ္မ** န္တိ ခါဒနီယံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တေ ဒိသွာ “ကိံ ခါဒနီယံ လဘိတ္ထာ”တိအာဒိနာ နယေန နိမိတ္တကရဏံ။ **ဩဘာသော** တိ ပစ္စယပဋိသံယုတ္တကထာ။ **ဩဘာသကမ္မ**န္တိ ဝစ္ဆပါလကေ ဒိသွာ “ကိံ ဣမေ ဝစ္ဆာ ခီရဂေါဝစ္ဆာ ဥဒါဟု တက္ကဂေါဝစ္ဆာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ခီရဂေါဝစ္ဆာ, ဘန္တေ”တိ ဝုတ္တေ “န ခီရဂေါဝစ္ဆာ, ယဒိ ခီရဂေါဝစ္ဆာ သိယုံ, ဘိက္ခူပိ ခီရံ လဘေယျု”န္တိ ဧဝမာဒိနာ နယေန တေသံ ဒါရကာနံ မာတာပိတူနံ နိဝေဒေတွာ ခီရဒါပနာဒိကံ ဩဘာသကရဏံ။ **သာမန္တဇပ္ပါ** တိ သမီပံ ကတွာ ဇပ္ပနံ။ ကုလူပကဘိက္ခုဝတ္ထု စေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ။

ကုလူပကော ကိရ ဘိက္ခု ဘုဉ္ဇိတုကာမော ဂေဟံ ပဝိသိတွာ နိသီဒိ။ တံ ဒိသွာ အဒါတုကာမာ ဃရဏီ “တဏ္ဍုလာ နတ္ထီ”တိ ဘဏန္တီ တဏ္ဍုလေ အာဟရိတုကာမာ ဝိယ ပဋိဝိဿကဃရံ ဂတာ။ ဘိက္ခုပိ အန္တောဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာ ဩလောကေန္တော ကဝါဋကောဏေ ဥစ္ဆုံ, ဘာဇနေ ဂုဠံ, ပိဋကေ လောဏမစ္ဆဖာလေ, ကုမ္ဘိယံ တဏ္ဍုလေ, ဃဋေ ဃတံ ဒိသွာ နိက္ခမိတွာ နိသီဒိ။ ဃရဏီ “တဏ္ဍုလေ နာလတ္ထ”န္တိ အာဂတာ။ ဘိက္ခု “ဥပါသိကေ ‘အဇ္ဇ ဘိက္ခာ န သမ္ပဇ္ဇိဿတီ’တိ ပဋိကစ္စေဝ နိမိတ္တံ အဒ္ဒသ”န္တိ အာဟ။ ကိံ, ဘန္တေတိ။ ကဝါဋကောဏေ နိက္ခိတ္တံ ဥစ္ဆုံ ဝိယ သပ္ပံ အဒ္ဒသံ, ‘တံ ပဟရိဿာမီ’တိ ဩလောကေန္တော ဘာဇနေ ဌပိတံ ဂုဠပိဏ္ဍံ ဝိယ ပါသာဏံ, လေဍ္ဍုကေန ပဟဋေန သပ္ပေန ကတံ ပိဋကေ နိက္ခိတ္တလောဏမစ္ဆဖာလသဒိသံ ဖဏံ, တဿ တံ လေဍ္ဍုံ ဍံသိတုကာမဿ ကုမ္ဘိယာ တဏ္ဍုလသဒိသေ ဒန္တေ, အထဿ ကုပိတဿ ဃဋေ ပက္ခိတ္တဃတသဒိသံ မုခတော နိက္ခမန္တံ ဝိသမိဿကံ ခေဠန္တိ။ သာ “န သက္ကာ မုဏ္ဍကံ ဝဉ္စေတု”န္တိ ဥစ္ဆုံ ဒတွာ ဩဒနံ ပစိတွာ ဃတဂုဠမစ္ဆေဟိ သဒ္ဓိံ သဗ္ဗံ အဒါသီတိ။ ဧဝံ သမီပံ ကတွာ ဇပ္ပနံ သာမန္တဇပ္ပါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပရိကထာ**တိ ယထာ တံ လဘတိ တဿ ပရိဝတ္တေတွာ ကထနန္တိ။

နိပ္ပေသိကတာနိဒ္ဒေသေ **အက္ကောသနာ** တိ ဒသဟိ အက္ကောသဝတ္ထူဟိ အက္ကောသနံ။ **ဝမ္ဘနာ** တိ ပရိဘဝိတွာ ကထနံ။ **ဂရဟဏာ**တိ အဿဒ္ဓော အပ္ပသန္နောတိအာဒိနာ နယေန ဒောသာရောပနာ။ **ဥက္ခေပနာ** တိ မာ ဧတံ ဧတ္ထ ကထေထာတိ ဝါစာယ ဥက္ခိပနံ။ သဗ္ဗတောဘာဂေန သဝတ္ထုကံ သဟေတုကံ ကတွာ ဥက္ခေပနာ **သမုက္ခေပနာ** ။ အထဝါ အဒေန္တံ ဒိသွာ “အဟော ဒါနပတီ”တိ ဧဝံ ဥက္ခိပနံ **ဥက္ခေပနာ** ။ မဟာဒါနပတီတိ ဧဝံ သုဋ္ဌု ဥက္ခေပနာ **သမုက္ခေပနာ**။ **ခိပနာ**တိ ကိံ ဣမဿ ဇီဝိတံ ဗီဇဘောဇိနောတိ ဧဝံ ဥပ္ပဏ္ဍနာ။ **သံခိပနာ**တိ ကိံ ဣမံ အဒါယကောတိ ဘဏထ, ယော နိစ္စကာလံ သဗ္ဗေသမ္ပိ နတ္ထီတိ ဝစနံ ဒေတီတိ သုဋ္ဌုတရံ ဥပ္ပဏ္ဍနာ။ **ပါပနာ**တိ အဒါယကတ္တဿ အဝဏ္ဏဿ ဝါ ပါပနံ။ သဗ္ဗတောဘာဂေန ပါပနာ **သမ္ပါပနာ။ အဝဏ္ဏဟာရိကာ** တိ ဧဝံ မေ အဝဏ္ဏဘယာပိ ဒဿတီတိ ဂေဟတော ဂေဟံ ဂါမတော ဂါမံ ဇနပဒတော ဇနပဒံ အဝဏ္ဏဟရဏံ။ **ပရပိဋ္ဌိမံသိကတာ** တိ ပုရတော မဓုရံ ဘဏိတွာ ပရမ္မုခေ

အဝဏ္ဏဘာသိတာ။ သော ဟိ အဘိမုခံ ဩလောကေတုံ အသက္ကောန္တော ပရမ္မုခါနံ ပိဋ္ဌိမံသံ ခါဒနမိဝ ဟောတိ, တသ္မာ ပရပိဋ္ဌိမံသိကတာတိ ဝုတ္တာ။ **အယံ ဝုစ္စတိ နိပ္ပေသိကတာ** တိ အယံ ယသ္မာ ဝေဠုပေသိကာယ ဝိယ အဗ္ဘင်္ဂံ ပရဿ ဂုဏံ နိပ္ပေသေတိ နိပ္ပုဉ္ဆတိ, ယသ္မာ တ ဂန္ဓဇာတံ နိပိသိတွာ ဂန္ဓမဂ္ဂနာ ဝိယ ပရဂုဏေ နိပိသိတွာ ဝိစုဏ္ဏေတွာ သော လာဘမဂ္ဂနာ ဟောတိ, တသ္မာ နိပ္ပေသိကတာတိ ဝုစ္စတီတိ။

လာဘေန လာဘံ နိဇိဂီသနတာနိဒ္ဒေသေ **နိဇိဂီသနတာ**တိ မဂ္ဂနာ။ **ဣတော လဒ္ဓံ** တိ ဣမမှာ ဂေဟာ လဒ္ဓံ။ **အမုတြာ**တိ အမုကမှိ ဂေဟေ။ **ဧဋ္ဌိ** တိ ဣစ္ဆနာ။ **ဂဝေဋ္ဌိ** တိ မဂ္ဂနာ။ **ပရိယေဋ္ဌိ** တိ ပုနပ္ပုနံ မဂ္ဂနာ။ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ ဘိက္ခံ တတ္ထ တတ္ထ ကုလဒာရကာနံ ဒတွာ အန္တေ ခီရယာဂုံ လဘိတွာ ဂတဘိက္ခုဝတ္ထု စေတ္ထ ကထေတဗ္ဗံ။ သေနာတိအာဒီနိ ဧဋ္ဌိအာဒီနမေဝ ဝေဝစနာနိ, တသ္မာ ဧဋ္ဌီတိ သေနာ။ ဂဝေဋ္ဌီတိ ဂဝေသနာ, ပရိယေဋ္ဌီတိ ပရိယေသနာ။ ဣစ္စေဝမေတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အယံ ကုဟနာဒီနံ အတ္ထော။

ဣဒါနိ **ဧဝမာဒီနဉ္စ ပာပဓမ္မာန** န္တိ ဧတ္ထ အာဒိသဒ္ဒေန "ယထာ ဝါ ပနေကေ ဘောန္တော သမဏဗြာဟ္မဏာ သဒ္ဓါဒေယျာနိ ဘောဇနာနိ ဘုဉ္ဇိတွာ တေ ဧဝရူပါယ တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာယ မိစ္ဆာဇီဝေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တိ။ သေယျထိဒံ, အင်္ဂံ, နိမိတ္တံ, ဥပ္ပာတံ, သုပိနံ, လက္ခဏံ, မူသိကစ္ဆိန္နံ, အဂ္ဂိဟောမံ, ဒဗ္ဗိဟောမ"န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၁) အာဒိနာ န ယေန ဗြဟ္မဇာလေ ဝုတ္တာနံ အနေကေသံ ပာပဓမ္မာနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣတိ ယွာယံ ဣမေသံ အာဇီဝဟေတု ပညတ္တာနံ ဆန္နံ သိက္ခာပဒါနံ ဝီတိက္ကမဝသေန, ဣမေသဉ္စ "ကုဟနာ လပနာ နေမိတ္တိကတာ နိပ္ပေသိကတာ လာဘေန လာဘံ နိဇိဂီသနတာ"တိ ဧဝမာဒီနံ ပာပဓမ္မာနံ ဝသေန ပဝတ္တော မိစ္ဆာဇီဝေ, ယာ တသ္မာ သဗ္ဗပ္ပကာရာပိ မိစ္ဆာဇီဝါ ဝိရတိ, ဣဒံ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ။ တတြာယံ ဝစနတ္ထော။ ဧတံ အာဂမ္မ ဇီဝန္တီတိ အာဇီဝေ။ ကော သော, ပစ္စယပရိယေသနဝါယာမော။ ပါရိသုဒ္ဓီတိ ပရိသုဒ္ဓတာ။ အာဇီဝဿ ပါရိသုဒ္ဓိ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ။

ပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ

၁၈. ယံ ပနေတံ တဒနန္တရံ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ ဝုတ္တံ, တတ္ထ **ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော** တိ ဥပာယေန ပထေန ပဋိသင်္ခါယ ဉတွာ, ပစ္စဝေက္ခိတွာတိ အတ္ထော ။ ဧတ္ထ စ သီတဿ ပဋိဃာတာယာတိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တပစ္စဝေက္ခဏမေဝ "ယောနိသော ပဋိသင်္ခါ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ **စီဝရ**န္တိ အန္တရဝါသကာဒီသု ယံကိဉ္စိ။ **ပဋိသေဝတီ** တိ ပရိဘုဉ္ဇတိ, နိဝါသေတိ ဝါ ပါရုပတိ ဝါ။ **ယာဝဒေဝ**တိ ပယောဇနာဝဓိပရိစ္ဆေဒနိယမဝစနံ, ဧတ္တကမေဝ ဟိ ယောဂိနော စီဝရပဋိသေဝနေ ပယောဇနံ ယဒိဒံ သီတဿ ပဋိဃာတာယာတိအာဒိ, န ဣတော ဘိယျော။ **သီတဿာ** တိ အဇ္ဈတ္တဓာတုက္ခောဘဝသေန ဝါ ဗဟိဒ္ဓါဥတုပရိဏာမနဝသေန ဝါ ဥပ္ပန္နဿ ယဿ ကဿစိ သီတဿ။ **ပဋိဃာတာယာ** တိ ပဋိဟနနတ္ထံ။ ယထာ သရီရေ အာဗာဓံ န ဥပ္ပာဒေတိ, ဧဝံ တဿ ဝိနောဒနတ္ထံ။ သီတဗ္ဗာဟတေ ဟိ သရီရေ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ယောနိသော ပဒဟိတုံ န သက္ကောတိ, တသ္မာ သီတဿ ပဋိဃာတာယ စီဝရံ ပဋိသေဝိတဗ္ဗန္တိ ဘဂဝတာ အနုညာတံ။ ဧသ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ ကေဝလဉှေတ္ထ **ဥဏှဿာ** တိ အဂ္ဂိသန္တာပဿ။ တဿ ဝနဒါဟာဒီသု သမ္ဘဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဍံသမကသဝါတာတပသရီသပသမ္ဖဿာနန္တိ ဧတ္ထ ပန **ဍံသာ**တိ ဍံသနမက္ခိကာ, အန္ဓမက္ခိကာတိပိ ဝုစ္စန္တိ။ **မကသာ** မကသာ ဧဝ။ **ဝါတာ**တိ သရဇအရဇာဒိဘေဒါ။ **အာတပော**တိ သူရိယာတပေါ။ **သရီသပါ**တိ ယေ ကေစိ သရန္တာ ဂစ္ဆန္တိ ဒီဃဇာတိကာ သပ္ပါဒယော, တေသံ ဒဋ္ဌသမ္ဖဿော စ ဖုဋ္ဌသမ္ဖဿော စာတိ ဒုဝိဓော သမ္ဖဿော, သောပိ စီဝရံ ပါရုပိတွာ နိသိန္နံ န ဗာဓတိ, တသ္မာ တာဒိသေသု ဌာနေသု တေသံ ပဋိဃာတတ္ထာယ ပဋိသေဝတိ။ **ယာဝဒေဝ**တိ ပုန ဧတဿ ဝစနံ နိယတပယောဇနာဝဓိပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ , ဟိရိကောပီနပဋိစ္ဆာဒနဉှိ နိယတပယောဇနံ, ဣတရာနိ ကဒါစိ ကဒါစိ ဟောန္တိ။ တတ္ထ **ဟိရိကောပီန**န္တိ တံ တံ သမ္ဗာဓဋ္ဌာနံ။ ယသ္မိံ ယသ္မိဉှိ အင်္ဂေ ဝိဝရိယမာနေ ဟိရီ ကုပ္ပတိ ဝိနဿတိ, တံ တံ ဟိရိံ ကောပနတော ဟိရိကောပီနန္တိ ဝုစ္စတိ။ တဿ စ ဟိရိကောပီနဿ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထန္တိ ဟိရိကောပီနပဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ။ ဟိရိကောပီနံ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထန္တိပိ ပါဌော။

ပိဏ္ဍပါတန္တိ ယံကိဉ္စိ အာဟာရံ။ ယော ဟိ ကောစိ အာဟာရော ဘိက္ခုနော ပိဏ္ဍောလျေန ပတ္တေ ပတိတတ္တာ ပိဏ္ဍပါတောတိ ဝုစ္စတိ။ ပိဏ္ဍာနံ ဝါ ပါတော ပိဏ္ဍပါတော, တတ္ထ တတ္ထ လဒ္ဓါနံ ဘိက္ခာနံ သန္နိပါတော သမူဟောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နေဝ ဒဝါယာ**တိ န ကာမအာရကာဒယော ဝိယ ဒဝတ္ထံ, ကီဠာနိမိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **န မဒါယာ**တိ န မုဋ္ဌိကမလ္လာဒယော ဝိယ မဒတ္ထံ, ဗလမဒနိမိတ္တံ ပေါရိသမဒနိမိတ္တဉ္စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **န မဏ္ဍနာ**

ယာတိ န အန္တေပုရိကဝေသိယာဒယော ဝိယ မဏ္ဍနတ္ထံ, အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ ပီဏာဘာဝနိမိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **န ဝိဘူသနာယာ**တိ န နဋနစ္စကာဒယော ဝိယ ဝိဘူသနတ္ထံ, ပသန္နဆဝိဝဏ္ဏတာနိမိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတ္ထ စ နေဝ ဒဝါယာတိ ဧတံ မောဟူပနိဿယပ္ပဟာနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ န မဒါယာတိ ဧတံ ဒေါသူပနိဿယပ္ပဟာနတ္ထံ။ န မဏ္ဍနာယ န ဝိဘူသနာယာတိ ဧတံ ရာဂူပနိဿယပ္ပဟာနတ္ထံ။ နေဝ ဒဝါယ န မဒါယာတိ စေတံ အတ္တနော သံယောဇနုပ္ပတ္တိပဋိသေဓနတ္ထံ။ န မဏ္ဍနာယ န ဝိဘူသနာယာတိ ဧတံ ပရဿပိ သံယောဇနုပ္ပတ္တိပဋိသေဓနတ္ထံ။ စတူဟိပိ စေတေဟိ အယောနိသော ပဋိပတ္တိယာ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂဿ စ ပဟာနံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယာဝဒေဝါတိ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ **ဣမဿ ကာယဿာ**တိ ဧတဿ စတုမဟာဘူတိကဿ ရူပကာယဿ။ **ဌိတိယာ**တိ ပဗန္ဓဋ္ဌိတတ္ထံ။ **ယာပနာယာ**တိ ပဝတ္တိယာ အဝိစ္ဆေဒတ္ထံ, စိရကာလဋ္ဌိတတ္ထံ ဝါ။ ဃရူပတ္ထမ္ဘမိဝ ဟိ ဇိဏ္ဏဃရသာမိကော, အက္ခဗ္ဘဉ္ဇနမိဝ စ သာကဋိကော ကာယဿ ဌိတတ္ထံ ယာပနတ္ထဉ္စေသ ပိဏ္ဍပာတံ ပဋိသေဝတိ, န ဒဝမဒမဏ္ဍနဝိဘူသနတ္ထံ။ အပိစ ဌိတီတိ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿေတံ အဓိဝစနံ, တသ္မာ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ ယာပနာယာတိ ဧတ္တာဝတာ ဧတဿ ကာယဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယပဝတ္တာပနတ္ထန္တိပိ ဝုတ္တံ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝိဟိံသူပရတိယာ**တိ ဝိဟိံသာ နာမ ဇိဃစ္ဆာ အာဗာဓဋ္ဌေန။ တဿာ ဥပရမတ္ထမ္ပေသ ပိဏ္ဍပာတံ ပဋိသေဝတိ, ဝဏာလေပနမိဝ ဥဏှသီတာဒီသု တပ္ပဋိကာရံ ဝိယ စ။ **ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယာ**တိ သကလသာသနဗြဟ္မစရိယဿ စ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ စ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ။ အယဉှိ ပိဏ္ဍပာတပဋိသေဝနပစ္စယာ ကာယဗလံ နိဿာယ သိက္ခတ္တယာနုယောဂဝသေန ဘဝကန္တာရနိတ္ထရဏတ္ထံ ပဋိပဇ္ဇန္တော ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယ ပဋိသေဝတိ, ကန္တာရနိတ္ထရဏတ္ထိကာ ပုတ္တမံသံ (သံ. နိ. ၂.၆၃) ဝိယ, နဒီနိတ္ထရဏတ္ထိကာ ကုလ္လံ (မ. နိ. ၁.၂၄၀) ဝိယ, သမုဒ္ဒနိတ္ထရဏတ္ထိကာ နာဝမိဝ စ။

ဣတိပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခာမိ နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပာဒေဿာမီတိ ဧတံ ဣမိနာ ပိဏ္ဍပာတပဋိသေဝနေန ပုရာဏဉ္စ ဇိဃစ္ဆာဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခာမိ, နဝဉ္စ ဝေဒနံ အပရိမိတဘောဇနပစ္စယံ အာဟရဟတ္ထကအလံသာဋကတတ္ရဝဋ္ဋကကာကမာသကဘုတ္တဝမိတကဗြာဟ္မဏာနံ အညတရော ဝိယ န ဥပ္ပာဒေဿာမီတိပိ ပဋိသေဝတိ, ဘေသဇ္ဇမိဝ ဂိလာနော။ အထ ဝါ ယာ အဓုနာ အသပ္ပာယာပရိမိတဘောဇနံ နိဿာယ ပုရာဏကမ္မပစ္စယဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော ပုရာဏဝေဒနာတိ ဝုစ္စတိ။ သပ္ပာယပရိမိတဘောဇနေန တဿာ ပစ္စယံ ဝိနာသေန္တော တံ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခာမိ။ ယာ စာယံ အဓုနာ ကတံ အယုတ္တပရိဘောဂကမ္မူပစယံ နိဿာယ အာယတိံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော နဝဝေဒနာတိ ဝုစ္စတိ။ ယုတ္တပရိဘောဂဝသေန တဿာ မူလံ အနိဗ္ဗတ္တေန္တော တံ နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပာဒေဿာမီတိ ဧဝမ္ပေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧတ္တာဝတာ ယုတ္တပရိဘောဂသင်္ဂဟော အတ္တကိလမထာနုယောဂပ္ပဟာနံ ဓမ္မိကသုခာပရိစ္စာဂော စ ဒီပိတော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယာတ္ရာ စ မေ ဘဝိဿတီတိ ပရိမိတပရိဘောဂေန ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒကဿ ဣရိယာပထဘဉ္ဇကဿ ဝါ ပရိဿယဿ အဘာဝတော စိရကာလဂမနသင်္ခါတာ ယာတ္ရာ စ မေ ဘဝိဿတိ ဣမဿ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိနော ကာယဿာတိပိ ပဋိသေဝတိ, ယာပ္ယရောဂီ ဝိယ တပ္ပစ္စယံ။ **အနဝဇ္ဇတာ စ ဖာသုဝိဟာရော စာ**တိ အယုတ္တပရိယေသနပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂပရိဝဇ္ဇနေန အနဝဇ္ဇတာ, ပရိမိတပရိဘောဂေန ဖာသုဝိဟာရော။ အသပ္ပာယာပရိမိတပရိဘောဂပစ္စယာ အရတိတန္ဒီဝိဇမ္ဘိတာ။ ဝိညူဂရဟာဒိဒေါသာဘာဝေန ဝါ အနဝဇ္ဇတာ, သပ္ပာယပရိမိတဘောဇနပစ္စယာ ကာယဗလသမ္ဘဝေန ဖာသုဝိဟာရော။ ယာဝဒတ္ထဉဒရာဝဒေဟကဘောဇနပရိဝဇ္ဇနေန ဝါ သေယျသုခပဿသုခမိဒ္ဓသုခာနံ ပဟာနတော အနဝဇ္ဇတာ, စတုပဉ္စာလောပမတ္တဉ္ဇနဘောဇနေန စတုဣရိယာပထယောဂ္ဂဘာဝပဋိပါဒနတော ဖာသုဝိဟာရော စ မေ ဘဝိဿတီတိပိ ပဋိသေဝတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ –

> “စတ္တာရော ပဉ္စ အာလောပေ၊ အဘုတွာ ဥဒကံ ပိဝေ။
> အလံ ဖာသုဝိဟာရာယ၊ ပဟိတတ္တဿ ဘိက္ခုနော”တိ။ (ထေရဂါ. ၉၈၃)။

ဧတ္တာဝတာ စ ပယောဇနပရိဂ္ဂဟော မဇ္ဈိမာ စ ပဋိပဒါ ဒီပိတာ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သေနာသနန္တိ သေနဉ္စ အာသနဉ္စ။ ယတ္ထ ယတ္ထ ဟိ သေတိ ဝိဟာရေ တ အမုယောကဒိမ္ဟိ တ, တံ သေနံ။ ယတ္ထ ယတ္ထ အာသတိ နိသီဒတိ, တံ အာသနံ။ တံ ဧကတော ကတွာ သေနာသနန္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဥတုပရိဿယဝိနောဒနပဋိသလ္လာနာရာမတ္ထန္တိ** ပရိသဟနဋ္ဌေန ဥတုယေဝ ဥတုပရိဿယော။ ဥတုပရိဿယဿ ဝိနောဒနတ္ထဉ္စ ပဋိသလ္လာနာရာမတ္ထဉ္စ။ ယော သရီရာဗာဓစိတ္တဝိက္ခေပကရော အသပ္ပာယော ဥတု သေနာသနပဋိသေဝနေန ဝိနောဒေတဗ္ဗော ဟောတိ, တဿ ဝိနောဒနတ္ထံ ဧကီဘာဝသုခတ္ထဉ္စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကာမဉ္စ သီတပဋိဃာတာဒိနာဝ ဥတုပရိဿယဝိနောဒနံ ဝုတ္တမေဝ။ ယထာ ပန စီဝရပဋိသေဝနေ ဟိရိကောပီနပဋိစ္ဆာဒနံ နိယတပယောဇနံ, ဣတရာနိ ကအာစိ ကအာစိ ဘဝန္တီတိ ဝုတ္တံ, ဧဝမိဓာပိ နိယတံ ဥတုပရိဿယဝိနောဒနံ သန္ဓာယ ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ တ အယံ ဝုတ္တပ္ပကာရော ဥတု ဥတုယေဝ။ ပရိဿယော ပန ဒုဝိဓော ပာကဋပရိဿယော စ, ပဋိစ္ဆန္နပရိဿယော စ (မဟာနိ. ၅)။ တတ္ထ ပာကဋပရိဿယော သီဟဗျဂ္ဃာဒယော။ ပဋိစ္ဆန္နပရိဿယော ရာဂဒောသာဒယော။ ယေ ယတ္ထ အပရိဂုတ္တိယာ စ အသပ္ပာယရူပဒဿနာဒိနာ စ အာဗာဓံ န ကရောန္တိ, တံ သေနာသနံ ဧဝံ ဇာနိတွာ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပဋိသေဝန္တော ဘိက္ခု ပဋိသင်္ခာ ယောနိသော သေနာသနံ ဥတုပရိဿယဝိနောဒနတ္ထံ ပဋိသေဝတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရ န္တိ ဧတ္ထ ရောဂဿ ပဋိအယနဋ္ဌေန ပစ္စယော, ပစ္စနီကဂမနဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ ယဿ ကဿစိ သပ္ပာယဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဘိသက္ကဿ ကမ္မံ တေန အနုညာတတ္တာတိ ဘေသဇ္ဇံ။ ဂိလာနပစ္စယောဝ ဘေသဇ္ဇံ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇံ, ယံကိဉ္စိ ဂိလာနဿ သပ္ပာယံ ဘိသက္ကကမ္မံ တေလမဓုဖာဏိတာဒီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပရိက္ခာရောတိ ပန ''သတ္တဟိ နဂရပရိက္ခာရေဟိ သုပရိက္ခတံ ဟောတီ''တိ (အ. နိ. ၇.၆၇) အာဒီသု ပရိဝါရော ဝုစ္စတိ။ ''ရထော သီလပရိက္ခာရော, ဈာနက္ခော စက္ကဝီရိယော''တိ (သံ. နိ. ၅.၄) အာဒီသု အလင်္ကာရော။ ''ယေ စ ခော ဣမေ ပဗ္ဗဇိတေန ဇီဝိတပရိက္ခာရာ သမုဒာနေတဗ္ဗာ''တိ (မ. နိ. ၁.၁၉၁-၁၉၂) အာဒီသု သမ္ဘာရော။ ဣဓ ပန သမ္ဘာရောပိ ပရိဝါရောပိ ဝဋ္ဋတိ။ တဉှိ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇံ ဇီဝိတဿ ပရိဝါရောပိ ဟောတိ, ဇီဝိတနာသကာဗာဓုပ္ပတ္တိယာ အန္တရံ အဒတွာ ရက္ခဏတော သမ္ဘာရောပိ။ ယထာ စိရံ ပဝတ္တတိ, ဧဝမဿ ကာရဏဘာဝတော, တသ္မာ ပရိက္ခာရောတိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇဉ္စ တံ ပရိက္ခာရော စာတိ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရော။ တံ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ။ ဂိလာနဿ ယံကိဉ္စိ သပ္ပာယံ ဘိသက္ကာနုညာတံ တေလမဓုဖာဏိတာဒိ ဇီဝိတပရိက္ခာရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဥပ္ပန္နာန** န္တိ ဇာတာနံ ဘူတာနံ နိဗ္ဗတ္တာနံ။ **ဝေယျာဗာဓိကာန** န္တိ ဧတ္ထ ဗျာဗာဓောတိ ဓာတုက္ခောဘော, တံသမုဋ္ဌာနာ စ ကုဋ္ဌဂဏ္ဍပီဠကာဒယော။ ဗျာဗာဓတော ဥပ္ပန္နတ္တာ ဝေယျာဗာဓိကာ။ **ဝေဒနာနန္တိ** ဒုက္ခဝေဒနာ အကုသလဝိပာကဝေဒနာ။ တာသံ ဝေယျာဗာဓိကာနံ ဝေဒနာနံ။ **အဗျာပဇ္ဇပရမတာယာ** တိ နိဒ္ဒုက္ခပရမတာယ။ ယာဝ တံ ဒုက္ခံ သဗ္ဗံ ပဟီနံ ဟောတိ တာတတိ အတ္ထော။

ဧဝမိဒံ သင်္ခေပတော ပဋိသင်္ခာ ယောနိသော ပစ္စယပရိဘောဂလက္ခဏံ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝစနတ္ထော ပနေတ္ထ – စီဝရာဒယော ဟိ ယသ္မာ တေ ပဋိစ္စ နိဿာယ ပရိဘုဉ္ဇမာနာ ပာဏိနော အယန္တိ ပဝတ္တန္တိ, တသ္မာ ပစ္စယာတိ ဝုစ္စန္တိ။ တေ ပစ္စယေ သန္နိဿိတန္တိ ပစ္စယသန္နိဿိတံ။

စတုပာရိသုဒ္ဓိသမ္ပာဒနဝိဓိ

၁၉. ဧဝမေတသ္မိံ စတုဗ္ဗိဓေ သီလေ သဒ္ဓာယ **ပာတိမောက္ခသံဝရော** သမ္ပာဒေတဗ္ဗော။ **သဒ္ဓာသာဓနော** ဟိ သော, သာဝကဝိသယာတီတတ္တာ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ။ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနပဋိက္ခေပေ စေတ္ထ နိဒဿနံ။ တသ္မာ ယထာ ပညတ္တံ သိက္ခာပဒံ အနဝသေသံ သဒ္ဓာယ သမာဒိယိတွာ ဇီဝိတေပိ အပေက္ခံ အကရောန္တေန သာဓုကံ သမ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ –

> ''ကိကီဝ အဏ္ဍံ စမရီဝ ဝါလဓိံ,
> ပိယံဝ ပုတ္တံ နယနံဝ ဧကကံ။
> တထေဝ သီလံ အနုရက္ခမာနကာ,
> သုပေသလာ ဟောထ သဒာ သဂါရဝါ''တိ။

အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ – ‘‘ဧဝမေဝ ခော ပဟာရာဒ ယံ မယာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ, တံ မမ သာဝကာ ဇီဝိတဟေတုပိ နာတိက္ကမန္တီ’’တိ (အ. နိ. ၈.၁၉)။ ဣမသ္မိံ စ ပနတ္ထေ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ စောရဃာတကာနံ ဝတ္ထူနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

မဟာဝတ္တနိအဋဝိယံ ကိရ ထေရံ စောရာ ကာဠဝလ္လိယာ ဗန္ဓိတွာ နိပဇ္ဇာပေသုံ။ ထေရော ယထာနိပန္နောဝ သတ္တဒိဝသာနိ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဍေတွာ အနာဂါမိဖလံ ပာပုဏိတွာ တတ္ထေဝ ကာလံ ကတွာ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။

အပရမ္ပိ ထေရံ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ ပူတိလတာယ ဗန္ဓိတွာ နိပဇ္ဇာပေသုံ။ သော ဝနဒာဟေ အာဂစ္ဆန္တေ ဝလ္လိံ အစ္ဆိန္ဒိတွာဝ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ သမသီသီ ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ ဒီဃဘာဏကအဘယတ္ထေရော ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ အာဂစ္ဆန္တော ဒိသွာ ထေရဿ သရီရံ ဈာပေတွာ စေတိယံ ကာရာပေသိ။ တသ္မာ အညောပိ သဒ္ဓေါ ကုလပုတ္တော –

ပာတိမောက္ခံ ဝိသောဓေန္တော၊ အပ္ပေဝ ဇီဝိတံ ဇဟေ။
ပညတ္တံ လောကနာထေန၊ န ဘိန္ဒေ သီလသံဝရံ။

ယထာ စ ပာတိမောက္ခသံဝရော သဒ္ဓါယ, ဧဝံ သတိယာ **ဣန္ဒြိယသံဝရော** သမ္ပာဒေတဗ္ဗော။ **သတိသာဓနော** ဟိ သော, သတိယာ အဓိဋ္ဌိတာနံ ဣန္ဒြိယာနံ အဘိဇ္ဈာဒီဟိ အနန္ဝာဿဝနီယတော။ တသ္မာ ‘‘ဝရံ, ဘိက္ခဝေ, တတ္တာယ အယောသလာကာယ အာဒိတ္တာယ သမ္ပဇ္ဇလိတာယ သဇောတိဘူတာယ စက္ခုန္ဒြိယံ သမ္ပလိမဋ္ဌံ, န တွေဝ စက္ခုဝိညေယ္ယေသု ရူပေသု အနုဗျဉ္ဇနသော နိမိတ္တဂ္ဂါဟော’’တိ (သံ. နိ. ၄.၂၃၅) အာဒိနာ နယေန အာဒိတ္တပရိယာယံ သမနုဿရိတွာ ရူပါဒီသု ဝိသယေသု စက္ခုဒွါရာဒိပဝတ္တဿ ဝိညာဏဿ အဘိဇ္ဈာဒီဟိ အန္ဝာဿဝနီယံ နိမိတ္တာဒိဂ္ဂါဟံ အသမ္မုဋ္ဌာယ သတိယာ နိသေဓေန္တေန ဧသ သာဓုကံ သမ္ပာဒေတဗ္ဗော။ ဧဝံ အသမ္ပာဒိတေ ဟိ ဧတသ္မိံ ပာတိမောက္ခသံဝရသီလမ္ပိ အနဒ္ဓနိယံ ဟောတိ အစိရဋ္ဌိတိကံ, အသံဝိဟိတသာခာပရိဝါရမိဝ သဿံ။ ဟညတေ စာယံ ကိလေသစောရေဟိ, ဝိဝဋဒွါရော ဝိယ ဂါမော ပရဿ ဟာရီဟိ။ စိတ္တဉ္စဿ ရာဂေါ သမတိဝိဇ္ဈတိ, ဒုစ္ဆန္နမဂါရံ ဝုဋ္ဌိ ဝိယ။ ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ –

‘‘ရူပေသု သဒ္ဒေသု အထော ရသေသု၊
ဂန္ဓေသု ဖဿေသု စ ရက္ခ ဣန္ဒြိယံ။
ဧတေ ဟိ ဒွါရာ ဝိဝဋာ အရက္ခိတာ၊
ဟနန္တိ ဂါမံဝ ပရဿ ဟာရိနော’’။

‘‘ယထာ အဂါရံ ဒုစ္ဆန္နံ၊ ဝုဋ္ဌီ သမတိဝိဇ္ဈတိ။
ဧဝံ အဘာဝိတံ စိတ္တံ၊ ရာဂေါ သမတိဝိဇ္ဈတီ’’တိ။ (ဓ. ပ. ၁၃)။

သမ္ပာဒိတေ ပန တသ္မိံ ပာတိမောက္ခသံဝရသီလမ္ပိ အဒ္ဓနိယံ ဟောတိ စိရဋ္ဌိတိကံ, သုသံဝိဟိတသာခာပရိဝါရမိဝ သဿံ။ န ဟညတေ စာယံ ကိလေသစောရေဟိ , သုသံဝုတဒွါရော ဝိယ ဂါမော ပရဿ ဟာရီဟိ။ န စဿ စိတ္တံ ရာဂေါ သမတိဝိဇ္ဈတိ, သုစ္ဆန္နမဂါရံ ဝုဋ္ဌိ ဝိယ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

‘‘ရူပေသု သဒ္ဒေသု အထော ရသေသု၊
ဂန္ဓေသု ဖဿေသု စ ရက္ခ ဣန္ဒြိယံ။
ဧတေ ဟိ ဒွါရာ ပိဟိတာ သုသံဝုတာ၊
န ဟန္တိ ဂါမံဝ ပရဿ ဟာရိနော’’။

‘‘ယထာ အဂါရံ သုစ္ဆန္နံ၊ ဝုဋ္ဌီ န သမတိဝိဇ္ဈတိ။
ဧဝံ သုဘာဝိတံ စိတ္တံ၊ ရာဂေါ န သမတိဝိဇ္ဈတီ’’တိ။ (ဓ. ပ. ၁၄)။

အယံ ပန အတိဥက္ကဋ္ဌဒေသနာ။

စိတ္တံ နာမေတံ လဟုပရိဝတ္တံ, တသ္မာ ဥပ္ပန္နံ ရာဂံ အသုဘမနသိကာရေန ဝိနောဒေတ္ဝာ ဣန္ဒြိယသံဝရော သမ္မာဒေတဗ္ဗော, အစုနာပဗ္ဗဇိတေန ဝင္ဂီသတ္ထေရေန ဝိယ။

ထေရဿ ကိရ အစုနာပဗ္ဗဇိတဿ ပိဏ္ဍာယ စရတော ဧကံ ဣတ္ထိံ ဒိသွာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတော အာနန္ဒတ္ထေရံ အာဟ –

‘‘ကာမရာဂေန ဍယှာမိ၊ စိတ္တံ မေ ပရိဍယှတိ။
သာဓု နိဗ္ဗာပနံ ဗြူဟိ၊ အနုကမ္ပာယ ဂေါတမာ’’တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၁၂; ထေရဂါ. ၁၂၃၂)။

ထေရော အာဟ –

‘‘သညာယ ဝိပရိယေသာ၊ စိတ္တံ တေ ပရိဍယှတိ။
နိမိတ္တံ ပရိဝဇ္ဇေဟိ၊ သုဘံ ရာဂူပသံဟိတံ။
အသုဘာယ စိတ္တံ ဘာဝေဟိ၊ ဧကဂ္ဂံ သုသမာဟိတံ။ (သံ. နိ. ၁.၂၁၂; ထေရဂါ. ၁၂၃၃-၁၂၃၄)။

‘‘သင်္ခါရေ ပရတော ပဿ၊ ဒုက္ခတော နော စ အတ္တတော။
နိဗ္ဗာပေဟိ မဟာရာဂံ၊ မာ ဍယှိတ္ထော ပုနပ္ပုန’’န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၁၂)။

ထေရော ရာဂံ ဝိနောဒေတွာ ပိဏ္ဍာယ စရိ။ အပိစ ဣန္ဒြိယသံဝရပူရကေန ဘိက္ခုနာ ကုရဏ္ဍကမဟာလေဏဝါသိနာ စိတ္တဂုတ္တတ္ထေရေန ဝိယ စောရကမဟာဝိဟာရဝါသိနာ မဟာမိတ္တတ္ထေရေန ဝိယ စ ဘဝိတဗ္ဗံ။ ကုရဏ္ဍကမဟာလေဏေ ကိရ သတ္တန္နံ ဗုဒ္ဓါနံ အဘိနိက္ခမနစိတ္တကမ္မံ မနောရမံ အဟောသိ, သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ သေနာသနစာရိကံ အာဟိဏ္ဍန္တာ စိတ္တကမ္မံ ဒိသွာ ‘‘မနောရမံ, ဘန္တေ, စိတ္တကမ္မ’’န္တိ အာဟံသု။ ထေရော အာဟ ‘‘အတိရေကသဋ္ဌိ မေ, အာဝုသော, ဝဿာနိ လေဏေ ဝသန္တဿ စိတ္တကမ္မံ အတ္ထီတိပိ န ဇာနာမိ, အဇ္ဇ အာနိ စက္ခုမန္တေ နိဿာယ ဉာတ’’န္တိ။ ထေရေန ကိရ တွေကံ အဒ္ဓါနံ ဝသန္တေန စက္ခုံ ဥမ္မီလေတွာ လေဏံ န ဥလ္လောကိတပုဗ္ဗံ။ လေဏဒွာရေ စဿ မဟာနာဂရုက္ခောပိ အဟောသိ။ သောပိ ထေရေန ဥဒ္ဓံ န ဥလ္လောကိတပုဗ္ဗော။ အနုသံဝစ္ဆရံ ဘူမိယံ ကေသရနိပါတံ ဒိသွာဝဿ ပုပ္ဖိတဘာဝံ ဇာနာတိ။

ရာဇာ ထေရဿ ဂုဏသမ္ပတ္တိံ သုတွာ ဝန္ဒိတုကာမော တိက္ခတ္တုံ ပေသေတွာ အနာဂစ္ဆန္တေ ထေရေ တသ္မိံ ဂါမေ တရုဏပုတ္တာနံ ဣတ္ထီနံ ထနေ ဗန္ဓာပေတွာ လဥ္ဆာပေသိ ‘‘တာဝ အရကာ ထညံ မာ လဘိံသု, ယာဝ ထေရော န အာဂစ္ဆတီ’’တိ။ ထေရော အရကာနံ အနုကမ္ပာယ မဟာဂါမံ အဂမာသိ။ ရာဇာ သုတွာ ‘‘ဂစ္ဆထ ဘဏေ, ထေရံ ပဝေသေထ သီလာနိ ဂဏှိဿာမီ’’တိ အန္တေပုရံ အဘိဟရာပေတွာ ဝန္ဒိတွာ ဘောဇေတွာ ‘‘အဇ္ဇ, ဘန္တေ, ဩကာသော နတ္ထိ, သွေ ဝ သီလာနိ ဂဏှိဿာမီ’’တိ ထေရဿ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ထောကံ အနုဂန္တွာ ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ ဝန္ဒိတွာ နိဝတ္တိ။ ထေရော ရာဇာ တ ဝန္ဒတု ဒေဝီ တ, ‘‘သုခီ ဟောတု, မဟာရာဇာ’’တိ ဝဒတိ။ ဧဝံ သတ္တဒိဝသာ ဂတာ။ ဘိက္ခူ အာဟံသု ‘‘ကိံ, ဘန္တေ, တုမှေ ရညေပိ ဝန္ဒမာနေ ဒေဝိယာပိ ဝန္ဒမာနာယ ‘‘သုခီ ဟောတု, မဟာရာဇ’’ဣစ္စေဝ ဝဒထာ’’တိ။ ထေရော ‘‘နာဟံ, အာဝုသော, ရာဇာတိ ဝါ ဒေဝီတိ ဝါ ဝဝတ္ထာနံ ကရောမီ’’တိ ဝတွာ သတ္တာဟာတိက္ကမေ န ‘‘ထေရဿ ဣဓ ဝသော ဒုက္ခော’’တိ ရညာ ဝိဿဇ္ဇိတော ကုရဏ္ဍကမဟာလေဏံ ဂန္တွာ ရတ္တိဘာဂေ စင်္ကမံ အာရူဟိ။ နာဂရုက္ခေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ ဒဏ္ဍဒီပိကံ ဂဟေတွာ အဋ္ဌာသိ။ အထဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ အတိပရိသုဒ္ဓံ ပာကဋံ အဟောသိ။ ထေရော ‘‘ကိံ နု မေ အဇ္ဇ ကမ္မဋ္ဌာနံ အတိဝိယ ပကာသတီ’’တိ အတ္တမနော မဇ္ဈိမယာမသမနန္တရံ သကလံ ပဗ္ဗတံ ဥန္နာဒယန္တော အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ တသ္မာ အညောပိ အတ္တတ္ထကာမော ကုလပုတ္တော –

မက္ကဋောဝ အရညမှိ၊ ဝနေ ဘန္တမိဂေါ ဝိယ။
ဗာလော ဝိယ စ ဥတ္ရသ္တော၊ န ဘဝေ လောလလောစနော။

အဓော ခိပေယျ စက္ခူနိ၊ ယုဂမတ္တဒသော သိယာ။
ဝနမက္ကဋလောလဿ၊ န စိတ္တဿ ဝသံ ဝဇေ။

မဟာမိတ္တတ္ထေရဿာပိ မာတု ဝိသဂတ္တကရောဂေ ဥပ္ပန္နေ, ခီတာပိဿာ ဘိက္ခုနိသု ပဗ္ဗဇိတာ ဟောတိ။ သာ တံ အာဟ – ''ဂစ္ဆ အယျေ, ဘာတု သန္တိကံ ဂန္တွာ မမ အဖာသုကဘာဝံ အာရောစေတွာ ဘေသဇ္ဇမာဟရာ''တိ။ သာ ဂန္တွာ အာရောစေသိ။ ထေရော အာဟ – ''နာဟံ မူလဘေသဇ္ဇာဒီနိ သံဟရိတွာ ဘေသဇ္ဇံ ပစိတုံ ဇာနာမိ, အပိစ တေ ဘေသဇ္ဇံ အာစိက္ခိဿံ – ''အဟံ ယတော ပဗ္ဗဇိတော, တတော ပဋ္ဌာယ န မယာ လောဘသဟဂတေန စိတ္တေန ဣန္ဒြိယာနိ ဘိန္ဒိတွာ ဝိသဘာဂရူပံ ဩလောကိတပုဗ္ဗံ, ဣမိနာ သစ္စဝစနေန မာတုယာ မေ ဖာသု ဟောတု, ဂစ္ဆ တွံ ဣဒံ ဝတွာ ဥပာသိကာယ သရီရံ ပရိမဇ္ဇာ''တိ။ သာ ဂန္တွာ ဣမမတ္ထံ အာရောစေတွာ တထာ အကာသိ။ ဥပာသိကာယ တံခဏံယေဝ ဂဏ္ဍော ဖေဏပိဏ္ဍော ဝိယ ဝိလီယိတွာ အန္တရဓာယိ, သာ ဥဋ္ဌဟိတွာ ''သစေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဓရေယျ, ကသ္မာ မမ ပုတ္တသဒိသဿ ဘိက္ခုနော ဇာလဝိစိတ္တေန ဟတ္ထေန သီသံ န ပရာမသေယျာ''တိ အတ္တမန တစံ နိစ္ဆာရေသိ။ တသ္မာ –

> ကုလပုတ္တမာနိ အညောပိ၊ ပဗ္ဗဇိတွာန သာသနေ။
> မိတ္တတ္ထေရောဝ တိဋ္ဌေယျ၊ ဝရေ ဣန္ဒြိယသံဝရေ။

ယထာ ပန ဣန္ဒြိယသံဝရော သတိယာ, တထာ ဝီရိယေန **အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိ** သမ္ပာဒေတဗ္ဗာ။ **ဝီရိယသာဓနာ** ဟိ သာ, သမ္မာရဒ္ဓဝီရိယဿ မိစ္ဆာဇီဝပ္ပဟာနသမ္ဘဝတော။ တသ္မာ အနေသနံ အပ္ပတိရူပံ ပဟာယ ဝီရိယေန ပိဏ္ဍပါတစရိယာဒီဟိ သမ္မာ ဧသနာဟိ ဧသာ သမ္ပာဒေတဗ္ဗာ ပရိသုဒ္ဓုပ္ပာဒေယေဝ ပစ္စယေ ပဋိသေဝမာနေန အပရိသုဒ္ဓုပ္ပာဒေ အာသီဝိသေ ဝိယ ပရိဝဇ္ဇယတာ။ တတ္ထ အပရိဂ္ဂဟိတဓုတင်္ဂဿ သင်္ဃတော, ဂဏတော, ဓမ္မဒေသနာဒီဟိ စဿ ဂုဏေဟိ ပသန္နာနံ ဂိဟီနံ သန္တိကာ ဥပ္ပန္နာ ပစ္စယာ ပရိသုဒ္ဓုပ္ပာဒာ နာမ။ ပိဏ္ဍပါတစရိယာဒီဟိ ပန အတိပရိသုဒ္ဓုပ္ပာဒာယေဝ။ ပရိဂ္ဂဟိတဓုတင်္ဂဿ ပိဏ္ဍပါတစရိယာဒီဟိ ဓုတဂုဏေ စဿ ပသန္နာနံ သန္တိကာ ဓုတင်္ဂနိယမာနုလောမေန ဥပ္ပန္နာ ပရိသုဒ္ဓုပ္ပာဒာ နာမ။ ဧကဗျာဓိဝူပသမတ္ထဉ္စဿ ပူတိဟရီတကီစတုမဓုရေသု ဥပ္ပန္နေသု ''စတုမဓုရံ အညေပိ သဗြဟ္မစာရိနော ပရိဘုဉ္ဇိဿန္တီ''တိ စိန္တေတွာ ဟရီတကီခဏ္ဍမေဝ ပရိဘုဉ္ဇမာနဿ ဓုတင်္ဂသမာဒာနံ ပတိရူပံ ဟောတိ။ ဧသ ဟိ ''ဥတ္တမအရိယဝံသိကော ဘိက္ခူ''တိ ဝုစ္စတိ။ ယေ ပနေတေ စီဝရာဒယော ပစ္စယာ, တေသု ယဿ ကဿစိ ဘိက္ခုနော အာဇီဝံ ပရိသောဓေန္တဿ စီဝရေ စ ပိဏ္ဍပါတေ စ နိမိတ္တောဘာသပရိကထာဝိညတ္တိယော န ဝဋ္ဋန္တိ။ သေနာသနေ ပန အပရိဂ္ဂဟိတဓုတင်္ဂဿ နိမိတ္တောဘာသပရိကထာ ဝဋ္ဋန္တိ။ တတ္ထ **နိမိတ္တံ** နာမ သေနာသနတ္ထံ ဘူမိပရိကမ္မာဒီနိ ကရောန္တဿ ''ကိံ, ဘန္တေ, ကရိယတိ, ကော ကာရာပေတီ''တိ ဂိဟီဟိ ဝုတ္တေ ''န ကောစီ''တိ ပဋိဝစနံ, ယံ တ ပနညမ္ပိ ဧဝရူပံ နိမိတ္တကမ္မံ။ **ဩဘာသော** နာမ ''ဥပာသကာ တုမှေ ကုဟိံ ဝသထာ''တိ။ ပာသာဒေ, ဘန္တေတိ။ ''ဘိက္ခူနံ ပန ဥပာသကာ ပာသာဒော န ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝစနံ, ယံ တ ပနညမ္ပိ ဧဝရူပံ ဩဘာသကမ္မံ။ **ပရိကထာ** နာမ ''ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သေနာသနံ သမ္ဗာဓ''န္တိ ဝစနံ, ယာ တ ပနညာပိ ဧဝရူပာ ပရိယာယကထာ။ ဘေသဇ္ဇေ သဗ္ဗမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ တထာ ဥပ္ပန္နံ ပန ဘေသဇ္ဇံ ရောဂေ ဝူပသန္တေ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ, န ဝဋ္ဋတီတိ။

တတ္ထ ဝိနယဓရာ ''ဘဂဝတာ ဒွါရံ ဒိန္နံ, တသ္မာ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝဒန္တိ။ သုတ္တန္တိကာ ပန ''ကိဉ္စာပိ အာပတ္တိ န ဟောတိ, အာဇီဝံ ပန ကောပေတိ, တသ္မာ န ဝဋ္ဋတီ''စ္စေဝ ဝဒန္တိ။

ယော ပန ဘဂဝတာ အနုညာတာပိ နိမိတ္တောဘာသပရိကထာဝိညတ္တိယော အကရောန္တော အပ္ပိစ္ဆတာဒိဂုဏေ ယေဝ နိဿာယ ဇီဝိတက္ခယေပိ ပစ္စုပဋ္ဌိတေ အညတြေဝ ဩဘာသာဒီဟိ ဥပ္ပန္နပစ္စယေ ပဋိသေဝတိ, ဧသ ''ပရမသလ္လေခဝုတ္တီ''တိ ဝုစ္စတိ, သေယျထာပိ ထေရော **သာရိပုတ္တော** ။

သော ကိရာယသ္မာ ဧကသ္မိံ သမယေ ပဝိဝေကံ ဗြူဟယမာနော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ အညတရသ္မိံ အရညေ ဝိဟရတိ, အထဿ ဧကသ္မိံ ဒိဝသေ ဥဒရဝာတာဗာဓော ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ အတိဒုက္ခံ ဇနေသိ။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော သာယန္ဟသမယေ တဿာယသ္မတော ဥပဋ္ဌာနံ ဂတော ထေရံ နိပန္နံ ဒိသွာ တံ ပဝတ္တိံ ပုစ္ဆိတွာ ''ပုဗ္ဗေ တေ, အာဝုသော, ကေန ဖာသု ဟောတီ''တိ ပုစ္ဆိ။ ထေရော အာဟ, ''ဂိဟိကာလေ မေ, အာဝုသော, မာတာ သပ္ပိမဓုသက္ခရာဒီဟိ ယောဇေတွာ အသမ္ဘိန္နခီရပါယာသံ အဒါသိ, တေန မေ ဖာသု အဟောသီ''တိ။ သောပိ အာယသ္မာ ''ဟောတု, အာဝုသော, သစေ မယှံ ဝါ တုယှံ ဝါ ပုညံ အတ္ထိ, အပ္ပေဝ နာမ သွေ လဘိဿာမာ''တိ အာဟ။

ကြမံ ပန နေသံ ကထာသလ္လာပံ စင်္ကမနကောဋိယံ ရုက္ခေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ သုတွာ ''သော့ဝ အယ္ယသ္သ ဟယာသံ ဥပ္ပာဒေဿာမီ''တိ တာဝဒေဝ ထေရဿ ဥပဋ္ဌာကကုလံ ဂန္တွာ ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ သရီရံ အာဝိသိတွာ ပီဠံ ဇနေသိ။ အထဿ တိကိစ္ဆာနိမိတ္တံ သန္နိပတိတေ ဉာတကေ အာဟ – ''သစေ သွေဝ ထေရဿ ဝေဠုပံ နာမ ဟယာသံ ပဋိယာဒေထ, တံ မုဥ္စိဿာမီ''တိ။ တေ ''တယာ အဝုတ္တေပိ မယံ ထေရာနံ နိဗဒ္ဓံ ဘိက္ခံ ဒေမာ''တိ ဝတွာ ဒုတိယဒိဝသေ တထာရူပံ ဟယာသံ ပဋိယာဒိယိံသု။

မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော ဟတောဝ အာဂန္တွာ ''အာဝုသော, ယာဝ အဟံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ အာဂစ္ဆာမိ, တာဝ ဣဓေဝ ဟောဟီ''တိ ဝတွာ ကမံ ဟဝိသိ။ တေ မနုဿာ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ထေရဿ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တပ္ပကာရဿ ဟယာသဿ ပူရေတွာ အဒံသု။ ထေရော ဂမနာကာရံ ဒဿေသိ။ တေ ''ဘုဥ္ဇထ – ဘန္တေ, တုမှေဟ, အပရမ္ပိ ဒဿာမာ''တိ ထေရံ ဘောဇေတွာ ပုန ပတ္တပူရံ အဒံသု။ ထေရော ဂန္တွာ ''ဟန္ဒာဝုသော သာရိပုတ္တ, ပရိဘုဥ္ဇာ''တိ ဥပနာမေသိ။ ထေရောပိ တံ ဒိသွာ ''အတိမနာပေ ဟယာသော, ကထံ နု ခော ဥပ္ပန္နော''တိ စိန္တေန္တော တဿ ဥပ္ပတ္တိမူလံ ဒိသွာ အာဟ – ''အာဝုသော မောဂ္ဂလ္လာန, အပရိဘောဂါရဟော ပိဏ္ဍပါတော''တိ။ သောပဟ ယသ္မာ ''မာဒိသေန နာမ အာဘတံ ပိဏ္ဍပါတံ န ပရိဘုဥ္ဇတီ''တိ စိတ္တမ္ပိ အနုပ္ပာဒေတွာ ဧကဝစနေနေဝ ပတ္တံ မုခဝဋ္ဋိယံ ဂဟေတွာ ဧကမန္တေ နိက္ကုဇ္ဇေသိ။ ဟယာသဿ သဟ ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌာနာ ထေရဿ အာဗာဓော အန္တရဓာယိ, တတော ပဋ္ဌာယ ပဥ္စစတ္တာလီသ ဝဿာနိ န ပုန ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တတော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ အာဟ – ''အာဝုသော, ဝစီဝိညတ္တိံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နော ဟယာသော အန္တေသု နိက္ခမိတွာ ဘူမိယံ စရန္တေသုပိ ပရိဘုဥ္ဇိတုံ အယုတ္တရူပေါ''တိ။ ဣမဥ္စ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ –

''ဝစီဝိညတ္တိဝိပ္ဖာရာ၊ ဥပ္ပန္နံ မဓုပာယသံ။
သစေ ဘုတ္တော ဘဝေယျာဟံ၊ သာဇီဝေါ ဂရဟိတော မမ။

''ယဒိပိ မေ အန္တဂုဏံ၊ နိက္ခမိတွာ ဗဟိ စရေ။
နေဝ ဘိန္ဒေယျံ အာဇီဝံ၊ စဇမာနောပိ ဇီဝိတံ။

''အာရာဓေမိ သကံ စိတ္တံ၊ ဝိဝဇ္ဇေမိ အနေသနံ။
နာဟံ ဗုဒ္ဓပ္ပဋိကုဋ္ဌံ၊ ကာဟာမိ စ အနေသန''န္တိ။

စိရဂုမ္ဗဝါသိကအမ္ဗခါဒကမဟာတိဿတ္ထေရဝတ္ထုပိ စေတ္ထ ကထေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ။

''အနေသနာယ စိတ္တမ္ပိ၊ အဇနေတွာ ဝိစက္ခဏော။
အာဇီဝံ ပရိသောဓေယျ၊ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော ယတီ''တိ။

ယထာ စ ဝီရိယေန အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ, တထာ **ပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ** ပညာယ သမ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ **ပညာသာဓနံ** ဟိ တံ, ပညဝတော ပစ္စယေသု အာဒီနဝါနိသံသဒဿနသမတ္ထဘာဝတော။ တသ္မာ ပဟာယ ပစ္စယဂေဓံ ဓမ္မေန သမေန ဥပ္ပန္နေ ပစ္စယေ ယထာဝုတ္တေန ဝိဓိနာ ပညာယ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘုဥ္ဇန္တေန သမ္ပာဒေတဗ္ဗံ။

တတ္ထ ဒုဝိဓံ ပစ္စဝေက္ခဏံ ပစ္စယာနံ ပဋိလာဘကာလေ, ပရိဘောဂကာလေ စ။ ပဋိလာဘကာလေပိ ဟိ ဓာတုဝသေန ဝါ ပဋိကူလဝသေန ဝါ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ဌပိတာနိ စီဝရာဒီနိ တတော ဥတ္တရိ ပရိဘုဥ္ဇန္တဿ အနဝဇ္ဇောဝ ပရိဘောဂေါ, ပရိဘောဂကာလေပိ။ တတြာယံ သန္နိဋ္ဌာနကရော ဝိနိစ္ဆယော –

စတ္တာရော ဟိ ပရိဘောဂါ ထေယျပရိဘောဂေါ, ဣဏပရိဘောဂေါ, ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂေါ, သာမိပရိဘောဂေါတိ။ တတြ သင်္ဃမဇ္ဈေပိ နိသီဒိတွာ ပရိဘုဥ္ဇန္တဿ ဒုဿီလဿ ပရိဘောဂေါ **ထေယျပရိဘောဂေါ** နာမ။ သီလဝတော အပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘောဂေါ **ဣဏပရိဘောဂေါ** နာမ။ တသ္မာ စီဝရံ ပရိဘောဂေ ပရိဘောဂေ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ, ပိဏ္ဍပါတော အာလောပေ အာလောပေ, တထာ အသက္ကောန္တေန ပုရေဘတ္တပစ္ဆာဘတ္တပုရိမယာမမဇ္ဈိမယာမပစ္ဆိမယာမေသု။ သစဿ အပစ္စဝေက္ခတောဝ အရုဏံ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ, ဣဏပရိဘောဂဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ။ သေနာ

သနမ္ပိ ပရိဘောဂေ ပရိဘောဂေ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ ဘေသဇ္ဇဿ ပဋိဂ္ဂဟဏေပိ ပရိဘောဂေပိ သတိပစ္စယတာဝ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ ပဋိဂ္ဂဟဏေ သတိံ ကတွာ ပရိဘောဂေ အကရောန္တဿေဝ အာပတ္တိ, ပဋိဂ္ဂဟဏေ ပန သတိံ အကတွာ ပရိဘောဂေ ကရောန္တဿ အနာပတ္တိ။

စတုဗ္ဗိဓာ ဟိ သုဒ္ဓိ ဒေသနာသုဒ္ဓိ, သံဝရသုဒ္ဓိ, ပရိယေဋ္ဌိသုဒ္ဓိ, ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓီတိ။ တတ္ထ **ဒေသနာသုဒ္ဓိ** နာမ ပာတိမောက္ခသံဝရသီလံ။ တဉှိ ဒေသနာယ သုဇ္ဈနတော ဒေသနာသုဒ္ဓီတိ ဝုစ္စတိ။ **သံဝရသုဒ္ဓိ** နာမ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ။ တဉှိ "န ပုန ဧဝံ ကရိဿာမိ"တိ စိတ္တာဓိဋ္ဌာနသံဝရေနေဝ သုဇ္ဈနတော သံဝရသုဒ္ဓီတိ ဝုစ္စတိ။ **ပရိယေဋ္ဌိသုဒ္ဓိ** နာမ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ။ တဉှိ အနေသနံ ပဟာယ ဓမ္မေန သမေန ပစ္စယေ ဥပ္ပာဒေန္တဿ ပရိယေသနာယ သုဒ္ဓတ္တာ ပရိယေဋ္ဌိသုဒ္ဓီတိ ဝုစ္စတိ။ **ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓိ** နာမ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ။ တဉှိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ပစ္စဝေက္ခဏေန သုဇ္ဈနတော ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓီတိ ဝုစ္စတိ။ တေန ဝုတ္တံ "ပဋိဂ္ဂဟဏေ ပန သတိံ အကတွာ ပရိဘောဂေ ကရောန္တဿ အနာပတ္တီ"တိ။

သတ္တန္နံ သေက္ခာနံ ပစ္စယပရိဘောဂေ **အာဏဏျပရိဘောဂေ** နာမ။ တေ ဟိ ဘဂဝတော ပုတ္တာ, တသ္မာ ပိတုသန္တကာနံ ပစ္စယာနံ အဒါယာဒါ ဟုတွာ တေ ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။ ကိံ ပနေတေ ဘဂဝတော ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ, ဥဒါဟု ဂိဟီနံ ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇန္တီတိ။ ဂိဟီဟိ ဒိန္နာပိ ဘဂဝတာ အနုညာတတ္တာ ဘဂဝတော သန္တကာ ဟောန္တိ, တသ္မာ ဘဂဝတော ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဓမ္မဒါယာဒသုတ္တဉ္စေတ္ထ သာဓကံ။

ခီဏာသဝါနံ ပရိဘောဂေ **သာမိပရိဘောဂေ** နာမ။ တေ ဟိ တဏှာယ ဒာသဗျံ အတီတတ္တာ သာမိနော ဟုတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။

ဣမေသု ပရိဘောဂေသု သာမိပရိဘောဂေ စ အာဏဏျပရိဘောဂေ စ သဗ္ဗေသံ ဝဋ္ဋတိ။ ဣဏပရိဘောဂေ န ဝဋ္ဋတိ။ ထေယျပရိဘောဂေ ကထာယေဝ နတ္ထိ။ ယော ပနာယံ သီလဝတော ပစ္စဝေက္ခိတပရိဘောဂေ, သော ဣဏပရိဘောဂဿ ပစ္စနီကတ္တာ အာဏဏျပရိဘောဂေ တ ဟောတိ, အာဏဏျပရိဘောဂေယေဝ တ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။ သီလဝါပိ ဟိ ဣမာယ သိက္ခာယ သမန္နာဂတတ္တာ သေက္ခောတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ဣမေသု ပန ပရိဘောဂေသု ယသ္မာ သာမိပရိဘောဂေ အဂ္ဂေ, တသ္မာ တံ ပတ္ထယမာနေန ဘိက္ခုနာ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ပစ္စဝေက္ခဏာယ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တေန ပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ သမ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ကရောန္တော ဟိ ကိစ္စကာရီ ဟောတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

"ပိဏ္ဍံ ဝိဟာရံ သယနာသနဉ္စ၊
အာပဉ္စ သင်္ဃာဋိရဇူပဝါဟနံ။
သုတွာန ဓမ္မံ သုဂတေန ဒေသိတံ၊
သင်္ခါယ သေဝေ ဝရပညသာဝကော။

"တသ္မာ ဟိ ပိဏ္ဍေ သယနာသနေ စ၊
အာပေ စ သင်္ဃာဋိရဇူပဝါဟနေ။
ဧတေသု ဓမ္မေသု အနူပလိတ္တော၊
ဘိက္ခု ယထာ ပေါက္ခရေ ဝါရိဗိန္ဒု။ (သု. နိ. ၃၉၃-၃၉၄)။

"ကာလေန လဒ္ဓါ ပရတော အနုဂ္ဂဟာ၊
ခဇ္ဇေသု ဘောဇ္ဇေသု စ သာယနေသု စ။
မတ္တံ သ ဇညာ သတတံ ဥပဋ္ဌိတော၊
ဝဏဿ အာလေပနရူဟနေ ယထာ။

"ကန္တာရေ ပုတ္တမံသံဝ၊ အက္ခဿဗ္ဘဉ္ဇနံ ယထာ။
ဧဝံ အာဟာရေ အာဟာရံ၊ ယာပနတ္ထမမုစ္ဆိတော"တိ။

ဣမဿ စ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလဿ ပရိပူရကာရိတာယ ဘာဂိနေယျသင်္ဃရက္ခိတသာမဏေရဿ ဝတ္ထု ကထေတဗ္ဗံ။ သော ဟိ သမ္မာ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘုဉ္ဇိ။ ယထာဟ –

“ဥပဇ္ဈာယော မံ ဘုဉ္ဇမာနံ၊ သာလိကူရံ သုနိဗ္ဗုတံ။
မာ ဟေဝ တွံ သာမဏေရ၊ ဇိဝှံ ဈာပေသိ အသညတော။

“ဥပဇ္ဈာယဿ ဝစော သုတွာ၊ သံဝေဂမလဘိံ တဒါ။
ဧကာသနေ နိသီဒိတွာ၊ အရဟတ္တံ အပါပုဏိံ။

“သောဟံ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပော၊ စန္ဒော ပန္နရသော ယထာ။
သဗ္ဗာသဝပရိက္ခီဏော၊ နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေ”တိ။

“တသ္မာ အညောပိ ဒုက္ခဿ၊ ပတ္ထယန္တော ပရိက္ခယံ။
ယောနိသော ပစ္စဝေက္ခိတွာ၊ ပဋိသေဝေထ ပစ္စယေ”တိ။

ဧဝံ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓံ။

ပဉ္စမသီလပဉ္စကံ

၂၀. ပဉ္စဝိဓကောဋ္ဌာသဿ ပဌမပဉ္စကေ အနုပသမ္ပန္နသီလာဒိဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉှေတံ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ –

“ကတမံ ပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလံ? အနုပသမ္ပန္နာနံ ပရိယန္တသိက္ခာပဒါနံ, ဣဒံ ပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလံ။ ကတမံ အပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလံ? ဥပသမ္ပန္နာနံ အပရိယန္တသိက္ခာပဒါနံ, ဣဒံ အပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလံ။ ကတမံ ပရိပုဏ္ဏပါရိသုဒ္ဓိသီလံ? ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကာနံ ကုသလဓမ္မေ ယုတ္တာနံ သေက္ခပရိယန္တေ ပရိပူရကာရီနံ ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ အနပေက္ခာနံ ပရိစ္စတ္တဇီဝိတာနံ, ဣဒံ ပရိပုဏ္ဏပါရိသုဒ္ဓိသီလံ။ ကတမံ အပရာမဋ္ဌပါရိသုဒ္ဓိသီလံ? သတ္တန္နံ သေက္ခာနံ, ဣဒံ အပရာမဋ္ဌပါရိသုဒ္ဓိသီလံ။ ကတမံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပါရိသုဒ္ဓိသီလံ? တထာဂတသာဝကာနံ ခီဏာသဝါနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ တထာဂတာနံ အရဟန္တာနံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ, ဣဒံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပါရိသုဒ္ဓိသီလ”န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၃၇)။

တတ္ထ အနုပသမ္ပန္နာနံ သီလံ ဂဏနဝသေန သပရိယန္တတ္တာ **ပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလ**န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဥပသမ္ပန္နာနံ –

“နဝ ကောဋိသဟဿာနိ၊ အသီတိသတကောဋိယော။
ပညာသသတသဟဿာနိ၊ ဆတ္တိံသာ စ ပုနာပရေ။

“ဧတေ သံဝရဝိနယာ၊ သမ္ဗုဒ္ဓေန ပကာသိတာ။
ပေယျာလမုခေန နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ သိက္ခာ ဝိနယသံဝရေ”တိ။ –

ဧဝံ ဂဏနဝသေန သပရိယန္တမ္ပိ အနဝသေသဝသေန သမာဒါနဘာဝဉ္စ လာဘယသဉာတိအင်္ဂဇီဝိတဝသေန အဒိဋ္ဌပရိယန္တဘာဝဉ္စ သန္ဓာယ **အပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလ**န္တိ ဝုတ္တံ, စိရဂုမ္ဗဝါသိကအမ္ဗခါဒကမဟာတိဿတ္ထေရဿ သီလမိဝ။ တထာ ဟိ သော အာယသ္မာ –

“ဓနံ စဇေ အင်္ဂဝရဿ ဟေတု၊ အင်္ဂံ စဇေ ဇီဝိတံ ရက္ခမာနော။
အင်္ဂံ ဓနံ ဇီဝိတဉ္စာပိ သဗ္ဗံ၊ စဇေ နရော ဓမ္မမနုဿရန္တော”တိ။ –

ကြမံ သပ္ပုရိသာနုဿတိံ အဝိဇဟန္တော ဇီဝိတသံသယေပိ သိက္ခာပဒံ အဝီတိက္ကမ္မ တဒေဝ အပရိယန္တပာရိသုဒ္ဓိ သီလံ နိဿာယ ဥပာသကဿ ပိင်္ဂိယာနောဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ ယထာဟ –

“န ပိတာ နပိ တေ မာတာ၊ န ဉာတိ နပိ ဗန္ဓဝေ။
ကရောတေတာဒိသံ ကိစ္စံ၊ သီလဝန္တဿ ကာရဏာ။

သံဝေဂံ ဇနယိတ္ဝာန၊ သမ္မသိတ္ဝာန ယောနိသော။
တဿ ပိင်္ဂိယာနော သန္တော၊ အရဟတ္တံ အပါပုဏီ”တိ။

ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကာနံ သီလံ ဥပသမ္ပဒတော ပဋ္ဌာယ သုဓောတဇာတိမဏိ ဝိယ သုပရိကမ္မကတသုဝဏ္ဏံ ဝိယ စ အတိပရိသုဒ္ဓတ္တာ စိတ္တုပ္ပာဒမတ္တကေနပိ မလေန ဝိရဟိတံ အရဟတ္တဿေဝ ပဒဋ္ဌာနံ ဟောတိ, တသ္မာ **ပရိပုဏ္ဏပာရိသုဒ္ဓီ**တိ ဝုစ္စတိ, မဟာသင်္ဃရက္ခိတဘာဂိနေယျသင်္ဃရက္ခိတတ္ထေရာနံ ဝိယ။

မဟာသင်္ဃရက္ခိတတ္ထေရံ ကိရ အတိက္ကန္တသဋ္ဌိဝဿံ မရဏမဉ္စေ နိပန္နံ ဘိက္ခုသင်္ဃော လောကုတ္တရာဓိဂမံ ပုစ္ဆိ။ ထေရော “နတ္ထိ မေ လောကုတ္တရဓမ္မော”တိ အာဟ။ အထဿ ဥပဋ္ဌာကော ဒဟရဘိက္ခု အာဟ – “ဘန္တေ, တုမှေ ပရိနိဗ္ဗုတာတိ သမန္တာ ဒွါဒသယောဇနာ မနုဿာ သန္နိပတိတာ, တုမှာကံ ပုထုဇ္ဇနကာလကိရိယာယ မဟာဇနဿ ဝိပ္ပဋိသာရော ဘဝိဿတီ”တိ။ အာဝုသော, အဟံ “မေတ္တေယျံ ဘဂဝန္တံ ပဿိဿာမီ”တိ န ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေသိံ။ တေန ဟိ မံ နိသီဒါပေတွာ ဩကာသံ ကရောဟီတိ။ သော ထေရံ နိသီဒါပေတွာ ဗဟိ နိက္ခန္တော။ ထေရော တဿ သဟ နိက္ခမနာဝ အရဟတ္တံ ပတွာ အစ္ဆရိကာယ သညံ အဒာသိ။ သင်္ဃော သန္နိပတိတွာ အာဟ – “ဘန္တေ, ဧဝရူပေ မရဏကာလေ လောကုတ္တရဓမ္မံ နိဗ္ဗတ္တေန္တာ ဒုက္ကရံ ကရိတ္ထာ”တိ။ နာဝုသော ဧတံ ဒုက္ကရံ, အပိစ ဧတ ဒုက္ကရံ အာစိက္ခိဿာမိ – “အဟံ, အာဝုသော, ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ အသတိယာ အညာဏပကတံ ကမ္မံ နာမ န ပဿာမီ”တိ။ ဘာဂိနေယျောပိဿ ပညာသဝဿကာလေ ဧဝမေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏီတိ။

“အပ္ပဿုတောပိ စေ ဟောတိ၊ သီလေသု အသမာဟိတော။
ဥဘယေန နံ ဂရဟန္တိ၊ သီလတော စ သုတေန စ။

“အပ္ပဿုတောပိ စေ ဟောတိ၊ သီလေသု သုသမာဟိတော။
သီလတော နံ ပသံသန္တိ၊ တဿ သမ္ပဇ္ဇတေ သုတံ။

“ဗဟုဿုတောပိ စေ ဟောတိ၊ သီလေသု အသမာဟိတော။
သီလတော နံ ဂရဟန္တိ၊ နာဿ သမ္ပဇ္ဇတေ သုတံ။

“ဗဟုဿုတောပိ စေ ဟောတိ၊ သီလေသု သုသမာဟိတော။
ဥဘယေန နံ ပသံသန္တိ၊ သီလတော စ သုတေန စ။

“ဗဟုဿုတံ ဓမ္မဓရံ၊ သပ္ပညံ ဗုဒ္ဓသာဝကံ။
နေက္ခံ ဇမ္ဗောနဒဿေဝ၊ ကော တံ နိန္ဒိတုမရဟတိ။
ဒေဝါပိ နံ ပသံသန္တိ၊ ဗြဟ္မုနာပိ ပသံသိတော”တိ။ (အ. နိ. ၄.၆)။

သေက္ခာနံ ပန သီလံ ဒိဋ္ဌိဝသေန အပရာမဋ္ဌတ္တာ, ပုထုဇ္ဇနာနံ တ ပန ရာဂဝသေန အပရာမဋ္ဌသီလံ **အပရာမဋ္ဌပါရိသုဒ္ဓီ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ကုဋုမ္ဗိယပုတ္တတိဿတ္ထေရဿ သီလံ ဝိယ။ သော ဟိ အာယသ္မာ တထာရူပံ သီလံ နိဿာယ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာတုကာမော ဝေရိကေ အာဟ –

“ဥဘော ပါဒါနိ ဘိန္ဒိတ္ဝာ၊ သညပေဿာမိ ဝေ အဟံ။
အဋ္ဋိယာမိ ဟရာယာမိ၊ သရာဂမရဏံ အဟ”န္တိ။

“တေဟံ စိန္တယိတ္ဝာတန၊ သမ္မသိတ္ဝာတန ယောနိသော။
သမ္ပတ္တော အရဟတ္တဂ္ဂမ္ပိ၊ အရဟတ္တံ အပာပုဏိ”န္တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၇၃)။

အညတရောပိ မဟာထေရော ဗာဠ္ဟဂိလာနော သဟတ္ထာ အာဟာရမ္ပိ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ အသက္ကောန္တော သကေ မုတ္တကရီသေ ပလိပန္နော သမ္ပရိဝတ္တတိ, တံ ဒိသွာ အညတရော ဒဟရော “အဟော ဒုက္ခာ ဇီဝိတသင်္ခါရာ”တိ အာဟ။ တမေနံ မဟာထေရော အာဟ – “အဟံ, အာဝုသော, ဣဒါနိ မိယ္ယမာနော သဂ္ဂသမ္ပတ္တိံ လဘိဿာမိ, နတ္ထိ မေ ဧတ္ထ သံသယော, ဣမံ ပန သီလံ ဘိန္ဒိတ္ဝာ လဒ္ဓသမ္ပတ္တိ နာမ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ပဋိလဒ္ဓဂိဟိဘာဝသဒိသီ”တိ ဝတ္ဝာ “သီလေနေဝ သဒ္ဓိံ မရိဿာမီ”တိ တတ္ထေဝ နိပန္နော တမေဝ ရောဂံ သမ္မသန္တော အရဟတ္တံ ပတ္ဝာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဣမာဟိ ဂါထာဟိ ဗျာကာသိ –

“ဖုဋ္ဌဿ မေ အညတရေန ဗျာဓိနာ၊
ရောဂေန ဗာဠ္ဟံ ဒုခိတဿ ရုပ္ပတော။
ပရိသုဿတိ ခိပ္ပမိဒံ ကဠေဝရံ၊
ပုပ္ဖံ ယထာ ပံသုနိ အာတပေ ကတံ။

“အဇညံ ဇညသင်္ခါတံ၊ အသုစိံ သုစိသမ္မတံ။
နာနာကုဏပပရိပူရံ၊ ဇညရူပံ အပဿတော။

“ဓိရတ္ထု မံ အာတုရံ ပူတိကာယံ၊ ဒုဂ္ဂန္ဓိယံ အသုစိ ဗျာဓိဓမ္မံ။
ယတ္ထပ္ပမတ္တာ အဓိမုစ္ဆိတာ ပဇာ၊ ဟာပေန္တိ မဂ္ဂံ သုဂတူပပတ္တိယာ”တိ။

အရဟန္တာဒီနံ ပန သီလံ သဗ္ဗဒရထပ္ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ ပရိသုဒ္ဓတ္တာ **ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပရိသုဒ္ဓီ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ပရိယန္တပရိသုဒ္ဓိအာဒိဝသေန ပဉ္စဝိဓံ။

ဒုတိယသီလပဉ္စကံ

ဒုတိယပဉ္စကေ ပါဏာတိပါတာဒီနံ ပဟာနာဒိဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ –

“ပဉ္စ သီလာနိ ပါဏာတိပါတဿ ပဟာနံ သီလံ, ဝေရမဏီ သီလံ, စေတနာ သီလံ, သံဝရော သီလံ, အဝီတိက္ကမော သီလံ။ အဒိန္နာဒါနဿ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဿ, မုသာဝါဒဿ, ပိသုဏာယ ဝါစာယ, ဖရုသာယ ဝါစာယ, သမ္ဖပ္ပလာပဿ, အဘိဇ္ဈာယ, ဗျာပါဒဿ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ, နေက္ခမ္မေန ကာမစ္ဆန္ဒဿ, အဗျာပါဒေန ဗျာပါဒဿ, အာလောကသညာယ ထိနမိဒ္ဓဿ, အဝိက္ခေပေန ဥဒ္ဓစ္စဿ, ဓမ္မဝဝတ္ထာနေန ဝိစိကိစ္ဆာယ, ဉာဏေန အဝိဇ္ဇာယ, ပါမောဇ္ဇေန အရတိယာ, ပဌမေန ဈာနေန နီဝရဏာနံ, ဒုတိယေန ဈာနေန ဝိတက္ကဝိစာရာနံ, တတိယေန ဈာနေန ပီတိယာ, စတုတ္ထေန ဈာနေန သုခဒုက္ခာနံ, အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိယာ ရူပသညာယ ပဋိဃသညာယ နာနတ္တသညာယ, ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ္တိယာ အာကာသာနဉ္စာယတနသညာယ, အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိယာ ဝိညာဏဉ္စာယတနသညာယ, နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိယာ အာကိဉ္စညာယတနသညာယ, အနိစ္စာနုပဿနာယ နိစ္စသညာယ, ဒုက္ခာနုပဿနာယ သုခသညာယ, အနတ္တာနုပဿနာယ အတ္တသညာယ, နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာယ နန္ဒိယာ, ဝိရာဂါနုပဿနာယ ရာဂဿ, နိရောဓာနုပဿနာယ သမုဒယဿ, ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာယ အာဒါနဿ, ခယာနုပဿနာယ ဃနသညာယ, ဝယာနုပဿနာယ အာယူဟနဿ, ဝိပရိဏာမာနုပဿနာယ ဓုဝသညာယ, အနိမိတ္တာနုပဿနာယ နိမိတ္တဿ, အပ္ပဏိဟိတာနုပဿနာယ ပဏိဓိယာ, သုညတာနုပဿနာယ အဘိနိဝေသဿ, အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ သာရာဒါနာဘိနိဝေသဿ, ယထာဘူတဉာဏဒဿနေန သမ္မောဟာဘိနိဝေသဿ, အာဒီနဝါနုပဿနာယ အာလယာဘိနိဝေသဿ, ပဋိသင်္ခါနုပဿနာယ အပ္ပဋိသင်္ခါယ, ဝိဝဋ္ဋာနုပဿနာယ သညောဂါဘိနိဝေသဿ, သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌာနံ ကိလေသာနံ, သကဒါဂါမိမဂ္ဂေန ဩဠာရိကာနံ ကိလေသာနံ, အနာဂါမိမဂ္ဂေန အဏုသဟဂတာနံ ကိလေသာနံ, အရဟတ္တမဂ္ဂေန သဗ္ဗကိလေသာနံ ပဟာနံ သီလံ, ဝေရမဏီ, စေတနာ, သံဝရော, အဝီတိက္ကမော သီလံ။ ဧဝရူပါနိ သီလာနိ စိတ္တဿ အဝိပ္ပဋိသာရာယ သံဝတ္တန္တိ, ပါမောဇ္ဇာယ သံဝတ္တန္တိ, ပီတိယာ သံဝ

တ္တန္တိ, ပဿဒ္ဓိယာ သံဝတ္တန္တိ, သောမနဿာယ သံဝတ္တန္တိ, အာသေဝနာယ သံဝတ္တန္တိ, ဘာဝနာယ သံဝတ္တန္တိ, ဗဟုလီကမ္မာယ သံဝတ္တန္တိ, အလင်္ကာရာယ သံဝတ္တန္တိ, ပရိက္ခာရာယ သံဝတ္တန္တိ, ပရိဝါရာယ သံဝတ္တန္တိ, ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တန္တိ, ဧကန္တနိဗ္ဗိဒါယ ဝိရာဂါယ နိရောဓာယ ဥပသမာယ အဘိညာယ သမ္ဗောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တန္တီ”တိ (ပဋိ. မ. ၁.၄၁)။

ဧတ္ထ စ ပဟာနန္တိ ကောစိ ဓမ္မော နာမ နတ္ထိ အညတြ ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ ပါဏာတိပါတာဒီနံ အနုပ္ပာဒမတ္တတော။ ယသ္မာ ပန တံ တံ ပဟာနံ တဿ တဿ ကုသလဓမ္မဿ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌေန ဥပဓာရဏံ ဟောတိ, ဝိကမ္ပာဘာဝကရဏေန စ သမာဓာနံ။ တသ္မာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေနေဝ ဥပဓာရဏသမာဓာနသင်္ခါတေန သီလနဋ္ဌေန သီလန္တိ ဝုတ္တံ။ ဣတရေ စတ္တာရော ဓမ္မာ တတော တတော ဝေရမဏိဝသေန, တဿ တဿ သံဝရဝသေန, တဒုဘယသမ္ပယုတ္တစေတနာဝသေန, တံ တံ အဝီတိက္ကမန္တဿ အဝီတိက္ကမနဝသေန စ စေတသော ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တာ။ သီလဋ္ဌော ပန တေသံ ပုဗ္ဗေ ပကာသိတောယေဝါတိ။ ဧဝံ ပဟာနသီလာဒိဝသေန ပဉ္စဝိဓံ။

ဧတ္တာဝတာ စ ကိံ သီလံ? ကေနဋ္ဌေန သီလံ? ကာနဿ လက္ခဏရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနိ? ကိမာနိသံသံ သီလံ? ကတိဝိဓဉ္စေတံ သီလန္တိ? ဣမေသံ ပဉှာနံ ဝိဿဇ္ဇနံ နိဋ္ဌိတံ။

သီလသံကိလေသဝေါဒါနံ

၂၂. ယံ ပန ဝုတ္တံ “ကော စဿ သံကိလေသော, ကိံ ဝေါဒါန”န္တိ။ တတြ ဝဒါမ – ခဏ္ဍာဒိဘာဝေါ သီလဿ သံကိလေသော, အခဏ္ဍာဒိဘာဝေါ ဝေါဒါနံ။ သော ပန ခဏ္ဍာဒိဘာဝေါ လာဘယသာဒိဟေတုကေန ဘေဒေန စ သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂေန စ သင်္ဂဟိတော။

တထာ ဟိ ယဿ သတ္တသု အာပတ္တိက္ခန္ဓေသု အာဒိမှိ ဝါ အန္တေ ဝါ သိက္ခာပဒံ ဘိန္နံ ဟောတိ, တဿ သီလံ ပရိယန္တေ ဆိန္နသာဋကော ဝိယ **ခဏ္ဍံ** နာမ ဟောတိ။ ယဿ ပန ဝေမဇ္ဈေ ဘိန္နံ, တဿ မဇ္ဈေ ဆိဒ္ဒသာဋကော ဝိယ **ဆိဒ္ဒံ** နာမ ဟောတိ။ ယဿ ပဋိပါဋိယာ ဒွေ တီဏိ ဘိန္နာနိ, တဿ ပိဋ္ဌိယာ ဝါ ကုစ္ဆိယာ ဝါ ဥဋ္ဌိတေန ဝိသဘာဂဝဏ္ဏေန ကာဠရတ္တာဒီနံ အညတရသရီရဝဏ္ဏာ ဂါဝီ ဝိယ **သဗလံ** နာမ ဟောတိ။ ယဿ အန္တရန္တရာ ဘိန္နာနိ, တဿ အန္တရန္တရာ ဝိသဘာဂဝဏ္ဏဗိန္ဒုဝိစိတြာ ဂါဝီ ဝိယ **ကမ္မာသံ** နာမ ဟောတိ။ ဧဝံ တာဝ လာဘာဒိဟေတုကေန ဘေဒေန ခဏ္ဍာဒိဘာဝေါ ဟောတိ။

ဧဝံ သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂဝသေန။ ဝုတ္တဉှိ ဘဂဝတာ –

“ဣဓ, ဗြာဟ္မဏ, ဧကစ္စော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ သမ္မာ ဗြဟ္မစာရီ ပဋိဇာနမာနော န ဟေဝ ခေါ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ, အပိစ ခေါ မာတုဂါမဿ ဥစ္ဆာဒနံ ပရိမဒ္ဒနံ နှာပနံ သမ္ဗာဟနံ သာဒိယတိ, သော တဒဿာဒေတိ, တံ နိကာမေတိ, တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ, ဣဒမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ဗြဟ္မစရိယဿ ခဏ္ဍမ္ပိ ဆိဒ္ဒမ္ပိ သဗလမ္ပိ ကမ္မာသမ္ပိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗြာဟ္မဏ, အပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ သံယုတ္တော မေထုနေန သံယောဂေန, န ပရိမုစ္စတိ ဇာတိယာ။ ဇရာယ မရဏေန။ပေ။ န ပရိမုစ္စတိ ဒုက္ခသ္မာတိ ဝဒါမိ။

“ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ဣဓေကစ္စော သမဏော ဝါ။ပေ။ ပဋိဇာနမာနော န ဟေဝ ခေါ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ဒွယံ ဒွယသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ။ နပိ မာတုဂါမဿ ဥစ္ဆာဒနံ။ပေ။ သာဒိယတိ။ အပိစ ခေါ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ သဉ္ဇဂ္ဃတိ သံကီဠတိ သံကေလာယတိ, သော တဒဿာဒေတိ။ပေ။ န ပရိမုစ္စတိ ဒုက္ခသ္မာတိ ဝဒါမိ။

“ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ဣဓေကစ္စော သမဏော ဝါ။ပေ။ န ဟေဝ ခေါ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ဒွယံ ဒွယသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ။ နပိ မာတုဂါမဿ ဥစ္ဆာဒနံ။ပေ။ သာဒိယတိ။ နပိ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ သဉ္ဇဂ္ဃတိ သံကီဠတိ သံကေလာယတိ။ အပိစ ခေါ မာတုဂါမဿ စက္ခုနာ စက္ခုံ ဥပနိဇ္ဈာယတိ ပေက္ခတိ, သော တဒဿာဒေတိ။ပေ။ န ပရိမုစ္စတိ ဒုက္ခသ္မာတိ ဝဒါမိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏာ, ဣဓေကစ္စော သမဏော တ။ပေ။ န ဟေဝ ခေါ မာတုဂါမေန။ နပိ မာတုဂါမဿ။ နပိ မာတုဂါမေန။ နပိ မာတုဂါမဿ။ပေ။ ပေက္ခတိ။ အပိစ ခေါ မာတုဂါမဿ သဒ္ဒံ သုဏာတိ တိရောကုဋ္ဋာ တ တိရောပာကာရာ တ ဟသန္တိယာ တ ဘဏန္တိယာ တ ဂါယန္တိယာ တ ရောဒန္တိယာ တ, သော တဒဿာဒေတိ။ပေ။ ဒုက္ခသ္မာတိ ဝဒာမိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏာ, ဣဓေကစ္စော သမဏော တ။ပေ။ န ဟေဝ ခေါ မာတုဂါမေန။ နပိ မာတုဂါမဿ။ နပိ မာတုဂါမေန။ နပိ မာတုဂါမဿ။ပေ။ ရောဒန္တိယာ တ။ အပိစ ခေါ ယာနိဿ တာနိ ပုဗ္ဗေ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ဟသိတလပိတကီဠိတာနိ, တာနိ အနုဿရတိ, သော တဒဿာဒေတိ။ပေ။ ဒုက္ခသ္မာတိ ဝဒာမိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏာ, ဣဓေကစ္စော သမဏော တ။ပေ။ န ဟေဝ ခေါ မာတုဂါမေန။ပေ။ နပိ မာတုဂါမဿ။ပေ။ နပိ ယာနိဿ တာနိ ပုဗ္ဗေ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ဟသိတလပိတကီဠိတာနိ, တာနိ အနုဿရတိ။ အပိစ ခေါ ပဿတိ ဂဟပတိံ တ ဂဟပတိပုတ္တံ တ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတံ သမင်္ဂီဘူတံ ပရိစာရယမာနံ, သော တဒဿာဒေတိ။ပေ။ ဒုက္ခသ္မာတိ ဝဒာမိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏာ, ဣဓေကစ္စော သမဏော တ။ပေ။ န ဟေဝ ခေါ မာတုဂါမေန။ပေ။ နပိ ပဿတိ ဂဟပတိံ တ ဂဟပတိပုတ္တံ တ။ပေ။ ပရိစာရယမာနံ။ အပိစ ခေါ အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ပဏိဓာယ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ ‘ဣမိနာဟံ သီလေန တ ဝတေန တ တပေန တ ဗြဟ္မစရိယေန တ ဒေဝေါ တ ဘဝိဿာမိ ဒေဝညတရော တ’တိ။ သော တဒဿာဒေတိ, တံ နိကာမေတိ, တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ ဣဒမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ဗြဟ္မစရိယဿ ခဏ္ဍမ္ပိ ဆိဒ္ဒမ္ပိ သဗလမ္ပိ ကမ္မာသမ္ပီ’’တိ (အ. နိ. ၇.၅၀)။

ဧဝံ လာဘာဒိဟေတုကေန ဘေဒေန စ သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂေန စ ခဏ္ဍာဒိဘာဝေါ သင်္ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အခဏ္ဍာဒိဘာဝေါ ပန သဗ္ဗသော သိက္ခာပဒါနံ အဘေဒေန, ဘိန္နာနဉ္စ သပ္ပဋိကမ္မာနံ ပဋိကမ္မကရဏေန, သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂါဘာဝေန စ, အပရာယ စ ‘‘ကောဓော ဥပနာဟော မက္ခော ပဠာသော ဣဿာ မစ္ဆရိယံ မာယာ သာဌေယျံ ထမ္ဘော သာရမ္ဘော မာနော အတိမာနော မဒေါ ပမာဒေါ’’တိအာဒီနံ ပာပဓမ္မာနံ အနုပ္ပတ္တိယာ, အပ္ပိစ္ဆတာသန္တုဋ္ဌိတာသလ္လေခတာဒီနဉ္စ ဂုဏာနံ ဥပ္ပတ္တိယာ သင်္ဂဟိတော။

ယာနိ ဟိ သီလာနိ လာဘာဒီနမ္ပိ အတ္ထာယ အဘိန္နာနိ, ပမာဒဒေါသေန တ ဘိန္နာနိပိ ပဋိကမ္မကတာနိ, မေထုနသံယောဂေဟိ တ ကောဓုပနာဟာဒီဟိ တ ပာပဓမ္မေဟိ အနုပဟတာနိ, တာနိ သဗ္ဗသော **အခဏ္ဍာနိ အစ္ဆိဒ္ဒာနိ အသဗလာနိ အကမ္မာသာနီ**တိ ဝုစ္စန္တိ။ တာနိယေဝ ဘုဇိဿဘာဝကရဏတော စ **ဘုဇိဿာနိ,** ဝိညူဟိ ပသတ္ထတ္တာ **ဝိညုပသတ္ထာနိ,** တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ အပရာမဋ္ဌတ္တာ **အပရာမဋ္ဌာနိ,** ဥပစာရသမာဓိံ တ အပ္ပနာသမာဓိံ တ သံဝတ္တယန္တီတိ **သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ** စ ဟောန္တိ။ တသ္မာ နေသံ ဧသ ‘အခဏ္ဍာဒိဘာဝေါ တေအန’န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တံ ပနေတံ တေအနံ ဒွီဟာကာရေဟိ သမ္ပဇ္ဇတိ သီလဝိပတ္တိယာ စ အာဒီနဝဒဿနေန, သီလသမ္ပတ္တိယာ စ အာနိသံသဒဿနေန။ တတ္ထ ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ဒုဿီလဿ သီလဝိပတ္တိယာ’’တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၄၉; အ. နိ. ၅.၂၁၃) ဧဝမာဒိသုတ္တနယေန သီလဝိပတ္တိယာ အာဒီနဝေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အပိစ ဒုဿီလော ပုဂ္ဂလော ဒုဿီလျဟေတု အမနာပေါ ဟောတိ ဒေဝမနုဿာနံ, အနနုသာသနီယော သဗြဟ္မစာရီနံ, ဒုက္ခိတော ဒုဿီလျဂရဟာသု, ဝိပ္ပဋိသာရီ သီလဝတံ ပသံသာသု, တာယ စ ပန ဒုဿီလျတာယ သာဏသာဋကော ဝိယ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဟောတိ။ ယေ ခေါ ပနဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇန္တိ, တေသံ ဒီဃရတ္တံ အပာယဒုက္ခာဝဟနတော ဒုက္ခသမ္ဖဿော။ ယေသံ ဒေယျဓမ္မံ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, တေသံ နမဟပ္ဖလကရဏတော အပ္ပဂ္ဃော။ အနေကဝဿဂဏိကဂူထကူပေါ ဝိယ ဒုဗ္ဗိသောဓနော။ ဆဝါလာတမိဝ ဥဘတော ပရိဗာဟိရော။ ဘိက္ခုဘာဝံ ပဋိဇာနန္တောပိ အဘိက္ခုယေဝ ဂောဂဏံ အနုဗန္ဓဂဒြဘော ဝိယ။ သတတုဗ္ဗိဂ္ဂေါ သဗ္ဗဝေရိကပုရိသော ဝိယ။ အသံဝါသာရဟော မတကဠေဝရံ ဝိယ။ သုတာဒိဂုဏယုတ္တောပိ သဗြဟ္မစာရီနံ အပူဇာရဟော သုသာနဂ္ဂိ ဝိယ ဗြာဟ္မဏာနံ။ အဘဗ္ဗော ဝိသေသာဓိ

ဂမေ အန္ဓော ဝိယ ရူပဒဿနေ။ နိရာသော သဒ္ဓမ္မေ စဏ္ဍာလကုမာရကော ဝိယ ရဇ္ဇေ။ သုခိတောသ္မီတိ မညမာနောပိ ဒုက္ခိတောဝ အဂ္ဂိက္ခန္ဓပရိယာယေ ဝုတ္တဒုက္ခဘာဂိတာယ။

ဒုဿီလာနဉှိ ပဉ္စကာမဂုဏပရိဘောဂဝန္ဒနမာနနာဒိသုခဿာဒဂဓိတစိတ္တာနံ တပ္ပစ္စယံ အနုဿရဏမတ္တေနာပိ ဟဒယသန္တာပံ ဇနယိတွာ ဥဏှလောဟိတုဂ္ဂါရပ္ပဝတ္တနသမတ္ထံ အတိကဋုကံ ဒုက္ခံ ဒဿေန္တော သဗ္ဗာကာရေန ပစ္စက္ခကမ္မဝိပါကော ဘဂဝါ အာဟ –

“ပဿထ နော တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, အမုံ မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ အာဒိတ္တံ သမ္ပဇ္ဇလိတံ သဇောတိဘူတ”န္တိ? ဧဝံ, ဘန္တေတိ။ တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, ကတမံ နု ခော ဝရံ ယံ အမုံ မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ အာဒိတ္တံ သမ္ပဇ္ဇလိတံ သဇောတိဘူတံ အာလိင်္ဂေတွာ ဥပနိသီဒေယျ ဝါ ဥပနိပဇ္ဇေယျ ဝါ, ယံ ခတ္တိယကညံ ဝါ ဗြာဟ္မဏကညံ ဝါ ဂဟပတိကညံ ဝါ မုဒုတလုနဟတ္ထပါဒံ အာလိင်္ဂေတွာ ဥပနိသီဒေယျ ဝါ ဥပနိပဇ္ဇေယျ ဝါတိ။ ဧတဒေဝ, ဘန္တေ, ဝရံ ယံ ခတ္တိယကညံ ဝါ။ပေ။ ဥပနိပဇ္ဇေယျ ဝါ။ ဒုက္ခံ ဟေတံ, ဘန္တေ, ယံ အမုံ မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ။ပေ။ ဥပနိပဇ္ဇေယျ ဝါတိ။ အာရောစယာမိ ဝော, ဘိက္ခဝေ, ပဋိဝေဒယာမိ ဝော, ဘိက္ခဝေ, ယထာ ဧတဒေဝ တဿ ဝရံ ဒုဿီလဿ ပါပဓမ္မဿ အသုစိသင်္ကဿရသမာစာရဿ ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တဿ အဿမဏဿ သမဏပဋိညဿ အဗြဟ္မစာရိဿ ဗြဟ္မစာရိပဋိညဿ အန္တောပူတိကဿ အဝဿုတဿ ကသမ္ဗုဇာတဿ ယံ အမုံ မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ။ပေ။ ဥပနိပဇ္ဇေယျ ဝါ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တတောနိဒါနံ ဟိ သော, ဘိက္ခဝေ, မရဏံ ဝါ နိဂစ္ဆေယျ မရဏမတ္တံ ဝါ ဒုက္ခံ, န တွေဝ တပ္ပစ္စယာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇေယျာ”တိ (အ. နိ. ၇.၇၂)။

ဧဝံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓူပမာယ ဣတ္ထိပဋိဗဒ္ဓပဉ္စကာမဂုဏပရိဘောဂပစ္စယံ ဒုက္ခံ ဒဿေတွာ ဧတေနေဝ ဥပါယေန –

“တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, ကတမံ နု ခော ဝရံ ယံ ဗလဝါ ပုရိသော ဒဠှာယ ဝါဠရဇ္ဇုယာ ဥဘော ဇင်္ဃာ ဝေဌေတွာ ဃံသေယျ, သာ ဆဝိံ ဆိန္ဒေယျ, ဆဝိံ ဆေတွာ စမ္မံ ဆိန္ဒေယျ, စမ္မံ ဆေတွာ မံသံ ဆိန္ဒေယျ, မံသံ ဆေတွာ နှာရုံ ဆိန္ဒေယျ, နှာရုံ ဆေတွာ အဋ္ဌိံ ဆိန္ဒေယျ, အဋ္ဌိံ ဆေတွာ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌေယျ, ယံ ဝါ ခတ္တိယမဟာသာလာနံ ဝါ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာနံ ဝါ ဂဟပတိမဟာသာလာနံ ဝါ အဘိဝါဒနံ သာဒိယေယျာ”တိ စ။

“တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, ကတမံ နု ခော ဝရံ ယံ ဗလဝါ ပုရိသော တိဏှာယ သတ္တိယာ တေလဓောတာယ ပစ္စောရသ္မိံ ပဟရေယျ, ယံ ဝါ ခတ္တိယမဟာသာလာနံ ဝါ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာနံ ဝါ ဂဟပတိမဟာသာလာနံ ဝါ အဉ္ဇလိကမ္မံ သာဒိယေယျာ”တိ စ။

“တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, ကတမံ နု ခော ဝရံ ယံ ဗလဝါ ပုရိသော တတ္တေန အယောပဋ္ဋေန အာဒိတ္တေန သမ္ပဇ္ဇလိတေန သဇောတိဘူတေန ကာယံ သမ္ပလိဝေဌေယျ, ယံ ဝါ ခတ္တိယမဟာသာလာနံ ဝါ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာနံ ဝါ ဂဟပတိမဟာသာလာနံ ဝါ သဒ္ဓါဒေယျံ စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇေယျာ”တိ စ။

“တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, ကတမံ နု ခော ဝရံ ယံ ဗလဝါ ပုရိသော တတ္တေန အယောသင်္ကုနာ အာဒိတ္တေန သမ္ပဇ္ဇလိတေန သဇောတိဘူတေန မုခံ ဝိဝရိတွာ တတ္တံ လောဟဂုဠံ အာဒိတ္တံ သမ္ပဇ္ဇလိတံ သဇောတိဘူတံ မုခေ ပက္ခိပေယျ, တံ တဿ ဩဋ္ဌမ္ပိ ဍဟေယျ, မုခမ္ပိ, ဇိဝှမ္ပိ, ကဏ္ဌမ္ပိ, ဥဒရမ္ပိ ဍဟေယျ, အန္တမ္ပိ အန္တဂုဏမ္ပိ အာဒါယ အဓောဘာဂံ နိက္ခမေယျ, ယံ ဝါ ခတ္တိယ။ ဗြာဟ္မဏ။ ဂဟပတိမဟာသာလာနံ ဝါ သဒ္ဓါဒေယျံ ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇေယျာ”တိ စ။

“တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, ကတမံ နု ခော ဝရံ ယံ ဗလဝါ ပုရိသော သီသေ ဝါ ဂဟေတွာ ခန္ဓေ ဝါ ဂဟေတွာ တတ္တံ အယောမဉ္စံ ဝါ အယောပီဌံ ဝါ အာဒိတ္တံ သမ္ပဇ္ဇလိတံ သဇောတိဘူတံ အဘိနိသီဒါပေယျ ဝါ အဘိနိပဇ္ဇာပေယျ ဝါ, ယံ ဝါ ခတ္တိယ။ ဗြာဟ္မဏ။ ဂဟပတိမဟာသာလာနံ ဝါ သဒ္ဓါဒေယျံ မဉ္စပီဌံ ပရိဘုဉ္ဇေယျာ”တိ စ။

“တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, ကတမံ နု ခော ဝရံ ယံ ဗလဝ ပုရိသော ဉဠန္တံ အာဒိတ္တံ အယောသိ ဂဟေတွာ တတ္တာယ အယောကုမ္ဘိယာ ပက္ခိပေယျ အာဒိတ္တာယ သမ္ပဇ္ဇလိတာယ သဇောတိဘူတာယ , သော တတ္ထ ဖေဏုဒ္ဒေဟကံ ပစ္စမာနော သကိမ္ပိ ဥဒ္ဓံ ဂစ္ဆေယျ, သကိမ္ပိ အဓော ဂစ္ဆေယျ, သကိမ္ပိ တိရိယံ ဂစ္ဆေယျ, ယံ တ ခတ္တိယ။ ဗြာဟ္မဏ။ ဂဟပတိမဟာသာလာနံ တ သဒ္ဓာဒေယျံ ဝိဟာရံ ပရိဘုဉ္ဇေယျာ”တိ စ တိ (အ. နိ. ၇.၇၂)။

ဣမာဟိ တဋ္ဋရဇ္ဇုတိဏှဟသတ္တိအယောပဋ္ဋအယောဂုဠအယောမဉ္စအယောပီဌအယောကုမ္ဘိဥပမာဟိ အဘိတဒန အဉ္ဇလိကမ္မစီဝရပိဏ္ဍပာတမဉ္စပီဌဝိဟာရပရိဘောဂပစ္စယံ ဒုက္ခံ ဒဿေသိ။ တသ္မာ –

အဂ္ဂိက္ခန္ဓာလိင်္ဂနဒုက္ခာဓိကဒုက္ခကဋုကဖလံ။
အဝိဇဟတော ကာမသုခံ၊ သုခံ ကုတော ဘိန္နသီလဿ။

အဘိတဒနသာဒိယနေ ၊ ကိံ နာမ သုခံ ဝိပန္နသီလဿ။
ဒဠှဟတဋ္ဋရဇ္ဇုဃံသနဒုက္ခာဓိကဒုက္ခဘာဂိဿ။

သဒ္ဓာနမဉ္ဇလိကမ္မသာဒိယနေ ကိံ သုခံ အသီလဿ။
သတ္တိပ္ပဟာရဒုက္ခာဓိမတ္တဒုက္ခဿ ယံဟေတု။

စီဝရပရိဘောဂသုခံ၊ ကိံ နာမ အသံယတဿ။
ယေန စိရံ အနုဘဝိတဗ္ဗော၊ နိရယေ ဇလိတအယောပဋ္ဋသမ္ဖဿော။

မဓုရောပိ ပိဏ္ဍပာတော၊ ဟလာဟလဝိသူပမော အသီလဿ။
အာဒိတ္တာ ဂိလိတဗ္ဗာ၊ အယောဂုဠာ ယေန စိရရတ္တံ။

သုခသမ္မတောပိ ဒုက္ခော၊ အသီလိနော မဉ္စပီဌပရိဘောဂေါ။
ယံ ဗာဓိဿန္တိ စိရံ၊ ဇလိတအယောမဉ္စပီဌာနိ။

ဒုဿီလဿ ဝိဟာရေ၊ သဒ္ဓာဒေယျမှိ ကာ နိဝါသ ရတိ။
ဇလိတေသု နိဝသိတဗ္ဗံ၊ ယေန အယောကုမ္ဘိမဇ္ဈေသု။

သင်္ကသ္သရသမာစာရော၊ ကသမ္ဗုဇာတော အဝဿုတော ပာပေါ။
အန္တောပူတီတိ စ ယံ၊ နိန္ဒန္တော အာဟ လောကဂရု။

ဓိ ဇီဝိတံ အသညတဿ၊ တဿ သမဏဇနဝေသဓာရိဿ။
အဿမဏဿ ဥပဟတံ၊ ခတမတ္တာနံ ဝဟန္တဿ။

ဂူထံ ဝိယ ကုဏပံ ဝိယ၊ မဏ္ဍနကာမာ ဝိဝဇ္ဇယန္တီဓ။
ယံ နာမ သီလဝန္တော၊ သန္တော ကိံ ဇီဝိတံ တဿ။

သဗ္ဗဘယေဟိ အမုတ္တော၊ မုတ္တော သဗ္ဗေဟိ အဓိဂမသုခေဟိ။
သုပိဟိတသဂ္ဂဒွါရော၊ အပါယမဂ္ဂံ သမာရူဠှော။

ကရုဏာယ ဝတ္ထုဘူတော၊ ကာရုဏိကဇနဿ နာမ ကော အညော။
ဒုဿီလသမော ဒုဿီ၊ လတာယ ဣတိ ဗဟုဝိဓာ အာဒီနဝါ။

ဧဝမာဒိနာ ပစ္စဝေက္ခဏေန သီလဝိပတ္တိယံ အာဒီနဝဒဿနံ ဝုတ္တပ္ပကာရဝိပရီတတော သီလသမ္ပတ္တိယာ အာနိသံသဒဿနဉ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အပိစ –

တဿ ဟာသာဒိကံ ဟောတိ၊ ပတ္တစီဝရဓာရဏံ။
ပဗ္ဗဇ္ဇာ သဖလာ တဿ၊ ယဿ သီလံ သုနိမ္မလံ။

အတ္တာနုဝါဒါဒိဘယံ၊ သုဒ္ဓသီလဿ ဘိက္ခုနော။
အန္ဓကာရံ ဝိယ ရဝိ၊ ဟဒယံ နာဝဂါဟတိ။

သီလသမ္ပတ္တိယာ ဘိက္ခု၊ သောဘမာနော တပောဝနေ။
ပဘာသမ္ပတ္တိယာ စန္ဒော၊ ဂဂနေ ဝိယ သောဘတိ။

ကာယဂန္ဓောပိ ပာမောဇ္ဇံ၊ သီလဝန္တဿ ဘိက္ခုနော။
ကရောတိ အပိ ဒေဝါနံ၊ သီလဂန္ဓေ ကထာဝ ကာ။

သဗ္ဗေသံ ဂန္ဓဇာတာနံ၊ သမ္ပတ္တိံ အဘိဘုယျတိ။
အဝိဃာတီ ဒိသာ သဗ္ဗာ၊ သီလဂန္ဓော ပဝါယတိ။

အပ္ပကာပိ ကတာ ကာရာ၊ သီလဝန္တေ မဟပ္ဖလာ။
ဟောန္တီတိ သီလဝါ ဟောတိ၊ ပူဇာသက္ကာရဘာဇနံ။

သီလဝန္တံ န ဗာဓန္တိ၊ အာသဝါ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ။
သမ္ပရာယိကဒုက္ခာနံ၊ မူလံ ခနတိ သီလဝါ။

ယာ မနုဿေသု သမ္ပတ္တိ၊ ယာ စ ဒေဝေသု သမ္ပဒါ။
န သာ သမ္ပန္နသီလဿ၊ ဣစ္ဆတော ဟောတိ ဒုလ္လဘာ။

အစ္စန္တသန္တာ ပန ယာ၊ အယံ နိဗ္ဗာနသမ္ပဒါ။
မနော သမ္ပန္နသီလဿ၊ တမေဝ အနုဓာဝတိ။

သဗ္ဗသမ္ပတ္တိမူလမှိ ၊ သီလမှိ ဣတိ ပဏ္ဍိတော။
အနေကာကာရတော ဝေါကာရံ၊ အာနိသံသံ ဝိဘာဝယေတိ။

ဧဝဉှိ ဝိဘာဝယတော သီလဝိပတ္တိတော ဥဗ္ဗိဇ္ဇိတွာ သီလသမ္ပတ္တိနိန္နံ မာနသံ ဟောတိ။ တသ္မာ ယထာဝုတ္တံ ဣမံ သီလဝိပတ္တိယာ အာဒီနဝံ ဣမဉ္စ သီလသမ္ပတ္တိယာ အာနိသံသံ ဒိသွာ သဗ္ဗာဒရေန သီလံ ဝေါဒါပေတဗ္ဗန္တိ။

ဧတ္တာဝတာ စ ''သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော''တိ ဣမိဿာ ဂါထာယ သီလသမာဓိပညာမုခေန ဒေသိတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ **သီလံ** တာဝ ပရိဒီပိတံ ဟောတိ။

ဣတိ သာဓုဇနပါမောဇ္ဇတ္ထာယ ကတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ

သီလနိဒ္ဒေသော နာမ ပဌမော ပရိစ္ဆေဒော။

၂. ဓုတင်္ဂနိဒ္ဒေသော

၂၂. ဣဒါနိ ယေဟိ အပ္ပိစ္ဆတာသန္တုဋ္ဌိတာဒီဟိ ဂုဏေဟိ ဝုတ္တပ္ပကာရဿ သီလဿ ဝေါဒါနံ ဟောတိ, တေ ဂုဏေ သမ္ပာဒေတုံ ယသ္မာ သမာဒိန္နသီလေန ယောဂိနာ ဓုတင်္ဂသမာဒါနံ ကာတဗ္ဗံ။ ဧဝဉှိဿ အပ္ပိစ္ဆတာသန္တုဋ္ဌိတာသလ္လေခပဝိဝေကာပစယဝီရိယာရမ္ဘသုဘရတာဒိဂုဏသလိလဝိက္ခာလိတမလံ သီလဉ္စေဝ သုပရိသုဒ္ဓံ ဘဝိဿတိ, ဝတာနိ စ သမ္ပဇ္ဇိဿန္တိ။ ဣတိ အနဝဇ္ဇသီလဗ္ဗတဂုဏပရိသုဒ္ဓသဗ္ဗသမာစာရော ပေါရာဏေ အရိယဝံသတ္တယေ ပတိဋ္ဌာယ စတုတ္ထဿ ဘာဝနာရာမတာသင်္ခါတဿ အရိယဝံသဿ အဓိဂမာရဟော ဘဝိဿတိ။ တသ္မာ ဓုတင်္ဂကထံ အာရဘိဿာမ။

ဘဂဝတာ ဟိ ပရိစ္စတ္တလောကာမိသာနံ ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ အနပေက္ခာနံ အနုလောမပဋိပဒံယေဝ အာရာဓေတုကာမာနံ ကုလပုတ္တာနံ တေရသဓုတင်္ဂါနိ အနုညာတာနိ။ သေယျထိဒံ – ပံသုကူလိကင်္ဂံ, တေစီဝရိကင်္ဂံ, ပိဏ္ဍပါတိကင်္ဂံ, သပဒါနစာရိကင်္ဂံ, ဧကာသနိကင်္ဂံ, ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂံ, ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂံ, အာရညိကင်္ဂံ, ရုက္ခမူလိကင်္ဂံ, အဗ္ဘောကာသိကင်္ဂံ, သောသာနိကင်္ဂံ, ယထာသန္ထတိကင်္ဂံ, နေသဇ္ဇိကင်္ဂန္တိ။ တတ္ထ –

> အတ္ထတော လက္ခဏာဒီဟိ, သမာဒါနဝိဓာနတော။
> ပဘေဒတော ဘေဒတော စ, တဿ တဿာနိသံသတော။
>
> ကုသလတ္တိကတော စေဝ, ဓုတာဒီနံ ဝိဘာဂတော။
> သမာသဗျာသတော စာပိ, ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော။

၂၃. တတ္ထ **အတ္ထတော** တိ တာဝ ရထိကသုသာနသင်္ကာရကူဋာဒီနံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ပံသူနံ ဥပရိ ဌိတတ္တာ အဗ္ဘုဂ္ဂတဋ္ဌေန တေသု တေသု ပံသုကူလမိဝါတိ ပံသုကူလံ, အထ ဝါ ပံသု ဝိယ ကုစ္ဆိတဘာဝံ ဥလတီတိ ပံသုကူလံ, ကုစ္ဆိတဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံ လဒ္ဓနိဗ္ဗစနဿ ပံသုကူလဿ ဓာရဏံ ပံသုကူလံ, တံ သီလမဿာတိ **ပံသုကူလိကော**။ ပံသုကူလိကဿ အင်္ဂံ **ပံသုကူလိကင်္ဂံ** ။ အင်္ဂန္တိ ကာရဏံ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ ယေန သမာဒါနေန သော ပံသုကူလိကော ဟောတိ, တဿေတံ အဓိဝစနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧတေနေဝ နယေန သင်္ဃာဋိဥတ္တရာသင်္ဂအန္တရဝါသကသင်္ခါတံ တိစီဝရံ သီလမဿာတိ **တေစီဝရိကော**။ တေစီဝရိကဿ အင်္ဂံ **တေစီဝရိကင်္ဂံ** ။

ဘိက္ခာသင်္ခါတာနံ ပန အာမိသပိဏ္ဍာနံ ပါတော ပိဏ္ဍပါတော, ပရေဟိ ဒိန္နာနံ ပိဏ္ဍာနံ ပတ္တေ နိပတနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တံ ပိဏ္ဍပါတံ ဥဉ္ဆတိ တံ တံ ကုလံ ဥပသင်္ကမန္တော ဂဝေသတီတိ **ပိဏ္ဍပါတိကော** ။ ပိဏ္ဍာယ ဝါ ပတိတုံ ဝတမေတဿာတိ ပိဏ္ဍပါတီ, ပတိတုန္တိ စရိတုံ, ပိဏ္ဍပါတီ ဧဝ ပိဏ္ဍပါတိကော။ ပိဏ္ဍပါတိကဿ အင်္ဂံ **ပိဏ္ဍပါတိကင်္ဂံ** ။

ဒါနံ ဝုစ္စတိ အဝခဏ္ဍနံ, အပေတံ ဒါနတောတိ အပဒါနံ, အနဝခဏ္ဍနန္တိ အတ္ထော။ သဟ အပဒါနေန သပဒါနံ, အဝခဏ္ဍနရဟိတံ အနုဃရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သပဒါနံ စရိတုံ ဣဒမဿ သီလန္တိ သပဒါနစာရီ, သပဒါနစာရီ ဧဝ **သပဒါနစာရိကော**။ တဿ အင်္ဂံ **သပဒါနစာရိကင်္ဂံ** ။

ဧကာသနေ ဘောဇနံ ဧကာသနံ, တံ သီလမဿာတိ **ဧကာသနိကော**။ တဿ အင်္ဂံ **ဧကာသနိကင်္ဂံ** ။

ဒုတိယဘာဇနဿ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ ကေဝလံ ဧကသ္မိံယေဝ ပတ္တေ ပိဏ္ဍော ပတ္တပိဏ္ဍော။ ဣဒါနိ ပတ္တပိဏ္ဍဂဟဏေ ပတ္တပိဏ္ဍသညံ ကတွာ ပတ္တပိဏ္ဍော သီလမဿာတိ **ပတ္တပိဏ္ဍိကော** ။ တဿ အင်္ဂံ **ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂံ**။

ခလူတိ ပဋိသေဓနေတ္ထေ နိပါတော။ ပတရိတေန သတာ ပစ္ဆာ လဒ္ဓံ ဘတ္တံ ပစ္ဆာဘတ္တံ နာမ, တဿ ပစ္ဆာဘတ္တဿ ဘောဇနံ ပစ္ဆာဘတ္တဘောဇနံ, တသ္မိံ ပစ္ဆာဘတ္တဘောဇနေ ပစ္ဆာဘတ္တသညံ ကတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ သီလမဿာတိ ပစ္ဆာဘတ္တိကော။ န ပစ္ဆာဘတ္တိကော **ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကော** ။ သမာဒါနဝသေန ပဋိက္ခိတ္တာတိရိတ္တဘောဇနဿေတံ နာမံ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ဝုတ္တံ ခလူတိ ဧကော သကုဏော။ သော မုခေန ဖလံ ဂဟေတွာ တသ္မိံ ပတိတေ ပုန အညံ န ခာဒတိ။ တာဒိသော အယန္တိ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကော။ တဿ အင်္ဂံ **ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂံ**။

အရညေ နိဝါသော သီလမဿာတိ **အာရညိကော**။ တဿ အင်္ဂံ **အာရညိကင်္ဂံ** ။

ရုက္ခမူလေ နိဝါသော ရုက္ခမူလံ, တံ သီလမဿာတိ **ရုက္ခမူလိကော**။ ရုက္ခမူလိကဿ အင်္ဂံ **ရုက္ခမူလိကင်္ဂံ။ အဗ္ဘောကာသိကသောသာနိကင်္ဂေသုပိ** ဧသေဝ နယော။

ယဒေဝ သန္ထတံ ယထာသန္ထတံ, ဣဒံ တုယှံ ပါပုဏာတီတိ ဧဝံ ပဌမံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌသေနာသနဿေတံ အဓိဝစနံ။ တသ္မိံ ယထာသန္ထတေ ဝိဟရိတုံ သီလမဿာတိ **ယထာသန္ထတိကော** ။ တဿ အင်္ဂံ **ယထာသန္ထတိကင်္ဂံ** ။

သယနံ ပဋိက္ခိပိတွာ နိသဇ္ဇာယ ဝိဟရိတုံ သီလမဿာတိ **နေသဇ္ဇိကော** ။ တဿ အင်္ဂံ **နေသဇ္ဇိကင်္ဂံ** ။

သဗ္ဗာနေဝ ပနေတာနိ တေန တေန သမာဒါနေန ဓုတကိလေသတ္တာ ဓုတဿ ဘိက္ခုနော အင်္ဂါနိ, ကိလေသဓုနနတော ဝါ ဓုတန္တိ လဒ္ဓဝေါဟာရံ ဉာဏံ အင်္ဂံ ဧတေသန္တိ **ဓုတင်္ဂါနိ** ။ အထ ဝါ ဓုတာနိ စ တာနိ ပဋိပက္ခနိဒ္ဓုနနတော အင်္ဂါနိ စ ပဋိပတ္တိယာတိပိ **ဓုတင်္ဂါနိ** ။ ဧဝံ တာဝေတ္ထ **အတ္ထတော** ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော။

သဗ္ဗာနေဝ ပနေတာနိ သမာဒါနစေတနာလက္ခဏာနိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ''ယော သမာဒိယတိ, သော ပုဂ္ဂလော။ ယေန သမာဒိယတိ, စိတ္တစေတသိကာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ယာ သမာဒါနစေတနာ, တံ ဓုတင်္ဂံ။ ယံ ပဋိက္ခိပတိ, တံ ဝတ္ထူ''တိ။ သဗ္ဗာနေဝ စ လောလုပ္ပဝိဒ္ဓံသနရသာနိ, နိလ္လောလုပ္ပဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာနိ အပ္ပိစ္ဆတာဒိအရိယဓမ္မပဒဋ္ဌာနာနိ။ ဧဝမေတ္ထ **လက္ခဏာဒီဟိ** ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော။

သမာဒါနဝိဓာနာတိအာဒီသု ပန ပဉ္စသု သဗ္ဗာနေဝ ဓုတင်္ဂါနိ ဓရမာနေ ဘဂဝတိ ဘဂဝတောဝ သန္တိကေ သမာဒါတဗ္ဗာနိ။ ပရိနိဗ္ဗုတေ မဟာသာဝကဿ သန္တိကေ။ တသ္မိံ အသတိ ခီဏာသဝဿ, အနာဂါမိဿ, သကဒါဂါမိဿ, သောတာပန္နဿ, တိပိဋကဿ, ဒွိပိဋကဿ, ဧကပိဋကဿ, ဧကသင်္ဂီတိကဿ, အဋ္ဌကထာစရိယဿ။ တသ္မိံ အသတိ ဓုတင်္ဂဓရဿ, တသ္မိမ္ပိ အသတိ စေတိယင်္ဂဏံ သမ္မဇ္ဇိတွာ ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိတွာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ ဝဒန္တေန ဝိယ သမာဒါတဗ္ဗာနိ, အပိစ သယမ္ပိ သမာဒါတုံ ဝဋ္ဋတိ ဧဝ။ ဧတ္ထ စ စေတိယပဗ္ဗတေ ဒွေ ဘာတိကတ္ထေရာနံ ဇေဋ္ဌကဘာတု ဓုတင်္ဂပ္ပိစ္ဆတာယ ဝတ္ထု ကထေတဗ္ဗံ။ အယံ တာဝ သာဓာရဏကထာ။

၁. ပံသုကူလိကင်္ဂကထာ

၂၄. ဣဒါနိ ဧကေကဿ သမာဒါနဝိဓာနပ္ပဘေဒဘေဒာနိသံသေ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ **ပံသုကူလိကင်္ဂံ** တာဝ ''ဂဟပတိ အနစီဝရံ ပဋိက္ခိပါမိ, ပံသုကူလိကင်္ဂံ သမာဒိယာမီ''တိ ဣမေသု ဒွီသု ဝစနေသု အညတရေန သမာဒိန္နံ ဟောတိ။ ဣဒံ တာဝေတ္ထ **သမာဒာနံ**။

ဧဝံ သမာဒိန္နဓုတင်္ဂေန ပန တေန သောသာနိကံ, ပါပဏိကံ, ရထိယစောဠံ, သင်္ကာရစောဠံ, သောတ္ထိယံ, နှာနစောဠံ, တိတ္ထစောဠံ, ဂတပစ္စာဂတံ, အဂ္ဂိဍဍံ, ဂောခါယိတံ, ဥပစိကာခါယိတံ, ဥန္ဒူရခါယိတံ, အန္တစ္ဆိန္နံ, ဒသာစ္ဆိန္နံ, ဓဇာဟဋံ, ထူပစီဝရံ, သမဏစီဝရံ, အာဘိသေကိကံ, ဣဒ္ဓိမယံ, ပန္ထိကံ, ဝါတာဟဋံ, ဒေဝဒတ္တိယံ, သာမုဒ္ဒိယန္တိ ဧတေသု အညတရံ စီဝရံ ဂဟေတွာ ဖာလေတွာ ဒုဗ္ဗလဋ္ဌာနံ ပဟာယ ထိရဋ္ဌာနာနိ ဓောဝိတွာ စီဝရံ ကတွာ ပောရာဏံ ဂဟပတိစီဝရံ အပနေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ **သောသာနိကန္တိ** သုသာနေ ပတိတကံ။ **ပါပဏိကန္တိ** အာပဏဒွါရေ ပတိတကံ။ **ရထိယစောဠန္တိ** ပုညတ္ထိကေဟိ ဝါတပါနန္တရေန ရထိကာယ ဆဍ္ဍိတစောဠကံ။ **သင်္ကာရစောဠန္တိ** သင်္ကာရဋ္ဌာနေ ဆဍ္ဍိတစောဠကံ။ **သောတ္ထိယန္တိ** ဂဗ္ဘမလံ ပုဉ္ဆိတွာ ဆဍ္ဍိတဝတ္ထံ။ တိဿာမစ္စမာတာ ကိရ သတဂ္ဃနကေန ဝတ္ထေန ဂဗ္ဘမလံ ပုဉ္ဆာပေတွာ ပံသုကူလိကာ ဂဏှိဿန္တီတိ တာလဝေဠိမဂ္ဂေ ဆဍ္ဍာပေသိ။ ဘိက္ခူ ဇိဏ္ဏကဋ္ဌာနတ္ထမေဝ ဂဏှန္တိ။ **နှာနစောဠန္တိ** ယံ ဘူတဝေဇ္ဇေဟိ သသီသံ နှာပိတာ ကာဠကဏ္ဏိစောဠန္တိ ဆဍ္ဍေတွာ ဂစ္ဆန္တိ။

တိတ္ထစောဠန္တိ နှာနတိတ္ထေ ဆဍ္ဍိတပိလောတိကာ။ **ဂတပစ္စာဂတန္တိ** ယံ မနုဿာ သုသာနံ ဂန္တွာ ပစ္စာဂတာ နှတွာ ဆဍ္ဍေန္တိ။ **အဂ္ဂိဍဍှန္တိ** အဂ္ဂိနာ ဍဍ္ဎပ္ပဒေသံ။ တဉှိ မနုဿာ ဆဍ္ဍေန္တိ။ **ဂောခါယိတာဒီနိ** ပါကဋာနေဝ။ တာဒိသာနိပိ ဟိ မနုဿာ ဆဍ္ဍေန္တိ။ **ဓဇာဟဋန္တိ** နာဝံ အာရောဟန္တာ ဓဇံ ဗန္ဓိတွာ အာရူဟန္တိ။ တံ တေသံ ဒဿနာတိက္ကမေ ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ယမ္ပိ ယုဒ္ဓဘူမိယံ ဓဇံ ဗန္ဓိတွာ ဌပိတံ, တံ ဒွိန္နမ္ပိ သေနာနံ ဂတကာလေ ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ထူပစီဝရန္တိ ဝမ္မိကံ ပရိက္ခိပိတွာ ဗလိကမ္မံ ကတံ။ **သမဏစီဝရန္တိ** ဘိက္ခုသန္တကံ။ **အာဘိသေကိကန္တိ** ရညော အဘိသေကဋ္ဌာနေ ဆဍ္ဍိတစီဝရံ။ **ဣဒ္ဓိမယန္တိ** ဧဟိဘိက္ခုစီဝရံ။ **ပန္ထိကန္တိ** အန္တရာမဂ္ဂေ ပတိတကံ။ ယံ ပန သာမိကာနံ သတိသမ္မောသေန ပတိတံ, တံ ထောကံ ရက္ခိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **ဝါတာဟဋန္တိ** ဝါတေန ပဟရိတွာ ဒူရေ ပါတိတံ, တံ ပန သာမိကေ အပဿန္တေန ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **ဒေဝဒတ္တိယန္တိ** အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဿ ဝိယ ဒေဝတာဟိ ဒိန္နကံ။ **သာမုဒ္ဒိယန္တိ** သမုဒ္ဒဝီစီဟိ ထလေ ဥဿာရိတံ။

ယံ ပန သင်္ဃဿ ဒေမာတိ ဒိန္နံ, စောဠကဘိက္ခာယ ဝါ စရမာနေဟိ လဒ္ဓံ, န တံ ပံသုကူလံ။ ဘိက္ခုဒတ္တိယေပိ ယံ ဝဿဂ္ဂေန ဂါဟေတွာ ဝါ ဒီယတိ, သေနာသနစီဝရံ ဝါ ဟောတိ, န တံ ပံသုကူလံ။ နော ဂါဟာပေတွာ ဒိန္နမေဝ ပံသုကူလံ။ တတြာပိ ယံ ဒါယကေဟိ ဘိက္ခုဿ ပါဒမူလေ နိက္ခိတ္တံ, တေန ပန ဘိက္ခုနာ ပံသုကူလိကဿ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ ဒိန္နံ, တံ ဧကတောသုဒ္ဓိကံ နာမ။ ယံ ဘိက္ခုနော ဟတ္ထေ ဌပေတွာ ဒိန္နံ, တေန ပန ပါဒမူလေ ဌပိတံ, တမ္ပိ ဧကတောသုဒ္ဓိကံ။ ယံ ဘိက္ခုနောပိ ပါဒမူလေ ဌပိတံ, တေနာပိ တထေဝ ဒိန္နံ, တံ ဥဘတောသုဒ္ဓိကံ။ ယံ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ လဒ္ဓံ, ဟတ္ထေယေဝ ဌပိတံ, တံ အနုက္ကဋ္ဌစီဝရံ နာမ။ ဣတိ ဣမံ ပံသုကူလဘေဒံ ဉတွာ ပံသုကူလိကေန စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ဣဒမေတ္ထ **ဝိဓာနံ**။

အယံ ပန **ပဘေဒော,** တယော ပံသုကူလိကာ ဥက္ကဋ္ဌော မဇ္ဈိမော မုဒူတိ။ တတ္ထ သောသာနိကံယေဝ ဂဏှန္တော **ဥက္ကဋ္ဌော** ဟောတိ။ ပဗ္ဗဇိတာ ဂဏှိဿန္တီတိ ဌပိတကံ ဂဏှန္တော **မဇ္ဈိမော**။ ပါဒမူလေ ဌပေတွာ ဒိန္နကံ ဂဏှန္တော **မုဒူ**တိ။

တေသု ယဿ ကဿစိ အတ္တနော ရုစိယာ ဂိဟိဒိန္နကံ သာဒိတက္ခဏေ ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတိ။ အယမေတ္ထ **ဘေဒော**။

အယံ ပနာနိသံသော, "ပံသုကူလစီဝရံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာ"တိ (မဟာဝ. ၁၂၈) ဝစနတော နိဿယာနုရူပပဋိပတ္တိသဗ္ဘာဝော, ပဌမေ အရိယဝံသေ ပတိဋ္ဌာနံ, အာရက္ခဒုက္ခာဘာဝော, အပရာယတ္တဝုတ္တိတာ, စောရဘယေန အဘယတာ, ပရိဘောဂတဏှာယ အဘာဝော, သမဏသာရုပ္ပပရိက္ခာရတာ, "အပ္ပါနိ စေဝ သုလဘာနိ စ တာနိ စ အနဝဇ္ဇာနီ"တိ (အ. နိ. ၄.၂၇; ဣတိဝု. ၁၀၁) ဘဂဝတာ သံဝဏ္ဏိတပစ္စယတာ, ပါသာဒိကတာ, အပ္ပိစ္ဆတာဒီနံ ဖလနိပ္ဖတ္တိ, သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အနုဗြူဟနံ, ပစ္ဆိမာယ ဇနတာယ ဒိဋ္ဌာနုဂတိအာပါဒနန္တိ။

မာရသေနဝိဃာတာယ, ပံသုကူလဓရော ယတိ။
သန္နဒ္ဓကဝစော ယုဒ္ဓေ, ခတ္တိယော ဝိယ သောဘတိ။

ပဟာယ ကာသိကာဒီနိ, ဝရဝတ္ထာနိ ဓာရိတံ။
ယံ လောကဂရုနာ ကော တံ, ပံသုကူလံ န ဓာရယေ။

တသ္မာ ဟိ အတ္တနော ဘိက္ခု၊ ပဋိညံ သမနုသ္သရံ။
ယောကစာရာနုကူလမ္ပိ၊ ပံသုကူလေ ရတော သိယာတိ။

အယံ တာဝ ပံသုကူလိကင်္ဂေ သမာအနုဝိဓာနပ္ပဘေဒဘေအနိသံသဝဏ္ဏနာ။

၂. တေစီဝရိကင်္ဂကထာ

၂၅. တဒနန္တရံ ပန **တေစီဝရိကင်္ဂံ** ''စတုတ္ထကစီဝရံ ပဋိက္ခိပာမိ, တေစီဝရိကင်္ဂံ သမာဒိယာမီ''တိ ဣမေသံ အညတရဝစနေန သမာဒိန္နံ ဟောတိ။

တေန ပန တေစီဝရိကေန စီဝရဒုဿံ လဘိတွာ ယာဝ အဖာသုကဘာဝေန ကာတုံ ဝါ န သက္ကောတိ, ဝိစာရကံ ဝါ န လဘတိ, သူစိအာဒီသု ဝါ ဿ ကိဉ္စိ န သမ္ပဇ္ဇတိ, တာဝ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။ နိက္ခိတ္တပစ္စယာ ဒေါသော နတ္ထိ။ ရဇိတကာလတော ပန ပဋ္ဌာယ နိက္ခိပိတုံ န ဝဋ္ဋတိ, ဓုတင်္ဂစောရော နာမ ဟောတိ။ ဣဒမဿ **ဝိဓာနံ**။

ပဘေဒတော ပန အယမ္ပိ တိဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌေန** ရဇနကာလေ ပဌမံ အန္တရဝါသကံ ဝါ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ဝါ ရဇိတွာ တံ နိဝာသေတွာ ဣတရံ ရဇိတဗ္ဗံ။ တံ ပာရုပိတွာ သင်္ဃာဋိ ရဇိတဗ္ဗာ။ သင်္ဃာဋိံ ပန နိဝာသေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဣဒမဿ ကာမန္တသေနာသနေ ဝတ္တံ။ အာရညကေ ပန ဒွေ ဧကတော ဓောဝိတွာ ရဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ယထာ ပန ကဉ္စိ ဒိသွာ သက္ကောတိ ကာသာဝံ အာကဍ္ဎိတွာ ဥပရိ ကာတုံ, ဧဝံ အာသန္နေ ဌာနေ နိသီဒိတဗ္ဗံ။ **မဇ္ဈိမဿ** ရဇနသာလာယံ ရဇနကာသာဝံ နာမ ဟောတိ, တံ နိဝာသေတွာ ဝါ ပာရုပိတွာ ဝါ ရဇနကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **မုဒုကဿ** သဘာဂဘိက္ခူနံ စီဝရာနိ နိဝာသေတွာ ဝါ ပာရုပိတွာ ဝါ ရဇနကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ တတြဋ္ဌကပစ္စတ္ထရဏမ္ပိ တဿ ဝဋ္ဋတိ။ ပရိဟရိတုံ ပန န ဝဋ္ဋတိ။ သဘာဂဘိက္ခူနံ စီဝရမ္ပိ အန္တရန္တရာ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဓုတင်္ဂတေစီဝရိကဿ ပန စတုတ္ထံ ဝတ္တမာနံ အံသကာသာဝမေဝ ဝဋ္ဋတိ။ တဉ္စ ခော ဝိတ္ထာရတော ဝိဒတ္ထိ, ဒီဃတော တိဟတ္ထမေဝ ဝဋ္ဋတိ။

ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ စတုတ္ထကစီဝရံ သာဒိတက္ခဏေယေဝ ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတိ။ အယမေတ္ထ **ဘေဒော**။

အယံ ပနာနိသံသော, တေစီဝရိကော ဘိက္ခု သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ကာယပရိဟာရိကေန စီဝရေန။ တေနဿ ပက္ခိ နော ဝိယ သမာဒာယေဝ ဂမနံ, အပ္ပသမာရမ္ဘတာ, ဝတ္ထသန္နိဓိပရိဝဇ္ဇနံ, သလ္လဟုကဝုတ္တိတာ, အတိရေကစီဝရ လောလုပ္ပပ္ပဟာနံ, ကပ္ပိယေ မတ္တကာရိတာယ သလ္လေခဝုတ္တိတာ, အပ္ပိစ္ဆတာဒီနံ ဖလနိပ္ဖတ္တီတိ ဧဝမာဒယော ဂုဏာ သမ္ပဇ္ဇန္တီတိ။

အတိရေကဝတ္ထတဏှံ၊ ပဟာယ သန္နိဓိဝိဝဇ္ဇိတော ဓီရော။
သန္တောသသုခရသညူ၊ တိစီဝရဓရော ဘဝတိ ယောဂီ။

တသ္မာ သပတ္တစရဏော၊ ပက္ခီဝ သစီဝရောဝ ယောဂိဝရော။
သုခမနုဝိစရိတုကာမော၊ စီဝရနိယမေ ရတိံ ကယိရာတိ။

အယံ တေစီဝရိကင်္ဂေ သမာအနုဝိဓာနပ္ပဘေဒဘေအနိသံသဝဏ္ဏနာ။

၃. ပိဏ္ဍပာတိကင်္ဂကထာ

၂၆. **ပိဏ္ဍပာတိကင်္ဂမ္ပိ** ''အတိရေကလာဘံ ပဋိက္ခိပာမိ, ပိဏ္ဍပာတိကင်္ဂံ သမာဒိယာမီ''တိ ဣမေသံ အညတရဝ စနေန သမာဒိန္နံ ဟောတိ။

တေန ပန ပိဏ္ဍပာတိကေန ''သင်္ဃဘတ္တံ, ဥဒ္ဒေသဘတ္တံ, နိမန္တနဘတ္တံ, သလာကဘတ္တံ, ပက္ခိကံ, ဥပောသထိကံ, ပာဋိပဒိကံ, အာဂန္တုကဘတ္တံ, ဂမိကဘတ္တံ, ဂိလာနဘတ္တံ, ဂိလာနုပဋ္ဌာကဘတ္တံ, ဝိဟာရဘတ္တံ, ဓုရဘ

တ္တံ, တရကာဘတ္တ”န္တိ ဧတာနိ စုဒ္ဒသ ဘတ္တာနိ န သာဒိတဗ္ဗာနိ။ သစေ ပန “သင်္ဃဘတ္တံ ဂဏှထာ”တိအာဒိနာ နယေန အဝတွာ “အမှာကံ ဂေဟေ သင်္ဃော ဘိက္ခံ ဂဏှာတု, တုမှေပိ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ”တိ ဝတွာ ဒိန္နာနိ ဟောန္တိ, တာနိ သာဒိတုံ ဝဋ္ဋန္တိ။ သင်္ဃတော နိရာမိသသလာကာပိ ဝိဟာရေ ပက္ကဘတ္တမ္ပိ ဝဋ္ဋတိယေဝါတိ ဣဒမဿ **ဝိဓာနံ**။

ပဘေဒတော ပန အယမ္ပိ တိဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌော** ပုရတောပိ ပစ္ဆတောပိ အာဟဋဘိက္ခံ ဂဏှတိ, ပတ္တဒွါရေ ဌတွာ ပတ္တံ ဂဏှန္တာနမ္ပိ ဒေတိ, ပဋိက္ကမနံ အာဟရိတွာ ဒိန္နဘိက္ခမ္ပိ ဂဏှာတိ, တံ ဒိဝသံ ပန နိသီဒိတွာ ဘိက္ခံ န ဂဏှာတိ။ **မဇ္ဈိမော** တံ ဒိဝသံ နိသီဒိတွာပိ ဂဏှာတိ, သွေတနာယ ပန နာဓိဝါသေတိ။ **မုဒုကော** သွေတနာယပိ ပုနဒိဝသာယပိ ဘိက္ခံ အဓိဝါသေတိ။ တေ ဥဘောပိ သေရိဝိဟာရသုခံ န လဘန္တိ, ဥက္ကဋ္ဌောဝ လဘတိ။ ဧကသ္မိံ ကိရ ဂါမေ အရိယဝံသော ဟောတိ, ဥက္ကဋ္ဌော ဣတရေ အာဟ – “အာယာမာဝုသော, ဓမ္မဿဝနာယာ”တိ။ တေသု ဧကော ဧကေနမှိ, ဘန္တေ, မနုဿေန နိသီဒါပိတောတိ အာဟ။ အပရော မယှာ, ဘန္တေ, သွေတနာယ ဧကေန ဘိက္ခာ အဓိဝါသိတာတိ။ ဧဝံ တေ ဥဘော ပရိဟီနာ။ ဣတရော ပာတောဝ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဂန္တွာ ဓမ္မရသံ ပဋိသံဝေဒေသိ။

ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ သင်္ဃဘတ္တာဒိအတိရေကလာဘံ သာဒိတက္ခဏေဝ ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတိ။ အယမေတ္ထ **ဘေဒော**။

အယံ ပနာနိသံသော, “ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာ”တိ (အ. နိ. ၄.၂၇; ဣတိဝု. ၁၀၁) ဝစနတော နိဿယာနုရူပပဋိပတ္တိသဗ္ဘာဝေါ, ဒုတိယေ အရိယဝံသေ ပတိဋ္ဌာနံ, အပရာယတ္တဝုတ္တိတာ, “အပ္ပာနိ စေဝ သုလဘာနိ စ တာနိ စ အနဝဇ္ဇာနီ”တိ ဘဂဝတာ သံဝဏ္ဏိတပစ္စယတာ, ကောသဇ္ဇနိမ္မဒ္ဒနတာ, ပရိသုဒ္ဓာဇီဝတာ, သေခိယပဋိပတ္တိပူရဏံ, အပရပေါသိတာ, ပရာနုဂ္ဂဟကိရိယာ, မာနပ္ပဟာနံ, ရသတဏှာနိဝါရဏံ, ဂဏဘောဇနပရမ္ပရဘောဇနစာရိတ္တသိက္ခာပဒေဟိ အနာပတ္တိတာ, အပ္ပိစ္ဆတာဒီနံ အနုလောမဝုတ္တိတာ, သမ္မာပဋိပတ္တိဗြူဟနံ, ပစ္ဆိမဇနတာနုကမ္ပနန္တိ။

> ပိဏ္ဍိယာလောပသန္တုဋ္ဌော, အပရာယတ္တဇီဝိကော။
> ပဟီနာဟာရလောလုပ္ပော, ဟောတိ စာတုဒ္ဒိသော ယတိ။
>
> ဝိနောဒယတိ ကောသဇ္ဇံ, အာဇီဝဿ ဝိသုဇ္ဈတိ။
> တသ္မာ ဟိ နာတိမညေယျ, ဘိက္ခာစရိယာယ သုမေဓသော။

ဧဝရူပဿ ဟိ –

> “ပိဏ္ဍပာတိကဿ ဘိက္ခုနော,
> အတ္တဘရဿ အနညပေါသိနော။
> ဒေဝါပိ ပိဟယန္တိ တာဒိနော,
> နော စေ လာဘသိလောကနိဿိတော”တိ။

အယံ ပိဏ္ဍပါတိကင်္ဂေ သမာဒါနဝိဓာနပ္ပဘေဒဘေဒါနိသံသဝဏ္ဏနာ။

၄. သပဒါနစာရိကင်္ဂကထာ

၂၇. **သပဒါနစာရိကင်္ဂမ္ပိ** “လောလုပ္ပစာရံ ပဋိက္ခိပာမိ, သပဒါနစာရိကင်္ဂံ သမာဒိယာမီ”တိ ဣမေသံ အညတရဝစနေန သမာဒိန္နံ ဟောတိ။

တေန ပန သပဒါနစာရိကေန ကမဒ္ဒတရေ ဌတွ္တ ပရိဿယာဘာတေ သလ္လက္ခေတဗ္ဗော။ ယဿာ ရုဋ္ဌာယ တ ကမေ တ ပရိဿယော ဟောတိ, တံ ပဟာယ အညတ္ထ စရိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ယဿိံ ဃရဒ္ဒတရေ တ ရုဋ္ဌာယ တ ကမေ တ ကိဉ္စိ န လဘတိ, အကမသညံ ကတွ္တ ဂန္တဗ္ဗံ။ ယတ္ထ ကိဉ္စိ လဘတိ, တံ ပဟာယ ဂန္တုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဣမိနာ စ ဘိက္ခုနာ ကာလတရံ ပဝိသိတဗ္ဗံ, ဧဝဉှိ အဖာသုကဋ္ဌာနံ ပဟာယ အညတ္ထ ဂန္တုံ သက္ခိဿတိ။ သစေ ပနဿ ဝိဟာရေ ဒါနံ ဒေန္တာ အန္တရာမဂ္ဂေ တ အာဂစ္ဆန္တာ မနုဿာ ပတ္တံ ဂဟေတွ္တ ပိဏ္ဍပာတံ ဒေန္တိ ဝဋ္ဋတိ။ ဣမိနာ စ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တေနာပိ ဘိက္ခာစာရဝေလာယံ သမ္ပတ္တကမံ အနတိက္ကမိတွ္တ စရိတဗ္ဗမေဝ။ တတ္ထ အလဘိတွ္တ တ တ ထောကံ လဘိတွ္တ တ ကမပဋိပါဋိယာ စရိတဗ္ဗန္တိ ဣဒမဿ **ဝိဓာနံ**။

ပဘေဒတော ပန အယမ္ပိ တိဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌော** ပုရတော အာဟဋဘိက္ခမ္ပိ ပစ္ဆတော အာဟဋဘိက္ခမ္ပိ ပဋိက္ကမနံ အာဟရိတွ္တ ဒိယျမာနမ္ပိ န ဂဏှာတိ, ပတ္တဒ္ဒတရေ ပန ပတ္တံ ဝိဿဇ္ဇေတိ ။ ဣမဿိဉှိ ဓုတင်္ဂေ မဟာကဿပတ္ထေရေန သဒိသော နာမ နတ္ထိ။ တဿပိ ပတ္တဝိဿဇ္ဇနဋ္ဌာနမေဝ ပညာယတိ။ **မဇ္ဈိမော** ပုရတော တ ပစ္ဆတော တ အာဟဋမ္ပိ ပဋိက္ကမနံ အာဟဋမ္ပိ ဂဏှာတိ, ပတ္တဒ္ဒတရေပိ ပတ္တံ ဝိဿဇ္ဇေတိ, န ပန ဘိက္ခံ အာဂမယမာနော နိသီဒတိ။ ဧဝံ သော ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပာတိကဿ အနုလောမေတိ။ **မုဒုကော** တံ ဒိဝသံ နိသီဒိတွ္တ အာဂမေတိ။

ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ လောလုပ္ပစာရေ ဥပ္ပန္နမတ္တေ ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတိ။ အယမေတ္ထ ဘေဒေါ။

အယံ ပနာနိသံသော, ကုလေသု နိစ္စနဝကတာ, စန္ဒူပမတာ, ကုလမစ္ဆေရပ္ပဟာနံ, သမာနုကမ္ပိတာ, ကုလူပကာဒီနဝဘာဝေ, အဝှာနာနဘိနန္ဒနာ, အဘိဟာရေန အနတ္ထိကတာ, အပ္ပိစ္ဆတာဒီနံ အနုလောမဝုတ္တိတာတိ။

စန္ဒူပမော နိစ္စနဝေါ ကုလေသု,
အမစ္ဆရီ သဗ္ဗသမာနုကမ္ပော။
ကုလူပကာဒီနဝဝိပ္ပမုတ္တော,
ဟောတီဓ ဘိက္ခု သပဒါနစာရီ။

လောလုပ္ပစာရဉ္စ ပဟာယ တသ္မာ,
ဩက္ခိတ္တစက္ခု ယုဂမတ္တဒဿီ။
အာကင်္ခမာနော ဘုဝိ သေရိစာရံ,
စရေယျ ဓီရော သပဒါနစာရံ။

အယံ သပဒါနစာရိကင်္ဂေ သမာဒါနဝိဓာနပ္ပဘေဒဘေဒါနိသံသဝဏ္ဏနာ။

၅. ဧကာသနိကင်္ဂကထာ

၂၈. ဧကာသနိကင်္ဂမ္ပိ "နာနာသနဘောဇနံ ပဋိက္ခိပါမိ, ဧကာသနိကင်္ဂံ သမာဒိယာမီ"တိ ဣမေသံ အညတရဝစနေန သမာဒိန္နံ ဟောတိ။

တေန ပန ဧကာသနိကေန အာသနသာလာယံ နိသီဒန္တေန ထေရာသနေ အနိသီဒိတွ္တ "ဣဒံ မယှံ ဟာပုဏိဿတီ"တိ ပတိရူပံ အာသနံ သလ္လက္ခေတွ္တ နိသီဒိတဗ္ဗံ။ သစဿ ဝိပ္ပကတေ ဘောဇနေ အာစရိယော တ ဥပဇ္ဈာယော တ အာဂစ္ဆတိ, ဥဋ္ဌာယ ဝတ္တံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရော ပနာဟ "အာသနံ တ ရက္ခေယျ ဘောဇနံ တ, အယဉ္စ ဝိပ္ပကတဘောဇနော, တသ္မာ ဝတ္တံ ကရောတု, ဘောဇနံ ပန မာ ဘုဉ္ဇတူ"တိ။ ဣဒမဿ **ဝိဓာနံ**။

ပဘေဒတော ပန အယမ္ပိ တိဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌော** အပ္ပံ တ ဟောတု ဗဟု တ, ယမှိ ဘောဇနေ ဟတ္ထံ ဩတာရေတိ, တတော အညံ ဂဏှိတုံ န လဘတိ။ သစေပိ မနုဿာ "ထေရေန န ကိဉ္စိ ဘုတ္တံ"န္တိ သပ္ပိ

အာဒီနိ အာဟရန္တိ, ဘေသဇ္ဇတ္တမေဝ ဝဋ္ဋန္တိ, န အာဟာရတ္တံ။ **မဇ္ဈိမော** ယာဝ ပတ္တေ ဘတ္တံ န ခီယတိ, တာဝ အညံ ဂဏှာဟိတုံ လဘတိ။ အယညဟိ ဘောဇနပရိယန္တိကော နာမ ဟောတိ။ **မုဒုကော** ယာဝ အာသနာ န ဝုဋ္ဌာတိ တာဝ ဘုဉ္ဇိတုံ လဘတိ။ သော ဟိ ဥဒကပရိယန္တိကော ဝာ ဟောတိ ယာဝ ပတ္တဓောဝနံ န ဂဏှာတိ တာဝ ဘုဉ္ဇနတော, အာသနပရိယန္တိကော ဝာ ယာဝ န ဝုဋ္ဌာတိ တာဝ ဘုဉ္ဇနတော။

ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ နာနာသနဘောဇနံ ဘုတ္တက္ခဏေ ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတိ။ အယမေတ္ထ **ဘေဒေါ**။

အယံ ပနာနိသံသော, အပ္ပာဗာဓတာ, အပ္ပာတင်္ကတာ, လဟုဋ္ဌာနံ, ဗလံ, ဖာသုဝိဟာရော, အနတိရိတ္တပစ္စယာ အနာပတ္တိ, ရသတဏှာဝိနောဒနံ အပ္ပိစ္ဆတာဒီနံ အနုလောမဝုတ္တိတာတိ။

ဧကာသနဘောဇနေ ရတံ၊
န ယတိံ ဘောဇနပစ္စယာ ရုဇာ။
ဝိသဟန္တိ ရသေ အလောလုပော၊
ပရိဟာပေတိ န ကမ္မမတ္တနော။

ဣတိ ဖာသုဝိဟာရကာရဏေ၊
သုစိသလ္လေခရတူပသေဝိတေ။
ဇနယေထ ဝိသုဒ္ဓမာနသော၊
ရတိမေကာသနဘောဇနေ ယတီတိ။

အယံ ဧကာသနိကင်္ဂေ သမာဒာနဝိဓာနပ္ပဘေဒဘေဒာနိသံသဝဏ္ဏနာ။

၆. ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂကထာ

၂၉. ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂမ္ပိ "ဒုတိယကဘာဇနံ ပဋိက္ခိပါမိ, ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂံ သမာဒိယာမီ"တိ ဣမေသံ အညတရ ဝစနေန သမာဒိန္နံ ဟောတိ။

တေန ပန ပတ္တပိဏ္ဍိကေန ယာဂုပါနကာလေ ဘာဇနေ ဌပေတွာ ဗျဉ္ဇနေ လဒ္ဓေ ဗျဉ္ဇနံ ဝါ ပဌမံ ခါဒိတဗ္ဗံ, ယာဂု ဝါ ပါတဗ္ဗာ။ သစေ ပန ယာဂုယံ ပက္ခိပတိ, ပူတိမစ္ဆကာဒိမှိ ဗျဉ္ဇနေ ပက္ခိတ္တေ ယာဂု ပဋိကူလာ ဟောတိ, အပ္ပဋိကူလမေဝ စ ကတွာ ဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ တသ္မာ တထာရူပံ ဗျဉ္ဇနံ သန္ဓာယ ဣဒံ ဝုတ္တံ။ ယံ ပန မဓုသက္ကရာဒိကံ အပ္ပဋိကူလံ ဟောတိ, တံ ပက္ခိပိတဗ္ဗံ။ ဂဏှန္တေန စ ပမာဏယုတ္တမေဝ ဂဏှိတဗ္ဗံ။ အာမကသာကံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ ခါဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ တထာ ပန အကတွာ ပတ္တေယေဝ ပက္ခိပိတဗ္ဗံ။ ဒုတိယကဘာဇနဿ ပန ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ အညံ ရုက္ခပဏ္ဏမ္ပိ န ဝဋ္ဋတီတိ ဣဒမဿ **ဝိဓာနံ**။

ပဘေဒတော ပန အယမ္ပိ တိဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌဿ** အညတြ ဥစ္ဆုခါဒနကာလာ ကစဝရမ္ပိ ဆဍ္ဍေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဩဒနပိဏ္ဍမစ္ဆမံသပူဝေပိ ဘိန္ဒိတွာ ခါဒိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ **မဇ္ဈိမဿ** ဧကေန ဟတ္ထေန ဘိန္ဒိတွာ ခါဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဟတ္ထယောဂီ နာမေသ။ **မုဒုကော** ပန ပတ္တယောဂီ နာမ ဟောတိ, တဿ ယံ သက္ကာ ဟောတိ ပတ္တေ ပက္ခိပိတုံ, တံ သဗ္ဗံ ဟတ္ထေန ဝါ ဒန္တေဟိ ဝါ ဘိန္ဒိတွာ ခါဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ ဒုတိယကဘာဇနံ သာဒိတက္ခဏေ ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတိ။ အယမေတ္ထ **ဘေဒေါ**။

အယံ ပနာနိသံသော, နာနာရသတဏှာဝိနောဒနံ။ အတ္တိစ္ဆတာယ ပဟာနံ, အာဟာရေ ပယောဇနမတ္တဒဿိတာ, ထာလကာဒိပရိဟရဏခေဒါဘာဝေါ, အဝိက္ခိတ္တဘောဇိတာ, အပ္ပိစ္ဆတာဒီနံ အနုလောမဝုတ္တိတာတိ။

နာနာဘာဇနဝိက္ခေပံ၊ ဟိတွာ ဩက္ခိတ္တလောစနော။
ခဏန္တော ဝိယ မူလာနိ၊ ရသတဏှာယ သုဗ္ဗတော။

သရူပံ ဝိယ သန္တပ္ပြ၊ ဓာရယန္တော သုမာနသော။
ပရိဘုဉ္ဇေယ္ယ အာဟာရံ၊ ကော အညော ပတ္တပိဏ္ဍိကောတိ။

အယံ ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂေ သမာဒာနဝိဓာနပ္ပဘေဒဘေဒာနိသံသဝဏ္ဏနာ။

၇. ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂကထာ

၃၀. ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂမ္ပိ “အတိရိတ္တဘောဇနံ ပဋိက္ခိပါမိ, ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂံ သမာဒိယာမီ”တိ ဣမေသံ အညတရဝစနေန သမာဒိန္နံ ဟောတိ။

တေန ပန ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကေန ပဝါရေတွာ ပုန ဘောဇနံ ကပ္ပိယံ ကာရေတွာ န ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဣဒမဿ ဝိဓာနံ။

ပဘေဒတော ပန အယမ္ပိ တိဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌော** ယသ္မာ ပဌမပိဏ္ဍေ ပဝါရဏာ နာမ နတ္ထိ, တသ္မိံ ပန အဇ္ဈောဟရိယမာနေ အညံ ပဋိက္ခိပတော ဟောတိ, တသ္မာ ဧဝံ ပဝါရိတော ပဌမပိဏ္ဍံ အဇ္ဈောဟရိတွာ ဒုတိယပိဏ္ဍံ န ဘုဉ္ဇတိ။ **မဇ္ဈိမော** ယသ္မိံ ဘောဇနေ ပဝါရိတော, တဒေဝ ဘုဉ္ဇတိ။ **မုဒုကော** ပန ယာဝ အာသနာ န ဝုဋ္ဌာတိ တာဝ ဘုဉ္ဇတိ။

ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ ပဝါရိတာနံ ကပ္ပိယံ ကာရာပေတွာ ဘုတ္တက္ခဏေ ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတိ။ အယမေတ္ထ ဘေဒော။

အယံ ပနာနိသံသော, အနတိရိတ္တဘောဇနာပတ္တိယာ ဒူရဘာဝေါ, ဩဒရိကတ္တာဘာဝေါ, နိရာမိသသန္နိဓိတာ, ပုန ပရိယေသနာယ အဘာဝေါ, အပ္ပိစ္ဆတာဒီနံ အနုလောမဝုတ္တိတာတိ။

ပရိယေသနာယ ခေဒံ၊ န ယာတိ န ကရောတိ သန္နိဓိံ မီဓာ။
ဩဒရိကတ္တံ ပဇဟတိ၊ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကော ယောဂီ။

တသ္မာ သုဂတပသတ္ထံ၊ သန္တောသဂုဏာဒိဝုမ္ဗိသဉ္ဇနနံ။
ဒောသေ ဝိဓုနိတုကာမော၊ ဘဇေယ္ယ ယောဂီ ဓုတင်္ဂမိဒန္တိ။

အယံ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂေ သမာဒာနဝိဓာနပ္ပဘေဒဘေဒာနိသံသဝဏ္ဏနာ။

၈. အာရညိကင်္ဂကထာ

၃၁. အာရညိကင်္ဂမ္ပိ “ဂါမန္တသေနာသနံ ပဋိက္ခိပါမိ, အာရညိကင်္ဂံ သမာဒိယာမီ”တိ ဣမေသံ အညတရဝစနေန သမာဒိန္နံ ဟောတိ။

တေန ပန အာရညိကေန ဂါမန္တသေနာသနံ ပဟာယ အရညေ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ သဒ္ဓိံ ဥပစာရေန ဂါမောယေဝ **ဂါမန္တသေနာသနံ**။

ဂါမော နာမ ယော ကောစိ ဧကကုဋိကော ဝါ အနေကကုဋိကော ဝါ ပရိက္ခိတ္တော ဝါ အပရိက္ခိတ္တော ဝါ သမနုဿော ဝါ အမနုဿော ဝါ အန္တမသော အတိရေကစာတုမာသနိဝိဋ္ဌော ယော ကောစိ သတ္ထောပိ။

ဂါမူပစာရော နာမ ပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ သစေ အနုရာဓပုရဿေဝ ဒွေ ဣန္ဒခီလာ ဟောန္တိ, အဗ္ဘန္တရိမေ ဣန္ဒခီလေ ဌိတဿ ထာမမဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဍ္ဍုပါတော။ တဿ လက္ခဏံ ယထာ တရုဏမနုဿာ အတ္တနော ဗလံ ဒဿေန္တာ ဗာဟံ ပသာရေတွာ လေဍ္ဍုံ ခိပန္တိ, ဧဝံ ခိတ္တဿ လေဍ္ဍုဿ ပတနဋ္ဌာနဗ္ဘန္တရန္တိ

တိ ဝိနယဓရော။ သုတ္တန္တိကာ ပန ကာကနိတရဏနိယမေန ခိတ္တသ္သာတိ ဝဒန္တိ။ အပရိက္ခိတ္တကမေ ယံ သဗ္ဗပစ္ဆန္တိမသ္သ ဃရသ္သ ဒွာရေ ဌိတော မာတုကမော ဘာဇနေန ဥဒကံ ဆဍ္ဍေတိ, တသ္သ ပတနဋ္ဌာနံ ဃရူပစာရော။ တတော ဝုတ္တနယေန ဧကော လေဍ္ဍုပာတော ကမော, ဒုတိယော ကမူပစာရော။

အရညံ ပန ဝိနယပရိယာယေ တာဝ "ဌပေတွာ ကမဉ္စ ကမူပစာရဉ္စ သဗ္ဗမေတံ အရည"န္တိ (ပာရာ. ၉၂) ဝုတ္တံ။ အဘိဓမ္မပရိယာယေ "နိက္ခမိတွာ ဗဟိ ဣန္ဒခီလာ, သဗ္ဗမေတံ အရည"န္တိ (ဝိဘ. ၅၂၉) ဝုတ္တံ။ ဣမသ္မိံ ပန သုတ္တန္တိကပရိယာယေ "အာရညကံ နာမ သေနာသနံ ပဉ္စဓနုသတိကံ ပစ္ဆိမ"န္တိ ဣဒံ လက္ခဏံ။ တံ အာရောပိတေန အာစရိယဓနုနာ ပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ဣန္ဒခီလတော အပရိက္ခိတ္တသ္သ ပဌမလေဍ္ဍုပာတတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဝိဟာရပရိက္ခေပါ မိနိတွာ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။

သစေ ပန ဝိဟာရော အပရိက္ခိတ္တော ဟောတိ, ယံ သဗ္ဗပဌမံ သေနာသနံ တ ဘတ္တသာလာ တ ဓုဝသန္နိပာတဋ္ဌာနံ တ ဗောဓိ တ စေတိယံ တ ဒူရေ စေပိ သေနာသနတော ဟောတိ, တံ ပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ မိနိတဗ္ဗန္တိ **ဝိနယဋ္ဌကထာသု** ဝုတ္တံ။ **မဇ္ဈိမဋ္ဌကထာယံ** ပန ဝိဟာရသ္သပိ ကမသ္သေဝ ဥပစာရံ နီဟရိတွာ ဥဘိန္နံ လေဍ္ဍုပာတာနံ အန္တရာ မိနိတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဒမေတ္ထ ပမာဏံ။

သစေပိ အာသန္နေ ကမော ဟောတိ, ဝိဟာရေ ဌိတေဟိ မာနုသကာနံ သဒ္ဒော သုယ္ယတိ, ပဗ္ဗတနဒီအာဒီဟိ ပန အန္တရိတတ္တာ န သက္ကာ ဥဇုံ ဂန္တုံ။ ယော တသ္သ ပကတိမဂ္ဂေါ ဟောတိ, သစေပိ နာဝါယ သဉ္စရိတဗ္ဗော, တေန မဂ္ဂေန ပဉ္စဓနုသတိကံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ယော ပန အာသန္နကမသ္သ အင်္ဂသမ္ပာဒနတ္ထံ တတော တတော မဂ္ဂံ ပိဒဟတိ, အယံ ဓုတင်္ဂစောရော ဟောတိ။

သစေ ပန အာရညိကသ္သ ဘိက္ခုနော ဥပဇ္ဈာယော ဝါ အာစရိယော ဝါ ဂိလာနော ဟောတိ, တေန အရညေ သပ္ပာယံ အလဘန္တေန ကမန္တသေနာသနံ နေတွာ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗော။ ကာလသ္သေဝ ပန နိက္ခမိတွာ အင်္ဂယုတ္တဋ္ဌာနေ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗံ။ သစေ အရုဏုဋ္ဌာနဝေလာယံ တေသံ အာဗာဓော ဝဍ္ဎတိ, တေသံယေဝ ကိစ္စံ ကာတဗ္ဗံ။ န ဓုတင်္ဂသုဒ္ဓိကေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဣဒမသ္သ **ဝိဓာနံ**။

ပဘေဒတော ပန အယမ္ပိ တိဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌေန** သဗ္ဗကာလံ အရညေ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗံ။ **မဇ္ဈိမော** စတ္တာရော ဝဿိကေ မာသေ ကမန္တေ ဝသိတုံ လဘတိ။ **မုဒုကော** ဟေမန္တိကေပိ။

ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ ယထာ ပရိစ္ဆိန္နေ ကာလေ အရညတော အာဂန္တွာ ကမန္တသေနာသနေ ဓမ္မဿဝနံ သုဏန္တာနံ အရုဏေ ဥဋ္ဌိတေပိ ဓုတင်္ဂံ န ဘိဇ္ဇတိ။ သုတွာ ဂစ္ဆန္တာနံ အန္တရာမဂ္ဂေ ဥဋ္ဌိတေပိ န ဘိဇ္ဇတိ။ သစေ ပန ဥဋ္ဌိတေပိ ဓမ္မကထိကေ မုဟုတ္တံ နိပဇ္ဇိတွာ ဂမိဿာမာတိ နိဒ္ဒာယန္တာနံ အရုဏံ ဥဋ္ဌဟတိ, အတ္တနော ဝါ ရုစိယာ ကမန္တသေနာသနေ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေန္တိ, ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတီတိ အယမေတ္ထ **ဘေဒော**။

အယံ ပနာနိသံသော, အာရညိကော ဘိက္ခု အရညသညံ မနသိကရောန္တော ဘဗ္ဗော အလဒ္ဓံ ဝါ သမာဓိံ ပဋိလဒ္ဓုံ လဒ္ဓံ ဝါ ရက္ခိတုံ, သတ္ထာပိဿ အတ္တမနော ဟောတိ။ ယထာဟ – "တေနာဟံ, နာဂိတ, တသ္သ ဘိက္ခုနော အတ္တမနော ဟောမိ အရညဝိဟာရေနာ"တိ (အ. နိ. ၆.၄၂; ၈.၈၆)။ ပန္တသေနာသနဝါသိနော စဿ အသပ္ပာယရူပါဒယော စိတ္တံ န ဝိက္ခိပန္တိ, ဝိဂတသန္တာသော ဟောတိ, ဇီဝိတနိကန္တိံ ဇဟတိ, ပဝိဝေကသုခရသံ အဿာဒေတိ, ပံသုကူလိကာဒိဘာဝေပိ စဿ ပတိရူပေ ဟောတီတိ။

> ပဝိဝိတ္တော အသံသဋ္ဌော၊ ပန္တသေနာသနေ ရတော။
> အာရာဓယန္တော နာထဿ၊ ဝနဝါသေန မာနသံ။
>
> ဧကော အရညေ နိဝသံ၊ ယံ သုခံ လဘတေ ယတိ။
> ရသံ တဿ န ဝိန္ဒန္တိ၊ အပိ ဒေဝါ သဣန္ဒကာ။

ပံသုကူလဥ္စ ဓေသောဝ၊ ကဝစံ ဝိယ ဓာရယံ။
အရညသင္ဂာမဂတော၊ အဝသေသဓုတာယုဓော။

သမတ္တော နစိရဿေဝ၊ ဓေတုံ မာရံ သတဟိနိံ။
တသ္မာ အရညတာသမ္ပတိ၊ ရတိံ ကယိရာထ ပဏ္ဍိတောတိ။

အယံ အာရညိကင်္ဂေ သမာဒာနဝိဓာနပ္ပဘေဒဘေဒာနိသံသဝဏ္ဏနာ။

၉. ရုက္ခမူလိကင်္ဂကထာ

၃၂. ရုက္ခမူလိကင်္ဂမ္ပိ “ဆန္နံ ပဋိက္ခိပာမိ, ရုက္ခမူလိကင်္ဂံ သမာဒိယာမီ”တိ ဣမေသံ အညတရဝစနေန သမာဒိန္နံ ဟောတိ။

တေန ပန ရုက္ခမူလိကေန သီမန္တရိကရုက္ခံ, စေတိယရုက္ခံ, နိယျာသရုက္ခံ, ဖလရုက္ခံ, ဝဂ္ဂုလိရုက္ခံ, သုသိရရုက္ခံ, ဝိဟာရမဇ္ဈေ ဌိတရုက္ခန္တိ ဣမေ ရုက္ခေ ဝိဝဇ္ဇေတွာ ဝိဟာရပစ္စန္တေ ဌိတရုက္ခော ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဣဒမဿ **ဝိဓာနံ**။

ပဘေဒတော ပန အယမ္ပိ တိဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌော** ယထာရုစိတံ ရုက္ခံ ဂဟေတွာ ပဋိဇဂ္ဂာပေတုံ န လဘတိ။ ပါဒေန ပဏ္ဏသဋံ အပနေတွာ ဝသိတဗ္ဗံ။ **မဇ္ဈိမော** တံ ဌာနံ သမ္ပတ္တေဟိယေဝ ပဋိဇဂ္ဂာပေတုံ လဘတိ။ **မုဒုကေန** အာရာမိကသမဏုဒ္ဒေသေ ပက္ကောသိတွာ သောဓာပေတွာ သမံ ကာရာပေတွာ ဝါလုကံ ဩကိရာပေတွာ ပာကာရပရိက္ခေပံ ကာရာပေတွာ ဒွာရံ ယောဇာပေတွာ ဝသိတဗ္ဗံ။ မဟဒိဝသေ ပန ရုက္ခမူလိကေန တတ္ထ အနိသီဒိတွာ အညတ္ထ ပဋိစ္ဆန္နေ ဌာနေ နိသီဒိတဗ္ဗံ။

ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ ဆန္နေ ဝါသံ ကပ္ပိတက္ခဏေ ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတိ။ ဇာနိတွာ ဆန္နေ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပိတမတ္တေတိ **အင်္ဂုတ္တရဘာဏကာ** ။ အယမေတ္ထ **ဘေဒော**။

အယံ ပနာနိသံသော, ရုက္ခမူလသေနာသနံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာတိ (မဟာဝ. ၁၂၈) ဝစနတော နိဿယာနုရူပပဋိပတ္တိသဗ္ဘာဝေ, အပ္ပာနိ စေဝ သုလဘာနိ စ တာနိ စ အနဝဇ္ဇာနီတိ (အ. နိ. ၄.၂၇; ဣတိဝု. ၁၀၁) ဘဂဝတာ သံဝဏ္ဏိတပစ္စယတာ, အဘိဏှံ တရုပဏ္ဏဝိကာရဒဿနေန အနိစ္စသညာသမုဋ္ဌာပနတာ, သေနာသနမစ္ဆေရကမ္မာရာမတာနံ အဘာဝေ, ဒေဝတာဟိ သဟဝါသိတာ, အပ္ပိစ္ဆတာဒီနံ အနုလောမဝုတ္တိတာတိ။

ဝဏ္ဏိတော ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌေန၊ နိဿယောတိ စ ဘာသိတော။
နိဝါသော ပဝိဝိတ္တဿ၊ ရုက္ခမူလသမော ကုတော။

အာဝါသမစ္ဆေရဟရေ၊ ဒေဝတာ ပရိပါလိတေ။
ပဝိဝိတ္တေ ဝသန္တော ဟိ၊ ရုက္ခမူလမှိ သုဗ္ဗတော။

အဘိရတ္တာနိ နီလာနိ၊ ပဏ္ဍူနိ ပတိတာနိ စ။
ပဿန္တော တရုပဏ္ဏာနိ၊ နိစ္စသညံ ပနူဒတိ။

တသ္မာ ဟိ ဗုဒ္ဓဒါယဇ္ဇံ၊ ဘာဝနာဘိရတာလယံ။
ဝိဝိတ္တံ နာတိမညေယျ၊ ရုက္ခမူလံ ဝိစက္ခဏောတိ။

အယံ ရုက္ခမူလိကင်္ဂေ သမာဒာနဝိဓာနပ္ပဘေဒဘေဒာနိသံသဝဏ္ဏနာ။

၁၀. အဗ္ဘောကာသိကင်္ဂကထာ

၃၃. အဇ္ဈောကာသိကင်္ဂမ္ပိ “ဆန္နဉ္စ ရုက္ခမူလဉ္စ ပဋိက္ခိပါမိ, အဇ္ဈောကာသိကင်္ဂံ သမာဒိယာမီ”တိ ဣမေသံ အညတရဝစနေန သမာဒိန္နံ ဟောတိ။

တဿ ပန အဇ္ဈောကာသိကဿ ဓမ္မဿဝနာယ စ ဥပေါသထတ္ထာယ စ ဥပေါသထာဂါရံ ပဝိသိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ပဝိဋ္ဌဿ ဒေဝေါ ဝဿတိ, ဒေဝေ ဝဿမာနေ အနိက္ခမိတွာ ဝဿူပရမေ နိက္ခမိတဗ္ဗံ။ ဘောဇနသာလံ ဝါ အဂ္ဂိသာလံ ဝါ ပဝိသိတွာ ဝတ္တံ ကာတုံ, ဘောဇနသာလာယ ထေရေ ဘိက္ခူ ဘတ္တေန အာပုစ္ဆိတုံ, ဥဒ္ဒိသန္တေန ဝါ ဥဒ္ဒိသာပေန္တေန ဝါ ဆန္နံ ပဝိသိတုံ, ဗဟိ ဒုန္နိက္ခိတ္တာနိ မဉ္စပီဌာဒီနိ အန္တော ပဝေသေတုဉ္စ ဝဋ္ဋတိ။ သစေ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တေန ဝုဍ္ဎတရာနံ ပရိက္ခာရော ဂဟိတော ဟောတိ, ဒေဝေ ဝဿန္တေ မဂ္ဂမဇ္ဈေ ဌိတံ သာလံ ပဝိသိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ သစေ န ကိဉ္စိ ဂဟိတံ ဟောတိ, သာလာယ ဌဿာမီတိ ဝေဂေန ဂန္တုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ပကတိဂတိယာ ဂန္တွာ ပဝိဋ္ဌေန ပန ယာဝ ဝဿူပရမာ ဌတွာ ဂန္တဗ္ဗန္တိ ဣဒမဿ **ဝိဓာနံ။ ရုက္ခမူလိကဿာ** ပိ ဧသေဝ နယော။

ပဘေဒတော ပန အယမ္ပိ တိဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌဿ** ရုက္ခံ ဝါ ပဗ္ဗတံ ဝါ ဂေဟံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝသိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ အဇ္ဈောကာသေယေဝ စီဝရကုဋိံ ကတွာ ဝသိတဗ္ဗံ။ **မဇ္ဈိမဿ** ရုက္ခပဗ္ဗတဂေဟာနိ ဥပနိဿာယ အန္တော အပ္ပဝိသိတွာ ဝသိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **မုဒုကဿ** အစ္ဆန္နမရိယာဒံ ပဗ္ဘာရမ္ပိ သာခာမဏ္ဍပေါပိ ပီဌပဋ္ဋောပိ ခေတ္တရက္ခကာဒီဟိ ဆဍ္ဍိတာ တတြဋ္ဌကကုဋိကာပိ ဝဋ္ဋတီတိ။

ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ တသတ္ထာယ ဆန္နံ ဝါ ရုက္ခမူလံ ဝါ ပဝိဋ္ဌက္ခဏေ ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတိ။ ဇာနိတွာ တတ္ထ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပိတမတ္တေတိ အင်္ဂုတ္တရဘာဏကာ။ အယမေတ္ထ **ဘေဒော**။

အယံ ပနာနိသံသော, အာဝါသပလိဗောဓုပစ္ဆေဒော, ထိနမိဒ္ဓပနူဒနံ, “မိဂါ ဝိယ အသင်္ဂစာရိနော, အနိကေတာ ဝိဟရန္တိ ဘိက္ခဝေါ”တိ (သံ. နိ. ၁.၂၂၄) ပသံသာယ အနုရူပတာ, နိဿင်္ဂတာ, စာတုဒ္ဒိသတာ, အပ္ပိစ္ဆတာဒီနံ အနုလောမဝုတ္တိတာတိ။

အနကရိယဘာဝဿ ၊ အနုရူပေ အဒုလ္လဘေ။
တာရာမဏိဝိတာနမှိ၊ စန္ဒဒီပပ္ပဘာသိတေ။

အဇ္ဈောကာသေ ဝသံ ဘိက္ခု၊ မိဂဘူတေန စေတသာ။
ထိနမိဒ္ဓံ ဝိနောဒေတွာ၊ ဘာဝနာရာမတံ သိတော။

ပဝိဝေကရသဿာဒံ၊ နစိရဿေဝ ဝိန္ဒတိ။
ယသ္မာ တသ္မာ ဟိ သပ္ပညော၊ အဇ္ဈောကာသရတော သိယာတိ။

အယံ အဇ္ဈောကာသိကင်္ဂေ သမာဒာနဝိဓာနပ္ပဘေဒဘေဒာနိသံသဝဏ္ဏနာ။

၁၁. သောသာနိကင်္ဂကထာ

၃၄. သောသာနိကင်္ဂမ္ပိ “န သုသာနံ ပဋိက္ခိပါမိ, သောသာနိကင်္ဂံ သမာဒိယာမီ”တိ ဣမေသံ အညတရဝစနေန သမာဒိန္နံ ဟောတိ။

တေန ပန သောသာနိကေန ယံ မနုဿာ ဂါမံ နိဝေသန္တာ “ဣဒံ သုသာန”န္တိ ဝဝတ္ထပေန္တိ, န တတ္ထ ဝသိတဗ္ဗံ။ န ဟိ မတသရီရေ အဈာပိတေ တံ သုသာနံ နာမ ဟောတိ, ဈာပိတကာလတော ပန ပဋ္ဌာယ သစေပိ ဒွါဒသဝဿာနိ ဆဍ္ဍိတံ, တံ သုသာနမေဝ။

တသ္မိံ ပန ဝသန္တေန စင်္ကမမဏ္ဍပါဒီနိ ကာရေတွာ မဉ္စပီဌံ ပညပေတွာ ပါနီယပရိဘောဇနီယံ ဥပဋ္ဌပေတွာ ဓမ္မံ ဝါစေန္တေန န ဝသိတဗ္ဗံ။ ဂရုကံ ဟိ ဣဒံ ဓုတင်္ဂံ, တသ္မာ ဥပ္ပန္နပရိဿယဝိဃာတတ္ထာယ သင်္ဃတ္ထေရံ ဝါ

ရာဇယုတ္တကံ ဝါ ဇာနာပေတွာ အပ္ပမတ္တေန ဝသိတဗ္ဗံ။ စင်္ကမန္တေန အဍ္ဎက္ခိကေန အာဠာဟနံ ဩလောကေန္တေန စင်္ကမိတဗ္ဗံ။

သုသာနံ ဂစ္ဆန္တေနာပိ မဟာပထာ ဥက္ကမ္မ ဥပ္ပထမဂ္ဂေန ဂန္တဗ္ဗံ။ ဒိဝါယေဝ အာရမ္မဏံ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ ဧဝဉှိဿ တံ ရတ္တိံ ဘယာနကံ န ဘဝိဿတိ, အမနုဿာ ရတ္တိံ ဝိရဝိတွာ ဝိရဝိတွာ အာဟိဏ္ဍန္တာပိ န ကေနစိ ပဟရိတဗ္ဗာ။ ဧကဒိဝသမ္ပိ သုသာနံ အဂန္တုံ န ဝဋ္ဋတိ။ မဇ္ဈိမယာမံ သုသာနေ ခေပေတွာ ပစ္ဆိမယာမေ ပဋိက္ကမိတုံ ဝဋ္ဋတီတိ အင်္ဂုတ္တရဘာဏကာ။ အမနုဿာနံ ပိယံ တိလပိဋ္ဌမာသဘတ္တမစ္ဆမံသခီရတေလဂုဠာဒိခဇ္ဇဘောဇ္ဇံ န သေဝိတဗ္ဗံ။ ကုလဂေဟံ န ပဝိသိတဗ္ဗန္တိ ဣဒမဿ **ဝိဓာနံ**။

ပဘေဒတော ပန အယမ္ပိ တိဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌေန** ယတ္ထ ဓုဝဍာဟဓုဝကုဏပဓုဝရောဒနာနိ အတ္ထိ, တတ္ထေဝ ဝသိတဗ္ဗံ။ **မဇ္ဈိမဿ** တီသု ဧကသ္မိမ္ပိ သတိ ဝဋ္ဋတိ။ **မုဒုကဿ** ဝုတ္တနယေန သုသာနလက္ခဏံ ပတ္တမတ္တေ ဝဋ္ဋတိ။

ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ န သုသာနမှိ ဝါသံ ကပ္ပနေန ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတိ။ သုသာနံ အဂတဒိဝသေတိ အင်္ဂုတ္တရဘာဏကာ။ အယမေတ္ထ **ဘေဒော**။

အယံ ပနာနိသံသော မရဏဿတိပဋိလာဘော, အပ္ပမာဒဝိဟာရိတာ, အသုဘနိမိတ္တာဓိဂမော, ကာမရာဂဝိနောဒနံ, အဘိဏှံ ကာယသဘာဝဒဿနံ, သံဝေဂဗဟုလတာ အာရောဂျမဒါဒိပ္ပဟာနံ, ဘယဘေရဝသဟနတာ, အမနုဿာနံ ဂရုဘာဝနီယတာ, အပ္ပိစ္ဆတာဒီနံ အနုလောမဝုတ္တိတာတိ။

သောသာနိကဉှိ မရဏာနုဿတိပ္ပဘာဝါ၊
နိဒ္ဒါဂတမ္ပိ န ဖုသန္တိ ပမာဒဒေါသာ။
သမ္ပဿတော စ ကုဏပါနိ ဗဟူနိ တဿ၊
ကာမာနုဘာဝဝသဂမ္ပိ န ဟောတိ စိတ္တံ။

သံဝေဂမေတိ ဝိပုလံ န မဒံ ဥပေတိ၊
သမ္မာ အထော ဃဋတိ နိဗ္ဗုတိမေသမာနော။
သောသာနိကင်္ဂမိတိ နေကဂုဏာဝဟတ္တာ၊
နိဗ္ဗာနနိန္နဟဒယေန နိသေဝိတဗ္ဗန္တိ။

အယံ သောသာနိကင်္ဂေ သမာဒါနဝိဓာနပ္ပဘေဒဘေဒါနိသံသဝဏ္ဏနာ။

၁၂. ယထာသန္ထတိကင်္ဂကထာ

၃၅. ယထာသန္ထတိကင်္ဂမ္ပိ “သေနာသနလောလုပ္ပံ ပဋိက္ခိပါမိ, ယထာသန္ထတိကင်္ဂံ သမာဒိယာမီ”တိ ဣမေသံ အညတရဝစနေန သမာဒိန္နံ ဟောတိ။

တေန ပန ယထာသန္ထတိကေန ယဒဿ သေနာသနံ “ဣဒံ တုယှံ ပါပုဏာတီ”တိ ကထိတံ ဟောတိ, တေနေဝ တုဋ္ဌဗ္ဗံ, န အညော ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗော။ ဣဒမဿ **ဝိဓာနံ**။

ပဘေဒတော ပန အယမ္ပိ တိဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌော** အတ္တနော ပတ္တသေနာသနံ ဒူရေတိ ဝါ အစ္စာသန္နေတိ ဝါ အမနုဿဒီဃဇာတိကာဒီဟိ ဥပဒ္ဒုတန္တိ ဝါ ဥဏှန္တိ ဝါ သီတလန္တိ ဝါ ပုစ္ဆိတုံ န လဘတိ။ **မဇ္ဈိမော** ပုစ္ဆိတုံ လဘတိ။ ဂန္တွာ ပန ဩလောကေတုံ န လဘတိ။ **မုဒုကော** ဂန္တွာ ဩလောကေတွာ သစဿ တံ န ရုစ္စတိ, အညံ ဂဟေတုံ လဘတိ။

ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ သေနာသနလောလုပ္ပေ ဥပ္ပန္နမတ္တေ ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတီတိ အယမေတ္ထ **ဘေဒော**။

အယံ ပနာနိသံသော, ''ယံ လဒ္ဓံ တေန တုဋ္ဌဗ္ဗ''န္တိ (ဇာ. ၁.၁.၁၃၆; ဟစိ. ၇၉၃) ဝုတ္တော်တဒကရဏံ, သဗ္ဗဟ္မစာရီနံ ဟိတေသိတာ, ဟီနပဏီတဝိကပ္ပပရိစ္စာဂေ, အနုရောဓဝိရောဓပ္ပဟာနံ, အတ္ထိစ္ဆတာယ ဒ္ဓတရပိဒဟနံ, အပ္ပိစ္ဆတာဒီနံ အနုလောမဝုတ္တိတာတိ။

ယံ လဒ္ဓံ တေန သန္တုဋ္ဌော၊ ယထာသန္ထတိကော ယတိ။
နိဗ္ဗိကပ္ပော သုခံ သေတိ၊ တိဏသန္ထရကေသုပိ။

န သော ရဇ္ဇတိ သေဋ္ဌမှိ၊ ဟီနံ လဒ္ဓာ န ကုပ္ပတိ။
သဗ္ဗဟ္မစာရိနဝကေ၊ ဟိတေန အနုကမ္ပတိ။

တသ္မာ အရိယသတာစိဏ္ဏံ၊ မုနိပုင္ဂဝဝဏ္ဏိတံ။
အနုယုဉ္ဇေထ မေဓာဝီ၊ ယထာသန္ထတရာမတန္တိ။

အယံ ယထာသန္ထတိကင်္ဂေ သမာအနဝိဓာနပ္ပဘေဒဘေအနိသံသဝဏ္ဏနာ။

၁၃. နေသဇ္ဇိကင်္ဂကထာ

၃၆. နေသဇ္ဇိကင်္ဂမ္ပိ ''သေယျံ ပဋိက္ခိပါမိ, နေသဇ္ဇိကင်္ဂံ သမာဒိယာမီ''တိ ဣမေသံ အညတရဝစနေန သမာဒိန္နံ ဟောတိ။

တေန ပန နေသဇ္ဇိကေန ရတ္တိယာ တီသု ယာမေသု ဧကံ ယာမံ ဥဋ္ဌာယ စင်္ကမိတဗ္ဗံ။ ဣရိယာပထေသု ဟိ နိပဇ္ဇိတုမေဝ န ဝဋ္ဋတိ။ ဣဒမဿ **ဝိဓာနံ**။

ပဘေဒတော ပန အယမ္ပိ တိဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌဿ** နေဝ အပဿေနံ, န ဒုဿပလ္လတ္ထိကာ, န အာယောဂပဋ္ဋော ဝဋ္ဋတိ။ **မဇ္ဈိမဿ** ဣမေသု တီသု ယံကိဉ္စိ ဝဋ္ဋတိ။ **မုဒုကဿ** အပဿေနမ္ပိ ဒုဿပလ္လတ္ထိကာပိ အာယောဂပဋ္ဋောပိ ဗိမ္ဗောဟနမ္ပိ ပဉ္စင်္ဂေါပိ သတ္တင်္ဂေါပိ ဝဋ္ဋတိ။ ပဉ္စင်္ဂေါ ပန ပိဋ္ဌိအပဿယေန သဒ္ဓိံ ကတော။ သတ္တင်္ဂေါ နာမ ပိဋ္ဌိအပဿယေန စ ဥဘတောပဿေသု အပဿယေဟိ စ သဒ္ဓိံ ကတော။ တံ ကိရ မိဋ္ဌာဘယတ္ထေရဿ အကံသု။ ထေရော အနာဂါမီ ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။

ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ သေယျံ ကပ္ပိတမတ္တေ ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတိ။ အယမေတ္ထ **ဘေဒော**။

အယံ ပနာနိသံသော, ''သေယျသုခံ ပဿသုခံ မိဒ္ဓသုခံ အနုယုတ္တော ဝိဟရတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၀; မ. နိ. ၁.၁၈၆) ဝုတ္တဿ စေတသော ဝိနိဗန္ဓဿ ဥပစ္ဆေဒနံ, သဗ္ဗကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂသပ္ပာယတာ, ပာသာဒိကဣရိယာပထတာ, ဝီရိယာရမ္ဘာနုကူလတာ, သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အနုဗြူဟနန္တိ။

အာဘုဇိတွာန ပလ္လင်္ကံ၊ ပဏိဓာယ ဥဇုံ တနုံ။
နိသီဒန္တော ဝိကမ္ပေတိ၊ မာရဿ ဟဒယံ ယတိ။

သေယျသုခံ မိဒ္ဓသုခံ၊ ဟိတွာ အာရဒ္ဓဝီရိယော။
နိသဇ္ဇာဘိရတော ဘိက္ခု၊ သောဘယန္တော တပေါဝနံ။

နိရာမိသံ ပီတိသုခံ၊ ယသ္မာ သမဓိဂစ္ဆတိ။
တသ္မာ သမနုယုဉ္ဇေယျ၊ ဓီရော နေသဇ္ဇိကံ ဝတန္တိ။

အယံ နေသဇ္ဇိကင်္ဂေ သမာအန ဝိဓာနပ္ပဘေဒ ဘေအနိသံသဝဏ္ဏနာ။

ဓုတင်္ဂပကိဏ္ဏကကထာ

၃၇. ဣဒါနိ –

> ကုသလတ္တိကတော စေဝ၊ ဓုတာဒီနံ ဝိဘာဂတော။
> သမာသဗျာသတော စာပိ၊ ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယောတိ။ –

ဣမိဿာ ကထာယ ဝသေန ဝဏ္ဏနာ ဟောတိ။

တတ္ထ **ကုသလတ္တိကတော**တိ သဗ္ဗာနေဝ ဟိ ဓုတင်္ဂါနိ သေက္ခပုထုဇ္ဇနခီဏာသဝါနံ ဝသေန သိယာ ကုသလာနိ, သိယာ အဗျာကတာနိ, နတ္ထိ ဓုတင်္ဂံ အကုသလန္တိ။

ယော ပန ဝဒေယျ “ပါပိစ္ဆော ဣစ္ဆာပကတော အာရညိကော ဟောတီတိ အာဒိဝစနတော (အ. နိ. ၅.၁၈၁; ပရိ. ၃၂၅) အကုသလမ္ပိ ဓုတင်္ဂ”န္တိ။ သော ဝတ္တဗ္ဗော – န မယံ “အကုသလစိတ္တေန အရညေ န ဝသတီ”တိ ဝဒါမ။ ယဿ ဟိ အရညေ နိဝါသော, သော အာရညိကော။ သော စ ပါပိစ္ဆော ဝါ ဘဝေယျ အပ္ပိစ္ဆော ဝါ။ ဣမာနိ ပန တေန တေန သမာဒါနေန ဓုတကိလေသတ္တာ ဓုတဿ ဘိက္ခုနော အင်္ဂါနိ, ကိလေသဓုနနတော ဝါ ဓုတန္တိ လဒ္ဓဝေါဟာရံ ဉာဏံ အင်္ဂမေတေသန္တိ ဓုတင်္ဂါနိ။ အထ ဝါ ဓုတာနိ စ တာနိ ပဋိပက္ခနိဒ္ဓုနနတော အင်္ဂါနိ စ ပဋိပတ္တိယာတိပိ ဓုတင်္ဂါနီတိ ဝုတ္တံ။ န စ အကုသလေန ကောစိ ဓုတော နာမ ဟောတိ, ယဿေတာနိ အင်္ဂါနိ ဘဝေယျုံ, န စ အကုသလံ ကိဉ္စိ ဓုနာတိ, ယေသံ တံ အင်္ဂန္တိကတွာ ဓုတင်္ဂါနီတိ ဝုစ္စေယျုံ။ နာပိ အကုသလံ စီဝရလောလုပ္ပာဒီနိ စေဝ နိဒ္ဓုနာတိ ပဋိပတ္တိယာ စ အင်္ဂံ ဟောတိ။ တသ္မာ သုဝုတ္တမိဒံ “နတ္ထိ အကုသလံ ဓုတင်္ဂ”န္တိ။

“ယေသမ္ပိ ကုသလတ္တိကဝိနိမုတ္တံ ဓုတင်္ဂံ, တေသံ အတ္ထတော ဓုတင်္ဂမေဝ နတ္ထိ။ အသန္တံ ကဿ ဓုနန တော ဓုတင်္ဂံ နာမ ဘဝိဿတိ။ ဓုတဂုဏေ သမာဒါယ ဝတ္တတီတိ ဝစနဝိရောဓောပိ စ နေသံ အာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ တံ န ဂဟေတဗ္ဗ”န္တိ အယံ တာဝ ကုသလတ္တိကတော ဝဏ္ဏနာ။

ဓုတာဒီနံ ဝိဘာဂတောတိ ဓုတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဓုတဝါဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဓုတဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဓုတင်္ဂါနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ကဿ ဓုတင်္ဂသေဝနာ သပ္ပာယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ **ဓုတော**တိ ဓုတကိလေသော ဝါ ပုဂ္ဂလော ကိလေသဓုနနော ဝါ ဓမ္မော။

ဓုတဝါဒေါတိ ဧတ္ထ ပန အတ္ထိ ဓုတော န ဓုတဝါဒေါ, အတ္ထိ န ဓုတော ဓုတဝါဒေါ, အတ္ထိ နေဝ ဓုတော န ဓုတ ဝါဒေါ, အတ္ထိ ဓုတော စေဝ ဓုတဝါဒေါ စ။

တတ္ထ ယော ဓုတင်္ဂေန အတ္တနော ကိလေသေ ဓုနိ, ပရံ ပန ဓုတင်္ဂေန န ဩဝဒတိ, နာနုသာသတိ ဗာကုလတ္ထေရော ဝိယ, အယံ ဓုတော န ဓုတဝါဒေါ။ ယထာဟ, “တယိဒံ အာယသ္မာ ဗာကုလော ဓုတော န ဓုတဝါဒေါ”တိ။ ယော ပန န ဓုတင်္ဂေန အတ္တနော ကိလေသေ ဓုနိ, ကေဝလံ အညေ ဓုတင်္ဂေန ဩဝဒတိ အနုသာသတိ ဥပနန္ဒတ္ထေရော ဝိယ, အယံ န ဓုတော ဓုတဝါဒေါ။ ယထာဟ, “တယိဒံ အာယသ္မာ ဥပနန္ဒော သကျပုတ္တော န ဓုတော ဓုတဝါဒေါ”တိ။ ယော ဥ ဘယဝိပန္နော လာဠုဒါယီ ဝိယ, အယံ နေဝ ဓုတော န ဓုတဝါဒေါ။ ယထာဟ, “တယိဒံ အာယသ္မာ လာဠုဒါယီ နေဝ ဓု တော န ဓုတဝါဒေါ”တိ။ ယော ပန ဥဘယသမ္ပန္နော ဓမ္မသေနာပတိ ဝိယ, အယံ ဓုတော စေဝ ဓုတဝါဒေါ စ။ ယထာဟ, “တယိဒံ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဓုတော စေဝ ဓုတဝါဒေါ စာတိ။

ဓုတဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အပ္ပိစ္ဆတာ, သန္တုဋ္ဌိတာ, သလ္လေခတာ, ပဝိဝေကတာ, ဣဒမတ္ထိတာတိ ဣမေ ဓု တင်္ဂစေတနာယ ပရိဝါရကာ ပဉ္စ ဓမ္မာ “အပ္ပိစ္ဆံယေဝ နိဿာယာ”တိအာဒိဝစနတော (အ. နိ. ၅.၁၈၁; ပရိ. ၃၂၅) ဓု တဓမ္မာ နာမ, တတ္ထ အပ္ပိစ္ဆတာ စ သန္တုဋ္ဌိတာ စ အလောဘော။ သလ္လေခတာ စ ပဝိဝေကတာ စ ဒွီသု ဓမ္မေသု အနုပတန္တိ အလောဘေ စ အမောဟေ စ။ ဣဒမတ္ထိတာ ဉာဏမေဝ။ တတ္ထ စ အလောဘေန ပဋိက္ခေပဝတ္ထူသု

လောဘံ, အမောဟေန တေသွေဝ အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒကံ မောဟံ ဓုနာတိ။ အလောဘေန စ အနုညာတာနံ ပဋိသေဝနမုခေန ပဝတ္တံ ကာမသုခါနုယောဂံ, အမောဟေန ဓုတင်္ဂေသု အတိသလ္လေခမုခေန ပဝတ္တံ အတ္တကိလမထာနုယောဂံ ဓုနာတိ။ တသ္မာ ဣမေ ဓမ္မာ ဓုတဓမ္မာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဓုတင်္ဂါနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနီတိ တေရသ ဓုတင်္ဂါနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ ပံသုကူလိကင်္ဂံ။ပေ။ နေသဇ္ဇိကင်္ဂန္တိ။ တာနိ အတ္ထတော လက္ခဏာဒီဟိ စ ဝုတ္တာနေဝ။

ကဿ ဓုတသေဝနာ သပ္ပာယာတိ ရာဂစရိတဿ စေဝ မောဟစရိတဿ စ။ ကသ္မာ? ဓုတသေဝနာ ဟိ ဒုက္ခာပဋိပဒာ စေဝ သလ္လေခဝိဟာရော စ။ ဒုက္ခာပဋိပဒဉ္စ နိဿာယ ရာဂေါ ဝူပသမ္မတိ။ သလ္လေခံ နိဿာယ အပ္ပမတ္တဿ မောဟော ပဟီယတိ။ အာရညိကင်္ဂရုက္ခမူလိကင်္ဂပဋိသေဝနာ ဝါ ဧတ္ထ ဒေါသစရိတဿာပိ သပ္ပာယာ။ တတ္ထ ဟိဿ အသင်္ဃဋ္ဋိယမာနဿ ဝိဟရတော ဒေါသောပိ ဝူပသမ္မတီတိ အယံ ဓုတာဒီနံ ဝိဘာဂတော ဝဏ္ဏနာ။

သမာသဗျာသတောတိ ဣမာနိ ပန ဓုတင်္ဂါနိ **သမာသတော** တီဏိ သီသင်္ဂါနိ, ပဉ္စ အသမ္ဘိန္နင်္ဂါနီတိ အဋ္ဌေဝ ဟောန္တိ။ တတ္ထ သပဒါနစာရိကင်္ဂံ, နေသဇ္ဇိကင်္ဂံ, အဗ္ဘောကာသိကင်္ဂန္တိ ဣမာနိ တီဏိ သီသင်္ဂါနိ။ သပဒါနစာရိကင်္ဂဉှိ ရက္ခန္တော ပိဏ္ဍပါတိကင်္ဂမ္ပိ ရက္ခိဿတိ။ နေသဇ္ဇိကင်္ဂဉ္စ ရက္ခတော ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂါနိပိ သုရက္ခနီယာနိ ဘဝိဿန္တိ။ အဗ္ဘောကာသိကင်္ဂံ ရက္ခန္တဿ ကိံ အတ္ထိ ရုက္ခမူလိကင်္ဂယထာသန္ထတိကင်္ဂေသု ရက္ခိတဗ္ဗံ နာမ။ ဣတိ ဣမာနိ တီဏိ သီသင်္ဂါနိ, အာရညိကင်္ဂံ, ပံသုကူလိကင်္ဂံ, တေစီဝရိကင်္ဂံ, ဧကာသနိကင်္ဂံ, သောသာနိကင်္ဂန္တိ ဣမာနိ ပဉ္စ အသမ္ဘိန္နင်္ဂါနီတိ အဋ္ဌေဝ ဟောန္တိ။

ပုန ဒွေ စီဝရပဋိသံယုတ္တာနိ, ပဉ္စ ပိဏ္ဍပါတပဋိသံယုတ္တာနိ, ပဉ္စ သေနာသနပဋိသံယုတ္တာနိ, ဧကံ ဝီရိယပဋိသံယုတ္တန္တိ ဧဝံ စတ္တာရောဝ ဟောန္တိ။ တတ္ထ နေသဇ္ဇိကင်္ဂံ ဝီရိယပဋိသံယုတ္တံ။ ဣတရာနိ ပါကဋာနေဝ။

ပုန သဗ္ဗာနေဝ နိဿယဝသေန ဒွေ ဟောန္တိ ပစ္စယနိဿိတာနိ ဒွါဒသ, ဝီရိယနိဿိတံ ဧကန္တိ။ သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗဝသေနပိ ဒွေယေဝ ဟောန္တိ။ ယဿ ဟိ ဓုတင်္ဂံ သေဝန္တဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝဍ္ဎတိ, တေန သေဝိတဗ္ဗာနိ။ ယဿ သေဝတော ဟာယတိ, တေန န သေဝိတဗ္ဗာနိ။ ယဿ ပန သေဝတောပိ အသေဝတောပိ ဝဍ္ဎတေဝ, န ဟာယတိ, တေနာပိ ပစ္ဆိမံ ဇနတံ အနုကမ္ပန္တေန သေဝိတဗ္ဗာနိ။ ယဿာပိ သေဝတောပိ အသေဝတောပိ န ဝဍ္ဎတိ, တေနာပိ သေဝိတဗ္ဗာနိယေဝ အာယတိံ ဝါသနတ္ထာယာတိ။

ဧဝံ သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗဝသေန ဒုဝိဓာနိပိ သဗ္ဗာနေဝ စေတနာဝသေန ဧကဝိဓာနိ ဟောန္တိ။ ဧကမေဝ ဟိ ဓုတင်္ဂံ သမာဒါနစေတနာတိ။ အဋ္ဌကထာယမ္ပိ ဝုတ္တံ "ယာ စေတနာ, တံ ဓုတင်္ဂန္တိ ဝဒန္တီ"တိ။

ဗျာသတော ပန ဘိက္ခူနံ တေရသ, ဘိက္ခုနီနံ အဋ္ဌ, သာမဏေရာနံ ဒွါဒသ, သိက္ခမာနသာမဏေရီနံ သတ္တ, ဥပါသကဥပါသိကာနံ ဒွေတိ ဒွါစတ္တာလီသ ဟောန္တိ။ သစေ ပန အဗ္ဘောကာသေ အာရညိကင်္ဂသမ္ပန္နံ သုသာနံ ဟောတိ, ဧကောပိ ဘိက္ခု ဧကပ္ပဟာရေန သဗ္ဗဓုတင်္ဂါနိ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ သက္ကောတိ။ ဘိက္ခုနီနံ ပန အာရညိကင်္ဂံ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂဉ္စ ဒွေပိ သိက္ခာပဒေနေဝ ပဋိက္ခိတ္တာနိ, အဗ္ဘောကာသိကင်္ဂံ, ရုက္ခမူလိကင်္ဂံ, သောသာနိကင်္ဂန္တိ ဣမာနိ တီဏိ ဒုပ္ပရိဟာရာနိ။ ဘိက္ခုနိယာ ဟိ ဒုတိယိကံ ဝိနာ ဝသိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝရူပေ စ ဌာနေ သမာနစ္ဆန္ဒာ ဒုတိယိကာ ဒုလ္လဘာ။ သစေပိ လဘေယျ သံသဋ္ဌဝိဟာရတော န မုစ္စေယျ။ ဧဝံ သတိ ယဿတ္ထာယ ဓုတင်္ဂံ သေဝေယျ, သွေဝဿ အတ္ထော န သမ္ပဇ္ဇေယျ။ ဧဝံ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ ပဉ္စ ဟာပေတွာ ဘိက္ခုနီနံ အဋ္ဌေဝ ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ယထာဝုတ္တေသု ပန ဌပေတွာ တေစီဝရိကင်္ဂံ သေသာနိ ဒွါဒသ သာမဏေရာနံ, သတ္တ သိက္ခမာနသာမဏေရီနံ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဥပါသကဥပါသိကာနံ ပန ဧကာသနိကင်္ဂံ, ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂန္တိ ဣမာနိ ဒွေ ပတိရူပါနိ စေဝ သက္ကာ စ ပရိဘုဉ္ဇိတုန္တိ ဒွေ ဓုတင်္ဂါနီတိ ဧဝံ ဗျာသတော ဒွေစတ္တာလီသ ဟောန္တီတိ အယံ သမာသဗျာသတော ဝဏ္ဏနာ။

ဧတ္တာဝတာ စ "သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော"တိ ဣမိဿာ ဂါထာယ သီလသမာဓိပညာမုခေန ဒေသိတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ယေဟိ အပ္ပိစ္ဆတာသန္တုဋ္ဌိတာဒီဟိ ဂုဏေဟိ ဝုတ္တပ္ပကာရဿ သီလဿ ဝေါဒါနံ ဟောတိ, တေ

သံ သမ္ပာဒနတ္ထံ သမာဒာတဗ္ဗဓုတင်္ဂကထာ ဘာသိတာ ဟောတိ။

ဣတိ သာဓုဇနဟာမောဇ္ဇတ္ထာယ ကတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ

ဓုတင်္ဂနိဒ္ဒေသော နာမ ဒုတိယော ပရိစ္ဆေဒော။

၃. ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏနိဒ္ဒေသော

၃၈. ဣဒါနိ ယသ္မာ ဧဝံ ဓုတင်္ဂပရိဟရဏသမ္ပါဒိတေဟိ အပ္ပိစ္ဆတာဒီဟိ ဂုဏေဟိ ပရိယောဒါတေ ဣမသ္မိံ သီလေ ပတိဋ္ဌိတေန "သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော, စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယ"န္တိ ဝစနတော စိတ္တသီသေန နိဒ္ဒိဋ္ဌော သမာဓိ ဘာဝေတဗ္ဗော။ သော စ အတိသင်္ခေပဒေသိတတ္တာ ဝိညာတုမ္ပိ တာဝ န သုကရော, ပဂေဝ ဘာဝေတုံ, တသ္မာ တဿ ဝိတ္ထာရဉ္စ ဘာဝနာနယဉ္စ ဒဿေတုံ ဣဒံ ပဉှာကမ္မံ ဟောတိ။

ကော သမာဓိ? ကေနဋ္ဌေန သမာဓိ? ကာနဿ လက္ခဏရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနိ? ကတိဝိဓော သမာဓိ? ကော စဿ သံကိလေသော? ကိံ ဝေါဒါနံ? ကထံ ဘာဝေတဗ္ဗော? သမာဓိဘာဝနာယ ကော အာနိသံသောတိ?

တတြိဒံ ဝိဿဇ္ဇနံ။ **ကော သမာဓီ**တိ သမာဓိ ဗဟုဝိဓော နာနပ္ပကာရကော။ တံ သဗ္ဗံ ဝိဘာဝယိတုံ အာရဗ္ဘမာနံ ဝိဿဇ္ဇနံ အဓိပ္ပေတဉ္စေဝ အတ္ထံ န သာဓေယျ, ဥတ္တရိ စ ဝိက္ခေပါယ သံဝတ္တေယျ, တသ္မာ ဣဓာဓိပ္ပေတမေဝ သန္ဓာယ ဝဒါမ, ကုသလစိတ္တေကဂ္ဂတာ သမာဓိ။

ကေနဋ္ဌေန သမာဓီ တိ သမာဓာနဋ္ဌေန သမာဓိ။ ကိမိဒံ သမာဓာနံ နာမ? ဧကာရမ္မဏေ စိတ္တစေတသိကာနံ သမံ သမ္မာ စ အာဓာနံ, ဌပနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တသ္မာ ယဿ ဓမ္မဿာနုဘာဝေန ဧကာရမ္မဏေ စိတ္တစေတသိကာ သမံ သမ္မာ စ အဝိက္ခိပမာနာ အဝိပ္ပကိဏ္ဏာ စ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တိ, ဣဒံ သမာဓာနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကာနဿ လက္ခဏရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနီ တိ ဧတ္ထ ပန အဝိက္ခေပလက္ခဏော သမာဓိ, ဝိက္ခေပဝိဒ္ဓံသနရသော, အဝိကမ္ပနပစ္စုပဋ္ဌာနော။ "သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတီ"တိ ဝစနတော ပန သုခမဿ ပဒဋ္ဌာနံ။

၃၉. ကတိဝိဓော သမာဓီတိ အဝိက္ခေပလက္ခဏေန တာဝ ဧကဝိဓော။ ဥပစာရအပ္ပနာဝသေန ဒုဝိဓော, တထာ လောကိယလောကုတ္တရဝသေန သပ္ပီတိကနိပ္ပီတိကဝသေန သုခသဟဂတဥပေက္ခာသဟဂတဝသေန စ။ တိဝိဓော ဟီနမဇ္ဈိမပဏီတဝသေန , တထာ သဝိတက္ကသဝိစာရာဒိဝသေန ပီတိသဟဂတာဒိဝသေန ပရိတ္တမဟဂ္ဂတပ္ပမာဏဝသေန စ။ စတုဗ္ဗိဓော ဒုက္ခာပဋိပဒါဒန္ဓာဘိညာဒိဝသေန, တထာ ပရိတ္တပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဝသေန စတုဈာနင်္ဂဝသေန ဟာနဘာဂိယာဒိဝသေန ကာမာဝစရာဒိဝသေန အဓိပတိဝသေန စ။ ပဉ္စဝိဓော ပဉ္စကနယေ ပဉ္စဈာနင်္ဂဝသေနာတိ။

သမာဓိဧကကဒုကဝဏ္ဏနာ

တတ္ထ **ဧကဝိဓကောဋ္ဌာသော** ဥတ္တာနတ္ထောယေဝ။ **ဒုဝိဓကောဋ္ဌာသေ** ဆန္နံ အနုဿတိဋ္ဌာနာနံ မရဏဿတိယာ ဥပသမာနုဿတိယာ အာဟာရေ ပဋိကူလသညာယ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဿာတိ ဣမေသံ ဝသေန လဒ္ဓစိတ္တေကဂ္ဂတာ, ယာ စ အပ္ပနာသမာဓီနံ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဧကဂ္ဂတာ, အယံ **ဥပစာရသမာဓိ**။ "ပဌမဿ ဈာနဿ ပရိကမ္မံ ပဌမဿ ဈာနဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ အာဒိဝစနတော ပန ယာ ပရိကမ္မာနန္တရာ ဧကဂ္ဂတာ, အယံ **အပ္ပနာသမာဓီ**တိ ဧဝံ ဥပစာရပ္ပနာဝသေန ဒုဝိဓော။

ဒုတိယဒုကေ တီသု ဘူမီသု ကုသလစိတ္တေကဂ္ဂတာ လောကိယော သမာဓိ။ အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဧကဂ္ဂတာ လောကုတ္တရော သမာဓီတိ ဧဝံ လောကိယလောကုတ္တရဝသေန ဒုဝိဓော။

တတိယဒုကေ စတုက္ကနယေ ဒွီသု ပဉ္စကနယေ တီသု ဈာနေသု ဧကဂ္ဂတာ သပ္ပီတိကော သမာဓိ။ အဝသေသေသု ဒွီသု ဈာနေသု ဧကဂ္ဂတာ နိပ္ပီတိကော သမာဓိ။ ဥပစာရသမာဓိ ပန သိယာ သပ္ပီတိကော, သိယာ နိပ္ပီတိကောတိ ဧဝံ သပ္ပီတိကနိပ္ပီတိကဝသေန ဒုဝိဓော။

စတုတ္ထဒုကေ စတုက္ကနယေ တီသု ပဉ္စကနယေ စတူသု ဈာနေသု ဧကဂ္ဂတာ သုခသဟဂတော သမာဓိ။ အဝသေသသ္မိံ ဥပေက္ခာသဟဂတော သမာဓိ။ ဥပစာရသမာဓိ ပန သိယာ သုခသဟဂတော, သိယာ ဥပေက္ခာသဟဂတောတိ ဧဝံ သုခသဟဂတဥပေက္ခာသဟဂတဝသေန ဒုဝိဓော။

သမာဓိတိကဝဏ္ဏနာ

တိကေသု ပဌမတ္တိကေ ပဋိလဒ္ဓမတ္တော ဟီနော, နာတိသုဘာဝိတော မဇ္ဈိမော, သုဘာဝိတော ဝသိပ္ပတ္တော ပဏီတောတိ ဧဝံ ဟီနမဇ္ဈိမပဏီတဝသေန တိဝိဓော။

ဒုတိယတ္တိကေ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိ သဒ္ဓိံ ဥပစာရသမာဓိနာ သဝိတက္ကသဝိစာရော။ ပဉ္စကနယေ ဒုတိယဇ္ဈာနသမာဓိ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တော။ ယော ဟိ ဝိတက္ကမတ္တေယေဝ အာဒီနဝံ ဒိသွာ ဝိစာရေ အဒိသွာ ကေဝလံ ဝိတက္ကပ္ပဟာနမတ္တံ အာကင်္ခမာနော ပဌမဇ္ဈာနံ အတိက္ကမတိ, သော အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တံ သမာဓိံ ပဋိလဘတိ။ တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ စတုက္ကနယေ ပန ဒုတိယာဒီသု ပဉ္စကနယေ တတိယာဒီသု တီသု ဈာနေသု ဧကဂ္ဂတာ အဝိတက္ကာဝိစာရော သမာဓီတိ ဧဝံ သဝိတက္ကသဝိစာရာဒိဝသေန တိဝိဓော။

တတိယတ္တိကေ စတုက္ကနယေ အာဒိတော ဒွီသု ပဉ္စကနယေ စ တီသု ဈာနေသု ဧကဂ္ဂတာ ပီတိသဟဂတော သမာဓိ။ တေသွေဝ တတိယေ စ စတုတ္ထေ စ ဈာနေ ဧကဂ္ဂတာ သုခသဟဂတော သမာဓိ။ အဝသာနေ ဥပေက္ခာသဟဂတော။ ဥပစာရသမာဓိ ပန ပီတိသုခသဟဂတော တ ဟောတိ ဥပေက္ခာသဟဂတော တတိ ဧဝံ ပီတိသဟဂတာဒိဝသေန တိဝိဓော။

စတုတ္ထတ္တိကေ ဥပစာရဘူမိယံ ဧကဂ္ဂတာ ပရိတ္တော သမာဓိ။ ရူပာဝစရာရူပာဝစရကုသလေ ဧကဂ္ဂတာ မဟဂ္ဂတော သမာဓိ။ အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဧကဂ္ဂတာ အပ္ပမာဏော သမာဓီတိ ဧဝံ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတပ္ပမာဏဝသေန တိဝိဓော။

သမာဓိစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

စတုက္ကေသု ပဌမစတုက္ကေ အတ္ထိ သမာဓိ ဒုက္ခာပဋိပဒေါ ဒန္ဓာဘိညော, အတ္ထိ ဒုက္ခာပဋိပဒေါ ခိပ္ပာဘိညော, အတ္ထိ သုခာပဋိပဒေါ ဒန္ဓာဘိညော, အတ္ထိ သုခာပဋိပဒေါ ခိပ္ပာဘိညောတိ။

တတ္ထ ပဌမသမန္နာဟာရတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ တဿ တဿ ဈာနဿ ဥပစာရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တာဝ ပဝတ္တာ သမာဓိဘာဝနာ **ပဋိပဒါ**တိ ဝုစ္စတိ။ ဥပစာရတော ပန ပဋ္ဌာယ ယာဝ အပ္ပနာ, တာဝ ပဝတ္တာ ပညာ **အဘိညာ**တိ ဝုစ္စတိ။ သာ ပနေသာ ပဋိပဒါ ဧကစ္စဿ ဒုက္ခာ ဟောတိ, နီဝရဏာဒိပစ္စနီကဓမ္မသမုဒာစာရဂဟဏတာယ ကိစ္ဆာ အသုခာသေဝနာတိ အတ္ထော။ ဧကစ္စဿ တဒဘာဝေန သုခာ။ အဘိညာပိ ဧကစ္စဿ ဒန္ဓာ ဟောတိ မန္ဒာ အသီဃပ္ပဝတ္တိ။ ဧကစ္စဿ ခိပ္ပာ အမန္ဒာ သီဃပ္ပဝတ္တိ။

တတ္ထ ယာနိ ပရတော သပ္ပာယာသပ္ပာယာနိ စ ပလိဗောဓုပစ္ဆေဒါဒီနိ ပုဗ္ဗကိစ္စာနိ စ အပ္ပနာကောသလ္လာနိ စ ဝဏ္ဏယိဿာမ, တေသု ယော အသပ္ပာယသေဝီ ဟောတိ, တဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာ စ အဘိညာ ဟောတိ။ သပ္ပာယသေဝိနော သုခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာ စ အဘိညာ။ ယော ပန ပုဗ္ဗဘာဂေ အသပ္ပာယံ သေဝိတွာ အပရဘာဂေ သပ္ပာယသေဝီ ဟောတိ, ပုဗ္ဗဘာဂေ တ သပ္ပာယံ သေဝိတွာ အပရဘာဂေ အသပ္ပာယသေဝီ, တဿ ဝေါမိဿကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ ပလိဗောဓုပစ္ဆေဒါဒိကံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ အသမ္ပာဒေတွာ ဘာဝနမနုယုတ္တဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဟောတိ။ ဝိပရိယာယေန သုခာ။ အပ္ပနာကောသလ္လာနိ ပန အသမ္ပာဒေန္တဿ ဒန္ဓာ အဘိညာ ဟောတိ။ သမ္ပာဒေန္တဿ ခိပ္ပာ။

အပိစ တဏှာအဝိဇ္ဇာဝသေန သမထဝိပဿနာဓိကာရဝသေန စာပိ ဧတာသံ ပဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တဏှာဘိဘူတဿ ဟိ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဟောတိ။ အနဘိဘူတဿ သုခာ။ အဝိဇ္ဇာဘိဘူတဿ စ ဒန္ဓာ အဘိညာ ဟောတိ။ အနဘိဘူတဿ ခိပ္ပာ။ ယော စ သမထေ အကတာဓိကာရော, တဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဟောတိ။ ကတာဓိကာရဿ သုခာ။ ယော ပန ဝိပဿနာယ အကတာဓိကာရော ဟောတိ, တဿ ဒန္ဓာ အဘိညာ ဟောတိ, ကတာဓိကာရဿ ခိပ္ပာ။ ကိလေသိန္ဒြိယဝသေန စာပိ ဧတာသံ ပဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တိဗ္ဗကိလေသဿ ဟိ မုဒိန္ဒြိယဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဟောတိ ဒန္ဓာ စ အဘိညာ, တိက္ခိန္ဒြိယဿ ပန ခိပ္ပာ အဘိညာ။ မန္ဒကိလေသဿ စ မုဒိန္ဒြိယဿ သုခာ ပဋိပဒါ ဟောတိ ဒန္ဓာ စ အဘိညာ။ တိက္ခိန္ဒြိယဿ ပန ခိပ္ပာ အဘိညာတိ။

ဣတိ ဣမာသု ပဋိပဒါအဘိညာသု ယော ပုဂ္ဂလော ဒုက္ခာယ ပဋိပဒါယ ဒန္ဓာယ စ အဘိညာယ သမာဓိံ ပာပုဏာတိ, တဿ သော သမာဓိ ဒုက္ခာပဋိပဒော ဒန္ဓာဘိညောတိ ဝုစ္စတိ။ သေသ နယော သေသတ္တယေပီတိ ဧဝံ ဒုက္ခာပဋိပဒါဒန္ဓာဘိညာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓော။

ဒုတိယစတုက္ကေ အတ္ထိ သမာဓိ ပရိတ္တော ပရိတ္တာရမ္မဏော, အတ္ထိ ပရိတ္တော အပ္ပမာဏာရမ္မဏော, အတ္ထိ အပ္ပမာဏော ပရိတ္တာရမ္မဏော, အတ္ထိ အပ္ပမာဏော အပ္ပမာဏာရမ္မဏောတိ။ တတ္ထ ယော သမာဓိ အပ္ပဂုဏော ဥပရိဈာနဿ ပစ္စယော ဘဝိတုံ န သက္ကောတိ, အယံ ပရိတ္တော။ ယော ပန အဝဍ္ဎိတေ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တော, အယံ ပရိတ္တာရမ္မဏော။ ယော ပဂုဏော သုဘာဝိတော, ဥပရိဈာနဿ ပစ္စယော ဘဝိတုံ သက္ကောတိ, အယံ အပ္ပမာဏော။ ယော စ ဝဍ္ဎိတေ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တော, အယံ အပ္ပမာဏာရမ္မဏော။ ဝုတ္တလက္ခဏဝေါမိဿတာယ ပန ဝေါမိဿကနယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ပရိတ္တပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓော။

တတိယစတုက္ကေ ဝိက္ခမ္ဘိတနီဝရဏာနံ ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခသမာဓီနံ ဝသေန ပဉ္စင်္ဂိကံ ပဌမံ ဈာနံ, တတော ဝူပသန္တဝိတက္ကဝိစာရံ တိဝင်္ဂိကံ ဒုတိယံ, တတော ဝိရတ္တပီတိကံ ဒုဝင်္ဂိကံ တတိယံ, တတော ပဟီနသုခံ ဥပေက္ခာဝေဒနာ သဟိတဿ သမာဓိနော ဝသေန ဒုဝင်္ဂိကံ စတုတ္ထံ။ ဣတိ ဣမေသံ စတုန္နံ ဈာနာနံ အင်္ဂဘူတာ စတ္တာရော သမာဓီ ဟောန္တိ။ ဧဝံ စတုဈာနင်္ဂဝသေန စတုဗ္ဗိဓော။

စတုတ္ထစတုက္ကေ အတ္ထိ သမာဓိ ဟာနဘာဂိယော, အတ္ထိ ဌိတိဘာဂိယော, အတ္ထိ ဝိသေသဘာဂိယော, အတ္ထိ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယော။ တတ္ထ ပစ္စနီကသမုဒာစာရဝသေန ဟာနဘာဂိယတာ, တဒနုဓမ္မတာယ သတိယာ သဏ္ဌာနဝသေန ဌိတိဘာဂိယတာ, ဥပရိဝိသေသာဓိဂမဝသေန ဝိသေသဘာဂိယတာ, နိဗ္ဗိဒါသဟဂတသညာမနသိကာရသမုဒာစာရဝသေန နိဗ္ဗေဓဘာဂိယတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာဟ, ''ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘိံ ကာမသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ သမုဒာစရန္တိ ဟာနဘာဂိနီ ပညာ။ တဒနုဓမ္မတာ သတိ သန္တိဋ္ဌတိ ဌိတိဘာဂိနီ ပညာ။ အဝိတက္ကသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ သမုဒာစရန္တိ ဝိသေသဘာဂိနီ ပညာ။ နိဗ္ဗိဒါသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ သမုဒာစရန္တိ ဝိရာဂူပသဉှိတာ နိဗ္ဗေဓဘာဂိနီ ပညာ''တိ (ဝိဘ. ၇၉၉)။ တာယ ပန ပညာယ သမ္ပယုတ္တာ သမာဓီပိ စတ္တာရော ဟောန္တီတိ။ ဧဝံ ဟာနဘာဂိယာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓော။

ပဉ္စမစတုက္ကေ ကာမာဝစရော သမာဓိ, ရူပါဝစရော သမာဓိ, အရူပါဝစရော သမာဓိ, အပရိယာပန္နော သမာဓီတိ ဧဝံ စတ္တာရော သမာဓီ။ တတ္ထ သဗ္ဗာပိ ဥပစာရေကဂ္ဂတာ ကာမာဝစရော သမာဓိ။ တထာ ရူပါဝစရာဒိကုသလစိတ္တေကဂ္ဂတာ ဣတရေ တယောတိ ဧဝံ ကာမာဝစရာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓော။

ဆဋ္ဌစတုက္ကေ ''ဆန္ဒံ စေ ဘိက္ခု အဓိပတိံ ကရိတွာ လဘတိ သမာဓိံ, လဘတိ စိတ္တဿေကဂ္ဂတံ, အယံ ဝုစ္စတိ ဆန္ဒသမာဓိ။ပေ.။ ဝီရိယံ စေ ဘိက္ခု။ပေ.။ စိတ္တံ စေ ဘိက္ခု။ပေ.။ ဝီမံသံ စေ ဘိက္ခု အဓိပတိံ ကရိတွာ လဘတိ သမာဓိံ, လဘတိ စိတ္တဿေကဂ္ဂတံ , အယံ ဝုစ္စတိ ဝီမံသာသမာဓီ''တိ (ဝိဘ. ၄၃၂; သံ. နိ. ၃.၈၂၅) ဧဝံ အဓိပတိဝသေန စတုဗ္ဗိဓော။

ပဉ္စကေ ယံ စတုက္ကဘေဒေ ဝုတ္တံ ဒုတိယံ ဈာနံ, တံ ဝိတက္ကမတ္တာတိက္ကမေန ဒုတိယံ, ဝိတက္ကဝိစာရာတိက္ကမေန တတိယန္တိ ဧဝံ ဒွိဓာ ဘိန္ဒိတွာ ပဉ္စ ဈာနာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တေသံ အင်္ဂဘူတာ စ ပဉ္စ သမာဓီတိ ဧဝံ ပဉ္စဈာနင်္ဂဝသေန ပဉ္စဝိဓတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၄၀. ကော စဿ သံကိလေသော ကိံ ဝေါဒါနန္တိ ဧတ္ထ ပန ဝိဿဇ္ဇနံ ဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တမေဝ။ ဝုတ္တဉှိ တတ္ထ ''သံကိလေသန္တိ ဟာနဘာဂိယော ဓမ္မော။ ဝေါဒါနန္တိ ဝိသေသဘာဂိယော ဓမ္မော''တိ (ဝိဘ. ၈၂၈)။ တတ္ထ ''ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘိံ ကာမသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ သမုဒာစရန္တိ ဟာနဘာဂိနီ ပညာ''တိ (ဝိဘ. ၇၉၉) ဣမိနာ နယေန ဟာနဘာဂိယဓမ္မော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ''အဝိတက္ကသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ သမုဒာစရန္တိ ဝိသေသဘာဂိနီ ပညာ''တိ (ဝိဘ. ၇၉၉) ဣမိနာ နယေန ဝိသေသဘာဂိယဓမ္မော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဒသပလိဗောဓဝဏ္ဏနာ

၄၁. ကထံ ဘာဝေတဗ္ဗောတိ ဧတ္ထ ပန ယော တာဝ အယံ လောကိယလောကုတ္တရဝသေန ဒုဝိဓောတိအာဒီသု အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တော သမာဓိ ဝုတ္တော, တဿ ဘာဝနာနယော ပညာဘာဝနာနယေနေဝ သင်္ဂဟိတော။ ပညာယ ဟိ ဘာဝိတာယ သော ဘာဝိတော ဟောတိ။ တသ္မာ တံ သန္ဓာယ ဧဝံ ဘာဝေတဗ္ဗောတိ န ကိဉ္စိ ဝိသုံ ဝဒါမ။

ယော ပနာယံ လောကိယော, သော ဝုတ္တနယေန သီလာနိ ဝိသောဓေတွာ သုပရိသုဒ္ဓေ သီလေ ပတိဋ္ဌိတေန ယွာဿ ဒသသု ပလိဗောဓေသု ပလိဗောဓော အတ္ထိ, တံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနဒါယကံ ကလျာဏမိတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ အတ္တနော စရိယာနုကူလံ စတ္တာလီသာယ ကမ္မဋ္ဌာနေသု အညတရံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ သမာဓိဘာဝနာယ အနနုရူပံ ဝိဟာရံ ပဟာယ အနုရူပေ ဝိဟာရေ ဝိဟရန္တေန ခုဒ္ဒကပလိဗောဓုပစ္ဆေဒံ ကတွာ သဗ္ဗံ ဘာဝနာဝိဓာနံ အပရိဟာပေန္တေန ဘာဝေတဗ္ဗောတိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။

အယံ ပန ဝိတ္ထာရော, ယံ တာဝ ဝုတ္တံ “ယွာဿ ဒသသု ပလိဗောဓေသု ပလိဗောဓော အတ္ထိ, တံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ”တိ, ဧတ္ထ –

အာဝါသော စ ကုလံ လာဘော၊ ဂဏော ကမ္မဉ္စ ပဉ္စမံ။
အဒ္ဓါနံ ဉာတိ အာဗာဓော၊ ဂန္ထော ဣဒ္ဓီတိ တေ ဒသာတိ။ –

ဣမေ ဒသ ပလိဗောဓာ နာမ။ တတ္ထ အာဝါသောယေဝ အာဝါသပလိဗောဓော။ ဧဝံ ကုလာဒီသု။

တတ္ထ **အာဝါသော**တိ ဧကောပိ ဩဝရကော ဝုစ္စတိ ဧကမ္ပိ ပရိဝေဏံ သကလောပိ သင်္ဃာရာမော။ သွာယံ န သဗ္ဗဿေဝ ပလိဗောဓော ဟောတိ။ ယော ပနေတ္ထ နဝကမ္မာဒီသု ဥဿုက္ကံ ဝါ အာပဇ္ဇတိ, ဗဟုဘဏ္ဍသန္နိစယော ဝါ ဟောတိ, ယေန ကေနစိ ဝါ ကာရဏေန အပေက္ခဝါ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော, တဿေဝ ပလိဗောဓော ဟောတိ, န ဣတရဿ။

တတြိဒံ ဝတ္ထု – ဒွေ ကိရ ကုလပုတ္တာ အနုရာဓပုရာ နိက္ခမိတွာ အနုပုဗ္ဗေန ထူပါရာမေ ပဗ္ဗဇိံသု။ တေသု ဧကော ဒွေ မာတိကာ ပဂုဏာ ကတွာ ပဉ္စဝဿိကော ဟုတွာ ပဝါရေတွာ ပါစိနခဏ္ဍရာဇိံ နာမ ဂတော။ ဧကော တတ္ထေဝ ဝသတိ။ ပါစိနခဏ္ဍရာဇိဂတော တတ္ထ စိရံ ဝသိတွာ ထေရော ဟုတွာ စိန္တေသိ “ပဋိသလ္လာနသာရုပ္ပမိဒံ ဌာနံ, ဟန္ဒ နံ သဟာယကဿာပိ အာရောစေမီ”တိ။ တတော နိက္ခမိတွာ အနုပုဗ္ဗေန ထူပါရာမံ ပါဝိသိ။ ပဝိသန္တံယေဝ စ နံ ဒိသွာ သမာနဝဿိကတ္ထေရော ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ပတ္တစီဝရံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဝတ္တံ အကာသိ။ အာဂန္တုကတ္ထေရော သေနာသနံ ပဝိသိတွာ စိန္တေသိ “ဣဒါနိ မေ သဟာယော သပ္ပိံ ဝါ ဖာဏိတံ ဝါ ပါနကံ ဝါ ပေသေဿတိ။ အယဉှိ ဣမသ္မိံ နဂရေ စိရနိဝါသီ”တိ။ သော ရတ္တိံ အလဒ္ဓါ ပါတော စိန္တေသိ “ဣဒါနိ ဥပဋ္ဌာကေဟိ ဂဟိတံ ယာဂုခဇ္ဇကံ ပေသေဿတီ”တိ။ တမ္ပိ အဒိသွာ “ပဟိဏန္တာ နတ္ထိ, ပဝိဋ္ဌဿ မညေ ဒဿတီ”တိ ပါတောဝ တေန သဒ္ဓိံ ဂါမံ ပါဝိသိ။ တေ ဒွေ ဧကံ ဝီထိံ စရိတွာ ဥဠုင်္ကမတ္တံ ယာဂုံ လဘိတွာ အာသနသာလာယံ နိသီဒိတွာ ပိဝိံသု။ တတော အာဂန္တုကော စိန္တေသိ “နိဗဒ္ဓယာဂု မညေ နတ္ထိ, ဘတ္တကာလေ ဣဒါနိ မနုဿာ ပဏီတံ ဘတ္တံ ဒဿန္တီ”တိ, တတော ဘတ္တကာလေပိ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ လဒ္ဓမေဝ ဘုဉ္ဇိတွာ ဣတရော အာဟ – “ကိံ, ဘန္တေ, သဗ္ဗကာလံ ဧဝံ ယာပေထာ”တိ? အာမာဝုသောတိ။ ဘန္တေ, ပါစိနခဏ္ဍရာဇိ ဖာသုကာ, တတ္ထ ဂစ္ဆာမာတိ။ ထေရော နဂရတော ဒက္ခိဏဒွါရေန နိက္ခမန္တော ကုမ္ဘကာရဂါမမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ ဣတရော အာဟ – “ကိံ ပန, ဘန္တေ, ဣမံ မဂ္ဂံ ပဋိပန္နတ္ထာ”တိ? နနု တွံဝုသော, ပါစိနခဏ္ဍရာဇိယာ ဝဏ္ဏံ အဘာသီတိ? ကိံ ပန, ဘန္တေ, တုမှာကံ ဧတ္တကံ ကာလံ ဝသိတဋ္ဌာနေ န ကောစိ အတိရေကပရိက္ခာရော အတ္ထီတိ? အာမာဝုသော မဉ္စပီဌံ သင်္ဃိကံ, တံ ပဋိသာမိတမေဝ, အညံ ကိဉ္စိ နတ္ထီတိ။ မယှံ ပန, ဘန္တေ, ကတ္တရဒဏ္ဍော တေလနာဠိ ဥပါဟနတ္ထဝိကာ စ တတ္ထေဝ ဌပိတာတိ။ တယာဝုသော, ဧကဒိဝသံ ဝသိတွာ ဧတ္တကံ ဌပိတန္တိ? အာမ, ဘန္တေ။ သော ပသန္နစိတ္တော ထေရံ ဝန္ဒိတွာ “တုမှာဒိသာနံ, ဘန္တေ, သဗ္ဗတ္ထ အရညဝါသောယေဝ။ ထူပါရာမော စတုန္နံ ဗုဒ္ဓါနံ ဓာတုနိဓာနဋ္ဌာနံ, လောဟပါသာဒေ သပ္ပာယံ ဓမ္မဿဝနံ မဟာစေတိယဒဿနံ ထေရဒဿနဉ္စ လဗ္ဘတိ, ဗုဒ္ဓကာလော ဝိယ ပဝတ္တတိ။ ဣဓေဝ တုမှေ ဝသထာ”တိ ဒုတိယဒိဝသေ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ သယမေဝ အဂမာသီတိ။ ဤဒိသဿ အာဝါသော န ပလိဗောဓော ဟောတိ။

ကုလန္တိ ဉာတိကုလံ ဝါ ဥပဋ္ဌာကကုလံ ဝါ။ ကေစိဿ ဟိ ဥပဋ္ဌာကကုလမ္ပိ “သုခိတေသု သုခိတော”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၈၈၈; သံ. နိ. ၄.၂၄၁) နယေန သံသဋ္ဌဿ ဝိဟရတော ပလိဗောဓော ဟောတိ, သော ကုလမာနုသကေဟိ ဝိနာ ဓမ္မဿဝနာယ သာမန္တဝိဟာရမ္ပိ န ဂစ္ဆတိ။ ကေစိဿ မာတာပိတရောပိ ပလိဗောဓာ န ဟောန္တိ, ကောရဏ္ဍကဝိဟာရဝါသိတ္ထေရဿ ဘာဂိနေယ္ယဒဟရဘိက္ခုနော ဝိယ။

သော ကိရ ဥဒ္ဒေသတ္ထံ ရောဟဏံ အဂမာသိ။ ထေရဘဂိနီပိ ဥပါသိကာ သဒါ ထေရံ တဿ ပဝတ္တိံ ပုစ္ဆတိ။ ထေရော ဧကဒိဝသံ ဒဟရံ အာနေဿာမီတိ ရောဟဏာဘိမုခေါ ပါယာသိ။ ဒဟရောပိ “စိရံ မေ ဣဓ ဝုတ္ထံ, ဥပဇ္ဈာယံ ဒါနိ ပဿိတွာ ဥပါသိကာယ စ ပဝတ္တိံ ဉတွာ အာဂမိဿာမီ”တိ ရောဟဏတော နိက္ခမိ။ တေ ဥဘောပိ ဂင်္ဂါတီရေ သမာဂစ္ဆိံသု။ သော အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ထေရဿ ဝတ္တံ ကတွာ “ကုဟိံ ယာသီ”တိ ပုစ္ဆိတော တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ ထေရော သုဋ္ဌု တေ ကတံ, ဥပါသိကာပိ သဒါ ပုစ္ဆတိ, အဟမ္ပိ ဧတဒတ္ထမေဝ အာဂတော, ဂစ္ဆ တွံ, အဟံ ပန ဣဓေဝ ဣမံ ဝဿံ ဝသိဿာမီတိ တံ ဥယျောဇေသိ။ သော ဝဿူပနာယိကဒိဝသေယေဝ တံ ဝိဟာရံ ပတ္တော။ သေနာသနမ္ပိဿ ပိတရာ ကာရိတမေဝ ပတ္တံ။

အထဿ ပိတာ ဒုတိယဒိဝသေ အာဂန္တွာ “ကဿ, ဘန္တေ, အမှာကံ သေနာသနံ ပတ္တ”န္တိ ပုစ္ဆန္တော “အာဂန္တုကဿ ဒဟရဿာ”တိ သုတွာ တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ အာဟ – “ဘန္တေ, အမှာကံ သေနာသနေ ဝဿံ ဥပဂတဿ ဝတ္တံ အတ္ထီ”တိ။ ကိံ ဥပါသကာတိ? တေမာသံ အမှာကံယေဝ ဃရေ ဘိက္ခံ ဂဟေတွာ ပဝါရေတွာ ဂမနကာလေ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ။ သော တုဏှီဘာဝေန အဓိဝါသေသိ။ ဥပါသကောပိ ဃရံ ဂန္တွာ “အမှာကံ အာဝါသေ ဧကော အာဂန္တုကော အယျော ဥပဂတော သက္ကစ္စံ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗော”တိ အာဟ။ ဥပါသိကာ “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ပဏီတံ ခါဒနီယံ ဘောဇနီယံ ပဋိယာဒေသိ။ ဒဟရောပိ ဘတ္တကာလေ ဉာတိဃရံ အဂမာသိ။ န နံ ကောစိ သဉ္ဇာနိ။

သော တေမာသမ္ပိ တတ္ထ ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ဝဿံဝုတ္ထော “အဟံ ဂစ္ဆာမီ”တိ အာပုစ္ဆိ။ အထဿ ဉာတကာ “သွေဝ, ဘန္တေ, ဂစ္ဆထာ”တိ ဒုတိယဒိဝသေ ဃရေယေဝ ဘောဇေတွာ တေလနာဠိံ ပူရေတွာ ဧကံ ဂုဠပိဏ္ဍံ နဝဟတ္ထဉ္စ သာဋကံ ဒတွာ “ဂစ္ဆထ, ဘန္တေ”တိ အာဟံသု။ သော အနုမောဒနံ ကတွာ ရောဟဏာဘိမုခေါ ပါယာသိ။

ဥပဇ္ဈာယောပိဿ ပဝါရေတွာ ပဋိပထံ အာဂစ္ဆန္တော ပုဗ္ဗေ ဒိဋ္ဌဋ္ဌာနေယေဝ တံ အဒ္ဒသ။ သော အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ထေရဿ ဝတ္တံ အကာသိ။ အထ နံ ထေရော ပုစ္ဆိ “ကိံ, ဘဒ္ဒမုခ, ဒိဋ္ဌာ တေ ဥပါသိကာ”တိ? သော “အာမ, ဘန္တေ”တိ သဗ္ဗံ ပဝတ္တိံ အာရောစေတွာ တေန တေလေန ထေရဿ ပါဒေ မက္ခေတွာ ဂုဠေန ပါနကံ ကတွာ တမ္ပိ သာဋကံ ထေရဿေဝ ဒတွာ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ “မယှံ, ဘန္တေ, ရောဟဏံယေဝ သပ္ပါယ”န္တိ အဂမာသိ။ ထေရောပိ ဝိဟာရံ အာဂန္တွာ ဒုတိယဒိဝသေ ကောရဏ္ဍကဂါမံ ပါဝိသိ။

ဥပါသိကာပိ “မယှံ ဘာတာ မမ ပုတ္တံ ဂဟေတွာ ဣဒါနိ အာဂစ္ဆတီ”တိ သဒါ မဂ္ဂံ ဩလောကယမာနာဝ တိဋ္ဌတိ။ သာ တံ ဧကကမေဝ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ “မတော မေ မညေ ပုတ္တော, အယံ ထေရော ဧကကောဝ အာဂစ္ဆတီ”တိ ထေရဿ ပါဒမူလေ နိပတိတွာ ပရိဒေဝမာနာ ရောဒိ။ ထေရော “နူန ဒဟရော အပ္ပိစ္ဆတာယ အတ္တာနံ အဇာနာပေတွာဝ ဂတော”တိ တံ သမဿာသေတွာ သဗ္ဗံ ပဝတ္တိံ အာရောစေတွာ ပတ္တတ္ထဝိကတော တံ သာဋကံ နီဟရိတွာ ဒဿေတိ။

ဥပါသိကာ ပသီဒိတွာ ပုတ္တေန ဂတဒိသာဘိမုခါ ဥရေန နိပဇ္ဇိတွာ နမဿမာနာ အာဟ – “မယှံ ပုတ္တသဒိသံ ဝတ မညေ ဘိက္ခုံ ကာယသက္ခိံ ကတွာ ဘဂဝါ ရထဝိနီတပဋိပဒံ (မ. နိ. ၁.၂၅၂ အာဒယော), နာလကပဋိပဒံ (သု. နိ. ၆၈၄ အာဒယော), တုဝဋ္ဋကပဋိပဒံ (သု. နိ. ၉၂၁ အာဒယော), စတုပစ္စယသန္တောသဘာဝနာရာမတာဒီပကံ မဟာအရိယဝံသပဋိပဒဉ္စ (အ. နိ. ၄.၂၈; ဒီ. နိ. ၃.၃၀၉) ဒေသေသိ ။ ဝိဇာတမာတုယာ နာမ ဂေဟေ တေမာသံ ဘုဉ္ဇမာနောပိ ‘အဟံ ပုတ္တော တွံ မာတာ’တိ န ဝက္ခတိ, အဟော အစ္ဆရိယမနုဿော”တိ။ ဧဝရူပဿ မာတာပိတရောပိ ပလိဗောဓာ န ဟောန္တိ, ပဂေဝ အညံ ဥပဋ္ဌာကကုလ”န္တိ။

လာဘောတိ စတ္တာရော ပစ္စယာ။ တေ ကထံ ပလိဗောဓာ ဟောန္တိ? ပုညဝန္တဿ ဟိ ဘိက္ခုနော ဂတဂတဋ္ဌာနေ မနုဿာ မဟာပရိဝါရေ ပစ္စယေ ဒေန္တိ။ သော တေသံ အနုမောဒေန္တော ဓမ္မံ ဒေသေန္တော သမဏဓမ္မံ ကာတုံ န ဩကာသံ လဘတိ။ အရုဏုဂ္ဂမနတော ယာဝ ပဌမယာမော, တာဝ မနုဿသံသဂ္ဂေါ န ဥပစ္ဆိဇ္ဇတိ။ ပုန ဗလဝပစ္စူသေယေဝ ဗာဟုလ္လိကပိဏ္ဍပါတိကာ အာဂန္တွာ "ဘန္တေ, အသုကော ဥပါသကော ဥပါသိကာ အမစ္စော အမစ္စဓီတာ တုမှာကံ ဒဿနကာမာ"တိ ဝဒန္တိ, သော ဂဏှာဝုသော, ပတ္တစီဝရန္တိ ဂမနသဇ္ဇောဝ ဟောတီတိ နိစ္စဗျာဝဋော, တဿေဝ တေ ပစ္စယာ ပလိဗောဓာ ဟောန္တိ။ တေန ဂဏံ ပဟာယ ယတ္ထ နံ န ဇာနန္တိ, တတ္ထ ဧကကေန စရိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ သော ပလိဗောဓော ဥပစ္ဆိဇ္ဇတီတိ။

ဂဏောတိ သုတ္တန္တိကဂဏော ဝါ အာဘိဓမ္မိကဂဏော ဝါ, ယော တဿ ဥဒ္ဒေသံ ဝါ ပရိပုစ္ဆံ ဝါ ဒေန္တော သမဏဓမ္မဿ ဩကာသံ န လဘတိ, တဿေဝ ဂဏော ပလိဗောဓော ဟောတိ, တေန သော ဧဝံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗော။ သစေ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဗဟု ဂဟိတံ ဟောတိ, အပ္ပံ အဝသိဋ္ဌံ, တံ နိဋ္ဌပေတွာ အရညံ ပဝိသိတဗ္ဗံ။ သစေ အပ္ပံ ဂဟိတံ, ဗဟု အဝသိဋ္ဌံ, ယောဇနတော ပရံ အဂန္တွာ အန္တောယောဇနပရိစ္ဆေဒေ အညံ ဂဏဝါစကံ ဥပသင်္ကမိတွာ "ဣမေ အာယသ္မာ ဥဒ္ဒေသာဒီဟိ သင်္ဂဏှာတူ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဧဝံ အလဘမာနေန "မယှမာဝုသော, ဧကံ ကိစ္စံ အတ္ထိ, တုမှေ ယထာဖာသုကဋ္ဌာနာနိ ဂစ္ဆထာ"တိ ဂဏံ ပဟာယ အတ္တနော ကမ္မံ ကတ္တဗ္ဗန္တိ။

ကမ္မန္တိ နဝကမ္မံ။ တံ ကရောန္တေန ဝဍ္ဎကီအာဒီဟိ လဒ္ဓါလဒ္ဓံ ဇာနိတဗ္ဗံ, ကတာကတေ ဥဿုက္ကံ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ သဗ္ဗဒါ ပလိဗောဓော ဟောတိ။ သောပိ ဧဝံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗော, သစေ အပ္ပံ အဝသိဋ္ဌံ ဟောတိ နိဋ္ဌပေတဗ္ဗံ။ သစေ ဗဟု, သင်္ဃိကဉ္စေ နဝကမ္မံ, သင်္ဃဿ ဝါ သင်္ဃဘာရဟာရကဘိက္ခူနံ ဝါ နိယျာဒေတဗ္ဗံ။ အတ္တနော သန္တကဉ္စေ, အတ္တနော ဘာရဟာရကာနံ နိယျာဒေတဗ္ဗံ။ တာဒိသေ အလဘန္တေန သင်္ဃဿ ပရိစ္စဇိတွာ ဂန္တဗ္ဗန္တိ။

အဒ္ဓါနန္တိ မဂ္ဂဂမနံ။ ယဿ ဟိ ကတ္ထစိ ပဗ္ဗဇ္ဇာပေက္ခော ဝါ ဟောတိ, ပစ္စယဇာတံ ဝါ ကိဉ္စိ လဒ္ဓဗ္ဗံ ဟောတိ။ သစေ တံ အလဘန္တော န သက္ကောတိ အဓိဝါသေတုံ, အရညံ ပဝိသိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တဿာပိ ဂမိကစိတ္တံ နာမ ဒုပ္ပဋိဝိနောဒနီယံ ဟောတိ, တသ္မာ ဂန္တွာ တံ ကိစ္စံ တီရေတွာဝ သမဏဓမ္မေ ဥဿုက္ကံ ကာတဗ္ဗန္တိ။

ဉာတီတိ ဝိဟာရေ အာစရိယုပဇ္ဈာယသဒ္ဓိဝိဟာရိကအန္တေဝါသိကသမာနုပဇ္ဈာယကသမာနာစရိယကာ, ဃရေ မာတာ ပိတာ ဘာတာတိ ဧဝမာဒိကာ။ တေ ဂိလာနာ ဣမဿ ပလိဗောဓာ ဟောန္တိ, တသ္မာ သော ပလိဗောဓော ဥပဋ္ဌဟိတွာ တေသံ ပါကတိကကရဏေန ဥပစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ ဥပဇ္ဈာယော တာဝ ဂိလာနော သစေ လဟုံ န ဝုဋ္ဌာတိ, ယာဝဇီဝမ္ပိ ပဋိဇဂ္ဂိတဗ္ဗော။ တထာ ပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယော ဥပသမ္ပဒါစရိယော သဒ္ဓိဝိဟာရိကော ဥပသမ္ပါဒိတပဗ္ဗာဇိတအန္တေဝါသိကသမာနုပဇ္ဈာယကာ စ။ နိဿယာစရိယဥဒ္ဒေသာစရိယနိဿယန္တေဝါသိကဥဒ္ဒေသန္တေဝါသိကသမာနာစရိယကာ ပန ယာဝ နိဿယဥဒ္ဒေသာ အနုပစ္ဆိန္နာ, တာဝ ပဋိဇဂ္ဂိတဗ္ဗာ။ ပဟောန္တေန တတော ဥဒ္ဓမ္ပိ ပဋိဇဂ္ဂိတဗ္ဗာ ဧဝ။ မာတာပိတူသု ဥပဇ္ဈာယေ ဝိယ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ သစေပိ ဟိ တေ ရဇ္ဇေ ဌိတာ ဟောန္တိ, ပုတ္တတော စ ဥပဋ္ဌာနံ ပစ္စာသီသန္တိ, ကာတဗ္ဗမေဝ။ အထ တေသံ ဘေသဇ္ဇံ နတ္ထိ, အတ္တနော သန္တကံ ဒါတဗ္ဗံ။ အသတိ ဘိက္ခာစရိယာယ ပရိယေသိတွာပိ ဒါတဗ္ဗမေဝ။ ဘာတုဘဂိနီနံ ပန တေသံ သန္တကမေဝ ယောဇေတွာ ဒါတဗ္ဗံ။ သစေ နတ္ထိ အတ္တနော သန္တကံ တာဝကာလိကံ ဒတွာ ပစ္ဆာ လဘန္တေန ဂဏှိတဗ္ဗံ။ အလဘန္တေန န စောဒေတဗ္ဗာ။ အညာတကဿ ဘဂိနိသာမိကဿ ဘေသဇ္ဇံ နေဝ ကာတုံ န ဒါတုံ ဝဋ္ဋတိ။ "တုယှံ သာမိကဿ ဒေဟီ"တိ ဝတွာ ပန ဘဂိနိယာ ဒါတဗ္ဗံ။ ဘာတုဇာယာယပိ ဧသေဝ နယော။ တေသံ ပန ပုတ္တာ ဣမဿ ဉာတကာ ဧဝါတိ တေသံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီတိ။

အာဗာဓောတိ ယော ကောစိ ရောဂေါ။ သော ဗာဓယမာနော ပလိဗောဓော ဟောတိ, တသ္မာ ဘေသဇ္ဇကရဏေန ဥပစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗော။ သစေ ပန ကတိပါဟံ ဘေသဇ္ဇံ ကရောန္တဿာပိ န ဝူပသမ္မတိ, နာဟံ တုယှံ ဒါသော, န ဘဋကော,

တံယေဝ ဟိ ပေသေန္တော အနမတဂ္ဂေ သံသာရဝဋ္ဋေ ဒုက္ခံ ပတ္တောတိ အတ္တဘာဝံ ဂရဟိတ္ဝာ သမဏဓမ္မော ကာ
တဗ္ဗောတိ။

ဂန္ထော တိ ပရိယတ္တိဟရဏံ။ တံ သဇ္ဈာယာဒီဟိ နိစ္စဗျာဝဋဿ ပလိဗောဓော ဟောတိ, န ဣတရဿ။ တတြိ
ရိမာနိ ဝတ္ထူနိ –

မဇ္ဈိမဘာဏကဒေဝတ္ထေရော ကိရ မလယဝါသိဒေဝတ္ထေရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ယာစိ။ ထေရော
ကီဒိသောသိ, အာဝုသော, ပရိယတ္တိယန္တိ ပုစ္ဆိ။ မဇ္ဈိမော မေ, ဘန္တေ, ပဂုဏောတိ။ အာဝုသော, မဇ္ဈိမော နာမေ
သော ဒုပ္ပရိဟာရော, မူလပဏ္ဏာသံ သဇ္ဈာယန္တဿ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသကော အာဂစ္ဆတိ, တံ သဇ္ဈာယန္တဿ ဥပရိ
ပဏ္ဏာသကော။ ကုတော တုယှံ ကမ္မဋ္ဌာနန္တိ? ဘန္တေ, တုမှာကံ သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ လဘိတွာ ပုန န ဩလော
ကေဿာမီတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဧကူနဝီသတိဝဿာနိ သဇ္ဈာယံ အကတွာ ဝီသတိမေ ဝဿေ အရဟတ္တံ ပ
တွာ သဇ္ဈာယတ္ထာယ အာဂတာနံ ဘိက္ခူနံ “ဝီသတိ မေ, အာဝုသော, ဝဿာနိ ပရိယတ္တိံ အနောလောကေန္တဿ,
အပိစ ခော ကတပရိစယော အဟမေတ္ထ အာရဘထာ”တိ ဝတွာ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပရိယောသာနာ ဧကဗျဉ္ဇ
နေပိဿ ကင်္ခာ နာဟောသိ။

ကရုဠိယဂိရိဝါသီနာဂတ္ထေရောပိ အဋ္ဌာရသဝဿာနိ ပရိယတ္တိံ ဆဍ္ဍေတွာ ဘိက္ခူနံ ဓာတုကထံ ဥဒ္ဒိသိ။ တေ
သံ ကမဝါသိကတ္ထေရေဟိ သဒ္ဓိံ သံသန္ဒေန္တာနံ ဧကပဉှောပိ ဥပ္ပဋိပါဋိယာ အာဂတော နာဟောသိ။

မဟာဝိဟာရေပိ တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရော နာမ အဋ္ဌကထံ အနုဂ္ဂဟေတွာဝ ပဉ္စနိကာယမဏ္ဍလေ တီဏိ ပိဋ
ကာနိ ပရိဝတ္တေဿာမီတိ သုဝဏ္ဏဘေရိံ ပဟာရာပေသိ။ ဘိက္ခုသင်္ဃော ကတမာစရိယာနံ ဥဂ္ဂဟော, အတ္တနော အာစရိ
ယုဂ္ဂဟညေဝ ဝဒတု, ဣတရထာ ဝတ္တုံ န ဒေမာတိ အာဟ။ ဥပဇ္ဈာယောပိ နံ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာနမာဂတံ ပုစ္ဆိ “တွံ ဝမာဝု
သော, ဘေရိံ ပဟာရာပေသီ”တိ? အာမ, ဘန္တေ။ ကိံ ကာရဏာတိ? ပရိယတ္တိံ, ဘန္တေ, ပရိဝတ္တေဿာမီတိ။
အာဝုသော အဘယ, အာစရိယာ ဣဒံ ပဒံ ကထံ ဝဒန္တီတိ? ဧဝံ ဝဒန္တိ, ဘန္တေတိ။ ထေရော ဟုန္တိ ပဋိဗာဟိ။ ပုန သော
အညေန အညေန ပရိယာယေန ဧဝံ ဝဒန္တိ ဘန္တေတိ တိက္ခတ္တုံ အာဟ။ ထေရော သဗ္ဗံ ဟုန္တိ ပဋိဗာဟိတွာ
“အာဝုသော, တယာ ပဌမံ ကထိတော ဧဝ အာစရိယမဂ္ဂေါ, အာစရိယမုခတော ပန အနုဂ္ဂဟိတတ္တာ ‘ဧဝံ အာစရိယာ ဝဒ
န္တီ’တိ သဏ္ဌာတုံ နာသက္ခိ။ ဂစ္ဆ အတ္တနော အာစရိယာနံ သန္တိကေ သုဏာဟီ”တိ။ ကုဟိံ, ဘန္တေ, ဂစ္ဆာမီတိ? ဂင်္
ဂါယ ပရတော ရောဟဏဇနပဒေ တုလာဓာရပဗ္ဗတဝိဟာရေ သဗ္ဗပရိယတ္တိကော မဟာဓမ္မရက္ခိတတ္ထေရော နာမ ဝ
သတိ, တဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆာတိ။ သာဓု, ဘန္တေတိ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ထေရဿ သန္တိ
ကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ နိသီဒိ။ ထေရော ကသ္မာ အာဂတောသီတိ ပုစ္ဆိ။ ဓမ္မံ သောတုံ, ဘန္တေတိ။ အာဝုသော အဘယ,
ဒီဃမဇ္ဈိမေသု မံ ကာလေန ကာလံ ပုစ္ဆန္တိ။ အဝသေသံ ပန မေ တိံသမတ္တာနိ ဝဿာနိ န ဩလောကိတပုဗ္ဗံ။ အပိစ
တွံ ရတ္တိံ မမ သန္တိကေ ပရိဝတ္တေဟိ။ အဟံ တေ ဒိဝါ ကထယိဿာမီတိ။ သော သာဓု, ဘန္တေတိ တထာ အကာ
သိ။ ပရိဝေဏဒွါရေ မဟာမဏ္ဍပံ ကာရေတွာ ဂါမဝါသိနော ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ အာဂစ္ဆန္တိ။ ထေ
ရော ရတ္တိံ ပရိဝတ္တိတံ ဒိဝါ ကထယန္တော အနုပုဗ္ဗေန ဒေသနံ နိဋ္ဌပေတွာ အဘယတ္ထေရဿ သန္တိကေ တဋ္ဋိ
ကာယ နိသီဒိတွာ “အာဝုသော, မယှံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေဟီ”တိ အာဟ။ ဘန္တေ, ကိံ ဘဏထ, နနု မယာ တုမှာက
မေဝ သန္တိကေ သုတံ? ကိမဟံ တုမှေဟိ အညာတံ ကထေဿာမီတိ? တတော နံ ထေရော အညော ဧသ, အာဝုသော,
ဂတကဿ မဂ္ဂေါ နာမာတိ အာဟ။ အဘယတ္ထေရော ကိရ တဒါ သောတာပန္နော ဟောတိ။ အထဿ သော ကမ္မဋ္ဌာ
နံ ဒတွာ အာဂန္တွာ လောဟပါသာဒေ ဓမ္မံ ပရိဝတ္တေန္တော ထေရော ပရိနိဗ္ဗုတောတိ အဿောသိ။ သုတွာ “အာ
ဟရထာဝုသော, စီဝရ”န္တိ စီဝရံ ပါရုပိတွာ “အနုစ္ဆဝိကော, အာဝုသော, အမှာကံ အာစရိယဿ အရဟတ္တမဂ္
ဂေါ။ အာစရိယော နော, အာဝုသော, ဥဇု အာဇာနီယော။ သော အတ္တနော ဓမ္မန္တေဝါသိကဿ သန္တိကေ တဋ္ဋိကာယ
နိသီဒိတွာ ‘မယှံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေဟီ’တိ အာဟ။ အနုစ္ဆဝိကော, အာဝုသော, ထေရဿ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ”တိ။
ဧဝရူပါနံ ဂန္ထော ပလိဗောဓော န ဟောတီတိ။

ဣဒ္ဓိ တိ ပေါထုဇ္ဇနိကာ ဣဒ္ဓိ။ သာ ဟိ ဥတ္တာနသေယျကဒါရကော ဝိယ တရုဏသဿံ ဝိယ စ ဒုပ္ပရိဟာရာ
ဟောတိ။ အပ္ပမတ္တကေနေဝ ဘိဇ္ဇတိ။ သာ ပန ဝိပဿနာယ ပလိဗောဓော ဟောတိ, န သမာဓိဿ, သမာဓိံ ပတွာ ပတ္

တဗ္ဗတော။ တသ္မာ ဝိပဿနုတ္တိကေန ကုဒ္ဒိပလိဗောဓော ဥပစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗော, ဣတရေန အဝသေသာတိ အယံ တာဝ ပလိဗောဓကထာယ ဝိတ္ထာရော။

ကမ္မဋ္ဌာနဒါယကဝဏ္ဏနာ

၄၂. **ကမ္မဋ္ဌာနဒါယကံ ကလျာဏမိတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ** တိ ဧတ္ထ ပန ဒုဝိဓံ ကမ္မဋ္ဌာနံ သဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာနံ ပါရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာနဉ္စ။ တတ္ထ သဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာနံ နာမ ဘိက္ခုသံဃာဒီသု မေတ္တာ မရဏဿတိ စ။ အသုဘသညာတိပိ ဧကေ။

ကမ္မဋ္ဌာနိကေန ဟိ ဘိက္ခုနာ ပဌမံ တာဝ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ သီမဋ္ဌကဘိက္ခုသံဃေ သုခိတာ ဟောန္တု အဗျာပဇ္ဇာတိ မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ တတော သီမဋ္ဌကဒေဝတာသု။ တတော ဂေါစရဂါမမှိ ဣဿရဇနေ။ တတော တတ္ထ မနုဿေ ဥပါဒါယ သဗ္ဗသတ္တေသု။ သော ဟိ ဘိက္ခုသံဃေ မေတ္တာယ သဟဝါသီနံ မုဒုစိတ္တတံ ဇနေတိ။ အထဿ တေ သုခသံဝါသာ ဟောန္တိ။ သီမဋ္ဌကဒေဝတာသု မေတ္တာယ မုဒုကတစိတ္တာဟိ ဒေဝတာဟိ ဓမ္မိကာယ ရက္ခာယ သုသံဝိဟိတာရက္ခော ဟောတိ။ ဂေါစရဂါမမှိ ဣဿရဇနေ မေတ္တာယ မုဒုကတစိတ္တသန္တာနေဟိ ဣဿရေဟိ ဓမ္မိကာယ ရက္ခာယ သုရက္ခိတပရိက္ခာရော ဟောတိ။ တတ္ထ မနုဿေသု မေတ္တာယ ပသာဒိတစိတ္တေဟိ တေဟိ အပရိဘူတော ဟုတွာ ဝိစရတိ။ သဗ္ဗသတ္တေသု မေတ္တာယ သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတစာရော ဟောတိ။ မရဏဿတိယာ ပန အဝဿံ မယာ မရိတဗ္ဗန္တိ စိန္တေန္တော အနေသနံ ပဟာယ ဥပရူပရိ ဝဍ္ဎမာနသံဝေဂေါ အနောလီနဝုတ္တိကော ဟောတိ။ အသုဘသညာပရိစိတစိတ္တဿ ပနဿ ဒိဗ္ဗာနိပိ အာရမ္မဏာနိ လောဘဝသေန စိတ္တံ န ပရိယာဒိယန္တိ။

ဧဝံ ဗဟူပကာရတ္တာ သဗ္ဗတ္ထ အတ္ထယိတဗ္ဗံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ စ အဓိပ္ပေတဿ ယောဂါနုယောဂကမ္မဿ ဌာနဉ္စာတိ **သဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ ဝုစ္စတိ။

စတ္တာလီသာယ ပန ကမ္မဋ္ဌာနေသု ယံ ယဿ စရိယာနုကူလံ, တံ တဿ နိစ္စံ ပရိဟရိတဗ္ဗတ္တာ ဥပရိမဿ စ ဥပရိမဿ ဘာဝနာကမ္မဿ ပဒဋ္ဌာနတ္တာ **ပါရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဣတိ ဣမံ ဒုဝိဓမ္ပိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ယော ဒေတိ, အယံ **ကမ္မဋ္ဌာနဒါယကော** နာမ။ တံ ကမ္မဋ္ဌာနဒါယကံ။

ကလျာဏမိတ္တန္တိ –

> ပိယော ဂရု ဘာဝနီယော, ဝတ္တာ စ ဝစနက္ခမော။
> ဂမ္ဘီရဉ္စ ကထံ ကတ္တာ, နော စဋ္ဌာနေ နိယောဇကောတိ။ (အ. နိ. ၇.၃၇)။

ဧဝမာဒိဂုဏသမန္နာဂတံ ဧကန္တေန ဟိတေသိံ ဝုဍ္ဎိပက္ခေ ဌိတံ ကလျာဏမိတ္တံ။

“မမံ ဟိ, အာနန္ဒ, ကလျာဏမိတ္တံ အာဂမ္မ ဇာတိဓမ္မာ သတ္တာ ဇာတိယာ ပရိမုစ္စန္တီ”တိ (သံ. နိ. ၁.၁၂၉; ၅.၂) အာဒိဝစနတော ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါယေဝ သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နော ကလျာဏမိတ္တော။ တသ္မာ တသ္မိံ သတိ တဿေဝ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနံ သုဂဟိတံ ဟောတိ။ ပရိနိဗ္ဗုတေ ပန တသ္မိံ အသီတိယာ မဟာသာဝကေသု ယော ဓရတိ, တဿ သန္တိကေ ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ တသ္မိံ အသတိ ယံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတုကာမော ဟောတိ, တဿေဝ ဝသေန စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနာနိ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဈာနပဒဋ္ဌာနံ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အာသဝက္ခယပ္ပတ္တဿ ခီဏာသဝဿ သန္တိကေ ဂဟေတဗ္ဗံ။

ကိံ ပန ခီဏာသဝေါ အဟံ ခီဏာသဝေါတိ အတ္တာနံ ပကာသေတီတိ? ကိံ ဝတ္တဗ္ဗံ, ကာရကဘာဝံ ဟိ ဇာနိတွာ ပကာသေတိ။ နနု အဿဂုတ္တတ္ထေရော အာရဒ္ဓကမ္မဋ္ဌာနဿ ဘိက္ခုနော “ကမ္မဋ္ဌာနကာရကော အယ”န္တိ ဇာနိတွာ အာကာသေ စမ္မခဏ္ဍံ ပညာပေတွာ တတ္ထ ပလ္လင်္ကေန နိသိန္နော ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေသီတိ။

တသ္မာ သစေ ခီဏာသဝံ လဘတိ, ဣစ္စေတံ ကုသလံ, နော စေ လဘတိ, အနာဂါမိသကဒါဂါမိသောတာပန္နဈာနလာဘီပုထုဇ္ဇနတိပိဋကဓရဒွိပိဋကဓရဧကပိဋကဓရေသု ပုရိမဿ ပုရိမဿ သန္တိကေ။ ဧကပိဋကဓရေပိ အသတိ ယဿ ဧကာ သင်္ဂီတိပိ အဋ္ဌကထာယ သဒ္ဓိံ ပဂုဏာ, အယဉ္စ လဇ္ဇီ ဟောတိ, တဿ သန္တိကေ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဧဝရူပော ဟိ တန္တိဓရော ဝံသာနုရက္ခကော ပဝေဏိပါလကော အာစရိယော အာစရိယမတိကောဝ ဟောတိ, န အတ္တနောမတိကော ဟောတိ။ တေနေဝ ပေါရာဏကတ္ထေရာ “လဇ္ဇီ ရက္ခိဿတိ လဇ္ဇီ ရက္ခိဿတီ”တိ တိက္ခတ္တုံ အာဟံသု။

ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တခီဏာသဝါဒယော စေတ္ထ အတ္တနာ အဓိဂတမဂ္ဂမေဝ အာစိက္ခန္တိ။ ဗဟုဿုတော ပန တံ တံ အာစရိယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာနံ ဝိသောဓိတတ္တာ ဣတော စိတော စ သုတ္တဉ္စ ကာရဏဉ္စ သလ္လက္ခေတွာ သပ္ပာယာသပ္ပာယံ ယောဇေတွာ ဂဟနဋ္ဌာနေ ဂစ္ဆန္တော မဟာဟတ္ထီ ဝိယ မဟာမဂ္ဂံ ဒဿေန္တော ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေဿတိ။ တသ္မာ ဧဝရူပံ ကမ္မဋ္ဌာနဒါယကံ ကလျာဏမိတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ တဿ ဝတ္တပဋိပတ္တိံ ကတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတဗ္ဗံ။

သစေ ပနေတံ ဧကဝိဟာရေယေဝ လဘတိ, ဣစ္စေတံ ကုသလံ, နော စေ လဘတိ, ယတ္ထ သော ဝသတိ, တတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ။ ဂစ္ဆန္တေန စ န ဓောတမက္ခိတေဟိ ပါဒေဟိ ဥပါဟနာ အာရုဟိတွာ ဆတ္တံ ဂဟေတွာ တေလနာဠိမဓုဖာဏိတာဒီနိ ဂါဟာပေတွာ အန္တေဝါသိကပရိဝုတေန ဂန္တဗ္ဗံ။ ဂမိကဝတ္တံ ပန ပူရေတွာ အတ္တနော ပတ္တစီဝရံ သယမေဝ ဂဟေတွာ အန္တရာမဂ္ဂေ ယံ ယံ ဝိဟာရံ ပဝိသတိ သဗ္ဗတ္ထ ဝတ္တပဋိပတ္တိံ ကုရုမာနေန သလ္လဟုကပရိက္ခာရေန ပရမသလ္လေခဝုတ္တိနာ ဟုတွာ ဂန္တဗ္ဗံ။

တံ ဝိဟာရံ ပဝိသန္တေန အန္တရာမဂ္ဂေယေဝ ဒန္တကဋ္ဌံ ကပ္ပိယံ ကာရာပေတွာ ဂဟေတွာ ပဝိသိတဗ္ဗံ, န စ “မုဟုတ္တံ ဝိဿမေတွာ ပါဒဓောဝနမက္ခနာဒီနိ ကတွာ အာစရိယဿ သန္တိကံ ဂမိဿာမီ”တိ အညံ ပရိဝေဏံ ပဝိသိတဗ္ဗံ။ ကသ္မာ? သစေ ဟိဿ တတြ အာစရိယဿ ဝိသဘာဂါ ဘိက္ခူ ဘဝေယျုံ, တေ အာဂမနကာရဏံ ပုစ္ဆိတွာ အာစရိယဿ အဝဏ္ဏံ ပကာသေတွာ “နဋ္ဌောသိ, သစေ တဿ သန္တိကံ အာဂတော”တိ ဝိပ္ပဋိသာရံ ဥပ္ပာဒေယျုံ, ယေန တတောဝ ပဋိနိဝတ္တေယျ, တသ္မာ အာစရိယဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆိတွာ ဥဇုကံ တတ္ထေဝ ဂန္တဗ္ဗံ။

သစေ အာစရိယော ဒဟရတရော ဟောတိ, ပတ္တစီဝရပဋိဂ္ဂဟဏာဒီနိ န သာဒိတဗ္ဗာနိ။ သစေ ဝုဍ္ဎတရော ဟောတိ, ဂန္တွာ အာစရိယံ ဝန္ဒိတွာ ဌာတဗ္ဗံ။ “နိက္ခိပထာဝုသော, ပတ္တစီဝရ”န္တိ ဝုတ္တေန နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။ “ပါနီယံ ပိဝါ”တိ ဝုတ္တေန သစေ ဣစ္ဆတိ ပါတဗ္ဗံ။ “ပါဒေ ဓောဝါဟီ”တိ ဝုတ္တေန န တာဝ ပါဒါ ဓောဝိတဗ္ဗာ။ သစေ ဟိ အာစရိယေန အာဘတံ ဥဒကံ ဘဝေယျ, န သာရုပ္ပံ သိယာ။ “ဓောဝါဟာဝုသော, န မယာ အာဘတံ, အညေဟိ အာဘတ”န္တိ ဝုတ္တေန ပန ယတ္ထ အာစရိယော န ပဿတိ, ဧဝရူပေ ပဋိစ္ဆန္နေ ဝါ ဩကာသေ, အဗ္ဘောကာသေ ဝိဟာရဿာပိ ဧကမန္တေ နိသီဒိတွာ ပါဒါ ဓောဝိတဗ္ဗာ။

သစေ အာစရိယော တေလနာဠိံ အာဟရတိ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ သက္ကစ္စံ ဂဟေတဗ္ဗာ။ သစေ ဟိ န ဂဏှေယျ, “အယံ ဘိက္ခု ဣတောဝ ပဋ္ဌာယ သမ္ဘောဂံ ကောပေတီ”တိ အာစရိယဿ အညထတ္တံ ဘဝေယျ။ ဂဟေတွာ ပန န အာဒိတောဝ ပါဒါ မက္ခေတဗ္ဗာ။ သစေ ဟိ တံ အာစရိယဿ ဂတ္တဗ္ဘဉ္ဇနတေလံ ဘဝေယျ, န သာရုပ္ပံ သိယာ။ တသ္မာ သီသံ မက္ခေတွာ ခန္ဓာဒီနိ မက္ခေတဗ္ဗာနိ။ “သဗ္ဗပါရိဟာရိယတေလမိဒံ, အာဝုသော, ပါဒေပိ မက္ခေဟီ”တိ ဝုတ္တေန ပန ထောကံ သီသေ ကတွာ ပါဒေ မက္ခေတွာ “ဣမံ တေလနာဠိံ ဌပေမိ, ဘန္တေ”တိ ဝတွာ အာစရိယေ ဂဏှန္တေ ဒါတဗ္ဗာ။

အာဂတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ကမ္မဋ္ဌာနံ မေ, ဘန္တေ, ကထေထ ဣစ္စေဝံ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဒုတိယဒိဝသတော ပန ပဋ္ဌာယ သစေ အာစရိယဿ ပကတိဥပဋ္ဌာကော အတ္ထိ, တံ ယာစိတွာ ဝတ္တံ ကာတဗ္ဗံ။ သစေ ယာစိတောပိ န ဒေတိ, ဩကာသေ လဒ္ဓေယေဝ ကာတဗ္ဗံ။ ကရောန္တေန ခုဒ္ဒကမဇ္ဈိမမဟန္တာနိ တီဏိ ဒန္တကဋ္ဌာနိ ဥပနာမေတဗ္ဗာနိ။ သီတံ ဥဏှန္တိ ဒုဝိဓံ မုခဓောဝနဥဒကဉ္စ နှာနောဒကဉ္စ ပဋိယာဒေတဗ္ဗံ။ တတော ယံ အာစရိယော တီဏိ ဒိဝသာနိ ပရိဘုဉ္ဇတိ, တာဒိသမေဝ နိစ္စံ ဥပနာမေတဗ္ဗံ။ နိယမံ အကတွာ ယံ ဝါ တံ ဝါ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ ယထာလဒ္ဓံ ဥပနာမေတဗ္ဗံ။ ကိံ ဗဟုနာ ဝုတ္တေန? ယံ တံ ဘဂဝတာ “အန္တေဝါသိကေန, ဘိက္ခဝေ, အာစရိယမှိ သမ္မာ ဝတ္တိတဗ္ဗံ။ တတြာယံ

သမ္မာ ဝတ္တနာ, ကာလသ္သေ၀ ဥင္ဒာယ ဥပဟနာ သြမုဋ္ဌိတ္တတ ဇော်သံ ဥတ္တရာသင့္ဂ ကရိတ္တတ ဒန္တကင္ဒံ အတဗ္ဗံ, မုခေါဒကံ အတဗ္ဗံ, အာသနံ ပညပေတဗ္ဗံ။ သစေ ယာဂု ဟောတိ, ဘာဇနံ ဓောဝိတ္တတ ယာဂု ဥပနာမေတဗ္ဗာ''တိ (မဟာ၀. ၇၈) အာဒိကံ ခန္ဓကေ သမ္မာဝတ္တံ ပညတ္တံ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ ကာတဗ္ဗံ။

ဧဝံ ဝတ္တသမ္ပတ္တိယာ ဂရုံ အာရာဓယမာနေန သာယံ ဝန္ဒိတ္တတ ယာဟီတိ ဝိသ္သဇ္ဇိတေန ဂန္တဗ္ဗံ, ယဒာ သော ကိ သ္သာဂတောသီတိ ပုစ္ဆတိ, တဒာ အာဂမနကာရဏံ ကထေတဗ္ဗံ။ သစေ သော နေဝ ပုစ္ဆတိ, ဝတ္တံ ပန သာဒိယတိ, ဒ သာဟေ တ ပက္ခေ တ ဝီတိဝတ္တေ ကေဒိဝသံ ဝိသ္သဇ္ဇိတေနာပိ အဂန္တ္တာ သြကာသံ ကာရေတ္တတ အာဂမနကာရဏံ အာရောစေတဗ္ဗံ။ အကာလေ တ ဂန္တ္တာ ကိမတ္ထမာဂတောသီတိ ပုဋ္ဌေန အာရောစေတဗ္ဗံ။ သစေ သော ဟတောဝ အာ ဂစ္ဆာတိ ဝဒတိ, ဟတောဝ ဂန္တဗ္ဗံ။

သစေ ပနသ္သ တာယ ဝေလာယ ပိတ္တာဗာဓေ တ ကုစ္ဆိ ပရိဍယ္ဟတိ, အဂ္ဂိမန္ဒတာယ တ ဘတ္တံ န ဇီရတိ, အ ညော တ ကောစိ ရောဂေ ဗာဓတိ, တံ ယထာဘူတံ အာဝိကတ္တတ အတ္တနော သပ္ပာယဝေလံ အာရောစေတ္တတ တာယ ဝေ လာယ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗံ။ အသပ္ပာယဝေလာယ ဟိ ဝုစ္စမာနမ္ပိ ကမ္မဋ္ဌာနံ န သက္ကာ ဟောတိ မနသိကာတုန္တိ။ အယံ ကမ္မဋ္ဌာနဒာယကံ ကလျာဏမိတ္တံ ဥပသင်္ကမိတ္တတာတိ ဧတ္ထ ဝိတ္ထာရော။

စရိယာဝဏ္ဏနာ

၄၃. ဣဒါနိ အတ္တနော စရိယာနုကူလန္တိ ဧတ္ထ **စရိယာ**တိ ဆ စရိယာ ရာဂစရိယာ, ဒေါသစရိယာ, မောဟစရိယာ, သ ဒ္ဓါစရိယာ, ဗုဒ္ဓိစရိယာ, ဝိတက္ကစရိယာတိ။ ကေစိ ပန ရာဂါဒီနံ သံသဂ္ဂသန္နိပါတဝသေန အပရာပိ စတသ္သော, တထာ သဒ္ဓါဒီနန္တိ ဣမာဟိ အဋ္ဌဟိ သဒ္ဓိံ စုဒ္ဒသ ဣစ္ဆန္တိ။ ဧဝံ ပန ဘေဒေ ဝုစ္စမာနေ ရာဂါဒီနံ သဒ္ဓါဒီဟိပိ သံသဂ္ဂံ က တ္တတ အနေကာ စရိယာ ဟောန္တိ, တသ္မာ သင်္ခေပေန ဆဠေဝ စရိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ စရိယာ, ပကတိ, ဥသ္သန္နတာတိ အ တ္ထတော ဧကံ။ တာသံ ဝသေန ဆဠေဝ ပုဂ္ဂလာ ဟောန္တိ ရာဂစရိတော, ဒေါသစရိတော, မောဟစရိတော, သဒ္ဓါစရိ တော, ဗုဒ္ဓိစရိတော, ဝိတက္ကစရိတောတိ။

တတ္ထ ယသ္မာ ရာဂစရိတသ္သ ကုသလပ္ပဝတ္တိသမယေ သဒ္ဓါ ဗလဝတီ ဟောတိ, ရာဂသ္သ အာသန္နဂုဏတ္တာ။ ယထာ ဟိ အကုသလပက္ခေ ရာဂေ သိနိဒ္ဓေါ နာတိလူခေါ, ဧဝံ ကုသလပက္ခေ သဒ္ဓါ။ ယထာ ရာဂေ ဝတ္ထုကာမေ ပရိ ယေသတိ, ဧဝံ သဒ္ဓါ သီလာဒိဂုဏေ။ ယထာ ရာဂေ အဟိတံ န ပရိစ္စဇတိ, ဧဝံ သဒ္ဓါ ဟိတံ န ပရိစ္စဇတိ, တသ္မာ ရာဂ စရိတသ္သ သဒ္ဓါစရိတော သဘာဂေ။

ယသ္မာ ပန ဒေါသစရိတသ္သ ကုသလပ္ပဝတ္တိသမယေ ပညာ ဗလဝတီ ဟောတိ, ဒေါသသ္သ အာသန္နဂုဏတ္တာ။ ယထာ ဟိ အကုသလပက္ခေ ဒေါသော နိသ္သိနေဟော န အာရမ္မဏံ အလ္လီယတိ, ဧဝံ ကုသလပက္ခေ ပညာ။ ယထာ စ ဒေါသော အဘူတမ္ပိ ဒေါသမေဝ ပရိယေသတိ, ဧဝံ ပညာ ဘူတံ ဒေါသမေဝ။ ယထာ ဒေါသော သတ္တပရိဝဇ္ဇနာကာရေန ပဝတ္တတိ, ဧဝံ ပညာ သင်္ခါရပရိဝဇ္ဇနာကာရေန, တသ္မာ ဒေါသစရိတသ္သ ဗုဒ္ဓိစရိတော သဘာဂေ။

ယသ္မာ ပန မောဟစရိတသ္သ အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပာဒာယ ဝါယမမာနသ္သ ယေဘုယျေန အန္တ ရာယကရာ ဝိတက္ကာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, မောဟသ္သ အာသန္နလက္ခဏတ္တာ။ ယထာ ဟိ မောဟော ပရိဗ္ဗျာကုလတာယ အ နဝဋ္ဌိတော, ဧဝံ ဝိတက္ကော နာနပ္ပကာရဝိတက္ကနတာယ။ ယထာ စ မောဟော အပရိယောဂာဟဏတာယ စဉ္စလော။ တထာ ဝိတက္ကော လဟုပရိကပ္ပနတာယ, တသ္မာ မောဟစရိတသ္သ ဝိတက္ကစရိတော သဘာဂေတိ။

အပရေ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဝသေန အပရာပိ တိသ္သော စရိယာ ဝဒန္တိ။ တတ္ထ တဏှာ ရာဂေယေဝ, မာနော စ တံသမ္ပယုတ္တောတိ တဒုဘယံ ရာဂစရိယံ နာတိဝတ္တတိ ။ မောဟနိဒါနတ္တာ စ ဒိဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိစရိယာ မောဟစရိယမေ ဝ အနုပတတိ။

၄၄. တာ ပနေတာ စရိယာ ကိံနိဒါနာ? ကထဉ္စ ဇာနိတဗ္ဗံ ''အယံ ပုဂ္ဂလော ရာဂစရိတော, အယံ ပုဂ္ဂလော ဒေါသာ ဒီသု အညတရစရိတော''တိ? ကိံ စရိတသ္သ ပုဂ္ဂလသ္သ ကိံ သပ္ပာယန္တိ?

တတ္ထ ပုရိမာ တာဝ တိဿော စရိယာ ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏနိဒါနာ, ဓာတုဒောသနိဒါနာ စာတိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ ပုဗ္ဗေ ကိရ ဣဋ္ဌပ္ပယောဂသုဘကမ္မဗဟုလော ရာဂစရိတော ဟောတိ, သဂ္ဂါ ဝါ စဝိတွာ ဣဓူပပန္နော။ ပုဗ္ဗေ ဆေဒနဝဓဗန္ဓနဝေရကမ္မဗဟုလော ဒောသစရိတော ဟောတိ, နိရယနာဂယောနီဟိ ဝါ စဝိတွာ ဣဓူပပန္နော။ ပုဗ္ဗေ မဇ္ဇပါနဗဟုလော သုတပရိပုစ္ဆာဝိဟီနော စ မောဟစရိတော ဟောတိ, တိရစ္ဆာနယောနိယာ ဝါ စဝိတွာ ဣဓူပပန္နောတိ ဧဝံ ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏနိဒါနာတိ ဝဒန္တိ။ ဒွိန္နံ ပန ဓာတူနံ ဥဿန္နတ္တာ ပုဂ္ဂလော မောဟစရိတော ဟောတိ ပထဝီဓာတုယာ စ အာပေါဓာတုယာ စ။ ဣတရာသံ ဒွိန္နံ ဥဿန္နတ္တာ ဒောသစရိတော။ သဗ္ဗာသံ သမတ္တာ ပန ရာဂစရိတောတိ။ ဒောသေသု စ သေမှာဓိကော ရာဂစရိတော ဟောတိ။ ဝါတာဓိကော မောဟစရိတော။ သေမှာဓိကော ဝါ မောဟစရိတော။ ဝါတာဓိကော ရာဂစရိတောတိ ဧဝံ ဓာတုဒောသနိဒါနာတိ ဝဒန္တိ။

တတ္ထ ယသ္မာ ပုဗ္ဗေ ဣဋ္ဌပ္ပယောဂသုဘကမ္မဗဟုလာပိ သဂ္ဂါ စဝိတွာ ဣဓူပပန္နာပိ စ န သဗ္ဗေ ရာဂစရိတာ ယေဝ ဟောန္တိ, န ဣတရေ ဝါ ဒောသမောဟစရိတာ။ ဧဝံ ဓာတူနဉ္စ ယထာဝုတ္တေနေဝ နယေန ဥဿဒနိယမော နာမ နတ္ထိ။ ဒောသနိယမေ စ ရာဂမောဟဒွယမေဝ ဝုတ္တံ, တမ္ပိ စ ပုဗ္ဗာပရဝိရုဒ္ဓမေဝ။ သဒ္ဓာစရိယာဒီသု စ ဧကိဿာပိ နိဒါနံ န ဝုတ္တမေဝ။ တသ္မာ သဗ္ဗမေတံ အပရိစ္ဆိန္နဝစနံ။

အယံ ပနေတ္ထ အဋ္ဌကထာစရိယာနံ မတာနုသာရေန ဝိနိစ္ဆယော, ဝုတ္တဉှေတံ ဥဿဒကိတ္တနေ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၄. ၄၉၈) "ဣမေ သတ္တာ ပုဗ္ဗဟေတုနိယာမေန လောဘုဿဒါ ဒောသုဿဒါ မောဟုဿဒါ အလောဘုဿဒါ အဒောသုဿဒါ အမောဟုဿဒါ စ ဟောန္တိ။

ယဿ ဟိ ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ လောဘော ဗလဝါ ဟောတိ အလောဘော မန္ဒော, အဒောသာမောဟာ ဗလဝန္တော ဒောသမောဟာ မန္ဒာ, တဿ မန္ဒော အလောဘော လောဘံ ပရိယာဒာတုံ န သက္ကောတိ။ အဒောသာမောဟာ ပန ဗလဝန္တော ဒောသမောဟေ ပရိယာဒာတုံ သက္ကောန္တိ။ တသ္မာ သော တေန ကမ္မေန ဒိန္နပဋိသန္ဓိဝသေန နိဗ္ဗတ္တော လုဒ္ဓော ဟောတိ သုခသီလော အက္ကောဓနော ပညဝါ ဝဇိရူပမဉာဏော။

ယဿ ပန ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ လောဘာဒောသာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ အလောဘာဒောသာ မန္ဒာ, အမောဟော ဗလဝါ မောဟော မန္ဒော, သော ပုရိမနယေနေဝ လုဒ္ဓော စေဝ ဟောတိ ဒုဋ္ဌော စ။ ပညဝါ ပန ဟောတိ ဝဇိရူပမဉာဏော ဒတ္တာဘယတ္ထေရော ဝိယ။

ယဿ ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ လောဘာဒောသမောဟာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ ဣတရေ မန္ဒာ, သော ပုရိမနယေနေဝ လုဒ္ဓော စေဝ ဟောတိ ဒန္ဓော စ, သီလကော ပန ဟောတိ အက္ကောဓနော (ဗာကုလတ္ထေရော ဝိယ)။

တထာ ယဿ ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ တယောပိ လောဘာဒောသမောဟာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ အလောဘာဒယော မန္ဒာ, သော ပုရိမနယေနေဝ လုဒ္ဓော စေဝ ဟောတိ ဒုဋ္ဌော စ မူဠှော စ။

ယဿ ပန ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ အလောဘာဒောသမောဟာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ ဣတရေ မန္ဒာ, သော ပုရိမနယေနေဝ အလုဒ္ဓော အပ္ပကိလေသော ဟောတိ ဒိဗ္ဗာရမ္မဏမ္ပိ ဒိသွာ နိစ္စလော, ဒုဋ္ဌော ပန ဟောတိ ဒန္ဓပညော စ။

ယဿ ပန ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ အလောဘာဒောသမောဟာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ ဣတရေ မန္ဒာ, သော ပုရိမနယေနေဝ အလုဒ္ဓော စေဝ ဟောတိ အဒုဋ္ဌော သီလကော စ, ဒန္ဓော ပန ဟောတိ။

တထာ ယဿ ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ အလောဘာဒောသာမောဟာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ ဣတရေ မန္ဒာ, သော ပုရိမနယေနေဝ အလုဒ္ဓော စေဝ ဟောတိ ပညဝါ စ, ဒုဋ္ဌော စ ပန ဟောတိ ကောဓနော။

ယဿ ပန ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ တယောပိ အလောဘာဒောသာမောဟာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ လောဘာဒယော မန္ဒာ, သော ပုရိမနယေနေဝ မဟာသင်္ဃရက္ခိတတ္ထေရော ဝိယ အလုဒ္ဓော အဒုဋ္ဌော ပညဝါ စ ဟောတိ"တိ။

ဇတ္တေ စ ယော လုဒ္ဓေတိ ဝုတ္တော, အယံ ရာဂစရိတော။ ဒုဋ္ဌဒန္တာ ဒောသမောဟစရိတာ။ ပညတ ဗုဒ္ဓိစရိတော။ အလုဒ္ဓအဒုဋ္ဌာ ပသန္နပကတိတာယ သဒ္ဓာစရိတာ။ ယထာ တ အမောဟပရိတရေန ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တော ဗုဒ္ဓိစရိတော, ဧဝံ ဗလဝသဒ္ဓာပရိတရေန ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တော သဒ္ဓာစရိတော။ ကာမဝိတက္ကာဒိပရိတရေန ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တော ဝိတက္ကစရိတော။ လောဘာဒိနာ တေမိဿပရိတရေန ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တော တေမိဿစရိတောတိ။ ဧဝံ လောဘာဒီသု အညတရညတရပရိတရံ ပဋိသန္ဓိဇနကံ ကမ္မံ စရိယာနံ နိဒာနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၄၅. ယံ ပန ဝုတ္တံ ကထဉ္စ ဇာနိတဗ္ဗံ အယံ ပုဂ္ဂလော ရာဂစရိတောတိအာဒိ။ တတြာယံ နယော။

ဣရိယာပထတော ကိစ္စာ၊ ဘောဇနာ ဒဿနာဒိတော။
ဓမ္မပ္ပဝတ္တိတော စေဝ၊ စရိယာယော ဝိဘာဝယေတိ။

တတ္ထ **ဣရိယာပထတော**တိ ရာဂစရိတော ဟိ ပကတိဂမနေန ဂစ္ဆန္တော စာတုရိယေန ဂစ္ဆတိ, သဏိကံ ဟဒံ နိက္ခိပတိ, သမံ နိက္ခိပတိ, သမံ ဥဒ္ဓရတိ, ဥက္ကုဋိကဉ္စဿ ပဒံ ဟောတိ။ ဒောသစရိတော ဟဒဂ္ဂေဟိ ခဏန္တော ဝိယ ဂစ္ဆတိ, သဟသာ ဟဒံ နိက္ခိပတိ, သဟသာ ဥဒ္ဓရတိ, အနုကမိုတဉ္စဿ ပဒံ ဟောတိ။ မောဟစရိတော ပရိဗ္ဗာကုလာယ ဂတိယာ ဂစ္ဆတိ, ဆမ္ဘိတော ဝိယ ပဒံ နိက္ခိပတိ, ဆမ္ဘိတော ဝိယ ဥဒ္ဓရတိ, သဟသာနုပီဠိတဉ္စဿ ပဒံ ဟောတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ မာဂဏ္ဍိယသုတ္တုပ္ပတ္တိယံ –

''ရတ္တဿ ဟိ ဥက္ကုဋိကံ ပဒံ ဘဝေ၊
ဒုဋ္ဌဿ ဟောတိ အနုကမိုတံ ပဒံ။
မူဠ္ဟဿ ဟောတိ သဟသာနုပီဠိတံ၊
ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒဿ ဣဒမီဒိသံ ပဒ''န္တိ။

ဌာနမ္ပိ ရာဂစရိတဿ ဟသာဒိကံ ဟောတိ မဓုရာကာရံ, ဒောသစရိတဿ ထဒ္ဓာကာရံ, မောဟစရိတဿ အာကုလာကာရံ။ နိသဇ္ဇာယပိ ဧသေဝ နယော။ ရာဂစရိတော စ အတရမာနော သမံ သေယျံ ပညပေတွာ သဏိကံ နိပဇ္ဇိတွာ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ သမောဓာယ ဟသာဒိကေန အာကာရေန သယတိ, ဝုဋ္ဌာပိယမာနော စ သီဃံ အဝုဋ္ဌာယ သင်္ကိတော ဝိယ သဏိကံ ပဋိဝစနံ ဒေတိ။ ဒောသစရိတော တရမာနော ယထာ တ တထာ တ သေယျံ ပညပေတွာ ပက္ခိတ္တကာယော ဘာကုဋိံ ကတွာ သယတိ, ဝုဋ္ဌာပိယမာနော စ သီဃံ ဝုဋ္ဌာယ ကုပိတော ဝိယ ပဋိဝစနံ ဒေတိ။ မောဟစရိတော ဒုဿဏ္ဌာနံ သေယျံ ပညပေတွာ ဝိက္ခိတ္တကာယော ဗဟုလံ အဓောမုခော သယတိ, ဝုဋ္ဌာပိယမာနော စ ဟုင်္ကာရံ ကရောန္တော ဒန္ဓံ ဝုဋ္ဌာတိ။ သဒ္ဓာစရိတာဒယော ပန ယသ္မာ ရာဂစရိတာဒီနံ သဘာဂါ, တသ္မာ တေသမ္ပိ တာဒိသောဝ ဣရိယာပထော ဟောတီတိ။ ဧဝံ တာဝ ဣရိယာပထတော စရိယာယော ဝိဘာဝယေ။

ကိစ္စာ တိ သမ္မဇ္ဇနာဒီသု စ ကိစ္စေသု ရာဂစရိတော သာဓုကံ သမ္မဇ္ဇနိံ ဂဟေတွာ အတရမာနော တလိကံ အဝိပ္ပကိရန္တော သိန္ဒုဝါရကုသုမသန္ထရမိဝ သန္ထရန္တော သုဒ္ဓံ သမံ သမ္မဇ္ဇတိ။ ဒောသစရိတော ဂါဠှံ သမ္မဇ္ဇနိံ ဂဟေတွာ တရမာနရူပေ ဥဘတော တလိကံ ဥဿာရေန္တော ခရေန သဒ္ဒေန အသုဒ္ဓံ ဝိသမံ သမ္မဇ္ဇတိ။ မောဟစရိတော သိထိလံ သမ္မဇ္ဇနိံ ဂဟေတွာ သမ္ပရိဝတ္တကံ အာဠောလယမာနော အသုဒ္ဓံ ဝိသမံ သမ္မဇ္ဇတိ။

ယထာ သမ္မဇ္ဇနေ, ဧဝံ စီဝရဓောဝနရဇနာဒီသုပိ သဗ္ဗကိစ္စေသု နိပုဏမဓုရသမသက္ကစ္စကာရီ ရာဂစရိတော။ ဂါဠှထဒ္ဓဝိသမကာရီ ဒောသစရိတော။ အနိပုဏဗ္ယာကုလဝိသမာပရိစ္ဆိန္နကာရီ မောဟစရိတော။ စီဝရဓာရဏမ္ပိ စ ရာဂစရိတဿ နာတိဂါဠှံ နာတိသိထိလံ ဟောတိ ဟသာဒိကံ ပရိမဏ္ဍလံ။ ဒောသစရိတဿ အတိဂါဠှံ အပရိမဏ္ဍလံ။ မောဟစရိတဿ သိထိလံ ပရိဗ္ဗာကုလံ။ သဒ္ဓာစရိတာဒယော တေသံယေဝတနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗာ, တံ သဘာဂတ္တာတိ။ ဧဝံ ကိစ္စတော စရိယာယော ဝိဘာဝယေ။

ဘောဇနာတိ ရာဂစရိတော သိနိဒ္ဓမဓုရဘောဇနပ္ပိယော ဟောတိ, ဘုဉ္ဇမာနော စ နာတိမဟန္တံ ပရိမဏ္ဍလံ အာလောပံ ကတွာ ရသပဋိသံဝေဒီ အတရမာနော ဘုဉ္ဇတိ, ကိဉ္စိဒေဝ စ သာဒုံ လဘိတွာ သောမနဿံ အာပဇ္ဇတိ ။ ဒောသစရိတော လူခအမ္ဗိလဘောဇနပ္ပိယော ဟောတိ, ဘုဉ္ဇမာနော စ မုခပူရကံ အာလောပံ ကတွာ အရသပဋိသံဝေဒီ တရမာ

နော ဘုဉ္ဇတိ, ကိဉ္စိဒေဝ စ အသာဓုံ လဘိတွာ ဒေါမနဿံ အာပဇ္ဇတိ။ မောဟစရိတော အနိယတရုစိကော ဟောတိ, ဘုဉ္ဇမာနော စ အပရိမဏ္ဍလံ ပရိတ္တံ အာလောပံ ကတွာ ဘာဇနေ ဆဍ္ဍေန္တော မုခံ မက္ခေန္တော ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော တံ တံ ဝိတက္ကေန္တော ဘုဉ္ဇတိ။ သဒ္ဓါစရိတာဒယောပိ တေသံယေဝါနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗာ, တံသဘာဂတ္တာတိ။ ဧဝံ ဘောဇနတော စရိယာယော ဝိဘာဝယေ။

ဒဿနာဒိတော တိ ရာဂစရိတော ဤသကမ္ပိ မနောရမံ ရူပံ ဒိသွာ ဝိမှယမာနော ဝိယ စိရံ ဩလောကေတိ, ပရိတ္တေပိ ဂုဏေ သဇ္ဇတိ, ဘူတမ္ပိ ဒေါသံ န ဂဏှာတိ, ပက္ကမန္တောပိ အမုဉ္စိတုကာမောဝ ဟုတွာ သာပေက္ခော ပက္ကမတိ။ ဒေါသစရိတော ဤသကမ္ပိ အမနောရမံ ရူပံ ဒိသွာ ကိလန္တရူပော ဝိယ န စိရံ ဩလောကေတိ, ပရိတ္တေပိ ဒေါသေ ပဋိဟညတိ, ဘူတမ္ပိ ဂုဏံ န ဂဏှာတိ, ပက္ကမန္တောပိ မုဉ္စိတုကာမောဝ ဟုတွာ အနပေက္ခော ပက္ကမတိ။ မောဟစရိတော ယံကိဉ္စိ ရူပံ ဒိသွာ ပရပစ္စယိကော ဟောတိ, ပရံ နိန္ဒန္တံ သုတွာ နိန္ဒတိ, ပသံသန္တံ သုတွာ ပသံသတိ, သယံ ပန အညာဏုပေက္ခာယ ဥပေက္ခကောဝ ဟောတိ။ ဧသ နယော သဒ္ဒသဝနာဒီသုပိ။ သဒ္ဓါစရိတာဒယော ပန တေသံယေဝါနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗာ, တံသဘာဂတ္တာတိ။ ဧဝံ ဒဿနာဒိတော စရိယာယော ဝိဘာဝယေ။

ဓမ္မပ္ပဝတ္တိတော စေဝ တိ ရာဂစရိတဿ စ မာယာ, သာဌေယျံ, မာနော, ပါပိစ္ဆတာ, မဟိစ္ဆတာ, အသန္တုဋ္ဌိတာ, သိင်္ဂံ, စာပလျန္တိ ဧဝမာဒယော ဓမ္မာ ဗဟုလံ ပဝတ္တန္တိ။ ဒေါသစရိတဿ ကောဓော, ဥပနာဟော, မက္ခော, ပဠာသော, ဣဿာ, မစ္ဆရိယန္တိ ဧဝမာဒယော။ မောဟစရိတဿ ထိနံ, မိဒ္ဓံ, ဥဒ္ဓစ္စံ, ကုက္ကုစ္စံ, ဝိစိကိစ္ဆာ, အာဓာနဂ္ဂါဟိတာ, ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂိတာတိ ဧဝမာဒယော။ သဒ္ဓါစရိတဿ မုတ္တစာဂတာ, အရိယာနံ ဒဿနကာမတာ, သဒ္ဓမ္မံ သောတုကာမတာ, ပါမောဇ္ဇဗဟုလတာ, အသဌတာ, အမာယာဝိတာ, ပသာဒနီယေသု ဌာနေသု ပသာဒေါတိ ဧဝမာဒယော။ ဗုဒ္ဓိစရိတဿ သောဝစဿတာ, ကလျာဏမိတ္တတာ, ဘောဇနေမတ္တညုတာ, သတိသမ္ပဇညံ, ဇာဂရိယာနုယောဂေါ, သံဝေဇနီယေသု ဌာနေသု သံဝေဂေါ, သံဝိဂ္ဂဿ စ ယောနိသော ပဓာနန္တိ ဧဝမာဒယော။ ဝိတက္ကစရိတဿ ဘဿဗဟုလတာ, ဂဏာရာမတာ, ကုသလာနုယောဂေ အရတိ, အနဝဋ္ဌိတကိစ္စတာ, ရတ္တိံ ဓူမာယနာ , ဒိဝါ ပဇ္ဇလနာ, ဟုရာဟုရံ ဓာဝနာတိ ဧဝမာဒယော ဓမ္မာ ဗဟုလံ ပဝတ္တန္တီတိ။ ဧဝံ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိတော စရိယာယော ဝိဘာဝယေ။

ယသ္မာ ပန ဣဒံ စရိယာဝိဘာဝနဝိဓာနံ သဗ္ဗာကာရေန နေဝ ပါဠိယံ န အဋ္ဌကထာယံ အာဂတံ, ကေဝလံ အာစရိယမတာနုသာရေန ဝုတ္တံ, တသ္မာ န သာရတော ပစ္စေတဗ္ဗံ။ ရာဂစရိတဿ ဟိ ဝုတ္တာနိ ဣရိယာပထာဒီနိ ဒေါသစရိတာဒယောပိ အပ္ပမာဒဝိဟာရိနော ကာတုံ သက္ကောန္တိ။ သံသဋ္ဌစရိတဿ စ ပုဂ္ဂလဿ ဧကဿေဝ ဘိန္နလက္ခဏာ ဣရိယာပထာဒယော န ဥပပဇ္ဇန္တိ။ ယံ ပနေတံ အဋ္ဌကထာသု စရိယာဝိဘာဝနဝိဓာနံ ဝုတ္တံ, တဒေဝ သာရတော ပစ္စေတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉှေတံ ''စေတောပရိယဉာဏဿ လာဘီ အာစရိယော စရိယံ ဉတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေဿတိ, ဣတရေန အန္တေဝါသိကော ပုစ္ဆိတဗ္ဗော''တိ။ တသ္မာ စေတောပရိယဉာဏေန ဝါ တံ ဝါ ပုဂ္ဂလံ ပုစ္ဆိတွာ ဇာနိတဗ္ဗံ။ အယံ ပုဂ္ဂလော ရာဂစရိတော, အယံ ဒေါသာဒီသု အညတရစရိတောတိ။

၄၆. ကိံ စရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ကိံ သပ္ပာယန္တိ ဧတ္ထ ပန သေနာသနံ တာဝ ရာဂစရိတဿ အဓောတဝေဒိကံ ဘူမဋ္ဌကံ အကတပဗ္ဘာရကံ တိဏကုဋိကံ ပဏ္ဏသာလာဒီနံ အညတရံ ရဇောကိဏ္ဏံ ဇတုကာဘရိတံ ဩလုဂ္ဂဝိလုဂ္ဂံ အတိဥစ္စံ ဝါ အတိနီစံ ဝါ ဥဇ္ဇင်္ဂလံ သာသင်္ကံ အသုစိဝိသမမဂ္ဂံ, ယတ္ထ မဉ္စပီဌမ္ပိ မင်္ကုဏဘရိတံ ဒုရူပံ ဒုဗ္ဗဏ္ဏံ, ယံ ဩလောကေန္တဿေဝ ဇိဂုစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တာဒိသံ သပ္ပာယံ။ နိဝါသနပါရုပနံ အန္တစ္ဆိန္နံ ဩလမ္ဗဝိလမ္ဗသုတ္တကာကိဏ္ဏံ ဇာလပူဝသဒိသံ သာဏိ ဝိယ ခရသမ္ဖဿံ ကိလိဋ္ဌံ ဘာရိကံ ကိစ္ဆပရိဟရဏံ သပ္ပာယံ။ ပတ္တောပိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော မတ္တိကာပတ္တော ဝါ အာဏိဂဏ္ဌိကာဟတော အယောပတ္တော ဝါ ဂရုကော ဒုဿဏ္ဌာနော သီသကပါလမိဝ ဇေဂုစ္ဆော ဝဋ္ဋတိ။ ဘိက္ခာစာရမဂ္ဂေါပိ အမနာပေါ အနာသန္နဂါမော ဝိသမော ဝဋ္ဋတိ။ ဘိက္ခာစာရဂါမောပိ ယတ္ထ မနုဿာ အပဿန္တာ ဝိယ စရန္တိ, ယတ္ထ ဧကကုလေပိ ဘိက္ခံ အလဘိတွာ နိက္ခမန္တံ ''ဧဟိ, ဘန္တေ''တိ အာသနသာလံ ပဝေသေတွာ ယာဂုဘတ္တံ ဒတွာ ဂစ္ဆန္တာ ဂါဝီ ဝိယ ဝဇေ ပဝေသေတွာ အနပလောကေန္တာ ဂစ္ဆန္တိ, တာဒိသော ဝဋ္ဋတိ ။ ပရိဝိသကမနုဿာပိ ဒါသာ ဝါ ကမ္မကရာ ဝါ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ ဒုဒ္ဒသိကာ ကိလိဋ္ဌဝသနာ ဒုဂ္ဂန္ဓာ ဇေဂုစ္ဆာ, ယေ အစိတ္တီကာရေန ယာဂုဘတ္တံ ဆဍ္ဍေန္တာ ဝိယ ပရိဝိသန္တိ, တာဒိသာ သပ္ပာယာ။ ယာဂုဘတ္တခဇ္ဇကမ္ပိ လူခံ ဒုဗ္ဗဏ္ဏံ သာမာကကုဒ္ရူသကကဏာဇကာဒိမယံ ပူတိတက္ကံ ဗိလင်္ဂံ ဇိဏ္ဏသာကသူပေယျံ

ယံကိဉ္စိဒေဝ ကေဝလံ ဥဒရပူရမတ္တံ ဝဋ္ဋတိ။ ဣရိယာပထောပိဿ ဌာနံ ဝါ စင်္ကမော ဝါ ဝဋ္ဋတိ။ အာရမ္မဏံ နီလာဒီသု ဝဏ္ဏကသိဏေသု ယံကိဉ္စိ အပရိသုဒ္ဓဝဏ္ဏန္တိ ဣဒံ ရာဂစရိတဿ သပ္ပာယံ။

ဒောသစရိတဿ သေနာသနံ နာတိဥစ္စံ နာတိနီစံ ဆာယူဒကသမ္ပန္နံ သုဝိဘတ္တဘိတ္တိထမ္ဘသောပာနံ သုပရိနိဋ္ဌိတမာလာကမ္မလတာကမ္မနာနာဝိဓစိတ္တကမ္မသမုဇ္ဇလသမသိနိဒ္ဓမုဒုဘူမိတလံ ဗြဟ္မဝိမာနမိဝ ကုသုမဒါမဝိစိတြဝဏ္ဏစေလဝိတာနသမလင်္ကတံ သုပညတ္တသုစိမနောရမတ္ထရဏမဉ္စပီဌံ တတ္ထ တတ္ထ ဝါသတ္ထာယ နိက္ခိတ္တကုသုမဝါသဂန္ဓသုဂန္ဓံ ယံ ဒဿနမတ္တေနေဝ ပီတိပါမောဇ္ဇံ ဇနယတိ, ဧဝရူပံ သပ္ပာယံ။ တဿ ပန သေနာသနဿ မဂ္ဂေပိ သဗ္ဗပရိဿယဝိမုတ္တော သုစိသမတလော အလင်္ကတပဋိယတ္တောဝ ဝဋ္ဋတိ။ သေနာသနပရိက္ခာရောပေတ္ထ ကီဋမင်္ကုဏဒီဃဇာတိမူသိကာနံ နိဿယပရိစ္ဆိန္ဒနတ္ထံ နာတိဗဟုကော, ဧကမဉ္စပီဌမတ္တမေဝ ဝဋ္ဋတိ။ နိဝါသနပါရုပနမ္ပိဿ စီနပဋ္ဋသောမာရပဋ္ဋကောသေယျကပ္ပာသိကသုခုမခောမာဒီနံ ယံ ယံ ပဏီတံ, တေန တေန ဧကပဋ္ဋံ ဝါ ဒုပဋ္ဋံ ဝါ သလ္လဟုကံ သမဏသာရုပ္ပေန သုရတ္တံ သုဒ္ဓဝဏ္ဏံ ဝဋ္ဋတိ။ ပတ္တော ဥဒကပုပ္ဖုဠမိဝ သုသဏ္ဌာနော မဏိ ဝိယ သုမဋ္ဌော နိမ္မလော သမဏသာရုပ္ပေန သုပရိသုဒ္ဓဝဏ္ဏော အယောမယော ဝဋ္ဋတိ။ ဘိက္ခာစာရမဂ္ဂေ ပရိဿယဝိမုတ္တော သမော မနာပေါ နာတိဒူရနစ္စာသန္နဂါမော ဝဋ္ဋတိ။ ဘိက္ခာစာရဂါမောပိ ယတ္ထ မနုဿာ "ဣဒါနိ အယျော အာဂမိဿတီ"တိ သိတ္တသမ္မဋ္ဌေ ပဒေသေ အာသနံ ပညပေတွာ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ပတ္တံ အာဒါယ ဃရံ ပဝေသေတွာ ပညတ္တာသနေ နိသီဒါပေတွာ သက္ကစ္စံ သဟတ္ထာ ပရိဝိသန္တိ, တာဒိသော ဝဋ္ဋတိ။ ပရိဝေသကာ ပနဿ ယေ ဟောန္တိ အဘိရူပါ ပါသာဒိကာ သုနှာတာ သုဝိလိတ္တာ ဓူပဝါသကုသုမဂန္ဓသုရဘိနော နာနာဝိရာဂသုစိမနုညဝတ္ထာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတာ သက္ကစ္စကာရိနော, တာဒိသာ သပ္ပာယာ။ ယာဂုဘတ္တခဇ္ဇကမ္ပိ ဝဏ္ဏဂန္ဓရသသမ္ပန္နံ ဩဇဝန္တံ မနောရမံ သဗ္ဗာကာရပဏီတံ ယာဝဒတ္ထံ ဝဋ္ဋတိ။ ဣရိယာပထောပိဿ သေယျာ ဝါ နိသဇ္ဇာ ဝါ ဝဋ္ဋတိ, အာရမ္မဏံ နီလာဒီသု ဝဏ္ဏကသိဏေသု ယံကိဉ္စိ သုပရိသုဒ္ဓဝဏ္ဏန္တိ ဣဒံ ဒောသစရိတဿ သပ္ပာယံ။

မောဟစရိတဿ သေနာသနံ ဒိသာမုခံ အသမ္ဗာဓံ ဝဋ္ဋတိ, ယတ္ထ နိသိန္နဿ ဝိဝဋာ ဒိသာ ခါယန္တိ, ဣရိယာပထေသု စင်္ကမော ဝဋ္ဋတိ။ အာရမ္မဏံ ပနဿ ပရိတ္တံ သုပ္ပမတ္တံ သရာဝမတ္တံ ဝါ (ခုဒ္ဒကံ) န ဝဋ္ဋတိ။ သမ္ဗာဓသ္မိဉှိ ဩကာသေ စိတ္တံ ဘိယျော သမ္မောဟမာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ဝိပုလံ မဟာကသိဏံ ဝဋ္ဋတိ။ သေသံ ဒောသစရိတဿ ဝုတ္တသဒိသမေဝါတိ ဣဒံ မောဟစရိတဿ သပ္ပာယံ။

သဒ္ဓာစရိတဿ သဗ္ဗမ္ပိ ဒောသစရိတမှိ ဝုတ္တဝိဓာနံ သပ္ပာယံ။ အာရမ္မဏေသု စ အနုဿတိဋ္ဌာနမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။

ဗုဒ္ဓိစရိတဿ သေနာသနာဒီသု ဣဒံ နာမ အသပ္ပာယန္တိ နတ္ထိ။

ဝိတက္ကစရိတဿ သေနာသနံ ဝိဝဋံ ဒိသာမုခံ ယတ္ထ နိသိန္နဿ အာရာမဝနပေါက္ခရဏီရာမဏေယျကာနိ ဂါမနိဂမဇနပဒပဋိပါဋိယော နီလောဘာသာ စ ပဗ္ဗတာ ပညာယန္တိ, တံ န ဝဋ္ဋတိ, တဉှိ ဝိတက္ကဝိဓာဝနဿေဝ ပစ္စယော ဟောတိ, တသ္မာ ဂမ္ဘီရေ ဒရီမုခေ ဝနပ္ပဋိစ္ဆန္နေ ဟတ္ထိကုစ္ဆိပဗ္ဘာရမဟိန္ဒဂုဟာသဒိသေ သေနာသနေ ဝသိတဗ္ဗံ။ အာရမ္မဏမ္ပိဿ ဝိပုလံ န ဝဋ္ဋတိ။ တာဒိသဉှိ ဝိတက္ကဝသေန သန္ဓာဝနဿ ပစ္စယော ဟောတိ။ ပရိတ္တံ ပန ဝဋ္ဋတိ။

သေသံ ရာဂစရိတဿ ဝုတ္တသဒိသမေဝါတိ ဣဒံ ဝိတက္ကစရိတဿ သပ္ပာယံ။ အယံ အတ္တနော စရိယာနုကူလန္တိ ဧတ္ထ အာဂတစရိယာနံ ပဘေဒနိဒါနဝိဘာဝနသပ္ပာယပရိစ္ဆေဒတော ဝိတ္ထာရော။ န စ တာဝ စရိယာနုကူလံ ကမ္မဋ္ဌာနံ သဗ္ဗာကာရေန အာဝိကတံ။ တဉှိ အနန္တရဿ မာတိကာပဒဿ ဝိတ္ထာရေ သယမေဝ အာဝိဘဝိဿတိ။

စတ္တာလီသကမ္မဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ

၄၇. တသ္မာ ယံ ဝုတ္တံ စတ္တာလီသာယ ကမ္မဋ္ဌာနေသု အညတရံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာတိ ဧတ္ထ သင်္ခါတနိဒ္ဒေသတော, ဥပစာရပ္ပနာဝဟတော, ဈာနပ္ပဘေဒတော, သမတိက္ကမတော, ဝဍ္ဎနာဝဍ္ဎနတော, အာရမ္မဏတော, ဘူမိ

တော, ဂဟဏတော, ပစ္စယတော, စရိယာနုကူလတောတိ ဣမေဟိ တာဝ ဒသဟာကာရေဟိ ကမ္မဋ္ဌာနဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ **သင်္ခါတနိဒ္ဒေသတော** တိ စတ္တာလီသာယ ကမ္မဋ္ဌာနေသူတိ ဟိ ဝုတ္တံ, တတြိမာနိ စတ္တာလီသ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ ဒသ ကသိဏာ, ဒသ အသုဘာ, ဒသ အနုဿတိယော, စတ္တာရော ဗြဟ္မဝိဟာရာ, စတ္တာရော အာရုပ္ပာ, ဧကာ သညာ, ဧကံ ဝဝတ္ထာနန္တိ။

တတ္ထ ပထဝီကသိဏံ, အာပောကသိဏံ, တေဇောကသိဏံ, ဝါယောကသိဏံ, နီလကသိဏံ, ပီတကသိဏံ, လောဟိတကသိဏံ, ဩဒါတကသိဏံ, အာလောကကသိဏံ, ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏန္တိ ဣမေ **ဒသ ကသိဏာ**။

ဥဒ္ဓုမာတကံ, ဝိနီလကံ, ဝိပုဗ္ဗကံ, ဝိစ္ဆိဒ္ဒကံ, ဝိက္ခာယိတကံ, ဝိက္ခိတ္တကံ, ဟတဝိက္ခိတ္တကံ, လောဟိတကံ, ပုဠုဝကံ, အဋ္ဌိကန္တိ ဣမေ **ဒသ အသုဘာ**။

ဗုဒ္ဓါနုဿတိ, ဓမ္မာနုဿတိ, သင်္ဃာနုဿတိ, သီလာနုဿတိ, စာဂါနုဿတိ, ဒေဝတာနုဿတိ, မရဏာနုဿတိ, ကာယဂတာသတိ, အာနာပါနဿတိ, ဥပသမာနုဿတီတိ ဣမာ **ဒသ အနုဿတိယော**။

မေတ္တာ, ကရုဏာ, မုဒိတာ, ဥပေက္ခာတိ ဣမေ **စတ္တာရော ဗြဟ္မဝိဟာရာ**။

အာကာသာနဉ္စာယတနံ, ဝိညာဏဉ္စာယတနံ, အာကိဉ္စညာယတနံ, နေဝသညာနာသညာယတနန္တိ ဣမေ **စတ္တာရော အာရုပ္ပာ**။ အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ **ဧကာ သညာ**။ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ **ဧကံ ဝဝတ္ထာန**န္တိ ဧဝံ သင်္ခါတနိဒ္ဒေသတော ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဥပစာရပ္ပနာဝဟတော တိ ဌပေတွာ ကာယဂတာသတိဉ္စ အာနာပါနဿတိဉ္စ အဝသေသာ အဋ္ဌ အနုဿတိယော, အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ, စတုဓာတုဝဝတ္ထာနန္တိ ဣမာနေဝ ဒသ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ ဥပစာရဝဟာနိ။ သေသာနိ အပ္ပနာဝဟာနိ။ ဧဝံ ဥပစာရပ္ပနာဝဟတော။

ဈာနပ္ပဘေဒတော တိ အပ္ပနာဝဟေသု စေတ္ထ အာနာပါနဿတိယာ သဒ္ဓိံ ဒသ ကသိဏာ စတုက္ကဇ္ဈာနိကာ ဟောန္တိ။ ကာယဂတာသတိယာ သဒ္ဓိံ ဒသ အသုဘာ ပဌမဇ္ဈာနိကာ။ ပုရိမာ တယော ဗြဟ္မဝိဟာရာ တိကဇ္ဈာနိကာ။ စတုတ္ထဗြဟ္မဝိဟာရော စတ္တာရော စ အာရုပ္ပာ စတုတ္ထဇ္ဈာနိကာတိ ဧဝံ ဈာနပ္ပဘေဒတော။

သမတိက္ကမတော တိ ဒွေ သမတိက္ကမာ အင်္ဂသမတိက္ကမော စ အာရမ္မဏသမတိက္ကမော စ။ တတ္ထ သဗ္ဗေသုပိ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနိကေသု ကမ္မဋ္ဌာနေသု အင်္ဂသမတိက္ကမော ဟောတိ ဝိတက္ကဝိစာရာဒီနိ ဈာနင်္ဂါနိ သမတိက္ကမိတွာ တေသွေဝါရမ္မဏေသု ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနံ ပတ္တဗ္ဗတော။ တထာ စတုတ္ထဗြဟ္မဝိဟာရေ။ သောပိ ဟိ မေတ္တာဒီနံယေဝ အာရမ္မဏေ သောမနဿံ သမတိက္ကမိတွာ ပတ္တဗ္ဗောတိ။ စတူသု ပန အာရုပ္ပေသု အာရမ္မဏသမတိက္ကမော ဟောတိ။ ပုရိမေသု ဟိ နဝသု ကသိဏေသု အညတရံ သမတိက္ကမိတွာ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ပတ္တဗ္ဗံ။ အာကာသာဒီနိ စ သမတိက္ကမိတွာ ဝိညာဏဉ္စာယတနာဒီနိ။ သေသေသု သမတိက္ကမော နတ္ထီတိ ဧဝံ သမတိက္ကမတော။

ဝဍ္ဎနာဝဍ္ဎနတော တိ ဣမေသု စတ္တာလီသာယ ကမ္မဋ္ဌာနေသု ဒသ ကသိဏာနေဝ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာနိ။ ယတ္တကဉှိ ဩကာသံ ကသိဏေန ဖရတိ, တဒဗ္ဘန္တရေ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဒံ သောတုံ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပါနိ ပဿိတုံ ပရသတ္တာနဉ္စ စေတသာ စိတ္တမညာတုံ သမတ္ထော ဟောတိ။ ကာယဂတာသတိ ပန အသုဘာနိ စ န ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာနိ။ ကသ္မာ? ဩကာသေန ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ အာနိသံသာဘာဝတော စ။ သာ စ နေသံ ဩကာသေန ပရိစ္ဆိန္နတာ ဘာဝနာနယေ အာဝိဘဝိဿတိ။ တေသု ပန ဝဍ္ဎိတေသု ကုဏပရာသိယေဝ ဝဍ္ဎတိ, န ကောစိ အာနိသံသော အတ္ထိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ သောပါကပဉှဗျာကရဏေ, “ဝိဘူတာ ဘဂဝါ ရူပသညာ အဝိဘူတာ အဋ္ဌိကသညာ”တိ။ တတြ ဟိ နိမိတ္တဝဍ္ဎနဝသေန ရူပသညာ ဝိဘူတာတိ ဝုတ္တာ။ အဋ္ဌိကသညာ အဝဍ္ဎနဝသေန အဝိဘူတာတိ ဝုတ္တာ။

ယံ ပနေတံ "ကေဝလံ အဋ္ဌိသညာယ, အဖရိ ပထဝိံ ဣမ"န္တိ (ထေရဂ. ၁၈) ဝုတ္တံ, တံ လာဘိဿ သတော ဥပဋ္ဌာနာကာရဝသေန ဝုတ္တံ။ ယထေဝ ဟိ ဓမ္မာသောကကာလေ ကရဝီကသကုဏော သမန္တာ အာဒါသဘိတ္တီသု အတ္တနော ဆာယံ ဒိသွာ သဗ္ဗဒိသာသု ကရဝီကသညီ ဟုတွာ မဓုရံ ဂိရံ နိစ္ဆာရေသိ, ဧဝံ ထေရောပိ အဋ္ဌိကသညာယ လာဘိတ္တာ သဗ္ဗဒိသာသု ဥပဋ္ဌိတံ နိမိတ္တံ ပဿန္တော ကေဝလာပိ ပထဝီ အဋ္ဌိကဘရိတာတိ စိန္တေသီတိ။

ယဒိ ဧဝံ ယာ အသုဘဇ္ဈာနာနံ အပ္ပမာဏာရမ္မဏတာ ဝုတ္တာ, သာ ဝိရုဇ္ဈတီတိ။ သာ စ န ဝိရုဇ္ဈတိ။ ကဿစိ ဟိ ဥဒ္ဓုမာတကေ ဝါ အဋ္ဌိကေ ဝါ မဟန္တေ နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ။ ကဿစိ အပ္ပကေ။ ဣမိနာ ပရိယာယေန ဧကစ္စဿ ပရိတ္တာရမ္မဏံ ဈာနံ ဟောတိ။ ဧကစ္စဿ အပ္ပမာဏာရမ္မဏန္တိ။ ယော ဝါ ဧတံ ဝဍ္ဎနေ အာဒီနဝံ အပဿန္တော ဝဍ္ဎေတိ။ တံ သန္ဓာယ "အပ္ပမာဏာရမ္မဏ"န္တိ ဝုတ္တံ။ အာနိသံသာဘာဝတ ပန န ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာနီတိ။

ယထာ စ တာနိ, ဧဝံ သေသာနိပိ န ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာနိ။ ကသ္မာ? တေသု ဟိ အာနာပာနနိမိတ္တံ တာဝ ဝဍ္ဎယတော ဝါတရာသိယေဝ ဝဍ္ဎတိ, ဩကာသေန စ ပရိစ္ဆိန္နံ။ ဣတိ သာဒီနဝတ္တာ ဩကာသေန စ ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ န ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ။ ဗြဟ္မဝိဟာရာ သတ္တာရမ္မဏာ, တေသံ နိမိတ္တံ ဝဍ္ဎယတော သတ္တရာသိယေဝ ဝဍ္ဎေယျ, န စ တေန အတ္ထော အတ္ထိ, တသ္မာ တမ္ပိ န ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ။ ယံ ပန ဝုတ္တံ "မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ"တိ (ဒီ. နိ. ၁.၅၅၆) အာဒိ, တံ ပရိဂ္ဂဟဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။ ဧကာဝါသဒွိအာဝါသာဒိနာ ဟိ အနုက္ကမေန ဧကိဿာ ဒိသာယ သတ္တေ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဘာဝေန္တော ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာတိ ဝုတ္တော။ န နိမိတ္တံ ဝဍ္ဎေန္တော။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တမေဝ စေတ္ထ နတ္ထိ။ ယဒယံ ဝဍ္ဎေယျ, ပရိတ္တအပ္ပမာဏာရမ္မဏတာပေတ္ထ ပရိဂ္ဂဟဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အာရုပ္ပာရမ္မဏေသုပိ အာကာသံ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမတ္တာ။ တဉှိ ကသိဏာပဂမဝသေနေဝ မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ တတော ပရံ ဝဍ္ဎယတောပိ န ကိဉ္စိ ဟောတိ။ ဝိညာဏံ သဘာဝဓမ္မတ္တာ။ န ဟိ သက္ကာ သဘာဝဓမ္မံ ဝဍ္ဎေတုံ။ ဝိညာဏာပဂမော ဝိညာဏဿ အဘာဝမတ္တတ္တာ။ နေဝသညာနာသညာယတနာရမ္မဏံ သဘာဝဓမ္မတ္တာယေဝ န ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ။ သေသာနိ အနိမိတ္တတ္တာ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တဉှိ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ နာမ ဘဝေယျ။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒီနဉ္စ နေဝ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ အာရမ္မဏံ ဟောတိ, တသ္မာ တံ န ဝဍ္ဎေတဗ္ဗန္တိ ဧဝံ ဝဍ္ဎနာဝဍ္ဎနတော။

အာရမ္မဏတော တိ ဣမေသု စ စတ္တာလီသာယ ကမ္မဋ္ဌာနေသု ဒသကသိဏာ, ဒသအသုဘာ, အာနာပာနဿတိ, ကာယဂတာသတီတိ ဣမာနိ ဒွါဝီသတိပဋိဘာဂနိမိတ္တာရမ္မဏာနိ။ သေသာနိ န ပဋိဘာဂနိမိတ္တာရမ္မဏာနိ။ တထာ ဒသသု အနုဿတီသု ဌပေတွာ အာနာပာနဿတိဉ္စ ကာယဂတာသတိဉ္စ အဝသေသာ အဋ္ဌ အနုဿတိယော, အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ, စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ, ဝိညာဏဉ္စာယတနံ, နေဝသညာနာသညာယတနန္တိ ဣမာနိ ဒွါဒသ သဘာဝဓမ္မာရမ္မဏာနိ။ ဒသ ကသိဏာ, ဒသ အသုဘာ, အာနာပာနဿတိ, ကာယဂတာသတီတိ ဣမာနိ ဒွါဝီသတိ နိမိတ္တာရမ္မဏာနိ။ သေသာနိ ဆ န ဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။ တထာ ဝိပုဗ္ဗကံ, လောဟိတကံ, ပုဠဝကံ, အာနာပာနဿတိ, အာပောကသိဏံ, တေဇောကသိဏံ, ဝါယောကသိဏံ, ယဉ္စ အာလောကကသိဏေ သူရိယာဒီနံ ဩဘာသမဏ္ဍလာရမ္မဏန္တိ ဣမာနိ အဋ္ဌ စလိတာရမ္မဏာနိ, တာနိ စ ခော ပုဗ္ဗဘာဂေ, ပဋိဘာဂံ ပန သန္နိသိန္နမေဝ ဟောတိ။ သေသာနိ န စလိတာရမ္မဏာနီတိ ဧဝံ အာရမ္မဏတော။

ဘူမိတောတိ ဧတ္ထ စ ဒသ အသုဘာ, ကာယဂတာသတိ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညာတိ ဣမာနိ ဒွါဒသ ဒေဝေသု နပ္ပဝတ္တန္တိ။ တာနိ ဒွါဒသ, အာနာပာနဿတိ စာတိ ဣမာနိ တေရသ ဗြဟ္မလောကေ နပ္ပဝတ္တန္တိ ။ အရူပဘဝေ ပန ဌပေတွာ စတ္တာရော အာရုပ္ပေ အညံ နပ္ပဝတ္တတိ။ မနုဿေသု သဗ္ဗာနိပိ ပဝတ္တန္တီတိ ဧဝံ ဘူမိတော။

ဂဟဏတောတိ ဒိဋ္ဌဖုဋ္ဌသုတဂ္ဂဟဏတောပေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတြ ဌပေတွာ ဝါယောကသိဏံ သေသာ နဝ ကသိဏာ, ဒသ အသုဘာတိ ဣမာနိ ဧကူနဝီသတိ ဒိဋ္ဌေန ဂဟေတဗ္ဗာနိ။ ပုဗ္ဗဘာဂေ စက္ခုနာ ဩလောကေတွာ နိမိတ္တံ နေသံ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ကာယဂတာသတိယံ တစပဉ္စကံ ဒိဋ္ဌေန, သေသံ သုတေနာတိ ဧဝံ တဿာ အာရမ္မဏံ ဒိဋ္ဌသုတေန ဂဟေတဗ္ဗံ။ အာနာပာနဿတိ ဖုဋ္ဌေန, ဝါယောကသိဏံ ဒိဋ္ဌဖုဋ္ဌေန, သေသာနိ အဋ္ဌာရသ သုတေန ဂဟေတဗ္ဗာနိ။ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရော, စတ္တာရော အာရုပ္ပာတိ ဣမာနိ စေတ္ထ န အာဒိကမ္မိကေန ဂဟေတဗ္ဗာနိ။ သေသာနိ ပဉ္စတိံသ ဂဟေတဗ္ဗာနီတိ ဧဝံ ဂဟဏတော။

ပစ္စယတောတိ ဣမေသု ပန ကမ္မဋ္ဌာနေသု ဌပေတွာ အာကာသကသိဏံ သေသာ နဝ ကသိဏာ အာရုပ္ပာနံ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, ဒသ ကသိဏာ အဘိညာနံ, တယော ဗြဟ္မဝိဟာရာ စတုတ္ထဗြဟ္မဝိဟာရဿ, ဟေဋ္ဌိမံ ဟေဋ္ဌိမံ အာရုပ္ပံ ဥပရိမဿ ဥပရိမဿ, နေဝသညာနာသညာယတနံ နိရောဓသမာပတ္တိယာ, သဗ္ဗာနိပိ သုခဝိဟာရဝိပဿနာဘဝသမ္ပတ္တီနန္တိ ဧဝံ ပစ္စယတော။

စရိယာနုကူလတောတိ စရိယာနံ အနုကူလတောပေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေယျထိဒံ – ရာဂစရိတဿ တာဝ ဧတ္ထ ဒသ အသုဘာ, ကာယဂတာသတီတိ ဧကာဒသ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ အနုကူလာနိ။ ဒေါသစရိတဿ စတ္တာရော ဗြဟ္မဝိဟာရာ, စတ္တာရိ ဝဏ္ဏကသိဏာနီတိ အဋ္ဌ။ မောဟစရိတဿ, ဝိတက္ကစရိတဿ စ ဧကံ အာနာပာနဿတိ ကမ္မဋ္ဌာနမေဝ။ သဒ္ဓါစရိတဿ ပုရိမာ ဆ အနုဿတိယော။ ဗုဒ္ဓိစရိတဿ မရဏဿတိ, ဥပသမာနုဿတိ, စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညာတိ စတ္တာရိ။ သေသကသိဏာနိ, စတ္တာရော စ အာရုပ္ပာ သဗ္ဗစရိတာနံ အနုကူလာနိ။ ကသိဏေသု စ ယံကိဉ္စိ ပရိတ္တံ ဝိတက္ကစရိတဿ, အပ္ပမာဏံ မောဟစရိတဿာတိ။

ဧဝမေတ္ထ စရိယာနုကူလတော ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ သဗ္ဗဉ္စေတံ ဥဇုဝိပစ္စနီကဝသေန စ အတိသပ္ပာယဝသေန စ ဝုတ္တံ။ ရာဂါဒီနံ ပန အဝိက္ခမ္ဘိကာ သဒ္ဓါဒီနံ ဝါ အနုပကာရာ ကုသလဘာဝနာ နာမ နတ္ထိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ မေဃိယသုတ္တေ –

“စတ္တာရော ဓမ္မာ ဥတ္တရိ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ အသုဘာ ဘာဝေတဗ္ဗာ ရာဂဿ ပဟာနာယ။ မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ ဗျာပါဒဿ ပဟာနာယ။ အာနာပာနဿတိ ဘာဝေတဗ္ဗာ ဝိတက္ကုပစ္ဆေဒါယ။ အနိစ္စသညာ ဘာဝေတဗ္ဗာ အသ္မိမာနသမုဂ္ဃာတာယာ”တိ။

ရာဟုလသုတ္တေပိ “မေတ္တံ, ရာဟုလ, ဘာဝနံ ဘာဝေဟီ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၂.၁၂၀) နယေန ဧကဿေဝ သတ္တ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ ဝုတ္တာနိ။ တသ္မာ ဝစနမတ္တေ အဘိနိဝေသံ အကတွာ သဗ္ဗတ္ထ အဓိပ္ပာယော ပရိယေသိတဗ္ဗောတိ အယံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာတိ ဧတ္ထ ကမ္မဋ္ဌာနကထာ ဝိနိစ္ဆယော။

၄၈. ဂဟေတွာတိ ဣမဿ ပန ပဒဿ အယမတ္ထဒီပနာ။ “တေန ယောဂိနာ ကမ္မဋ္ဌာနဒါယကံ ကလျာဏမိတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ကလျာဏမိတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဗုဒ္ဓဿ ဝါ ဘဂဝတော အာစရိယဿ ဝါ အတ္တာနံ နိယျာတေတွာ သမ္ပန္နစ္ဆန္ဒာသယေန သမ္ပန္နာဓိမုတ္တိနာ စ ဟုတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ယာစိတဗ္ဗံ။

တတြ “ဣမာဟံ ဘဂဝါ အတ္တဘာဝံ တုမှာကံ ပရိစ္စဇာမီ”တိ ဧဝံ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အတ္တာ နိယျာတေတဗ္ဗော။ ဧဝဉှိ အနိယျာတေတွာ ပန္တေသု သေနာသနေသု ဝိဟရန္တော ဘေရဝါရမ္မဏေ အာပာထမာဂတေ သန္ထမ္ဘိတုံ အသက္ကောန္တော ဂါမန္တံ ဩသရိတွာ ဂိဟီဘူတော သံသဋ္ဌော ဟုတွာ အနေသနံ အာပဇ္ဇိတွာ အနယဗျသနံ ပါပုဏေယျ။ နိယျာတိတတ္တဘာဝဿ ပနဿ ဘေရဝါရမ္မဏေ အာပာထမာဂတေပိ ဘယံ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ “နနု တယာ, ပဏ္ဍိတ, ပုရိမမေဝ အတ္တာ ဗုဒ္ဓါနံ နိယျာတိတော”တိ ပစ္စဝေက္ခတော ပနဿ သောမနဿမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယထာ ဟိ ပုရိသဿ ဥတ္တမံ ကာသိကဝတ္ထံ ဘဝေယျ, တဿ တသ္မိံ မူသိကာယ ဝါ ကီဋေဟိ ဝါ ခါဒိတေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဒေါမနဿံ။ သစေ ပန တံ အစီဝရကဿ ဘိက္ခုနော ဒဒေယျ, အထဿ တံ တေန ဘိက္ခုနာ ခဏ္ဍာခဏ္ဍံ ကရိယမာနံ ဒိသွာပိ သောမနဿမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အာစရိယဿ နိယျာတေန္တေနာပိ “ဣမာဟံ, ဘန္တေ, အတ္တဘာဝံ တုမှာကံ ပရိစ္စဇာမီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဧဝံ အနိယျာတိတတ္တဘာဝေ ဟိ အတဇ္ဇနီယော ဝါ ဟောတိ, ဒုဗ္ဗစော ဝါ အနောဝါဒကရော, ယေနကာမံဂမော ဝါ အာစရိယံ အနာပုစ္ဆာဝ ယတ္ထိစ္ဆတိ, တတ္ထ ဂန္တာ, တမေနံ အာစရိယော အာမိသေန ဝါ ဓမ္မေန ဝါ န သင်္ဂဏှာတိ, ဂူဠှံ ဂန္ထံ န သိက္ခာပေတိ။ သော ဣမံ ဒုဝိဓံ သင်္ဂဟံ အလဘန္တော သာသနေ ပတိဋ္ဌံ န လဘတိ, နစိရဿေဝ ဒုဿီလျံ ဝါ ဂိဟိဘာဝံ ဝါ ပါပုဏာတိ။ နိယျာတိတတ္တဘာဝေ ပန နေဝ အတဇ္ဇနီယော ဟောတိ, န ယေနကာမံဂမော, သုဝစော အာစရိယာယတ္တဝုတ္တိယေဝ ဟောတိ။ သော အာစရိယတော ဒုဝိဓံ သင်္ဂဟံ လဘန္တော သာသနေ ဝုဍ္ဎိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ ပါပုဏာတိ စူဠပိဏ္ဍပါတိကတိဿတ္ထေရဿ အန္တေဝါသိကာ ဝိယ။

ထေရဿ ကိရ သန္တိကံ တယော ဘိက္ခူ အာဂမံသု။ တေသု ဧကော ''အဟံ, ဘန္တေ, တုမှာကမတ္ထာယာ''တိ ဝုတ္တေ သတဟေရိသေ ပဟတေ ပတိတုံ ဥဿဟေယျန္တိ အာဟ။ ဒုတိယော ''အဟံ, ဘန္တေ, တုမှာကမတ္ထာယာ''တိ ဝုတ္တေ ဣမံ အတ္တဘာဝံ ပဏှိတော ပဋ္ဌာယ ဟသာဏပိဋ္ဌေ ဃံသေန္တော နိရဝသေသံ ခေပေတုံ ဥဿဟေယျန္တိ အာဟ။ တတိယော ''အဟံ, ဘန္တေ, တုမှာကမတ္ထာယာ''တိ ဝုတ္တေ အဿာသပဿာသေ ဥပရုန္ဓိတွာ ကာလကိရိယံ ကာတုံ ဥဿဟေယျန္တိ အာဟ။ ထေရော ဘဗ္ဗာဝတိမေ ဘိက္ခူတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေသိ။ တေ တဿ ဩဝါဒေ ဌတွာ တယောပိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသူတိ အယမာနိသံသော အတ္တနိယျာတနေ။ တေန ဝုတ္တံ ''ဗုဒ္ဓဿ တ ဘဂဝတော အာစရိယဿ တ အတ္တာနံ နိယျာတေတွာ''တိ။

၄၉. သမ္ပန္နဇ္ဈာသယေန သမ္ပန္နာဓိမုတ္တိနာ စ ဟုတွာ တိ ဧတ္ထ ပန တေန ယောဂိနာ အလောဘာဒိနံ ဝသေန ဆဟာကာရေဟိ သမ္ပန္နဇ္ဈာသယေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ သမ္ပန္နဇ္ဈာသယော ဟိ တိဿန္နံ ဗောဓီနံ အညတရံ ပါပုဏာတိ။ ယထာဟ, ''ဆ အဇ္ဈာသယာ ဗောဓိသတ္တာနံ ဗောဓိပရိပါကာယ သံဝတ္တန္တိ, အလောဘဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ လောဘေ ဒောသဒဿာဝိနော, အဒောသဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ ဒောသေ ဒောသဒဿာဝိနော, အမောဟဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ မောဟေ ဒောသဒဿာဝိနော, နေက္ခမ္မဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ ဃရာဝါသေ ဒောသဒဿာဝိနော, ပဝိဝေကဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ သင်္ဂဏိကာယ ဒောသဒဿာဝိနော, နိဿရဏဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ သဗ္ဗဘဝဂတီသု ဒောသဒဿာဝိနော''တိ။ ယေ ဟိ ကေစိ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ သောတာပန္နသကဒာဂါမိ အနာဂါမိခီဏာသဝပစ္စေကဗုဒ္ဓသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ, သဗ္ဗေ တေ ဣမေဟေဝ ဆဟာကာရေဟိ အတ္တနာ အတ္တနာ ပတ္တဗ္ဗံ ဝိသေသံ ပတ္တာ။ တသ္မာ ဣမေဟိ ဆဟာကာရေဟိ သမ္ပန္နဇ္ဈာသယေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ တဒဓိမုတ္တတာယ ပန အဓိမုတ္တိသမ္ပန္နေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ သမာဓာဓိမုတ္တေန သမာဓိဂရုကေန သမာဓိပဗ္ဘာရေန, နိဗ္ဗာနာဓိမုတ္တေန နိဗ္ဗာနဂရုကေန နိဗ္ဗာနပဗ္ဘာရေန စ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

၅၀. ဧဝံ သမ္ပန္နဇ္ဈာသယာဓိမုတ္တိနော ပနဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ ယာစတော စေတောပရိယဉာဏလာဘိနာ အာစရိယေန စိတ္တာစာရံ ဩလောကေတွာ စရိယာ ဇာနိတဗ္ဗာ။ ဣတရေန ကိံ စရိတောသိ? ကေ တ တေ ဓမ္မာ ဗဟုလံ သမုဒာစရန္တိ? ကိံ တ တေ မနသိကရောတော ဖာသု ဟောတိ? ကတရသ္မိံ တ တေ ကမ္မဋ္ဌာနေ စိတ္တံ နမတီတိ ဧဝမာဒီဟိ နယေဟိ ပုစ္ဆိတွာ ဇာနိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ ဉတွာ စရိယာနုကူလံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေတဗ္ဗံ။

ကထေန္တေန စ တိဝိဓေန ကထေတဗ္ဗံ။ ပကတိယာ ဥဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနဿ ဧကံ ဒွေ နိသဇ္ဇာနိ သဇ္ဈာယံ ကာရေတွာ ဒါတဗ္ဗံ။ သန္တိကေ ဝသန္တဿ အာဂတာဂတက္ခဏေ ကထေတဗ္ဗံ။ ဥဂ္ဂဟေတွာ အညတ္ထ ဂန္တုကာမဿ နာတိသံခိတ္တံ နာတိဝိတ္ထာရိကံ ကတွာ ကထေတဗ္ဗံ။

တတ္ထ ပထဝီကသိဏံ တာဝ ကထေန္တေန စတ္တာရော ကသိဏဒောသာ, ကသိဏကရဏံ, ကတဿ ဘာဝနာနယော, ဒုဝိဓံ နိမိတ္တံ, ဒုဝိဓော သမာဓိ, သတ္တဝိဓံ သပ္ပာယာသပ္ပာယံ, ဒသဝိဓံ အပ္ပနာကောသလ္လံ, ဝီရိယသမတာ, အပ္ပနာဝိဓာနန္တိ ဣမေ နဝ အာကာရာ ကထေတဗ္ဗာ။ သေသကမ္မဋ္ဌာနေသုပိ တဿ တဿ အနုရူပံ ကထေတဗ္ဗံ။ တံ သဗ္ဗံ တေသံ ဘာဝနာဝိဓာနေ အာဝိဘဝိဿတိ။

ဧဝံ ကထိယမာနေ ပန ကမ္မဋ္ဌာနေ တေန ယောဂိနာ နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ သောတဗ္ဗံ။ **နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ** တိ ဣဒံ ဟေဋ္ဌိမပဒံ, ဣဒံ ဥပရိမပဒံ, အယမဿ အတ္ထော, အယမဓိပ္ပာယော, ဣဒမောပမ္မန္တိ ဧဝံ တံ တံ အာကာရံ ဥပနိဗန္ဓိတွာတိ အတ္ထော။ ဧဝံ နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ သက္ကစ္စံ သုဏန္တေန ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနံ သုဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ။ အထဿ တံ နိဿာယ ဝိသေသာဓိဂမော သမ္ပဇ္ဇတိ, န ဣတရဿာတိ အယံ ဂဟေတွာတိ ဣမဿ ပဒဿ အတ္ထပရိဒီပနာ။

ဧတ္တာဝတာ ကလျာဏမိတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ အတ္တနော စရိယာနုကူလံ စတ္တာလီသာယ ကမ္မဋ္ဌာနေသု အညတရံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာတိ ဣမာနိ ပဒာနိ သဗ္ဗာကာရေန ဝိတ္ထာရိတာနိ ဟောန္တီတိ။

ဣတိ သာဓုဇနပါမောဇ္ဇတ္ထာယ ကတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ

သမာဓိဘာဝနာဓိကာရေ

ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏနိဒ္ဒေသော နာမ

တတိယော ပရိစ္ဆေဒော။

၄. ပထဝီကသိဏနိဒ္ဒေသော

၅၁. ဣဒါနိ ယံ ဝုတ္တံ “သမာဓိဘာဝနာယ အနနုရူပံ ဝိဟာရံ ပဟာယ အနုရူပေ ဝိဟာရေ ဝိဟရန္တေနာ”တိ ဧတ္ထ ယဿ တာဝါစရိယေန သဒ္ဓိံ ဧကဝိဟာရေ ဝသတော ဖာသု ဟောတိ, တေန တတ္ထေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိသောဓေန္တေန ဝသိတဗ္ဗံ။ သစေ တတ္ထ ဖာသု န ဟောတိ, ယော အညော ဂါဝုတေ ဝါ အဍ္ဎယောဇနေ ဝါ ယောဇနမတ္တေပိ ဝါ သပ္ပာယော ဝိဟာရော ဟောတိ, တတ္ထ ဝသိတဗ္ဗံ။ ဧဝဉှိ သတိ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ ဌာနေ သန္ဒေဟေ ဝါ သတိ သမ္မောသေ ဝါ ဇာတေ ကာလဿေဝ ဝိဟာရေ ဝတ္တံ ကတွာ အန္တရာမဂ္ဂေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေယေဝ အာစရိယဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ တံဒိဝသမေဝ အာစရိယဿ သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ သောဓေတွာ ဒုတိယဒိဝသေ အာစရိယံ ဝန္ဒိတွာ နိက္ခမိတွာ အန္တရာမဂ္ဂေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ အကိလမန္တောယေဝ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ အာဂန္တုံ သက္ခိဿတိ။ ယော ပန ယောဇနပ္ပမာဏေပိ ဖာသုကဋ္ဌာနံ န လဘတိ, တေန ကမ္မဋ္ဌာနေ သဗ္ဗံ ဂဏ္ဌိဋ္ဌာနံ ဆိန္ဒိတွာ သုဝိသုဒ္ဓံ အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကတွာ ဒူရမ္ပိ ဂန္တွာ သမာဓိဘာဝနာယ အနနုရူပံ ဝိဟာရံ ပဟာယ အနုရူပေ ဝိဟာရေ ဝိဟာတဗ္ဗံ။

အနနုရူပဝိဟာရော

၅၂. တတ္ထ အနနုရူပေါ နာမ အဋ္ဌာရသန္နံ ဒေါသာနံ အညတရေန သမန္နာဂတော။ တတြိမေ အဋ္ဌာရသ ဒေါသာ – မဟတ္တံ, နဝတ္တံ, ဇိဏ္ဏတ္တံ, ပန္ထနိဿိတတ္တံ, သောဏ္ဍီ, ပဏ္ဏံ, ပုပ္ဖံ, ဖလံ, ပတ္ထနီယတာ, နဂရသန္နိဿိတတာ, ဒါရုသန္နိဿိတတာ, ခေတ္တသန္နိဿိတတာ, ဝိသဘာဂါနံ ပုဂ္ဂလာနံ အတ္ထိတာ, ပဋ္ဋနသန္နိဿိတတာ, ပစ္စန္တသန္နိဿိတတာ, ရဇ္ဇသီမသန္နိဿိတတာ, အသပ္ပာယတာ, ကလျာဏမိတ္တာနံ အလာဘောတိ ဣမေသံ အဋ္ဌာရသန္နံ ဒေါသာနံ အညတရေန ဒေါသေန သမန္နာဂတော အနနုရူပေါ နာမ။ န တတ္ထ ဝိဟာတဗ္ဗံ။

ကသ္မာ? **မဟာဝိဟာရေ** တာဝ ဗဟူ နာနာဆန္ဒာ သန္နိပတန္တိ, တေ အညမညံ ပဋိဝိရုဒ္ဓတာယ ဝတ္တံ န ကရောန္တိ။ ဗောဓိယင်္ဂဏာဒီနိ အသမ္မဋ္ဌာနေဝ ဟောန္တိ။ အနုပဋ္ဌာပိတံ ပါနီယံ ပရိဘောဇနီယံ။ တတြာယံ ဂေါစရဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိဿာမီတိ ပတ္တစီဝရမာဒါယ နိက္ခန္တော သစေ ပဿတိ ဝတ္တံ ဝါ အကတံ ပါနီယဃဋံ ဝါ ရိတ္တံ, အထာနေန ဝတ္တံ ကာတဗ္ဗံ ဟောတိ, ပါနီယံ ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗံ။ အကရောန္တော ဝတ္တဘေဒေ ဒုက္ကဋံ အာပဇ္ဇတိ။ ကရောန္တဿ ကာလော အတိက္ကမတိ, အတိဒိဝါ ပဝိဋ္ဌော နိဋ္ဌိတာယ ဘိက္ခာယ ကိဉ္စိ န လဘတိ။ ပဋိသလ္လာနဂတောပိ သာမဏေရဒဟရဘိက္ခူနံ ဥစ္စာသဒ္ဒေန သင်္ဃကမ္မေဟိ စ ဝိက္ခိပတိ။ ယတ္ထ ပန သဗ္ဗံ ဝတ္တံ ကတမေဝ ဟောတိ, အဝသေသာပိ စ သင်္ဃဋ္ဋနာ နတ္ထိ။ ဧဝရူပေ မဟာဝိဟာရေပိ ဝိဟာတဗ္ဗံ။

နဝဝိဟာရေ ဗဟု နဝကမ္မံ ဟောတိ, အကရောန္တံ ဥဇ္ဈာယန္တိ။ ယတ္ထ ပန ဘိက္ခူ ဧဝံ ဝဒန္တိ “အာယသ္မာ ယထာသုခံ သမဏဓမ္မံ ကရောတု, မယံ နဝကမ္မံ ကရိဿာမာ”တိ ဧဝရူပေ ဝိဟာတဗ္ဗံ။

ဇိဏ္ဏဝိဟာရေ ပန ဗဟု ပဋိဇဂ္ဂိတဗ္ဗံ ဟောတိ, အန္တမသော အတ္တနော သေနာသနမတ္တမ္ပိ အပ္ပဋိဇဂ္ဂန္တံ ဥဇ္ဈာယန္တိ, ပဋိဇဂ္ဂန္တဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိဟာယတိ။

ပန္ထနိဿိတေ မဟာပထဝိဟာရေ ရတ္တိန္ဒိဝံ အာဂန္တုကာ သန္နိပတန္တိ။ ဝိကာလေ အာဂတာနံ အတ္တနော သေနာသနံ ဒတွာ ရုက္ခမူလေ ဝါ ပါသာဏပိဋ္ဌေ ဝါ ဝသိတဗ္ဗံ ဟောတိ။ ပုနဒိဝသေပိ ဧဝမေဝါတိ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဩကာသော န ဟောတိ။ ယတ္ထ ပန ဧဝရူပေါ အာဂန္တုကသမ္ဗာဓော န ဟောတိ, တတ္ထ ဝိဟာတဗ္ဗံ။

သောဏ္ဍီ နာမ ပါသာဏပေါက္ခရဏီ ဟောတိ, တတ္ထ ပါနီယတ္ထံ မဟာဇနော သမောသရတိ, နဂရဝါသီနံ ရာဇကုလူပကတ္ထေရာနံ အန္တေဝါသိကာ ရဇနကမ္မတ္ထာယ အာဂစ္ဆန္တိ, တေသံ ဘာဇနဒါရုဒေါဏိကာဒီနိ ပုစ္ဆန္တာနံ အသုကေ စ အသုကေ စ ဌာနေတိ ဒဿေတဗ္ဗာနိ ဟောန္တိ, ဧဝံ သဗ္ဗကာလမ္ပိ နိစ္စဗျာဝဋော ဟောတိ။

ယတ္ထ နာနာဝိဓံ သာကပဏ္ဏံ ဟောတိ, တတ္ထသ္သ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသိန္နသ္သာပိ သန္တိကေ သာကဟာရိကာ ဂါယမာနာ ပဏ္ဏံ ဥစ္စိနန္တိယော ဝိသဘာဂသဒ္ဒသင်္ဃဋ္ဋနေန ကမ္မဋ္ဌာနန္တရာယံ ကရောန္တိ။

ယတ္ထ ပန နာနာဝိဓာ မာလာဂစ္ဆာ သုပုပ္ဖိတာ ဟောန္တိ, တတြာပိ တာဒိသောယေဝ ဥပဒ္ဒဝေါ။

ယတ္ထ နာနာဝိဓံ အမ္ဗဇမ္ဗုပနသာဒိဖလံ ဟောတိ, တတ္ထ ဖလတ္ထိကာ အာဂန္တွာ ယာစန္တိ, အဒေန္တသ္သ ကုဇ္ဈန္တိ, ဗလက္ကာရေန ဝါ ဂဏှန္တိ, သာယန္ဟသမယေ ဝိဟာရမဇ္ဈေ စင်္ကမန္တေန တေ ဒိသွာ "ကိံ ဥပါသကာ ဧဝံ ကရောထာ"တိ ဝုတ္တာ ယထာရုစိ အက္ကောသန္တိ။ အဝါသာယပိသ္သ ပရက္ကမန္တိ။

ပတ္ထနီယေ ပန လေဏသမ္မတေ ဒက္ခိဏဂိရိဟတ္ထိကုစ္ဆိစေတိယဂိရိစိတ္တလပဗ္ဗတသဒိသေ ဝိဟာရေ ဝိဟရန္တံ အယမရဟာတိ သမ္ဘာဝေတွာ ဝန္ဒိတုကာမာ မနုသ္သာ သမန္တာ ဩသရန္တိ, တေနသ္သ န ဖာသု ဟောတိ, ယသ္သ ပန တံ သပ္ပါယံ ဟောတိ, တေန ဒိဝါ အညတ္ထ ဂန္တွာ ရတ္တိံ ဝသိတဗ္ဗံ။

နဂရသန္နိသ္သိတေ ဝိသဘာဂါရမ္မဏာနိ အာပါထမာဂစ္ဆန္တိ, ကုမ္ဘဒါသိယောပိ ဃဋေဟိ နိဃံသန္တိယော ဂစ္ဆန္တိ, ဩက္ကမိတွာ မဂ္ဂံ န ဒေန္တိ, ဣသ္သရမနုသ္သာပိ ဝိဟာရမဇ္ဈေ သာဏိံ ပရိက္ခိပိတွာ နိသီဒန္တိ။

ဒါရုသန္နိသ္သယေ ပန ယတ္ထ ကဋ္ဌာနိ စ ဒဗ္ဗူပကရဏရုက္ခာ စ သန္တိ, တတ္ထ ကဋ္ဌဟာရိကာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တသာကပုပ္ဖဟာရိကာ ဝိယ အဖာသုံ ကရောန္တိ, ဝိဟာရေ ရုက္ခာ သန္တိ, တေ ဆိန္ဒိတွာ ဃရာနိ ကရိသ္သာမာတိ မနုသ္သာ အာဂန္တွာ ဆိန္ဒန္တိ။ သစေ သာယန္ဟသမယံ ပဓာနဃရာ နိက္ခမိတွာ ဝိဟာရမဇ္ဈေ စင်္ကမန္တော တေ ဒိသွာ "ကိံ ဥပါသကာ ဧဝံ ကရောထာ"တိ ဝဒတိ, ယထာရုစိ အက္ကောသန္တိ, အဝါသာယပိသ္သ ပရက္ကမန္တိ။

ယော ပန **ခေတ္တသန္နိသ္သိတော** ဟောတိ သမန္တာ ခေတ္တေဟိ ပရိဝါရိတော, တတ္ထ မနုသ္သာ ဝိဟာရမဇ္ဈေယေဝ ခလံ ကတွာ ဓညံ မဒ္ဒန္တိ, ပမုခေသု သယန္တိ, အညမ္ပိ ဗဟုံ အဖာသုံ ကရောန္တိ။ ယတြာပိ မဟာသင်္ဃဘောဂေါ ဟောတိ, အာရာမိကာ ကုလာနံ ဂါဝေ ရုန္ဓန္တိ, ဥဒကဝါရံ ပဋိသေဓေန္တိ, မနုသ္သာ ဝီဟိသီသံ ဂဟေတွာ "ပသ္သထ တုမှာကံ အာရာမိကာနံ ကမ္မ"န္တိ သင်္ဃသ္သ ဒသ္သေန္တိ။ တေန တေန ကာရဏေန ရာဇရာဇမဟာမတ္တာနံ ဃရဒွါရံ ဂန္တဗ္ဗံ ဟောတိ, အယမ္ပိ ခေတ္တသန္နိသ္သိတေနေဝ သင်္ဂဟိတော။

ဝိသဘာဂါနံ ပုဂ္ဂလာနံ အတ္ထိတာတိ ယတ္ထ အညမညံ ဝိသဘာဂဝေရီ ဘိက္ခူ ဝိဟရန္တိ, ယေ ကလဟံ ကရောန္တာ မာ, ဘန္တေ, ဧဝံ ကရောထာတိ ဝါရိယမာနာ ဧတသ္သ ပံသုကူလိကသ္သ အာဂတကာလတော ပဋ္ဌာယ နဋ္ဌမှာတိ ဝတ္တာရော ဘဝန္တိ။

ယောပိ ဥဒကပဋ္ဋနံ ဝါ ထလပဋ္ဋနံ ဝါ နိသ္သိတော ဟောတိ, တတ္ထ အဘိဏှံ နာဝါဟိ စ သတ္ထေဟိ စ အာဂတမနုသ္သာ ဩကာသံ ဒေထ, ပါနီယံ ဒေထ, လောဏံ ဒေထာတိ ဃဋ္ဋယန္တာ အဖာသုံ ကရောန္တိ။

ပစ္စန္တသန္နိသ္သိတေ ပန မနုသ္သာ ဗုဒ္ဓါဒီသု အပ္ပသန္နာ ဟောန္တိ။

ရဇ္ဇသီမသန္နိသ္သိတေ ရာဇဘယံ ဟောတိ။ တဉှိ ပဒေသံ ဧကော ရာဇာ န မယှံ ဝသေ ဝတ္တတီတိ ပဟရတိ, ဣတရောပိ န မယှံ ဝသေ ဝတ္တတီတိ။ တတြာယံ ဘိက္ခု ကဒါစိ ဣမသ္သ ရညော ဝိဇိတေ ဝိစရတိ, ကဒါစိ ဧတသ္သ။ အထ နံ "စရပုရိသော အယ"န္တိ မညမာနာ အနယဗျသနံ ပါပေန္တိ။

အသပ္ပါယတာတိ ဝိသဘာဂရူပါဒိအာရမ္မဏသမောသရဏေန ဝါ အမနုသ္သပရိဂ္ဂဟိတတာယ ဝါ အသပ္ပါယတာ။ **တတြိဒံ ဝတ္ထု** ။ ဧကော ကိရ ထေရော အရညေ ဝသတိ။ အထသ္သ ဧကာ ယက္ခိနီ ပဏ္ဏသာလဒွါရေ ဌတွာ ဂါယိ။ သော နိက္ခမိတွာ ဒွါရေ အဋ္ဌာသိ, သာ ဂန္တွာ စင်္ကမနသီသေ ဂါယိ။ ထေရော စင်္ကမနသီသံ အဂမာသိ။ သာ သတပေါရိသေ ပပါတေ ဌတွာ ဂါယိ။ ထေရော ပဋိနိဝတ္တိ။ အထ နံ သာ ဝေဂေနာဂန္တွာ ဂဟေတွာ "မယာ, ဘန္တေ, န ဧကော န ဒွေဝ တုမှာဒိသာ ခါဒိတာ"တိ အာဟ။

ကလျာဏမိတ္တာနံ အလာဘော တိ ယတ္ထ န သက္ကာ ဟောတိ အာစရိယံ ဝါ အာစရိယသမံ ဝါ ဥပဇ္ဈာယံ ဝါ ဥပဇ္ဈာယသမံ ဝါ ကလျာဏမိတ္တံ လဒ္ဓုံ။ တတ္ထ သော ကလျာဏမိတ္တာနံ အလာဘော မဟာဒေါသောယေဝါတိ ဣမေသံ အဋ္ဌာရသန္နံ ဒေါသာနံ အညတရေန သမန္နာဂတော အနနုရူပေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ အဋ္ဌကထာသု –

မဟာဝါသံ နဝါဝါသံ, ဇရာဝါသဉ္စ ပန္ထနိံ။
သောဏ္ဍိံ ပဏ္ဏဉ္စ ပုပ္ဖဉ္စ, ဖလံ ပတ္ထိတမေဝ စ။

နဂရံ ဒါရုနာ ခေတ္တံ, ဝိသဘာဂေန ပဋ္ဋနံ။
ပစ္စန္တသီမာသပ္ပာယံ, ယတ္ထ မိတ္တော န လဗ္ဘတိ။

အဋ္ဌာရသေတာနိ ဌာနာနိ, ဣတိ ဝိညာယ ပဏ္ဍိတော။
အာရကာ ပရိဝဇ္ဇေယျ, မဂ္ဂံ သပ္ပဋိဘယံ ယထာတိ။

အနုရူပဝိဟာရော

၅၃. ယော ပန ဂေါစရဂါမတော နာတိဒူရနာစ္စာသန္နတာဒီဟိ ပဉ္စဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော, အယံ အနုရူပေါ နာမ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ – “ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သေနာသနံ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတံ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သေနာသနံ နာတိဒူရံ ဟောတိ နာစ္စာသန္နံ ဂမနာဂမနသမ္ပန္နံ, ဒိဝါ အပ္ပာကိဏ္ဏံ ရတ္တိံ အပ္ပသဒ္ဒံ အပ္ပနိဂ္ဃောသံ, အပ္ပဍံသမကသဝါတာတပသရီသပသမ္ဖဿံ, တသ္မိံ ခေါ ပန သေနာသနေ ဝိဟရန္တဿ အပ္ပကသိရေနေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာ။ တသ္မိံ ခေါ ပန သေနာသနေ ထေရာ ဘိက္ခူ ဝိဟရန္တိ ဗဟုဿုတာ အာဂတာဂမာ ဓမ္မဓရာ ဝိနယဓရာ မာတိကာဓရာ, တေ ကာလေန ကာလံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပရိပုစ္ဆတိ ပရိပဉှတိ ‘ဣဒံ, ဘန္တေ, ကထံ ဣမဿ ကော အတ္ထော’တိ, တဿ တေ အာယသ္မန္တော အဝိဝဋဉ္စေဝ ဝိဝရန္တိ, အနုတ္တာနီကတဉ္စ ဥတ္တာနီကရောန္တိ, အနေကဝိဟိတေသု စ ကင်္ခာဌာနိယေသု ဓမ္မေသု ကင်္ခံ ပဋိဝိနောဒေန္တိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သေနာသနံ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတံ ဟောတီ”တိ (အ. နိ. ၁၀.၁၁)။

အယံ “သမာဓိဘာဝနာယ အနနုရူပံ ဝိဟာရံ ပဟာယ အနုရူပေ ဝိဟာရေ ဝိဟရန္တေနာ”တိ ဧတ္ထ ဝိတ္ထာရော။

ခုဒ္ဒကပလိဗောဓာ

၅၄. **ခုဒ္ဒကပလိဗောဓုပစ္ဆေဒံ ကတွာ** တိ ဧဝံ ပတိရူပေ ဝိဟာရေ ဝိဟရန္တေန ယေပိဿ တေ ဟောန္တိ ခုဒ္ဒကပလိဗောဓာ, တေပိ ဥပစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗာ။ သေယျထိဒံ, ဒီဃာနိ ကေသနခလောမာနိ ဆိန္ဒိတဗ္ဗာနိ။ ဇိဏ္ဏစီဝရေသု ဒဠှီကမ္မံ ဝါ တုန္နကမ္မံ ဝါ ကာတဗ္ဗံ။ ကိလိဋ္ဌာနိ ဝါ ရဇိတဗ္ဗာနိ။ သစေ ပတ္တေ မလံ ဟောတိ, ပတ္တော ပစိတဗ္ဗော။ မဉ္စပီဌာဒီနိ သောဓေတဗ္ဗာနီတိ။ “အယံ ခုဒ္ဒကပလိဗောဓုပစ္ဆေဒံ ကတွာ”တိ ဧတ္ထ ဝိတ္ထာရော။

ဘာဝနာဝိဓာနံ

၅၅. ဣဒါနိ **သဗ္ဗံ ဘာဝနာဝိဓာနံ အပရိဟာပေန္တေန ဘာဝေတဗ္ဗော** တိ ဧတ္ထ အယံ ပထဝီကသိဏံ အာဒိံ ကတွာ သဗ္ဗကမ္မဋ္ဌာနဝသေန ဝိတ္ထာရကထာ ဟောတိ။

ဧဝံ ဥပစ္ဆိန္နခုဒ္ဒကပလိဗောဓေန ဟိ ဘိက္ခုနာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တေန ဘတ္တသမ္မဒံ ပဋိဝိနောဒေတွာ ပဝိဝိတ္တေ ဩကာသေ သုခနိသိန္နေန ကတာယ ဝါ အကတာယ ဝါ ပထဝိယာ နိမိတ္တံ ဂဏှိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ပထဝီကသိဏံ ဥဂ္ဂဏှန္တော ပထဝိယံ နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ ကတေ ဝါ အကတေ ဝါ သာန္တကေ, နော အနန္တကေ, သကောဋိယေ, နော အကောဋိယေ, သဝဋုမေ, နော အဝဋုမေ, သပရိယန္တေ, နော အပရိယန္တေ,

သုပ္ပမတ္တေ ဝါ သရာဝမတ္တေ ဝါ။ သော တံ နိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတံ ကရောတိ, သူပဓာရိတံ ဥပဓာရေတိ, သုဝဝတ္ထိတံ ဝဝတ္ထပေတိ။ သော တံ နိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတံ ကတွာ သူပဓာရိတံ ဥပဓာရေတွာ သုဝဝတ္ထိတံ ဝဝတ္ထပေတွာ အာနိသံသဒဿာဝီ ရတနသညီ ဟုတွာ စိတ္တီကာရံ ဥပဋ္ဌပေတွာ သမ္ပိယာယမာနော တသ္မိံ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ ဥပနိဗန္ဓတိ ‘အဒ္ဓါ ဣမာယ ပဋိပဒါယ ဇရာမရဏမှာ မုစ္စိဿာမီ’တိ။ သော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ”တိ။

တတ္ထ ယေန အတီတဘဝေပိ သာသနေ ဝါ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဝါ ပဗ္ဗဇိတွာ ပထဝီကသိဏေ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနာနိ နိဗ္ဗတ္တိတပုဗ္ဗာနိ, ဧဝရူပဿ ပုညဝတော ဥပနိဿယသမ္ပန္နဿ အကတာယ ပထဝိယာ ကသိတဋ္ဌာနေ ဝါ ခလမဏ္ဍလေ ဝါ နိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, **မလ္လကတ္ထေရဿ** ဝိယ။ တဿ ကိရာယသ္မတော ကသိတဋ္ဌာနံ ဩလောကေန္တဿ တံဌာနပ္ပမာဏမေဝ နိမိတ္တံ ဥဒပါဒိ။ သော တံ ဝဍ္ဎေတွာ ပဉ္စကဇ္ဈာနာနိ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဈာနပဒဋ္ဌာနံ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။

ယော ပနေဝံ အကတာဓိကာရော ဟောတိ, တေန အာစရိယသန္တိကေ ဥဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနဝိဓာနံ အဝိရာဓေတွာ စတ္တာရော ကသိဏဒောသေ ပရိဟရန္တေန ကသိဏံ ကာတဗ္ဗံ။ နီလပီတလောဟိတဩဒါတသမ္ဘေဒဝသေန ဟိ စတ္တာရော ပထဝီကသိဏဒောသာ။ တသ္မာ နီလာဒိဝဏ္ဏံ မတ္တိကံ အဂ္ဂဟေတွာ ဂင်္ဂါဝဟေ မတ္တိကာသဒိသာယ အရုဏဝဏ္ဏာယ မတ္တိကာယ ကသိဏံ ကာတဗ္ဗံ။ တဉ္စ ခေါ ဝိဟာရမဇ္ဈေ သာမဏေရာဒီနံ သဉ္စရဏဋ္ဌာနေ န ကာတဗ္ဗံ။ ဝိဟာရပစ္စန္တေ ပန ပဋိစ္ဆန္နဋ္ဌာနေ ပဗ္ဘာရေ ဝါ ပဏ္ဏသာလာယ ဝါ သံဟာရိမံ ဝါ တတြဋ္ဌကံ ဝါ ကာတဗ္ဗံ။ တတ္ထ သံဟာရိမံ စတူသု ဒဏ္ဍကေသု ပိလောတိကံ ဝါ စမ္မံ ဝါ ကဋသာရကံ ဝါ ဗန္ဓိတွာ တတ္ထ အပနီတတိဏမူလသက္ခရကဌလိကာယ သုမဒ္ဒိတာယ မတ္တိကာယ ဝုတ္တပ္ပမာဏံ ဝဋ္ဋံ လိမ္ပေတွာ ကာတဗ္ဗံ။ တံ ပရိကမ္မကာလေ ဘူမိယံ အတ္ထရိတွာ ဩလောကေတဗ္ဗံ။ တတြဋ္ဌကံ ဘူမိယံ ပဒုမကဏ္ဏိကာကာရေန ခါဏုကေ အာကောဋေတွာ ဝလ္လီဟိ ဝိနန္ဓိတွာ ကာတဗ္ဗံ။ ယဒိ သာ မတ္တိကာ နပ္ပဟောတိ, အဓော အညံ ပက္ခိပိတွာ ဥပရိဘာဂေ သုပရိသောဓိတာယ အရုဏဝဏ္ဏာယ မတ္တိကာယ ဝိဒတ္ထိစတုရင်္ဂုလဝိတ္ထာရံ ဝဋ္ဋံ ကာတဗ္ဗံ။ ဧတဒေဝ ဟိ ပမာဏံ သန္ဓာယ “သုပ္ပမတ္တံ ဝါ သရာဝမတ္တံ ဝါ”တိ ဝုတ္တံ။ “သာန္တကေ နော အနန္တကေ”တိအာဒိ ပနဿ ပရိစ္ဆေဒတ္ထာယ ဝုတ္တံ။

၅၆. တသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပမာဏပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ ရုက္ခပါဏိကာ ဝိသဘာဂဝဏ္ဏံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ တသ္မာ တံ အဂ္ဂဟေတွာ ပါသာဏပါဏိကာယ ဃံသေတွာ သမံ ဘေရီတလသဒိသံ ကတွာ တံ ဌာနံ သမ္မဇ္ဇိတွာ နှာတွာ အာဂန္တွာ ကသိဏမဏ္ဍလတော အဍ္ဎတေယျဟတ္ထန္တရေ ပဒေသေ ပညတ္တေ ဝိဒတ္ထိစတုရင်္ဂုလပါဒကေ သုအတ္ထတေ ပီဌေ နိသီဒိတဗ္ဗံ။ တတော ဒူရတရေ နိသိန္နဿ ဟိ ကသိဏံ န ဥပဋ္ဌာတိ, အာသန္နတရေ ကသိဏဒောသာ ပညာယန္တိ။ ဥစ္စတရေ နိသိန္နေန ဂီဝံ ဩနမိတွာ ဩလောကေတဗ္ဗံ ဟောတိ, နီစတရေ ဇဏ္ဏုကာနိ ရုဇန္တိ။ တသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝ နိသီဒိတွာ “အပ္ပဿာဒါ ကာမာ”တိအာဒိနာ နယေန ကာမေသု အာဒီနဝံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ကာမနိဿရဏေ သဗ္ဗဒုက္ခသမတိက္ကမုပါယဘူတေ နေက္ခမ္မေ ဇာတာဘိလာသေန ဗုဒ္ဓဓမ္မသံဃဂုဏာနုဿရဏေန ပီတိပါမောဇ္ဇံ ဇနယိတွာ “အယံ ဒါနိ သာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓအရိယသာဝကေဟိ ပဋိပန္နာ နေက္ခမ္မပဋိပဒါ”တိ ပဋိပတ္တိယာ သဉ္ဇာတဂါရဝေန “အဒ္ဓါ ဣမာယ ပဋိပဒါယ ပဝိဝေကသုခရသဿ ဘာဂီ ဘဝိဿာမီ”တိ ဥဿာဟံ ဇနယိတွာ သမေန အာကာရေန စက္ခူနိ ဥမ္မီလေတွာ နိမိတ္တံ ဂဏှန္တေန ဘာဝေတဗ္ဗံ။

အတိဥမ္မီလယတော ဟိ စက္ခု ကိလမတိ, မဏ္ဍလဉ္စ အတိဝိဘူတံ ဟောတိ, တေနဿ နိမိတ္တံ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ အတိမန္ဒံ ဥမ္မီလယတော မဏ္ဍလမဝိဘူတံ ဟောတိ, စိတ္တဉ္စ လီနံ ဟောတိ, ဧဝမ္ပိ နိမိတ္တံ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ အာဒါသတလေ မုခနိမိတ္တဒဿိနာ ဝိယ သမေနာကာရေန စက္ခူနိ ဥမ္မီလေတွာ နိမိတ္တံ ဂဏှန္တေန ဘာဝေတဗ္ဗံ, န ဝဏ္ဏော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗော, န လက္ခဏံ မနသိကာတဗ္ဗံ။ အပိစ ဝဏ္ဏံ အမုဉ္စိတွာ နိဿယသဝဏ္ဏံ ကတွာ ဥဿဒဝသေန ပဏ္ဏတ္တိဓမ္မေ စိတ္တံ ပဋ္ဌပေတွာ မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ ပထဝီ မဟီ, မေဒိနီ, ဘူမိ, ဝသုဓာ, ဝသုန္ဓရာတိအာဒီသု ပထဝီနာမေသု ယမိစ္ဆတိ, ယဒဿ သညာနုကူလံ ဟောတိ, တံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ အပိစ ပထဝီတိ ဧတဒေဝ နာမံ ပါကဋံ, တသ္မာ ပါကဋဝသေနေဝ ပထဝီ ပထဝီတိ ဘာဝေတဗ္ဗံ။ ကာလေန ဥမ္မီလေတွာ ကာလေန နိမီလေတွာ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ယာဝ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ နုပ္ပဇ္ဇတိ, တာဝ ကာလသတမ္ပိ ကာလသဟဿမ္ပိ တတော ဘိယျောပိ ဧတေနေဝ နယေန ဘာဝေတဗ္ဗံ။

၅၇. တသ္မေဝံ ဘာဝယတော ယအ နိမီလေတွာ အာဝဇ္ဇန္တဿ ဥမ္မီလိတကာလေ ဝိယ အာပာထမာဂစ္ဆတိ, တဒါ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဇာတံ နာမ ဟောတိ။ တဿ ဇာတကာလတော ပဋ္ဌာယ န တသ္မိံ ဌာနေ နိသီဒိတဗ္ဗံ။ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ ပဝိသိတွာ တတ္ထ နိသိန္နေန ဘာဝေတဗ္ဗံ။ ပာဒဓောဝနပပဉ္စပရိဟာရတ္ထံ ပနဿ ဧကပဋလိကုပါဟနာ စ ကတ္တရဒဏ္ဍော စ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော။ အထာနေန သစေ တရုဏော သမာဓိ ကေနစိဒေဝ အသပ္ပာယကာရဏေန နဿတိ, ဥပါဟနာ အာရုယှ ကတ္တရဒဏ္ဍံ ဂဟေတွာ တံ ဌာနံ ဂန္တွာ နိမိတ္တံ အာဒာယ အာဂန္တွာ သုခနိသိန္နေန ဘာဝေ တဗ္ဗံ, ပုနပ္ပုနံ သမန္နာဟရိတဗ္ဗံ, တက္ကာဟတံ ဝိတက္ကာဟတံ ကာတဗ္ဗံ။ တသ္မေဝံ ကရောန္တဿ အနုက္ကမေ န နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ, ကိလေသာ သန္နိသီဒန္တိ, ဥပစာရသမာဓိနာ စိတ္တံ သမာဓိယတိ, ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇ တိ။

တတြာယံ ပုရိမဿ စ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တဿ ဣမဿ စ ဝိသေသော, ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တေ ကသိဏဒေါသော ပညာ ယတိ, ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ထဝိကတော နီဟတအာသမဏ္ဍလံ ဝိယ သုဓောတသင်္ခထာလံ ဝိယ ဝလာဟကန္တရာ နိက္ခန္တ စန္ဒမဏ္ဍလံ ဝိယ မေဃမုခေ ဗလာကာ ဝိယ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ပဒါလေတွာ နိက္ခန္တမိဝ တတော သတဂုဏံ သဟဿဂု ဏံ သုပရိသုဒ္ဓံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ တဉ္စ ခေါ နေဝ ဝဏ္ဏဝန္တံ, န သဏ္ဌာနဝန္တံ။ ယဒိ ဟိ တံ ဤဒိသံ ဘဝေယျ, စက္ခု ဝိညေယျံ သိယာ ဩဠာရိကံ သမ္မသနုပဂံ တိလက္ခဏဗ္ဘာဟတံ, န ပနေတံ တာဒိသံ။ ကေဝလဥဟိ သမာဓိလာဘိနော ဥ ပဋ္ဌာနာကာရမတ္တံ သညာဇမေတန္တိ။

၅၈. ဥပ္ပန္နကာလတော စ ပနဿ ပဋ္ဌာယ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘိတာနေဝ ဟောန္တိ, ကိလေသာ သန္နိသိန္နာဝ, ဥပစာရသမာဓိနာ စိတ္တံ သမာဟိတမေဝ။

ဒုဝိဓော ဟိ သမာဓိ ဥပစာရသမာဓိ စ အပ္ပနာသမာဓိ စ။ ဒွီဟာကာရေဟိ စိတ္တံ သမာဓိယတိ ဥပစာရဘူမိယံ တ ပဋိ လာဘဘူမိယံ တ။ တတ္ထ ဥပစာရဘူမိယံ နီဝရဏပ္ပဟာနေန စိတ္တံ သမာဟိတံ ဟောတိ။ ပဋိလာဘဘူမိယံ အင်္ဂပါတု ဘာဝေန။

ဒွိန္နံ ပန သမာဓီနံ ဣဒံ နာနာကာရဏံ, ဥပစာရေ အင်္ဂါနိ န ထာမဇာတာနိ ဟောန္တိ, အင်္ဂါနံ အထာမဇာတတ္တာ, ယထာ နာမ ဒဟရော ကုမာရကော ဥက္ခိပိတွာ ဌပိယမာနော ပုနပ္ပုနံ ဘူမိယံ ပတတိ, ဧဝမေဝ ဥပစာရေ ဥပ္ပန္နေ စိတ္တံ ကာလေန နိမိတ္တမာရမ္မဏံ ကရောတိ, ကာလေန ဘဝင်္ဂမောတရတိ။ အပ္ပနာယံ ပန အင်္ဂါနိ ထာမဇာတာနိ ဟောန္တိ, တေသံ ထာမဇာတတ္တာ, ယထာ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော အာသနာ ဝုဋ္ဌာယ ဒိဝသမ္ပိ တိဋ္ဌေယျ, ဧဝမေဝ အပ္ပနာသမာဓိ မှိ ဥပ္ပန္နေ စိတ္တံ သကိံ ဘဝင်္ဂဝါရံ ဆိန္ဒိတွာ ကေဝလမ္ပိ ရတ္တိံ ကေဝလမ္ပိ ဒိဝသံ တိဋ္ဌတိ, ကုသလဇဝနပဋိပါဋိဝသေနေဝ ပဝတ္တတီတိ။

တတြ ယဒေတံ ဥပစာရသမာဓိနာ သဒ္ဓိံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ, တဿ ဥပ္ပါဒနံ နာမ အတိဒုက္ကရံ။ တသ္မာ သစေ တေနေဝ ပလ္လင်္ကေန တံ နိမိတ္တံ ဝဍ္ဎေတွာ အပ္ပနံ အဓိဂန္တုံ သက္ကောတိ, သုန္ဒရံ။ နော စေ သက္ကောတိ, အထာနေန တံ နိမိတ္တံ အပ္ပမတ္တေန စက္ကဝတ္တိဂဗ္ဘော ဝိယ ရက္ခိတဗ္ဗံ။ ဧဝဉ္စဟိ –

နိမိတ္တံ ရက္ခတော လဒ္ဓ-ပရိဟာနိ န ဝိဇ္ဇတိ။
အာရက္ခမှိ အသန္တမှိ၊ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ ဝိနဿတိ။

သတ္တသပ္ပာယာ

၅၉. တတြာယံ ရက္ခဏဝိဓိ –

အာဝါသော ဂေါစရော ဘဿံ၊ ပုဂ္ဂလော ဘောဇနံ ဥတု။
ဣရိယာပထောတိ သတ္တေတေ၊ အသပ္ပာယေ ဝိဝဇ္ဇယေ။

သပ္ပာယေ သတ္တ သေဝေထ၊ ဧဝဉ္ဟိ ပဋိပဇ္ဇတော။

နစိရေနေဝ ကာလေန၊ ဟောတိ ကဿစိ အပ္ပနာ။

တတြဿ ယသ္မိံ အာတာပေ ဝသန္တဿ အနုပ္ပန္နံ စ နိမိတ္တံ နုပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နံ စ ဝိနဿတိ, အနုပဋ္ဌိတာ စ သတိ န ဥပဋ္ဌာတိ, အသမာဟိတဉ္စ စိတ္တံ န သမာဓိယတိ, အယံ အသပ္ပာယော။ ယတ္ထ နိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ ထာဝရဉ္စ ဟောတိ , သတိ ဥပဋ္ဌာတိ, စိတ္တံ သမာဓိယတိ နာဂပဗ္ဗတဝါသီပဓာနိယတိဿတ္ထေရဿ ဝိယ, အယံ သပ္ပာယော။ တသ္မာ ယသ္မိံ ဝိဟာရေ ဗဟူ အာဝါသာ ဟောန္တိ, တတ္ထ ဧကမေကသ္မိံ တီဏိ တီဏိ ဒိဝသာနိ ဝသိတွာ ယတ္ထဿ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိ, တတ္ထ ဝသိတဗ္ဗံ။ အာဝါသသပ္ပာယတာယ ဟိ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပမှိ စူဠနာဂလေဏေ ဝသန္တာ တတ္ထေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ သောတာပန္နာဒီနံ ပန အညတ္ထ အရိယဘူမိံ ပတွာ တတ္ထ အရဟတ္တပ္ပတ္တာနဉ္စ ဂဏနာ နတ္ထိ။ ဧဝမညေသုပိ စိတ္တလပဗ္ဗတဝိဟာရာဒီသု။

ဂေါစရဂါမော ပန ယော သေနာသနတော ဥတ္တရေန ဝါ ဒက္ခိဏေန ဝါ နာတိဒူရေ ဒိယဍ္ဎကောသဗ္ဘန္တရေ ဟောတိ သုလဘသမ္ပန္နဘိက္ခော, သော သပ္ပာယော။ ဝိပရီတော အသပ္ပာယော။

ဘဿံ နာမ ဒွတ္တိံသတိရစ္ဆာနကထာပရိယာပန္နံ အသပ္ပာယံ, တဉှိဿ နိမိတ္တန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။ ဒသကထာဝတ္ထုနိဿိတံ သပ္ပာယံ, တမ္ပိ မတ္တာယ ဘာသိတဗ္ဗံ။

ပုဂ္ဂလော ပိ အတိရစ္ဆာနကထိကော သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နော, ယံ နိဿာယ အသမာဟိတံ ဝါ စိတ္တံ သမာဓိယတိ, သမာဟိတံ ဝါ စိတ္တံ ထိရတရံ ဟောတိ, ဧဝရူပေါ သပ္ပာယော။ ကာယဒဠှီဗဟုလော ပန တိရစ္ဆာနကထိကော အသပ္ပာယော။ သော ဟိ တံ ကဒ္ဒမောဒကမိဝ အစ္ဆံ ဥဒကံ မလိနမေဝ ကရောတိ, တာဒိသဉ္စ အာဂမ္မ ကောဋပဗ္ဗတဝါသီဒဟရဿေဝ သမာပတ္တိပိ နဿတိ, ပဂေဝ နိမိတ္တံ။

ဘောဇနံ ပန ကဿစိ မဓုရံ, ကဿစိ အမ္ဗိလံ သပ္ပာယံ ဟောတိ။ **ဥတု** ပိ ကဿစိ သီတော, ကဿစိ ဥဏှော သပ္ပာယော ဟောတိ။ တသ္မာ ယံ ဘောဇနံ ဝါ ဥတုံ ဝါ သေဝန္တဿ ဖာသု ဟောတိ, အသမာဟိတံ ဝါ စိတ္တံ သမာဓိယတိ, သမာဟိတံ ဝါ ထိရတရံ ဟောတိ, တံ ဘောဇနံ သော စ ဥတု သပ္ပာယော။ ဣတရံ ဘောဇနံ ဣတရော စ ဥတု အသပ္ပာယော။

ဣရိယာပထေသု ပိ ကဿစိ စင်္ကမော သပ္ပာယော ဟောတိ, ကဿစိ သယနဋ္ဌာနနိသဇ္ဇာနံ အညတရော။ တသ္မာ တံ အာဝါသံ ဝိယ တီဏိ ဒိဝသာနိ ဥပပရိက္ခိတွာ ယသ္မိံ ဣရိယာပထေ အသမာဟိတံ ဝါ စိတ္တံ သမာဓိယတိ, သမာဟိတံ ဝါ ထိရတရံ ဟောတိ, သော သပ္ပာယော။ ဣတရော အသပ္ပာယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣတိ ဣမံ သတ္တဝိဓံ အသပ္ပာယံ ဝဇ္ဇေတွာ သပ္ပာယံ သေဝိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ပဋိပန္နဿ ဟိ နိမိတ္တာသေဝနဗဟုလဿ နစိရေနေဝ ကာလေန ဟောတိ ကဿစိ အပ္ပနာ။

ဒသဝိဓအပ္ပနာကောသလ္လံ

၆၀. ယဿ ပန ဧဝမ္ပိ ပဋိပဇ္ဇတော န ဟောတိ, တေန ဒသဝိဓံ အပ္ပနာကောသလ္လံ သမ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ တတြာယံ နယော, ဒသဟာကာရေဟိ အပ္ပနာကောသလ္လံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယတော, ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနတော, နိမိတ္တကုသလတော, ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ပဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ, ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ နိဂ္ဂဏှာတိ, ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ သမ္ပဟံသိတဗ္ဗံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ သမ္ပဟံသေတိ, ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခိတဗ္ဗံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ, အသမာဟိတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတော, သမာဟိတပုဂ္ဂလသေဝနတော, တဒဓိမုတ္တတောတိ။

၆၁. တတ္ထ **ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာ** နာမ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနံ ဝတ္ထူနံ ဝိသဒဘာဝကရဏံ။ ယဒါ ဟိဿ ကေသနခလောမာနိ ဒီဃာနိ ဟောန္တိ, သရီရံ ဝါ သေဒမလဂ္ဂဟိတံ, တဒါ အဇ္ဈတ္တိကဝတ္ထု အဝိသဒံ ဟောတိ အပရိသုဒ္ဓံ။ ယဒါ

ပနဿ စီဝရံ ဇိဏ္ဏံ ကိလိဋ္ဌံ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ဟောတိ, သေနာသနံ တ ဥက္လာပံ ဟောတိ, တအ ဗာဟိရဝတ္ထု အဝိသဒံ ဟောတိ အပရိသုဒ္ဓံ။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေ စ ဝတ္ထုမ္ဟိ အဝိသဒေ ဥပ္ပန္နေသု စိတ္တစေတသိကေသု ဉာဏမ္ပိ အပရိသုဒ္ဓံ ဟောတိ, အပရိသုဒ္ဓာနိ ဒီပကပလ္လိကဝဋ္ဋိတေလာနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နဒီပသိခာယ ဩဘာသော ဝိယ။ အပရိသုဒ္ဓေန ဉာဏေန သင်္ခါရေ သမ္မသတော သင်္ခါရာပိ အဝိဘူတာ ဟောန္တိ, ကမ္မဋ္ဌာနမနုယုဉ္ဇတော ကမ္မဋ္ဌာနမ္ပိ ဝုဍ္ဎိံ ဝိရုဠှိံ ဝေပုလ္လံ န ဂစ္ဆတိ။ ဝိသဒေ ပန အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေ ဝတ္ထုမ္ဟိ ဥပ္ပန္နေသု စိတ္တစေတသိကေသု ဉာဏမ္ပိ ဝိသဒံ ဟောတိ ပရိသုဒ္ဓံ, ပရိသုဒ္ဓာနိ ဒီပကပလ္လိကဝဋ္ဋိတေလာနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နဒီပသိခာယ ဩဘာသော ဝိယ။ ပရိသုဒ္ဓေန စ ဉာဏေန သင်္ခါရေ သမ္မသတော သင်္ခါရာပိ ဝိဘူတာ ဟောန္တိ, ကမ္မဋ္ဌာနမနုယုဉ္ဇတော ကမ္မဋ္ဌာနမ္ပိ ဝုဍ္ဎိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ ဂစ္ဆတိ။

၆၂. ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနံ နာမ သဒ္ဓာဒီနံ ဣန္ဒြိယာနံ သမဘာဝကရဏံ။ သစေ ဟိဿ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဟောတိ ဣတရာနိ မန္ဒာနိ, တတော ဝီရိယိန္ဒြိယံ ပဂ္ဂဟကိစ္စံ , သတိန္ဒြိယံ ဥပဋ္ဌာနကိစ္စံ, သမာဓိန္ဒြိယံ အဝိက္ခေပကိစ္စံ, ပညိန္ဒြိယံ ဒဿနကိစ္စံ ကာတုံ န သက္ကောတိ, တသ္မာ တံ ဓမ္မသဘာဝပစ္စဝေက္ခဏေန တ ယထာ တ မနသိကရောတော ဗလဝံ ဇာတံ, တထာ အမနသိကာရေန ဟာပေတဗ္ဗံ။ ဝက္ကလိတ္ထေရဝတ္ထု စေတ္ထ နိဒဿနံ။ သစေ ပန ဝီရိယိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဟောတိ, အထ နေဝ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အဓိမောက္ခကိစ္စံ ကာတုံ သက္ကောတိ, န ဣတရာနိ ဣတရကိစ္စဘေဒံ, တသ္မာ တံ ပဿဒ္ဓာဒိဘာဝနာယ ဟာပေတဗ္ဗံ။ တတြာပိ သောဏတ္ထေရဝတ္ထု ဒဿေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ သေသေသုပိ ဧကဿ ဗလဝဘာဝေ သတိ ဣတရေသံ အတ္တနော ကိစ္စေသု အသမတ္ထတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိသေသတော ပနေတ္ထ သဒ္ဓာပညာနံ သမာဓိဝီရိယာနဉ္စ သမတံ ပသံသန္တိ။ ဗလဝသဒ္ဓော ဟိ မန္ဒပညော မုဒ္ဓပ္ပသန္နော ဟောတိ, အဝတ္ထုသ္မိံ ပသီဒတိ။ ဗလဝပညော မန္ဒသဒ္ဓော ကေရာဋိကပက္ခံ ဘဇတိ, ဘေသဇ္ဇသမုဋ္ဌိတော ဝိယ ရောဂေါ အတေကိစ္ဆော ဟောတိ။ ဥဘိန္နံ သမတာယ ဝတ္ထုသ္မိံယေဝ ပသီဒတိ။ ဗလဝသမာဓိံ ပန မန္ဒဝီရိယံ သမာဓိဿ ကောသဇ္ဇပက္ခတ္တာ ကောသဇ္ဇံ အဘိဘဝတိ။ ဗလဝဝီရိယံ မန္ဒသမာဓိံ ဝီရိယဿ ဥဒ္ဓစ္စပက္ခတ္တာ ဥဒ္ဓစ္စံ အဘိဘဝတိ။ သမာဓိ ပန ဝီရိယေန သံယောဇိတော ကောသဇ္ဇေ ပတိတုံ န လဘတိ။ ဝီရိယံ သမာဓိနာ သံယောဇိတံ ဥဒ္ဓစ္စေ ပတိတုံ န လဘတိ, တသ္မာ တဒုဘယံ သမံ ကာတဗ္ဗံ။ ဥဘယသမတာယ ဟိ အပ္ပနာ ဟောတိ။ အပိစ သမာဓိကမ္မိကဿ ဗလဝတီပိ သဒ္ဓါ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝံ သဒ္ဒဟန္တော ဩကပ္ပေန္တော အပ္ပနံ ပာပုဏိဿတိ။ သမာဓိပညာသု ပန သမာဓိကမ္မိကဿ ဧကဂ္ဂတာ ဗလဝတီ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝဉှိ သော အပ္ပနံ ပာပုဏာတိ။ ဝိပဿနာကမ္မိကဿ ပညာ ဗလဝတီ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝဉှိ သော လက္ခဏပဋိဝေဓံ ပာပုဏာတိ။ ဥဘိန္နံ ပန သမတာယပိ အပ္ပနာ ဟောတိယေဝ။ သတိ ပန သဗ္ဗတ္ထ ဗလဝတီ ဝဋ္ဋတိ။ သတိ ဟိ စိတ္တံ ဥဒ္ဓစ္စပက္ခိကာနံ သဒ္ဓာဝီရိယပညာနံ ဝသေန ဥဒ္ဓစ္စပါတတော ကောသဇ္ဇပက္ခေန စ သမာဓိနာ ကောသဇ္ဇပါတတော ရက္ခတိ, တသ္မာ သာ လောဏဓူပနံ ဝိယ သဗ္ဗဗျဉ္ဇနေသု, သဗ္ဗကမ္မိကအမစ္စော ဝိယ စ သဗ္ဗရာဇကိစ္စေသု သဗ္ဗတ္ထ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ တေနာဟ – “သတိ စ ပန သဗ္ဗတ္ထိကာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ ကိံ ကာရဏာ? စိတ္တဉှိ သတိပဋိသရဏံ, အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ စ သတိ, န ဝိနာ သတိယာ စိတ္တဿ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟော ဟောတီ”တိ။

၆၃. နိမိတ္တကောသလ္လံ နာမ ပထဝီကသိဏာဒိကဿ စိတ္တေကဂ္ဂတာနိမိတ္တဿ အကတဿ ကရဏကောသလ္လံ, ကတဿ စ ဘာဝနာကောသလ္လံ, ဘာဝနာယ လဒ္ဓဿ ရက္ခဏကောသလ္လဉ္စ, တံ ဣဓ အဓိပ္ပေတံ။

၆၄. ကထဉ္စ **ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ပဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ, တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ**? ယဒာဿ အတိသိထိလဝီရိယတာဒီဟိ လီနံ စိတ္တံ ဟောတိ, တဒာ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂါဒယော တယော အဘာဝေတွာ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂါဒယော ဘာဝေတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ပရိတ္တံ အဂ္ဂိံ ဥဇ္ဇာလေတုကာမော အဿ, သော တတ္ထ အလ္လာနိ စေဝ တိဏာနိ ပက္ခိပေယျ, အလ္လာနိ စ ဂေါမယာနိ ပက္ခိပေယျ, အလ္လာနိ စ ကဋ္ဌာနိ ပက္ခိပေယျ, ဥဒကဝါတဉ္စ ဒဒေယျ, ပံသုကေန စ ဩကိရေယျ, ဘဗ္ဗော နု ခော သော, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ပရိတ္တံ အဂ္ဂိံ ဥဇ္ဇာလေတုန္တိ? နော ဟေတံ, ဘန္တေ။ ဧဝမေဝ ခော, ဘိက္ခဝေ, ယသ္မိံ သမယေ လီနံ စိတ္တံ ဟောတိ, အကာလော တသ္မိံ သမယေ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ, အကာလော သမာဓိ။ပေ.။ အကာလော ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ။ တံ ကိဿ ဟေတု? လီနံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တံ, တံ ဧတေဟိ ဓမ္မေဟိ ဒုသမုဋ္ဌာပယံ ဟောတိ။ ယသ္မိံ စ ခော, ဘိက္ခဝေ, လီနံ စိတ္တံ ဟောတိ, ကာလော တသ္မိံ သမယေ ဓမ္မဝိစယသမ္

ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ, ကာလော ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ, ကာလော ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ။ တံ ကိဿ ဟေတု? လီနံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တံ, တံ ဧတေဟိ ဓမ္မေဟိ သုသမုဋ္ဌာပယံ ဟောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ပရိတ္တံ အဂ္ဂိံ ဥဇ္ဇာလေတုကာမော အဿ, သော တတ္ထ သုက္ခာနိ စေဝ တိဏာနိ ပက္ခိပေယျ, သုက္ခာနိ စ ဂောမယာနိ ပက္ခိပေယျ, သုက္ခာနိ စ ကဋ္ဌာနိ ပက္ခိပေယျ, မုခဝါတဉ္စ ဒဒေယျ, န စ ပံသုကေန ဩကိရေယျ, ဘဗ္ဗော နု ခေါ သော, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ပရိတ္တံ အဂ္ဂိံ ဥဇ္ဇာလေတုန္တိ? ဧဝံ ဘန္တေ''တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၄)။

ဧတ္ထ စ ယထာသကမာဟာရဝသေန ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂါဒီနံ ဘာဝနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

''အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကုသလာကုသလာ ဓမ္မာ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇာ ဓမ္မာ ဟီနပ္ပဏီတာ ဓမ္မာ ကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂါ ဓမ္မာ။ တတ္ထ ယောနိသော မနသိကာရဗဟုလီကာရော, အယမာဟာရော အနုပ္ပန္နဿ ဝာ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ ဥပ္ပန္နဿ ဝာ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘိယျောဘာဝာယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တတီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၂)။

တထာ ''အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အာရမ္ဘဓာတု နိက္ကမဓာတု ပရက္ကမဓာတု။ တတ္ထ ယောနိသော မနသိကာရဗဟုလီကာရော, အယမာဟာရော အနုပ္ပန္နဿ ဝာ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ ဥပ္ပန္နဿ ဝာ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘိယျောဘာဝာယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တတီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၂)။

တထာ ''အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ။ တတ္ထ ယောနိသော မနသိကာရဗဟုလီကာရော, အယမာဟာရော အနုပ္ပန္နဿ ဝာ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ ဥပ္ပန္နဿ ဝာ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘိယျောဘာဝာယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တတီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၂)။

တတ္ထ သဘာဝသာမညလက္ခဏပဋိဝေဓဝသေန ပဝတ္တမနသိကာရော ကုသလာဒီသု ယောနိသော မနသိကာရော နာမ။ အာရမ္ဘဓာတုအာဒီနံ ဥပ္ပာဒနဝသေန ပဝတ္တမနသိကာရော အာရမ္ဘဓာတုအာဒီသု ယောနိသော မနသိကာရော နာမ။ တတ္ထ **အာရမ္ဘဓာတူ**တိ ပဌမဝီရိယံ ဝုစ္စတိ။ **နိက္ကမဓာတူ**တိ ကောသဇ္ဇတော နိက္ခန္တတ္တာ တတော ဗလဝတရံ။ **ပရက္ကမဓာတူ**တိ ပရံ ပရံ ဌာနံ အက္ကမနတော တတောပိ ဗလဝတရံ။ **ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ**တိ ပန ပီတိယာ ဧဝ ဧတံ နာမံ။ တဿာပိ ဥပ္ပာဒကမနသိကာရောဝ ယောနိသော မနသိကာရော နာမ။

အပိစ သတ္တ ဓမ္မာ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ သံဝတ္တန္တိ ပရိပုစ္ဆကတာ, ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာ, ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနာ, ဒုပ္ပညပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ, ပညဝန္တပုဂ္ဂလသေဝနာ, ဂမ္ဘီရဉာဏစရိယပစ္စဝေက္ခဏာ, တဒဓိမုတ္တတာတိ။

ဧကာဒသဓမ္မာ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ သံဝတ္တန္တိ အပါယာဒိဘယပစ္စဝေက္ခဏတာ, ဝီရိယာယတ္တလောကိယလောကုတ္တရဝိသေသာဓိဂမာနိသံသဒဿိတာ, ''ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓမဟာသာဝကေဟိ ဂတမဂ္ဂေါ မယာ ဂန္တဗ္ဗော, သော စ န သက္ကာ ကုသီတေန ဂန္တု''န္တိ ဧဝံ ဂမနဝီထိပစ္စဝေက္ခဏတာ, ဒာယကာနံ မဟပ္ဖလဘာဝကရဏေန ပိဏ္ဍာပစာယနတာ, ''ဝီရိယာရမ္ဘဿ ဝဏ္ဏဝါဒီ မေ သတ္ထာ, သော စ အနတိက္ကမနီယသာသနော အမှာကဉ္စ ဗဟူပကာရော ပဋိပတ္တိယာ စ ပူဇိယမာနော ပူဇိတော ဟောတိ န ဣတရထာ''တိ ဧဝံ သတ္ထု မဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏတာ, ''သဒ္ဓမ္မသင်္ခါတံ မေ မဟာဒါယဇ္ဇံ ဂဟေတဗ္ဗံ, တဉ္စ န သက္ကာ ကုသီတေန ဂဟေတု''န္တိ ဧဝံ ဒါယဇ္ဇမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏတာ, အာလောကသညာမနသိကာရဣရိယာပထပရိဝတ္တနအဗ္ဘောကာသသေဝနာဒီဟိ ထိနမိဒ္ဓဝိနောဒနတာ, ကုသီတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ, အာရဒ္ဓဝီရိယပုဂ္ဂလသေဝနတာ, သမ္မပ္ပဓာနပစ္စဝေက္ခဏတာ, တဒဓိမုတ္တတာတိ။

ဧကာဒသဓမ္မာ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ သံဝတ္တန္တိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ, ဓမ္မ။ သင်္ဃ။ သီလ။ စာဂ။ ဒေဝတာနုဿတိ, ဥပသမာနုဿတိ, လူခပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ, သိနိဒ္ဓပုဂ္ဂလသေဝနတာ, ပသာဒနိယသုတ္တန္တပစ္စဝေက္

ခဏာတာ, တဒဓိမုတ္တတာတိ။ ဣတိ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ ဧတေ ဓမ္မေ ဥပ္ပာဒေန္တော ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ နာမ။ ဧဝံ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ပဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ, တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ။

၆၅. ကထံ **ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ, တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ နိဂ္ဂဏှာတိ**? ယဒာဿ အစ္စာရဒ္ဓဝီရိယတာဒီဟိ ဥဒ္ဓတံ စိတ္တံ ဟောတိ, တဒါ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂါဒယော တယော အဘာဝေတွာ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂါဒယော ဘာဝေတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ နိဗ္ဗာပေတုကာမော အဿ, သော တတ္ထ သုက္ခာနိ စေဝ တိဏာနိ ပက္ခိပေယျ။ပေ.။ န စ ပံသုကေန ဩကိရေယျ, ဘဗ္ဗော နု ခေါ သော, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ နိဗ္ဗာပေတုန္တိ? နော ဟေတံ, ဘန္တေ။ ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယသ္မိံ သမယေ ဥဒ္ဓတံ စိတ္တံ ဟောတိ, အကာလော တသ္မိံ သမယေ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ, အကာလော ဝီရိယ။ပေ.။ အကာလော ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဥဒ္ဓတံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တံ, တံ ဧတေဟိ ဓမ္မေဟိ ဒုဝူပသမယံ ဟောတိ။ ယသ္မိံ စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ ဥဒ္ဓတံ စိတ္တံ ဟောတိ, ကာလော တသ္မိံ သမယေ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ, ကာလော သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ, ကာလော ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဥဒ္ဓတံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တံ, တံ ဧတေဟိ ဓမ္မေဟိ သုဝူပသမယံ ဟောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ နိဗ္ဗာပေတုကာမော အဿ, သော တတ္ထ အလ္လာနိ စေဝ တိဏာနိ ပက္ခိပေယျ။ပေ.။ ပံသုကေန စ ဩကိရေယျ, ဘဗ္ဗော နု ခေါ သော, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ နိဗ္ဗာပေတုန္တိ? ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၄)။

ဧတ္ထာပိ ယထာသကံ အာဟာရဝသေန ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂါဒီနံ ဘာဝနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

“အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ။ တတ္ထ ယောနိသော မနသိကာရဗဟုလီကာရော, အယမာဟာရော အနုပ္ပန္နာယ ဝါ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ ဥပ္ပန္နဿ ဝါ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘိယျောဘာဝာယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပာရိပူရိယာ သံဝတ္တတီ”တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၂)။

တထာ “အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, သမထနိမိတ္တံ အဗျဂ္ဂနိမိတ္တံ။ တတ္ထ ယောနိသော မနသိကာရဗဟုလီကာရော, အယမာဟာရော အနုပ္ပန္နာယ ဝါ သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ ဥပ္ပန္နဿ ဝါ သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘိယျောဘာဝာယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပာရိပူရိယာ သံဝတ္တတီ”တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၂)။

တထာ “အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ။ တတ္ထ ယောနိသော မနသိကာရဗဟုလီကာရော, အယမာဟာရော အနုပ္ပန္နာယ ဝါ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ ဥပ္ပန္နဿ ဝါ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘိယျောဘာဝာယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပာရိပူရိယာ သံဝတ္တတီ”တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၂)။

တတ္ထ ယထာဿ ပဿဒ္ဓိအာဒယော ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗာ, တံ အာကာရံ သလ္လက္ခေတွာ တေသံ ဥပ္ပာဒနဝသေန ပဝတ္တမနသိကာရောဝ တီသုပိ ပဒေသု ယောနိသော မနသိကာရော နာမ။ **သမထနိမိတ္တ**န္တိ စ သမထဿေဝေတမဓိဝစနံ။ အဝိက္ခေပဋ္ဌေန စ တဿေဝ **အဗျဂ္ဂနိမိတ္တ**န္တိ။

အပိစ သတ္တ ဓမ္မာ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ သံဝတ္တန္တိ ပဏီတဘောဇနသေဝနတာ, ဥတုသုခသေဝနတာ, ဣရိယာပထသုခသေဝနတာ, မဇ္ဈတ္တပယောဂတာ, သာရဒ္ဓကာယပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ, ပဿဒ္ဓကာယပုဂ္ဂလသေဝနတာ, တဒဓိမုတ္တတာတိ။

ကောဒသ ဓမ္မာ သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ သံဝတ္တန္တိ ဝတ္ထုဝိသဒတာ, နိမိတ္တကုသလတာ, ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနတာ, သမယေ စိတ္တဿ နိဂ္ဂဟဏတာ, သမယေ စိတ္တဿ ပဂ္ဂဟဏတာ , နိရဿာဒဿ စိတ္တဿ သဒ္ဓာသံဝေဂဝသေန သမ္ပဟံသနတာ, သမ္မာပဝတ္တဿ အဇ္ဈုပေက္ခနတာ, အသမာဟိတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ, သမာဟိတပုဂ္ဂလသေဝနတာ, ဈာနဝိမောက္ခပစ္စဝေက္ခဏတာ, တဒဓိမုတ္တတာတိ။

ပဉ္စ ဓမ္မာ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ သံဝတ္တန္တိ သတ္တမဇ္ဈတ္တတာ, သင်္ခါရမဇ္ဈတ္တတာ, သတ္တသင်္ခါရကေလာယနပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ, သတ္တသင်္ခါရမဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂလသေဝနတာ, တဒဓိမုတ္တတာတိ။ ဣတိ ဣမေဟာကာရေဟိ ဧတေ ဓမ္မေ ဥပ္ပာဒေန္တော ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂာဒယော ဘာဝေတိ နာမ။ ဧဝံ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ နိဂ္ဂဏှာတိ။

၆၆. ကထံ **ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ သမ္ပဟံသိတဗ္ဗံ, တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ သမ္ပဟံသေတိ** ? ယဒာဿ ပညာပယောဂမန္ဒတာယ တ ဥပသမသုခါနဓိဂမေန တ နိရဿာဒံ စိတ္တံ ဟောတိ, တဒာ နံ အဋ္ဌသံဝေဂဝတ္ထုပစ္စဝေက္ခဏေန သံဝေဇေတိ။ **အဋ္ဌ သံဝေဂဝတ္ထူနိ** နာမ ဇာတိဇရာဗျာဓိမရဏာနိ စတ္တာရိ, အပာယဒုက္ခံ ပဉ္စမံ, အတီတေ ဝဋ္ဋမူလကံ ဒုက္ခံ, အနာဂတေ ဝဋ္ဋမူလကံ ဒုက္ခံ, ပစ္စုပ္ပန္နေ အာဟာရပရိယေဋ္ဌိမူလကံ ဒုက္ခန္တိ။ ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃဂုဏာနုဿရဏေန စဿ ပသာဒံ ဇနေတိ။ ဧဝံ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ သမ္ပဟံသိတဗ္ဗံ, တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ သမ္ပဟံသေတိ။

ကထံ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခိတဗ္ဗံ, တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ? ယဒာဿ ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇတော အလီနံ အနုဒ္ဓတံ အနိရဿာဒံ အာရမ္မဏေ သမပ္ပဝတ္တံ သမထဝီထိပဋိပန္နံ စိတ္တံ ဟောတိ, တဒာဿ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟသမ္ပဟံသနေသု န ဗျာပါရံ အာပဇ္ဇတိ, သာရထိ ဝိယ သမပ္ပဝတ္တေသု အဿေသု။ ဧဝံ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခိတဗ္ဗံ, တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ။

အသမာဟိတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ နာမ နေက္ခမ္မပဋိပဒံ အနာရုဠှပုဗ္ဗာနံ အနေကကိစ္စပသုတာနံ ဝိက္ခိတ္တဟဒယာနံ ပုဂ္ဂလာနံ အာရကာ ပရိစ္စာဂေါ။

သမာဟိတပုဂ္ဂလသေဝနတာ နာမ နေက္ခမ္မပဋိပဒံ ပဋိပန္နာနံ သမာဓိလာဘီနံ ပုဂ္ဂလာနံ ကာလေန ကာလံ ဥပသင်္ကမနံ။

တဒဓိမုတ္တတာ နာမ သမာဓိအဓိမုတ္တတာ သမာဓိဂရုသမာဓိနိန္နသမာဓိပောဏသမာဓိပဗ္ဘာရတာတိ အတ္ထော။

ဧဝမေတံ ဒသဝိဓံ အပ္ပနာကောသလ္လံ သမ္ပာဒေတဗ္ဗံ။

၆၇. ဧဝဉှိ သမ္ပာဒယတော၊ အပ္ပနာကောသလ္လံ ဣမံ။
ပဋိလဒ္ဓေ နိမိတ္တသ္မိံ၊ အပ္ပနာ သမ္ပဝတ္တတိ။

ဧဝဉှိ ပဋိပန္နဿ၊ သစေ သာ နပ္ပဝတ္တတိ။
တထာပိ န ဇဟေ ယောဂံ၊ ဝါယမေထေဝ ပဏ္ဍိတော။

ဟိတွာ ဟိ သမ္မာဝါယာမံ၊ ဝိသေသံ နာမ မာဏဝေါ။
အဓိဂစ္ဆေ ပရိတ္တမ္ပိ၊ ဌာနမေတံ န ဝိဇ္ဇတိ။

စိတ္တပ္ပဝတ္တိအာကာရံ၊ တသ္မာ သလ္လက္ခယံ ဗုဓော။
သမတံ ဝီရိယဿေဝ၊ ယောဇယေထ ပုနပ္ပုနံ။

ဤသကမ္ပိ လယံ ယန္တံ၊ ပဂ္ဂဏှေထေဝ မာနသံ။
အစ္စာရဒ္ဓံ နိသေဓေတွာ၊ သမမေဝ ပဝတ္တယေ။

ရေဏုမှဟိ ဥပ္ပလဒလေ၊ သုတ္တေ နာတယ နာဠိယာ။
ယထာ မစုကရာဒီနံ၊ ပဝတ္တိ သမ္ဘဝဏ္ဏိတာ။

လီနဥဒ္ဓတဘာဝေဟိ၊ မောစယိတွာန သဗ္ဗသော။
ဇဝံ နိမိတ္တာဘိမုခံ၊ မာနသံ ပဋိပာဒယေတိ။

နိမိတ္တာဘိမုခပဋိပာဒနံ

၆၈. တတြာယမတ္ထဒီပနာ – ယထာ ဟိ အဆေကော မစုကရော အသုကသ္မိံ ရုက္ခေ ပုပ္ဖံ ပုပ္ဖိတန္တိ ဥတွာ တိ က္ခေန ဝေဂေန ပက္ခန္တော တံ အတိက္ကမိတွာ ပဋိနိဝတ္တေန္တော ခီဏေ ရေဏုမှိ သမ္ပာပုဏာတိ။ အပရော အဆေ ကော မန္ဒေန ဇဝေန ပက္ခန္တော ခီဏေယေဝ သမ္ပာပုဏာတိ။ ဆေကော ပန သမေန ဇဝေန ပက္ခန္တော သုခေန ပုပ္ဖရာ သိံ သမ္ပတွာ ယာဝဒိစ္ဆကံ ရေဏုံ အာဒာယ မစုံ သမ္ပာဒေတွာ မစုရသမနုဘဝတိ။

ယထာ စ သလ္လကတ္တအန္တေဝါသိကေသု ဥဒကထာလဂတေ ဥပ္ပလပတ္တေ သတ္ထကမ္မံ သိက္ခန္တေသု ဧ ကော အဆေကော ဝေဂေန သတ္ထံ ပာတေန္တော ဥပ္ပလပတ္တံ ဒွိဓာ ဝါ ဆိန္ဒတိ, ဥဒကေ ဝါ ပဝေသေတိ။ အပရော အ ဆေကော ဆိဇ္ဇနပဝေသနဘယာ သတ္ထကေန ဖုသိတုမ္ပိ န ဝိသဟတိ။ ဆေကော ပန သမေန ပယောဂေန တတ္ထ သတ္ထ ပ္ပဟာရံ ဒဿေတွာ ပရိယောဒာတသိပ္ပော ဟုတွာ တထာရူပေသု ဌာနေသု ကမ္မံ ကတွာ လာဘံ လဘတိ။

ယထာ စ ယော စတုဗျာမပ္ပမာဏံ မက္ကဋသုတ္တံ အာဟရတိ, သော စတ္တာရိ သဟဿာနိ လဘတီတိ ရညာ ဝု တ္တေ ဧကော အဆေကပုရိသော ဝေဂေန မက္ကဋသုတ္တံ အာကၯ္ဍန္တော တဟိံ တဟိံ ဆိန္ဒတိယေဝ။ အပရော အဆေ ကော ဆေဒနဘယာ ဟတ္ထေန ဖုသိတုမ္ပိ န ဝိသဟတိ။ ဆေကော ပန ကောဋိတော ပဋ္ဌာယ သမေန ပယောဂေန ဒဏ္ဍ ကေ ဝေဌေတွာ အာဟရိတွာ လာဘံ လဘတိ။

ယထာ စ အဆေကော နိယာမကော ဗလဝတိ ဝါတေ လင်္ကာရံ ပူရေန္တော နာဝံ ဝိဒေသံ ပက္ခန္ဒာပေတိ။ အပရော အ ဆေကော မန္ဒဝါတေ လင်္ကာရံ ဩရောပေန္တော နာဝံ တတ္ထေဝ ဌပေတိ။ ဆေကော ပန မန္ဒဝါတေ လင်္ကာရံ ပူရေတွာ ဗလဝါတေ အဍ္ဎလင်္ကာရံ ကတွာ သောတ္ထိနာ ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ပာပုဏာတိ။

ယထာ စ ယော တေလေန အဆဍ္ဍေန္တော နာဠိံ ပူရေတိ, သော လာဘံ လဘတီတိ အာစရိယေန အန္တေဝါသိကာနံ ဝုတ္တေ ဧကော အဆေကော လာဘလုဒ္ဓော ဝေဂေန ပူရေန္တော တေလံ ဆဍ္ဍေတိ။ အပရော အဆေကော တေလဆဍ္ဍန ဘယာ အာသိဉ္စိတုမ္ပိ န ဝိသဟတိ။ ဆေကော ပန သမေန ပယောဂေန ပူရေတွာ လာဘံ လဘတိ။

ဧဝမေဝ ဧကော ဘိက္ခု ဥပ္ပန္နေ နိမိတ္တေ သီဃမေဝ အပ္ပနံ ပာပုဏိဿာမီတိ ဂါဠှံ ဝီရိယံ ကရောတိ, တဿ စိ တ္တံ အစ္စာရဒ္ဓဝီရိယတ္တာ ဥဒ္ဓစ္စေ ပတတိ, သော န သက္ကောတိ အပ္ပနံ ပာပုဏိတုံ။ ဧကော အစ္စာရဒ္ဓဝီရိယတာယ ဒောသံ ဒိသွာ ကိံ ဒါနိမေ အပ္ပနာယာတိ ဝီရိယံ ဟာပေတိ, တဿ စိတ္တံ အတိလီနဝီရိယတ္တာ ကောသဇ္ဇေ ပတတိ, သောပိ န သက္ကောတိ အပ္ပနံ ပာပုဏိတုံ။ ယော ပန ဤသကမ္ပိ လီနံ လီနဘာဝတော ဥဒ္ဓတံ ဥဒ္ဓစ္စတော မောစေတွာ သ မေန ပယောဂေန နိမိတ္တာဘိမုခံ ပဝတ္တေတိ, သော အပ္ပနံ ပာပုဏာတိ, တာဒိသေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ ဧတံ ဝုတ္တံ –

ရေဏုမှိ ဥပ္ပလဒလေ၊ သုတ္တေ နာဝါယ နာဠိယာ။
ယထာ မစုကရာဒီနံ၊ ပဝတ္တိ သမ္ဘဝဏ္ဏိတာ။

လီနဥဒ္ဓတဘာဝေဟိ ၊ မောစယိတွာန သဗ္ဗသော။
ဇဝံ နိမိတ္တာဘိမုခံ၊ မာနသံ ပဋိပာဒယေတိ။

ပဌမဇ္ဈာနကထာ

၆၉. ဣတိ ဧဝံ နိမိတ္တာဘိမုခံ မာနသံ ပဋိပာဒယတော ပနဿ ဣဒါနိ အပ္ပနာ ဣဇ္ဈိဿတီတိ ဘဝင်္ဂံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ ပထဝီ ပထဝီတိ အနုယောဂဝသေန ဥပဋ္ဌိတံ တဒေဝ ပထဝီကသိဏံ အာရမ္မဏံ ကတွာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတော တသ္မိံယေဝါရမ္မဏေ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဝါ ဇဝနာနိ ဇဝန္တိ။ တေသု အဝသာနေ ဧကံ ရူပါဝစရံ, သေသာနိ ကာမာဝစရာနိ။ ပကတိစိတ္တေဟိ ဗလဝတရဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခစိတ္တေကဂ္ဂတာနိ ယာနိ အပ္ပနာယ ပရိကမ္မတ္တာ **ပရိကမ္မာနီ**တိပိ, ယထာ ဂါမာဒီနံ အာသန္နပဒေသော ဂါမူပစာရော နဂရူပစာရောတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ အပ္ပနာယ အာသန္နတ္တာ သမီပစာရတ္တာ ဝါ **ဥပစာရာနီ**တိပိ, ဣတော ပုဗ္ဗေ ပရိကမ္မာနံ, ဥပရိ အပ္ပနာယ စ အနုလောမတော **အနုလောမာနီ**တိပိ ဝုစ္စန္တိ။ ယဉ္စေတ္ထ သဗ္ဗန္တိမံ, တံ ပရိတ္တဂေါတ္တာဘိဘဝနတော, မဟဂ္ဂတဂေါတ္တဘာဝနတော စ **ဂေါတြဘူ** တိပိ ဝုစ္စတိ။ အဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပနေတ္ထ ပဌမံ ပရိကမ္မံ, ဒုတိယံ ဥပစာရံ, တတိယံ အနုလောမံ, စတုတ္ထံ ဂေါတြဘု။ ပဌမံ ဝါ ဥပစာရံ, ဒုတိယံ အနုလောမံ, တတိယံ ဂေါတြဘု, စတုတ္ထံ ပဉ္စမံ ဝါ အပ္ပနာစိတ္တံ။ စတုတ္ထမေဝ ဟိ ပဉ္စမံ ဝါ အပ္ပေတိ, တဉ္စ ခေါ ခိပ္ပာဘိညဒန္ဓာဘိညာဝသေန။ တတော ပရံ ဇဝနံ ပတတိ။ ဘဝင်္ဂဿ ဝါရော ဟောတိ။

အာဘိဓမ္မိကဂေါဒတ္တတ္ထေရော ပန "ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁၂) ဣမံ သုတ္တံ ဝတွာ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္ဆိမော ပစ္ဆိမော ဓမ္မော ဗလဝါ ဟောတိ, တသ္မာ ဆဋ္ဌေပိ သတ္တမေပိ အပ္ပနာ ဟောတီတိ အာဟ, တံ အဋ္ဌကထာသု "အတ္တနော မတိမတ္တံ ထေရဿေတ"န္တိ ဝတွာ ပဋိက္ခိတ္တံ။ စတုတ္ထပဉ္စမေသုယေဝ ပန အပ္ပနာ ဟောတိ။ ပရတော ဇဝနံ ပတိတံ နာမ ဟောတိ, ဘဝင်္ဂဿ အာသန္နတ္တာတိ ဝုတ္တံ ။ တမေဝ ဝိစာရေတွာ ဝုတ္တတ္တာ န သက္ကာ ပဋိက္ခိပိတုံ။ ယထာ ဟိ ပုရိသော ဆိန္နပပါတာဘိမုခေါ ဓာဝန္တော ဌာတုကာမောပိ ပရိယန္တေ ပါဒံ ကတွာ ဌာတုံ န သက္ကောတိ ပပါတေ ဧဝ ပတတိ, ဧဝံ ဆဋ္ဌေ ဝါ သတ္တမေ ဝါ အပ္ပေတုံ န သက္ကောတိ, ဘဝင်္ဂဿ အာသန္နတ္တာ။ တသ္မာ စတုတ္ထပဉ္စမေသုယေဝ အပ္ပနာ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သာ စ ပန ဧကစိတ္တက္ခဏိကာယေဝ။ သတ္တသု ဟိ ဌာနေသု အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒေါ နာမ နတ္ထိ ပဌမပ္ပနာယံ, လောကိယာဘိညာသု, စတူသု မဂ္ဂေသု, မဂ္ဂါနန္တရဖလေ, ရူပါရူပဘဝေသု ဘဝင်္ဂဈာနေ, နိရောဓဿ ပစ္စယေ နေဝသညာနာသညာယတနေ, နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ ဖလသမာပတ္တိယန္တိ။ ဧတ္ထ မဂ္ဂါနန္တရဖလံ တိဏ္ဏံ ဥပရိ န ဟောတိ။ နိရောဓဿ ပစ္စယော နေဝသညာနာသညာယတနံ ဒွိန္နမုပရိ န ဟောတိ။ ရူပါရူပေသု ဘဝင်္ဂဿ ပရိမာဏံ နတ္ထိ, သေသဋ္ဌာနေသု ဧကမေဝ စိတ္တန္တိ။ ဣတိ ဧကစိတ္တက္ခဏိကာယေဝ အပ္ပနာ။ တတော ဘဝင်္ဂပာတော။ အထ ဘဝင်္ဂံ ဝေစ္ဆိန္ဒိတွာ ဈာနပစ္စဝေက္ခဏတ္ထာယ အာဝဇ္ဇနံ, တတော ဈာနပစ္စဝေက္ခဏန္တိ။

ဧတ္တာဝတာ စ ပနေသ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ (ဓ. သ. ၁၆၀; ဒီ. နိ. ၁.၂၂၆)။ ဧဝမနေန ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနံ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတံ တိဝိဓကလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ ပဌမံ ဈာနံ အဓိဂတံ ဟောတိ ပထဝီကသိဏံ။

၇၀. တတ္ထ **ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ** တိ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စိတွာ ဝိနာ ဟုတွာ အပက္ကမိတွာ။ ယော ပနာယမေတ္ထ ဧဝကာရော, သော နိယမတ္ထောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယသ္မာ စ နိယမတ္ထော, တသ္မာ တသ္မိံ ပဌမဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရဏသမယေ အဝိဇ္ဇမာနာနမ္ပိ ကာမာနံ တဿ ပဌမဇ္ဈာနဿ ပဋိပက္ခဘာဝံ ကာမပရိစ္စာဂေနေဝ စဿ အဓိဂမံ ဒီပေတိ။

ကထံ? "ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ"တိ ဧဝဉှိ နိယမေ ကရိယမာနေ ဣဒံ ပညာယတိ, နူန ဈာနဿ ကာမာ ပဋိပက္ခဘူတာ ယေသု သတိ ဣဒံ နပ္ပဝတ္တတိ, အန္ဓကာရေ သတိ ပဒီပေါဘာသော ဝိယ။ တေသံ ပရိစ္စာဂေနေဝ စဿ အဓိဂမော ဟောတိ, ဩရိမတီရပရိစ္စာဂေန ပါရိမတီရဿေဝ။ တသ္မာ နိယမံ ကရောတီတိ။

တတ္ထ သိယာ, ကသ္မာ ပနေသ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဝုတ္တော, န ဥတ္တရပဒေ, ကိံ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စာပိ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာတိ? န ခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တံနိဿရဏတော ဟိ ပုဗ္ဗပဒေ ဧသ ဝုတ္တော။ ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတော ဟိ ကာမရာဂပဋိပက္ခတော စ ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ။ ယထာဟ, "ကာမာနမေတံ နိဿရဏံ ယဒိဒံ နေက္ခမ္မ"န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၃)။ ဥတ္တရပဒေပိ ပန ယထာ "ဣဓေဝ, ဘိက္ခဝေ, သမဏော, ဣဓ ဒုတိယော သ

မဏ္ဍော’’တိ (မ. နိ. ၁.၁၃၉; အ. နိ. ၄.၂၄၁) ဧတ္ထ ဝေကာရော အာနေတ္ဝာ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗော။ န ဟိ သက္ကာ ဣတော အညေဟိပိ နီဝရဏသဋ္ဌာနေဟိ အကုသလဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။ တသ္မာ ‘‘ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စေဝ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ’’တိ ဧဝံ ပဒဒ္ဝယေပိ ဧသ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပဒဒ္ဝယေပိ စ ကိဉ္စာပိ ဝိဝိစ္စာတိ ဣမိနာ သာဓာရဏဝစနေန တဒင်္ဂဝိဝေကာဒယော, ကာယဝိဝေကာဒယော စ သဗ္ဗေပိ ဝိဝေကာ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ, တထာပိ ကာယဝိဝေကော စိတ္တဝိဝေကော ဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေကောတိ တယော ဧဝ ဣဓ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကာမေဟီတိ ဣမိနာ ပန ပဒေန ယေ စ နိဒ္ဒေသေ ‘‘ကတမေ ဝတ္ထုကာမာ, မနာပိယာ ရူပာ’’တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၁) နယေန ဝတ္ထုကာမာ ဝုတ္တာ, ယေ စ တတ္ထေဝ ဝိဘင်္ဂေ စ ‘‘ဆန္ဒော ကာမော, ရာဂေါ ကာမော, ဆန္ဒရာဂေါ ကာမော, သင်္ကပ္ပော ကာမော, ရာဂေါ ကာမော, သင်္ကပ္ပရာဂေါ ကာမော, ဣမေ ဝုစ္စန္တိ ကာမာ’’တိ (မဟာနိ. ၁; ဝိဘ. ၅၆၄) ဧဝံ ကိလေသကာမာ ဝုတ္တာ, တေ သဗ္ဗေပိ သင်္ဂဟိတာဣစ္စေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဧဝဉ္ဟိ သတိ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ ဝတ္ထုကာမေဟိပိ ဝိဝိစ္စေဝတိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ, တေန ကာယဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတိ။ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီတိ ကိလေသကာမေဟိ သဗ္ဗာကုသလေဟိ ဝါ ဝိဝိစ္စာတိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ, တေန စိတ္တဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတိ။ ပုရိမေန စေတ္ထ ဝတ္ထုကာမေဟိ ဝိဝေကဝစနတော ဧဝ ကာမသုခပရိစ္စာဂေါ, ဒုတိယေန ကိလေသကာမေဟိ ဝိဝေကဝစနတော နေက္ခမ္မသုခပရိဂ္ဂဟော ဝိဘာဝိတော ဟောတိ။ ဧဝံ ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမဝိဝေကဝစနတောယေဝ စ ဧတေသံ ပဌမေန သံကိလေသဝတ္ထုပ္ပဟာနံ, ဒုတိယေန သံကိလေသပ္ပဟာနံ။ ပဌမေန လောလဘာဝဿ ဟေတုပရိစ္စာဂေါ, ဒုတိယေန ဗာလဘာဝဿ။ ပဌမေန စ ပယောဂသုဒ္ဓိ , ဒုတိယေန အာသယပေါသနံ ဝိဘာဝိတံ ဟောတီတိ ဝိညာတဗ္ဗံ။ ဧသ တာဝ နယော ကာမေဟီတိ ဧတ္ထ ဝုတ္တကာမေသု ဝတ္ထုကာမပက္ခေ။

ကိလေသကာမပက္ခေ ပန ဆန္ဒောတိ စ ရာဂေါတိ စ ဧဝမာဒီဟိ အနေကဘေဒေါ ကာမစ္ဆန္ဒောယေဝ ကာမောတိ အဓိပ္ပေတော။ သော စ အကုသလပရိယာပန္နောပိ သမာနော ‘‘တတ္ထ ကတမော ကာမော ဆန္ဒော ကာမော’’တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၅၆၄) နယေန ဝိဘင်္ဂေ ဈာနပဋိပက္ခတော ဝိသုံ ဝုတ္တော။ ကိလေသကာမတ္တာ ဝါ ပုရိမပဒေ ဝုတ္တော, အကုသလပရိယာပန္နတ္တာ ဒုတိယပဒေ။ အနေကဘေဒတော စဿ ကာမတောတိ အဝတ္ဝာ ကာမေဟီတိ ဝုတ္တံ။

အညေသမ္ပိ စ ဓမ္မာနံ အကုသလဘာဝေ ဝိဇ္ဇမာနေ ‘‘တတ္ထ ကတမေ အကုသလာ ဓမ္မာ, ကာမစ္ဆန္ဒော’’တိအာဒိနာ နယေန ဝိဘင်္ဂေ ဥပရိ ဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော နီဝရဏာနေဝ ဝုတ္တာနိ။ နီဝရဏာနိ ဟိ ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ, တေသံ ဈာနင်္ဂါနေဝ ပဋိပက္ခာနိ ဝိဒ္ဓံသကာနိ ဝိဃာတကာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တထာ ဟိ **သမာဓိ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ပဋိပက္ခော, ပီတိ ဗျာပါဒဿ, ဝိတက္ကော ထိနမိဒ္ဓဿ, သုခံ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ, ဝိစာရော ဝိစိကိစ္ဆာယာ**တိ ပေဋကေ ဝုတ္တံ။

ဧဝမေတ္ထ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ ဣမိနာ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတိ။ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီတိ ဣမိနာ ပဉ္စန္နမ္ပိ နီဝရဏာနံ, အဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပန ပဌမေန ကာမစ္ဆန္ဒဿ, ဒုတိယေန သေသနီဝရဏာနံ။ တထာ ပဌမေန တီသု အကုသလမူလေသု ပဉ္စကာမဂုဏဘေဒဝိသယဿ လောဘဿ, ဒုတိယေန အာဃာတဝတ္ထုဘေဒာဒိဝိသယာနံ ဒောသမောဟာနံ။ ဩဃာဒီသု ဝါ ဓမ္မေသု ပဌမေန ကာမောဃကာမယောဂကာမာသဝ ကာမုပာဒာနအဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထကာမရာဂသံယောဇနာနံ, ဒုတိယေန အဝသေသဩဃယောဂါသဝဥပာဒာနဂန္ထသံယောဇနာနံ။ ပဌမေန စ တဏှာယ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ, ဒုတိယေန အဝိဇ္ဇာယ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ။ အပိစ ပဌမေန လောဘသမ္ပယုတ္တာနံ အဋ္ဌန္နံ စိတ္တုပ္ပာဒါနံ, ဒုတိယေန သေသာနံ စတုန္နံ အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒါနံ ဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ တာဝ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီတိ ဧတ္ထ အတ္ထပ္ပကာသနာ။

၇၁. ဧတ္တာဝတာ စ ပဌမဿ ဈာနဿ ပဟာနင်္ဂံ ဒဿေတ္ဝာ ဣဒါနိ သမ္ပယောဂင်္ဂံ ဒဿေတုံ သဝိတက္ကံ သဝိစာရန္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဝိတက္ကနံ **ဝိတက္ကော,** ဦဟနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သွာယံ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဘိနိရောပနလက္ခဏော, အာဟနနပရိယာဟနနရသော။ တထာ ဟိ တေန ယောဂါဝစရော အာရမ္မဏံ ဝိတက္ကာဟတံ ဝိတက္ကပရိယာဟတံ ကရောတီတိ ဝုစ္စတိ။ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနော။

ဝိစရဏံ **ဝိစာရော,** အနုသဉ္စရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သွာယံ အာရမ္မဏာနုမဇ္ဇနလက္ခဏော, တတ္ထ သဟ ဇာတာနုယောဇနရသော, စိတ္တဿ အနုပ္ပဗန္ဓနပစ္စုပဋ္ဌာနော။

သန္တေပိ စ နေသံ ကတ္ထစိ အဝိပ္ပယောဂေ ဩဠာရိကဋ္ဌေန ပုဗ္ဗင်္ဂမဋ္ဌေန စ ဃဏ္ဍာဘိဃာတော ဝိယ စေတ သော ပဌမာဘိနိပါတော ဝိတက္ကော။ သုခုမဋ္ဌေန အနုမဇ္ဇနသဘာဝေန စ ဃဏ္ဍာနုရဝေါ ဝိယ အနုပ္ပဗန္ဓော ဝိစာရော။ ဝိပ္ဖာရဝါ စေတ္ထ ဝိတက္ကော ပဌမုပ္ပတ္တိကာလေ ပရိပ္ဖန္ဒနဘူတော စိတ္တဿ အာကာသေ ဥပ္ပတိတုကာမဿ ပက္ခိနော ပက္ခဝိက္ခေပေါ ဝိယ ပဒုမာဘိမုခပါတော ဝိယ စ ဂန္ဓာနုဗန္ဓစေတသော ဘမရဿ။ သန္တဝုတ္တိ ဝိစာရော နာတိပရိပ္ဖန္ဒနဘာဝေ စိတ္တဿ အာကာသေ ဥပ္ပတိတဿ ပက္ခိနော ပက္ခပ္ပသာရဏံ ဝိယ, ပရိဗ္ဘမနံ ဝိယ စ ပ ဒုမာဘိမုခပတိတဿ ဘမရဿ ပဒုမဿ ဥပရိဘာဂေ။ ဒုကနိပါတဋ္ဌကထာယံ ပန "အာကာသေ ဂစ္ဆတော မဟာသ ကုဏဿ ဥဘောဟိ ပက္ခေဟိ ဝာတံ ဂဟေတွာ ပက္ခေ သန္နိသီဒါပေတွာ ဂမနံ ဝိယ အာရမ္မဏေ စေတသော အဘိနိ ရောပနသဘာဝေန ပဝတ္တော ဝိတက္ကော။ ဝာတဂ္ဂဟဏတ္ထံ ပက္ခေ ဖန္ဒာပယမာနဿ ဂမနံ ဝိယ အနုမဇ္ဇနသဘာဝေန ပဝတ္တော ဝိစာရော"တိ ဝုတ္တံ, တံ အနုပ္ပဗန္ဓေန ပဝတ္တိယံ ယုဇ္ဇတိ။ သော ပန နေသံ ဝိသေသော ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေ သု ပာကဋော ဟောတိ။

အပိစ မလဂ္ဂဟိတံ ကံသဘာဇနံ ဧကေန ဟတ္ထေန ဒဠှံ ဂဟေတွာ ဣတရေန ဟတ္ထေန စုဏ္ဏတေလဝါလဏ္ဍု ပကေန ပရိမဇ္ဇန္တဿ ဒဠှဂဟဏဟတ္ထော ဝိယ ဝိတက္ကော, ပရိမဇ္ဇနဟတ္ထော ဝိယ ဝိစာရော။ တထာ ကုမ္ဘ ကာရဿ ဒဏ္ဍပ္ပဟာရေန စက္ကံ ဘမယိတွာ ဘာဇနံ ကရောန္တဿ ဥပ္ပီဠနဟတ္ထော ဝိယ ဝိတက္ကော, ဣတော စိတော စ သဉ္စရဏဟတ္ထော ဝိယ ဝိစာရော။ တထာ မဏ္ဍလံ ကရောန္တဿ မဇ္ဈေ သန္နိရုမ္ဘိတွာ ဌိတကဏ္ဋ ကော ဝိယ အဘိနိရောပနော ဝိတက္ကော, ဗဟိ ပရိဗ္ဘမနကဏ္ဋကော ဝိယ အနုမဇ္ဇနော ဝိစာရော။ ဣတိ ဣမိနာ စ ဝိတ က္ကေန ဣမိနာ စ ဝိစာရေန သဟ ဝတ္တတိ ရုက္ခော ဝိယ ပုပ္ဖေန ဖလေန စာတိ ဣဒံ ဈာနံ "သဝိတက္ကံ သဝိစာရ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိဘင်္ဂေ ပန "ဣမိနာ စ ဝိတက္ကေန ဣမိနာ စ ဝိစာရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတော"တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၅၆၅) နယေန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ ဒေသနာ ကတာ။ အတ္ထော ပန တတြာပိ ဧဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဝိဝေကဇန္တိ ဧတ္ထ ဝိဝိတ္တိ ဝိဝေကော, နီဝရဏဝိဂမောတိ အတ္ထော။ ဝိဝိတ္တောတိ ဝါ ဝိဝေကော, နီဝရဏဝိဝိတ္ တော ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသီတိ အတ္ထော။ တသ္မာ ဝိဝေကာ, တသ္မိံ ဝါ ဝိဝေကေ ဇာတန္တိ ဝိဝေကဇံ။

၇၂. **ပီတိသုခ**န္တိ ဧတ္ထ ပီဏယတီတိ ပီတိ။ သာ သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ, ကာယစိတ္တပီနနရသာ, ဖရဏရသာ ဝါ, ဩဒဂျပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ သာ ပနေသာ ခုဒ္ဒိကာ ပီတိ, ခဏိကာပီတိ, ဩက္ကန္တိကာပီတိ, ဥဗ္ဗေဂပီတိ, ဖရဏာပီတီတိ ပဉ္စ ဝိဓာ ဟောတိ။ တတ္ထ **ခုဒ္ဒိကာပီတိ** သရီရေ လောမဟံသမတ္တမေဝ ကာတုံ သက္ကောတိ။ **ခဏိကာပီတိ** ခဏေ ခဏေ ဝိဇ္ဇု ပ္ပာဒသဒိသာ ဟောတိ။ **ဩက္ကန္တိကာပီတိ** သမုဒ္ဒတီရံ ဝီစိ ဝိယ ကာယံ ဩက္ကမိတွာ ဩက္ကမိတွာ ဘိဇ္ဇတိ။ **ဥဗ္ဗေဂပီတိ** ဗလဝတီ ဟောတိ ကာယံ ဥဒ္ဓဂ္ဂံ ကတွာ အာကာသေ လင်္ဃာပနပ္ပမာဏပ္ပတ္တာ။ တထာ ဟိ ပုဏ္ဏဝလ္လိ ကတဝါသီ **မဟာတိဿတ္ထေရော** ပုဏ္ဏမဒိဝသေ သာယံ စေတိယင်္ဂဏံ ဂန္တွာ စန္ဒာလောကံ ဒိသွာ မဟာစေတိယာဘိ မုခေါ ဟုတွာ "ဣမာယ ဝတ ဝေလာယ စတဿော ပရိသာ မဟာစေတိယံ ဝန္ဒန္တီ"တိ ပကတိယာ ဒိဋ္ဌာရမ္မဏဝသေ န ဗုဒ္ဓာရမ္မဏံ ဥဗ္ဗေဂပီတိံ ဥပ္ပာဒေတွာ သုဓာတလေ ပဟဋ္ဌစိတ္တရဂေဏ္ဍုကော ဝိယ အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ မဟာ စေတိယင်္ဂဏေယေဝ ပတိဋ္ဌာသိ။ တထာ ဂိရိကဏ္ဍကဝိဟာရဿ ဥပနိဿယေ ဝတ္တကာလကဂါမေ **ဧကာ ကုလဓီ တာ**ပိ ဗလဝဗုဒ္ဓာရမ္မဏာယ ဥဗ္ဗေဂပီတိယာ အာကာသေ လင်္ဃေသိ။

တဿာ ကိရ မာတာပိတရော သာယံ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တာ "အမ္မ တွံ ဂရုဘာရာ အကာလေ ဝိစရိတုံ န သက္ကောသိ, မယံ တုယှံ ပတ္တိံ ကတွာ ဓမ္မံ သောဿာမာ"တိ အဂမံသု။ သာ ဂန္တုကာမာပိ တေသံ ဝစ နံ ပဋိဗာဟိတုံ အသက္ကောန္တီ ဃရေ ဩဟီယိတွာ ဃရာဇိရေ ဌတွာ စန္ဒာလောကေန ဂိရိကဏ္ဍကေ အာကာသစေတိယ င်္ဂဏံ ဩလောကေန္တီ စေတိယဿ ဒီပပူဇံ အဒ္ဒသ, စတဿော စ ပရိသာ မာလာဂန္ဓာဒီဟိ စေတိယပူဇံ ကတွာ ပဒ က္ခိဏံ ကရောန္တိယော ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ဂဏသဇ္ဈာယသဒ္ဒံ အဿောသိ။ အထဿာ "ဓညာဝတိမေ, ယေ ဝိဟာ ရံ ဂန္တွာ ဧဝရူပေ စေတိယင်္ဂဏေ အနုသဉ္စရိတုံ, ဧဝရူပဉ္စ မဓုရဓမ္မကထံ သောတုံ လဘန္တီ"တိ မုတ္တရာသိသဒိသံ စေတိ ယံ ပဿန္တိယာ ဧဝ ဥဗ္ဗေဂပီတိ ဥဒပါဒိ။ သာ အာကာသေ လင်္ဃိတွာ မာတာပိတူနံ ပုရိမတရံယေဝ အာကာသတော

စေတိယဇ္ဈာနေ သြရုယှပ္ပဟ စေတိယံ ဝဋ္ဋိတ္ဝာ ဓမ္မံ သုဏမာနာ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ မာတာပိတရော အာဂန္တွာ "အမ္မ တွံ ကတရေန မဂ္ဂေန အာဂတာသီ"တိ ပုစ္ဆိံသု။ သာ "အာကာသေန အာဂတာမှိ, န မဂ္ဂေနာ"တိ ဝတွာ "အမ္မ အာကာသေန နာမ ခီဏာသဝ သဉ္စရန္တိ, တွံ ကထံ အာဂတာ"တိ ဝုတ္တာ အာဟ – "မယှံ စန္ဒာလောကေန စေတိယံ အာလောကေန္တိယာ ဌိတာယ ဗုဒ္ဓါရမ္မဏာ ဗလဝပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ အထာဟံ နေဝ အတ္တနော ဌိတဘာဝံ, န နိသိန္နဘာဝံ အ ညာသိံ, ဂဟိတနိမိတ္တေနေဝ ပန အာကာသေ လင်္ဃိတွာ စေတိယင်္ဂဏေ ပတိဋ္ဌိတာမှီ"တိ။

ဧဝံ ဥဗ္ဗေဂပီတိ အာကာသေ လင်္ဃာပနပ္ပမာဏာ ဟောတိ။ ဖရဏာပီတိယာ ပန ဥပ္ပန္နာယ သကလသရီရံ ဓမိတ္ဝာ ပူရိတဝတ္ထိ ဝိယ မဟတာ ဥဒကောဃေန ပက္ခန္ဒပဗ္ဗတကုစ္ဆိ ဝိယ စ အနုပရိပ္ဖုဋံ ဟောတိ။

သာ ပနေသာ ပဉ္စဝိဓာ ပီတိ ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တီ ပရိပါကံ ဂစ္ဆန္တီ ဒုဝိဓံ ပဿဒ္ဓိံ ပရိပူရေတိ ကာယပဿဒ္ဓိဉ္စ စိတ္တပဿဒ္ဓိဉ္စ။ ပဿဒ္ဓိ ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တီ ပရိပါကံ ဂစ္ဆန္တီ ဒုဝိဓမ္ပိ သုခံ ပရိပူရေတိ ကာယိကဉ္စ စေတသိကဉ္စ။ သုခံ ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တံ ပရိပါကံ ဂစ္ဆန္တံ တိဝိဓံ သမာဓိံ ပရိပူရေတိ ခဏိကသမာဓိံ ဥပစာရသမာဓိံ အပ္ပနာ သမာဓိန္တိ။ တာသု ယာ အပ္ပနာသမာဓိဿ မူလံ ဟုတွာ ဝဍ္ဎမာနာ သမာဓိသမ္ပယောဂံ ဂတာ ဖရဏာပီတိ, အယံ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ အဓိပ္ပေတာ ပီတီတိ။

၇၃. ဣတရံ ပန သုခနံ သုခံ, သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ, ခနတိ စ ကာယစိတ္တာဗာဓန္တိ သုခံ, တံ သာတလက္ခဏံ, သမ္ပယုတ္တာနံ ဥပဗြူဟနရသံ, အနုဂ္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ သတိပိ စ နေသံ ကတ္ထစိ အဝိပ္ပယောဂေ ဣဋ္ဌာရမ္မဏပဋိလာဘတုဋ္ဌိ ပီတိ။ ပဋိလဒ္ဓရသာနုဘဝနံ သုခံ။ ယတ္ထ ပီတိ, တတ္ထ သုခံ။ ယတ္ထ သုခံ, တတ္ထ န နိယမတော ပီတိ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓ သင်္ဂဟိတာ ပီတိ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတံ သုခံ။ ကန္တာရခိန္နဿ ဝနန္တုဒကဒဿနသဝနေသု ဝိယ ပီတိ။ ဝနစ္ဆာယာပဝေသနဥဒကပရိဘောဂေသု ဝိယ သုခံ။ တသ္မိံ တသ္မိံ သမယေ ပာကဋဘာဝတော စေတံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣတိ အယဉ္စ ပီတိ ဣဒဉ္စ သုခံ အဿ ဈာနဿ, အသ္မိံ ဝါ ဈာနေ အတ္ထီတိ ဣဒံ ဈာနံ ပီတိသုခန္တိ ဝုစ္စတိ။

အထ ဝါ ပီတိ စ သုခဉ္စ ပီတိသုခံ, ဓမ္မဝိနယာဒယော ဝိယ။ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခမဿ ဈာနဿ, အသ္မိံ ဝါ ဈာနေ အ တ္ထီတိ ဧဝမ္ပိ **ဝိဝေကဇံပီတိသုခံ**။ ယထေဝ ဟိ ဈာနံ, ဧဝံ ပီတိသုခမ္ပေတ္ထ ဝိဝေကဇမေဝ ဟောတိ, တဉ္စဿ အတ္ထိ, တသ္မာ ဧကပဒေနေဝ "ဝိဝေကဇံပီတိသုခ"န္တိပိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။ ဝိဘင်္ဂေ ပန "ဣဒံ သုခံ ဣမာယ ပီတိယာ သဟဂ တ"န္တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၅၆၇) နယေန ဝုတ္တံ။ အတ္ထော ပန တတ္ထာပိ ဧဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ပဌမံ ဈာနန္တိ ဣဒံ ပရတော အာဝိဘဝိဿတိ။ **ဥပသမ္ပဇ္ဇာ** တိ ဥပဂန္တွာ, ပာပုဏိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဥပ သမ္ပာဒယိတွာ ဝါ, နိပ္ဖာဒေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိဘင်္ဂေ ပန "ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘော ပ ဋိလာဘော ပတ္တိ သမ္ပတ္တိ ဖုသနာ သစ္ဆိကိရိယာ ဥပသမ္ပဒာ"တိ ဝုတ္တံ။ တဿာပိ ဧဝမေဝတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဝိဟ ရတီ**တိ တဒနုရူပေန ဣရိယာပထဝိဟာရေန ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရဈာနသမင်္ဂီ ဟုတွာ အတ္တဘာဝဿ ဣရိယံ ဝုတ္တိံ ပာ လနံ ယပနံ ယာပနံ စာရံ ဝိဟာရံ အဘိနိပ္ဖာဒေတိ ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ဝိဘင်္ဂေ "ဝိဟရတီတိ ဣရိယတိ ဝတ္တတိ ပာလေတိ ယပေတိ ယာပေတိ စရတိ ဝိဟရတိ, တေန ဝုစ္စတိ ဝိဟရတီ"တိ (ဝိဘ. ၅၄၀)။

ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနာဒိ

၇၄. ယံ ပန ဝုတ္တံ **"ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနံ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတ"** န္တိ, တတ္ထ ကာမစ္ဆန္ဒော, ဗျာပါဒော, ထိနမိဒ္ဓံ, ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ, ဝိစိကိစ္ဆာတိ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ နီဝရဏာနံ ပဟာနဝသေန ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ န ဟိ ဧတေသု အပ္ပဟီနေသု ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေနဿေတာနိ ပဟာနင်္ဂါနီတိ ဝုစ္စန္တိ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ ဈာနက္ခဏေ အညေပိ အကု သလာ ဓမ္မာ ပဟီယန္တိ, တထာပိ ဧတာနေဝ ဝိသေသေန ဈာနန္တရာယကရာနိ။ ကာမစ္ဆန္ဒေန ဟိ နာနာဝိသယပ္ပလော ဘိတံ စိတ္တံ န ဧကတ္တာရမ္မဏေ သမာဓိယတိ။ ကာမစ္ဆန္ဒာဘိဘူတံ တ တံ န ကာမဓာတုပ္ပဟာနာယ ပဋိပဒံ ပဋိပဇ္ဇတိ။ ဗျာပါဒေန စာရမ္မဏေ ပဋိဟညမာနံ န နိရန္တရံ ပဝတ္တတိ ။ ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူတံ အကမ္မညံ ဟောတိ။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စပရေ တံ အဝူပသန္တမေဝ ဟုတွာ ပရိဗ္ဘမတိ။ ဝိစိကိစ္ဆာယ ဥပဟတံ ဈာနာဓိဂမသာဓိကံ ပဋိပဒံ နာရောဟတိ။ ဣတိ ဝိသေသေ န ဈာနန္တရာယကရတ္တာ ဧတာနေဝ **ပဟာနင်္ဂါနီ** တိ ဝုတ္တာနီတိ။

ယသ္မာ ပန ဝိတက္ကော အာရမ္မဏေ စိတ္တံ အဘိနိရောပေတိ, ဝိစာရော အနုပ္ပဗန္ဓတိ, တေဟိ အဝိက္ခေပာယ သမ္ပာဒိတပ္ပယောဂဿ စေတသော ပယောဂသမ္ပတ္တိသမ္ဘူတာ ပီတိ ပီဏနံ, သုခဉ္စ ဥပဗြူဟနံ ကရောတိ။ အထ နံ သသေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မံ ဧတေဟိ အဘိနိရောပနာနုပ္ပဗန္ဓနပီဏနဥပဗြူဟနေဟိ အနုဂ္ဂဟိတာ ဧကဂ္ဂတာ ဧကတ္တာရမ္မဏေ သမံ သမ္မာ စ အာဓိယတိ, တသ္မာ ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ သုခံ စိတ္တေကဂ္ဂတာတိ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဥပ္ပန္နေသု ဟိ ဧတေသု ပဉ္စသု ဈာနံ ဥပ္ပန္နံ နာမ ဟောတိ။ တေနဿ ဧတာနိ ပဉ္စ **သမန္နာဂတင်္ဂါနီ** တိ ဝုစ္စန္တိ။ တသ္မာ န ဧတေဟိ သမန္နာဂတံ အညဒေဝ ဈာနံ နာမ အတ္ထီတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ယထာ ပန အင်္ဂမတ္တဝသေနေဝ စတုရင်္ဂိနီ သေနာ, ပဉ္စင်္ဂိကံ တူရိယံ, အဋ္ဌင်္ဂိကော စ မဂ္ဂေါတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝမိဒမ္ပိ အင်္ဂမတ္တဝသေနေဝ ပဉ္စင်္ဂိကန္တိ ဝါ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတန္တိ ဝါ ဝုစ္စတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧတာနိ စ ပဉ္စင်္ဂါနိ ကိဉ္စာပိ ဥပစာရက္ခဏေပိ အတ္ထိ, အထ ခေါ ဥပစာရေ ပကတိစိတ္တတော ဗလဝတရာနိ။ ဣဓ ပန ဥပစာရတောပိ ဗလဝတရာနိ ရူပါဝစရလက္ခဏပ္ပတ္တာနိ။ ဧတ္ထ ဟိ ဝိတက္ကော သုဝိသဒေန အာကာရေန အာရမ္မဏေ စိတ္တံ အဘိနိရောပယမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိစာရော အတိဝိယ အာရမ္မဏံ အနုမဇ္ဇမာနော။ ပီတိသုခံ သဗ္ဗာဝန္တမ္ပိ ကာယံ ဖရမာနံ။ တေနေဝါဟ – "နာဿ ကိဉ္စိ သဗ္ဗာဝတော ကာယဿ ဝိဝေကဇေန ပီတိသုခေန အပ္ဖုဋံ ဟောတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၈)။ စိတ္တေကဂ္ဂတာပိ ဟေဋ္ဌိမမ္ဟိ သမုဂ္ဂပဋလေ ဥပရိမံ သမုဂ္ဂပဋလံ ဝိယ အာရမ္မဏေသု ဖုသိတာ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အယမေတေသံ ဣတရေဟိ ဝိသေသော။ တတ္ထ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ကိဉ္စာပိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရန္တိ ဣမသ္မိံ ပါဌေ န နိဒ္ဒိဋ္ဌာ, တထာပိ ဝိဘင်္ဂေ "ဈာနန္တိ ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ သုခံ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ"တိ (ဝိဘ. ၅၆၉) ဧဝံ ဝုတ္တတ္တာ အင်္ဂမေဝ။ ယေန ဟိ အဓိပ္ပာယေန ဘဂဝတာ ဥဒ္ဒေသော ကတော, သော ယေဝ တေန ဝိဘင်္ဂေ ပကာသိတောတိ။

တိဝိဓကလျာဏံ

၇၅. **တိဝိဓကလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္န** န္တိ ဧတ္ထ ပန အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနဝသေန တိဝိဓကလျာဏတာ။ တေသံယေဝ စ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနံ လက္ခဏဝသေန ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတြာယံ ပါဠိ –

"ပဌမဿ ဈာနဿ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ, ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ မဇ္ဈေ, သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနံ, ပဌမဿ ဈာနဿ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ, အာဒိဿ ကတိ လက္ခဏာနိ? အာဒိဿ တီဏိ လက္ခဏာနိ, ယော တဿ ပရိပန္ထော, တတော စိတ္တံ ဝိသုဇ္ဈတိ, ဝိသုဒ္ဓတ္တာ စိတ္တံ မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ ပဋိပဇ္ဇတိ, ပဋိပန္နတ္တာ တတ္ထ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ။ ယဉ္စ ပရိပန္ထတော စိတ္တံ ဝိသုဇ္ဈတိ, ယဉ္စ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ စိတ္တံ မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ ပဋိပဇ္ဇတိ, ယဉ္စ ပဋိပန္နတ္တာ တတ္ထ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ။ ပဌမဿ ဈာနဿ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ, အာဒိဿ ဣမာနိ တီဏိ လက္ခဏာနိ။ တေန ဝုစ္စတိ ပဌမံ ဈာနံ အာဒိကလျာဏဉ္စေဝ ဟောတိ တိလက္ခဏသမ္ပန္နဉ္စ။

"ပဌမဿ ဈာနဿ ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ မဇ္ဈေ, မဇ္ဈဿ ကတိ လက္ခဏာနိ? မဇ္ဈဿ တီဏိ လက္ခဏာနိ, ဝိသုဒ္ဓံ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ, သမထပဋိပန္နံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ, ဧကတ္တုပဋ္ဌာနံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ။ ယဉ္စ ဝိသုဒ္ဓံ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ, ယဉ္စ သမထပဋိပန္နံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ, ယဉ္စ ဧကတ္တုပဋ္ဌာနံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ။ ပဌမဿ ဈာနဿ ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ မဇ္ဈေ, မဇ္ဈဿ ဣမာနိ တီဏိ လက္ခဏာနိ။ တေန ဝုစ္စတိ ပဌမံ ဈာနံ မဇ္ဈေကလျာဏဉ္စေဝ ဟောတိ တိလက္ခဏသမ္ပန္နဉ္စ။

"ပဌမဿ ဈာနဿ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနံ, ပရိယောသာနဿ ကတိ လက္ခဏာနိ? ပရိယောသာနဿ စတ္တာရိ လက္ခဏာနိ, တတ္ထ ဇာတာနံ ဓမ္မာနံ အနတိဝတ္တနဋ္ဌေန သမ္ပဟံသနာ, ဣန္ဒြိယာနံ ဧကရသဋ္ဌေန သမ္ပဟံသနာ, တဒုပဂဝီရိယဝါဟနဋ္ဌေန သမ္ပဟံသနာ, အာသေဝနဋ္ဌေန သမ္ပဟံသနာ။ ပဌမဿ ဈာနဿ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနံ, ပရိယောသာနဿ ဣမာနိ စတ္တာရိ လက္ခဏာနိ။ တေန ဝုစ္စတိ ပဌမံ ဈာနံ ပရိယောသာနကလျာဏဉ္စေဝ ဟောတိ စတုလက္ခဏသမ္ပန္နဉ္စာ"တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၅၈)။

တတ္ထ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ နာမ သသမ္ဘာရိကော ဥပစာရော။ ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ နာမ အပ္ပနာ။ သမ္ပဟံသနာ နာမ ပစ္စဝေက္ခဏာတိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။ ယသ္မာ ပန ''ဧကတ္တဂတံ စိတ္တံ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိပက္ခန္ဒဉ္စေဝ ဟောတိ ဥပေက္ခာနုဗြူဟိတဉ္စ ဉာဏေန စ သမ္ပဟံသိတ''န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၅၈) ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တံ, တသ္မာ အန္တောအပ္ပနာယမေဝ အာဂမနဝသေန **ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ,** တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယ ကိစ္စဝသေန **ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ,** ဓမ္မာနံ အနတိဝတ္တနာဒိဘာဝသာဓနေန ပရိယောဒါပကဿ ဉာဏဿ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိဝသေန သမ္ပဟံသနာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကထံ? ယသ္မိံ ဟိ ဝါရေ အပ္ပနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မိံ ယော နီဝရဏသင်္ခါတော ကိလေသဂဏော တဿ ဈာနဿ ပရိပန္ထော, တတော စိတ္တံ ဝိသုဇ္ဈတိ။ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ အာဝရဏဝိရဟိတံ ဟုတွာ မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ ပဋိပဇ္ဇတိ။ **မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ** နာမ သမပ္ပဝတ္တော အပ္ပနာသမာဓိယေဝ။ တဒနန္တရံ ပန ပုရိမစိတ္တံ ဧကသန္တတိပရိဏာမနယေန တထတ္တမုပဂစ္ဆမာနံ မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ ပဋိပဇ္ဇတိ နာမ, ဧဝံ ပဋိပန္နတ္တာ တထတ္တုပဂမနေန တတ္ထ ပက္ခန္ဒတိ နာမ။ ဧဝံ တာဝ ပုရိမစိတ္တေ ဝိဇ္ဇမာနာကာရနိပ္ဖာဒိကာ ပဌမဿ ဈာနဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေယေဝ အာဂမနဝသေန ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧဝံ ဝိသုဒ္ဓဿ ပန တဿ ပုန ဝိသောဓေတဗ္ဗာဘာဝတော ဝိသောဓနေ ဗျာပာရံ အကရောန္တော ဝိသုဒ္ဓံ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ နာမ။ သမထဘာဝူပဂမနေန သမထပဋိပန္နဿ ပုန သမာဓာနေ ဗျာပာရံ အကရောန္တော သမထပဋိပန္နံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ နာမ။ သမထပဋိပန္နဘာဝတော ဧဝ စဿ ကိလေသသံသဂ္ဂံ ပဟာယ ဧကတ္တေန ဥပဋ္ဌိတဿ ပုန ဧကတ္တုပဋ္ဌာနေ ဗျာပာရံ အကရောန္တော ဧကတ္တုပဋ္ဌာနံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ နာမ။ ဧဝံ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယ ကိစ္စဝသေန ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယေ ပနေတေ ဧဝံ ဥပေက္ခာနုဗြူဟိတေ တတ္ထ ဇာတာ သမာဓိပညာသင်္ခါတာ ယုဂနဒ္ဓဓမ္မာ အညမညံ အနတိဝတ္တမာနာ ဟုတွာ ပဝတ္တာ, ယာနိ စ သဒ္ဓါဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ နာနာကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တတ္တာ ဝိမုတ္တိရသေန ဧကရသာနိ ဟုတွာ ပဝတ္တာနိ, ယဉ္စေသ တဒုပဂံ တေသံ အနတိဝတ္တနဧကရသဘာဝါနံ အနုစ္ဆဝိကံ ဝီရိယံ ဝါဟယတိ, ယာ စဿ တသ္မိံ ခဏေ ပဝတ္တာ အာသေဝနာ, သဗ္ဗေပိ တေ အာကာရာ ယသ္မာ ဉာဏေန သံကိလေသဝေါဒါနေသု တံ တံ အာဒီနဝဉ္စ အာနိသံသဉ္စ ဒိသွာ တထာ တထာ သမ္ပဟံသိတတ္တာ ဝိသောဓိတတ္တာ ပရိယောဒါပိတတ္တာ နိပ္ဖန္နာဝ, တသ္မာ ''ဓမ္မာနံ အနတိဝတ္တနာဒိဘာဝသာဓနေန ပရိယောဒါပကဿ ဉာဏဿ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိဝသေန သမ္ပဟံသနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ''တိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ယသ္မာ ဥပေက္ခာဝသေန ဉာဏံ ပာကဋံ ဟောတိ။ ယထာဟ – ''တထာပဂ္ဂဟိတံ စိတ္တံ သာဓုကံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ, ဥပေက္ခာဝသေန ပညာဝသေန ပညိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တံ ဟောတိ, ဥပေက္ခာဝသေန နာနတ္တကိလေသေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, ဝိမောက္ခဝသေန ပညာဝသေန ပညိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တံ ဟောတိ။ ဝိမုတ္တတ္တာ တေ ဓမ္မာ ဧကရသာ ဟောန္တိ။ ဧကရသဋ္ဌေန ဘာဝနာ''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၀၁)။ တသ္မာ ဉာဏကိစ္စဘူတာ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနန္တိ ဝုတ္တာ။

ဣဒါနိ ပဌမံ ဈာနံ အဓိဂတံ ဟောတိ ပထဝီကသိဏန္တိ ဧတ္ထ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ **ပဌမံ,** ပဌမံ ဥပ္ပန္နန္တိပိ **ပဌမံ။** အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနတော ပစ္စနီကဈာပနတော ဝါ **ဈာနံ။** ပထဝီမဏ္ဍလံ ပန သကလဋ္ဌေန **ပထဝီကသိဏ**န္တိ ဝုစ္စတိ, တံ နိဿာယ ပဋိလဒ္ဓနိမိတ္တမ္ပိ, ပထဝီကသိဏနိမိတ္တေ ပဋိလဒ္ဓဈာနမ္ပိ။ တတြ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ ဈာနံ ပထဝီကသိဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ''ပဌမံ ဈာနံ အဓိဂတံ ဟောတိ ပထဝီကသိဏ''န္တိ။

စိရဋ္ဌိတိသမ္ပာဒနံ

၇၆. ဧဝမဓိဂတေ ပန ဧတသ္မိံ တေန ယောဂိနာ ဝါလဝေဓိနာ ဝိယ, သူဒေန ဝိယ စ အာကာရာ ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ။ ယထာ ဟိ သုကုသလော ဓနုဂ္ဂဟော ဝါလဝေဓာယ ကမ္မံ ကုရုမာနော ယသ္မိံ ဝါရေ ဝါလံ ဝိဇ္ဈတိ, တသ္မိံ ဝါရေ အက္ကန္တပဒါနဉ္စ ဓနုဒဏ္ဍဿ စ ဇိယာယ စ သရဿ စ အာကာရံ ပရိဂ္ဂဏှေယျ။ ''ဧဝံ မေ ဌိတေန ဧဝံ ဓနုဒဏ္ဍံ ဧဝံ ဇိယံ ဧဝံ သရံ ဂဟေတွာ ဝါလော ဝိဒ္ဓေါ''တိ။ သော တတော ပဋ္ဌာယ တထေဝ တေ အာကာရေ သမ္ပာဒေန္တော အဝိရာဓေတွာ ဝါလံ ဝိဇ္ဈေယျ။ ဧဝမေဝ ယောဂိနာပိ ''ဣမံ နာမ မေ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဧဝရူပံ ပုဂ္ဂလံ သေဝမာနေန ဧဝရူပေ သေနာသနေ ဣမိနာ နာမ ဣရိယာပထေန ဣမသ္မိံ ကာလေ ဣဒံ အဓိဂတ''န္တိ ဧတေ ဘောဇနသပ္ပာယာဒယော

အာကာရာ ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဧဝဉှိ သော နဋ္ဌေ တ တသ္မိံ တေ အာကာရေ သမ္မာဒေတ္တွာ ပုန ဥပ္ပာဒေတုံ, အပ္ပဂုဏံ တ ပဂုဏံ ကရောန္တော ပုနပ္ပုနံ အပ္ပေတုံ သက္ခိဿတိ။

ယထာ စ ကုသလော သူဒေ ဘတ္တာရံ ပရိဝိသန္တော တဿ ယံ ယံ ရုစိယာ ဘုဉ္ဇတိ, တံ တံ သလ္လက္ခေတွာ တတော ပဋ္ဌာယ တာဒိသမေဝ ဥပနာမေန္တော လာဘဿ ဘာဂီ ဟောတိ, ဧဝမယမ္ပိ အဓိဂတက္ခဏေ ဘောဇနာဒယော အာကာရေ ဂဟေတွာ တေ သမ္ပာဒေန္တော နဋ္ဌေ နဋ္ဌေ ပုနပ္ပုနံ အပ္ပနာယ လာဘီ ဟောတိ။ တသ္မာ တေန တလဝေဓိ နာ ဝိယ သူဒေန ဝိယ စ အာကာရာ ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ဘဂဝတာ –

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတော ဗျတ္တော ကုသလော သူဒေ ရာဇာနံ ဝါ ရာဇမဟာမတ္တံ ဝါ နာနစ္စယေဟိ သူပေဟိ ပစ္စုပဋ္ဌိတော အဿ အမ္ဗိလဂ္ဂေဟိပိ တိတ္တကဂ္ဂေဟိပိ ကဋုကဂ္ဂေဟိပိ မဓုရဂ္ဂေ ဟိပိ ခာရိကေဟိပိ အခါရိကေဟိပိ လောဏိကေဟိပိ အလောဏိကေဟိပိ။ သ ခေါ သော, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတော ဗျ ယတ္တော ကုသလော သူဒေ သကဿ ဘတ္တု နိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဏှာတိ ‘ဣဒံ ဝါ မေ အဇ္ဇ ဘတ္တု သူပေယျံ ရုစ္စတိ, ဣမဿ ဝါ အဘိဟရတိ, ဣမဿ ဝါ ဗဟုံ ဂဏှာတိ, ဣမဿ ဝါ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အမ္ဗိလဂ္ဂံ ဝါ မေ အဇ္ဇ ဘတ္တု သူပေယျံ ရုစ္စတိ, အမ္ဗိလဂ္ဂဿ ဝါ အဘိဟရတိ, အမ္ဗိလဂ္ဂဿ ဝါ ဗဟုံ ဂဏှာ ဟာတိ, အမ္ဗိလဂ္ဂဿ ဝါ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ပေ.။ အလောဏိကဿ ဝါ ဝဏ္ဏံ ဘာသတီ’တိ။ သ ခေါ သော, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတော ဗျတ္တော ကုသလော သူဒေ လာဘီ စေဝ ဟောတိ အစ္ဆာဒနဿ, လာဘီ ဝေတနဿ, လာဘီ အဘိဟာရာနံ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တထာ ဟိ သော, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတော ဗျတ္တော ကုသလော သူဒေ သကဿ ဘတ္တု နိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဏှာတိ။ ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပဏ္ဍိတော ဗျတ္တော ကုသလော ဘိက္ခု ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ။ပေ.။ ဝေဒနာသု ဝေဒနာ။ စိတ္တေ စိတ္တာ။ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿံ။ တဿ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿိနော ဝိဟရတော စိတ္တံ သမာဓိယတိ, ဥပက္ကိလေသာ ပဟီယန္တိ, သော တံ နိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဏှာတိ။ သ ခေါ သော, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတော ဗျတ္တော ကုသလော ဘိက္ခု လာဘီ စေဝ ဟောတိ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သုခဝိဟာရာနံ, လာဘီ သတိသမ္ပဇညဿ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တထာ ဟိ သော, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတော ဗျတ္တော ကုသလော ဘိက္ခု သကဿ စိတ္တဿ နိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဏှာတီ”တိ (သံ. နိ. ၅.၃၇၄)။

နိမိတ္တဂ္ဂဟဏေန စဿ ပုန တေ အာကာရေ သမ္ပာဒယတော အပ္ပနာမတ္တမေဝ ဣဇ္ဈတိ, န စိရဋ္ဌာနံ။ စိရဋ္ဌာနံ ပန သမာဓိပရိပန္ထာနံ ဓမ္မာနံ သုဝိသောဓိတတ္တာ ဟောတိ။ ယော ဟိ ဘိက္ခု ကာမာဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏာဒီဟိ ကာမစ္ဆန္ဒံ န သုဋ္ဌု ဝိက္ခမ္ဘေတွာ, ကာယပဿဒ္ဓိဝသေန ကာယဒုဋ္ဌုလ္လံ န သုပ္ပဋိပဿဒ္ဓံ ကတွာ, အာရမ္ဘဓာတုမနသိကာရာဒိဝသေန ထိနမိဒ္ဓံ န သုဋ္ဌု ပဋိဝိနောဒေတွာ, သမထနိမိတ္တမနသိကာရာဒိဝသေန ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ န သုသမူဟတံ ကတွာ, အညေပိ သမာဓိပရိပန္ထေ ဓမ္မေ န သုဋ္ဌု ဝိသောဓေတွာ ဈာနံ သမာပဇ္ဇတိ, သော အဝိသောဓိတံ အာသယံ ပဝိဋ္ဌဘမရော ဝိယ အဝိသုဒ္ဓံ ဥယျာနံ ပဝိဋ္ဌရာဇာ ဝိယ စ ခိပ္ပမေဝ နိက္ခမတိ။ ယော ပန သမာဓိပရိပန္ထေ ဓမ္မေ သုဋ္ဌု ဝိသောဓေတွာ ဈာနံ သမာပဇ္ဇတိ, သော သုဝိသောဓိတံ အာသယံ ပဝိဋ္ဌဘမရော ဝိယ သုပရိသုဒ္ဓံ ဥယျာနံ ပဝိဋ္ဌရာဇာ ဝိယ စ သကလမ္ပိ ဒိဝသဘာဂံ အန္တောသမာပတ္တိယံယေဝ ဟောတိ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

“ကာမေသု ဆန္ဒံ ပဋိဃံ ဝိနောဒယေ၊
ဥဒ္ဓစ္စမိဒ္ဓံ ဝိစိကိစ္ဆပဉ္စမံ။
ဝိဝေကပာမောဇ္ဇကရေန စေတသာ၊
ရာဇာဝ သုဒ္ဓန္တဂတော တဟိံ ရမေ”တိ။

တသ္မာ စိရဋ္ဌိတိကာမေန ပရိပန္ထကဓမ္မေ ဝိသောဓေတွာ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ စိတ္တဘာဝနာဝေပုလ္လတ္ထဉ္စ ယထာလဒ္ဓံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ။ တဿ ဒွေ ဝဍ္ဎနာဘူမိယော ဥပစာရံ ဝါ အပ္ပနံ ဝါ။ ဥပစာရံ ပတွာပိ ဟိ တံ ဝဍ္ဎေတုံ ဝဋ္ဋတိ အပ္ပနံ ပတွာပိ။ ဧကသ္မိံ ပန ဌာနေ အဝဿံ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ။ တေန ဝုတ္တံ “ယထာလဒ္ဓံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗ”န္တိ။

နိမိတ္တဝဍ္ဎနနယော

၇၇. တတြာယံ ဝဍ္ဎနနယော, တေန ယောဂိနာ တံ နိမိတ္တံ ပတ္တဝဍ္ဎနပူဝဝဍ္ဎနဘတ္တဝဍ္ဎနလတာဝဍ္ဎနဒုဿဝဍ္ဎနယောဂေန အဝဍ္ဎေတွာ ယထာ နာမ ကဿကော ကသိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ နင်္ဂလေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ပရိစ္ဆေဒဗ္ဘန္တရေ ကသတိ, ယထာ ဝါ ပန ဘိက္ခူ သီမံ ဗန္ဓန္တာ ပဌမံ နိမိတ္တာနိ သလ္လက္ခေတွာ ပစ္ဆာ ဗန္ဓန္တိ, ဧဝမေဝ တဿ ယထာလဒ္ဓဿ နိမိတ္တဿ အနုက္ကမေန ဧကင်္ဂုလဒွင်္ဂုလတိဝင်္ဂုလစတုရင်္ဂုလမတ္တံ မနသာ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ယထာပရိစ္ဆေဒံ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ။ အပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ပန န ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ။ တတော ဝိဒတ္ထိရတနပမုခပရိဝေဏဝိဟာရသီမာနံ ဂါမနိဂမဇနပဒရဇ္ဇသမုဒ္ဒသီမာနဉ္စ ပရိစ္ဆေဒဝသေန ဝဍ္ဎယန္တေန စက္ကဝါဠပရိစ္ဆေဒေန ဝါ တတော ဝါပိ ဥတ္တရိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ။

ယထာ ဟိ ဟံသပေါတကာ ပက္ခာနံ ဥဋ္ဌိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ပရိတ္တံ ပရိတ္တံ ပဒေသံ ဥပ္ပတန္တာ ပရိစယံ ကတွာ အနုက္ကမေန စန္ဒိမသူရိယသန္တိကံ ဂစ္ဆန္တိ, ဧဝမေဝ ဘိက္ခု ဝုတ္တနယေန နိမိတ္တံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဝဍ္ဎေန္တော ယာဝ စက္ကဝါဠပရိစ္ဆေဒါ တတော ဝါ ဥတ္တရိ ဝဍ္ဎေတိ။ အထဿ တံ နိမိတ္တံ ဝဍ္ဎိတဝဍ္ဎိတဋ္ဌာနေ ပထဝိယာ ဥက္ကူလဝိက္ကူလနဒီဝိဒုဂ္ဂပဗ္ဗတဝိသမေသု သင်္ကုသတသမဗ္ဘာဟတံ ဥသဘစမ္မံ ဝိယ ဟောတိ။

တသ္မိံ ပန နိမိတ္တေ ပတ္တပဌမဇ္ဈာနေန အာဒိကမ္မိကေန သမာပဇ္ဇနဗဟုလေန ဘဝိတဗ္ဗံ, န ပစ္စဝေက္ခဏဗဟုလေန။ ပစ္စဝေက္ခဏဗဟုလဿ ဟိ ဈာနင်္ဂါနိ ထူလာနိ ဒုဗ္ဗလာနိ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ အထဿ တာနိ ဧဝံ ဥပဋ္ဌိတတ္တာ ဥပရိ ဥဿုက္ကနာယ ပစ္စယတံ အာပဇ္ဇန္တိ။ သော အပ္ပဂုဏေ ဈာနေ ဥဿုက္ကမာနော ပဂုဏပဌမဇ္ဈာနာ စ ပရိဟာယတိ, န စ သက္ကောတိ ဒုတိယံ အဓိဂန္တုံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

"သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဂါဝီ ပဗ္ဗတေယျာ ဗာလာ အဗျတ္တာ အခေတ္တညူ အကုသလာ ဝိသမေ ပဗ္ဗတေ စရိတုံ။ တဿာ ဧဝမဿ 'ယံနူနာဟံ အဂတပုဗ္ဗဉ္စေဝ ဒိသံ ဂစ္ဆေယျံ, အခါဒိတပုဗ္ဗာနိ စ တိဏာနိ ခါဒေယျံ, အပီတပုဗ္ဗာနိ စ ပါနီယာနိ ပိဝေယျ'န္တိ။ သာ ပုရိမံ ပါဒံ န သုပတိဋ္ဌိတံ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ပစ္ဆိမံ ပါဒံ ဥဒ္ဓရေယျ, သာ န စေဝ အဂတပုဗ္ဗံ ဒိသံ ဂစ္ဆေယျ, န စ အခါဒိတပုဗ္ဗာနိ တိဏာနိ ခါဒေယျ, န စ အပီတပုဗ္ဗာနိ ပါနီယာနိ ပိဝေယျ။ ယသ္မိံ စဿာ ပဒေသေ ဌိတာယ ဧဝမဿ 'ယံနူနာဟံ အဂတပုဗ္ဗဉ္စေဝ။ပေ။ ပိဝေယျ'န္တိ။ တဉ္စ ပဒေသံ န သောတ္ထိနာ ပစ္စာဂစ္ဆေယျ။ တံ ကိဿ ဟေတု ? တထာ ဟိ သာ, ဘိက္ခဝေ, ဂါဝီ ပဗ္ဗတေယျာ ဗာလာ အဗျတ္တာ အခေတ္တညူ အကုသလာ ဝိသမေ ပဗ္ဗတေ စရိတုံ, ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စေ ဘိက္ခူ ဗာလော အဗျတ္တော အခေတ္တညူ အကုသလော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။ သော တံ နိမိတ္တံ နာသေဝတိ, န ဘာဝေတိ, န ဗဟုလီကရောတိ, န သွာဓိဋ္ဌိတံ အဓိဋ္ဌာတိ, တဿ ဧဝံ ဟောတိ 'ယံနူနာဟံ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ။ပေ။ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျ'န္တိ။ သော န သက္ကောတိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ။ပေ။ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ 'ယံနူနာဟံ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျ'န္တိ။ သော န သက္ကောတိ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥဘတောဘဋ္ဌော ဥဘတော ပရိဟီနော, သေယျထာပိ သာ ဂါဝီ ပဗ္ဗတေယျာ ဗာလာ အဗျတ္တာ အခေတ္တညူ အကုသလာ ဝိသမေ ပဗ္ဗတေ စရိတု"န္တိ (အ. နိ. ၉.၃၅)။

တသ္မာနေန တသ္မိံယေဝ တာဝ ပဌမဇ္ဈာနေ ပဉ္စဟာကာရေဟိ စိဏ္ဏဝသိနာ ဘဝိတဗ္ဗံ။

ပဉ္စဝသီကထာ

၇၈. တတြိမာ ပဉ္စ ဝသိယော အာဝဇ္ဇနဝသီ, သမာပဇ္ဇနဝသီ, အဓိဋ္ဌာနဝသီ, ဝုဋ္ဌာနဝသီ, ပစ္စဝေက္ခဏဝသီတိ။ ပဌမံ ဈာနံ ယတ္ထိစ္ဆကံ ယဒိစ္ဆကံ ယာဝဒိစ္ဆကံ အာဝဇ္ဇေတိ, အာဝဇ္ဇနာယ ဒန္ဓာယိတတ္တံ နတ္ထီတိ **အာဝဇ္ဇနဝသီ**။ ပဌမံ ဈာနံ ယတ္ထိစ္ဆကံ။ပေ။ သမာပဇ္ဇတိ, သမာပဇ္ဇနာယ ဒန္ဓာယိတတ္တံ နတ္ထီတိ **သမာပဇ္ဇနဝသီ**။ ဧဝံ သေသာပိ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာ။

အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထုပ္ပကာသနာ, ပဌမဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ပဌမံ ဝိတက္ကံ အာဝဇ္ဇယတော ဘဝင်္ဂံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ ဥပ္ပန္နာဝဇ္ဇနာနန္တရံ ဝိတက္ကာရမ္မဏာနေဝ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဝါ ဇဝနာနိ ဇဝန္တိ။ တတော ဒွေ ဘဝင်္ဂါနိ, တတော ပုန ဝိစာရာရမ္မဏံ အာဝဇ္ဇနံ, ဝုတ္တနယာနေဝ ဇဝနာနီတိ ဧဝံ ပဉ္စသု ဈာနင်္ဂေသု ယဒာ နိရန္တရံ စိတ္တံ ပေသေတုံ သက္ကောတိ, အထဿ **အာဝဇ္ဇနဝသီ** သိဒ္ဓါ ဟောတိ။ အယံ ပန မတ္ထကပ္ပတ္တာ ဝသီ ဘဂဝတော ယမကပာဋိဟာရိယေ လဗ္ဘတိ , အညေသံ ဝါ ဧဝရူပေ ကာလေ။ ဣတော ပရံ သီဃတရာ အာဝဇ္ဇနဝသီ နာမ နတ္ထိ။

အာယသ္မတော ပန မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ နန္ဒောပနန္ဒနာဂရာဇဒမနေ ဝိယ သီဃံ သမာပဇ္ဇနသမတ္ထတာ သ **မာပဇ္ဇနဝသီ** နာမ။

အစ္ဆရာမတ္တံ ဝါ ဒသစ္ဆရာမတ္တံ ဝါ ခဏံ ဌပေတုံ သမတ္ထတာ **အဓိဋ္ဌာနဝသီ** နာမ။ တထေဝ လဟုံ ဝုဋ္ဌာတုံ သမတ္ထတာ **ဝုဋ္ဌာနဝသီ** နာမ။ တဒုဘယဒဿနတ္ထံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတတ္ထေရဿ ဝတ္ထုံ ကထေတုံ ဝဋ္ဋတိ။

သော ဟာယသ္မာ ဥပသမ္ပဒါယ အဋ္ဌဝဿိကော ဟုတွာ ထေရမ္ဗတ္ထလေ မဟာရောဟဏဂုတ္တတ္ထေရဿ ဂိလာနုပဋ္ဌာနံ အာဂတာနံ တိံသမတ္တာနံ ဣဒ္ဓိမန္တသဟဿာနံ မဇ္ဈေ နိသိန္နော ထေရဿ ယာဂုံ ပဋိဂ္ဂဟယမာနံ ဥပဋ္ဌာကနာဂရာဇာနံ ဂဟေဿာမီတိ အာကာသတော ပက္ခန္ဒန္တံ သုပဏ္ဏရာဇာနံ ဒိသွာ တာဝဒေဝ ပဗ္ဗတံ နိမ္မိနိတွာ နာဂရာဇာနံ ဗာဟာယံ ဂဟေတွာ တတ္ထ ပါဝိသိ။ သုပဏ္ဏရာဇာ ပဗ္ဗတေ ပဟာရံ ဒတွာ ပလာယိ။ မဟာထေရော အာဟ – ''သစေ, အာဝုသော, ဗုဒ္ဓရက္ခိတော နာဘဝိဿ, သဗ္ဗေဝ ဂါရယှာ အဿာမာ''တိ။

ပစ္စဝေက္ခဏဝသီ ပန အာဝဇ္ဇနဝသိယာ ဧဝ ဝုတ္တာ။ ပစ္စဝေက္ခဏဇဝနာနေဝ ဟိ တတ္ထ အာဝဇ္ဇနာနန္တရာနီတိ။

ဒုတိယဇ္ဈာနကထာ

၇၉. ဣမာသု ပန ပဉ္စသု ဝသီသု စိဏ္ဏဝသိနာ ပဂုဏပဌမဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ''အယံ သမာပတ္တိ အာသန္နနီဝရဏပစ္စတ္ထိကာ, ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဩဠာရိကတ္တာ အင်္ဂဒုဗ္ဗလာ''တိ စ တတ္ထ ဒောသံ ဒိသွာ ဒုတိယဇ္ဈာနံ သန္တတော မနသိကတွာ ပဌမဇ္ဈာနေ နိကန္တိံ ပရိယာဒါယ ဒုတိယာဓိဂမာယ ယောဂေါ ကာတဗ္ဗော။ အထဿ ယဒာ ပဌမဇ္ဈာနာ ဝုဋ္ဌာယ သတဿ သမ္ပဇာနဿ ဈာနင်္ဂါနိ ပစ္စဝေက္ခတော ဝိတက္ကဝိစာရာ ဩဠာရိကတော ဥပဋ္ဌဟန္တိ, ပီတိသုခဉ္စေဝ စိတ္တေကဂ္ဂတာ စ သန္တတော ဥပဋ္ဌာတိ, တဒါဿ ဩဠာရိကင်္ဂပဟာနာယ သန္တအင်္ဂပဋိလာဘာယ စ တဒေဝ နိမိတ္တံ ''ပထဝီ ပထဝီ''တိ ပုနပ္ပုနံ မနသိကရောတော ''ဣဒါနိ ဒုတိယဇ္ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ''တိ ဘဝင်္ဂံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ တဒေဝ ပထဝီကသိဏံ အာရမ္မဏံ ကတွာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ။ တတော တသ္မိံယေဝါရမ္မဏေ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဝါ ဇဝနာနိ ဇဝန္တိ, ယေသမဝသာနေ ဧကံ ရူပါဝစရံ ဒုတိယဇ္ဈာနိကံ။ သေသာနိ ဝုတ္တပ္ပကာရာနေဝ ကာမာဝစရာနီတိ။

ဧတ္တာဝတာ စေသ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧဝမနေန ဒွင်္ဂဝိပ္ပဟီနံ တိဝင်္ဂသမန္နာဂတံ တိဝိဓကလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ ဒုတိယံ ဈာနံ အဓိဂတံ ဟောတိ ပထဝီကသိဏံ။

၈၀. တတ္ထ **ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ**တိ ဝိတက္ကဿ စ ဝိစာရဿ စာတိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ဝူပသမာ သမတိက္ကမာ, ဒုတိယဇ္ဈာနက္ခဏေ အပါတုဘာဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဒုတိယဇ္ဈာနေ သဗ္ဗေပိ ပဌမဇ္ဈာနဓမ္မာ န သန္တိ။ အညေယေဝ ဟိ ပဌမဇ္ဈာနေ ဖဿာဒယော, အညေ ဣဓ။ ဩဠာရိကဿ ပန ဩဠာရိကဿ အင်္ဂဿ သမတိက္ကမာ ပဌမဇ္ဈာနတော ပရေသံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနံ အဓိဂမော ဟောတီတိ ဒီပနတ္ထံ ''ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ''တိ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အဇ္ဈတ္တန္တိ ဣဓ နိယကဇ္ဈတ္တမဓိပ္ပေတံ။ ဝိဘင်္ဂေ ပန ''အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တ''န္တိ ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ စ နိယကဇ္ဈတ္တမဓိပ္ပေတံ, တသ္မာ အတ္တနိ ဇာတံ အတ္တနော သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။

သမ္ပသာဒန န္တိ သမ္ပသာဒနံ ဝုစ္စတိ သဒ္ဓါ။ သမ္ပသာဒနယောဂတော ဈာနမ္ပိ သမ္ပသာဒနံ။ နီလဝဏ္ဏယောဂတော နီလ ဝတ္ထံ ဝိယ။ ယသ္မာ ဝါ တံ ဈာနံ သမ္ပသာဒနသမန္နာဂတတ္တာ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝူပသမနေန စ စေတသော သမ္ပသာဒယတိ, တသ္မာပိ သမ္ပသာဒနန္တိ ဝုတ္တံ။ ဣမသ္မိဉ္စ အတ္ထဝိကပ္ပေ သမ္ပသာဒနံ စေတသောတိ ဧဝံ ပဒသမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပုရိမသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ စေတသောတိ ဧတံ ဧကောဒိဘာဝေန သဒ္ဓိံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

တတြာယမတ္ထယောဇနာ, ဧကော ဥဒေတီတိ ဧကောဒိ, ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ အနဇ္ဈာရူဠှတ္တာ အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌော ဟုတွာ ဥဒေတီတိ အတ္ထော။ သေဋ္ဌောပိ ဟိ လောကေ ဧကောတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိတက္ကဝိစာရဝိရဟတော ဝါ ဧကော အသဟာယော ဟုတွာ ဣတိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ အထ ဝါ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဥဒာယတီတိ ဥဒိ, ဥဋ္ဌာပေတီတိ အတ္ထော။ သေဋ္ဌဋ္ဌေန ဧကော စ သော ဥဒိ စာတိ ဧကောဒိ, သမာဓိဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဣတိ ဣမံ ဧကောဒိံ ဘာဝေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ ဣဒံ ဒုတိယဇ္ဈာနံ ဧကောဒိဘာဝံ။ သော ပနာယံ ဧကောဒိ ယသ္မာ စေတသော, န သတ္တဿ, န ဇီဝဿ, တသ္မာ ဧတံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝန္တိ ဝုတ္တံ။

နနု စာယံ သဒ္ဓါ ပဌမဇ္ဈာနေပိ အတ္ထိ, အယဉ္စ ဧကောဒိနာမကော သမာဓိ, အထ ကသ္မာ ဣဒမေဝ ''သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝဉ္စာ''တိ ဝုတ္တန္တိ။ ဝုစ္စတေ, အဒုဉှိ ပဌမဇ္ဈာနံ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘေန ဝီစိတရင်္ဂသမာကုလမိဝ ဇလံ န သုပ္ပသန္နံ ဟောတိ, တသ္မာ သတိယာပိ သဒ္ဓာယ ''သမ္ပသာဒန''န္တိ န ဝုတ္တံ။ န သုပ္ပသန္နတ္တာ ယေဝ စေတ္ထ သမာဓိပိ န သုဋ္ဌု ပာကဋော, တသ္မာ ''ဧကောဒိဘာဝ''န္တိပိ န ဝုတ္တံ။ ဣမသ္မိံ ပန ဈာနေ ဝိတက္ကဝိစာရ ပလိဗောဓာဘာဝေန လဒ္ဓောကာသာ ဗလဝတီ သဒ္ဓါ, ဗလဝသဒ္ဓါသဟာယပဋိလာဘေနေဝ စ သမာဓိပိ ပာကဋော, တသ္မာ ဣဒမေဝ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိဘင်္ဂေ ပန ''သမ္ပသာဒနန္တိ ယာ သဒ္ဓါ သဒ္ဒဟနာ ဩကပ္ပနာ အဘိပ္ပသာဒေါ။ စေတသော ဧကောဒိဘာဝန္တိ ယာ စိတ္တဿ ဌိတိ။ပေ။ သမ္မာသမာဓီ''တိ ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ဝုတ္တေန ပန တေန သဒ္ဓိံ အယမတ္ထဝဏ္ဏနာ ယထာ န ဝိရုဇ္ဈတိ, အညဒတ္ထု သံသန္ဒတိ စေဝ သမေတိ စ, ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၈၁. အဝိတက္ကံ အဝိစာရ န္တိ ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ ဧတသ္မိံ, ဧတဿ ဝါ ဝိတက္ကော နတ္ထီတိ အဝိတက္ကံ။ ဣမိနာဝ နယေန အဝိစာရံ။ ဝိဘင်္ဂေပိ ဝုတ္တံ ''ဣတိ အယဉ္စ ဝိတက္ကော အယဉ္စ ဝိစာရော သန္တာ ဟောန္တိ သမိတာ ဝူပသန္တာ အတ္ထင်္ဂတာ အဗ္ဘတ္ထင်္ဂတာ အပ္ပိတာ ဗျပ္ပိတာ သောသိတာ ဝိသောသိတာ ဗျန္တီကတာ, တေန ဝုစ္စတိ အဝိတက္ကံ အဝိစာရ''န္တိ (ဝိဘ. ၅၇၆)။

ဧတ္ထာဟ ''နနု စ 'ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ'တိ ဣမိနာပိ အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါ, အထ ကသ္မာ ပုန ဝုတ္တံ 'အဝိတက္ကံ အဝိစာရ'န္တိ''။ ဝုစ္စတေ, ဧဝမေတံ သိဒ္ဓေါဝါယမတ္ထော, န ပနေတံ တဒတ္ထဒီပကံ။ နနု အဝောစုမှ ''ဩဠာရိကဿ ပန ဩဠာရိကဿ အင်္ဂဿ သမတိက္ကမာ ပဌမဇ္ဈာနတော ပရေသံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနံ သမဓိဂမော ဟောတီတိ ဒဿနတ္ထံ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ဧဝံ ဝုတ္တ''န္တိ။

အပိစ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ ဣဒံ သမ္ပသာဒနံ, န ကိလေသကာလုသိယဿ။ ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာ ဧကောဒိဘာဝံ, န ဥပစာရဇ္ဈာနမိဝ နီဝရဏပ္ပဟာနာ , ပဌမဇ္ဈာနမိဝ စ န အင်္ဂပါတုဘာဝါတိ ဧဝံ သမ္ပသာဒနဧကောဒိဘာဝါနံ ဟေတုပရိဒီပကမိဒံ ဝစနံ။ တထာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ ဣဒံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ, န တတိယစတုတ္ထဇ္ဈာနာနိ ဝိယ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ဝိယ စ အဘာဝါတိ ဧဝံ အဝိတက္ကအဝိစာရဘာဝဿ ဟေတုပရိဒီပကဉ္စ, န ဝိတက္ကဝိစာရာဘာဝမတ္တ ပရိဒီပကံ။ ဝိတက္ကဝိစာရာဘာဝမတ္တပရိဒီပကမေဝ ပန ''အဝိတက္ကံ အဝိစာရ''န္တိ ဣဒံ ဝစနံ။ တသ္မာ ပုရိမံ ဝတွာပိ ဝတ္တဗ္ဗမေဝါတိ။

သမာဓိဇ န္တိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိတော သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဝါ ဇာတန္တိ အတ္ထော။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ပဌမမ္ပိ သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံ, အထ ခေါ အယမေဝ သမာဓိ ''သမာဓီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝိရဟေန အတိဝိယ အစလတ္တာ, သုပ္ပသန္နတ္တာ စ, တသ္မာ ဣမဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ ဣဒမေဝ ''သမာဓိဇ''န္တိ ဝုတ္တံ။ ပီတိသုခန္တိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဒုတိယ န္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ ဒုတိယံ။ ဣဒံ ဒုတိယံ သမာပဇ္ဇတီတိပိ ဒုတိယံ။ ယံ ပန ဝုတ္တံ ''ဒွင်္ဂဝိပ္ပဟီနံ တိဝင်္ဂ သမန္နာဂတ''န္တိ, တတ္ထ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ပဟာနဝသေန ဒွင်္ဂဝိပ္ပဟီနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာ စ ပဌမဇ္ဈာနဿ

ဥပစာရက္ခဏေ နိဝရဏာနိ ပဟီယန္တိ, န တထာ ဣမသ္မိံ ဝိတက္ကဝိစာရာ။ အပ္ပနာက္ခဏေယေဝ စ ပနေတံ ဝိနာ တေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေနသ္သ တေ "ပဟာနင်္ဂ"န္တိ ဝုစ္စန္တိ။ ပီတိ သုခံ စိတ္တေကဂ္ဂတာတိ ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏံ ဥပ္ပတ္တိံ သေန တိဝင်္ဂသမန္နာဂတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တသ္မာ ယံ ဝိဘင်္ဂေ "ဈာနန္တိ သမ္ပသာဒော ပီတိ သုခံ စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာ"တိ (ဝိဘ. ၅၈၀) ဝုတ္တံ, တံ သပရိက္ခာရံ ဈာနံ ဒဿေတုံ ပရိယာယေန ဝုတ္တံ။ ဌပေတွာ ပန သမ္ပသာဒနံ နိပ္ပရိယာယေန ဥပနိဇ္ဈာနလက္ခဏပ္ပတ္တာနံ အင်္ဂါနံ ဝသေန တိဝင်္ဂိကမေဝ ဧတံ ဟောတိ။ ယထာဟ – "ကတမံ တသ္မိံ သမယေ တိဝင်္ဂိကံ ဈာနံ ဟောတိ, ပီတိ သုခံ စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာ"တိ (ဓ. သ. ၁၆၁; ဝိဘ. ၆၂၈)။ သေသံ ပဌမဇ္ဈာနေ ဝုတ္တနယမေဝ။

တတိယဇ္ဈာနကထာ

၈၂. ဧဝမဓိဂတေ ပန တသ္မိမ္ပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဉ္စဟာကာရေဟိ စိဏ္ဏဝသိနာ ဟုတွာ ပဂုဏဒုတိယဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ "အယံ သမာပတ္တိ အာသန္နဝိတက္ကဝိစာရပစ္စတ္ထိကာ, 'ယဒေဝ တတ္ထ ပီတိဂတံ စေတသော ဥပ္ပိလာဝိတံ, ဧတေနေတံ ဩဠာရိကံ အက္ခာယတီ'တိ (ဒီ. နိ. ၁.၉၆) ဝုတ္တာယ ပီတိယာ ဩဠာရိကတ္တာ အင်္ဂဒုဗ္ဗလာ"တိ စ တတ္ထ ဒောသံ ဒိသွာ တတိယဇ္ဈာနံ သန္တတော မနသိကရိတွာ ဒုတိယဇ္ဈာနေ နိကန္တိံ ပရိယာဒာယ တတိယာဓိဂမာယ ယောဂေါ ကာတဗ္ဗော။ အထဿ ယဒာ ဒုတိယဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ သတဿ သမ္ပဇာနဿ ဈာနင်္ဂါနိ ပစ္စဝေက္ခတော ပီတိ ဩဠာရိကတော ဥပဋ္ဌာတိ, သုခဉ္စေဝ ဧကဂ္ဂတာ စ သန္တတော ဥပဋ္ဌာတိ။ တဒါဿ ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနာယ သန္တအင်္ဂပဋိလာဘာယ စ တဒေဝ နိမိတ္တံ "ပထဝီ ပထဝီ"တိ ပုနပ္ပုနံ မနသိကရောတော "ဣဒါနိ တတိယဇ္ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ"တိ ဘဝင်္ဂံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ တဒေဝ ပထဝီကသိဏံ အာရမ္မဏံ ကတွာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတော တသ္မိံယေဝာရမ္မဏေ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဝါ ဇဝနာနိ ဇဝန္တိ, ယေသံ အဝသာနေ ဧကံ ရူပါဝစရံ တတိယဇ္ဈာနိကံ, သေသာနိ ဝုတ္တနယေနေဝ ကာမာဝစရာနီတိ။ ဧတ္တာဝတာ စ ပနေသ ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ သတော စ သမ္ပဇာနော, သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ, ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီတိ, တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီတိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၃၀; ဓ. သ. ၁၆၃)။ ဧဝမနေန ဧကင်္ဂဝိပ္ပဟီနံ ဒွင်္ဂသမန္နာဂတံ တိဝိဓကလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ တတိယံ ဈာနံ အဓိဂတံ ဟောတိ ပထဝီကသိဏံ။

၈၃. တတ္ထ **ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ**တိ ဝိရာဂေါ နာမ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနံ ဝါ သမတိက္ကမော ဝါ။ ဥဘိန္နံ ပန အန္တရာ စသဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, သော ဝူပသမံ ဝါ သမ္ပိဏ္ဍေတိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမံ ဝါ။ တတ္ထ ယဒါ ဝူပသမမေဝ သမ္ပိဏ္ဍေတိ, တဒါ "ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ကိဉ္စ ဘိယျော ဝူပသမာ စာ"တိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣမိဿာ စ ယောဇနာယ ဝိရာဂေါ ဇိဂုစ္ဆနတ္ထော ဟောတိ, တသ္မာ "ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနာ စ ဝူပသမာ စာ"တိ အယမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယဒါ ပန ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ, တဒါ "ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ, ကိဉ္စ ဘိယျော ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာ"တိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣမိဿာ စ ယောဇနာယ ဝိရာဂေါ သမတိက္ကမနတ္ထော ဟောတိ, တသ္မာ "ပီတိယာ စ သမတိက္ကမာ ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာ"တိ အယမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ကာမဉ္စေတေ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဒုတိယဇ္ဈာနေယေဝ ဝူပသန္တာ, ဣမဿ ပန ဈာနဿ မဂ္ဂပရိဒီပနတ္ထံ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထဉ္စေတံ ဝုတ္တံ။ ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာတိ ဟိ ဝုတ္တေ ဣဒံ ပညာယတိ, နူန ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမော မဂ္ဂေါ ဣမဿ ဈာနဿာတိ။ ယထာ စ တတိယေ အရိယမဂ္ဂေ အပ္ပဟီနာနမ္ပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ "ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပဟာနာ"တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၇၃; မ. နိ. ၂.၁၃၃; သံ. နိ. ၅.၁၈၄; အ. နိ. ၃.၈၈) ဧဝံ ပဟာနံ ဝုစ္စမာနံ ဝဏ္ဏဘဏနံ ဟောတိ, တဒဓိဂမာယ ဥဿုက္ကာနံ ဥဿာဟဇနကံ, ဧဝမေဝ ဣဓ အဝူပသန္တာနမ္ပိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမော ဝုစ္စမာနော ဝဏ္ဏဘဏနံ ဟောတိ။ တေနာယမတ္ထော ဝုတ္တော "ပီတိယာ စ သမတိက္ကမာ ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာ"တိ။

၈၄. **ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတီ** တိ ဧတ္ထ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ။ သမံ ပဿတိ, အပက္ခပတိတာ ဟုတွာ ပဿတီတိ အတ္ထော။ တာယ ဝိသဒါယ ဝိပုလာယ ထာမဂတာယ သမန္နာဂတတ္တာ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီ ဥပေက္ခကောတိ ဝုစ္စတိ။

ဥပေက္ခာ ပန ဒသဝိဓာ ဟောတိ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ, ဗ္ရဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ, ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ, ဝီရိယုပေက္ခာ, သင်္ခါရုပေက္ခာ, ဝေဒနုပေက္ခာ, ဝိပဿနုပေက္ခာ, တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ, ဈာနုပေက္ခာ, ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာတိ။

တတ္ထ ယာ ''ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ နေဝ သုမနော ဟောတိ, န ဒုမ္မနော, ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော''တိ (အ. နိ. ၆.၁) ဧဝမာဂတာ ခီဏာသဝဿ ဆသု ဒွါရေသု ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဆဠာရမ္မဏာပါထေ ပရိသုဒ္ဓပကတိဘာဝါဝိဇဟနာကာရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန ''ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၅၅၆; မ. နိ. ၁.၇၇) ဧဝမာဂတာ သတ္တေသု မဇ္ဈတ္တာကာရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဗ္ရဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ''ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတ''န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၇) ဧဝမာဂတာ သဟဇာတဓမ္မာနံ မဇ္ဈတ္တာကာရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန ''ကာလေနကာလံ ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ မနသိကရောတီ''တိ (အ. နိ. ၃.၁၀၃) ဧဝမာဂတာ အနစ္စာရဒ္ဓနာတိသိထိလဝီရိယသင်္ခါတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဝီရိယုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ''ကတိ သင်္ခါရုပေက္ခာ သမထဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ကတိ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အဋ္ဌ သင်္ခါရုပေက္ခာ သမထဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဒသ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၅၇) ဧဝမာဂတာ နီဝရဏာဒိပဋိသင်္ခါသန္တိဋ္ဌနာ ဂဟဏေ မဇ္ဈတ္တဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **သင်္ခါရုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန ''ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ ဥပေက္ခာသဟဂတ''န္တိ (ဓ. သ. ၁၅၀) ဧဝမာဂတာ အဒုက္ခမသုခသညိတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဝေဒနုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ''ယဒတ္ထိ ယံ ဘူတံ, တံ ပဇဟတိ, ဥပေက္ခံ ပဋိလဘတီ''တိ (မ. နိ. ၃.၇၁; အ. နိ. ၇.၅၅) ဧဝမာဂတာ ဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဝိပဿနုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန ဆန္ဒာဒီသု ယေဝါပနကေသု အာဂတာ သဟဇာတာနံ သမဝါဟိတဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ''ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၃၀; ဓ. သ. ၁၆၃) ဧဝမာဂတာ အဂ္ဂသုခေပိ တသ္မိံ အပက္ခပါတဇနနီ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဈာနုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန ''ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာန''န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၃၂; ဓ. သ. ၁၆၅) ဧဝမာဂတာ သဗ္ဗပစ္စနီကပရိသုဒ္ဓါ ပစ္စနီကဝူပသမနေပိ အဗျာပါရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာ** နာမ။

တတ္ထ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ စ ဗ္ရဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ စ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ စ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ စ ဈာနုပေက္ခာ စ ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာ စ အတ္ထတော ဧကာ, တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာဝ ဟောတိ။ တေန တေန အဝတ္ထာဘေဒေန ပနဿာ အယံ ဘေဒေါ။ ဧကဿာပိ သတော သတ္တဿ ကုမာရယုဝထေရသေနာပတိရာဇာဒိဝသေန ဘေဒေါ ဝိယ။ တသ္မာ တာသု ယတ္ထ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ, န တတ္ထ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာဒယော။ ယတ္ထ ဝါ ပန ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ, န တတ္ထ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာဒယော ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယထာ စေတာသမတ္ထတော ဧကီဘာဝေ, ဧဝံ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝိပဿနုပေက္ခာနမ္ပိ။ ပညာ ဧဝ ဟိ သာ ကိစ္စဝသေန ဒွိဓာ ဘိန္နာ။ ယထာ ဟိ ပုရိသဿ သာယံ ဂေဟံ ပဝိဋ္ဌံ သပ္ပံ အဇပဒဒဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ပရိယေသမာနဿ တံ ထုသကောဋ္ဌကေ နိပန္နံ ဒိသွာ ''သပ္ပော နု ခေါ, နော''တိ အဝလောကေန္တဿ သောဝတ္တိကတ္တယံ ဒိသွာ နိဗ္ဗေမတိကဿ ''သပ္ပော, န သပ္ပော''တိ ဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တတာ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ယာ အာရဒ္ဓဝိပဿကဿ ဝိပဿနာဉာဏေန လက္ခဏတ္တယေ ဒိဋ္ဌေ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စဘာဝါဒိဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အယံ **ဝိပဿနုပေ**

ကွာ နာမ။ ယထာ ပန တဿ ပုရိသဿ အဇပဒဒဏ္ဍေန ကဋ္ဌေ ဂဟေတွာ ''ကိံ တာဟံ ဣမံ သပ္ပံ အဝိဟေဌေန္တော အတ္တာနဉ္စ ဣမိနာ အဍံသာပေန္တော မုဉ္စေယျ''န္တိ မုဉ္စနာကာရမေဝ ပရိယေသတော ဂဟဏေ မဇ္ဈတ္တတာ ဟောတိ။ ဧဝမေဝ ယာ လက္ခဏတ္တယဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ အာဒိတ္တေ ဝိယ တယော ဘဝေ ပဿတော သင်္ခါရဂ္ဂဟဏေ မဇ္ဈတ္တတာ, အယံ **သင်္ခါရုပေက္ခာ** နာမ။ ဣတိ ဝိပဿနုပေက္ခာယ သိဒ္ဓာယ သင်္ခါရုပေက္ခာပိ သိဒ္ဓာဝ ဟောတိ။ ဣမိနာ ပနေသာ ဝိစိနနဂ္ဂဟဏေသု မဇ္ဈတ္တသင်္ခါတေန ကိစ္စေန ဒွိဓာ ဘိန္နာတိ။ ဝီရိယုပေက္ခာ ပန ဝေဒနုပေက္ခာ စ အညမညဉ္စ အဝသေသာဟိ စ အတ္ထတော ဘိန္နာ ဧဝါတိ။

ဣတိ ဣမာသု ဥပေက္ခာသု ဈာနုပေက္ခာ ဣဓာဓိပ္ပေတာ။ သာ မဇ္ဈတ္တလက္ခဏာ, အနာဘောဂရသာ, အဗျာပာရပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ပီတိဝိရာဂပဒဋ္ဌာနာတိ။ ဧတ္ထာဟ, နနု စာယမတ္ထတော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာဝ ဟောတိ, သာ စ ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသုပိ အတ္ထိ။ တသ္မာ တတြာပိ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတီတိ ဧဝမယံ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာ, သာ ကသ္မာ န ဝုတ္တာတိ။ အပရိဗျတ္တကိစ္စတော။ အပရိဗျတ္တဉှိ တဿာ တတ္ထ ကိစ္စံ ဝိတက္ကာဒီဟိ အဘိဘူတတ္တာ။ ဣဓ ပနာယံ ဝိတက္ကဝိစာရပီတီဟိ အနဘိဘူတတ္တာ ဥက္ခိတ္တသိရာ ဝိယ ဟုတွာ ပရိဗျတ္တကိစ္စာ ဇာတာ, တသ္မာ ဝုတ္တာတိ။

နိဋ္ဌိတာ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတီတိ ဧတဿ

သဗ္ဗသော အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

၈၅. ဣဒါနိ **သတော စ သမ္ပဇာနော** တိ ဧတ္ထ သရတီတိ သတော။ သမ္ပဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော။ ပုဂ္ဂလေန သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သရဏလက္ခဏာ သတိ, အသမ္မုဿနရသာ, အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ အသမ္မောဟလက္ခဏံ သမ္ပဇညံ, တီရဏရသံ, ပဝိစယပစ္စုပဋ္ဌာနံ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဣဒံ သတိသမ္ပဇညံ ပုရိမဇ္ဈာနေသုပိ အတ္ထိ။ မုဋ္ဌဿတိဿ ဟိ အသမ္ပဇာနဿ ဥပစာရမတ္တမ္ပိ န သမ္ပဇ္ဇတိ, ပဂေဝ အပ္ပနာ။ ဩဠာရိကတ္တာ ပန တေသံ ဈာနာနံ ဘူမိယံ ဝိယ ပုရိသဿ စိတ္တဿ ဂတိ သုခါ ဟောတိ, အဗျတ္တံ တတ္ထ သတိသမ္ပဇညကိစ္စံ။ ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနေန ပန သုခုမတ္တာ ဣမဿ ဈာနဿ ပုရိသဿ ခုရဓာရာယံ ဝိယ သတိသမ္ပဇညကိစ္စပရိဂ္ဂဟိတာ ဧဝ စိတ္တဿ ဂတိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ ဣဓေဝ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စ ဘိယျော, ယထာ ဓေနုပဂေ ဝစ္ဆော ဓေနုတော အပနီတော အရက္ခိယမာနော ပုနဒေဝ ဓေနုံ ဥပဂစ္ဆတိ, ဧဝမိဒံ တတိယဇ္ဈာနသုခံ ပီတိတော အပနီတံ, တံ သတိသမ္ပဇညာရက္ခေန အရက္ခိယမာနံ ပုနဒေဝ ပီတိံ ဥပဂစ္ဆေယျ, ပီတိသမ္ပယုတ္တမေဝ သိယာ။ သုခေ ဝါပိ သတ္တာ သာရဇ္ဇန္တိ, ဣဒဉ္စ အတိမဓုရံ သုခံ, တတော ပရံ သုခါဘာဝါ။ သတိသမ္ပဇညာနုဘာဝေန ပနေတ္ထ သုခေ အသာရဇ္ဇနာ ဟောတိ, နော အညထာတိ ဣမမ္ပိ အတ္ထဝိသေသံ ဒဿေတုံ ဣဒမိဓေဝ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ **သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတီ** တိ ဧတ္ထ ကိဉ္စာပိ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂိနော သုခပဋိသံဝေဒနာဘောဂေါ နတ္ထိ။ ဧဝံ သန္တေပိ ယသ္မာ တဿ နာမကာယေန သမ္ပယုတ္တံ သုခံ။ ယံ ဝါ တံ နာမကာယသမ္ပယုတ္တံ သုခံ, တံသမုဋ္ဌာနေနဿ ယသ္မာ အတိပဏီတေန ရူပေန ရူပကာယော ဖုဋော, ယဿ ဖုဋ္ဌတ္တာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌိတောပိ သုခံ ပဋိသံဝေဒေယျ။ တသ္မာ ဧတမတ္ထံ ဒဿေန္တော သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတီတိ အာဟ။

၈၆. ဣဒါနိ **ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ** တိ ဧတ္ထ ယံဈာနဟေတု ယံဈာနကာရဏာ တံ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂိပုဂ္ဂလံ ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဒေသေန္တိ ပညပေန္တိ ပဋ္ဌပေန္တိ ဝိဝရန္တိ ဝိဘဇန္တိ ဥတ္တာနီကရောန္တိ ပကာသေန္တိ, ပသံသန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ ကိန္တိ? ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီတိ။ တံ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီတိ ဧဝမေတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကသ္မာ ပန တံ တေ ဧဝံ ပသံသန္တီတိ? ပသံသာရဟတော။ အယဉှိ ယသ္မာ အတိမဓုရသုခေ သုခပါရမိပ္ပတ္တေပိ တတိယဇ္ဈာနေ ဥပေက္ခကော, န တတ္ထ သုခါဘိသင်္ဂေန အာကဍ္ဎိယတိ။ ယထာ စ ပီတိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာယ သတိမာ။ ယသ္မာ စ အရိယကန္တံ အရိယဇနသေဝိတမေဝ စ အသံကိလိဋ္ဌံ သုခံ နာမကာယေန ပဋိသံဝေ

ဒေတိ, တသ္မာ ပသံသာရဟော ဟောတိ ။ ဣတိ ပသံသာရဟတော နံ အရိယာ တေ ဇဝံ ပသံသာဟေတုဘူတေ ဂုဏေ ပကာသေန္တော ''ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ''တိ ဇဝံ ပသံသန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတိယန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ တတိယံ, ဣဒံ တတိယံ သမာပဇ္ဇတီတိပိ တတိယံ။ ယံ ပန ဝုတ္တံ ''ဧကင်္ဂဝိပ္ပဟီနံ ဒုဝင်္ဂသမန္နာဂတ''န္တိ, တတ္ထ ပီတိယာ ပဟာနဝသေန ဧကင်္ဂဝိပ္ပဟီနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ ။ သာ ပနေသာ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝိယ အပ္ပနာက္ခဏေယေဝ ပဟီယတိ။ တေန နဿ သာ ပဟာနင်္ဂန္တိ ဝုစ္စတိ။ သုခံ စိတ္တေကဂ္ဂတာတိ ဣမေသံ ပန ဒွိန္နံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန ဒုဝင်္ဂသမန္နာဂတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တသ္မာ ယံ ဝိဘင်္ဂေ ''ဈာနန္တိ ဥပေက္ခာ သတိ သမ္ပဇညံ သုခံ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ''တိ (ဝိဘ. ၅၉၁) ဝုတ္တံ, တံ သပရိက္ခာရံ ဈာနံ ဒဿေတုံ ပရိယာယေန ဝုတ္တံ။ ဌပေတွာ ပန ဥပေက္ခာသတိသမ္ပဇညာနိ နိပ္ပရိယာယေန ဥပနိဇ္ဈာနလက္ခဏပ္ပတ္တာနံ အင်္ဂါနံ ဝသေန ဒုဝင်္ဂိကမေဝေတံ ဟောတိ။ ယထာဟ – ''ကတမံ တသ္မိံ သမယေ ဒုဝင်္ဂိကံ ဈာနံ ဟောတိ, သုခံ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ''တိ (ဓ. သ. ၁၆၃; ဝိဘ. ၆၂၄)။ သေသံ ပဌမဇ္ဈာနေ ဝုတ္တနယမေဝ။

စတုတ္ထဇ္ဈာနကထာ

၈၇. ဧဝမဓိဂတေ ပန တသ္မိံပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဉ္စဟာကာရေဟိ စိဏ္ဏဝသီနာ ဟုတွာ ပဂုဏတတိယဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ''အယံ သမာပတ္တိ အာသန္နပီတိပစ္စတ္ထိကာ, 'ယဒေဝ တတ္ထ သုခမိတိ စေတသော အာဘောဂေါ, ဧတေနေတံ ဩဠာရိကံ အက္ခာယတီ'တိ (ဒီ. နိ. ၁.၉၆) ဇဝံ ဝုတ္တဿ သုခဿ ဩဠာရိကတ္တာ အင်္ဂဒုဗ္ဗလာ''တိ စ တတ္ထ ဒောသံ ဒိသွာ စတုတ္ထံ ဈာနံ သန္တတော မနသိကတွာ တတိယဇ္ဈာနေ နိကန္တိံ ပရိယာဒါယ စတုတ္ထာဓိဂမာယ ယောဂေါ ကာတဗ္ဗော။ အထဿ ယဒါ တတိယဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ သတဿ သမ္ပဇာနဿ ဈာနင်္ဂါနိ ပစ္စဝေက္ခတော စေတသိကသောမနဿသင်္ခာတံ သုခံ ဩဠာရိကတော ဥပဋ္ဌာတိ, ဥပေက္ခာဝေဒနာ စေဝ စိတ္တေကဂ္ဂတာ စ သန္တတော ဥပဋ္ဌာတိ, တဒာဿ ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနာယ သန္တအင်္ဂပဋိလာဘာယ စ တဒေဝ နိမိတ္တံ ''ပထဝီ ပထဝီ''တိ ပုနပ္ပုနံ မနသိကရောတော ''ဣဒါနိ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ''တိ ဘဝင်္ဂံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ တဒေဝ ပထဝီကသိဏံ အာရမ္မဏံ ကတွာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတော တသ္မိံယေဝါရမ္မဏေ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဝါ ဇဝနာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ , ယေသံ အဝသာနေ ဧကံ ရူပါဝစရံ စတုတ္ထဇ္ဈာနိကံ, သေသာနိ ဝုတ္တပ္ပကာရာနေဝ ကာမာဝစရာနိ။ အယံ ပန ဝိသေသော, ယသ္မာ သုခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခာယ ဝေဒနာယ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော န ဟောတိ, စတုတ္ထဇ္ဈာနေ စ အဒုက္ခမသုခာယ ဝေဒနာယ ဥပ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, တသ္မာ တာနိ ဥပေက္ခာဝေဒနာသမ္ပယုတ္တာနိ ဟောန္တိ။ ဥပေက္ခာသမ္ပယုတ္တတ္တာယေဝ စေတ္ထ ပီတိပိ ပရိဟာယတီတိ။ ဧတ္တာဝတာ စေသ သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၃၂; ဓ. သ. ၁၆၅)။ ဧဝမနေန ဧကင်္ဂဝိပ္ပဟီနံ ဒုဝင်္ဂသမန္နာဂတံ တိဝိဓကလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ စတုတ္ထံ ဈာနံ အဓိဂတံ ဟောတိ ပထဝီကသိဏံ။

၈၈. တတ္ထ **သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ** တိ ကာယိကသုခဿ စ ကာယိကဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ။ **ပုဗ္ဗေဝ** တိ တဉ္စ ခေါ ပုဗ္ဗေဝ, န စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏေ။ **သောမနဿဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ** တိ စေတသိကသုခဿ စ စေတသိကဒုက္ခဿ စာတိ ဣမေသမ္ပိ ဒွိန္နံ ပုဗ္ဗေဝ အတ္ထင်္ဂမာ, ပဟာနာ ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ကဒါ ပန နေသံ ပဟာနံ ဟောတီတိ။ စတုန္နံ ဈာနာနံ ဥပစာရက္ခဏေ။ သောမနဿဉှိ စတုတ္ထဇ္ဈာနဿ ဥပစာရက္ခဏေယေဝ ပဟီယတိ။ ဒုက္ခဒောမနဿသုခါနိ ပဌမဒုတိယတတိယဇ္ဈာနာနံ ဥပစာရက္ခဏေသု။ ဧဝမေတေသံ ပဟာနက္ကမေန အဝုတ္တာနမ္ပိ ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ ပန ဣန္ဒြိယာနံ ဥဒ္ဒေသက္ကမေနေဝ ဣဓာပိ ဝုတ္တာနံ သုခဒုက္ခသောမနဿဒောမနဿာနံ ပဟာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယဒိ ပနေတာနိ တဿ တဿ ဈာနဿ ဥပစာရက္ခဏေယေဝ ပဟီယန္တိ, အထ ကသ္မာ ''ကတ္ထ စုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ, ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိပိ။ပေ.။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧတ္ထ စုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ။ ကတ္ထ စုပ္ပန္နံ ဒောမနဿိန္ဒြိယံ သုခိန္ဒြိယံ သောမနဿိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ, ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သုခဿ စ ပဟာနာ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, ဧ

တ္တ စုပ္ပန္နံ သောမနဿိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၅၁၀) ဇံ ဈာနေသွေဝ နိရောဓော ဝုတ္တော တိ? အတိသယနိရောဓတ္တာ။ အတိသယနိရောဓော ဟိ နေသံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု, န နိရောဓောယေဝ။ နိရောဓောယေဝ ပန ဥပစာရက္ခဏေ, နာတိသယနိရောဓော။

တထာ ဟိ နာနာဝဇ္ဇနေ ပဌမဇ္ဈာနုပစာရေ နိရုဒ္ဓဿာပိ ဒုက္ခိန္ဒြိယဿ ဍံသမကသာဒိသမ္ဖဿေန တ ဝိသ မာသနုပတာပေန တ သိယာ ဥပ္ပတ္တိ, န တွေဝ အန္တောအပ္ပနာယံ။ ဥပစာရေ တ နိရုဒ္ဓမ္ပေတံ န သုဋ္ဌု နိရုဒ္ဓံ ဟော တိ, ပဋိပက္ခေန အဝိဟတတ္တာ။ အန္တောအပ္ပနာယံ ပန ပီတိဖရဏေန သဗ္ဗော ကာယော သုခောက္ကန္တော ဟောတိ, သုခောက္ကန္တကာယဿ စ သုဋ္ဌု နိရုဒ္ဓံ ဟောတိ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ, ပဋိပက္ခေန ဝိဟတတ္တာ။ နာနာဝဇ္ဇနေယေဝ စ ဒုတိ ယဇ္ဈာနုပစာရေ ပဟီနဿ ဒောမနဿိန္ဒြိယဿ ယသ္မာ ဇတံ ဝိတက္ကဝိစာရပစ္စယေပိ ကာယကိလမထေ စိတ္တုပ ဃာတေ စ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိတက္ကဝိစာရာဘာဝေ စ နေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယတ္ထ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တတ္ထ ဝိတက္ကဝိစာရဘာ ဝေ, အပ္ပဟီနာ ဧဝ စ ဒုတိယဇ္ဈာနုပစာရေ ဝိတက္ကဝိစာရာတိ တတ္ထဿ သိယာ ဥပ္ပတ္တိ, န တွေဝ ဒုတိယဇ္ဈာနေ, ပ ဟီနပစ္စယတ္တာ။ တထာ တတိယဇ္ဈာနုပစာရေ ပဟီနဿာပိ သုခိန္ဒြိယဿ ပီတိသမုဋ္ဌာနပဏီတရူပဖုဋ္ဌကာယဿ သိယာ ဥပ္ပတ္တိ, န တွေဝ တတိယဇ္ဈာနေ။ တတိယဇ္ဈာနေ ဟိ သုခဿ ပစ္စယဘူတာ ပီတိ သဗ္ဗသော နိရုဒ္ဓာတိ။ တထာ စတုတ္ထဇ္ဈာနုပစာရေ ပဟီနဿာပိ သောမနဿိန္ဒြိယဿ အာသန္နတ္တာ အပ္ပနာပ္ပတ္တာယ ဥပေက္ခာယ အ ဘာဝေန သမ္မာ အနတိက္ကန္တတ္တာ စ သိယာ ဥပ္ပတ္တိ, န တွေဝ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ။ တသ္မာ ဧဝ စ ဧတ္ထုပ္ပန္နံ ဒုက္ ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတီတိ တတ္ထ တတ္ထ အပရိသေသဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ။

ဧတ္ထာဟ ''အထေဝံ တဿ တဿ ဈာနဿုပစာရေ ပဟီနာပိ ဧတာ ဝေဒနာ ဣဓ ကသ္မာ သမာဟဋာ''တိ? သုခ ဂ္ဂဟဏတ္ထံ။ ယာ ဟိ အယံ အဒုက္ခမသုခန္တိ ဧတ္ထ အဒုက္ခမသုခာ ဝေဒနာ ဝုတ္တာ, သာ သုခုမာ ဒုဝိညေယျာ န သက္ ကာ သုခေန ဂဟေတုံ, တသ္မာ ယထာ နာမ ဒုဋ္ဌဿ ယထာ ဝါ တထာ ဝါ ဥပသင်္ကမိတွာ ဂဟေတုံ အသက္ကုဏေယျ ယဿ ဂေဏ္ဏော သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဂေဟေ ဂောသိ ဝဇေ သဗ္ဗာ ဂါဝေ သမာဟရတိ, အထေကေကံ နီဟရန္တော ပဋိပာဋိယာ အာဂတံ ''အယံ သော ဂဏှထ န''န္တိ တမ္ပိ ဂါဟယတိ, ဧဝမေဝ ဘဂဝါ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ သဗ္ဗာ ဧတာ သမာဟရိ။ ဧဝဉှိ သမာဟဋာ ဧတာ ဒဿေတွာ ယံ နေဝ သုခံ န ဒုက္ခံ န သောမနဿံ န ဒောမနဿံ, အယံ အဒုက္ခမ သုခာ ဝေဒနာတိ သက္ကာ ဟောတိ ဧသာ ဂါဟယိတုံ။

အပိစ အဒုက္ခမသုခာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ ပစ္စယဒဿနတ္ထဉ္စာပိ ဧတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒုက္ခပ္ပဟာနာဒ ယော ဟိ တဿာ ပစ္စယာ။ ယထာဟ – ''စတ္တာရော ခေါ, အာဝုသော, ပစ္စယာ အဒုက္ခမသုခာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ သမာ ပတ္တိယာ။ ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု သုခဿ စ ပဟာနာ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣမေ ခေါ ဝုသော, စတ္ တာရော ပစ္စယာ အဒုက္ခမသုခာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ သမာပတ္တိယာ''တိ (မ. နိ. ၁.၄၅၈)။

ယထာ တ အညတ္ထ ပဟီနာပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒယော တတိယမဂ္ဂဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ တတ္ထ ပဟီနာတိ ဝုတ္ တာ, ဇံ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထမ္ပေတဿ ဈာနဿေတာ ဣဓ ဝုတ္တာတိပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပစ္စယဃာတေန တ ဧတ္ထ ရာဂဒောသာနမတိဒူရဘာဝံ ဒဿေတုမ္ပေတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧတာသု ဟိ သု ခံ သောမနဿဿ ပစ္စယော, သောမနဿံ ရာဂဿ။ ဒုက္ခံ ဒောမနဿဿ ပစ္စယော, ဒောမနဿံ ဒောသဿ သ။ သုခာဒိဃာတေန စဿ သပ္ပစ္စယာ ရာဂဒောသာ ဟတာတိ အတိဒူရေ ဟောန္တီတိ။

အဒုက္ခမသုခန္တိ ဒုက္ခာဘာဝေန အဒုက္ခံ။ သုခာဘာဝေန အသုခံ။ ဧတေနေတ္ထ ဒုက္ခသုခပဋိပက္ခဘူတံ တတိယဝေဒ နံ ဒီပေတိ, န ဒုက္ခသုခာဘာဝမတ္တံ။ တတိယဝေဒနာ နာမ အဒုက္ခမသုခာ , ဥပေက္ခာတိပိ ဝုစ္စတိ။ သာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိပရီတာနု ဘဝနလက္ခဏာ, မဇ္ဈတ္တရသာ, အဝိဘူတပစ္စုပဋ္ဌာနာ, သုခဒုက္ခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၈၉. ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိ န္တိ ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိယာ ပာရိသုဒ္ဓိံ။ ဣမသ္မိဉှိ ဈာနေ သုပရိသုဒ္ဓာ သတိ, ယာ စ တဿာ သတိယာ ပာရိသုဒ္ဓိ, သာ ဥပေက္ခာယ ကတာ, န အညေန။ တသ္မာ ဇတံ ''ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိဘင်္ဂေပိ ဝုတ္တံ ''အယံ သတိ ဣမာယ ဥပေက္ခာယ ဝိသဒါ ဟောတိ ပရိသုဒ္ဓာ ပရိယောဒါတာ။ တေန ဝုစ္စတိ ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓီ''တိ (ဝိဘ. ၅၉၇)။ ယာယ စ ဥပေက္ခာယ ဧတ္ထ သတိယာ ပာရိသုဒ္ဓိ ဟောတိ, သာ အတ္ထတော

တတြမဇ္ဈတ္တတာတိဝေဒိတဗ္ဗာ။ န ကေဝလဉ္စေတ္ထ တာယ သတိယေဝ ပရိသုဒ္ဓါ, အပိစ ခေါ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ, သတိသီသေန ပန ဒေသနာ ဝုတ္တာ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ အယံ ဥပေက္ခာ ဟေဋ္ဌာပိ တီသု ဈာနေသု ဝိဇ္ဇတိ။ ယထာ ပန ဒိဝါ သူရိယပ္ပဘာဘိဘဝါ သောမ္မဘာဝေန စ အတ္တနော ဥပကာရကတ္တေန ဝါ သဘာဂါယ ရတ္တိယာ အလာဘာ ဒိဝါ ဝိဇ္ဇမာနာပိ စန္ဒလေခါ အပရိသုဒ္ဓါ ဟောတိ အပရိယောဒါတာ, ဧဝမယမ္ပိ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာစန္ဒလေခါ ဝိတက္ကာဒိပစ္စနီကဓမ္မတေဇာဘိဘဝါ သဘာဂါယ စ ဥပေက္ခာဝေဒနာရတ္တိယာ အပ္ပဋိလာဘာ ဝိဇ္ဇမာနာပိ ပဌမာဒိဇ္ဈာနဘေဒေသု အပရိသုဒ္ဓါ ဟောတိ။ တဿာ စ အပရိသုဒ္ဓါယ ဒိဝါ အပရိသုဒ္ဓစန္ဒလေခါယ ပဘာ ဝိယ သဟဇာတာပိ သတိအာဒယော အပရိသုဒ္ဓါဝ ဟောန္တိ။ တသ္မာ တေသု ဧကမ္ပိ "ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ"န္တိ န ဝုတ္တံ။ ဣဓ ပန ဝိတက္ကာဒိပစ္စနီကဓမ္မတေဇာဘိဘဝါဘာဝါ သဘာဂါယ စ ဥပေက္ခာဝေဒနာရတ္တိယာ ပဋိလာဘာ အယံ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာစန္ဒလေခါ အတိဝိယ ပရိသုဒ္ဓါ။ တဿာ ပရိသုဒ္ဓတ္တာ ပရိသုဒ္ဓစန္ဒလေခါယ ပဘာ ဝိယ သဟဇာတာပိ သတိအာဒယော ပရိသုဒ္ဓါ ဟောန္တိ ပရိယောဒါတာ။ တသ္မာ ဣဒမေဝ "ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ"န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စတုတ္ထန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ စတုတ္ထံ။ ဣဒံ စတုတ္ထံ သမာပဇ္ဇတီတိပိ စတုတ္ထံ။ ယံ ပန ဝုတ္တံ "ဧကင်္ဂဝိပ္ပဟီနံ ဒုဝင်္ဂသမန္နာဂတ"န္တိ, တတ္ထ သောမနဿဿ ပဟာနဝသေန ဧကင်္ဂဝိပ္ပဟီနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တဉ္စ ပန သောမနဿံ ဧကဝီထိယံ ပုရိမဇဝနေသုယေဝ ပဟီယတိ။ တေနဿ တံ ပဟာနင်္ဂန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဥပေက္ခာဝေဒနာ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာတိ ဣမေသံ ပန ဒွိန္နံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန ဒုဝင်္ဂသမန္နာဂတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေသံ ပဌမဇ္ဈာနေ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဧသ တာဝ စတုက္ကဇ္ဈာနေ နယော။

ပဉ္စကဇ္ဈာနကထာ

၉၀. ပဉ္စကဇ္ဈာနံ ပန နိဗ္ဗတ္တေန္တေန ပဂုဏပဌမဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ "အယံ သမာပတ္တိ အာသန္နနီဝရဏပစ္စတ္ထိကာ, ဝိတက္ကဿ ဩဠာရိကတ္တာ အင်္ဂဒုဗ္ဗလာ"တိ စ တတ္ထ ဒောသံ ဒိသွာ ဒုတိယဇ္ဈာနံ သန္တတော မနသိကရိတွာ ပဌမဇ္ဈာနေ နိကန္တိံ ပရိယာဒာယ ဒုတိယာဓိဂမာယ ယောဂေါ ကာတဗ္ဗော။ အထဿ ယဒါ ပဌမဇ္ဈာနာ ဝုဋ္ဌာယ သတဿ သမ္ပဇာနဿ ဈာနင်္ဂါနိ ပစ္စဝေက္ခတော ဝိတက္ကမတ္တံ ဩဠာရိကတော ဥပဋ္ဌာတိ, ဝိစာရာဒယော သန္တတော။ တဒါဿ ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနာယ သန္တင်္ဂပဋိလာဘာယ စ တဒေဝ နိမိတ္တံ "ပထဝီ ပထဝီ"တိ ပုနပ္ပုနံ မနသိကရောတော ဝုတ္တနယေနေဝ ဒုတိယဇ္ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ ဝိတက္ကမတ္တမေဝ ပဟာနင်္ဂံ။ ဝိစာရာဒီနိ စတ္တာရိ သမန္နာဂတင်္ဂါနိ။ သေသံ ဝုတ္တပ္ပကာရမေဝ။

ဧဝမဓိဂတေ ပန တသ္မိမ္ပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဉ္စဟာကာရေဟိ စိဏ္ဏဝသိနာ ဟုတွာ ပဂုဏဒုတိယဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ "အယံ သမာပတ္တိ အာသန္နဝိတက္ကပစ္စတ္ထိကာ, ဝိစာရဿ ဩဠာရိကတ္တာ အင်္ဂဒုဗ္ဗလာ"တိ စ တတ္ထ ဒောသံ ဒိသွာ တတိယံ ဈာနံ သန္တတော မနသိကရိတွာ ဒုတိယဇ္ဈာနေ နိကန္တိံ ပရိယာဒာယ တတိယာဓိဂမာယ ယောဂေါ ကာတဗ္ဗော။ အထဿ ယဒါ ဒုတိယဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ သတဿ သမ္ပဇာနဿ ဈာနင်္ဂါနိ ပစ္စဝေက္ခတော ဝိစာရမတ္တံ ဩဠာရိကတော ဥပဋ္ဌာတိ, ပီတိအာဒီနိ သန္တတော။ တဒါဿ ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနာယ သန္တင်္ဂပဋိလာဘာယ စ တဒေဝ နိမိတ္တံ "ပထဝီ ပထဝီ"တိ ပုနပ္ပုနံ မနသိကရောတော ဝုတ္တနယေနေဝ တတိယံ ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ ဝိစာရမတ္တမေဝ ပဟာနင်္ဂံ စတုက္ကနယဿ ဒုတိယဇ္ဈာနေ ဝိယ ပီတိအာဒီနိ တီဏိ သမန္နာဂတင်္ဂါနိ။ သေသံ ဝုတ္တပ္ပကာရမေဝ။

ဣတိ ယံ စတုက္ကနယေ ဒုတိယံ, တံ ဒွိဓာ ဘိန္ဒိတွာ ပဉ္စကနယေ ဒုတိယဉ္စေဝ တတိယဉ္စ ဟောတိ။ ယာနိ စ တတ္ထ တတိယစတုတ္ထာနိ, တာနိ စ စတုတ္ထပဉ္စမာနိ ဟောန္တိ။ ပဌမံ ပဌမမေဝါတိ။

ဣတိ သာဓုဇနပါမောဇ္ဇတ္ထာယ ကတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ

သမာဓိဘာဝနာဓိကာရေ

ပထဝီကသိဏနိဒ္ဒေသော နာမ

စတုတ္ထော ပရိစ္ဆေဒော။

၅. သေသကသိဏနိဒ္ဒေသော

အာပောကသိဏကထာ

၉၁. ဣဒါနိ ပထဝီကသိဏာနန္တရေ အာပောကသိဏေ ဝိတ္ထာရကထာ ဟောတိ။ ယထေဝ ဟိ ပထဝီကသိဏံ, ဧဝံ အာ
ပောကသိဏမ္ပိ ဘာဝေတုကာမေန သုခနိသိန္နေန အာပသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှိတဗ္ဗံ, ကတေ တ အကတေ တတိ သဗ္ဗံ ဝိ
တ္ထာရေတဗ္ဗံ။ ယထာ စ ဣဓ, ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ ဣတော ပရဉှိ ဧတ္တကမ္ပိ အဝတွာ ဝိသေသမတ္တမေဝ ဝက္ခာမ။

ဣဓာပိ ပုဗ္ဗေကတာဓိကာရဿ ပုညဝတော အကတေ အာပသ္မိံ ပောက္ခရဏိယာ တ တဠာကေ တ လောဏိယံ တ
သမုဒ္ဒေ တ နိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စူဠသိဝတ္ထေရဿ ဝိယ။ တဿ ကိရာယသ္မတော လာဘသက္ကာရံ ပဟာယ ဝိဝိတ္
တတသံ ဝသိဿာမီတိ မဟာတိတ္ထေ နာဝမာရုယှ ဇမ္ဗုဒီပံ ဂစ္ဆတော အန္တရာ မဟာသမုဒ္ဒံ ဩလောကယတော
တပ္ပဋိဘာဂံ ကသိဏနိမိတ္တံ ဥဒပါဒိ။

အကတာဓိကာရေန စတ္တာရော ကသိဏဒေါသေ ပရိဟရန္တေန နီလပီတလောဟိတောဒါတဝဏ္ဏာနမညတရဝဏ္
ဏံ အာပံ အဂဟေတွာ ယံ ပန ဘူမိံ အသမ္ပတ္တမေဝ အာကာသေ သုဒ္ဓဝတ္ထေန ဂဟိတံ ဥဒကံ, အညံ တ တထာရူပံ ဝိ
ပ္ပသန္နံ အနာဝိလံ, တေန ပတ္တံ တ ကုဏ္ဍိကံ တ သမတိတ္တိကံ ပူရေတွာ ဝိဟာရပစ္စန္တေ ဝုတ္တပ္ပကာရေ ပဋိစ္ဆ
န္နေ ဩကာသေ ဌပေတွာ သုခနိသိန္နေန န ဝဏ္ဏော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗော။ န လက္ခဏံ မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ နိဿယသဝဏ္ဏ
မေဝ ကတွာ ဥဿဒဝသေန ပဏ္ဏတ္တိဓမ္မေ စိတ္တံ ဌပေတွာ အမ္ဗု, ဥဒကံ, ဝါရိ, သလိလန္တိအာဒီသု အာပောနာ
မေသု ပါကဋနာမဝသေနေဝ "အာပော အာပော"တိ ဘာဝေတဗ္ဗံ။

တဿေဝံ ဘာဝယတော အနုက္ကမေန ဝုတ္တနယေနေဝ နိမိတ္တဒွယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣဓ ပန ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ စလ
မာနံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ, သစေ ဖေဏပုပ္ဖုဠကမိဿံ ဥဒကံ ဟောတိ, တာဒိသမေဝ ဥပဋ္ဌာတိ, ကသိဏဒေါသော ပညာယတိ။
ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ပန နိပ္ပရိပ္ဖန္ဒံ အာကာသေ ဌပိတမဏိတာလဝဏ္ဋံ ဝိယ မဏိမယာဒါသမဏ္ဍလမိဝ စ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာ
တိ။ သော တဿ သဟ ဥပဋ္ဌာနေနေဝ ဥပစာရဇ္ဈာနံ, ဝုတ္တနယေနေဝ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနာနိ စ ပါပုဏာတီတိ။ အာ
ပောကသိဏံ။

တေဇောကသိဏကထာ

၉၂. တေဇောကသိဏံ ဘာဝေတုကာမေနာပိ တေဇသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ကတာဓိကာရဿ ပုညဝ
တော အကတေ နိမိတ္တံ ဂဏှန္တဿ ဒီပသိခါယ တ ဥဒ္ဓနေ တ ပတ္တပစနဋ္ဌာနေ တ ဒဝဒါဟေ တ ယတ္ထ ကတ္
ထစိ အဂ္ဂိဇာလံ ဩလောကေန္တဿ နိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တဂုတ္တတ္ထေရဿ ဝိယ။ တဿ ဟာယသ္မတော
ဓမ္မဿဝနဒိဝသေ ဥပေါသထာဂါရံ ပဝိဋ္ဌဿ ဒီပသိခံ ဩလောကေန္တဿေဝ နိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။

ဣတရေန ပန ကာတဗ္ဗံ။ တတြိဒံ ကရဏဝိဓာနံ, သိနိဒ္ဓာနိ သာရဒါရူနိ ဖာလေတွာ သုက္ခာပေတွာ ဃဋိကံ ဃဋိ
ကံ ကတွာ ပတိရူပံ ရုက္ခမူလံ တ မဏ္ဍပံ တ ဂန္တွာ ပတ္တပစနာကာရေန ရာသိံ ကတွာ အာလိမ္ပေတွာ ကဋသာရ
ကေ တ စမ္မေ တ ပဋေ တ ဝိဒတ္ထိစတုရင်္ဂုလပ္ပမာဏံ ဆိဒ္ဒံ ကာတဗ္ဗံ။ တံ ပုရတော ဌပေတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ နိသီဒိ
တွာ ဟေဋ္ဌာ တိဏကဋ္ဌံ တ ဥပရိ ဓူမသိခံ တ အမနသိကရိတွာ ဝေမဇ္ဈေ ဃနဇာလာယ နိမိတ္တံ ဂဏှိတဗ္ဗံ, နီလန္
တိ တ ပီတန္တိ တတိအာဒိဝသေန ဝဏ္ဏော န ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗော, ဥဏှတ္တဝသေန လက္ခဏံ န မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ နိဿ
ယသဝဏ္ဏမေဝ ကတွာ ဥဿဒဝသေန ပဏ္ဏတ္တိဓမ္မေ စိတ္တံ ဌပေတွာ ပါဝကော, ကဏှဝတ္တနီ, ဇာတဝေ
ဒေါ, ဟုတာသနောတိအာဒီသု အဂ္ဂိနာမေသု ပါကဋနာမဝသေနေဝ "တေဇော တေဇော"တိ ဘာဝေတဗ္ဗံ။

တဿေဝံ ဘာဝယတော အနုက္ကမေန ဝုတ္တနယေနေဝ နိမိတ္တဒွယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတ္ထ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဇာ
လံ ဆိဇ္ဇိတွာ ဆိဇ္ဇိတွာ ပတနသဒိသံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ အကတေ ဂဏှန္တဿ ပန ကသိဏဒေါသော ပညာ
ယတိ, အလာတခဏ္ဍံ တ အင်္ဂါရပိဏ္ဍော တ ဆာရိကာ တ ဓူမော တ ဥပဋ္ဌာတိ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ နိစ္စလံ အာကာသေ ဌပိ

တရတ္တကမ္ဗလက္ခဏ္ဍံ ဝိယ သုဝဏ္ဏတာလဝဏ္ဋံ ဝိယ ကဉ္စနတ္ထမ္ဘော ဝိယ စ ဥပဋ္ဌာတိ။ သော တသ္သ သဟ ဥပဋ္ဌာနေနေဝ ဥပစာရဇ္ဈာနံ, ဝုတ္တနယေနေဝ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနာနိ စ ပာပုဏာတီတိ။ တေဇောကသိဏံ။

တယောကသိဏကထာ

၉၃. တယောကသိဏံ ဘာဝေတုကာမေနာပိ တယုသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှိတဗ္ဗံ။ တဉ္စ ခော ဒိဋ္ဌဝသေန တ ဖုဋ္ဌဝသေန တ။ ဝုတ္တဉ္စေဟံ အဋ္ဌကထာသု "တယောကသိဏံ ဥဂ္ဂဏှန္တော တယုသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ, ဥစ္ဆဂ္ဂံ တ ဧရိတံ သမေရိတံ ဥပလက္ခေတိ, ဝေဠဂ္ဂံ တ။ပေ.။ ရုက္ခဂ္ဂံ တ ကေသဂ္ဂံ တ ဧရိတံ သမေရိတံ ဥပလက္ခေတိ, ကာယသ္မိံ တ ဖုဋ္ဌံ ဥပလက္ခေတီ"တိ။ တသ္မာ သမသီသဋ္ဌိတံ ဃနပတ္တံ ဥစ္ဆုံ တ ဝေဠုံ တ ရုက္ခံ တ စတုရင်္ဂုလပ္ပမာဏံ ဃနကေသသ္သ ပုရိသသ္သ သီသံ တ တတေန ပဟရိယမာနံ ဒိသွာ "အယံ တတော ဧတသ္မိံ ဌာနေ ပဟရတီ"တိ သတိံ ဌပေတွာ, ယံ တ ပနသ္သ တတဟာနန္တရိကာယ တ ဘိတ္တိဆိဒ္ဒေန တ ပဝိသိတွာ တတော ကာယပ္ပဒေသံ ပဟရတိ, တတ္ထ သတိံ ဌပေတွာ တတမာလုတအနိလာဒီသု တယုနာမေသု ဟကဋ္ဋနာမဝသေနေဝ "တတော တတော"တိ ဘာဝေတဗ္ဗံ။ ဣဓ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဝမုနတော ဩတာရိတမတ္တသ္သ ပာယာသသ္သ ဥသုမဝဋ္ဋိသဒိသံ စလံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ သန္နိသိန္နံ ဟောတိ နိစ္စလံ။ သေသံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။ တယောကသိဏံ။

နီလကသိဏကထာ

၉၄. တဒနန္တရံ ပန နီလကသိဏံ ဥဂ္ဂဏှန္တော နီလကသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ ပုပ္ဖသ္မိံ တ ဝတ္ထသ္မိံ တ ဝဏ္ဏဓာတုယာ တတိ ဝစနတော ကတာဓိကာရသ္သ ပုညဝတော တာဝ တထာရူပံ မာလာဂစ္ဆံ တ ပူဇာဌာနေသု ပုပ္ဖသန္ထရံ တ နီလဝတ္ထမဏီနံ တ အညတရံ ဒိသွာဝ နိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတရေန နီလုပ္ပလဂိရိကဏ္ဏိကာဒီနိ ပုပ္ဖာနိ ဂဟေတွာ ယထာ ကေသရံ တ ဝဏ္ဋံ တ န ပညာယတိ, ဧဝံ စင်္ဂေါဋကံ တ ကရဏ္ဍပဋလံ တ ပတ္တေဟိယေဝ သမတိတ္တိကံ ပူရေတွာ သန္ထရိတဗ္ဗံ။ နီလဝဏ္ဏေန တ ဝတ္ထေန ဘဏ္ဍိကံ ဗန္ဓိတွာ ပူရေတဗ္ဗံ။ မုခဝဋ္ဋိယံ တ အသ္သ ဘေရိတလမိဝ ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ကံသနီလပလာသနီလအဉ္ဇနနီလာနံ တ အညတရေန ဓာတုနာ ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တနယေန သံဟာရိမံ တ ဘိတ္တိယံယေဝ တ ကသိဏမဏ္ဍလံ ကတွာ ဝိသဘာဂဝဏ္ဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ။ တတော ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တနယေန "နီလံ နီလ"န္တိ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ ဣဓာပိ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တေ ကသိဏဒေါသော ပညာယတိ, ကေသရဒဏ္ဍကပတ္တန္တရိကာဒီနိ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ကသိဏမဏ္ဍလတော မုဉ္စိတွာ အာကာသေ မဏိတာလဝဏ္ဋသဒိသံ ဥပဋ္ဌာတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။ နီလကသိဏံ။

ပီတကသိဏကထာ

၉၅. ပီတကသိဏေပိ ဧသေဝ နယော။ ဝုတ္တဉ္စေဟံ ပီတကသိဏံ ဥဂ္ဂဏှန္တော ပီတကသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ ပုပ္ဖသ္မိံ တ ဝတ္ထသ္မိံ တ ဝဏ္ဏဓာတုယာ တတိ။ တသ္မာ ဣဓာပိ ကတာဓိကာရသ္သ ပုညဝတော တထာရူပံ မာလာဂစ္ဆံ တ ပုပ္ဖသန္ထရံ တ ပီတဝတ္ထဓာတူနံ တ အညတရံ ဒိသွာဝ နိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တဂုတ္တတ္ထေရသ္သ ဝိယ။ တသ္သ ကိရာယသ္မတော စိတ္တလပဗ္ဗတေ ပတ္တင်္ဂပုပ္ဖေဟိ ကတံ အာသနပူဇံ ပသ္သတော သဟ ဒသ္သနေနေဝ အာသနပ္ပမာဏံ နိမိတ္တံ ဥဒပါဒိ။ ဣတရေန ကဏိကာရပုပ္ဖာဒိနာ တ ပီတဝဏ္ဏေန တ ဓာတုနာ တ နီလကသိဏေ ဝုတ္တနယေနေဝ ကသိဏံ ကတွာ "ပီတကံ ပီတက"န္တိ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ သေသံ တာဒိသမေဝါတိ။ ပီတကသိဏံ။

လောဟိတကသိဏကထာ

၉၆. လောဟိတကသိဏေပိ ဧသေဝ နယော။ ဝုတ္တဉ္စေဟံ လောဟိတကသိဏံ ဥဂ္ဂဏှန္တော လောဟိတကသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ ပုပ္ဖသ္မိံ တ ဝတ္ထသ္မိံ တ ဝဏ္ဏဓာတုယာ တတိ။ တသ္မာ ဣဓာပိ ကတာဓိကာရသ္သ ပုညဝတော တထာရူပံ ဗန္ဓုဇီဝကာဒိမာလာဂစ္ဆံ တ ပုပ္ဖသန္ထရံ တ လောဟိတကဝတ္ထမဏိဓာတူနံ တ အညတရံ ဒိသွာဝ နိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတရေန ဇယသုမနဗန္ဓုဇီဝကရတ္တကောရဏ္ဍကာဒိပုပ္ဖေဟိ တ ရတ္တဝဏ္ဏေန တ ဓာတုနာ တ နီလကသိ

ဏော ဝုတ္တနယေနေဝ ကသိဏံ ကတ္ဝာ ''လောဟိတကံ လောဟိတက''န္တိ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ သေသံ တာဒိသမေဝါတိ။ လောဟိတကကသိဏံ။

ဩဒါတကကသိဏကထာ

၉၇. ဩဒါတကသိဏေပိ ဩဒါတကကသိဏံ ဥဂ္ဂဏှန္တော ဩဒါတသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ ပုပ္ဖသ္မိံ ဝါ ဝတ္ထသ္မိံ ဝါ ဝဏ္ဏဓာတုယာ ဝါတိ ဝစနတော ကတာဓိကာရဿ တာဝ ပုညဝတော တထာရူပံ မာလာဂစ္ဆံ ဝါ ဝဿိကသုမနာဒိပုပ္ဖသန္ထရံ ဝါ ကုမုဒပဒုမရာသိံ ဝါ ဩဒါတဝတ္ထဓာတူနံ ဝါ အညတရံ ဒိသွာဝ နိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တိပုမဏ္ဍလရဇတမဏ္ဍလစန္ဒမဏ္ဍလေသုပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိယေဝ။ ဣတရေန ဝုတ္တပ္ပကာရေဟိ ဩဒါတပုပ္ဖေဟိ ဝါ ဩဒါတဝတ္ထေန ဝါ ဓာတုနာ ဝါ နီလကသိဏေ ဝုတ္တနယေနေဝ ကသိဏံ ကတ္ဝာ ''ဩဒါတံ ဩဒါတ''န္တိ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ သေသံ တာဒိသမေဝါတိ။ ဩဒါတကကသိဏံ။

အာလောကကသိဏကထာ

၉၈. အာလောကကသိဏေ ပန အာလောကကသိဏံ ဥဂ္ဂဏှန္တော အာလောကသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ ဘိတ္တိဆိဒ္ဒေ ဝါ တာဠစ္ဆိဒ္ဒေ ဝါ ဝါတပါနန္တရိကာယ ဝါတိ ဝစနတော ကတာဓိကာရဿ တာဝ ပုညဝတော ယံ ဘိတ္တိဆိဒ္ဒါဒီနံ အညတရေန သူရိယာလောကော ဝါ စန္ဒာလောကော ဝါ ပဝိသိတ္ဝာ ဘိတ္တိယံ ဝါ ဘူမိယံ ဝါ မဏ္ဍလံ သမုဋ္ဌာပေတိ, ဃနပဏ္ဏရုက္ခသာခန္တရေန ဝါ ဃနသာခာမဏ္ဍပန္တရေန ဝါ နိက္ခမိတ္ဝာ ဘူမိယမေဝ မဏ္ဍလံ သမုဋ္ဌာပေတိ, တံ ဒိသွာဝ နိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတရေနာပိ တဒေဝ ဝုတ္တပ္ပကာရမောဘာသမဏ္ဍလံ ''ဩဘာသော ဩဘာသော''တိ ဝါ ''အာလောကော အာလောကော''တိ ဝါ ဘာဝေတဗ္ဗံ။ တထာ အသက္ကောန္တေန ဃဋေ ဒီပံ ဇာလေတွာ ဃဋမုခံ ပိဒဟိတ္ဝာ ဃဋေ ဆိဒ္ဒံ ကတ္ဝာ ဘိတ္တိမုခံ ဌပေတဗ္ဗံ။ တေန ဆိဒ္ဒေန ဒီပါလောကော နိက္ခမိတ္ဝာ ဘိတ္တိယံ မဏ္ဍလံ ကရောတိ, တံ အာလောကော အာလောကောတိ ဘာဝေတဗ္ဗံ။ ဣဒမိတရေဟိ စိရဋ္ဌိတိကံ ဟောတိ။ ဣဓ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဘိတ္တိယံ ဝါ ဘူမိယံ ဝါ ဥဋ္ဌိတမဏ္ဍလသဒိသမေဝ ဟောတိ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဃနဝိပ္ပသန္နအာလောကပုဉ္ဇသဒိသံ။ သေသံ တာဒိသမေဝါတိ။ အာလောကကသိဏံ။

ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏကထာ

၉၉. ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏေပိ အာကာသကသိဏံ ဥဂ္ဂဏှန္တော အာကာသသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ ဘိတ္တိဆိဒ္ဒေ ဝါ တာဠစ္ဆိဒ္ဒေ ဝါ ဝါတပါနန္တရိကာယ ဝါတိ ဝစနတော ကတာဓိကာရဿ တာဝ ပုညဝတော ဘိတ္တိဆိဒ္ဒါဒီသု အညတရံ ဒိသွာဝ နိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတရေန သုစ္ဆန္နမဏ္ဍပေ ဝါ စမ္မကဋသာရကာဒီနံ ဝါ အညတရသ္မိံ ဝိဒတ္ထိစတုရင်္ဂုလပ္ပမာဏံ ဆိဒ္ဒံ ကတ္ဝာ တဒေဝ ဝါ ဘိတ္တိဆိဒ္ဒါဒိဘေဒံ ဆိဒ္ဒံ ''အာကာသော အာကာသော''တိ ဘာဝေတဗ္ဗံ။ ဣဓ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ သဒ္ဓိံ ဘိတ္တိပရိယန္တာဒီဟိ ဆိဒ္ဒသဒိသမေဝ ဟောတိ, ဝဍ္ဎိယမာနမ္ပိ န ဝဍ္ဎတိ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တမာကာသမဏ္ဍလမေဝ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ, ဝဍ္ဎိယမာနဉ္စ ဝဍ္ဎတိ။ သေသံ ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။ ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏံ။

ဣတိ ကသိဏာနိ ဒသဗလော၊
ဒသ ယာနိ အဘာသိ သဗ္ဗဓမ္မဒသော။
ရူပါဝစရမ္ဟိ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနဟေတူနိ။

ဧဝံ တာနိ စ တေသဉ္စ၊
ဘာဝနာနယမိမံ ဝိဒိတွာန။
တေသွေဝ အယံ ဘိယျော၊
ပကိဏ္ဏကကထာပိ ဝိညေယျာ။

ပကိဏ္ဏကကထာ

၁၀၀. ဣမေသု ဟိ **ပထဝီကသိဏဝသေန** ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတီတိအာဒိဘာဝေါ, အာကာသေ ဝါ ဥဒကေ ဝါ ပထဝိံ နိမ္မိနိတွာ ပဒသာ ဂမနံ, ဌာနနိသဇ္ဇာဒိကပ္ပနံ ဝါ, ပရိတ္တအပ္ပမာဏနယေန အဘိဘာယတနပဋိလာဘောတိ ဧဝမာဒီနိ ဣဇ္ဈန္တိ။

အာပေါကသိဏဝသေန ပထဝိယံ ဥမ္မုဇ္ဇနနိမ္မုဇ္ဇနံ, ဥဒကဝုဋ္ဌိသမုပ္ပာဒနံ, နဒီသမုဒ္ဒါဒိနိမ္မာနံ, ပထဝီပဗ္ဗတပါသာဒါဒီနံ ကမ္ပနန္တိ ဧဝမာဒီနိ ဣဇ္ဈန္တိ။

တေဇောကသိဏဝသေန ဓူမာယနာ, ပဇ္ဇလနာ, အင်္ဂါရဝုဋ္ဌိသမုပ္ပာဒနံ, တေဇသာ တေဇောပရိယာဒါနံ, ယဒေဝ သော ဣစ္ဆတိ တဿ ဍဟနသမတ္ထတာ, ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပဒဿနတ္ထာယ အာလောကကရဏံ, ပရိနိဗ္ဗာနသမယေ တေဇောဓာတုယာ သရီရဈာပနန္တိ ဧဝမာဒီနိ ဣဇ္ဈန္တိ။

ဝါယောကသိဏဝသေန ဝါယုဂတိဂမနံ, ဝါတဝုဋ္ဌိသမုပ္ပာဒနန္တိ ဧဝမာဒီနိ ဣဇ္ဈန္တိ။

နီလကသိဏဝသေန နီလရူပနိမ္မာနံ, အန္ဓကာရကရဏံ, သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏနယေန အဘိဘာယတနပဋိလာဘော, သုဘဝိမောက္ခာဓိဂမောတိ ဧဝမာဒီနိ ဣဇ္ဈန္တိ။

ပီတကသိဏဝသေန ပီတကရူပနိမ္မာနံ, သုဝဏ္ဏန္တိ အဓိမုစ္စနာ, ဝုတ္တနယေနေဝ အဘိဘာယတနပဋိလာဘော, သုဘဝိမောက္ခာဓိဂမော စာတိ ဧဝမာဒီနိ ဣဇ္ဈန္တိ။

လောဟိတကသိဏဝသေန လောဟိတကရူပနိမ္မာနံ, ဝုတ္တနယေနေဝ အဘိဘာယတနပဋိလာဘော, သုဘဝိမောက္ခာဓိဂမောတိ ဧဝမာဒီနိ ဣဇ္ဈန္တိ။

ဩဒါတကသိဏဝသေန ဩဒါတရူပနိမ္မာနံ, ထိနမိဒ္ဓဿ ဒူရဘာဝကရဏံ, အန္ဓကာရဝိဓမနံ, ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပဒဿနတ္ထာယ အာလောကကရဏန္တိ ဧဝမာဒီနိ ဣဇ္ဈန္တိ။

အာလောကကသိဏဝသေန သပ္ပဘာရူပနိမ္မာနံ, ထိနမိဒ္ဓဿ ဒူရဘာဝကရဏံ, အန္ဓကာရဝိဓမနံ, ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပဒဿနတ္ထံ အာလောကကရဏန္တိ ဧဝမာဒီနိ ဣဇ္ဈန္တိ။

အာကာသကသိဏဝသေန ပဋိစ္ဆန္နာနံ ဝိဝဋကရဏံ, အန္တောပထဝီပဗ္ဗတာဒီသုပိ အာကာသံ နိမ္မိနိတွာ ဣရိယာပထကပ္ပနံ, တိရောကုဍ္ဍာဒီသု အသဇ္ဇမာနဂမနန္တိ ဧဝမာဒီနိ ဣဇ္ဈန္တိ။

သဗ္ဗာနေဝ ဥဒ္ဓံ အဓော တိရိယံ အဒွယံ အပ္ပမာဏန္တိ ဣမံ ပဘေဒံ လဘန္တိ။ ဝုတ္တဉှေတံ “ပထဝီကသိဏမေကော သဉ္ဇာနာတိ။ ဥဒ္ဓမဓောတိရိယံ အဒွယမပ္ပမာဏ”န္တိအာဒိ။

တတ္ထ **ဥဒ္ဓ**န္တိ ဥပရိဂဂနတလာဘိမုခံ။ **အဓော**တိ ဟေဋ္ဌာဘူမိတလာဘိမုခံ။ **တိရိယ**န္တိ ခေတ္တမဏ္ဍလမိဝ သမန္တာ ပရိစ္ဆိန္ဒိတံ။ ကေစိ ဟိ ဥဒ္ဓမေဝ ကသိဏံ ဝဍ္ဎေန္တိ, ကေစိ အဓော, ကေစိ သမန္တတော။ တေန တေန ဝါ ကာရဏေန ဧဝံ ပသာရေန္တိ။ အာလောကမိဝ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ရူပဒဿနကာမော။ တေန ဝုတ္တံ ဥဒ္ဓမဓောတိရိယန္တိ။ **အဒွယ**န္တိ ဣဒံ ပန ဧကဿ အညဘာဝါနုပဂမနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဟိ ဥဒကံ ပဝိဋ္ဌဿ သဗ္ဗဒိသာသု ဥဒကမေဝ ဟောတိ, န အညံ, ဧဝမေဝ ပထဝီကသိဏံ ပထဝီကသိဏမေဝ ဟောတိ, နတ္ထိ တဿ အညော ကသိဏသမ္ဘေဒောတိ။ ဧသေဝ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ **အပ္ပမာဏ**န္တိ ဣဒံ တဿ ဖရဏအပ္ပမာဏဝသေန ဝုတ္တံ။ တဉှိ စေတသာ ဖရန္တော သကလမေဝ ဖရတိ။ န အယမဿ အာဒိ ဣဒံ မဇ္ဈန္တိ ပမာဏံ ဂဏှာတီတိ။

၁၀၁. ယေ စ တေ သတ္တာ ကမ္မာဝရဏေန ဝါ သမန္နာဂတာ ကိလေသာဝရဏေန ဝါ သမန္နာဂတာ ဝိပါကာဝရဏေန ဝါ သမန္နာဂတာ အသဒ္ဓါ အစ္ဆန္ဒိကာ ဒုပ္ပညာ အဘဗ္ဗာ နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တန္တိ ဝုတ္တာ, တေသမေကဿာပေကကသိဏေပိ ဘာဝနာ န ဣဇ္ဈတိ။ တတ္ထ **ကမ္မာဝရဏေန သမန္နာဂတာ**တိ အာနန္တရိယကမ္မသမင်္ဂိနော။ **ကိလေသာဝရဏေန သမန္နာဂတာ**တိ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ စေဝ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကပဏ္ဍကာ

ကာ ၈။ **ဝိပာကာဝရဏေန သမန္နာဂတာ** တိ အဟေတုကဒ္ဝိဟေတုကပဋိသန္ဓိကာ။ **အသဒ္ဓာ** တိ ဗုဒ္ဓာဒီသု သဒ္ဓာဝိရဟိတာ။ **အစ္ဆန္ဒိကာ** တိ အပစ္စနီကပဋိပဒာယံ ဆန္ဒဝိရဟိတာ ။ **ဒုပ္ပညာ** တိ လောကိယလောကုတ္တရသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဝိရဟိတာ။ **အဘဗ္ဗာ နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တ** န္တိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု နိယာမသင်္ခါတံ သမ္မတ္တသင်္ခါတဉ္စ အရိယမဂ္ဂံ ဩက္ကမိတုံ အဘဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ န ကေဝလဉ္စ ကသိဏေယေဝ, အညေသုပိ ကမ္မဋ္ဌာနေသု ဧ တေသမေကဿပိ ဘာဝနာ န ဣဇ္ဈတိ။ တသ္မာ ဝိဂတဝိပာကာဝရဏေနပိ ကုလပုတ္တေန ကမ္မာဝရဏဉ္စ ကိလေသာဝရဏဉ္စ အာရကာ ပရိဝဇ္ဇေတ္ဝာ သဒ္ဓမ္မဿဝနသပ္ပုရိသူပနိဿယာဒီဟိ သဒ္ဓဉ္စ ဆန္ဒဉ္စ ပညဉ္စ ဝဍ္ဎေတ္ဝာ ကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂေ ယောဂေါ ကရဏီယောတိ။

ဣတိ သာဓုဇနပါမောဇ္ဇတ္ထာယ ကတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ

သမာဓိဘာဝနာဓိကာရေ

သေသကသိဏနိဒ္ဒေသော နာမ

ပဉ္စမော ပရိစ္ဆေဒော။

၆. အသုဘကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသော

ဥဒ္ဓုမာတကာဒိပဒတ္ထဝဏ္ဏနာ

၁၀၂. ကသိဏာနန္တရမုဒ္ဒိဋ္ဌေသု ပန ဥဒ္ဓုမာတကံ, ဝိနီလကံ, ဝိပုဗ္ဗကံ, ဝိစ္ဆိဒ္ဒကံ, ဝိက္ခာယိတကံ, ဝိက္ခိတ္တကံ, ဟတဝိက္ခိတ္တကံ, လောဟိတကံ, ပုဠဝကံ, အဋ္ဌိကန္တိ ဒသသု အဝိညာဏကာသုဘေသု ဘသ္တာ ဝိယ ဝါယုနာ ဥဒ္ဓံ ဇီဝိတပရိယာဒာနာ ယထာနုက္ကမံ သမုဂ္ဂတေန သူနဘာဝေန ဥဒ္ဓုမာတတ္တာ ဥဒ္ဓုမာတံ, ဥဒ္ဓုမာတမေဝ **ဥဒ္ဓုမာတကံ** ။ ပဋိက္ကူလတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ ဥဒ္ဓုမာတန္တိ **ဥဒ္ဓုမာတကံ** ။ တထာရူပဿ ဆဝသရီရဿေတံ အဓိဝစနံ။

ဝိနီလံ ဝုစ္စတိ ဝိပရိဘိန္နနီလဝဏ္ဏံ, ဝိနီလမေဝ **ဝိနီလကံ**။ ပဋိက္ကူလတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ ဝိနီလန္တိ ဝိနီလကံ။ မံသုဿဒဋ္ဌာနေသု ရတ္တဝဏ္ဏဿ ပုဗ္ဗသန္နိစယဋ္ဌာနေသု သေတဝဏ္ဏဿ ယေဘုယျေန စ နီလဝဏ္ဏဿ နီလဋ္ဌာနေ နီလသာဋကပါရုတဿေဝ ဆဝသရီရဿေတမဓိဝစနံ။

ပရိဘိန္နဋ္ဌာနေသု ဝိဿန္ဒမာနံ ပုဗ္ဗံ ဝိပုဗ္ဗံ, ဝိပုဗ္ဗမေဝ **ဝိပုဗ္ဗကံ**။ ပဋိက္ကူလတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ ဝိပုဗ္ဗန္တိ ဝိပုဗ္ဗကံ။ တထာရူပဿ ဆဝသရီရဿေတမဓိဝစနံ။

ဝိစ္ဆိဒ္ဒံ ဝုစ္စတိ ဒွိဓာ ဆိန္နနေန အပဓာရိတံ, ဝိစ္ဆိဒ္ဒမေဝ **ဝိစ္ဆိဒ္ဒကံ** ။ ပဋိက္ကူလတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ ဝိစ္ဆိဒ္ဒန္တိ ဝိစ္ဆိဒ္ဒကံ။ ဝေမဇ္ဈေ ဆိန္နဿ ဆဝသရီရဿေတမဓိဝစနံ။

ဣတော စ တတော စ ဝိဝိဓာကာရေန သောဏသိင်္ဂါလာဒီဟိ ခါဒိတန္တိ ဝိက္ခာယိတံ, ဝိက္ခာယိတမေဝ **ဝိက္ခာယိတကံ**။ ပဋိက္ကူလတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ ဝိက္ခာယိတန္တိ ဝိက္ခာယိတကံ။ တထာရူပဿ ဆဝသရီရဿေတမဓိဝစနံ။

ဝိဝိဓံ ခိတ္တံ ဝိက္ခိတ္တံ, ဝိက္ခိတ္တမေဝ **ဝိက္ခိတ္တကံ** ။ ပဋိက္ကူလတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ ဝိက္ခိတ္တန္တိ ဝိက္ခိတ္တကံ။ အညေန ဟတ္ထံ အညေန ပါဒံ အညေန သီသန္တိ ဧဝံ တတော တတော ခိတ္တဿ ဆဝသရီရဿေတမဓိဝစနံ။

ဟတဉ္စ တံ ပုရိမနယေနေဝ ဝိက္ခိတ္တကဉ္စာတိ **ဟတဝိက္ခိတ္တကံ** ။ ကာကပဒာကာရေန အင်္ဂပစ္စင်္ဂေသု သတ္ထေန ဟနိတွာ ဝုတ္တနယေန ဝိက္ခိတ္တဿ ဆဝသရီရဿေတမဓိဝစနံ။

လောဟိတံ ကိရတိ ဝိက္ခိပတိ ဣတော စိတော စ ပဂ္ဃရတီတိ **လောဟိတကံ**။ ပဂ္ဃရိတလောဟိတမက္ခိတဿ ဆဝသရီရဿေတမဓိဝစနံ။

ပုဠဝါ ဝုစ္စန္တိ ကိမယော, ပုဠဝေ ကိရတီတိ **ပုဠဝကံ**။ ကိမိပရိပုဏ္ဏဿ ဆဝသရီရဿေတမဓိဝစနံ။

အဋ္ဌိယေဝ **အဋ္ဌိကံ** ။ ပဋိက္ကူလတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ အဋ္ဌီတိ အဋ္ဌိကံ။ အဋ္ဌိသင်္ခလိကာယပိ ဧကဋ္ဌိကဿပေတမဓိဝစနံ။ ဣမာနိ စ ပန ဥဒ္ဓုမာတကာဒီနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နနိမိတ္တာနမ္ပိ နိမိတ္တေသု ပဋိလဒ္ဓဈာနာနမ္ပေတာနေဝ နာမာနိ။

ဥဒ္ဓုမာတကကမ္မဋ္ဌာနံ

၁၀၃. တတ္ထ ဥဒ္ဓုမာတကသရီရေ ဥဒ္ဓုမာတကနိမိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဥဒ္ဓုမာတကသင်္ခါတံ ဈာနံ ဘာဝေတုကာမေန ယောဂိနာ ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝုတ္တပ္ပကာရံ အာစရိယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ တေနဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေန္တေန အသုဘနိမိတ္တတ္ထာယ ဂမနဝိဓာနံ, သမန္တာ နိမိတ္တုပလက္ခဏံ, ဧကာဒသဝိဓေန နိမိတ္တဂ္ဂါဟော, ဂတာဂတမဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏန္တိ ဧဝံ အပ္ပနာဝိဓာနပရိယောသာနံ သဗ္ဗံ ကထေတဗ္ဗံ။ တေနာပိ သဗ္ဗံ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရံ သေနာသနံ ဥပဂန္တွာ ဥဒ္ဓုမာတကနိမိတ္တံ ပရိယေသန္တေန ဝိဟာတဗ္ဗံ။

၁၀၄. ဧဝံ ဝိဟရန္တေန စ အသုကသ္မိံ နာမ ကမ္ဒ္ဒတရေ တ အဠဝိမုခေ တ ပန္ထေ တ ပဗ္ဗတပာဒေ တ ရုက္ခမူလေ တ
သုသာနေ တ ဥဒ္ဓုမာတကသရီရံ နိက္ခိတ္တန္တိ ကထေန္တာနံ ဝစနံ သုတ္ဒ္တပိ န တာဝဒေဝ အတိတ္ထေန ပက္ခန္ဒန္တေ
န ဝိယ ဂန္တဗ္ဗံ။ ကသ္မာ? အသုဘံ ဟိ နာမေတံ တဠမိကခိဋ္ဌိတမ္ပိ အမနုဿာခိဋ္ဌိတမ္ပိ ဟောတိ။ တတြဿ ဇီဝိ
တန္တရာယောပိ သိယာ။ ဂမနမဂ္ဂေ တ ပနေတ္ထ ကမ္ဒ္ဒတရေန တ နဟာနတိတ္ထေန တ ကေဒာရကောဋိယာ တ ဟောတိ။
တတ္ထ ဝိသဘာဂရူပံ အာပာထမာဂစ္ဆတိ, တဒေဝ တ သရီရံ ဝိသဘာဂံ ဟောတိ။ ပုရိသဿ ဟိ ဣတ္ထိသရီရံ ဣတ္ထိ
ယာ စ ပုရိသသရီရံ ဝိသဘာဂံ, တဒေတံ အစိရမတံ သုဘတောပိ ဥပဋ္ဌာတိ, တေနဿ ဗြဟ္မစရိယန္တရာယောပိ သိ
ယာ။ သစေ ပန "နယိဒံ မာဒိသဿ ဘာရိယ"န္တိ အတ္တာနံ တက္ကယတိ, ဧဝံ တက္ကယမာနေန ဂန္တဗ္ဗံ။

၁၀၅. ဂစ္ဆန္တေန   စ သင်္ဃတ္ထေရဿ တ အညတရဿ တ အဘိညာတဿ ဘိက္ခုနော ကထေတ္ဒ္ဒတ ဂန္တဗ္ဗ
ံ။ ကသ္မာ? သစေ ဟိဿ သုသာနေ အမနုဿသီဟဗျဂ္ဃာဒီနံ ရူပသဒ္ဒာဒိအနိဋ္ဌာရမ္မဏာဘိဘူတဿ အင်္ဂပစ္စ
င်္ဂါနိ တ ပဝေဓေန္တိ, ဘုတ္တံ တ န ပရိသဏ္ဌာတိ, အညော တ အာဗာဓော ဟောတိ။ အထဿ သော ဝိဟာရေ ပတ္တစီ
ဝရံ သုရက္ခိတံ ကရိဿတိ။ ဒဟရေ တ သာမဏေရေ တ ပဟိဏိတ္ဒ္ဒတ တံ ဘိက္ခုံ ပဋိဇဂ္ဂိဿတိ။ အပိစ သုသာနံ နာမ နိ
ရာသင်္ကဋ္ဌာနန္တိ မညမာနာ ကတကမ္မာပိ အကတကမ္မာပိ စောရာ သမောသရန္တိ။ တေ မနုဿေဟိ အနုဗဒ္ဓာ ဘိက္ခု
ဿ သမီပေ ဘဏ္ဍကံ ဆဍ္ဍေတ္ဒ္ဒတပိ ပလာယန္တိ။ မနုဿာ "သဟောဍ္ဍံ စောရံ အဒ္ဒသာမာ"တိ ဘိက္ခုံ ဂဟေတ္ဒ္ဒတ
ဝိဟေဌေန္တိ။ အထဿ သော "မာ ဣမံ ဝိဟေဌယိတ္ထ, မမာယံ ကထေတ္ဒ္ဒတ ဣမိနာ နာမ ကမ္မေန ဂတော"တိ တေ မ
နုဿေ သညာပေတ္ဒ္ဒတ သောတ္ထိဘာဝံ ကရိဿတိ။ အယံ အာနိသံသော ကထေတ္ဒ္ဒတ ဂမနေ။ တသ္မာ ဝုတ္တပ္ပကာရ
ဿ ဘိက္ခုနော ကထေတ္ဒ္ဒတ အသုဘနိမိတ္တဒဿနေ သဉ္ဇာတာဘိလာသေန ယထာနာမ ခတ္တိယော အဘိသေကဋ္ဌာ
နံ, ယဇမာနော ယညသာလံ, အဓနော တ ပန နိဓိဋ္ဌာနံ ပီတိသောမနဿဇာတော ဂစ္ဆတိ, ဧဝံ ပီတိသောမနဿံ ဥပ္ပာ
ဒေတ္ဒ္ဒတ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တေန ဝိဓိနာ ဂန္တဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

"ဥဒ္ဓုမာတကံ အသုဘနိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဏ္ဒ္ဒဟန္တော ဧကော အဒုတိယော ဂစ္ဆတိ ဥပဋ္ဌိတာယ သတိယာ အ
သမ္မုဋ္ဌာယ အန္တောဂတေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ အဗဟိဂတေန မာနသေန ဂတာဂတမဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခမာနော။ ယ
သ္မိံ ပဒေသေ ဥဒ္ဓုမာတကံ အသုဘနိမိတ္တံ နိက္ခိတ္တံ ဟောတိ, တသ္မိံ ပဒေသေ ပါသာဏံ တ ဝမ္မိကံ တ ရုက္
ခံ တ ဂစ္ဆံ တ လတံ တ သနိမိတ္တံ ကရောတိ, သာရမ္မဏံ ကရောတိ။ သနိမိတ္တံ ကတ္ဒ္ဒတ သာရမ္မဏံ ကတ္ဒ္ဒတ
ဥဒ္ဓုမာတကံ အသုဘနိမိတ္တံ သဘာဝဘာဝတော ဥပလက္ခေတိ, ဝဏ္ဏတောပိ လိင်္ဂတောပိ သဏ္ဌာနတောပိ ဒိသ
တောပိ ဩကာသတောပိ ပရိစ္ဆေဒတောပိ သန္ဓိတော ဝိဝရတော နိန္နတော ထလတော သမန္တတော။ သော တံ နိမိ
တ္တံ သုဂ္ဂဟိတံ ကရောတိ , သူပဓာရိတံ ဥပဓာရေတိ, သုဝဝတ္ထိတံ ဝဝတ္ထပေတိ။ သော တံ နိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိ
တံ ကတ္ဒ္ဒတ သူပဓာရိတံ ဥပဓာရေတ္ဒ္ဒတ သုဝဝတ္ထိတံ ဝဝတ္ထပေတ္ဒ္ဒတ ဧကော အဒုတိယော ဂစ္ဆတိ ဥပဋ္ဌိတာ
ယ သတိယာ အသမ္မုဋ္ဌာယ အန္တောဂတေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ အဗဟိဂတေန မာနသေန ဂတာဂတမဂ္ဂံ ပစ္စဝေ
က္ခမာနော။ သော စင်္ကမန္တောပိ တဗ္ဘာဂိယညေဝ စင်္ကမံ အဓိဋ္ဌာတိ။ နိသီဒန္တောပိ တဗ္ဘာဂိယညေဝ အာ
သနံ ပညပေတိ။

"သမန္တာ နိမိတ္တုပလက္ခဏာ ကိမတ္ထိယာ ကိမာနိသံသာတိ? သမန္တာ နိမိတ္တုပလက္ခဏာ အသမ္မောဟ
တ္ထာ အသမ္မောဟာနိသံသာ။ ဧကာဒသဝိဓေန နိမိတ္တဂ္ဂါဟော ကိမတ္ထိယော ကိမာနိသံသောတိ? ဧကာ
ဒသဝိဓေန နိမိတ္တဂ္ဂါဟော ဥပနိဗန္ဓနတ္ထော ဥပနိဗန္ဓနာနိသံသော။ ဂတာဂတမဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏာ ကိမတ္ထိ
ယာ ကိမာနိသံသာတိ? ဂတာဂတမဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏာ ဝီထိသမ္ပဋိပါဒနတ္ထာ ဝီထိသမ္ပဋိပါဒနာနိသံသာ။

"သော အာနိသံသဒဿာဝီ ရတနသညီ ဟုတ္ဒ္ဒတ စိတ္တီကာရံ ဥပဋ္ဌပေတ္ဒ္ဒတ သမ္ပိယာယမာနော တသ္မိံ
အာရမ္မဏေ စိတ္တံ ဥပနိဗန္ဓတိ 'အဒ္ဓာ ဣမာယ ပဋိပဒါယ ဇရာမရဏမှ္ဒ္ဒဟာ ပရိမုစ္စိဿာမီ'တိ။ သော ဝိဝိစ္စေဝ
ဝ ကာမေဟိ။ပေ.။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ တဿာဓိဂတံ ဟောတိ ရူပါဝစရံ ပဌမံ ဈာနံ ဒိဗ္ဗော စ ဝိဟာ
ရော ဘာဝနာမယဉ္စ ပုညကိရိယဝတ္ထု"န္တိ။

၁၀၆. တသ္မာ ယော စိတ္တသညတ္တတ္ထာယ သိဝထိကဒဿနံ ဂစ္ဆတိ, သော ဃဏ္ဍိံ ပဟရိတ္ဒ္ဒတ ဂဏံ သန္နိ
ပါတေတ္ဒ္ဒတပိ ဂစ္ဆတု။ ကမ္မဋ္ဌာနသီသေန ပန ဂစ္ဆန္တေန ဧကကေန အဒုတိယေန မူလကမ္မဋ္ဌာနံ အဝိဿဇ္ဇေတ္ဒ္ဒ

တ တံ မနသိကရောန္တေနေဝ သုသာနေ သောဏာဒိပရိသ္သယဝိနောဒနတ္ထံ ကတ္တရဒဏ္ဍံ တ ယဋ္ဌိံ တ ဂဟေတ္ဝာတ, သုပ္ပဋ္ဌိတ ဘာဝသမ္ပာဒနေန အသမ္မုဋ္ဌံ သတိံ ကတ္ဝာတ, မနစ္ဆဋ္ဌာနန္ဒ္ရ ဣန္ဒြိယာနံ အန္တောဂတဘာဝသမ္ပာဒန တော အဗဟိဂတမနေန ဟုတ္ဝာတ ဂန္တဗ္ဗံ။

ဝိဟာရတော နိက္ခမန္တေနေဝ အသုကဒိသာယ အသုကဒ္ဝာတရေန နိက္ခန္တောမှ္ဟိတိ ဒ္ဝာတရံ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ။ တတော ယေန မဂ္ဂေန ဂစ္ဆတိ, သော မဂ္ဂေ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော, အယံ မဂ္ဂေ ပာစိနဒိသာဘိမုခေ၁ တ ဂစ္ဆတိ, ပစ္ဆိမ ဥတ္တရဒက္ခိဏဒိသာဘိမုခေ၁ တ ဝိဒိသာဘိမုခေ၁တတိ။ ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ တမတော ဂစ္ဆတိ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဒက္ခိဏတော, ဣမသ္မိံ စသ္သ ဌာနေ ပာသာဏော , ဣမသ္မိံ ဝမ္မိကော, ဣမသ္မိံ ရုက္ခော, ဣမသ္မိံ ဂစ္ဆော, ဣမသ္မိံ လတာတိ။ ဧဝံ ဂမနမဂ္ဂံ ဝဝတ္ထပေန္တေန နိမိတ္တဋ္ဌာနံ ဂန္တဗ္ဗံ။ နော စ ခေ၁ ပဋိဝါတံ။ ပဋိဝါတံ ဂစ္ဆန္တသ္သ ဟိ ကုဏပဂန္ဓော ဃာနံ ပဟရိတ္ဝာတ မတ္ထလုင်္ဂ တ သင်္ခောဘေယ္ယ, အာဟာရံ တ ဆဍ္ဍာပေယ္ယ, ဝိပ္ပဋိသာရံ တ ဇနေယ္ယ ''ဤဒိသံ နာမ ကုဏပဋ္ဌာနံ အာဂတောမှ္ဟီ''တိ။ တသ္မာ ပဋိဝါတံ ဝဇ္ဇေတ္ဝာတ အနုဝါတံ ဂန္တဗ္ဗံ။ သစေ အနုဝါတမဂ္ဂေန န သက္ကာ ဟောတိ ဂန္တုံ, အန္တရာ ပဗ္ဗတော တ ပပာတော တ ပာသာဏော တ ဝတိ တ ကဏ္ဋကဋ္ဌာနံ တ ဥဒကံ တ စိက္ခလ္လံ တ ဟောတိ, စီဝရကဏ္ဏေန နာသံ ပိဒဟိတ္ဝာတ ဂန္တဗ္ဗံ။ ဣဒမသ္သ ဂမနဝတ္တံ။

၁၀၇. ဧဝံ ဂတေန ပန န တာဝ အသုဘနိမိတ္တံ ဩလောကေတဗ္ဗံ။ ဒိသာ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗာ။ ဧကသ္မိံ ဟိ ဒိသာဘာဂေ ဌိတသ္သ အာရမ္မဏဉ္စ န ဝိဘူတံ ဟုတ္ဝာတ ခာယတိ, စိတ္တဉ္စ န ကမ္မနိယံ ဟောတိ။ တသ္မာ တံ ဝဇ္ဇေတ္ဝာတ ယတ္ထ ဌိတသ္သ အာရမ္မဏဉ္စ ဝိဘူတံ ဟုတ္ဝာတ ခာယတိ, စိတ္တဉ္စ ကမ္မနိယံ ဟောတိ, တတ္ထ ဌာတဗ္ဗံ။ ပဋိဝါတာနုဝါတဉ္စ ပဟာတဗ္ဗံ။ ပဋိဝါတေ ဌိတသ္သ ဟိ ကုဏပဂန္ဓေန ဥဗ္ဗာဠ္ဟသ္သ စိတ္တံ ဝိဓာဝတိ။ အနုဝါတေ ဌိတသ္သ သစေ တတ္ထ အဓိဝတ္ထာ အမနုသ္သာ ဟောန္တိ, တေ ကုဇ္ဈိတ္ဝာတ အနတ္ထံ ကရောန္တိ။ တသ္မာ ဤသကံ ဥက္ကမ္မ နာတိအနုဝါတေ ဌာတဗ္ဗံ။ ဧဝံ တိဋ္ဌမာနေနာပိ နာတိဒူရေ နာစ္စာသန္နေ နာနုပာဒံ နာနုသီသံ ဌာတဗ္ဗံ။ အတိဒူရေ ဌိတသ္သ ဟိ အာရမ္မဏံ အဝိဘူတံ ဟောတိ။ အစ္စာသန္နေ ဘယမုပ္ပဇ္ဇတိ။ အနုပာဒံ တ အနုသီသံ တ ဌိတသ္သ သဗ္ဗံ အသုဘံ သမံ န ပညာယတိ။ တသ္မာ နာတိဒူရေ နာစ္စာသန္နေ ဩလောကေန္တသ္သ ဖာသုကဋ္ဌာနေ သရီရဝေမဇ္ဈဘာဂေ ဌာတဗ္ဗံ။

၁၀၈. ဧဝံ ဌိတေန ''တသ္မိံ ပဒေသေ ပာသာဏံ တ။ပေ။ လတံ တ သနိမိတ္တံ ကရောတီ''တိ ဧဝံ ဝုတ္တာနိ သမန္တာ နိမိတ္တာနိ ဥပလက္ခေတဗ္ဗာနိ။ တတြိဒံ ဥပလက္ခဏဝိဓာနံ, သစေ တသ္သ နိမိတ္တသ္သ သမန္တာ စက္ခုပထေ ပာသာဏော ဟောတိ, သော ''အယံ ပာသာဏော ဥစ္စော တ နီစော တ ခုဒ္ဒကော တ မဟန္တော တ တမ္ဗော တ ကာဠော တ သေတော တ ဒီဃော တ ပရိမဏ္ဍလော တ''တိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော။ တတော ''ဣမသ္မိံ နာမ ဩကာသေ အယံ ပာသာဏော ဣဒံ အသုဘနိမိတ္တံ, ဣဒံ အသုဘနိမိတ္တံ အယံ ပာသာဏော''တိ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ။ သစေ ဝမ္မိကော ဟောတိ, သောပိ ''ဥစ္စော တ နီစော တ ခုဒ္ဒကော တ မဟန္တော တ တမ္ဗော တ ကာဠော တ သေတော တ ဒီဃော တ ပရိမဏ္ဍလော တ''တိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော။ တတော ''ဣမသ္မိံ နာမ ဩကာသေ အယံ ဝမ္မိကော ဣဒံ အသုဘနိမိတ္တ''န္တိ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ။ သစေ ရုက္ခော ဟောတိ, သောပိ ''အသ္သတ္ထော တ နိဂြောဓော တ ကစ္ဆကော တ ကပိတနော တ ဥစ္စော တ နီစော တ ခုဒ္ဒကော တ မဟန္တော တ တမ္ဗော တ ကာဠော တ သေတော တ''တိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော။ တတော ''ဣမသ္မိံ နာမ ဩကာသေ အယံ ရုက္ခော ဣဒံ အသုဘနိမိတ္တ''န္တိ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ။ သစေ ဂစ္ဆော ဟောတိ, သောပိ ''သိန္ဒိတ ကရမန္ဒော တ ကဏဝီရော တ ကုရဏ္ဍကော တ ဥစ္စော တ နီစော တ ခုဒ္ဒကော တ မဟန္တော တ''တိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော။ တတော ''ဣမသ္မိံ နာမ ဩကာသေ အယံ ဂစ္ဆော ဣဒံ အသုဘနိမိတ္တ''န္တိ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ။ သစေ လတာ ဟောတိ, သာပိ ''လာဗု တ ကုမ္ဘဏ္ဍီ တ သာမာ တ ကာဠဝလ္လိ တ ပူတိလတာ တ''တိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗာ။ တတော ''ဣမသ္မိံ နာမ ဩကာသေ အယံ လတာ ဣဒံ အသုဘနိမိတ္တံ, ဣဒံ အသုဘနိမိတ္တံ အယံ လတာ''တိ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ။

၁၀၉. ယံ ပန ဝုတ္တံ သနိမိတ္တံ ကရောတိ သာရမ္မဏံ ကရောတီတိ, တံ ဣဓေဝ အန္တောဂဓံ။ ပုနပ္ပုနံ ဝဝတ္ထပေန္တော ဟိ သနိမိတ္တံ ကရောတိ နာမ။ အယံ ပာသာဏော ဣဒံ အသုဘနိမိတ္တံ, ဣဒံ အသုဘနိမိတ္တံ အယံ ပာသာဏော တိ ဧဝံ ဒ္ဝေ ဒ္ဝေ သမာသေတ္ဝာတ သမာသေတ္ဝာတ ဝဝတ္ထပေန္တော သာရမ္မဏံ ကရောတိ နာမ။

ဧဝံ သနိမိတ္တံ သာရမ္မဏဉ္စ ကတွာ ပန သဘာဝဘာဝတော ဝဝတ္ထပေတီတိ ဝုတ္တတ္တာ ယွတသ္သ သဘာဝဘာဝတော အနညသာဓာရဏော အတ္တနိယော ဥဒ္ဓုမာတကဘာဝတော, တေန မနသိကာတဗ္ဗံ။ ဝဏ္ဏိတံ ဥဒ္ဓုမာတကန္တိ ဧဝံ သဘာဝေန သရသေန ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

၁၁၀. ဧဝံ ဝဝတ္ထပေတွာ ဝဏ္ဏတောပိ လိင်္ဂတောပိ သဏ္ဌာနတောပိ ဒိသတောပိ ဩကာသတောပိ ပရိစ္ဆေဒတောပီတိ ဆဗ္ဗိဓေန နိမိတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ကထံ? တေန ဟိ ယောဂိနာ ဣဒံ သရီရံ ကာဠဿ ဝါ ဩဒာတဿ ဝါ မင်္ဂုရစ္ဆဝိနော ဝါတိ **ဝဏ္ဏတော** ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ **လိင်္ဂတော** ပန ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ဝါ ပုရိသလိင်္ဂံ ဝါတိ အဝဝတ္ထပေတွာ ပဌမဝယေ ဝါ မဇ္ဈိမဝယေ ဝါ ပစ္ဆိမဝယေ ဝါ ဌိတဿ ဣဒံ သရီရန္တိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ **သဏ္ဌာနတော** ဥဒ္ဓုမာတကဿ သဏ္ဌာနဝသေနေဝ ဣဒမဿ သီသသဏ္ဌာနံ, ဣဒံ ဂီဝါသဏ္ဌာနံ, ဣဒံ ဟတ္ထသဏ္ဌာနံ, ဣဒံ ဥဒရသဏ္ဌာနံ, ဣဒံ နာဘိသဏ္ဌာနံ, ဣဒံ ကဋိသဏ္ဌာနံ, ဣဒံ ဦရုသဏ္ဌာနံ, ဣဒံ ဇင်္ဃာသဏ္ဌာနံ, ဣဒံ ပါဒသဏ္ဌာနန္တိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ **ဒိသတော** ပန ဣမသ္မိံ သရီရေ ဒွေ ဒိသာ နာဘိယာ အဓော ဟေဋ္ဌိမဒိသာ ဥဒ္ဓံ ဥပရိမဒိသာတိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ အထ ဝါ အဟံ ဣမိဿာ ဒိသာယ ဌိတော အသုဘနိမိတ္တံ ဣမိဿာတိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ **ဩကာသတော** ပန ဣမသ္မိံ နာမ ဩကာသေ ဟတ္ထာ, ဣမသ္မိံ ပါဒါ, ဣမသ္မိံ သီသံ, ဣမသ္မိံ မဇ္ဈိမကာယော ဌိတောတိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ အထ ဝါ အဟံ ဣမသ္မိံ ဩကာသေ ဌိတော အသုဘနိမိတ္တံ ဣမသ္မိန္တိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ **ပရိစ္ဆေဒတော** ဣဒံ သရီရံ အဓော ပါဒတလေန ဥပရိ ကေသမတ္ထကေန တိရိယံ တစေန ပရိစ္ဆိန္နံ, ယထာပရိစ္ဆိန္နေ စ ဌာနေ ဒွတ္တိံသကုဏပဘရိတမေဝါတိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ အထ ဝါ အယမဿ ဟတ္ထပရိစ္ဆေဒေါ, အယံ ပါဒပရိစ္ဆေဒေါ, အယံ သီသပရိစ္ဆေဒေါ, အယံ မဇ္ဈိမကာယပရိစ္ဆေဒေါတိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ ယတ္တကံ ဝါ ပန ဌာနံ ဂဏှာတိ, တတ္တကမေဝ ဣဒံ ဤဒိသံ ဥဒ္ဓုမာတကန္တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ။ ပုရိသဿ ပန ဣတ္ထိသရီရံ ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသသရီရံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဝိသဘာဂေ သရီရေ အာရမ္မဏံ န ဥပဋ္ဌာတိ, ဝိပ္ဖန္ဒနဿေဝ ပစ္စယော ဟောတိ။ “ဥဂ္ဃာဋိတာပိ ဟိ ဣတ္ထီ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတီ”တိ (အ. နိ. ၅.၅၅) မဇ္ဈိမဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ သဘာဂသရီရေယေဝ ဧဝံ ဆဗ္ဗိဓေန နိမိတ္တံ ဂဏှိတဗ္ဗံ။

၁၁၁. ယော ပန ပုရိမဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကေ အာသေဝိတကမ္မဋ္ဌာနော ပရိဟတဓုတင်္ဂေါ ပရိမဒ္ဒိတမဟာဘူတော ပရိဂ္ဂဟိတသင်္ခါရော ဝဝတ္ထာပိတနာမရူပော ဥဂ္ဃာဋိတသတ္တသညော ကတသမဏဓမ္မော ဝါသိတဝါသနော ဘာဝိတဘာဝနော သဗီဇော ဉာဏုတ္တရော အပ္ပကိလေသော ကုလပုတ္တော, တဿ ဩလောကိတောလောကိတဋ္ဌာနေယေဝ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဥပဋ္ဌာတိ။ နော စေ ဧဝံ ဥပဋ္ဌာတိ, အထေဝံ ဆဗ္ဗိဓေန နိမိတ္တံ ဂဏှတော ဥပဋ္ဌာတိ။ ယဿ ပန ဧဝမ္ပိ န ဥပဋ္ဌာတိ, တေန သန္ဓိတော ဝိဝရတော နိန္နတော ထလတော သမန္တတောတိ ပုနပိ ပဉ္စဝိဓေန နိမိတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။

၁၁၂. တတ္ထ **သန္ဓိတော**တိ အသီတိသတသန္ဓိတော။ ဥဒ္ဓုမာတကေ ပန ကထံ အသီတိသတသန္ဓယော ဝဝတ္ထပေဿတိ။ တသ္မာနေန တယော ဒက္ခိဏဟတ္ထသန္ဓီ, တယော ဝါမဟတ္ထသန္ဓီ, တယော ဒက္ခိဏပါဒသန္ဓီ, တယော ဝါမပါဒသန္ဓီ , ဧကော ဂီဝသန္ဓိ, ဧကော ကဋိသန္ဓီတိ ဧဝံ စုဒ္ဒသမဟာသန္ဓိဝသေန သန္ဓိတော ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ **ဝိဝရတော**တိ ဝိဝရံ နာမ ဟတ္ထန္တရံ ပါဒန္တရံ ဥဒရန္တရံ ကဏ္ဏန္တရန္တိ ဧဝံ ဝိဝရတော ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ အက္ခီနမ္ပိ နိမီလိတဘာဝေါ ဝါ ဥမ္မီလိတဘာဝေါ ဝါ မုခဿ စ ပိဟိတဘာဝေါ ဝါ ဝိဝဋဘာဝေါ ဝါ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော။ **နိန္နတော**တိ ယံ သရီရေ နိန္နဋ္ဌာနံ အက္ခိကူပော ဝါ အန္တောမုခံ ဝါ ဂလဝါဋကော ဝါ, တံ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ အထ ဝါ အဟံ နိန္နေ ဌိတော သရီရံ ဥန္နတေတိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ **ထလတော**တိ ယံ သရီရေ ဥန္နတဋ္ဌာနံ ဇဏ္ဏုကံ ဝါ ဥရော ဝါ နလာဋံ ဝါ, တံ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ အထ ဝါ အဟံ ထလေ ဌိတော သရီရံ နိန္နေတိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ **သမန္တတော**တိ သဗ္ဗံ သရီရံ သမန္တတော ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ သကလသရီရေ ဉာဏံ စာရေတွာ ယံ ဌာနံ ဝိဘူတံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ, တတ္ထ “ဥဒ္ဓုမာတကံ ဥဒ္ဓုမာတက”န္တိ စိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗံ။ သစေ ဧဝမ္ပိ န ဥပဋ္ဌာတိ, ဥဒရပရိယောသာနံ အတိရေကံ ဥဒ္ဓုမာတကံ ဟောတိ, တတ္ထ “ဥဒ္ဓုမာတကံ ဥဒ္ဓုမာတက”န္တိ စိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗံ။

၁၁၃. ဣဒါနိ “သော တံ နိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတံ ကရောတီ”တိအာဒီသု အယံ **ဝိနိစ္ဆယကထာ** –

တေန ယောဂိနာ တသ္မိံ သရီရေ ယထာဝုတ္တနိမိတ္တဂ္ဂါဟဝသေန သုဋ္ဌု နိမိတ္တံ ဂဏှိတဗ္ဗံ။ သတိံ သူပဋ္ဌိတံ ကတွာ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ ကရောန္တေန သာဓုကံ ဥပဓာရေတဗ္ဗဉ္စေဝ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗဉ္စ။ သရီရတော နာ

တိဒူရေ နာစ္စာသန္နေ ပဒေသေ ဌိတေန ဝါ နိသိန္နေန ဝါ စက္ခုံ ဥမ္မီလေတွာ ဩလောကေတွာ နိမိတ္တံ ဂဏှိတဗ္ဗံ။ “ဥဒ္ဓုမာတကပဋိက္ကူလံ ဥဒ္ဓုမာတကပဋိက္ကူလ”န္တိ သတက္ခတ္တုံ သဟဿက္ခတ္တုံ ဥမ္မီလေတွာ ဩလောကေတဗ္ဗံ, နိမ္မီလေတွာ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ ကရောန္တဿ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ။ ကဒါ သုဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ? ယဒါ ဥမ္မီလေတွာ ဩလောကေန္တဿ နိမ္မီလေတွာ အာဝဇ္ဇေန္တဿ စ ဧကသဒိသံ ဟုတွာ အာပာထမာဂစ္ဆတိ, တဒါ သုဂ္ဂဟိတံ နာမ ဟောတိ။

သော တံ နိမိတ္တံ ဧဝံ သုဂ္ဂဟိတံ ကတွာ သူပဓာရိတံ ဥပဓာရေတွာ သုဝဝတ္ထိတံ ဝဝတ္ထပေတွာ သစေ တတ္ထေဝ ဘာဝနာပရိယောသာနံ ပတ္တုံ န သက္ကောတိ, အထာနေန အာဂမနကာလေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဧကကေန အဒုတိယေန တဒေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကရောန္တေန သူပဋ္ဌိတံ သတိံ ကတွာ အန္တောဂတေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ အဗဟိဂတေန မာနသေန အတ္တနော သေနာသနမေဝ ဂန္တဗ္ဗံ။

သုသာနာ နိက္ခမန္တေနေဝ စ အာဂမနမဂ္ဂေါ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော, ယေန မဂ္ဂေန နိက္ခန္တောသ္မိ, အယံ မဂ္ဂေါ ပါစီနဒိသာဘိမုခေါ ဝါ ဂစ္ဆတိ, ပစ္ဆိမဥတ္တရဒက္ခိဏဒိသာဘိမုခေါ ဝါ ဂစ္ဆတိ, ဝိဒိသာဘိမုခေါ ဝါ ဂစ္ဆတိ။ ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ ဝါမတော ဂစ္ဆတိ, ဣမသ္မိံ ဒက္ခိဏတော, ဣမသ္မိံ စဿ ဌာနေ ပါသာဏော, ဣမသ္မိံ ဝမ္မိကော, ဣမသ္မိံ ရုက္ခော, ဣမသ္မိံ ဂစ္ဆော, ဣမသ္မိံ လတာတိ ဧဝံ အာဂမနမဂ္ဂံ ဝဝတ္ထပေတွာ အာဂတေန စင်္ကမန္တေနာပိ တဗ္ဗာဂိယောဝ စင်္ကမော အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော, အသုဘနိမိတ္တဒိသာဘိမုခေ ဘူမိပ္ပဒေသေ စင်္ကမိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ နိသီဒန္တေန အာသနမ္ပိ တဗ္ဗာဂိယမေဝ ပညပေတဗ္ဗံ။ သစေ ပန တဿံ ဒိသာယံ သောဗ္ဘော ဝါ ပပါတော ဝါ ရုက္ခော ဝါ ဝတိ ဝါ ကလလံ ဝါ ဟောတိ, န သက္ကာ တံဒိသာဘိမုခေ ဘူမိပ္ပဒေသေ စင်္ကမိတုံ, အာသနမ္ပိ အနောကာသတ္တာ န သက္ကာ ပညပေတုံ။ တံ ဒိသံ အနပလောကေန္တေနာပိ ဩကာသာနုရူပေ ဌာနေ စင်္ကမိတဗ္ဗဉ္စေဝ နိသီဒိတဗ္ဗဉ္စ။ စိတ္တံ ပန တံဒိသာဘိမုခံယေဝ ကာတဗ္ဗံ။

၁၁၄. ဣဒါနိ “သမန္တာ နိမိတ္တုပလက္ခဏာ ကိမတ္ထိယာ”တိအာဒိပဉှာနံ “အသမ္မောဟတ္ထာ”တိအာဒိဝိဿဇ္ဇနေ အယံ အဓိပ္ပာယော။ ယဿ ဟိ အဝေလာယံ ဥဒ္ဓုမာတကနိမိတ္တဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ သမန္တာ နိမိတ္တုပလက္ခဏံ ကတွာ နိမိတ္တဂ္ဂဟဏတ္ထံ စက္ခုံ ဥမ္မီလေတွာ ဩလောကေန္တဿေဝ တံ မတသရီရံ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဌိတံ ဝိယ အဇ္ဈောတ္ထရမာနံ ဝိယ အနုဗန္ဓမာနံ ဝိယ စ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ, သော တံ ဗီဘစ္ဆံ ဘေရဝါရမ္မဏံ ဒိသွာ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ဥမ္မတ္တကော ဝိယ ဟောတိ, ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ပါပုဏာတိ။ ပါဠိယံ ဟိ ဝိဘတ္တအဋ္ဌတိံသာရမ္မဏေသု အညံ ဧဝရူပံ ဘေရဝါရမ္မဏံ နာမ နတ္ထိ။ ဣမသ္မိံ ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနေ ဈာနဝိဗ္ဘန္တကော နာမ ဟောတိ။ ကသ္မာ? အတိဘေရဝတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာနဿ။ တသ္မာ တေန ယောဂိနာ သန္ထမ္ဘေတွာ သတိံ သူပဋ္ဌိတံ ကတွာ မတသရီရံ ဥဋ္ဌဟိတွာ အနုဗန္ဓနကံ နာမ နတ္ထိ။ သစေ ဟိ သော “ဧတဿ သမီပေ ဌိတော ပါသာဏော ဝါ လတာ ဝါ အာဂစ္ဆေယျ, သရီရမ္ပိ အာဂစ္ဆေယျ။ ယထာ ပန သော ပါသာဏော ဝါ လတာ ဝါ နာဂစ္ဆတိ, ဧဝံ သရီရမ္ပိ နာဂစ္ဆတိ။ အယံ ပန တုယှံ ဥပဋ္ဌာနာကာရော သညဇော သညာသမ္ဘဝေါ, ကမ္မဋ္ဌာနံ တေ အဇ္ဇ ဥပဋ္ဌိတံ, မာ ဘာယိ ဘိက္ခူ”တိ တာသံ ဝိနောဒေတွာ ဟာသံ ဥပ္ပါဒေတွာ တသ္မိံ နိမိတ္တေ စိတ္တံ သဉ္စရာပေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဝိသေသမဓိဂစ္ဆတိ။ ဣဒမေတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “သမန္တာ နိမိတ္တုပလက္ခဏာ အသမ္မောဟတ္ထာ”တိ။

ဧကာဒသဝိဓေန ပန နိမိတ္တဂ္ဂါဟံ သမ္ပာဒေန္တော ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥပနိဗန္ဓတိ။ တဿ ဟိ စက္ခူနိ ဥမ္မီလေတွာ ဩလောကနပစ္စယာ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မိံ မာနသံ စာရေန္တဿ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတ္ထ မာနသံ စာရေန္တော အပ္ပနံ ပါပုဏာတိ။ အပ္ပနာယံ ဌတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေန္တော အရဟတ္တံ သစ္ဆိကရောတိ။ တေန ဝုတ္တံ “ဧကာဒသဝိဓေန နိမိတ္တဂ္ဂါဟော ဥပနိဗန္ဓနတ္ထော”တိ။

၁၁၅. ဂတာဂတမဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏာ ဝီထိသမ္ပဋိပါဒနတ္ထာ တိ ဧတ္ထ ပန ယာ ဂတမဂ္ဂဿ စ အာဂတမဂ္ဂဿ စ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဝုတ္တာ, သာ ကမ္မဋ္ဌာနဝီထိယာ သမ္ပဋိပါဒနတ္ထာတိ အတ္ထော။ သစေ ဟိ ဣမံ ဘိက္ခုံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆန္တံ အန္တရာမဂ္ဂေ ကေစိ အဇ္ဇ, ဘန္တေ, ကတိမီတိ ဒိဝသံ ဝါ ပုစ္ဆန္တိ, ပဉှံ ဝါ ပုစ္ဆန္တိ, ပဋိသန္ထာရံ ဝါ ကရောန္တိ, အဟံ ကမ္မဋ္ဌာနိကောတိ တုဏှီဘူတေန ဂန္တုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဒိဝသော ကထေတဗ္ဗော, ပဉှော ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗော။ သစေ န ဇာနာတိ, န ဇာနာမီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဓမ္မိကော ပဋိသန္ထာရော ကာတဗ္ဗော။ တဿ

သေဝံ ကရောန္တဿ ဥဂ္ဂဟိတံ တရုဏနိမိတ္တံ နဿတိ။ တသ္မိံ နဿန္တေပိ ဒိဝသံ ပုဗ္ဗေန ကထေတဗ္ဗမေဝ။ ပဉ္စဟံ အဇာနန္တေန န ဇာနာမီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဇာနန္တေန ကေဒေသေန ကထေတုမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ, ပဋိသန္ထာရောပိ ကာတဗ္ဗော။ အာဂန္တုကံ ပန ဘိက္ခုံ ဒိသွာ အာဂန္တုကပဋိသန္ထာရော ကာတဗ္ဗော။ အဝသေသာနိပိ စေတိယင်္ဂဏဝတ္တဗောဓိယင်္ဂဏဝတ္တဥပေါသထာဂါရဝတ္တဘောဇနသာလာဇန္တာဃရအာစရိယုပဇ္ဈာယအာဂန္တုကဂမိကဝတ္တာဒီနိ သဗ္ဗာနိ ခန္ဓကဝတ္တာနိ ပူရေတဗ္ဗာနေဝ။ တဿ တာနိ ပူရေန္တဿာပိ တံ တရုဏနိမိတ္တံ နဿတိ, ပုန ဂန္တွာ နိမိတ္တံ ဂဏှိဿာမီတိ ဂန္တုကာမဿာပိ အမနုဿေဟိ ဝါ ဝါဠမိဂေဟိ ဝါ အဓိဋ္ဌိတတ္တာ သုသာနမ္ပိ ဂန္တုံ န သက္ကာ ဟောတိ, နိမိတ္တံ ဝါ အန္တရဓာယတိ။ ဥဒ္ဓုမာတကံ ဟိ ဧကမေဝ ဝါ ဒွေ ဝါ ဒိဝသေ ဌတွာ ဝိနီလကာဒိဘာဝံ ဂစ္ဆတိ။ သဗ္ဗကမ္မဋ္ဌာနေသု ဧတေန သမံ ဒုလ္လဘံ ကမ္မဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထိ။ တသ္မာ ဧဝံ နဋ္ဌေ နိမိတ္တေ တေန ဘိက္ခုနာ ရတ္တိဋ္ဌာနေ ဝါ ဒိဝါဋ္ဌာနေ ဝါ နိသီဒိတွာ အဟံ ဣမိနာ နာမ ဒွါရေန ဝိဟာရာ နိက္ခမိတွာ အသုကဒိသာဘိမုခံ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ အသုကသ္မိံ နာမ ဌာနေ ဝါမံ ဂဏှိံ, အသုကသ္မိံ ဒက္ခိဏံ။ တဿ အသုကသ္မိံ ဌာနေ ပါသာဏော, အသုကသ္မိံ ဝမ္မိကရုက္ခဂစ္ဆလတာနမညတရံ။ သောဟံ တေန မဂ္ဂေန ဂန္တွာ အသုကသ္မိံ နာမ ဌာနေ အသုဘံ အဒ္ဒသံ။ တတ္ထ အသုဘာဘိမုခော ဌတွာ ဧဝဉ္စေဝဉ္စ သမန္တာ နိမိတ္တာနိ သလ္လက္ခေတွာ ဧဝံ အသုဘနိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဟေတွာ အသုဘဒိသာယ သုသာနတော နိက္ခမိတွာ ဧဝရူပေန နာမ မဂ္ဂေန ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ကရောန္တော အာဂန္တွာ ဣဓ နိသိန္နောတိ ဧဝံ ယာဝ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ နိသိန္နဋ္ဌာနံ, တာဝ အာဂတာဂတမဂ္ဂေါ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗော။ တဿေဝံ ပစ္စဝေက္ခတော တံ နိမိတ္တံ ပါကဋံ ဟောတိ, ပုရတော နိက္ခိတ္တံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ။ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပုရိမာကာရေနေဝ ဝီထိံ ပဋိပဇ္ဇတိ။ တေန ဝုတ္တံ ‘‘အာဂတာဂတမဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏာ ဝီထိသမ္ပဋိပာဒနတ္ထာ’’တိ။

၁၁၆. ဣဒါနိ **အာနိသံသဒဿာဝီ ရတနသညီ ဟုတွာ စိတ္တီကာရံ ဥပဋ္ဌပေတွာ သမ္ပိယာယမာနော တသ္မိံ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ ဥပနိဗန္ဓတီ**တိ ဧတ္ထ ဥဒ္ဓုမာတကပဋိက္ကူလေ မာနသံ စာရေတွာ ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဈာနပဒဋ္ဌာနံ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေန္တော ‘‘အဒ္ဓာ ဣမာယ ပဋိပဒါယ ဇရာမရဏမှာ ပရိမုစ္စိဿာမီ’’တိ ဧဝံ အာနိသံသဒဿာဝိနာ ဘဝိတဗ္ဗံ။

ယထာ ပန ဒုဂ္ဂတော ပုရိသော မဟဂ္ဃံ မဏိရတနံ လဘိတွာ ဒုလ္လဘံ ဝတ မေ လဒ္ဓန္တိ တသ္မိံ ရတနသညီ ဟုတွာ ဂါရဝံ ဇနေတွာ ဝိပုလေန ပေမေန သမ္ပိယာယမာနော တံ ရက္ခေယျ, ဧဝမေဝ ‘‘ဒုလ္လဘံ မေ ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ လဒ္ဓံ ဒုဂ္ဂတဿ မဟဂ္ဃမဏိရတနသဒိသံ။ စတုဓာတုကမ္မဋ္ဌာနိကော ဟိ အတ္တနော စတ္တာရော မဟာဘူတေ ပရိဂ္ဂဏှာတိ, အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာနိကော အတ္တနော နာသိကဝါတံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ, ကသိဏကမ္မဋ္ဌာနိကော ကသိဏံ ကတွာ ယထာသုခံ ဘာဝေတိ, ဧဝံ ဣတရာနိ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ သုလဘာနိ။ ‘ဣဒံ ပန ဧကမေဝ ဝါ ဒွေ ဝါ ဒိဝသေ တိဋ္ဌတိ, တတော ပရံ ဝိနီလကာဒိဘာဝံ ဟာပုဏာတီ’တိ နတ္ထိ ဣတော ဒုလ္လဘတရ’’န္တိ တသ္မိံ ရတနသညိနာ ဟုတွာ စိတ္တီကာရံ ဥပဋ္ဌပေတွာ သမ္ပိယာယမာနေန တံ နိမိတ္တံ ရက္ခိတဗ္ဗံ။ ရတ္တိဋ္ဌာနေ စ ဒိဝါဋ္ဌာနေ စ ‘‘ဥဒ္ဓုမာတကပဋိက္ကူလံ ဥဒ္ဓုမာတကပဋိက္ကူလ’’န္တိ တတ္ထ ပုနပ္ပုနံ စိတ္တံ ဥပနိဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ပုနပ္ပုနံ တံ နိမိတ္တံ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ, မနသိကာတဗ္ဗံ။ တက္ကာဟတံ ဝိတက္ကာဟတံ ကာတဗ္ဗံ။

၁၁၇. တဿေဝံ ကရောတော ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတြိဒံ နိမိတ္တဒွယဿ နာနာကရဏံ, ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဝိရူပံ ဗီဘစ္ဆံ ဘေရဝဒဿနံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ပန ယာဝဒတ္ထံ ဘုဉ္ဇိတွာ နိပန္နော ထူလင်္ဂပစ္စင်္ဂပုရိသော ဝိယ။ တဿ ပဋိဘာဂနိမိတ္တပဋိလာဘသမကာလမေဝ ဗဟိဒ္ဓာ ကာမာနံ အမနသိကာရာ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ကာမစ္ဆန္ဒော ပဟီယတိ။ အနုနယပ္ပဟာနေနေဝ စဿ လောဟိတပ္ပဟာနေန ပုဗ္ဗော ဝိယ ဗျာပါဒောပိ ပဟီယတိ။ တထာ အာရဒ္ဓဝီရိယတာယ ထိနမိဒ္ဓံ, အဝိပ္ပဋိသာရကရသန္တဓမ္မာနုယောဂဝသေန ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ, အဓိဂတဝိသေသဿ ပစ္စက္ခတာယ ပဋိပတ္တိဒေသကေ သတ္ထရိ ပဋိပတ္တိယံ ပဋိပတ္တိဖလေ စ ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီယတီတိ ပဉ္စ နီဝရဏာနိ ပဟီယန္တိ။ တသ္မိံယေဝ စ နိမိတ္တေ စေတသော အဘိနိရောပနလက္ခဏော ဝိတက္ကော, နိမိတ္တာနုမဇ္ဇနကိစ္စံ သာဓယမာနော ဝိစာရော, ပဋိလဒ္ဓဝိသေသာဓိဂမပစ္စယာ ပီတိ, ပီတိမနဿ ပဿဒ္ဓိသမ္ဘဝတော ပဿဒ္ဓိ, တန္နိမိတ္တံ သုခံ, သုခိတဿ စိတ္တသမာဓိသမ္ဘဝတော သုခနိမိတ္တာ ဧကဂ္ဂတာ စာတိ ဈာနင်္ဂါနိ ပါတုဘဝန္တိ။ ဧဝမဿ ပဌမဇ္ဈာနပဋိဗိမ္ဗဘူတံ ဥပစာရဇ္ဈာနမ္ပိ တင်္ခဏညေဝ နိဗ္ဗတ္တတိ။ ဣတော ပရံ ယာဝ ပဌမဇ္ဈာနဿ အပ္ပနာ စေဝ ဝသီဘာဝေါ စ, တာဝ သဗ္ဗံ ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝိနီလကာဒိကမ္မဋ္ဌာနာနိ

၁၁၈. ဣတော ပရေသု ပန ဝိနီလကာဒီသုပိ ယံ တံ ''ဥဒ္ဓုမာတကံ အသုဘနိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဏှန္တော ဧကော အဒုတိယော ဂစ္ဆတိ ဥပဋ္ဌိတာယ သတိယာ''တိအာဒိနာ နယေန ဂမနံ အာဒိံ ကတွာ လက္ခဏံ ဝုတ္တံ, တံ သဗ္ဗံ ''ဝိနီလကံ အသုဘနိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဏှန္တော, ဝိပုဗ္ဗကံ အသုဘနိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဏှန္တော''တိ ဧဝံ တဿ တဿ ဝသေန တတ္ထ တတ္ထ ဥဒ္ဓုမာတကပဒမတ္တံ ပရိဝတ္တေတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ သဝိနိစ္ဆယာဓိပ္ပာယံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အယံ ပန ဝိသေသော – **ဝိနီလကေ** ''ဝိနီလကပဋိက္ကူလံ ဝိနီလကပဋိက္ကူလ''န္တိ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တဉ္စေတ္ထ ကဗရကဗရဝဏ္ဏံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ပန ဥဿဒဝသေန ဥပဋ္ဌာတိ။

ဝိပုဗ္ဗကေ ''ဝိပုဗ္ဗကပဋိက္ကူလံ ဝိပုဗ္ဗကပဋိက္ကူလ''န္တိ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ပနေတ္ထ ပဂ္ဃရန္တမိဝ ဥပဋ္ဌာတိ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ နိစ္စလံ သန္နိသိန္နံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။

ဝိစ္ဆိဒ္ဒကံ ယုဒ္ဓမဏ္ဍလေ ဝါ စောရာဋဝိယံ ဝါ သုသာနေ ဝါ ယတ္ထ ရာဇာနော စောရေ ဆိန္ဒာပေန္တိ။ အရညေ ဝါ ပန သီဟဗျဂ္ဃေဟိ ဆိန္နပုရိသဋ္ဌာနေ လဗ္ဘတိ။ တသ္မာ တထာရူပံ ဌာနံ ဂန္တွာ သစေ နာနာဒိသာယံ ပတိတမ္ပိ ဧကာဝဇ္ဇနေန အာပာထမာဂစ္ဆတိ ဣစ္စေတံ ကုသလံ။ နော စေ အာဂစ္ဆတိ, သယံ ဟတ္ထေန န ပရာမသိတဗ္ဗံ။ ပရာမသန္တော ဟိ ဝိဿာသံ အာပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ အာရာမိကေန ဝါ သမဏုဒ္ဒေသေန ဝါ အညေန ဝါ ကေနစိ ဧကဋ္ဌာနေ ကာရေတဗ္ဗံ။ အလဘန္တေန ကတ္တရယဋ္ဌိယာ ဝါ ဒဏ္ဍကေန ဝါ ဧကင်္ဂုလန္တရံ ကတွာ ဥပနာမေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဥပနာမေတွာ ''ဝိစ္ဆိဒ္ဒကပဋိက္ကူလံ ဝိစ္ဆိဒ္ဒကပဋိက္ကူလ''န္တိ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ တတ္ထ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ မဇ္ဈေ ဆိဒ္ဒံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ပန ပရိပုဏ္ဏံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။

ဝိက္ခာယိတကေ ဝိက္ခာယိတကပဋိက္ကူလံ ဝိက္ခာယိတကပဋိက္ကူလန္တိ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ပနေတ္ထ တဟိံ တဟိံ ခါယိတသဒိသမေဝ ဥပဋ္ဌာတိ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ပရိပုဏ္ဏံဝ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။

ဝိက္ခိတ္တကံ မ္ပိ ဝိစ္ဆိဒ္ဒကေ ဝုတ္တနယေနေဝ အင်္ဂုလင်္ဂုလန္တရံ ကာရေတွာ ဝါ ကတွာ ဝါ ''ဝိက္ခိတ္တကပဋိက္ကူလံ ဝိက္ခိတ္တကပဋိက္ကူလ''န္တိ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ပာကဋန္တရံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ပန ပရိပုဏ္ဏံဝ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။

ဟတဝိက္ခိတ္တကံ မ္ပိ ဝိစ္ဆိဒ္ဒကေ ဝုတ္တပ္ပကာရေသုယေဝ ဌာနေသု လဗ္ဘတိ။ တသ္မာ တတ္ထ ဂန္တွာ ဝုတ္တနယေနေဝ အင်္ဂုလင်္ဂုလန္တရံ ကာရေတွာ ဝါ ကတွာ ဝါ ''ဟတဝိက္ခိတ္တကပဋိက္ကူလံ ဟတဝိက္ခိတ္တကပဋိက္ကူလ''န္တိ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ပနေတ္ထ ပညာယမာနံ ပဟာရမုခံ ဝိယ ဟောတိ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ပရိပုဏ္ဏမေဝ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။

လောဟိတကံ ယုဒ္ဓမဏ္ဍလာဒီသု လဒ္ဓပ္ပဟာရာနံ ဟတ္ထပါဒါဒီသု ဝါ ဆိန္နေသု ဘိန္နဂဏ္ဍပိဠကာဒီနံ ဝါ မုခတော ပဂ္ဃရမာနကာလေ လဗ္ဘတိ။ တသ္မာ တံ ဒိသွာ ''လောဟိတကပဋိက္ကူလံ လောဟိတကပဋိက္ကူလ''န္တိ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဝါတပ္ပဟတာ ဝိယ ရတ္တပဋာကာ စလမာနာကာရံ ဥပဋ္ဌာတိ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ပန သန္နိသိန္နံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။

ပုဠဝကံ ဒွီဟတီဟစ္စယေန ကုဏပဿ နဝဟိ ဝဏမုခေဟိ ကိမိရာသိပဂ္ဃရဏကာလေ ဟောတိ။ အပိစ တံ သောဏသိင်္ဂါလမနုဿဂောမဟိံသဟတ္ထိအဿအဇဂရာဒီနံ သရီရပ္ပမာဏမေဝ ဟုတွာ သာလိဘတ္တရာသိ ဝိယ တိဋ္ဌတိ ။ တေသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ ''ပုဠဝကပဋိက္ကူလံ ပုဠဝကပဋိက္ကူလ''န္တိ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ စူဠပိဏ္ဍပါတိကတိဿတ္ထေရဿ ဟိ ကာဠဒီဃဝါပိယာ အန္တော ဟတ္ထိကုဏပေ နိမိတ္တံ ဥပဋ္ဌာသိ။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ပနေတ္ထ စလမာနံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ သာလိဘတ္တပိဏ္ဍော ဝိယ သန္နိသိန္နံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။

အင်္ဂိကံ ‘‘သေယျထာပိ ပဿေယျ သရီရံ သိဝထိကာယ ဆဍ္ဍိတံ အဋ္ဌိသင်္ခလိကံ သမံသလောဟိတံ နဟာရုသမ္ဗန္ဓ’’န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၁၅၄) နယေန နာနပ္ပကာရတော ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယတ္ထ တံ နိက္ခိတ္တံ ဟောတိ, တတ္ထ ပုရိမနယေနေဝ ဂန္တွာ သမန္တာ ပာသာဏာဒီနံ ဝသေန သနိမိတ္တံ သာရမ္မဏံ ကတွာ ကြံ အဋ္ဌိကန္တိ သဘာဝဘာဝတော ဥပလက္ခေတွာ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန ဧကာဒသဟာကာရေဟိ နိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။

၁၁၉. တံ ပန **ဝဏ္ဏတော** သေတန္တိ ဩလောကေန္တဿ န ဥပဋ္ဌာတိ, ဩဒာတကသိဏသမ္ဘေဒေါ ဟောတိ။ တသ္မာ အဋ္ဌိကန္တိ ပဋိက္ကူလဝသေနေဝ ဩလောကေတဗ္ဗံ။ **လိင်္ဂ** န္တိ ဣဓ ဟတ္ထာဒီနံ နာမံ။ တသ္မာ ဟတ္ထပါဒသီသဥရဗာဟုကဋိဦရုဇင်္ဃာနံ ဝသေန လိင်္ဂတော ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ ဒီဃရဿဝဋ္ဋစတုရဿခုဒ္ဒကမဟန္တဝသေန ပန **သဏ္ဌာနတော** ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ **ဒိသောကာသာ** ဝုတ္တနယာ ဧဝ။ တဿ တဿ အဋ္ဌိနော ပရိယန္တဝသေန **ပရိစ္ဆေဒတော** ဝဝတ္ထပေတွာ ယဒေဝေတ္ထ ပာကဋံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ, တံ ဂဟေတွာ အပ္ပနာ ပာပုဏိတဗ္ဗာ။ တဿ တဿ အဋ္ဌိနော နိန္နဋ္ဌာနထလဋ္ဌာနဝသေန ပန **နိန္နတော** စ **ထလတော** စ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ ပဒေသဝသေနာပိ အဟံ နိန္နေ ဌိတော, အဋ္ဌိ ထလေ, အဟံ ထလေ, အဋ္ဌိ နိန္နေတိပိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ ဒွိန္နံ ပန အဋ္ဌိကာနံ ဃဋိတဃဋိတဋ္ဌာနဝသေန **သန္ဓိတော** ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ အဋ္ဌိကာနံယေဝ အန္တရဝသေန **ဝိဝရတော** ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗတ္ထေဝ ပန ဉာဏံ စာရေတွာ ကြမသ္မိံ ဌာနေ ကြဒမဋ္ဌိတိ **သမန္တတော** ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ ဧဝမ္ပိ နိမိတ္တေ အနုပဋ္ဌဟန္တေ နလာဋဋ္ဌိမှိ စိတ္တံ သဏ္ဌပေတဗ္ဗံ။

၁၂၀. ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ ကြံ ဧကာဒသဝိဓေန နိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ ကြတော ပုရိမေသု ပုဠဝကာဒီသုပိ ယုဇ္ဇမာနဝသေန သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ။ ကြဒဉ္စ ပန ကမ္မဋ္ဌာနံ သကလာယပိ အဋ္ဌိကသင်္ခလိကာယ ဧကသ္မိမ္ပိ အဋ္ဌိကေ သမ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ တေသု ယတ္ထကတ္ထစိ ဧကာဒသဝိဓေန နိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ‘‘အဋ္ဌိကပဋိက္ကူလံ အဋ္ဌိကပဋိက္ကူလ’’န္တိ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ ဣဓ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တမ္ပိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တမ္ပိ ဧကသဒိသမေဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ, တံ ဧကသ္မိံ အဋ္ဌိကေ ယုတ္တံ။ အဋ္ဌိကသင်္ခလိကာယ ပန ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တေ ပညာယမာနေ ဝိဝရတာ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တေ ပရိပုဏ္ဏဘာဝတေ ယုဇ္ဇတိ။ ဧကဋ္ဌိကေပိ စ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တေန ဗီဘစ္ဆေန ဘယာနကေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တေန ပီတိသောမနဿဇနကေန, ဥပစာရာဝဟတ္တာ။

ကြမသ္မိံ ဟိ ဩကာသေ ယံ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ, တံ ဒွါရံ ဒတွာဝ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ တတ္ထ ‘‘စတူသု ဗြဟ္မဝိဟာရေသု ဒသသု စ အသုဘေသု ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ နတ္ထိ။ ဗြဟ္မဝိဟာရေသု ဟိ သီမသမ္ဘေဒောယေဝ နိမိတ္တံ။ ဒသသု စ အသုဘေသု နိဗ္ဗိကပ္ပံ ကတွာ ပဋိက္ကူလဘာဝေယေဝ ဒိဋ္ဌေ နိမိတ္တံ နာမ ဟောတီ’’တိ ဝတွာပိ ပုန အနန္တရမေဝ ‘‘ဒုဝိဓံ ဣဓ နိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဝိရူပံ ဗီဘစ္ဆံ ဘယာနကံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတီ’’တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ယံ ဝိစာရေတွာ အဝောစုမှ, ဣဒမေဝေတ္ထ ယုတ္တံ။

အပိစ မဟာတိဿတ္ထေရဿ ဒန္တဋ္ဌိကမတ္တာဝလောကနေန သကလိတ္ထိသရီရဿ အဋ္ဌိသင်္ဃာတဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနာဒီနိ စေတ္ထ နိဒဿနာနီတိ။

ကြတိ အသုဘာနိ သုဘဂုဏော၊ ဒသသတလောစနေန ထုတကိတ္တိ။
ယာနိ အဝေစ ဒသဗလော၊ ဧကေကဇ္ဈာနဟေတူနီတိ။

ဧဝံ တာနိ စ တေသဉ္စ၊ ဘာဝနာနယမိမံ ဝိဒိတွာန။
တေသွေဝ အယံ ဘိယျော၊ ပကိဏ္ဏကကထာပိ ဝိညေယျာ။

ပကိဏ္ဏကကထာ

၁၂၁. ဧတေသု ဟိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ အဓိဂတဇ္ဈာနော သုဝိက္ခမ္ဘိတရာဂတ္တာ ဝီတရာဂေ ဝိယ နိလ္လောလုပ္ပစာရော ဟောတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ ယွာယံ အသုဘပ္ပဘေဒေါ ဝုတ္တော, သော သရီရသဘာဝပ္ပတ္တိဝသေန စ ရာဂစရိတဘေဒဝသေန စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဆဝသရီရံ ဟိ ပဋိက္ကူလဘာဝံ အာပဇ္ဇမာနံ ဥဒ္ဓုမာတကသဘာဝပ္ပတ္တံ ဝါ သိယာ, ဝိနီလကာဒီနံ ဝါ အညတရသဘာဝပ္ပတ္တံ။ ကြတိ ယာဒိသံ ယာဒိသံ သက္ကာ ဟောတိ လဒ္ဓုံ, တာဒိသေ တာဒိသေ ဥဒ္ဓုမာ

တကပဋိက္ကူလံ ဝိနီလကပဋိက္ကူလန္တိ ဧဝံ နိမိတ္တံ ဂဏှိတဗ္ဗမေဝါတိ သရီရသဘာဝပ္ပတ္တိဝသေန ဒသဓာ အသုဘပ္ပဘေဒေါ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝိသေသတော စေတ္ထ ဥဒ္ဓုမာတကံ သရီရသဏ္ဌာနဝိပတ္တိပ္ပကာသနတော သဏ္ဌာနရာဂိနော သပ္ပာယံ။ ဝိနီလကံ ဆဝိရာဂဝိပတ္တိပ္ပကာသနတော သရီရဝဏ္ဏရာဂိနော သပ္ပာယံ။ ဝိပုဗ္ဗကံ ကာယဝဏပဋိဗဒ္ဓဿ ဒုဂ္ဂန္ဓဘာဝဿ ပကာသနတော မာလာဂန္ဓာဒိဝသေန သမုဋ္ဌာပိတသရီရဂန္ဓရာဂိနော သပ္ပာယံ။ ဝိစ္ဆိဒ္ဒကံ အန္တောသုသိရဘာဝပ္ပကာသနတော သရီရေ ဃနဘာဝရာဂိနော သပ္ပာယံ။ ဝိက္ခာယိတကံ မံသုပစယသမ္ပတ္တိဝိနာသပ္ပကာသနတော ထနာဒီသု သရီရပ္ပဒေသေသု မံသုပစယရာဂိနော သပ္ပာယံ။ ဝိက္ခိတ္တကံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ ဝိက္ခေပပ္ပကာသနတော အင်္ဂပစ္စင်္ဂလီလာရာဂိနော သပ္ပာယံ။ ဟတဝိက္ခိတ္တကံ သရီရသင်္ဃာတဘေဒဝိကာရပ္ပကာသနတော သရီရသင်္ဃာတသမ္ပတ္တိရာဂိနော သပ္ပာယံ။ လောဟိတကံ လောဟိတမက္ခိတပဋိက္ကူလဘာဝပ္ပကာသနတော အလင်္ကာရဇနိတသောဘာရာဂိနော သပ္ပာယံ။ ပုဠုဝကံ ကာယဿ အနေကကိမိကုလသာဓာရဏဘာဝပ္ပကာသနတော ကာယေ မမတ္တရာဂိနော သပ္ပာယံ။ အဋ္ဌိကံ သရီရဋ္ဌီနံ ပဋိက္ကူလဘာဝပ္ပကာသနတော ဒန္တသမ္ပတ္တိရာဂိနော သပ္ပာယန္တိ ဧဝံ ရာဂစရိတဘေဒဝသေနာပိ ဒသဓာ အသုဘပ္ပဘေဒေါ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယသ္မာ ပန ဒသဝိဓေပိ ဧတသ္မိံ အသုဘေ သေယျထာပိ နာမ အပရိသဏ္ဌိတဇလာယ သီဃသောတာယ နဒိယာ အရိတ္တဗလေနေဝ နာဝါ တိဋ္ဌတိ, ဝိနာ အရိတ္တေန န သက္ကာ ဌပေတုံ, ဧဝမေဝ ဒုဗ္ဗလတ္တာ အာရမ္မဏဿ ဝိတက္ကဗလေနေဝ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ, ဝိနာ ဝိတက္ကေန န သက္ကာ ဌပေတုံ, တသ္မာ ပဌမဇ္ဈာနမေဝေတ္ထ ဟောတိ, န ဒုတိယာဒီနိ။

ပဋိက္ကူလေပိ စ ဧတသ္မိံ အာရမ္မဏေ “အဒ္ဓါ ဣမာယ ပဋိပဒါယ ဇရာမရဏမှာ ပရိမုစ္စိဿာမီ”တိ ဧဝမာနိသံသဒဿာဝိတာယ စေဝ နီဝရဏသန္တာပပ္ပဟာနေန စ ပီတိသောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, “ဗဟုံ ဒါနိ ဝေတနံ လဘိဿာမီ”တိ အာနိသံသဒဿာဝိနော ပုပ္ဖဆဍ္ဍကဿ ဂူထရာသိမှိ ဝိယ, ဥဿန္နဗျာဓိဒုက္ခဿ ရောဂိနော ဝမနဝိရေစနပ္ပဝတ္တိယံ ဝိယ စ။

၁၂၂. ဒသဝိဓမ္ပိ စေတံ အသုဘံ လက္ခဏတော ဧကမေဝ ဟောတိ။ ဒသဝိဓဿာပိ ဟေတဿ အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆပဋိက္ကူလဘာဝေါ ဧဝ လက္ခဏံ။ တဒေတံ ဣမိနာ လက္ခဏေန န ကေဝလံ မတသရီရေ, ဒန္တဋ္ဌိကဒဿာဝိနော ပန စေတိယပဗ္ဗတဝါသိနော မဟာတိဿတ္ထေရဿ ဝိယ, ဟတ္ထိက္ခန္ဓဂတံ ရာဇာနံ ဩလောကေန္တဿ သင်္ဃရက္ခိတတ္ထေရူပဋ္ဌာကသာမဏေရဿ ဝိယ စ ဇီဝမာနကသရီရေပိ ဥပဋ္ဌာတိ။ ယထေဝ ဟိ မတသရီရံ, ဧဝံ ဇီဝမာနကမ္ပိ အသုဘမေဝ။ အသုဘလက္ခဏံ ပနေတ္ထ အာဂန္တုကေန အလင်္ကာရေန ပဋိစ္ဆန္နတ္တာ န ပညာယတိ။ ပကတိယာ ပန ဣဒံ သရီရံ နာမ အတိရေကတိသတအဋ္ဌိကသမုဿယံ အသီတိသတသန္ဓိသင်္ဃဋိတံ နဝနှာရုသတနိဗန္ဓနံ နဝမံသပေသိသတာနုလိတ္တံ အလ္လစမ္မပရိယောနဒ္ဓံ ဆဝိယာ ပဋိစ္ဆန္နံ ဆိဒ္ဒါဝဆိဒ္ဒံ မေဒကထာလိကာ ဝိယ နိစ္စုဂ္ဃရိတပဂ္ဃရိတံ ကိမိသင်္ဃနိသေဝိတံ ရောဂါနံ အာယတနံ ဒုက္ခဓမ္မာနံ ဝတ္ထု ပရိဘိန္နပုရာဏဂဏ္ဍော ဝိယ နဝဟိ ဝဏမုခေဟိ သတတဝိဿန္ဒနံ။ ယဿ ဥဘောဟိ အက္ခီဟိ အက္ခိဂူထကော ပဂ္ဃရတိ, ကဏ္ဏဗိလေဟိ ကဏ္ဏဂူထကော, နာသာပုဋေဟိ သိင်္ဃာဏိကာ, မုခတော အာဟာရပိတ္တသေမှရုဓိရာနိ, အဓောဒွါရေဟိ ဥစ္စာရပဿာဝါ, နဝနဝုတိယာ လောမကူပသဟဿေဟိ အသုစိသေဒယူသော ပဂ္ဃရတိ။ နီလမက္ခိကာဒယော သမ္ပရိဝါရေန္တိ။ ယံ ဒန္တကဋ္ဌမုခဓောဝနသီသမက္ခနနှာနနိဝါသနပါရုပနာဒီဟိ အပ္ပဋိဇဂ္ဂိတွာ ယထာဇာတောဝ ဖရုသဝိပ္ပကိဏ္ဏကေသော ဟုတွာ ဂါမေန ဂါမံ ဝိစရန္တော ရာဇာပိ ပုပ္ဖဆဍ္ဍကစဏ္ဍာလာဒီသု အညတရောပိ သမသရီရပဋိက္ကူလတာယ နိဗ္ဗိသေသော ဟောတိ, ဧဝံ အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆပဋိက္ကူလတာယ ရညော ဝါ စဏ္ဍာလဿ ဝါ သရီရေ ဝေမတ္တံ နာမ နတ္ထိ။ ဒန္တကဋ္ဌမုခဓောဝနာဒီဟိ ပနေတ္ထ ဒန္တမလာဒီနိ ပမဇ္ဇိတွာ နာနာဝတ္ထေဟိ ဟိရိကောပိနံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ နာနာဝဏ္ဏေန သုရဘိဝိလေပနေန ဝိလိမ္ပိတွာ ပုပ္ဖာဘရဏာဒီဟိ အလင်္ကရိတွာ “အဟံ မမ”န္တိ ဂဟေတဗ္ဗာကာရပ္ပတ္တံ ကရောန္တိ။ တတော ဣမိနာ အာဂန္တုကေန အလင်္ကာရေန ပဋိစ္ဆန္နတ္တာ တဒဿ ယာထာဝသရသံ အသုဘလက္ခဏံ အသဉ္ဇာနန္တာ ပုရိသာ ဣတ္ထီသု, ဣတ္ထိယော စ ပုရိသေသု ရတိံ ကရောန္တိ။ ပရမတ္ထတော ပနေတ္ထ ရဇ္ဇိတဗ္ဗကယုတ္တဋ္ဌာနံ နာမ အဏုမတ္တမ္ပိ နတ္ထိ။ တထာ ဟိ ကေသလောမနခဒန္တခေဠသိင်္ဃာဏိကဥစ္စာရပဿာဝါဒီသု ဧကကောဋ္ဌာသမ္ပိ သရီရတော ဗဟိ ပတိတံ သတ္တာ ဟတ္ထေန ဆုပိတုမ္ပိ န ဣစ္ဆန္တိ, အဋ္ဋီယန္တိ ဟရာယန္တိ ဇိဂုစ္ဆန္တိ။ ယံ ယံ

ပနေတ္တ အဝသေသံ ဟောတိ, တံ တံ ဇဝံ ပဋိက္ကူလမ္ပိ သမာနံ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရပရိယောနဒ္ဓာ အတ္တသိနေဟရာဂရတ္တာ "က္လင်္ဗ ကန္တံ နိစ္စံ သုခံ အတ္တာ"တိ ဂဏှာဟန္တိ။ တေ ဇဝံ ဂဏှာဟန္တာ အဋ္ဌိဝိယံ ကိံသုကရုက္ခံ ဒိသွာ ရုက္ခတော အပတိတပုပ္ဖံ "အယံ မံသပေသီ"တိ ဝိဟညမာနေန ဇရသိင်္ဂါလေန သမာနတံ အာပဇ္ဇန္တိ။ တသ္မာ –

ယထာပိ ပုပ္ဖိတံ ဒိသွာ၊ သိင်္ဂါလော ကိံသုကံ ဝနေ။
မံသရုက္ခော မယာ လဒ္ဓော၊ ဣတိ ဂန္တွာန ဝေဂသာ။

ပတိတံ ပတိတံ ပုပ္ဖံ၊ ဍံသိတွာ အတိလောလုပော။
နယိဒံ မံသံ အဒုံ မံသံ၊ ယံ ရုက္ခသ္မိန္တိ ဂဏှာတိ။

ကောဋ္ဌာသံ ပတိတံယေဝ၊ အသုဘန္တိ တထာ ဗုဓော။
အဂ္ဂဟေတွာန ဂဏှေဟယျ၊ သရီရဋ္ဌမ္ပိ နံ တထာ။

ဣမဉှိ သုဘတော ကာယံ၊ ဂဟေတွာ တတ္ထ မုစ္ဆိတာ။
ဗာလာ ကရောန္တာ ဟာပနိ၊ ဒုက္ခာ န ပရိမုစ္စရေ။

တသ္မာ ပဿေယျ မေဓာဝီ၊ ဇီဝတော တ မတဿ တာ။
သဘာဝံ ပူတိကာယဿ၊ သုဘဘာဝေန ဝဇ္ဇိတံ။

ဝုတ္တဉှေတံ –

ဒုဂ္ဂန္ဓော အသုစိ ကာယော၊ ကုဏပေ ဥက္ကရူပမော။
နိန္ဒိတော စက္ခုဘူတေဟိ၊ ကာယော ဗာလာဘိနန္ဒိတော။

အလ္လစမ္မပဋိစ္ဆန္နော၊ နဝဒွါရော မဟာဝဏော။
သမန္တတော ပဂ္ဃရတိ၊ အသုစိ ပူတိဂန္ဓိယော။

သစေ ဣမဿ ကာယဿ၊ အန္တော ဗာဟိရကော သိယာ။
ဒဏ္ဍံ နူန ဂဟေတွာန၊ ကာကေ သောဏေ နိဝါရယေတိ။

တသ္မာ ဒဗ္ဗဇာတိကေန ဘိက္ခုနာ ဇီဝမာနသရီရံ တ ဟောတု

မတသရီရံ တ ယတ္ထ ယတ္ထ အသုဘာကာရော ပညာယတိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ အပ္ပနံ ပာပေတဗ္ဗန္တိ။

ဣတိ သာဓုဇနပာမောဇ္ဇတ္ထာယ ကတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ

သမာဓိဘာဝနာဓိကာရေ

အသုဘကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသော နာမ

ဆဋ္ဌော ပရိစ္ဆေဒော။

၇. ဆအနုဿတိနိဒ္ဒေသော

၁. ဗုဒ္ဓာနုဿတိကထာ

၁၂၃. အသုဘာနန္တရံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာသု ပန ဒသသု အနုဿတီသု ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော သတိယေဝ အနုဿတိ, ပဝတ္တိတဗ္ဗဋ္ဌာနမှိယေဝ ဝ ပဝတ္တတ္တာ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဿ ကုလပုတ္တဿ အနုရူပာ သတီတိပိ အနုဿတိ, ဗုဒ္ဓံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **ဗုဒ္ဓာနုဿတိ,** ဗုဒ္ဓဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတမဓိဝစနံ။ ဓမ္မံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **ဓမ္မာနုဿတိ,** သွာက္ခာတတာဒိဓမ္မဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတမဓိဝစနံ။ သင်္ဃံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **သင်္ဃာနုဿတိ,** သုပ္ပဋိပန္နတာဒိသင်္ဃဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတမဓိဝစနံ။ သီလံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **သီလာနုဿတိ,** အခဏ္ဍတာဒိသီလဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတမဓိဝစနံ။ စာဂံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **စာဂါနုဿတိ,** မုတ္တစာဂတာဒိစာဂဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတမဓိဝစနံ။ ဒေဝတာ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **ဒေဝတာနုဿတိ,** ဒေဝတာ သက္ခိဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ အတ္တနော သဒ္ဓါဒိဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတမဓိဝစနံ။ မရဏံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **မရဏာနုဿတိ,** ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတမဓိဝစနံ။ ကေသာဒိဘေဒံ ရူပကာယံ ဂတာ, ကာယေ ဝါ ဂတာတိ ကာယဂတာ, ကာယဂတာ စ သာ သတိ စာတိ ကာယဂတသတီတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ရဿံ အကတွာ **ကာယဂတာသတီ**တိ ဝုတ္တာ, ကေသာဒိကာယကောဋ္ဌာသနိမိတ္တာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတမဓိဝစနံ။ အာနာပါနေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ သတိ **အာနာပါနဿတိ,** အဿာသပဿာသနိမိတ္တာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတမဓိဝစနံ။ ဥပသမံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **ဥပသမာနုဿတိ,** သဗ္ဗဒုက္ခူပသမာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတမဓိဝစနံ။

၁၂၄. ဣတိ ဣမာသု ဒသသု အနုဿတီသု ဗုဒ္ဓာနုဿတိံ တာဝ ဘာဝေတုကာမေန အဝေစ္စပ္ပသာဒသမန္နာဂတေန ယောဂိနာ ပတိရူပသေနာသနေ ရဟောဂတေန ပဋိသလ္လီနေန ''ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ''တိ (အ. နိ. ၆.၁၀) ဧဝံ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဂုဏာ အနုဿရိတဗ္ဗာ။

တတြာယံ အနုဿရဏနယော – သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ, ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ပေ.။ ဣတိပိ ဘဂဝါတိ အနုဿရတိ။ ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ကာရဏေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၁၂၅. တတ္ထ အာရကတ္တာ အရီနံ အရာနဉ္စ ဟတတ္တာ ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါတိ ဣမေဟိ တာဝ ကာရဏေဟိ သော ဘဂဝါ **အရဟ**န္တိ အနုဿရတိ။ အာရကာ ဟိ သော သဗ္ဗကိလေသေဟိ သုဝိဒူရဝိဒူရေ ဌိတော မဂ္ဂေန သဝါသနာနံ ကိလေသာနံ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာတိ **အာရကတ္တာ အရဟံ**။

သော တတော အာရကာ နာမ၊ ယဿ ယေနာသမင်္ဂိတာ။
အသမင်္ဂီ စ ဒောသေဟိ၊ နာသော ဒောသာ **အရဟံ** မတောတိ။

၁၂၆. တေ စာနေန ကိလေသာရယော မဂ္ဂေန ဟတာတိ **အရီနံ ဟတတ္တာပိ အရဟံ** ။

ယသ္မာ ရာဂါဒိသင်္ခါတာ၊ သဗ္ဗေပိ အရယော ဟတာ။
ပညာသတ္ထေန နာထေန၊ တသ္မာပိ **အရဟံ** မတောတိ။

၁၂၇. ယဉ္စေတံ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယနာဘိ ပုညာဒိအဘိသင်္ခါရာရံ ဇရာမရဏနေမိ အာသဝသမုဒယမယေန အက္ခေန ဝိဇ္ဈိတွာ တိဘဝရထေ သမာယောဇိတံ အနာဒိကာလပ္ပဝတ္တံ သံသာရစက္ကံ, တဿာနေန ဗောဓိမဏ္ဍေ ဝီရိယပါဒေဟိ သီလပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာယ သဒ္ဓါဟတ္ထေန ကမ္မက္ခယကရံ ဉာဏဖရသုံ ဂဟေတွာ သဗ္ဗေ အရာ ဟတာတိ **အရာနံ ဟတတ္တာပိ အရဟံ** ။

၁၂၈. အထ တ သံသာရစက္ကန္တိ အနမတဂ္ဂံ သံသာရဝဋ္ဋံ ဝုစ္စတိ။ တဿ စ အဝိဇ္ဇာ နာဘိ, မူလတ္တာ။ ဇရာမရ ဏံ နေမိ, ပရိယောသာနတ္တာ။ သေသာ ဒသ ဓမ္မာ အရာ, အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တာ ဇရာမရဏပရိယန္တတ္တာ စ, တတ္ထ ဒုက္ ခာဒီသု အညာဏံ အဝိဇ္ဇာ။ ကာမဘဝေ စ အဝိဇ္ဇာ ကာမဘဝေ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော ဟောတိ, ရူပဘဝေ အဝိဇ္ဇာ ရူပဘဝေ သ င်္ခါရာနံ ပစ္စယော ဟောတိ, အရူပဘဝေ အဝိဇ္ဇာ အရူပဘဝေ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော ဟောတိ။ ကာမဘဝေ သင်္ခါရာ ကာမဘဝေ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, ဧသ နယော ဣတရေသု။ ကာမဘဝေ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ ကာမဘဝေ နာမ ရူပဿ ပစ္စယော ဟောတိ, တထာ ရူပဘဝေ။ အရူပဘဝေ နာမဿေဝ ပစ္စယော ဟောတိ။ ကာမဘဝေ နာမရူပံ ကာမ ဘဝေ သဠာယတနဿ ပစ္စယော ဟောတိ, ရူပဘဝေ နာမရူပံ ရူပဘဝေ တိဏ္ဏံ အာယတနာနံ ပစ္စယော ဟောတိ, အရူပဘဝေ နာမံ အရူပဘဝေ ဧကဿ အာယတနဿ ပစ္စယော ဟောတိ။ ကာမဘဝေ သဠာယတနံ ကာမဘဝေ ဆဗ္ဗိဓ ဿ ဖဿဿ ပစ္စယော ဟောတိ, ရူပဘဝေ တီဏိ အာယတနာနိ ရူပဘဝေ တိဏ္ဏံ ဖဿာနံ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, အရူပဘဝေ ဧကံ အာယတနံ အရူပဘဝေ ဧကဿ ဖဿဿ ပစ္စယော ဟောတိ။ ကာမဘဝေ ဆ ဖဿာ ကာမဘဝေ ဆန္နံ ဝေဒနာနံ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, ရူပဘဝေ တယော ဖဿာ တတ္ထေဝ တိဿန္နံ, အရူပဘဝေ ဧကော တတ္ထေဝ ဧ ကိဿာ ဝေဒနာယ ပစ္စယော ဟောတိ။ ကာမဘဝေ ဆ ဝေဒနာ ကာမဘဝေ ဆန္နံ တဏှာကာယာနံ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, ရူပဘဝေ တိဿော တတ္ထေဝ တိဏ္ဏံ, အရူပဘဝေ ဧကာ ဝေဒနာ အရူပဘဝေ ဧကဿ တဏှာကာယဿ ပစ္စ ယော ဟောတိ။ တတ္ထ တတ္ထ သာ သာ တဏှာ တဿ တဿ ဥပာဒါနဿ, ဥပာဒါနာဒယော ဘဝါဒီနံ။

ကထံ? ဣဓေကစ္စော ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇိဿာမီတိ ကာမုပါဒါနပစ္စယာ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, ဒုစ္စရိတပါရိပူရိယာ အပါယေ ဥပပဇ္ဇတိ။ တတ္ထဿ ဥပပတ္တိဟေတုဘူတံ ကမ္မံ ကမ္မဘဝေါ, ကမ္မနိဗ္ဗတ္တာ ခန္ဓာ ဥပပတ္တိဘဝေါ, ခန္ဓာနံ နိဗ္ဗတ္တိ ဇာတိ, ပရိပါကော ဇရာ, ဘေဒေါ မရဏံ။

အပရော သဂ္ဂသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိဿာမီတိ တထေဝ သုစရိတံ စရတိ, သုစရိတပါရိပူရိယာ သဂ္ဂေ ဥပပဇ္ဇတိ။ တ တ္ထဿ ဥပပတ္တိဟေတုဘူတံ ကမ္မံ ကမ္မဘဝေါတိ သော ဧဝ နယော။

အပရော ပန ဗြဟ္မလောကသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိဿာမီတိ ကာမုပါဒါနပစ္စယာဝ မေတ္တံ ဘာဝေတိ, ကရုဏံ, မုဒိ တံ, ဥပေက္ခံ ဘာဝေတိ, ဘာဝနာပါရိပူရိယာ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တတိ။ တတ္ထဿ နိဗ္ဗတ္တိဟေတုဘူတံ ကမ္မံ ကမ္မဘဝေါတိ သော ဧဝ နယော။

အပရော အရူပဘဝေ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိဿာမီတိ တထေဝ အာကာသာနဉ္စာယတနာဒိသမာပတ္တိယော ဘာဝေ တိ, ဘာဝနာပါရိပူရိယာ တတ္ထ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တတိ။ တတ္ထဿ နိဗ္ဗတ္တိဟေတုဘူတံ ကမ္မံ ကမ္မဘဝေါ, ကမ္မနိဗ္ဗ တ္တာ ခန္ဓာ ဥပပတ္တိဘဝေါ, ခန္ဓာနံ နိဗ္ဗတ္တိ ဇာတိ, ပရိပါကော ဇရာ, ဘေဒေါ မရဏန္တိ။ ဧသ နယော သေသုပါဒါနမူ လိကာသုပိ ယောဇနာသု။

ဧဝံ အယံ အဝိဇ္ဇာ ဟေတု, သင်္ခါရာ ဟေတုသမုပ္ပန္နာ, ဥဘောပေတေ ဟေတုသမုပ္ပန္နာတိ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ပညာ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ။ အတီတမ္ပိ အဒ္ဓါနံ အနာဂတမ္ပိ အဒ္ဓါနံ အဝိဇ္ဇာ ဟေတု, သင်္ခါရာ ဟေတုသမုပ္ပန္နာ, ဥဘောပေတေ ဟေတုသမုပ္ပန္နာတိ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ပညာ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏန္တိ ဧတေနေဝ နယေန သဗ္ဗပဒါနိ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာနိ။

တတ္ထ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာ ဧကော သင်္ခေပေါ, ဝိညာဏနာမရူပသဠာယတနဖဿဝေဒနာ ဧကော, တဏှုပါဒါနဘ ဝါ ဧကော, ဇာတိဇရာမရဏံ ဧကော။ ပုရိမသင်္ခေပေါ စေတ္ထ အတီတော အဒ္ဓါ, ဒွေ မဇ္ဈိမာ ပစ္စုပ္ပန္နော, ဇာတိဇရာ မရဏံ အနာဂတော။ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ တဏှုပါဒါနဘဝါ ဂဟိတာဝ ဟောန္တီတိ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ အတီတေ ကမ္မဝဋ္ဋံ, ဝိညာဏာဒယော ပဉ္စ ဧတရဟိ ဝိပါကဝဋ္ဋံ, တဏှုပါဒါနဘဝဂ္ဂဟဏေန အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာ ဂဟိတာ ဝ ဟောန္တီတိ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဧတရဟိ ကမ္မဝဋ္ဋံ, ဇာတိဇရာမရဏာပဒေသေန ဝိညာဏာဒီနံ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္ မာ အာယတိံ ဝိပါကဝဋ္ဋံ။ တေ အာကာရတော ဝီသတိဝိဓာ ဟောန္တိ။ သင်္ခါရဝိညာဏာနဉ္စေတ္ထ အန္တရာ ဧကော သန္ဓိ, ဝေဒနာတဏှာနမန္တရာ ဧကော, ဘဝဇာတီနမန္တရာ ဧကောတိ, ဣတိ ဘဂဝါ ဧတံ စတုသင်္ခေပံ တိယဒ္ဓံ ဝီသ တာကာရံ တိသန္ဓိံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ သဗ္ဗာကာရတော ဇာနာတိ ပဿတိ အညာတိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ တံ ဉာတဋ္ဌေန ဉာဏံ, ပ ဇာနနဋ္ဌေန ပညာ, တေန ဝုစ္စတိ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ပညာ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏန္တိ။ ဣမိနာ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏေန ဘဂဝါ တေ ဓ

မ္မေ ယထာဘူတံ ဥတ္တတ တေသု နိဗ္ဗိန္ဒန္တော ဝိရဇ္ဇန္တော ဝိမုစ္စန္တော ဝုတ္တပ္ပကာရဿ ဣမဿ သံသာရစက္က
ကဿ အရေ ဟနိ ဝိဟနိ ဝိဒ္ဓံသေသိ။ ဧဝမ္ပိ **အရာနံ ဟတတ္တာ အရဟံ** ။

အရာ သံသာရစက္ကဿ၊ ဟတာ ဉာဏာသိနာ ယတော။
လောကနာထေန တေနေသ၊ **အရဟန္တိ** ပဝုစ္စတိ။

၁၂၉. အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာ စ စီဝရာဒိပစ္စယေ အရဟတိ ပူဇာဝိသေသဉ္စ။ တေနေဝ စ ဥပ္ပန္နေ တထာဂတေ
ယေကေစိ မဟေသက္ခာ ဒေဝမနုဿာ, န တေ အညတ္ထ ပူဇံ ကရောန္တိ။ တထာ ဟိ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ သိနေရုမတ္တ
တေန ရတနဒာမေန တထာဂတံ ပူဇေသိ။ ယထာဗလဉ္စ အညေ ဒေဝါ မနုဿာ စ ဗိမ္ဗိသာရကောသလရာဇာဒယော။ ပရိနိ
ဗ္ဗုတမ္ပိ စ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ဆန္နဝုတိကောဋိဓနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ အသောကမဟာရာဇာ သကလဇမ္ဗုဒီပေ စတုရာသီ
တိဝိဟာရသဟဿာနိ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ ကော ပန ဝါဒေါ အညေသံ ပူဇာဝိသေသာနန္တိ **ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာပိ
အရဟံ**။

ပူဇာဝိသေသံ သဟ ပစ္စယေဟိ၊
ယသ္မာ အယံ အရဟတိ လောကနာထော။
အတ္ထာနုရူပံ **အရဟန္တိ** လောကေ၊
တသ္မာ ဇိနော အရဟတိ နာမမေတံ။

၁၃၀. ယထာ စ လောကေ ယေကေစိ ပဏ္ဍိတမာနိနော ဗာလာ အသိလောကဘယေန ရဟော ပာပံ ကရောန္တိ, ဧဝမေ
သ န ကဒာစိ ကရောတီတိ **ပာပကရဏေ ရဟာဘာဝတောပိ အရဟံ**။

ယသ္မာ နတ္ထိ ရဟော နာမ၊ ပာပကမ္မေသု တာဒိနော။
ရဟာဘာဝေန တေနေသ၊ **အရဟံ** ဣတိ ဝိဿုတော။

ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ –

အာရကတ္တာ ဟတတ္တာ စ၊ ကိလေသာရီန သော မုနိ။
ဟတသံသာရစက္ကာရော၊ ပစ္စယာဒီန စာရဟော။
န ရဟော ကရောတိ ပာပါနိ၊ **အရဟံ** တေန ဝုစ္စတီတိ။

၁၃၁. သမ္မာ သာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ ပန **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ** ။ တထာဟိ ဧသ သဗ္ဗဓမ္မေ သမ္မာ သာမဉ္စ ဗုဒ္ဓေါ,
အဘိညေယျေ ဓမ္မေ အဘိညေယျတော ဗုဒ္ဓေါ, ပရိညေယျေ ဓမ္မေ ပရိညေယျတော, ပဟာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ပဟာ
တဗ္ဗတော, သစ္ဆိကာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ သစ္ဆိကာတဗ္ဗတော, ဘာဝေတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ဘာဝေတဗ္ဗတော။ တေနေဝ စာဟ –

အဘိညေယျံ အဘိညာတံ၊ ဘာဝေတဗ္ဗဉ္စ ဘာဝိတံ။
ပဟာတဗ္ဗံ ပဟီနံ မေ၊ တသ္မာ ဗုဒ္ဓေါသ္မိ ဗြာဟ္မဏာတိ။ (မ. နိ. ၂.၃၉၉; သု. နိ. ၅၆၃)။

၁၃၂. အပိစ စက္ခုံ ဒုက္ခသစ္စံ, တဿ မူလကာရဏဘာဝေန သမုဋ္ဌာပိကာ ပုရိမတဏှာ သမုဒယသစ္စံ, ဥဘိန္နံ
အပ္ပဝတ္တိ နိရောဓသစ္စံ, နိရောဓပဇာနနာ ပဋိပဒါ မဂ္ဂသစ္စန္တိ ဧဝံ ဧကေကပဒုဒ္ဓါရေနာပိ သဗ္ဗဓမ္မေ သမ္မာ သာမဉ္စ
ဗုဒ္ဓေါ, ဧသ နယော သောတဃာနဇိဝှာကာယမနေသု။ ဧတေနေဝ နယေန ရူပါဒီနိ ဆ အာယတနာနိ, စက္ခုဝိညာဏာဒယော
ဆဝိညာဏကာယာ, စက္ခုသမ္ဖဿာဒယော ဆ ဖဿာ, စက္ခုသမ္ဖဿဇာဒယော ဆ ဝေဒနာ, ရူပသညာဒယော ဆ
သညာ, ရူပသဉ္စေတနာဒယော ဆ စေတနာ, ရူပတဏှာဒယော ဆ တဏှာကာယာ, ရူပဝိတက္ကာဒယော ဆ ဝိတက္က
ကာ, ရူပဝိစာရာဒယော ဆ ဝိစာရာ, ရူပက္ခန္ဓာဒယော ပဉ္စက္ခန္ဓာ, ဒသ ကသိဏာနိ, ဒသ အနုဿတိယော, ဥဒ္ဓုမာတက
သညာဒိဝသေန ဒသ သညာ, ကေသာဒယော ဒွတ္တိံသာကာရာ, ဒွါဒသာယတနာနိ, အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော, ကာမဘဝါဒ

ယော နဝ ဘဝါ, ပဌမာဒီနိ စတ္တာရိ ဈာနာနိ, မေတ္တာဘာဝနာဒယော စတဿော အပ္ပမညာ, စတဿော အရူပသမာပတ္တိယော, ပဋိလောမတော ဇရာမရဏာဒီနိ, အနုလောမတော အဝိဇ္ဇာဒီနိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂါနိ စ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။

တတြာယံ ဧကပဒယောဇနာ, ဇရာမရဏံ ဒုက္ခသစ္စံ, ဇာတိ သမုဒယသစ္စံ, ဥဘိန္နမ္ပိ နိဿရဏံ နိရောဓသစ္စံ, နိရောဓပဇာနနာ ပဋိပဒါ မဂ္ဂသစ္စန္တိ ဧဝမေကေကပဒုဒ္ဓါရေန သဗ္ဗဓမ္မေ သမ္မာ သာမဉ္စ ဗုဒ္ဓေါ အနုဗုဒ္ဓေါ ပဋိဗုဒ္ဓေါ။ တေန ဝုတ္တံ – “သမ္မာ သာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ”တိ။

၁၃၃. ဝိဇ္ဇာဟိ ပန စရဏေန စ သမ္ပန္နတ္တာ **ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော**။ တတ္ထ **ဝိဇ္ဇာ**တိ တိဿောပိ ဝိဇ္ဇာ အဋ္ဌပိ ဝိဇ္ဇာ။ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဘယဘေရဝသုတ္တေ (မ. နိ. ၁.၅၂ အာဒယော) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ, အဋ္ဌ အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တေ (ဒီ. နိ. ၁.၂၇၈ အာဒယော)။ တတြ ဟိ ဝိပဿနာဉာဏေန မနောမယိဒ္ဓိယာ စ သဟ ဆ အဘိညာ ပရိဂ္ဂဟေတွာ အဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ ဝုတ္တာ။ **စရဏ**န္တိ သီလသံဝရော, ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာ, ဘောဇနေ မတ္တညုတာ, ဇာဂရိယာနုယောဂေါ, သတ္တ သဒ္ဓမ္မာ, စတ္တာရိ ရူပါဝစရဈာနာနီတိ ဣမေ ပန္နရသ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣမေယေဝ ဟိ ပန္နရသ ဓမ္မာ ယသ္မာ ဧတေဟိ စရတိ အရိယသာဝကော ဂစ္ဆတိ အမတံ ဒိသံ, တသ္မာ စရဏန္တိ ဝုတ္တာ။ ယထာဟ – “ဣဓ, မဟာနာမ, အရိယသာဝကော သီလဝါ ဟောတီ”တိ (မ. နိ. ၂.၂၄) သဗ္ဗံ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသကေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဘဂဝါ ဣမာဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ ဣမိနာ စ စရဏေန သမန္နာဂတော။ တေန ဝုစ္စတိ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နောတိ။

တတ္ထ ဝိဇ္ဇာသမ္ပဒါ ဘဂဝတော သဗ္ဗညုတံ ပူရေတွာ ဌိတာ။ စရဏသမ္ပဒါ မဟာကာရုဏိကတံ။ သော သဗ္ဗညုတာယ သဗ္ဗသတ္တာနံ အတ္ထာနတ္ထံ ဉတွာ မဟာကာရုဏိကတာယ အနတ္ထံ ပရိဝဇ္ဇေတွာ အတ္ထေ နိယောဇေတိ။ ယထာ တံ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော။ တေနဿ သာဝကာ သုပ္ပဋိပန္နာ ဟောန္တိ, နော ဒုပ္ပဋိပန္နာ ဝိဇ္ဇာစရဏဝိပန္နာနံ သာဝကာ အတ္တန္တပါဒယော ဝိယ။

၁၃၄. သောဘနဂမနတ္တာ, သုန္ဒရံ ဌာနံ ဂတတ္တာ, သမ္မာ ဂတတ္တာ, သမ္မာ စ ဂဒတ္တာ **သုဂတော**။ ဂမနမ္ပိ ဟိ ဂတန္တိ ဝုစ္စတိ။ တဉ္စ ဘဂဝတော သောဘနံ ပရိသုဒ္ဓမနဝဇ္ဇံ။ ကိံ ပန တန္တိ? အရိယမဂ္ဂေါ။ တေန ဟေသ ဂမနေန ခေမံ ဒိသံ အသဇ္ဇမာနော ဂတောတိ **သောဘနဂမနတ္တာ သုဂတော**။ သုန္ဒရဉ္စေသ ဌာနံ ဂတော အမတံ နိဗ္ဗာနန္တိ **သုန္ဒရံ ဌာနံ ဂတတ္တာပိ သုဂတော**။ သမ္မာ စ ဂတော တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟီနေ ကိလေသေ ပုန အပစ္စာဂစ္ဆန္တော။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ – “သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ယေ ကိလေသာ ပဟီနာ, တေ ကိလေသေ န ပုနေတိ န ပစ္စေတိ န ပစ္စာဂစ္ဆတီတိ သုဂတော။ပေ.။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ယေ ကိလေသာ ပဟီနာ, တေ ကိလေသေ န ပုနေတိ န ပစ္စေတိ န ပစ္စာဂစ္ဆတီတိ သုဂတော”တိ, သမ္မာ ဝါ ဂတော ဒီပင်္ကရပါဒမူလတော ပဘုတိ ယာဝ ဗောဓိမဏ္ဍာ တာဝ သမတိံသပါရမီပူရိကာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ သဗ္ဗလောကဿ ဟိတသုခမေဝ ကရောန္တော သဿတံ, ဥစ္ဆေဒံ, ကာမသုခံ, အတ္တကိလမထန္တိ ဣမေ စ အန္တေ အနုပဂစ္ဆန္တော ဂတောတိ **သမ္မာ ဂတတ္တာပိ သုဂတော**။ သမ္မာ စေသ ဂဒတိ ယုတ္တဋ္ဌာနေ ယုတ္တမေဝ ဝါစံ ဘာသတီတိ **သမ္မာ ဂဒတ္တာပိ သုဂတော**။ တတြိဒံ သာဓကသုတ္တံ “ယံ တထာဂတော ဝါစံ ဇာနာတိ အဘူတံ အတစ္ဆံ အနတ္ထသံဟိတံ, သာ စ ပရေသံ အပ္ပိယာ အမနာပါ, န တံ တထာဂတော ဝါစံ ဘာသတိ။ ယမ္ပိ တထာဂတော ဝါစံ ဇာနာတိ ဘူတံ တစ္ဆံ အနတ္ထသံဟိတံ, သာ စ ပရေသံ အပ္ပိယာ အမနာပါ, တမ္ပိ တထာဂတော ဝါစံ န ဘာသတိ။ ယဉ္စ ခေါ တထာဂတော ဝါစံ ဇာနာတိ ဘူတံ တစ္ဆံ အတ္ထသံဟိတံ, သာ စ ပရေသံ အပ္ပိယာ အမနာပါ, တတြ ကာလညူ တထာဂတော ဟောတိ တဿာ ဝါစာယ ဝေယျာကရဏာယ။ ယံ တထာဂတော ဝါစံ ဇာနာတိ အဘူတံ အတစ္ဆံ အနတ္ထသံဟိတံ, သာ စ ပရေသံ ပိယာ မနာပါ, န တံ တထာဂတော ဝါစံ ဘာသတိ။ ယမ္ပိ တထာဂတော ဝါစံ ဇာနာတိ ဘူတံ တစ္ဆံ အနတ္ထသံဟိတံ, သာ စ ပရေသံ ပိယာ မနာပါ, တမ္ပိ တထာဂတော ဝါစံ န ဘာသတိ။ ယဉ္စ ခေါ တထာဂတော ဝါစံ ဇာနာတိ ဘူတံ တစ္ဆံ အတ္ထသံဟိတံ, သာ စ ပရေသံ ပိယာ မနာပါ, တတြ ကာလညူ တထာဂတော ဟောတိ တဿာ ဝါစာယ ဝေယျာကရဏာယာ”တိ (မ. နိ. ၂.၈၆)။ ဧဝံ **သမ္မာ ဂဒတ္တာပိ သုဂတော**တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၃၅. သဗ္ဗထာပိ ဝိဒိတလောကတ္တာ ပန **လောကဝိဒူ**။ သော ဟိ ဘဂဝါ သဘာဝတော သမုဒယတော နိရောဓတော နိရောဓူပါယတောတိ သဗ္ဗထာ လောကံ အဝေဒိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိ။ ယထာဟ – “ယတ္ထ ခေါ, အာဝုသော, န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျန္တိ ဝဒါမိ, န စာဟံ, အာဝုသော, အပ္ပတွာဝ လောကဿ အန္တံ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယံ ဝဒါမိ။ အပိ စာဟံ, အာဝုသော, ဣ

မသ္မိံယေဝ ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ သသညိမှိ သမနကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ လောကသမုဒယဉ္စ လောကနိရောဓဉ္စ လောကနိရောဓဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒံ။

ဂမနေန န ပတ္တဗ္ဗော၊ လောကဿန္တော ကုဒာစနံ။
န စ အပတွာ လောကန္တံ၊ ဒုက္ခာ အတ္ထိ ပမောစနံ။

တသ္မာ ဟဝေ လောကဝိဒူ သုမေဓော၊
လောကန္တဂူ ဝုသိတဗြဟ္မစရိယော။
လောကဿ အန္တံ သမိတာဝိ ဉတွာ၊
နာသီသတိ လောကမိမံ ပရဉ္စာတိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၀၇; အ. နိ. ၄.၄၅)။

၁၃၆. အပိစ တယော လောကာ သင်္ခါရလောကော သတ္တလောကော ဩကာသလောကောတိ။ တတ္ထ ဧကော လောကော သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာတိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၂) အာဂတဋ္ဌာနေ သင်္ခါရလောကော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သဿတော လောကောတိ ဝါ အသဿတော လောကောတိ ဝါတိ (ဒီ. နိ. ၁.၄၂၁) အာဂတဋ္ဌာနေ သတ္တလောကော။

ယာဝတာ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဟရန္တိ၊ ဒိသာ ဘန္တိ ဝိရောစမာနာ။
တာဝ သဟဿဓာ လောကော၊ ဧတ္ထ တေ ဝတ္တတီ ဝသောတိ။ (မ. နိ. ၁.၅၀၃) –

အာဂတဋ္ဌာနေ ဩကာသလောကော။ တမ္ပိ ဘဂဝါ သဗ္ဗထာ အဝေဒိ။ တထာ ဟိဿ "ဧကော လောကော သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ။ ဒွေ လောကာ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ။ တယော လောကာ တိဿော ဝေဒနာ။ စတ္တာရော လောကာ စတ္တာရော အာဟာရာ။ ပဉ္စ လောကာ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ။ ဆ လောကာ ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနိ။ သတ္တ လောကာ သတ္တ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော။ အဋ္ဌ လောကာ အဋ္ဌ လောကဓမ္မာ။ နဝ လောကာ နဝ သတ္တာဝါသာ။ ဒသ လောကာ ဒသာယတနာနိ။ ဒွါဒသ လောကာ ဒွါဒသာယတနာနိ။ အဋ္ဌာရသ လောကာ အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော"တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၂) အယံ သင်္ခါရလောကောပိ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတော။

ယသ္မာ ပနေသ သဗ္ဗေသမ္ပိ သတ္တာနံ အာသယံ ဇာနာတိ, အနုသယံ ဇာနာတိ, စရိတံ ဇာနာတိ, အဓိမုတ္တိံ ဇာနာတိ, အပ္ပရဇက္ခေ မဟာရဇက္ခေ, တိက္ခိန္ဒြိယေ မုဒိန္ဒြိယေ, သွာကာရေ ဒွါကာရေ, သုဝိညာပယေ ဒုဝိညာပယေ, ဘဗ္ဗေ အဘဗ္ဗေ သတ္တေ ဇာနာတိ။ တသ္မာဿ သတ္တလောကောပိ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတော။

၁၃၇. ယထာ စ သတ္တလောကော, ဧဝံ ဩကာသလောကောပိ။ တထာ ဟေသ ဧကံ စက္ကဝါဠံ အာယာမတော စ ဝိတ္ထာရတော စ ယောဇနာနံ ဒွါဒသသတသဟဿာနိ စတုတိံသသတာနိ စ ပညာသဉ္စ ယောဇနာနိ။ ပရိက္ခေပတော ပန –

သဗ္ဗံ သတသဟဿာနိ၊ ဆတ္တိံသပရိမဏ္ဍလံ။
ဒသ စေဝ သဟဿာနိ၊ အဍ္ဎုဍ္ဎာနိ သတာနိ စ။

တတ္ထ –

ဒုဝေ သတသဟဿာနိ၊ စတ္တာရိ နဟုတာနိ စ။
ဧတ္တကံ ဗဟလတ္တေန၊ သင်္ခါတာယံ ဝသုန္ဓရာ။

တဿာယေဝ သန္ဓာရကံ –

စတ္တာရိ သတသဟဿာနိ၊ အဋ္ဌေဝ နဟုတာနိ စ။
ဧတ္တကံ ဗဟလတ္တေန၊ ဇလံ ဝါတေ ပတိဋ္ဌိတံ။

တသ္သာပိ သန္တာရကော –

နစ သတသဟဿာနိ၊ မာလုတော နဘမုဂ္ဂတော။
သဋ္ဌိဉ္စေဝ သဟဿာနိ၊ သော လောကဿ သဏ္ဌိတိ။

ဇဝံ သဏ္ဌိတေ စေတ္ထ ယောဇနာနံ –

စတုရာသီတိ သဟဿာနိ၊ အဇ္ဈောဂာဠှော မဟဏ္ဏဝေ။
အစ္စုဂ္ဂတော တာဝဒေဝ၊ သိနေရု ပဗ္ဗတုတ္တမော။

တတော ဥပမုပမေန၊ ပမာဏေန ယထာက္ကမံ။
အဇ္ဈောဂာဠှုဂ္ဂတာ ဒိဗ္ဗာ၊ နာနာရတနစိတ္တိတာ။

ယုဂန္ဓရော ဤသဓရော၊ ကရဝီကော သုဒဿနော။
နေမိန္ဓရော ဝိနတကော၊ အဿကဏ္ဏော ဂိရိ ဗြဟာ။

ဇတေ သတ္တ မဟာသေလာ၊ သိနေရုဿ သမန္တတော။
မဟာရာဇာနမာဝါသာ၊ ဒေဝယက္ခနိသေဝိတာ။

ယောဇနာနံ သတာနုစ္စော၊ ဟိမဝါ ပဉ္စ ပဗ္ဗတော။
ယောဇနာနံ သဟဿာနိ၊ တီဏိ အာယတဝိတ္ထတော။

စတုရာသီတိသဟဿေဟိ၊ ကူဋေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော။
တိပဉ္စယောဇနက္ခန္ဓ-ပရိက္ခေပါ နဂဝှယာ။

ပညာသယောဇနက္ခန္ဓ-သာခါယာမာ သမန္တတော။
သတယောဇနဝိတ္ထိဏ္ဏာ၊ တာဝဒေဝ စ ဥဂ္ဂတာ။
ဇမ္ဗူ ယဿာနုဘာဝေန၊ ဇမ္ဗုဒီပေါ ပကာသိတော။

ယဉ္စေတံ ဇမ္ဗုယာ ပမာဏံ, ဇတဒေဝ အသုရာနံ စိတ္တပါဋလိယာ, ဂရုဠာနံ သိမ္ဗလိရုက္ခဿ, အပရဂောယာနေ က ဒမ္ဗဿ, ဥတ္တရကုရူသု ကပ္ပရုက္ခဿ, ပုဗ္ဗဝိဒေဟေ သိရီသဿ, တာဝတိံသေသု ပါရိစ္ဆတ္တကဿာတိ။ တေနာ ဟု ပေါရာဏာ –

''ပါဋလီ သိမ္ဗလီ ဇမ္ဗူ ဒေဝါနံ ပါရိစ္ဆတ္တကော။
ကဒမ္ဗော ကပ္ပရုက္ခော စ၊ သိရီသေန ဘဝတိ သတ္တမန္တိ။

''ဒွေအသီတိ သဟဿာနိ၊ အဇ္ဈောဂာဠှော မဟဏ္ဏဝေ။
အစ္စုဂ္ဂတော တာဝဒေဝ၊ စက္ကဝါဠသိလုစ္စယော။
ပရိက္ခိပိတွာ တံ သဗ္ဗံ၊ လောကဓာတုမယံ ဌိတော''တိ။

တတ္ထ စန္ဒမဏ္ဍလံ ဧကူနပညာသယောဇနံ။ သူရိယမဏ္ဍလံ ပညာသယောဇနံ။ တာဝတိံသဘဝနံ ဒသသဟဿ ယောဇနံ။ တထာ အသုရဘဝနံ အဝီစိမဟာနိရယော ဇမ္ဗုဒီပေါ စ။ အပရဂောယာနံ သတ္တသဟဿယောဇနံ။ တထာ ပုဗ္ဗဝိ ဒေဟံ။ ဥတ္တရကုရု အဋ္ဌသဟဿယောဇနံ။ ဧကမေကော စေတ္ထ မဟာဒီပေါ ပဉ္စသတပဉ္စသတပရိတ္တဒီပပရိဝါရော။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဧကံ စက္ကဝါဠံ ဧကာ လောကဓာတု။ တဒန္တရေသု လောကန္တရိကနိရယာ။

ဧဝံ အနန္တာနိ စက္ကဝါဠာနိ အနန္တာ လောကဓာတုယော ဘဂဝါ အနန္တေန ဗုဒ္ဓဉာဏေန အဝေဒိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိ။ ဧဝမဿ ဩကာသလောကောပိ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတော။ ဧဝမ္ပိ **သဗ္ဗထာ ဝိဒိတလောကတ္တာ လောကဝိဒူ**။

၁၃၈. အတ္တနာ ပန ဂုဏေဟိ ဝိသိဋ္ဌတရဿ ကဿစိ အဘာဝတော နတ္ထိ ဧတဿ ဥတ္တရောတိ **အနုတ္တရော**။ တထာ ဟေသ သီလဂုဏေနာပိ သဗ္ဗံ လောကမဘိဘဝတိ, သမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏေနာပိ။ သီလဂုဏေနာပိ အသမော အသမသမော အပ္ပဋိမော အပ္ပဋိဘာဂေ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။ပေ.။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏေနာပိ။ ယထာဟ – “န ခော ပနာဟံ သမနုပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ အတ္တနာ သီလသမ္ပန္နတရ”န္တိ ဝိတ္ထာရော။ ဧဝံ အဂ္ဂပ္ပသာဒသုတ္တာဒီနိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀) “န မေ အာစရိယော အတ္ထိ”တိအာဒိကာ (မ. နိ. ၁.၂၈၅; မဟာဝ. ၁၁) ဂါထာယော စ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာ။

၁၃၉. ပုရိသဒမ္မေ သာရေတီတိ **ပုရိသဒမ္မသာရထိ**။ ဒမေတိ ဝိနေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ **ပုရိသဒမ္မာ**တိ အဒန္တာ ဒမေတုံ ယုတ္တာ တိရစ္ဆာနပုရိသာပိ မနုဿပုရိသာပိ အမနုဿပုရိသာပိ။ တထာ ဟိ ဘဂဝတာ တိရစ္ဆာနပုရိသာပိ အပလာလော နာဂရာဇာ, စူဠောဒရော, မဟောဒရော, အဂ္ဂိသိခေါ, ဓူမသိခေါ, အရဝါဠော နာဂရာဇာ, ဓနပါလကော ဟတ္ထီတိ ဧဝမာဒယော ဒမိတာ နိဗ္ဗိသာ ကတာ သရဏေသု စ သီလေသု စ ပတိဋ္ဌာပိတာ, မနုဿပုရိသာပိ သစ္စကနိဂဏ္ဌပုတ္တအမ္ဗဋ္ဌမာဏဝပေါက္ခရသာတိ သောဏဒန္တကူဋဒန္တာဒယော, အမနုဿပုရိသာပိ အာဠဝကသူစိလောမခရလောမယက္ခသက္ကဒေဝရာဇာဒယော ဒမိတာ ဝိနီတာ ဝိစိတ္တေဟိ ဝိနယနူပါယေဟိ။ “အဟံ ခော, ကေသိ, ပုရိသဒမ္မေ သဏှေနပိ ဝိနေမိ, ဖရုသေနပိ ဝိနေမိ, သဏှဖရုသေနပိ ဝိနေမီ”တိ (အ. နိ. ၄.၁၁၁) ဣဒဉ္စေတ္ထ သုတ္တံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။

အပိစ ဘဂဝါ ဝိသုဒ္ဓသီလာဒီနံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ သောတာပန္နာဒီနဉ္စ ဥတ္တရိ မဂ္ဂပဋိပဒံ အာစိက္ခန္တော ဒန္တေပိ ဒမေတိယေဝ။

အထ ဝါ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထီတိ ဧကမေဝိဒံ အတ္ထပဒံ။ ဘဂဝါ ဟိ တထာ ပုရိသဒမ္မေ သာရေတိ, ယထာ ဧကပလ္လင်္ကေနေဝ နိသိန္နာ အဋ္ဌ ဒိသာ အသဇ္ဇမာနာ ဓာဝန္တိ။ တသ္မာ **အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထီ**တိ ဝုစ္စတိ။ “ဟတ္ထိဒမကေန, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထိဒမ္မော သာရိတော ဧကံယေဝ ဒိသံ ဓာဝတီ”တိ ဣဒဉ္စေတ္ထ သုတ္တံ (မ. နိ. ၃.၃၁၂) ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။

၁၄၀. ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ အနုသာသတီတိ **သတ္ထာ**။ အပိစ သတ္ထာ ဝိယာတိ **သတ္ထာ,** ဘဂဝါ သတ္ထဝါဟော။ ယထာ သတ္ထဝါဟော သတ္တေ ကန္တာရံ တာရေတိ စောရကန္တာရံ တာရေတိ ဝါဠကန္တာရံ တာရေတိ ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရံ တာရေတိ နိရုဒကကန္တာရံ တာရေတိ ဥတ္တာရေတိ နိတ္တာရေတိ ပတာရေတိ ခေမန္တဘူမိံ သမ္ပာပေတိ, ဧဝမေဝ ဘဂဝါ သတ္ထာ သတ္ထဝါဟော သတ္တေ ကန္တာရံ တာရေတိ, ဇာတိကန္တာရံ တာရေတီတိအာဒိနာ နိဒ္ဒေသနယေနပေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဒေဝမနုဿာန**န္တိ ဒေဝါနဉ္စ မနုဿာနဉ္စ။ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန, ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလပရိစ္ဆေဒဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ။ ဘဂဝါ ပန တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ အနုသာသနိပ္ပဒါနေန သတ္ထာယေဝ။ တေပိ ဟိ ဘဂဝတော ဓမ္မဿဝနေန ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ပတွာ တာယ ဧဝ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ ဒုတိယေ ဝါ တတိယေ ဝါ အတ္တဘာဝေ မဂ္ဂဖလဘာဂိနော ဟောန္တိ။ မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တာဒယော စေတ္ထ နိဒဿနံ။

ဘဂဝတိ ကိရ ဂဂ္ဂရာယ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေ စမ္ပာနဂရဝါသီနံ ဓမ္မံ ဒေသိယမာနေ ဧကော မဏ္ဍူကော ဘဂဝတော သရေ နိမိတ္တံ အဂ္ဂဟေသိ, တံ ဧကော ဝစ္ဆပါလကော ဒဏ္ဍံ ဩလုဗ္ဘ တိဋ္ဌန္တော သီသေ သန္နိရုမ္ဘိတွာ အဋ္ဌာသိ။ သော တာဝဒေဝ ကာလင်္ကတွာ တာဝတိံသဘဝနေ ဒွါဒသယောဇနိကေ ကနကဝိမာနေ နိဗ္ဗတ္တိ။ သုတ္တပ္ပဗုဒ္ဓော ဝိယ စ တတ္ထ အစ္ဆရာသင်္ဃပရိဝုတံ အတ္တာနံ ဒိသွာ “အရေ အဟမ္ပိ နာမ ဣဓ နိဗ္ဗတ္တော, ကိံ နု ခော ကမ္မမကာသိ”န္တိ အာဝဇ္ဇေန္တော န အညံ ကိဉ္စိ အဒ္ဒသ အညတြ ဘဂဝတော သရေ နိမိတ္တဂ္ဂါဟာ။ သော တာဝဒေဝ သဟ ဝိမာနေန အာဂန္တွာ ဘဂဝတော ပါဒေ သိရသာ ဝန္ဒိ။ ဘဂဝါ ဇာနန္တောဝ ပုစ္ဆိ –

“ကော မေ ဝန္ဒတိ ပါဒါနိ၊ ဣဒ္ဓိယာ ယသသာ ဇလံ။
အဘိက္ကန္တေန ဝဏ္ဏေန၊ သဗ္ဗာ ဩဘာသယံ ဒိသာ”တိ။

မဏ္ဍူကောဟံ ပုရေ အာသိံ၊ ဥဒကေ ဝါရိဂေါစရော။
တဝ ဓမ္မံ သုဏန္တဿ၊ အဝဓိ ဝစ္ဆပါလကောတိ။

ဘဂဝါ တဿ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ ဒေဝပုတ္တောပိ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ သိတံ ကတွာ ပက္ကာမီတိ။

၁၄၁. ယံ ပန ကိဉ္စိ အတ္ထိ ဉေယျံ နာမ, သဗ္ဗဿေဝ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေန **ဗုဒ္ဓေါ**။ ယသ္မာ ဝါ စတ္တာရိ သစ္စာနိ အတ္တနာပိ ဗုဇ္ဈိ, အညေပိ သတ္တေ ဗောဓေသိ, တသ္မာ ဧဝမာဒီဟိပိ ကာရဏေဟိ **ဗုဒ္ဓေါ**။ ဣမဿ စ ပနတ္ထဿ ဝိညာပနတ္ထံ "ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ ဗုဒ္ဓေါ။ ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ ဗုဒ္ဓေါ"တိ ဧဝံ ပဝတ္တော သဗ္ဗောပိ နိဒ္ဒေသနယော (မဟာနိ. ၁၉၂) ပဋိသမ္ဘိဒါနယော (ပဋိ. မ. ၁.၁၆၂) ဝါ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗော။

၁၄၂. ဘဂဝါတိ ဣဒံ ပနဿ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသဗ္ဗသတ္တုတ္တမဂရုဂါရဝါဓိဝစနံ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

"ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌံ၊ ဘဂဝါတိ ဝစနမုတ္တမံ။
ဂရုဂါရဝယုတ္တော သော၊ **ဘဂဝါ** တေန ဝုစ္စတီ"တိ။

စတုဗ္ဗိဓံ ဝါ နာမံ အာဝတ္ထိကံ လိင်္ဂိကံ နေမိတ္တိကံ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နန္တိ။ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ နာမ လောကိယဝေါဟာရေန ယဒိစ္ဆကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ ဝစ္ဆော ဒမ္မော ဗလီဗဒ္ဒေါတိ ဧဝမာဒိ **အာဝတ္ထိကံ**။ ဒဏ္ဍီ ဆတ္တီ သိခီ ကရီတိ ဧဝမာဒိ **လိင်္ဂိကံ**။ တေဝိဇ္ဇော ဆဠဘိညောတိ ဧဝမာဒိ **နေမိတ္တိကံ**။ သိရိဝဍ္ဎကော ဓနဝဍ္ဎကောတိ ဧဝမာဒိ ဝစနတ္ထံ အနပေက္ခိတွာ ပဝတ္တံ **အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ**။ ဣဒံ ပန **ဘဂဝါ**တိ နာမံ နေမိတ္တိကံ, န မဟာမာယာယ, န သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇေန, န အသီတိယာ ဉာတိသဟဿေဟိ ကတံ, န သက္ကသန္တုသိတာဒီဟိ ဒေဝတာဝိသေသေဟိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ဓမ္မသေနာပတိနာ "ဘဂဝါတိ နေတံ နာမံ မာတရာ ကတံ။ပေ.။ ဝိမောက္ခန္တိကမေတံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ဗောဓိယာ မူလေ သဟ သဗ္ဗညုတဉာဏဿ ပဋိလာဘာ သစ္ဆိကာ ပညတ္တိ ယဒိဒံ ဘဂဝါ"တိ (မဟာနိ. ၈၄)။

၁၄၃. ယံဂုဏနေမိတ္တိကဉ္စေတံ နာမံ, တေသံ ဂုဏာနံ ပကာသနတ္ထံ ဣမံ ဂါထံ ဝဒန္တိ –

"ဘဂီ ဘဇီ ဘာဂိ ဝိဘတ္တဝါ ဣတိ၊
အကာသိ ဘဂ္ဂန္တိ ဂရူတိ ဘာဂျဝါ။
ဗဟူဟိ ဉာယေဟိ သုဘာဝိတတ္တနော၊
ဘဝန္တဂေါ သော **ဘဂဝါ**တိ ဝုစ္စတီ"တိ။ –

နိဒ္ဒေသေ (မဟာနိ. ၈၄) ဝုတ္တနယေနေဝ စေတ္ထ တေသံ တေသံ ပဒါနံ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၁၄၄. အယံ ပန အပရော နယော။

ဘာဂျဝါ ဘဂ္ဂဝါ ယုတ္တော၊ ဘဂေဟိ စ ဝိဘတ္တဝါ။
ဘတ္တဝါ ဝန္တဂမနော၊ ဘဝေသု **ဘဂဝါ** တတောတိ။

တတ္ထ ဝဏ္ဏာဂမော ဝဏ္ဏဝိပရိယယောတိအာဒိကံ နိရုတ္တိလက္ခဏံ ဂဟေတွာ သဒ္ဒနယေန ဝါ ပိသောဒရာဒိပက္ခေပလက္ခဏံ ဂဟေတွာ ယသ္မာ လောကိယလောကုတ္တရသုခါဘိနိဗ္ဗတ္တကံ ဒါနသီလာဒိပါရပ္ပတ္တံ ဘာဂျမဿ အတ္ထိ, တသ္မာ ဘာဂျဝါတိ ဝတ္တဗ္ဗေ **ဘဂဝါ**တိ ဝုစ္စတီတိ ဉာတဗ္ဗံ။

ယသ္မာ ပန အဟိရိကာနောတ္တပ္ပကောဓူပနာဟမက္ခပဠာသဣဿာမစ္ဆရိယမာယာသာဌေယျထမ္ဘသာရမ္ဘမာနာတိမာနမဒပမာဒတဏှာအဝိဇ္ဇာ- တိဝိဓာကုသလမူလဒုစ္စရိတသံကိလေသမလဝိသမသညာဝိတက္ကပပဉ္စစတုဗ္ဗိဓဝိပရိယေသ- အာသဝဂန္ထဩဃယောဂအဂတိတဏှုပ္ပာဒုပါဒါနပဉ္စစေတောခီလဝိနိဗန္ဓနီဝရဏာဘိနန္ဒနာ- ဆဝိဝါဒမူလတဏှာကာယသတ္တာနုသယအဋ္ဌမိစ္ဆတ္တနဝတဏှာမူလကဒသာကုသလကမ္မပထဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတ- အဋ္ဌသတတ

ဏှာဟာဝိစရိတပ္ပဘေဒသဗ္ဗဒရထပရိဠာဟကိလေသသတသဟဿာနိ , သင်္ခေပတော တ ပဉ္စ ကိလေသခန္ဓအဘိသင်္ခါ
ရဒေဝပုတ္တမစ္စုမာရေ အဘဉ္ဇိ။ တသ္မာ ဘဂ္ဂတ္တာ ဧတေသံ ပရိဿယာနံ ဘဂ္ဂတတိ ဝတ္တဗ္ဗေ **ဘဂဝါ**တိ ဝုစ္
စတိ။ အာဟ စေတ္ထ –

“ဘဂ္ဂရာဂေါ ဘဂ္ဂဒေါသော၊ ဘဂ္ဂမောဟော အနာသဝေါ။
ဘဂ္ဂါဿ ပာပကာ ဓမ္မာ၊ **ဘဂဝါ** တေန ဝုစ္စတီ”တိ။

ဘာဂျဝတာယ စဿ သတပုညလက္ခဏဓရဿ ရူပကာယသမ္ပတ္တိ ဒီပိတာ ဟောတိ။ ဘဂ္ဂဒေါသတာယ ဓမ္မ
ကာယသမ္ပတ္တိ။ တထာ လောကိယသရိက္ခကာနံ ဗဟုမတဘာဝေါ, ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတေဟိ အဘိဂမနီယတာ, အဘိဂတာနဉ္စ
နေသံ ကာယစိတ္တဒုက္ခာပနယနေ ပဋိဗလဘာဝေါ, အာမိသဒါနဓမ္မဒါနေဟိ ဥပကာရိတာ, လောကိယလောကုတ္တရသု
ခေဟိ စ သံယောဇနသမတ္ထတာ ဒီပိတာ ဟောတိ။

ယသ္မာ စ လောကေ ဣဿရိယဓမ္မယသသိရိကာမပယတ္တေသု ဆသု ဓမ္မေသု ဘဂသဒ္ဒေါ ပဝတ္တတိ, ပရမဉ္စ
ဿ သကစိတ္တေ ဣဿရိယံ, အဏိမာလဃိမာဒိကံ ဝါ လောကိယသမ္မတံ သဗ္ဗာကာရပရိပူရံ အတ္ထိ။ တထာ
လောကုတ္တရော ဓမ္မော။ လောကတ္တယဗျာပကော ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂတော အတိဝိယ ပရိသုဒ္ဓေါ ယသော။
ရူပကာယဒဿနဗျာဝဋဇနနယနပ္ပသာဒဇနနသမတ္ထာ သဗ္ဗာကာရပရိပူရာ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂသိရီ။ ယံ ယံ ဧတေန ဣ
စ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ အတ္တဟိတံ ပရဟိတံ ဝါ, တဿ တဿ တထေဝ အဘိနိပ္ဖန္နတ္တာ ဣစ္ဆိတတ္ထနိဗ္ဗတ္တိသညိ
တော ကာမော။ သဗ္ဗလောကဂရုဘာဝပ္ပတ္တိဟေတုဘူတော သမ္မာဝါယာမသင်္ခါတော ပယတ္တော စ အတ္ထိ။ တသ္
မာ ဣမေဟိ ဘဂေဟိ ယုတ္တတ္တာပိ ဘဂါ အဿ သန္တီတိ ဣမိနာ အတ္ထေန **ဘဂဝါ**တိ ဝုစ္စတိ။

ယသ္မာ ပန ကုသလာဒီဟိ ဘေဒေဟိ သဗ္ဗဓမ္မေ, ခန္ဓာယတနဓာတုသစ္စဣန္ဒြိယပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါဒီဟိ ဝါ ကုသလာ
ဒိဓမ္မေ, ပီဠနသင်္ခတသန္တာပဝိပရိဏာမဋ္ဌေန ဝါ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ, အာယူဟနနိဒါနသံယောဂပလိဗောဓဋ္ဌေန သမုဒယံ,
နိဿရဏဝိဝေကာသင်္ခတအမတဋ္ဌေန နိရောဓံ, နိယျာနိကဟေတုဒဿနာဓိပတေယျဋ္ဌေန မဂ္ဂံ ဝိဘတ္တဝါ, ဝိ
ဘဇိတွာ ဝိဝရိတွာ ဒေသိတဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တသ္မာ ဝိဘတ္တဝါတိ ဝတ္တဗ္ဗေ **ဘဂဝါ**တိ ဝုစ္စတိ။

ယသ္မာ စ ဧသ ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေ ကာယစိတ္တဥပဓိဝိဝေကေ သုညတပ္ပဏိဟိတာနိမိတ္တဝိမောက္ခေ
အညေ စ လောကိယလောကုတ္တရေ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ ဘဇိ သေဝိ ဗဟုလံ အကာသိ, တသ္မာ ဘတ္တဝါတိ ဝတ္တ
ဗ္ဗေ **ဘဂဝါ**တိ ဝုစ္စတိ။

ယသ္မာ ပန တီသု ဘဝေသု တဏှာသင်္ခါတံ ဂမနံ အနေန ဝန္တံ, တသ္မာ ဘဝေသု ဝန္တဂမနောတိ ဝတ္တဗ္ဗေ
ဘဝသဒ္ဒတော ဘကာရံ ဂမနသဒ္ဒတော ဂကာရံ ဝန္တသဒ္ဒတော ဝကာရဉ္စ ဒီဃံ ကတွာ အာဒာယ **ဘဂဝါ**တိ ဝုစ္စတိ
ယထာ လောကေ မေဟနဿ ခဿ မာလာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ မေခလာတိ။

၁၄၅. တသ္မိံ ခေါ ပန သမယေ ဖဿော ဟောတိ ... ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ကာရဏေန သော ဘဂဝါ အရဟံ။ပေ။ ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ကာရဏေန ဘဂဝါ
တိ ဗုဒ္ဓဂုဏေ အနုဿရတော နေဝ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န ဒေါသပရိယုဋ္ဌိတံ, န မောဟပရိ
ယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ ဥဇုဂတမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတိ တထာဂတံ အာရဗ္ဘ (အ. နိ. ၆.၁၀)။ ဣစ္စ
ဿ ဧဝံ ရာဂါဒိပရိယုဋ္ဌာနာဘာဝေန ဝိက္ခမ္ဘိတနီဝရဏဿ ကမ္မဋ္ဌာနာဘိမုခတာယ ဥဇုဂတစိတ္တဿ ဗုဒ္ဓဂုဏ
ပောဏာ ဝိတက္ကဝိစာရာ ပဝတ္တန္တိ။ ဗုဒ္ဓဂုဏေ အနုဝိတက္ကယတော အနုဝိစာရယတော ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပီတိမနဿ ပီတိ
ပဒဋ္ဌာနာယ ပဿဒ္ဓိယာ ကာယစိတ္တဒရထာ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ။ ပဿဒ္ဓဒရထဿ ကာယိကမ္ပိ စေတသိကမ္ပိ
သုခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သုခိနော ဗုဒ္ဓဂုဏာရမ္မဏံ ဟုတွာ စိတ္တံ သမာဓိယတီတိ အနုက္ကမေန ဧကက္ခဏေ ဈာနင်္ဂါနိ ဥပ္ပဇ္
ဇန္တိ။ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ပန ဂမ္ဘီရတာယ နာနပ္ပကာရဂုဏာနုဿရဏာဓိမုတ္တတာယ ဝါ အပ္ပနံ အပ္ပတွာ ဥပစာရပ္ပတ္တမေ
ဝ ဈာနံ ဟောတိ။ တဒေတံ ဗုဒ္ဓဂုဏာနုဿရဏဝသေန ဥပ္ပန္နတ္တာ ဗုဒ္ဓါနုဿတိစ္စေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

ဣမဉ္စ ပန ဗုဒ္ဓါနုဿတိံ အနုယုတ္တော ဘိက္ခု သတ္ထရိ သဂါရဝေါ ဟောတိ သပ္ပတိဿော, သဒ္ဓါဝေပုလ္လံ
သတိဝေပုလ္လံ ပညာဝေပုလ္လံ ပုညဝေပုလ္လဉ္စ အဓိဂစ္ဆတိ, ပီတိပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဟောတိ, ဘယဘေရဝသဟော ဒု

ဣာဓိတသနသမတ္တော, သတ္ထာရာ သံတသသည် ပဋိလဘတိ။ ဗုဒ္ဓဂုဏာနုဿတိယာ အဇ္ဈာဝုတ္ထဥ္စဿ သရီရမ္ပိ စေတိယဃရမိဝ ပူဇာရဟံ ဟောတိ။ ဗုဒ္ဓဘူမိယံ စိတ္တံ နမတိ။ ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုသမာယောဂေ စဿ သမ္မုခါ သတ္ထာရံ ပဿတော ဝိယ ဟိရောတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌာတိ။ ဥတ္တရိ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ပန သုဂတိပရာယနော ဟောတိ။

တသ္မာ ဟဝေ အပ္ပမာဒံ၊ ကယိရာထ သုမေဓသော။
ဧဝံ မဟာနုဘာဝါယ၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယာ သဒါတိ။

ဣဒံ တာဝ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယံ ဝိတ္ထာရကထာမုခံ။

၂. ဓမ္မာနုဿတိကထာ

၁၄၆. ဓမ္မာနုဿတိံ ဘာဝေတုကာမေနာပိ ရဟောဂတေန ပဋိသလ္လီနေန "သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော သန္ဒိဋ္ဌိကော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ"တိ (အ. နိ. ၆.၁၀) ဧဝံ ပရိယတ္တိဓမ္မဿ စေဝ နဝဝိဓဿ စ လောကုတ္တရဓမ္မဿ ဂုဏာ အနုဿရိတဗ္ဗာ။

၁၄၇. သွာက္ခာတော တိ ဣမသ္မိံ ဟိ ပဒေ ပရိယတ္တိဓမ္မောပိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ, ဣတရေသု လောကုတ္တရဓမ္မောဝ။ တတ္ထ ပရိယတ္တိဓမ္မော တာဝ သွာက္ခာတော အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏတ္တာ သာတ္ထသဗျဉ္ဇနကေဝလပရိပုဏ္ဏပရိသုဒ္ဓဗြဟ္မစရိယပ္ပကာသနတ္တာ စ။ ယဉ္ဟိ ဘဂဝါ ဧကဂါထမ္ပိ ဒေသေတိ, သာ သမန္တဘဒ္ဒကတ္တာ ဓမ္မဿ ပဌမပါဒေန အာဒိကလျာဏာ, ဒုတိယတတိယပါဒေဟိ မဇ္ဈေကလျာဏာ, ပစ္ဆိမပါဒေန ပရိယောသာနကလျာဏာ။ ဧကာနုသန္ဓိကံ သုတ္တံ နိဒါနေန အာဒိကလျာဏံ, နိဂမနေန ပရိယောသာနကလျာဏံ, သေသေန မဇ္ဈေကလျာဏံ။ နာနာနုသန္ဓိကံ သုတ္တံ ပဌမာနုသန္ဓိနာ အာဒိကလျာဏံ, ပစ္ဆိမေန ပရိယောသာနကလျာဏံ, သေသေဟိ မဇ္ဈေကလျာဏံ။ အပိစ သနိဒါနသဥပ္ပတ္တိကတ္တာ အာဒိကလျာဏံ, ဝေနေယျာနံ အနုရူပတော အတ္ထဿ အဝိပရီတတာယ စ ဟေတုဒါဟရဏယုတ္တတော စ မဇ္ဈေကလျာဏံ, သောတူနံ သဒ္ဓါပဋိလာဘဇနနေန နိဂမနေန စ ပရိယောသာနကလျာဏံ။

သကလောပိ သာသနဓမ္မော အတ္တနော အတ္ထဘူတေန သီလေန အာဒိကလျာဏော, သမထဝိပဿနာမဂ္ဂဖလေဟိ မဇ္ဈေကလျာဏော, နိဗ္ဗာနေန ပရိယောသာနကလျာဏော။ သီလသမာဓီဟိ ဝါ အာဒိကလျာဏော, ဝိပဿနာမဂ္ဂေဟိ မဇ္ဈေကလျာဏော, ဖလနိဗ္ဗာနေဟိ ပရိယောသာနကလျာဏော။ ဗုဒ္ဓသုဗောဓိတာယ ဝါ အာဒိကလျာဏော, ဓမ္မသုဓမ္မတာယ မဇ္ဈေကလျာဏော, သင်္ဃသုပ္ပဋိပတ္တိယာ ပရိယောသာနကလျာဏော။ တံ သုတွာ တထတ္တာယ ပဋိပန္နေန အဓိဂန္တဗ္ဗာယ အဘိသမ္ဗောဓိယာ ဝါ အာဒိကလျာဏော, ပစ္စေကဗောဓိယာ မဇ္ဈေကလျာဏော, သာဝကဗောဓိယာ ပရိယောသာနကလျာဏော။

သုယျမာနော စေသ နီဝရဏဝိက္ခမ္ဘနတော သဝနေနပိ ကလျာဏမေဝ အာဝဟတီတိ အာဒိကလျာဏော, ပဋိပဇ္ဇိယမာနော သမထဝိပဿနာသုခါဝဟနတော ပဋိပတ္တိယာပိ ကလျာဏံ အာဝဟတီတိ မဇ္ဈေကလျာဏော, တထာ ပဋိပန္နော စ ပဋိပတ္တိဖလေ နိဋ္ဌိတေ တာဒိဘာဝါဝဟနတော ပဋိပတ္တိဖလေနပိ ကလျာဏံ အာဝဟတီတိ ပရိယောသာနကလျာဏောတိ ဧဝံ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏတ္တာ သွာက္ခာတော။

ယံ ပနေသ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော သာသနဗြဟ္မစရိယံ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဉ္စ ပကာသေတိ နာနာနယေဟိ ဒီပေတိ, တံ ယထာနုရူပံ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ သာတ္ထံ, ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ သဗျဉ္ဇနံ။ သင်္ကာသနပကာသနဝိဝရဏဝိဘဇနဥတ္တာနီကရဏပညတ္တိအတ္ထပဒသမာယောဂတော သာတ္ထံ, အက္ခရပဒဗျဉ္ဇနာကာရနိရုတ္တိနိဒ္ဒေသသမ္ပတ္တိယာ သဗျဉ္ဇနံ။ အတ္ထဂမ္ဘီရတာပဋိဝေဓဂမ္ဘီရတာဟိ သာတ္ထံ, ဓမ္မဂမ္ဘီရတာဒေသနာဂမ္ဘီရတာဟိ သဗျဉ္ဇနံ။ အတ္ထပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယတော သာတ္ထံ, ဓမ္မနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယတော သဗျဉ္ဇနံ။ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယတော ပရိက္ခကဇနပ္ပသာဒကန္တိ သာတ္ထံ, သဒ္ဓေယျတော လောကိယဇနပ္ပသာဒကန္တိ သဗျဉ္ဇနံ။ ဂမ္ဘီရာဓိပ္ပါယတော သာတ္ထံ, ဥတ္တာနပဒတော သဗျဉ္ဇနံ။ ဥပနေတဗ္ဗဿ အဘာဝတော သကလပရိပုဏ္ဏဘာဝေန ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ။ အပနေတဗ္ဗဿ အဘာဝတော နိဒ္ဒောသဘာဝေန ပရိသုဒ္ဓံ။

အပိစ ပဋိပတ္တိယာ အဓိဂမဗ္ဗတ္တိတော သာတ္ထံ, ပရိယတ္တိယာ အာဂမဗ္ဗတ္တိတော သဗ္ဗဥ္စနံ, သီလာဒိ ပဉ္စဓမ္မက္ခန္ဓယုတ္တတော ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ, နိရုပက္ကိလေသတော နိတ္တရဏတ္ထာယ ပဝတ္တိတော လောကာမိသနိ ရပေက္ခတော စ ပရိသုဒ္ဓန္တိ ဧဝံ သာတ္ထသဗ္ဗဥ္စနကေဝလပရိပုဏ္ဏပရိသုဒ္ဓဗြဟ္မစရိယပ္ပကာသနတော သွာတ က္ခာတော။

အတ္ထဝိပလ္လာသာဘာဝတော တ သုဋ္ဌု အက္ခာတောတိ သွာတက္ခာတော။ ယထာ ဟိ အညတိတ္ထိယာနံ ဓမ္မဿ အတ္ထော ဝိပလ္လာသမာပဇ္ဇတိ, အန္တရာယိကာတိ ဝုတ္တဓမ္မာနံ အန္တရာယိကတ္တာဘာဝတော, နိယျာနိကာတိ ဝုတ္ တဓမ္မာနံ နိယျာနိကတ္တာဘာဝတော။ တေန တေ ဒုရက္ခာတဓမ္မာယေဝ ဟောန္တိ, န တထာ ဘဂဝတော ဓမ္မဿ အ တ္ထော ဝိပလ္လာသမာပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ဓမ္မာ အန္တရာယိကာ, ဣမေ ဓမ္မာ နိယျာနိကာတိ ဧဝံ ဝုတ္တဓမ္မာနံ တထာ ဘာတနတိက္ကမနတောတိ။ ဧဝံ တာဝ ပရိယတ္တိဓမ္မော သွာတက္ခာတော။

လောကုတ္တရဓမ္မော ပန နိဗ္ဗာနာနုရူပာယ ပဋိပတ္တိယာ ပဋိပအနုရူပဿ စ နိဗ္ဗာနဿ အက္ခာတတ္တာ သွာတ က္ခာတော။ ယထာဟ – ''သုပညတ္တာ ခော ပန တေန ဘဂဝတာ သာဝကာနံ နိဗ္ဗာနကမိနီ ပဋိပဒာ သံသန္ဒတိ နိဗ္ဗာနဥ္စ ပဋိပဒာ စ။ သေယျထာပိ နာမ ဂင်္ဂေါဒကံ ယမုနောဒကေန သံသန္ဒတိ သမေတိ, ဧဝမေဝ သုပညတ္တာ (ဒီ. နိ. ၂.၂၉၆) တေန ဘဂဝတာ သာဝကာနံ နိဗ္ဗာနကမိနီ ပဋိပဒာ သံသန္ဒတိ နိဗ္ဗာနဥ္စ ပဋိပဒာ စာ''တိ။ အရိယမဂ္ဂေါ စေတ္ထ အန္တဒွ ယံ အနုပဂမ္မ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒာဘူတောဝ ''မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒာ''တိ အက္ခာတတ္တာ သွာတက္ခာတော။ သာမညဖလာနိ ပဋိပ ဿဒ္ဓကိလေသာနေဝ ''ပဋိပဿဒ္ဓကိလေသာနီ''တိ အက္ခာတတ္တာ သွာတက္ခာတာနိ။ နိဗ္ဗာနံ သဿတာမတတာ ဏလေဏာဒိသဘာဝမေဝ သဿတာဒိသဘာဝဝသေန အက္ခာတတ္တာ သွာတက္ခာတန္တိ ဧဝံ လောကုတ္တရဓမ္မောပိ သွာတက္ခာတော။

၁၄၈. သန္ဒိဋ္ဌိကော တိ ဧတ္ထ ပန အရိယမဂ္ဂေါ တာဝ အတ္တနော သန္တာနေ ရာဂါဒီနံ အဘာဝံ ကရောန္တေန အရိယ ပုဂ္ဂလေန သာမံ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ သန္ဒိဋ္ဌိကော။ ယထာဟ –''ရတ္တော ခော, ဗြာဟ္မဏ, ရာဂေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိ ဏ္ဏစိတ္တော အတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ။ စေ တသိကံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ရာဂေ ပဟီနေ နေဝ အတ္တဗျာဗာဓာယ စေတေတိ, န ပရဗျာဗာဓာယ စေ တေတိ, န ဥဘယဗျာဗာဓာယ စေတေတိ, န စေတသိကံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ဧဝမ္ပိ ခော, ဗြာဟ္မဏ, သ န္ဒိဋ္ဌိကော ဓမ္မော ဟောတီ''တိ(အ. နိ. ၃.၅၄)။ အပိစ နဝဝိဓောပိ လောကုတ္တရဓမ္မော ယေန ယေန အဓိဂတော ဟော တိ, တေန တေန ပရသဒ္ဓာယ ဂန္တဗ္ဗတံ ဟိတွာ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေန သယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ သန္ဒိဋ္ဌိကော။ အထ ဝါ ပသတ္ထာ ဒိဋ္ဌိ သန္ဒိဋ္ဌိ, သန္ဒိဋ္ဌိယာ ဇယတီတိ သန္ဒိဋ္ဌိကော။ တထာ ဟေတ္ထ အရိယမဂ္ဂေါ သမ္ပယုတ္တာယ, အရိယဖလံ ကာရဏဘူတာယ, နိဗ္ဗာနံ ဝိသယိဘူတာယ သန္ဒိဋ္ဌိယာ ကိလေသေ ဇယတိ။ တသ္မာ ယထာ ရထေန ဇယတီ တိ ရထိကော, ဧဝံ နဝဝိဓောပိ လောကုတ္တရဓမ္မော သန္ဒိဋ္ဌိယာ ဇယတီတိ သန္ဒိဋ္ဌိကော။

အထ ဝါ ဒိဋ္ဌန္တိ ဒဿနံ ဝုစ္စတိ။ ဒိဋ္ဌမေဝ သန္ဒိဋ္ဌံ, ဒဿနန္တိ အတ္ထော။ သန္ဒိဋ္ဌံ အရဟတီတိ သန္ဒိဋ္ဌိ ကော။ လောကုတ္တရဓမ္မော ဟိ ဘာဝနာဘိသမယဝသေန သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန စ ဒိဿမာနောယေဝ ဝဋ္ဋဘ ယံ နိဝတ္တေတိ။ တသ္မာ ယထာ ဝတ္ထံ အရဟတီတိ ဝတ္ထိကော, ဧဝံ သန္ဒိဋ္ဌံ အရဟတီတိ သန္ဒိဋ္ဌိကော။

၁၄၉. အတ္တနော ဖလအနံ သန္တာယ နာဿ ကာလောတိ အကာလော။ အကာလောယေဝ **အကာလိကော**။ န ပဉ္စာဟ သတ္တာဟာဒိဘေဒံ ကာလံ ခေပေတွာ ဖလံ ဒေတိ, အတ္တနော ပန ပဝတ္တိသမနန္တရမေဝ ဖလဒေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထ ဝါ အတ္တနော ဖလအနေ ပကဋ္ဌော ကာလော ပတ္တော အဿာတိ ကာလိကော။ ကော သော? လောကိယော ကုသလဓမ္မော။ အယံ ပန သမနန္တရဖလတ္တာ န ကာလိကောတိ အကာလိကော။ ဣဒံ မဂ္ဂမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

၁၅၀. ''ဧဟိ ပဿ ဣမံ ဓမ္မ''န္တိ ဧဝံ ပဝတ္တံ ဧဟိပဿဝိဓိံ အရဟတီတိ **ဧဟိပဿိကော** ။ ကသ္မာ ပနေသ တံ ဝိဓိံ အရဟတီတိ? ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ပရိသုဒ္ဓတ္တာ စ ။ ရိတ္တမုဋ္ဌိယံ ဟိ ဟိရညံ ဝါ သုဝဏ္ဏံ ဝါ အတ္ထီတိ ဝတွာပိ ''ဧဟိ ပဿ ဣမ''န္တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ။ ကသ္မာ? အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ စ ဂူထံ ဝါ မုတ္တံ ဝါ မနုညဘာဝ ပ္ပကာသနေန စိတ္တသမ္ပဟံသနတ္ထံ ''ဧဟိ ပဿ ဣမ''န္တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ။ အပိစ ခော ပန တိဏေဟိ ဝါ ပဏ္ဏ

ဏောဟိ တ ပဋိစ္ဆာဒေတဗ္ဗမေဝ ဟောတိ။ ကသ္မာ? အပရိသုဒ္ဓတ္တာ။ အယံ ပန နဝဝိဓောပိ လောကုတ္တရဓမ္မော သဘာဝတောဝ ဝိဓုမာနော ဝိဂတဝလာဟကေ အာကာသေ သမ္ပုဏ္ဏစန္ဒမဏ္ဍလံ ဝိယ ပဏ္ဍုကမ္ဗလေ နိက္ခိတ္တ ဇာတိမဏိ ဝိယ စ ပရိသုဒ္ဓော။ တသ္မာ ဝိဓုမာနတ္တာ ပရိသုဒ္ဓတ္တာ စ ဧဟိပဿဝိဓိံ အရဟတီတိ ဧဟိပဿိကော။

၁၅၁. ဥပနေတဗ္ဗောတိ **ဩပနေယျိကော** ။ အယံ ပနေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော, ဥပနယနံ ဥပနယော, အာဒိတ္တံ စေလံ ဝါ သီသံ ဝါ အဇ္ဈုပေက္ခိတွာပိ ဘာဝနာဝသေန အတ္တနော စိတ္တေ ဥပနယနံ အရဟတီတိ ဩပနယိကော။ ဩပနယိကောဝ ဩပနေယျိကော။ ဣဒံ သင်္ခတေ လောကုတ္တရဓမ္မေ ယုဇ္ဇတိ။ အသင်္ခတေ ပန အတ္တနော စိတ္တေန ဥပနယနံ အရဟတီတိ ဩပနေယျိကော။ သစ္ဆိကိရိယာဝသေန အလ္လီယနံ အရဟတီတိ အတ္ထော။

အထ ဝါ နိဗ္ဗာနံ ဥပနေတီတိ အရိယမဂ္ဂေါ ဥပနေယျော။ သစ္ဆိကာတဗ္ဗတံ ဥပနေတဗ္ဗောတိ ဖလနိဗ္ဗာနဓမ္မော ဥပနေယျော။ ဥပနေယျော ဧဝ ဩပနေယျိကော။

၁၅၂. ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ တိ သဗ္ဗေဟိပိ ဥဂ္ဃဋိတညူအာဒီဟိ ဝိညူဟိ အတ္တနိ အတ္တနိ ဝေဒိတဗ္ဗော “ဘာဝိတော မေ မဂ္ဂေါ, အဓိဂတံ ဖလံ, သစ္ဆိကတော နိရောဓော”တိ။ န ဟိ ဥပဇ္ဈာယေန ဘာဝိတေန မဂ္ဂေန သဒ္ဓိဝိဟာရိကဿ ကိလေသာ ပဟီယန္တိ, န သော တဿ ဖလသမာပတ္တိယာ ဖာသုဝိဟရတိ, န တေန သစ္ဆိကတံ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကရောတိ။ တသ္မာ န ဧသ ပရဿ သီသေ အာဘရဏံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, အတ္တနော ပန စိတ္တေယေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, အနုဘဝိတဗ္ဗော ဝိညူဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဗာလာနံ ပန အဝိသယော စေသ။

အပိစ သွာက္ခာတော အယံ ဓမ္မော။ ကသ္မာ? သန္ဒိဋ္ဌိကတ္တာ။ သန္ဒိဋ္ဌိကော, အကာလိကတ္တာ။ အကာလိကော, ဧဟိပဿိကတ္တာ။ ယော စ ဧဟိပဿိကော, သော နာမ ဩပနေယျိကော ဟောတီတိ။

၁၅၃. တဿေဝံ သွာက္ခာတတာဒိဘေဒေ ဓမ္မဂုဏေ အနုဿရတော နေဝ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ န ဒေါသ။ပေ.။ န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ ဥဇုဂတမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတိ ဓမ္မံ အာရဗ္ဘာတိ (အ. နိ. ၆.၁၀) ပုရိမနယေနေဝ ဝိက္ခမ္ဘိတနီဝရဏဿ ဧကက္ခဏေ ဈာနင်္ဂါနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဓမ္မဂုဏာနံ ပန ဂမ္ဘီရတာယ နာနပ္ပကာရဂုဏာနုဿရဏာဓိမုတ္တတာယ ဝါ အပ္ပနံ အပ္ပတွာ ဥပစာရပ္ပတ္တမေဝ ဈာနံ ဟောတိ။ တဒေတံ ဓမ္မဂုဏာနုဿရဏဝသေန ဥပ္ပန္နတ္တာ ဓမ္မာနုဿတိစ္စေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

ဣမဉ္စ ပန ဓမ္မာနုဿတိံ အနုယုတ္တော ဘိက္ခု ဧဝံ ဩပနေယျိကဿ ဓမ္မဿ ဒေသေတာရံ ဣမိနာပင်္ဂေန သမန္နာဂတံ သတ္ထာရံ နေဝ အတီတံသေ သမနုပဿာမိ, န ပနေတရဟိ အညတြ တေန ဘဂဝတာတိ ဧဝံ ဓမ္မဂုဏဒဿနေနေဝ သတ္ထရိ သဂါရဝေါ ဟောတိ သပ္ပတိဿော။ ဓမ္မေ ဂရုစိတ္တီကာရော သဒ္ဓါဒိဝေပုလ္လံ အဓိဂစ္ဆတိ, ပီတိပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဟောတိ, ဘယဘေရဝသဟော, ဒုက္ခာဓိဝါသနသမတ္ထော, ဓမ္မေန သံဝါသသညံ ပဋိလဘတိ, ဓမ္မဂုဏာနုဿတိယာ အဇ္ဈာဝုတ္ထဉ္စဿ သရီရမ္ပိ စေတိယဃရမိဝ ပူဇာရဟံ ဟောတိ, အနုတ္တရဓမ္မာဓိဂမာယ စိတ္တံ နမတိ, ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုသမာယောဂေ စဿ ဓမ္မသုဓမ္မတံ သမနုဿရတော ဟိရောတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌာတိ။ ဥတ္တရိ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ပန သုဂတိပရာယနော ဟောတိ။

> တသ္မာ ဟဝေ အပ္ပမာဒံ၊ ကယိရာထ သုမေဓသော။
> ဧဝံ မဟာနုဘာဝါယ၊ ဓမ္မာနုဿတိယာ သဒါတိ။

ဣဒံ ဓမ္မာနုဿတိယံ ဝိတ္ထာရကထာမုခံ။

၃. သင်္ဃာနုဿတိကထာ

၁၅၄. သင်္ဃာနုဿတိံ ဘာဝေတုကာမေနာပိ ရဟောဂတေန ပဋိသလ္လီနေန “သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, ဉာယပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, သာမီစိပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ , ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသင်္

ယော အာဟုနေယျော, ပာဟုနေယျော, ဒက္ခိဏေယျော, အဉ္စလိကရဏီယော, အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ''တိ (အ. နိ. ၆.၁၀) ဧဝံ အရိယသင်္ဃဂုဏာ အနုဿရိတဗ္ဗာ။

၁၅၅. တတ္ထ **သုပ္ပဋိပန္နော** တိ သုဋ္ဌု ပဋိပန္နော, သမ္မာပဋိပဒံ အနိဝတ္တိပဋိပဒံ အနုလောမပဋိပဒံ အပစ္စနီကပဋိပဒံ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပဒံ ပဋိပန္နောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဘဂဝတော ဩဝါဒါနုသာသနိံ သက္ကစ္စံ သုဏန္တီတိ သာဝကာ။ သာဝကာနံ သင်္ဃော **သာဝကသင်္ဃော,** သီလဒိဋ္ဌိသာမညတာယ သင်္ဃာတဘာဝမာပန္နော သာဝကသမူဟောတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပန သာ သမ္မာပဋိပဒါ ဥဇု အဝင်္ကာ အကုဋိလာ အဇိမှာ, အရိယော စ ဉာယောတိပိ ဝုစ္စတိ, အနုစ္ဆဝိကတ္တာ စ သာမီစီတိပိ သင်္ခံ ဂတာ။ တသ္မာ တမ္ပဋိပန္နော အရိယသင်္ဃော **ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဉာယပ္ပဋိပန္နော သာမီစိပ္ပဋိပန္နော**တိပိ ဝုတ္တော။

ဧတ္ထ စ ယေ မဂ္ဂဋ္ဌာ, တေ သမ္မာပဋိပတ္တိသမင်္ဂိတာယ သုပ္ပဋိပန္နာ။ ယေ ဖလဋ္ဌာ, တေ သမ္မာပဋိပဒါယ အဓိဂန္တဗ္ဗဿ အဓိဂတတ္တာ အတီတံ ပဋိပဒံ သန္ဓာယ သုပ္ပဋိပန္နာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အပိစ သွာက္ခာတေ ဓမ္မဝိနယေ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပန္နတ္တာပိ အပဏ္ဏကပဋိပဒံ ပဋိပန္နတ္တာပိ **သုပ္ပဋိပန္နော** ။

မဇ္ဈိမာယ ပဋိပဒါယ အန္တဒွယမနုပဂမ္မ ပဋိပန္နတ္တာ ကာယဝစီမနောဝင်္ကကုဋိလဇိမှဒောသပ္ပဟာနာယ ပဋိပန္နတ္တာ စ ဥဇုပ္ပဋိပန္နတ္တာ စ **ဥဇုပ္ပဋိပန္နော** ။

ဉာယော ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ။ တဒတ္ထာယ ပဋိပန္နတ္တာ **ဉာယပ္ပဋိပန္နော** ။

ယထာ ပဋိပန္နာ သာမီစိပ္ပဋိပန္နာရဟာ ဟောန္တိ, တထာ ပဋိပန္နတ္တာ **သာမီစိပ္ပဋိပန္နော** ။

၁၅၆. ယဒိဒန္တိ ယာနိ ဣမာနိ။ **စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ** တိ ယုဂဠဝသေန ပဌမမဂ္ဂဋ္ဌော ဖလဋ္ဌောတိ ဣဒမေကံ ယုဂဠန္တိ ဧဝံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂဠာနိ ဟောန္တိ။ **အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ** တိ ပုရိသပုဂ္ဂလဝသေန ဧကော ပဌမမဂ္ဂဋ္ဌော ဧကော ဖလဋ္ဌောတိ ဣမိနာ နယေန အဋ္ဌေဝ ပုရိသပုဂ္ဂလာ ဟောန္တိ ။ ဧတ္ထ စ ပုရိသောတိ ဝါ ပုဂ္ဂလောတိ ဝါ ဧကတ္ထာနိ ဧတာနိ ပဒါနိ။ ဝေနေယျဝသေန ပနေတံ ဝုတ္တံ။ **ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော** တိ ယာနိမာနိ ယုဂဝသေန စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ, ပါဋိဧက္ကတော အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ, ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, အာဟုနေယျောတိ အာဒီသု အာနေတွာ ဟုနိတဗ္ဗန္တိ အာဟုနံ, ဒူရတောပိ အာနေတွာ သီလဝန္တေသု ဒာတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ စတုန္နံ ပစ္စယာနမေတမဓိဝစနံ။ တံ အာဟုနံ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ ယုတ္တော တဿ မဟပ္ဖလကရဏတောတိ **အာဟုနေယျော** ။ အထ တ ဒူရတောပိ အာဂန္တွာ သဗ္ဗသာပတေယျမ္ပိ ဧတ္ထ ဟုနိတဗ္ဗန္တိ အာဟဝနီယော။ သက္ကာဒီနမ္ပိ တ အာဟဝနံ အရဟတီတိ အာဟဝနီယော။ ယော စာယံ ဗြာဟ္မဏာနံ အာဟဝနီယော နာမ အဂ္ဂိ, ယတ္ထ ဟုတံ မဟပ္ဖလန္တိ တေသံ လဒ္ဓိ။ သစေ ဟုတဿ မဟပ္ဖလတာယ အာဟဝနီယော, သင်္ဃောဝ အာဟဝနီယော။ သင်္ဃေ ဟုတဉှိ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ။ ယထာဟ –

''ယော စ ဝဿသတံ ဇန္တု၊ အဂ္ဂိံ ပရိစရေ ဝနေ။
ဧကဉ္စ ဘာဝိတတ္တာနံ၊ မုဟုတ္တမပိ ပူဇယေ။
သာယေဝ ပူဇနာ သေယျော၊ ယဉ္စေ ဝဿသတံ ဟုတ''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၁၀၇)။

တဒေတံ နိကာယန္တရေ အာဟဝနီယောတိ ပဒံ ဣဓ အာဟုနေယျောတိ ဣမိနာ ပဒေန အတ္ထတော ဧကံ။ ဗျဉ္ဇနတော ပနေတ္ထ ကိဉ္စိမတ္တမေဝ နာနံ။ ဣတိ **အာဟုနေယျော** ။

ပာဟုနေယျော တိ ဧတ္ထ ပန ပာဟုနံ ဝုစ္စတိ ဒိသာဝိဒိသတော အာဂတာနံ ပိယမနာပါနံ ဉာတိမိတ္တာနမတ္ထာယ သက္ကာရေန ပဋိယတ္တံ အာဂန္တုကဒါနံ။ တမ္ပိ ဌပေတွာ တေ တထာရူပေ ပာဟုနကေ သင်္ဃဿေဝ ဒာတုံ ယုတ္တံ, သင်္ဃောဝ တံ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ ယုတ္တော။ သင်္ဃသဒိသော ဟိ ပာဟုနကော နတ္ထိ။ တထာ ဟေသ ဧကဗုဒ္ဓန္တရေ စ ဒိဿတိ, အဗ္ဗောကိဏ္ဏဉ္စ ပိယမနာပတ္တကရေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတောတိ။ ဧဝံ ပာဟုနမဿ ဒာတုံ ယုတ္တံ ပာဟုန

ဋ္ဌ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ ယုတ္တောတိ ဟဟုနေယျော။ ယေသံ ပန ဟဟဝနီယောတိ ဟဋ္ဌိ, တေသံ ယသ္မာ သင္ဃော ပုဗ္ဗကာရမ ရပဟတိ, တသ္မာ သဗ္ဗပဌမံ အာနေတွာ တတ္ထေ ဟုနိတဗ္ဗန္တိ ဟဟဝနီယော။ သဗ္ဗပ္ပကာရေန တ အာဟဝနမရဟတီတိ ဟဟဝနီယော။ သ္ဝာယမိဓ တေနေဝ အတ္ထေန ဟဟုနေယျောတိ ဝုစ္စတိ။

ဒက္ခိဏာတိ ပန ပရလောကံ သဒ္ဒဟိတွာ ဒာတဗ္ဗဒာနံ ဝုစ္စတိ။ တံ ဒက္ခိဏံ အရဟတိ, ဒက္ခိဏာယ တ ဟိတော ယသ္မာ နံ မဟပ္ဖလကရဏတာယ ဝိသောဓေတီတိ **ဒက္ခိဏေယျော** ။

ဥဘော ဟတ္ထေ သိရသ္မိံ ပတိဋ္ဌပေတွာ သဗ္ဗလောကေန ကယိရမာနံ အဉ္ဇလိကမ္မံ အရဟတီတိ **အဉ္ဇလိကရဏီ ယော**။

အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ တိ သဗ္ဗလောကဿ အသဒိသံ ပုညဝိရူဟနဋ္ဌာနံ။ ယထာ ဟိ ရညော တ အမစ္စဿ တ သာလီနံ တ ယတနံ တ ဝိရူဟနဋ္ဌာနံ ရညော သာလိက္ခေတ္တံ ရညော ယဝက္ခေတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ သင္ဃော သဗ္ဗလောကဿ ပုညာနံ ဝိရူဟနဋ္ဌာနံ။ သင္ဃံ နိဿာယ ဟိ လောကဿ နာနပ္ပကာရဟိတသုခသံဝတ္တနိ ကာနိ ပုညာနိ ဝိရူဟန္တိ။ တသ္မာ သင္ဃော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာတိ။

၁၅၇. ဧဝံ သုပ္ပဋိပန္နတာဒိဘေဒေ သင္ဃဂုဏေ အနုဿရတော နေဝ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ န ဒေါသ။ပေ။ န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ ဥဇုဂတမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတိ သင္ ဃံ အာရဗ္ဘာတိ (အ. နိ. ၆.၁၀) ပုရိမနယေနေဝ ဝိက္ခမ္ဘိတနီဝရဏဿ ဧကက္ခဏေ ဈာနင်္ဂါနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ သင္ဃဂု ဏာနံ ပန ဂမ္ဘီရတာယ နာနပ္ပကာရဂုဏာနုဿရဏာဓိမုတ္တတာယ တ အပ္ပနံ အပ္ပတွာ ဥပစာရပ္ပတ္တမေဝ ဈာနံ ဟော တိ။ တဒေတံ သင္ဃဂုဏာနုဿရဏဝသေန ဥပ္ပန္နတ္တာ သင္ဃာနုဿတိစ္စေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

ဣမဉ္စ ပန သင္ဃာနုဿတိံ အနုယုတ္တော ဘိက္ခု သင္ဃေ သဂါရဝေါ ဟောတိ သပ္ပတိဿော။ သဒ္ဓါဒိဝေပုလ္လံ အဓိဂစ္ဆတိ, ပီတိပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဟောတိ, ဘယဘေရဝသဟော, ဒုက္ခာဓိဝါသနသမတ္ထော, သင္ဃေန သံဝ သသညံ ပဋိလဘတိ။ သင္ဃဂုဏာနုဿတိယာ အဇ္ဈာဝုတ္ထဉ္စဿ သရီရံ သန္နိပတိတသင္ဃမိဝ ဥပေါသထာဂါရံ ပူ ဇာရဟံ ဟောတိ, သင္ဃဂုဏာဓိဂမာယ စိတ္တံ နမတိ, ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုသမာယောဂေ စဿ သမ္မုခါ သင္ဃံ ပဿ တော ဝိယ ဟိရောတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌာတိ, ဥတ္တရိ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ပန သုဂတိပရာယနော ဟောတိ။

> တသ္မာ ဟဝေ အပ္ပမာဒံ, ကယိရာထ သုမေဓသော။
> ဧဝံ မဟာနုဘာဝါယ, သင္ဃာနုဿတိယာ သဒာတိ။

ဣဒံ သင္ဃာနုဿတိယံ ဝိတ္ထာရကထာမုခံ။

၄. သီလာနုဿတိကထာ

၁၅၈. သီလာနုဿတိံ ဘာဝေတုကာမေန ပန ရဟောဂတေန ပဋိသလ္လီနေန ''အဟော ဝတ မေ သီလာနိ အခဏ္ဍာနိ အစ္ဆိဒ္ဒါနိ အသဗလာနိ အကမ္မာသာနိ ဘုဇိဿာနိ ဝိညုပ္ပသတ္ထာနိ အပရာမဋ္ဌာနိ သမာဓိသံဝတ္တနိကာနီ''တိ (အ. နိ. ၆.၁၀) ဧဝံ အခဏ္ဍတာဒိဂုဏဝသေန အတ္တနော သီလာနိ အနုဿရိတဗ္ဗာနိ။ တာနိ စ ဂဟဋ္ဌေန ဂဟဋ္ဌသီလာနိ, ပဗ္ဗဇိ တေန ပဗ္ဗဇိတသီလာနိ။

ဂဟဋ္ဌသီလာနိ တ ဟောန္တု ပဗ္ဗဇိတသီလာနိ တ, ယေသံ အာဒိမ္ဟိ တ အန္တေ တ ဧကမ္ပိ န ဘိန္နံ, တာနိ ပရိယန္တ တေ ဆိန္နသာဋကော ဝိယ န ခဏ္ဍာနီတိ **အခဏ္ဍာနိ** ။ ယေသံ ဝေမဇ္ဈေ ဧကမ္ပိ န ဘိန္နံ, တာနိ မဇ္ဈေ ဝိနိဝိဒ္ဓသာဋကော ဝိယ န ဆိဒ္ဒါနီတိ **အစ္ဆိဒ္ဒါနိ** ။ ယေသံ ပဋိပါဋိယာ ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ န ဘိန္နာနိ, တာနိ ပိဋ္ဌိယာ ဝါ ကုစ္ဆိယာ ဝါ ဥဋ္ဌိ တေန ဒီဃဝဋ္ဋာဒိသဏ္ဌာနေန ဝိသဘာဂဝဏ္ဏေန ကာဠရတ္တာဒီနံ အညတရသရီရဝဏ္ဏာ ကာဠီ ဝိယ န သဗလာနီတိ **အသဗလာနိ**။ ယာနိ အန္တရန္တရာ န ဘိန္နာနိ, တာနိ ဝိသဘာဂဗိန္ဒုဝိစိတ္ရာ ကာဠီ ဝိယ န ကမ္မာသာနီတိ **အကမ္မာသာနိ** ။ အ ဝိသေသေန တ သဗ္ဗာနိပိ သတ္တဝိဓေန မေထုနသံယောဂေန ကောဓုပနာဟာဒီဟိ စ ပာပဓမ္မေဟိ အနုပဟတတ္တာ အခဏ္ဍ

ဉာနို အစ္ဆိဒ္ဒါနို အသဗလာနို အကမ္မာသာနိ။ တာနိယေဝ တဏှာဟာအသဗ္ဗတော မောစေတွာ ဘုဇိဿဘာဝကရဏေ
န **ဘုဇိဿာနိ** ။ ဗုဒ္ဓာဒီဟိ ဝိညူဟိ ပသတ္ထတ္တာ **ဝိညုပ္ပသတ္ထာနိ** ။ တဏှာဟာဒိဋ္ဌီဟိ အပရာမဋ္ဌတာယ ကေနစိ တ
အယံ တေ သီလေသု ဒေါသောတိ ဧဝံ ပရာမဋ္ဌုံ အသက္ကုဏေယျတာယ **အပရာမဋ္ဌာနိ** ။ ဥပစာရသမာဓိံ အပ္ပနာသမာဓိံ
တ, အထ တ ပန မဂ္ဂသမာဓိံ ဖလသမာဓိဉ္စာပိ သံဝတ္တေန္တီတိ **သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ** ။

၁၅၉. ဧဝံ အခဏ္ဍတာဒိဂုဏဝသေန အတ္တနော သီလာနိ အနုဿရတော နေဝသ္သ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ
စိတ္တံ ဟောတိ။ န ဒေါသ။ပေ.။ န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ ဥဇုဂတမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟော
တိ, သီလံ အာရဗ္ဘာတိ ပုရိမနယေနေဝ ဝိက္ခမ္ဘိတနီဝရဏဿ ဧကက္ခဏေ ဈာနင်္ဂါနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ သီလဂုဏာနံ ပန
ဂမ္ဘီရတာယ နာနပ္ပကာရဂုဏာနုဿရဏာဓိမုတ္တတာယ တ အပ္ပနံ အပ္ပတွာ ဥပစာရပ္ပတ္တမေဝ ဈာနံ ဟောတိ။ တ
ဒေတံ သီလဂုဏာနုဿရဏဝသေန ဥပ္ပန္နတ္တာ သီလာနုဿတိစ္စေဝ သင်္ခ ဂစ္ဆတိ။

ဣမဉ္စ ပန သီလာနုဿတိံ အနုယုတ္တော ဘိက္ခု သိက္ခာယ သဂါရဝေါ ဟောတိ သဘာဂဝုတ္တိ, ပဋိသန္ထာရေ
အပ္ပမတ္တော, အတ္တာနုဝါဒါဒိဘယဝိရဟိတော, အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ, သဒ္ဓါဒိဝေပုလ္လံ အဓိဂစ္
ဆတိ, ပီတိပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဟောတိ။ ဥတ္တရိ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ပန သုဂတိပရာယနော ဟောတိ။

> တသ္မာ ဟဝေ အပ္ပမာဒံ၊ ကယိရာထ သုမေဓသော။
> ဧဝံ မဟာနုဘာဝါယ၊ သီလာနုဿတိယာ သဒါတိ။

ဣဒံ သီလာနုဿတိယံ ဝိတ္ထာရကထာမုခံ။

၅. စာဂါနုဿတိကထာ

၁၆၀. စာဂါနုဿတိံ ဘာဝေတုကာမေန ပန ပကတိယာ စာဂါဓိမုတ္တေန နိစ္စပ္ပဝတ္တဒါနသံဝိဘာဂေန ဘဝိတဗ္
ဗံ။ အထ ဝါ ပန ဘာဝနံ အာရဘန္တေန ဣတော ဒါနိ ပဘုတိ သတိ ပဋိဂ္ဂါဟကေ အန္တမသော ကောလောပမတ္တမ္ပိ
ဒါနံ အဒတွာ န ဘုဉ္ဇိဿာမီတိ သမာဒါနံ ကတွာ တံဒိဝသံ ဂုဏဝိသိဋ္ဌေသု ပဋိဂ္ဂါဟကေသု ယထာသတ္တိ ယထာဗလံ
ဒါနံ ဒတွာ တတ္ထ နိမိတ္တံ ဂဏှိတွာ ရဟောဂတေန ပဋိသလ္လီနေန "လာဘာ ဝတ မေ သုလဒ္ဓံ ဝတ မေ, ယောဟံ
မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတာယ ပဇာယ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ ဝိဟရာမိ မုတ္တစာဂေါ ပယတပာဏိ ဝေါဿဂ္ဂရ
တော ယာစယောဂေါ ဒါနသံဝိဘာဂရတော"တိ ဧဝံ ဝိဂတမလမစ္ဆေရတာဒိဂုဏဝသေန အတ္တနော စာဂေါ အနုဿရိတဗ္
ဗော။

တတ္ထ **လာဘာ ဝတ မေ**တိ မယှံ ဝတ လာဘာ, ယေ ဣမေ "အာယုံ ခေါ ပန ဒတွာ အာယုဿ ဘာဂီ ဟောတိ ဒိ
ဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ" ဣတိ (အ. နိ. ၅.၃၇) စ, "ဒဒံ ပိယော ဟောတိ ဘဇန္တိ နံ ဗဟူ" ဣတိ (အ. နိ. ၅.၃၄) စ, "ဒ
ဒမာနော ပိယော ဟောတိ, သတံ ဓမ္မံ အနုက္ကမံ" ဣတိ (အ. နိ. ၅.၃၅) စ ဧဝမာဒီဟိ နယေဟိ ဘဂဝတာ အဝဏ္ဏိတာ
လာဘာ သံဝဏ္ဏိတာ, တေ မယှံ အဝဿံ ဘာဂိနောတိ အဓိပ္ပာယော။ **သုလဒ္ဓံ ဝတ မေ** တိ ယံ မယာ ဣဒံ သာသနံ မနု
ဿတ္တံ ဝါ လဒ္ဓံ, တံ သုလဒ္ဓံ ဝတ မေ။ ကသ္မာ ? ယောဟံ မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတာယ ပဇာယ။ပေ.။ ဒါနသံဝိဘာဂရ
တောတိ။

တတ္ထ **မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတာယာ**တိ မစ္ဆေရမလေန အဘိဘူတာယ။ **ပဇာယာ**တိ ပဇာယနဝသေန သတ္တာ ဝု
စ္စန္တိ။ တသ္မာ အတ္တနော သမ္ပတ္တီနံ ပရသာဓာရဏဘာဝမသဟနလက္ခဏေန စိတ္တဿ ပဘဿရဘာဝဒူသကာနံ
ကဏှဓမ္မာနံ အညတရေန မစ္ဆေရမလေန အဘိဘူတေသု သတ္တေသူတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ **ဝိဂတမလမစ္ဆေရေနာ**တိ အညေသမ္ပိ ရာဂဒေါသာဒိမလာနဉ္စေဝ မစ္ဆေရဿ စ ဝိဂတတ္တာ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန။ **စေတသာ ဝိဟရာမီ**တိ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရစိတ္တော ဟုတွာ ဝသာမီတိ အတ္ထော။ သုတ္တေသု ပန မဟာနာမသက္ကဿ သော
တာပန္နဿ သတော နိဿယဝိဟာရံ ပုစ္ဆတော နိဿယဝိဟာရဝသေန ဒေသိတတ္တာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသာမီတိ ဝု
တ္တံ။ တတ္ထ အဘိဘဝိတွာ ဝသာမီတိ အတ္ထော။

မုတ္တစာဂေတိ ဝိဿဋ္ဌစာဂေ။ **ပယတပာဏီ**တိ ပရိသုဒ္ဓဟတ္ထော။ သက္ကစ္စံ သဟတ္ထာ ဒေယျဓမ္မံ အတုံ သအ ဓောတဟတ္ထောယေဝာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝေဿဂ္ဂရတော** တိ ဝေဿဇ္ဇနံ ဝေဿဂ္ဂေါ, ပရိစ္စာဂေါတိ အတ္ထော။ တသ္မိံ ဝေဿဂ္ဂေ သတတာဘိယောဂဝသေန ရတောတိ ဝေဿဂ္ဂရတော။ **ယာစယောဂေ**တိ ယံ ယံ ပရေ ယာစန္တိ, တဿ တဿ အနုစ္စော ယာစနယောဂေါတိ အတ္ထော။ ယာဇယောဂေါတိပိ ပာဌော။ ယဇနသင်္ခါ တေန ယာဇေန ယုတ္တောတိ အတ္ထော။ **ဒါနသံဝိဘာဂရတော**တိ ဒါနေ စ သံဝိဘာဂေ စ ရတော။ အဟဉှိ ဒါနဉ္စ ဒေမိ, အတ္တနာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတောပိ စ သံဝိဘာဂံ ကရောမိ, ဥဘယေဝ စသ္မိံ ဥဘယေ ရတောတိ ဧဝံ အနုဿရတီတိ အတ္ထော။

၁၆၁. တဿေဝံ ဝိဂတမလမစ္ဆေရတာဒိဂုဏဝသေန အတ္တနော စာဂံ အနုဿရတော နေဝ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ န ဒေါသ။ပေ။ န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ ဥဇုဂတမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတိ စာဂံ အာရဗ္ဘာတိ (အ. နိ. ၅.၁၀) ပုရိမနယေနေဝ ဝိက္ခမ္ဘိတနီဝရဏဿ ဧကက္ခဏေ ဈာနင်္ဂါနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ စာဂဂုဏာနံ ပန ဂမ္ဘီရတာယ နာနပ္ပကာရစာဂဂုဏာနုဿရဏာဓိမုတ္တတာယ ဝါ အပ္ပနံ အပ္ပတွာ ဥပစာရပ္ပတ္တမေဝ ဈာနံ ဟောတိ။ တဒေတံ စာဂဂုဏာနုဿရဏဝသေန ဥပ္ပန္နတ္တာ စာဂါနုဿတိစ္စေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

ဣမဉ္စ ပန စာဂါနုဿတိံ အနုယုတ္တော ဘိက္ခု ဘိယျောသော မတ္တာယ စာဂါဓိမုတ္တော ဟောတိ, အလောဘဇ္ဈာသယော, မေတ္တာယ အနုလောမကာရီ, ဝိသာရဒေါ, ပီတိပါမောဇ္ဇဗဟုလော, ဥတ္တရိ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ပန သုဂတိပရာယနော ဟောတိ။

> တသ္မာ ဟဝေ အပ္ပမာဒံ၊ ကယိရာထ သုမေဓသော။
> ဧဝံ မဟာနုဘာဝါယ၊ စာဂါနုဿတိယာ သဒါတိ။

ဣဒံ စာဂါနုဿတိယံ ဝိတ္ထာရကထာမုခံ။

၆. ဒေဝတာနုဿတိကထာ

၁၆၂. ဒေဝတာနုဿတိံ ဘာဝေတုကာမေန ပန အရိယမဂ္ဂဝသေန သမုဒာဂတေဟိ သဒ္ဓါဒီဟိ ဂုဏေဟိ သမန္နာဂတေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ တတော ရဟောဂတေန ပဋိသလ္လီနေန "သန္တိ ဒေဝါ စာတုမဟာရာဇိကာ, သန္တိ ဒေဝါ တာဝတိံသာ, ယာမာ, တုသိတာ, နိမ္မာနရတိနော, ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနော, သန္တိ ဒေဝါ ဗြဟ္မကာယိကာ, သန္တိ ဒေဝါ တတုတ္တရိ, ယထာရူပါယ သဒ္ဓါယ သမန္နာဂတာ တာ ဒေဝတာ ဣတော စုတာ တတ္ထ ဥပပန္နာ, မယှမ္ပိ တထာရူပါ သဒ္ဓါ သံဝိဇ္ဇတိ။ ယထာရူပေန သီလေန။ ယထာရူပေန သုတေန။ ယထာရူပေန စာဂေန။ ယထာရူပါယ ပညာယ သမန္နာဂတာ တာ ဒေဝတာ ဣတော စုတာ တတ္ထ ဥပပန္နာ, မယှမ္ပိ တထာရူပါ ပညာ သံဝိဇ္ဇတီ"တိ (အ. နိ. ၆.၁၀) ဧဝံ ဒေဝတာ သက္ခိဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ အတ္တနော သဒ္ဓါဒိဂုဏာ အနုဿရိတဗ္ဗာ။

သုတ္တေ ပန ယသ္မိံ မဟာနာမ သမယေ အရိယသာဝကော အတ္တနော စ တာသဉ္စ ဒေဝတာနံ သဒ္ဓဉ္စ သီလဉ္စ သုတဉ္စ စာဂဉ္စ ပညဉ္စ အနုဿရတိ, နေဝဿ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စာပိ ဝုတ္တံ, အထ ခော တံ သက္ခိဋ္ဌာနေ ဌပေတဗ္ဗဒေဝတာနံ အတ္တနော သဒ္ဓါဒီဟိ သမာနဂုဏဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဋ္ဌကထာယဉှိ ဒေဝတာ သက္ခိဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ အတ္တနော ဂုဏေ အနုဿရတီတိ ဒဠှံ ကတွာ ဝုတ္တံ။

၁၆၃. တသ္မာ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဒေဝတာနံ ဂုဏေ အနုဿရိတွာ အပရဘာဂေ အတ္တနော သံဝိဇ္ဇမာနေ သဒ္ဓါဒိဂုဏေ အနုဿရတော စဿ နေဝ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ န ဒေါသ။ပေ။ န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, ဥဇုဂတမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတိ ဒေဝတာ အာရဗ္ဘာတိ (အ. နိ. ၆.၁၀) ပုရိမနယေနေဝ ဝိက္ခမ္ဘိတနီဝရဏဿ ဧကက္ခဏေ ဈာနင်္ဂါနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ သဒ္ဓါဒိဂုဏာနံ ပန ဂမ္ဘီရတာယ နာနပ္ပကာရဂုဏာနုဿရဏာဓိမုတ္တတာယ ဝါ အပ္ပနံ အပ္ပတွာ ဥပစာရပ္ပတ္တမေဝ ဈာနံ ဟောတိ။ တဒေတံ ဒေဝတာနံ ဂုဏသဒိသသဒ္ဓါဒိဂုဏာနုဿရဏဝသေန ဒေဝတာနုဿတိစ္စေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

ဣမဋ္ဌ ပန ဒေဝတာနုဿတိံ အနုယုတ္တော ဘိက္ခု ဒေဝတာနံ ပိယော ဟောတိ မနာပေါ, ဘိယျောသော မတ္တာယ သဒ္ဓါဒိဝေပုလ္လံ အဓိဂစ္ဆတိ, ပီတိပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဝိဟရတိ။ ဥတ္တရိ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ပန သုဂတိပရာယနော ဟောတိ။

> တသ္မာ ဟဝေ အပ္ပမာဒံ၊ ကယိရာထ သုမေဓသော။
> ဧဝံ မဟာနုဘာဝါယ၊ ဒေဝတာနုဿတိယာ သဒါတိ။

ဣဒံ ဒေဝတာနုဿတိယံ ဝိတ္ထာရကထာမုခံ။

ပကိဏ္ဏကကထာ

၁၆၄. ယံ ပန ဣတောသံ ဝိတ္ထာရဒေသနာယံ "ဥဇုဂတမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတိ တထာဂတံ အာရဗ္ဘ"တိအာဒီနိ ဝတွာ "ဥဇုဂတစိတ္တော ခေါ ပန, မဟာနာမ, အရိယသာဝကော လဘတိ အတ္ထဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မူပသံဟိတံ ပါမောဇ္ဇံ, ပမုဒိတဿ ပီတိ ဇာယတီ"တိ (အ. နိ. ၆.၁၀) ဝုတ္တံ, တတ္ထ ဣတိပိ သော ဘဂဝါတိအာဒီနံ အတ္ထံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နံ တုဋ္ဌိံ သန္ဓာယ **လဘတိ အတ္ထဝေဒ**န္တိ ဝုတ္တံ။ ပါဠိံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နံ တုဋ္ဌိံ သန္ဓာယ **လဘတိ ဓမ္မဝေဒံ**။ ဥဘယဝသေန **လဘတိ ဓမ္မူပသံဟိတံ ပါမောဇ္ဇ**န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယဉ္စ ဒေဝတာနုဿတိယံ ဒေဝတာ အာရဗ္ဘာတိ ဝုတ္တံ, တံ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဒေဝတာ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တစိတ္တဝသေန ဒေဝတာဂုဏသဒိသေ တ ဒေဝတာဘာဝနိပ္ဖာဒကေ ဂုဏေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တစိတ္တဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၆၅. ဣမာ ပန ဆ အနုဿတိယော အရိယသာဝကာနညေဝ ဣဇ္ဈန္တိ။ တေသံ ဟိ ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃဂုဏာ ပါကဋာ ဟောန္တိ။ တေ စ အခဏ္ဍတာဒိဂုဏေဟိ သီလေဟိ, ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စာဂေန, မဟာနုဘာဝါနံ ဒေဝတာနံ ဂုဏသဒိသေဟိ သဒ္ဓါဒိဂုဏေဟိ သမန္နာဂတာ။ မဟာနာမသုတ္တေ (အ. နိ. ၆.၁၀) စ သောတာပန္နဿ နိဿယဝိဟာရံ ပုဋ္ဌေန ဘဂဝတာ သောတာပန္နဿ နိဿယဝိဟာရဒဿနတ္ထမေဝ ဧတာ ဝိတ္ထာရတော ကထိတာ။

ဂေဓသုတ္တေပိ "ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ, ဣတိပိ သော ဘဂဝါ။ပေ။ ဥဇုဂတမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတိ နိက္ခန္တံ မုတ္တံ ဝုဋ္ဌိတံ ဂေဓမှာ။ ဂေဓောတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နေတံ ကာမဂုဏာနမဓိဝစနံ။ ဣဒမ္ပိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အာရမ္မဏံ ကရိတွာ ဧဝမိဓေကစ္စေ သတ္တာ ဝိသုဇ္ဈန္တီ"တိ (အ. နိ. ၆.၂၅) ဧဝံ အရိယသာဝကဿ အနုဿတိဝသေန စိတ္တံ ဝိသောဓေတွာ ဥတ္တရိ ပရမတ္ထဝိသုဒ္ဓိအဓိဂမတ္ထာယ ကထိတာ။

အာယသ္မတာ မဟာကစ္စာနေန ဒေသိတေ သမ္ဗာဓောကာသသုတ္တေပိ "အစ္ဆရိယံ, အာဝုသော, အဗ္ဘုတံ, အာဝုသော, ယာဝဉ္စိဒံ တေန ဘဂဝတာ ဇာနတာ ပဿတာ အရဟတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန သမ္ဗာဓေ ဩကာသာဓိဂမော အနုဗုဒ္ဓေါ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ။ပေ။ နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကိရိယာယ ယဒိဒံ ဆ အနုဿတိဋ္ဌာနာနိ။ ကတမာနိ ဆ? ဣဓာဝုသော, အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ။ပေ။ ဧဝမိဓေကစ္စေ သတ္တာ ဝိသုဒ္ဓိဓမ္မာ ဘဝန္တီ"တိ (အ. နိ. ၆.၂၆) ဧဝံ အရိယသာဝကဿေဝ ပရမတ္ထဝိသုဒ္ဓိဓမ္မတာယ ဩကာသာဓိဂမဝသေန ကထိတာ။

ဥပေါသထသုတ္တေပိ "ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, အရိယူပေါသထော ဟောတိ? ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ, ဝိသာခေ, စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။ ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတီ"တိ (အ. နိ. ၃.၇၁) ဧဝံ အရိယသာဝကဿေဝ ဥပေါသထံ ဥပဝသတော စိတ္တဝိသောဓနကမ္မဋ္ဌာနဝသေန ဥပေါသထဿ မဟပ္ဖလဘာဝဒဿနတ္ထံ ကထိတာ။

ဧကာဒသနိပါတေပိ "သဒ္ဓေါ ခေါ, မဟာနာမ, အာရာဓကော ဟောတိ, နော အဿဒ္ဓေါ။ အာရဒ္ဓဝီရိယော, ဥပဋ္ဌိတဿတိ, သမာဟိတော, ပညဝါ, မဟာနာမ , အာရာဓကော ဟောတိ, နော ဒုပ္ပညော။ ဣမေသု ခေါ တွံ, မဟာနာမ, ပဉ္စသု ဓမ္မေသု ပတိဋ္ဌာယ ဆ ဓမ္မေ ဥတ္တရိ ဘာဝေယျာသိ။ ဣဓ တွံ, မဟာနာမ, တထာဂတံ အနုဿရေယျာသိ ဣတိပိ

သော ဘဂဝတ''တိ (အ. နိ. ၁၁.၁၁) ဇံ အရိယသာဝကဿေဝ ''တေသံ နော, ဘန္တေ, နာနာဝိဟာရေန ဝိဟရတံ ကေနဿ ဝိဟာရေန ဝိဟရိတဗ္ဗ''န္တိ ပုစ္ဆတော ဝိဟာရဒဿနတ္ထံ ကထိတာ။

၁၆၆. ဇံ သန္တေပိ ပရိသုဒ္ဓသီလာဒိဂုဏာသမန္နာဂတေန ပုထုဇ္ဇနေနာပိ မနသိ ကာတဗ္ဗာ။ အနုဿဝဝသေနာပိ ဟိ ဗုဒ္ဓါဒီနံ ဂုဏေ အနုဿရတော စိတ္တံ ပသီဒတိယေဝ။ ယဿာနုဘာဝေန နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ဥဠာရပာမောဇ္ဇော ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ အရဟတ္တံယေဝ သစ္ဆိကရေယျ ကဋအန္ဓကာရဝါသီ **ဖုဿဒေဝတ္ထေရော** ဝိယ။

သော ကိရာယသ္မာ မာရေန နိမ္မိတံ ဗုဒ္ဓရူပံ ဒိသွာ ''အယံ တာဝ သရာဂဒောသမောဟော ဇံ သောဘတိ, ကထံ နု ခော ဘဂဝါ န သောဘတိ, သော ဟိ သဗ္ဗသော ဝီတရာဂဒောသမောဟော''တိ ဗုဒ္ဓါရမ္မဏံ ပီတိံ ပဋိလဘိတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏီတိ။

ဣတိ သာဓုဇနပါမောဇ္ဇတ္ထာယ ကတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ

သမာဓိဘာဝနာဓိကာရေ

ဆအနုဿတိနိဒ္ဒေသော နာမ

သတ္တမော ပရိစ္ဆေဒေါ။

၈. အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသော

မရဏဿတိကထာ

၁၆၇. ဣဒါနိ ဣတော အနန္တရာယ မရဏဿတိယာ ဘာဝနာနိဒ္ဒေသော အနုပ္ပတ္တော။ တတ္ထ **မရဏန္တိ** ဧကဘဝပရိယာပန္နဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒော။ ယံ ပနေတံ အရဟန္တာနံ ဝဋ္ဋဒုက္ခသမုစ္ဆေဒသင်္ခါတံ **သမုစ္ဆေဒမရဏံ,** သင်္ခါရာနံ ခဏဘင်္ဂသင်္ခါတံ **ခဏိကမရဏံ,** ရုက္ခော မတော လောဟံ မတန္တိအာဒီသု **သမ္မုတိမရဏဉ္စ,** န တံ ဣဓ အဓိပ္ပေတံ။

ယမ္ပိ စေတံ အဓိပ္ပေတံ, တံ ကာလမရဏံ အကာလမရဏန္တိ ဒုဝိဓံ ဟောတိ။ တတ္ထ ကာလမရဏံ ပုညက္ခယေန တ အာယုက္ခယေန တ ဥဘယက္ခယေန တ ဟောတိ။ အကာလမရဏံ ကမ္မုပစ္ဆေဒကကမ္မဝသေန။

တတ္ထ ယံ ဝိဇ္ဇမာနာယပိ အာယုသန္တာနဇနကပစ္စယသမ္ပတ္တိယာ ကေဝလံ ပဋိသန္ဓိဇနကဿ ကမ္မဿ ဝိပက္ကဝိပါကတ္တာ မရဏံ ဟောတိ, ဣဒံ **ပုညက္ခယေန မရဏံ** နာမ။ ယံ ဂတိကာလာဟာရာဒိသမ္ပတ္တိယာ အဘာဝေန အဇ္ဇတန ကာလပုရိသာနံ ဝိယ ဝဿသတမတ္တပရိမာဏဿ အာယုနော ခယဝသေန မရဏံ ဟောတိ, ဣဒံ **အာယုက္ခယေန မရဏံ** နာမ။ ယံ ပန ဒူသီမာရကလာဗုရာဇာဒီနံ ဝိယ တင်္ခဏညေဝ ဌာနာစာဝနသမတ္ထေန ကမ္မုနာ ဥပစ္ဆိန္နသန္တာနာနံ, ပုရိမကမ္မဝသေန တ သတ္တဟရဏာဒီဟိ ဥပက္ကမေဟိ ဥပစ္ဆိဇ္ဇမာနသန္တာနာနံ မရဏံ ဟောတိ, ဣဒံ **အကာလမရဏံ** နာမ။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒေန သင်္ဂဟိတံ။ ဣတိ ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒသင်္ခါတဿ မရဏဿ သရဏံ မရဏဿတိ။

၁၆၈. တံ ဘာဝေတုကာမေန ရဟောဂတေန ပဋိသလ္လီနေန “မရဏံ ဘဝိဿတိ, ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဥပစ္ဆိဇ္ဇိဿတီ”တိ တ, “မရဏံ မရဏ”န္တိ တ ယောနိသော မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ အယောနိသော ပဝတ္တယတော ဟိ ဣဋ္ဌဇနမရဏာနုဿရဏေ သောကော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိဇာတမာတုယာ ပိယပုတ္တမရဏာနုဿရဏေ ဝိယ။ အနိဋ္ဌဇနမရဏာနုဿရဏေ ပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေရီနံ ဝေရိမရဏာနုဿရဏေ ဝိယ။ မဇ္ဈတ္တဇနမရဏာနုဿရဏေ သံဝေဂေါ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ မတကဠေဝရဒဿနေ ဆဝဍာဟကဿ ဝိယ။ အတ္တနော မရဏာနုဿရဏေ သန္တာသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥက္ခိတ္တာသိကံ ဝဓကံ ဒိသွာ ဘီရုကဇာတိကဿ ဝိယ။ တဒေတံ သဗ္ဗမ္ပိ သတိသံဝေဂဉာဏဝိရဟတော ဟောတိ။ တသ္မာ တတ္ထ တတ္ထ ဟတမတသတ္တေ ဩလောကေတွာ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗသမ္ပတ္တီနံ သတ္တာနံ မတာနံ မရဏံ အာဝဇ္ဇေတွာ သတိဉ္စ သံဝေဂဉ္စ ဉာဏဉ္စ ယောဇေတွာ “မရဏံ ဘဝိဿတီ”တိအာဒိနာ နယေန မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ ဧဝံ ပဝတ္တေန္တော ဟိ ယောနိသော ပဝတ္တေတိ, ဥပါယေန ပဝတ္တေတီတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ပဝတ္တယတောယေဝ ဟိ ဧကစ္စဿ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ, မရဏာရမ္မဏာ သတိ သဏ္ဌာတိ, ဥပစာရပ္ပတ္တမေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဟောတိ။

၁၆၉. ယဿ ပန ဧတ္တာဝတာ န ဟောတိ, တေန ဝဓကပစ္စုပဋ္ဌာနတော, သမ္ပတ္တိဝိပတ္တိတော, ဥပသံဟရဏတော, ကာယဗဟုသာဓာရဏတော, အာယုဒုဗ္ဗလတော, အနိမိတ္တတော, အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒတော, ခဏပရိတ္တတောတိ ဣမေဟိ အဋ္ဌဟာကာရေဟိ မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ **ဝဓကပစ္စုပဋ္ဌာနတော**တိ ဝဓကဿ ဝိယ ပစ္စုပဋ္ဌာနတော။ ယထာ ဟိ ဣမဿ သီသံ ဆိန္ဒိဿာမီတိ အသိံ ဂဟေတွာ ဂီဝါယ စာရယမာနော ဝဓကော ပစ္စုပဋ္ဌိတောဝ ဟောတိ, ဧဝံ မရဏမ္ပိ ပစ္စုပဋ္ဌိတမေတတိ အနုဿရိတဗ္ဗံ။ ကသ္မာ? သဟ ဇာတိယာ အာဂတတော, ဇီဝိတဟရဏတော စ။ ယထာ ဟိ အဟိစ္ဆတ္တကမကုဠံ မတ္ထကေန ပံသုံ ဂဟေတွာဝ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ, ဧဝံ သတ္တာ ဇရာမရဏံ ဂဟေတွာဝ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ တထာ ဟိ နေသံ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ ဥပ္ပါဒါနန္တရမေဝ ဇရံ ပတွာ ပဗ္ဗတသိခရတော ပတိတသိလာ ဝိယ ဘိဇ္ဇတိ သဒ္ဓိံ သမ္ပယုတ္တခန္ဓေဟိ။ ဧဝံ ခဏိကမရဏံ တာဝ သဟ ဇာတိယာ အာဂတံ။ ဇာတဿ ပန အဝဿံ မရဏတော ဣဓာဓိပ္ပေတမရဏမ္ပိ သဟ ဇာတိယာ အာဂတံ။ တသ္မာ ဧသ သတ္တော ဇာတကာလတော ပဋ္ဌာယ ယထာ နာမ ဥဋ္ဌိတော သူရိယော အတ္ထာဘိမုခေါ ဂစ္ဆတေဝ,

ဂတာဂတဋ္ဌာနတော ဤသကမ္ပိ န နိဝတ္တတိ။ ယထာ တ နဒီ ပဗ္ဗတေယျာ သီဃသောတာ ဟာရဟာရိနီ သန္ဒတေဝ ဝတ္တတေဝ ဤသကမ္ပိ န နိဝတ္တတိ, ဧဝံ ဤသကမ္ပိ အနိဝတ္တမာနော မရဏာဘိမုခောဝ ယာတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

“ယမေကရတ္တိံ ပဌမံ၊ ဂဗ္ဘေ ဝသတိ မာဏဝေါ။
အဗ္ဘုဋ္ဌိတောဝ သော ယာတိ၊ သ ဂစ္ဆံ န နိဝတ္တတီ”တိ။ (ဇာ. ၁.၁၅.၃၆၃)။

ဧဝံ ဂစ္ဆတော စဿ ဂိမှာဘိတတ္တာနံ ကုန္နဒီနံ ခယော ဝိယ, ဟာတော အာပောရသာနုဂတဗန္ဓနာနံ ဒုမပ္ဖလာနံ ပတနံ ဝိယ, မုဂ္ဂရာဘိတာဠိတာနံ မတ္တိကဘာဇနာနံ ဘေဒေါ ဝိယ, သူရိယရသ္မိသမ္ဖုဋ္ဌာနံ ဥဿာဝဗိန္ဒူနံ ဝိဒ္ဓံသနံ ဝိယ စ မရဏမေဝ အာသန္နံ ဟောတိ။ တေနာဟ –

“အစ္စယန္တိ အဟောရတ္တာ၊ ဇီဝိတမုပရုဇ္ဈတိ။
အာယု ခီယတိ မစ္စာနံ၊ ကုန္နဒီနံဝ ဩဒကံ။ (သံ. နိ. ၁.၁၄၆)။

“ဖလာနမိဝ ပက္ကာနံ၊ ပာတော ပပတတော ဘယံ။
ဧဝံ ဇာတာန မစ္စာနံ၊ နိစ္စံ မရဏတော ဘယံ။

“ယထာပိ ကုမ္ဘကာရဿ၊ ကတံ မတ္တိကဘာဇနံ။
ခုဒ္ဒကဉ္စ မဟန္တဉ္စ၊ ယံ ပက္ကံ ယဉ္စ အာမကံ။
သဗ္ဗံ ဘေဒနပရိယန္တံ၊ ဧဝံ မစ္စာန ဇီဝိတံ’။ (သု. နိ. ၅၈၁-၅၈၂)။

“ဥဿာဝဝ တိဏဂ္ဂမှိ၊ သူရိယုဂ္ဂမနံ ပတိ။
ဧဝမာယု မနုဿာနံ၊ မာ မံ အမ္မ နိဝါရယာ”တိ။ (ဇာ. ၁.၁၁.၇၉)။

ဧဝံ ဥက္ခိတ္တာသိကော ဝဓကော ဝိယ သဟ ဇာတိယာ အာဂတံ ပနေတံ မရဏံ ဂီဝါယ အသိံ စာရယမာနော သော ဝဓကော ဝိယ ဇီဝိတံ ဟရတိယေဝ, န အဟရိတွာ နိဝတ္တတိ။ တသ္မာ သဟ ဇာတိယာ အာဂတတော, ဇီဝိတဟရဏတော စ ဥက္ခိတ္တာသိကော ဝဓကော ဝိယ မရဏမ္ပိ ပစ္စုပဋ္ဌိတမေဝါတိ ဧဝံ ဝဓကပစ္စုပဋ္ဌာနတော မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။

၁၇၀. သမ္ပတ္တိဝိပတ္တိတော တိ ဣဓ သမ္ပတ္တိ နာမ တာဝဒေဝ သောဘတိ, ယာဝ နံ ဝိပတ္တိ နာဘိဘဝတိ, န စ သာ သမ္ပတ္တိ နာမ အတ္ထိ, ယာ ဝိပတ္တိံ အတိက္ကမ္မ တိဋ္ဌေယျ။ တထာ ဟိ –

“သကလံ မေဒိနိံ ဘုတွာ၊ ဒတွာ ကောဋိသတံ သုခီ။
အဍ္ဎာမလကမတ္တဿ၊ အန္တေ ဣဿရတံ ဂတော။

“တေနေဝ ဒေဟဗန္ဓေန၊ ပုညမှိ ခယမာဂတေ။
မရဏာဘိမုခော သောပိ၊ အသောကော သောကမာဂတော”တိ။

အပိစ သဗ္ဗံ အာရောဂျံ ဗျာဓိပရိယောသာနံ, သဗ္ဗံ ယောဗ္ဗနံ ဇရာပရိယောသာနံ, သဗ္ဗံ ဇီဝိတံ မရဏပရိယော သာနံ, သဗ္ဗောယေဝ လောကသန္နိဝါသော ဇာတိယာ အနုဂတော, ဇရာယ အနုသဋော, ဗျာဓိနာ အဘိဘူတော, မရဏေန အဗ္ဘာဟတော။ တေနာဟ –

“ယထာပိ သေလာ ဝိပုလာ၊ နဘံ အာဟစ္စ ပဗ္ဗတာ။
သမန္တာ အနုပရိယေယျုံ၊ နိပ္ပောထေန္တာ စတုဒ္ဒိသာ။

“ဧဝံ ဇရာ စ မစ္စု စ၊ အဓိဝတ္တန္တိ ပါဏိနေ။
ခတ္တိယေ ဗြာဟ္မဏေ ဝေဿေ၊ သုဒ္ဒေ စဏ္ဍာလပုက္ကုသေ။
န ကိဉ္စိ ပရိဝဇ္ဇေတိ၊ သဗ္ဗမေဝါဘိမဒ္ဒတိ။

“န တတ္ထ ဟတ္ထီနံ ဘူမိ၊ န ရထာနံ န ပတ္တိယာ။
န စာပိ မန္တယုဒ္ဓေန၊ သက္ကာ ဇေတုံ ဓနေန တ”တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၃၆)။

ဧဝံ ဇီဝိတသမ္ပတ္တိယာ မရဏဝိပတ္တိပရိယောသာနတံ ဝဝတ္ထပေန္တေန သမ္ပတ္တိဝိပတ္တိတော မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။

၁၇၁. ဥပသံဟရဏတောတိ ပရေဟိ သဒ္ဓိံ အတ္တနော ဥပသံဟရဏတော။ တတ္ထ သတ္တဟာကာရေဟိ ဥပသံဟရဏတော မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ, ယသမဟတ္တတော, ပုညမဟတ္တတော, ထာမမဟတ္တတော, ဣဒ္ဓိမဟတ္တတော, ပညာမဟတ္တတော, ပစ္စေကဗုဒ္ဓတော, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတောတိ။ ကထံ? ဣဒံ မရဏံ နာမ မဟာယသာနံ မဟာပရိဝါရာနံ သမ္ပန္နဓနဝါဟနာနံ မဟာသမ္မတမန္ဓာတုမဟာသုဒဿန ဒဠှနေမိ နိမိပ္ပဘုတီနမ္ပိ ဥပရိ နိရာသင်္ကမေဝ ပတိတံ, ကိမင်္ဂ ပန မယှံ ဥပရိ န ပတိဿတိ?

မဟာယသာ ရာဇဝရာ၊ မဟာသမ္မတအာဒယော။
တေပိ မစ္စုဝသံ ပတ္တာ၊ မာဒိသေသု ကထာဝ ကာတိ။

ဧဝံ တာဝ **ယသမဟတ္တတော** အနုဿရိတဗ္ဗံ။

ကထံ ပုညမဟတ္တတော?

ဇောတိကော ဇဋိလော ဥဂ္ဂေါ၊ မေဏ္ဍကော အထ ပုဏ္ဏကော။
ဧတေ စညေ စ ယေ လောကေ၊ မဟာပုညာတိ ဝိဿုတာ။
သဗ္ဗေ မရဏမာပန္နာ၊ မာဒိသေသု ကထာဝ ကာတိ။

ဧဝံ **ပုညမဟတ္တတော** အနုဿရိတဗ္ဗံ။

ကထံ ထာမမဟတ္တတော?

ဝါသုဒေဝေါ ဗလဒေဝေါ၊ ဘီမသေနော ယုဓိဋ္ဌိလော။
စာနုရော ယော မဟာမလ္လော၊ အန္တကဿ ဝသံ ဂတာ။

ဧဝံ ထာမဗလူပေတာ၊ ဣတိ လောကမှိ ဝိဿုတာ။
ဧတေပိ မရဏံ ယာတာ၊ မာဒိသေသု ကထာဝ ကာတိ။

ဧဝံ **ထာမမဟတ္တတော** အနုဿရိတဗ္ဗံ။

ကထံ ဣဒ္ဓိမဟတ္တတော?

ပါဒင်္ဂုဋ္ဌကမတ္တေန ၊ ဝေဇယန္တမကမ္ပယိ။
ယော နာမိဒ္ဓိမတံ သေဋ္ဌော၊ ဒုတိယော အဂ္ဂသာဝကော။

သောပိ မစ္စုမုခံ ဃောရံ၊ မိဂေါ သီဟမုခံ ဝိယ။
ပဝိဋ္ဌော သဟ ဣဒ္ဓီဟိ၊ မာဒိသေသု ကထာဝ ကာတိ။

ဧဝံ **ဣဒ္ဓိမဟတ္တတော** အနုဿရိတဗ္ဗံ။

ကထံ ပညာမဟတ္တတော?

လောကနာထံ ဌပေတွာန၊ ယေ စညေ အတ္ထိ ပါဏိနော။
ပညာယ သာရိပုတ္တဿ၊ ကလံ နာဂ္ဃန္တိ သောဠသိံ။

ဧဝံ နာမ မဟာပညော၊ ပဌမော အဂ္ဂသာဝကော။
မရဏဿ ဝသံ ပတ္တော၊ မာဒိသေသု ကထာဝ ကာတိ။

ဧဝံ **ပညာမဟတ္တတော** အနုဿရိတဗ္ဗံ။

ကထံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓတော? ယေပိ တေ အတ္တနော ဉာဏဝီရိယဗလေန သဗ္ဗကိလေသသတ္တုနိမ္မထနံ ကတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ ပတ္တာ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပာ သယမ္ဘုနော, တေပိ မရဏတော န မုတ္တာ, ကုတော ပနာဟံ မုစ္စိဿာမီတိ။

တံ တံ နိမိတ္တမာဂမ္မ၊ ဝီမံသန္တာ မဟေသယော။
သယမ္ဘုဉာဏတေဇေန၊ ယေ ပတ္တာ အာသဝက္ခယံ။

ဧကစရိယနိဝါသေန၊ ခဂ္ဂသိင်္ဂသမူပမာ။
တေပိ နာတိဂတာ မစ္စုံ၊ မာဒိသေသု ကထာဝ ကာတိ။

ဧဝံ **ပစ္စေကဗုဒ္ဓတော** အနုဿရိတဗ္ဗံ။

ကထံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတော? ယောပိ သော ဘဂဝါ အသီတိအနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏဝိစိတ္တရူပကာယော သဗ္ဗာကာရပရိသုဒ္ဓသီလက္ခန္ဓာဒိဂုဏရတနသမိဒ္ဓဓမ္မကာယော ယသမဟတ္တပုညမဟတ္တထာမမဟတ္တဣဒ္ဓိမဟတ္တပညာမဟတ္တာနံ ပါရံ ဂတော အသမော အသမသမော အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ, သောပိ သလိလဝုဋ္ဌိနိပါတေန မဟာအဂ္ဂိက္ခန္ဓော ဝိယ မရဏဝုဋ္ဌိနိပါတေန ဌာနသော ဝူပသန္တော။

ဧဝံ မဟာနုဘာဝဿ၊ ယံ နာမေတံ မဟေသိနော။
န ဘယေန န လဇ္ဇာယ၊ မရဏံ ဝသမာဂတံ။

နိလ္လဇ္ဇံ ဝီတသာရဇ္ဇံ၊ သဗ္ဗသတ္တာဘိမဒ္ဒနံ။
တယိဒံ မာဒိသံ သတ္တံ၊ ကထံ နာဘိဘဝိဿတီတိ။

ဧဝံ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတော** အနုဿရိတဗ္ဗံ။

တဿေဝံ ယသမဟတ္တတာဒိသမ္ပန္နေဟိ ပရေဟိ သဒ္ဓိံ မရဏသာမညတာယ အတ္တာနံ ဥပသံဟရိတွာ တေသံ ဝိယ သတ္တဝိသေသာနံ မယှမ္ပိ မရဏံ ဘဝိဿတီတိ အနုဿရတော ဥပစာရပ္ပတ္တံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဟောတီတိ။ ဧဝံ ဥပသံဟရဏတော မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။

၁၇၂. ကာယဗဟုသာဓာရဏတောတိ အယံ ကာယော ဗဟုသာဓာရဏော။ အသီတိယာ တာဝ ကိမိကုလာနံ သာဓာရဏော, တတ္ထ ဆဝိနိဿိတာ ပါဏာ ဆဝိံ ခါဒန္တိ, စမ္မနိဿိတာ စမ္မံ ခါဒန္တိ, မံသနိဿိတာ မံသံ ခါဒန္တိ, နှာရုနိဿိတာ နှာရုံ ခါဒန္တိ, အဋ္ဌိနိဿိတာ အဋ္ဌိံ ခါဒန္တိ, မိဉ္ဇနိဿိတာ မိဉ္ဇံ ခါဒန္တိ။ တတ္ထေဝ ဇာယန္တိ ဇီယန္တိ မီယန္တိ, ဥစ္စာရပဿာဝံ ကရောန္တိ။ ကာယောဝ နေသံ သူတိဃရဉ္စေဝ ဂိလာနသာလာ စ သုသာနဉ္စ ဝစ္စကုဋိ စ ပဿာဝဒောဏိကာ စ။ သွာယံ တေသမ္ပိ ကိမိကုလာနံ ပကောပေန မရဏံ နိဂစ္ဆတိယေဝ။ ယထာ စ အသီတိယာ ကိမိကုလာနံ, ဧဝံ အဇ္ဈတ္တိကာနံယေဝ အနေကသတာနံ ရောဂါနံ ဗာဟိရာနဉ္စ အဟိဝိစ္ဆိကာဒီနံ မရဏဿ ပစ္စယာနံ သာဓာရဏော။

ယထာ ဟိ စတုမဟာပထေ ဌပိတေ လက္ခမှိ သဗ္ဗဒိသာဟိ အာဂတာ သရသတ္တိတောမရပါသာဏာဒယော နိပတန္တိ, ဧဝံ ကာယေပိ သဗ္ဗုပဒ္ဒဝါ နိပတန္တိ။ သွာယံ တေသမ္ပိ ဥပဒ္ဒဝါနံ နိပါတေန မရဏံ နိဂစ္ဆတိယေဝ။ တေနာဟ

ဘဂဝတာ – ‘‘ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဒိဝသေ နိက္ခန္တေ ရတ္တိယာ ပဋိဟိတာယ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ, ဗဟုကာ ခေါ မေ ပစ္စယာ မရဏဿ, အဟိ ဝါ မံ ဍံသေယျ, ဝိစ္ဆိကော ဝါ မံ ဍံသေယျ, သတပဒီ ဝါ မံ ဍံသေယျ, တေန မေ အဿ ကာလင်္ကိရိယာ, သော မမဿ အန္တရာယော, ဥပက္ခလိတွာ ဝါ ပပတေယျံ, ဘတ္တံ ဝါ မေ ဘုတ္တံ ဗျာပဇ္ဇေယျ, ပိတ္တံ ဝါ မေ ကုပ္ပေယျ, သေမှံ ဝါ မေ ကုပ္ပေယျ, သတ္ထကာ ဝါ မေ ဝါတာ ကုပ္ပေယျုံ, တေန မေ အဿ ကာလင်္ကိရိယာ, သော မမဿ အန္တရာယော’’တိ။ ဧဝံ (အ. နိ. ၆.၂၀) ကာယဗဟုသာဓာရဏတော မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။

၁၇၃. အာယုဒုဗ္ဗလတော တိ အာယု နာမေတံ အဗလံ ဒုဗ္ဗလံ။ တထာ ဟိ သတ္တာနံ ဇီဝိတံ အဿာသပဿာသူပနိဗဒ္ဓဉ္စေဝ ဣရိယာပထူပနိဗဒ္ဓဉ္စ သီတုဏှူပနိဗဒ္ဓဉ္စ မဟာဘူတူပနိဗဒ္ဓဉ္စ အာဟာရူပနိဗဒ္ဓဉ္စ။ တဒေတံ အဿာသပဿာသာနံ သမဝုတ္တိတံ လဘမာနမေဝ ပဝတ္တတိ။ ဗဟိ နိက္ခန္တနာသိကဝါတေ ပန အန္တော အပဝိသန္တေ, ပဝိဋ္ဌေ ဝါ အနိက္ခမန္တေ မတော နာမ ဟောတိ။ စတုန္နံ ဣရိယာပထာနမ္ပိ သမဝုတ္တိတံ လဘမာနမေဝ ပဝတ္တတိ။ အညတရညတရဿ ပန အဓိမတ္တတာယ အာယုသင်္ခါရာ ဥပစ္ဆိဇ္ဇန္တိ။ သီတုဏှာနမ္ပိ သမဝုတ္တိတံ လဘမာနမေဝ ပဝတ္တတိ။ အတိသီတေန ပန အတိဥဏှေန ဝါ အဘိဘူတဿ ဝိပဇ္ဇတိ။ မဟာဘူတာနမ္ပိ သမဝုတ္တိတံ လဘမာနမေဝ ပဝတ္တတိ။ ပထဝီဓာတုယာ ပန အာပောဓာတုအာဒီနံ ဝါ အညတရညတရဿ ပကောပေန ဗလသမ္ပန္နောပိ ပုဂ္ဂလော ပတ္ထဒ္ဓကာယော ဝါ အတိသာရာဒိဝသေန ကိလိန္နပူတိကာယော ဝါ မဟာဍာဟပရေတော ဝါ သမ္ဘိဇ္ဇမာနသန္ဓိဗန္ဓနော ဝါ ဟုတွာ ဇီဝိတက္ခယံ ပါပုဏာတိ။ ကဗဠီကာရာဟာရမ္ပိ ယုတ္တကာလေ လဘန္တဿေဝ ဇီဝိတံ ပဝတ္တတိ, အာဟာရံ အလဘမာနဿ ပန ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆတီတိ။ ဧဝံ အာယုဒုဗ္ဗလတော မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။

၁၇၄. အနိမိတ္တတော တိ အဝဝတ္ထာနတော, ပရိစ္ဆေဒါဘာဝတောတိ အတ္ထော။ သတ္တာနံ ဟိ –

ဇီဝိတံ ဗျာဓိ ကာလော စ၊ ဒေဟနိက္ခေပနံ ဂတိ။
ပဉ္စေတေ ဇီဝလောကသ္မိံ၊ အနိမိတ္တာ န နာယရေ။

တတ္ထ **ဇီဝိတံ** တာဝ ‘‘ဧတ္တကမေဝ ဇီဝိတဗ္ဗံ, န ဣတော ပရ’’န္တိ ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော အနိမိတ္တံ။ ကလလကာလေပိ ဟိ သတ္တာ မရန္တိ, အဗ္ဗုဒပေသိဃနမာသိကဒွေမာသတေမာသစတုမာသပဉ္စမာသဒသမာသကာလေပိ။ ကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တသမယေပိ။ တတော ပရံ ဝဿသတဿ အန္တောပိ ဗဟိပိ မရန္တိယေဝ။ **ဗျာဓိ** ပိ ‘‘ဣမိနာဝ ဗျာဓိနာ သတ္တာ မရန္တိ, နာညေနာ’’တိ ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော အနိမိတ္တော။ စက္ခုရောဂေနာပိ ဟိ သတ္တာ မရန္တိ, သောတရောဂါဒီနံ အညတရေနာပိ။ **ကာလောပိ** ‘‘ဣမသ္မိံယေဝ ကာလေ မရိတဗ္ဗံ, နာညသ္မိ’’န္တိ ဧဝံ ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော အနိမိတ္တော။ ပုဗ္ဗဏှေပိ ဟိ သတ္တာ မရန္တိ, မဇ္ဈန္ဟိကာဒီနံ အညတရသ္မိမ္ပိ။ **ဒေဟနိက္ခေပန** မ္ပိ ‘‘ဣဓေဝ မီယမာနာနံ ဒေဟေန ပတိတဗ္ဗံ, နာညတြာ’’တိ ဧဝံ ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော အနိမိတ္တံ။ အန္တောဂါမေ ဇာတာနံ ဟိ ဗဟိဂါမေပိ အတ္တဘာဝေါ ပတတိ။ ဗဟိဂါမေ ဇာတာနမ္ပိ အန္တောဂါမေ။ တထာ ထလဇာနံ ဝါ ဇလေ, ဇလဇာနံ ဝါ ထလေတိ အနေကပ္ပကာရတော ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ **ဂတိပိ** ‘‘ဣတော စုတေန ဣဓ နိဗ္ဗတ္တိတဗ္ဗ’’န္တိ ဧဝံ ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော အနိမိတ္တာ။ ဒေဝလောကတော ဟိ စုတာ မနုဿေသုပိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, မနုဿလောကတော စုတာ ဒေဝလောကာဒီနမ္ပိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ နိဗ္ဗတ္တန္တီတိ ဧဝံ ယန္တယုတ္တဂေါဏော ဝိယ ဂတိပဉ္စကေ လောကော သမ္ပရိဝတ္တတီတိ ဧဝံ အနိမိတ္တတော မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။

၁၇၅. အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒတော တိ မနုဿာနံ ဇီဝိတဿ နာမ ဧတရဟိ ပရိတ္တော အဒ္ဓါ။ ယော စိရံ ဇီဝတိ, သော ဝဿသတံ, အပ္ပံ ဝါ ဘိယျော။ တေနာဟ ဘဂဝါ – ‘‘အပ္ပမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, မနုဿာနံ အာယု, ဂမနီယော သမ္ပရာယော, ကတ္တဗ္ဗံ ကုသလံ, စရိတဗ္ဗံ ဗြဟ္မစရိယံ, နတ္ထိ ဇာတဿ အမရဏံ။ ယော, ဘိက္ခဝေ, စိရံ ဇီဝတိ, သော ဝဿသတံ, အပ္ပံ ဝါ ဘိယျောတိ။

အပ္ပမာယုမနုဿာနံ၊ ဟီဠေယျ နံ သုပေါရိသော။
စရေယျာဒိတ္တသီသောဝ၊ နတ္ထိ မစ္စုဿ နာဂမောတိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၄၅)။

အပရမ္ပိ အာဟ – ‘‘ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အရကော နာမ သတ္ထာ အဟောသီ’’တိ သဗ္ဗမ္ပိ သတ္တာဟိ ဥပမာဟိ အလင်္ကတံ သုတ္တံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။

အပရမ္ပိ အာဟ – ‘‘ယောစာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေတိ, အဟော ဝတာဟံ ရတ္တိန္ဒိဝံ ဇီဝေယ့ံ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိကရေယ့ံ, ဗဟုံ ဝတ မေ ကတံ အဿာတိ။ ယောစာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေတိ , အဟော ဝတာဟံ ဒိဝသံ ဇီဝေယ့ံ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိကရေယ့ံ, ဗဟုံ ဝတ မေ ကတံ အဿာတိ။ ယော စာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေတိ, အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယ့ံ, ယဒန္တရံ ဧကံ ပိဏ္ဍပာတံ ဘုဉ္ဇာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိကရေယ့ံ, ဗဟုံ ဝတ မေ ကတံ အဿာတိ။ ယော စာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေတိ, အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယ့ံ, ယဒန္တရံ စတ္တာရော ပဉ္စ အာလောပေ သင်္ခာဒိတွာ အဇ္ဈောဟရာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိကရေယ့ံ, ဗဟုံ ဝတ မေ ကတံ အဿာတိ။ ဣမေ ဝုစ္စန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ပမတ္တာ ဝိဟရန္တိ, ဒန္ဓံ မရဏဿတိံ ဘာဝေန္တိ အာသဝါနံ ခယာယ။ ယော စ ခွာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေတိ, အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယ့ံ, ယဒန္တရံ ဧကံ အာလောပံ သင်္ခာဒိတွာ အဇ္ဈောဟရာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိကရေယ့ံ, ဗဟုံ ဝတ မေ ကတံ အဿာတိ။ ယော စာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေတိ, အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယ့ံ, ယဒန္တရံ အဿသိတွာ ဝါ ပဿသာမိ, ပဿသိတွာ ဝါ အဿသာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိကရေယ့ံ, ဗဟုံ ဝတ မေ ကတံ အဿာတိ။ ဣမေ ဝုစ္စန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ အပ္ပမတ္တာ ဝိဟရန္တိ, တိက္ခံ မရဏဿတိံ ဘာဝေန္တိ အာသဝါနံ ခယာယာ’’တိ (အ. နိ. ၆.၁၉)။ ဧဝံ စတုပဉ္စာလောပသင်္ခါဒနမတ္တံ အဝိဿာသိယော ပရိတ္တော ဇီဝိတဿ အဒ္ဓါတိ ဧဝံ အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒတော မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။

၁၇၆. ခဏပရိတ္တတော တိ ပရမတ္ထတော ဟိ အတိပရိတ္တော သတ္တာနံ ဇီဝိတက္ခဏော ဧကစိတ္တပ္ပဝတ္တိမတ္တောယေဝ။ ယထာ နာမ ရထစက္ကံ ပဝတ္တမာနမ္ပိ ဧကေနေဝ နေမိပ္ပဒေသေန ပဝတ္တတိ, တိဋ္ဌမာနမ္ပိ ဧကေနေဝ တိဋ္ဌတိ, ဧဝမေဝ ဧကစိတ္တက္ခဏိကံ သတ္တာနံ ဇီဝိတံ။ တသ္မိံ စိတ္တေ နိရုဒ္ဓမတ္တေ သတ္တော နိရုဒ္ဓောတိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ – ‘‘အတီတေ စိတ္တက္ခဏေ ဇီဝိတ္ထ, န ဇီဝတိ, န ဇီဝိဿတိ။ အနာဂတေ စိတ္တက္ခဏေ န ဇီဝိတ္ထ, န ဇီဝတိ, ဇီဝိဿတိ။ ပစ္စုပ္ပန္နေ စိတ္တက္ခဏေ န ဇီဝိတ္ထ, ဇီဝတိ, န ဇီဝိဿတိ။

‘‘ဇီဝိတံ အတ္တဘာဝေါ စ, သုခဒုက္ခာ စ ကေဝလာ။
ဧကစိတ္တသမာယုတ္တာ, လဟု သော ဝတ္တတေ ခဏော။

‘‘ယေ နိရုဒ္ဓါ မရန္တဿ, တိဋ္ဌမာနဿ ဝါ ဣဓ။
သဗ္ဗေပိ သဒိသာ ခန္ဓာ, ဂတာ အပ္ပဋိသန္ဓိကာ။

‘‘အနိဗ္ဗတ္တေန န ဇာတော, ပစ္စုပ္ပန္နေန ဇီဝတိ။
စိတ္တဘင်္ဂါ မတော လောကော, ပညတ္တိ ပရမတ္ထိယာ’’တိ။ (မဟာနိ. ၃၉)။

ဧဝံ ခဏပရိတ္တတော မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။

၁၇၇. ဣတိ ဣမေသံ အဋ္ဌန္နံ အာကာရာနံ အညတရညတရေန အနုဿရတောပိ ပုနပ္ပုနံ မနသိကာရဝသေန စိတ္တံ အာသေဝနံ လဘတိ, မရဏာရမ္မဏာ သတိ သန္တိဋ္ဌတိ, နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ, ဈာနင်္ဂါနိ ပါတုဘဝန္တိ။ သဘာဝဓမ္မတ္တာ ပန သံဝေဇနီယတ္တာ စ အာရမ္မဏဿ အပ္ပနံ အပ္ပတွာ ဥပစာရပ္ပတ္တမေဝ ဈာနံ ဟောတိ။ လောကုတ္တရဈာနံ ပန ဒုတိယစတုတ္ထာနိ စ အာရုပ္ပဇ္ဈာနာနိ သဘာဝဓမ္မေပိ ဘာဝနာဝိသေသေန အပ္ပနံ ပာပုဏန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိဘာဝနာနုက္ကမဝသေန ဟိ လောကုတ္တရံ အပ္ပနံ ပာပုဏာတိ။ အာရမ္မဏာတိက္ကမဘာဝနာဝသေန အာရုပ္ပံ။ အပ္ပနာပတ္တဿေဝ ဟိ ဈာနဿ အာရမ္မဏသမတိက္ကမနမတ္တံ တတ္ထ ဟောတိ။ ဣဓ ပန တဒုဘယမ္ပိ နတ္ထိ။ တသ္မာ ဥပစာရပ္ပတ္တမေဝ ဈာနံ ဟောတိ။ တဒေတံ မရဏဿတိဗလေန ဥပ္ပန္နတ္တာ မရဏဿတိစ္စေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

ဣမဋ္ဌ ပန မရဏဿတိံ အနုယုတ္တော ဘိက္ခု သတတံ အပ္ပမတ္တော ဟောတိ, သဗ္ဗဘဝေသု အနဘိရတိသညံ ပဋိ လဘတိ, ဇီဝိတနိကန္တိံ ဇဟာတိ, ပာပဂရဟီ ဟောတိ, အသန္နိဓိဗဟုလော ပရိက္ခာရေသု ဝိဂတမလမစ္ဆေရော, အနိစ္စ သညာ စဿ ပရိစယံ ဂစ္ဆတိ, တဒနုသာရေနေဝ ဒုက္ခသညာ အနတ္တသညာ စ ဥပဋ္ဌာတိ။ ယထာ အဘာဝိတမရဏာ သတ္တာ သဟသာ တဋ္ဌမိဂယက္ခသပ္ပစောရဝဓကောဘိဘူတာ ဝိယ မရဏသမယေ ဘယံ သန္တာသံ သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇန္တိ, ဧဝံ အနာပဇ္ဇိတွာ အဘယော အသမ္မူဠော ကာလံ ကရောတိ။ သစေ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အမတံ နာရာဓေတိ, ကာယဿ ဘေဒါ သုဂတိပရာယနော ဟောတိ။

တသ္မာ ဟဝေ အပ္ပမာဒံ, ကယိရာထ သုမေဓသော။
ဧဝံ မဟာနုဘာဝါယ, မရဏဿတိယာ သဒါတိ။

ဣဒံ မရဏဿတိယံ ဝိတ္ထာရကထာမုခံ။

ကာယဂတာသတိကထာ

၁၇၈. ဣဒါနိ ယံ တံ အညတြ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒါ အပ္ပဝတ္တပုဗ္ဗံ သဗ္ဗတိတ္ထိယာနံ အဝိသယဘူတံ တေသု တေသု သုတ္တန္တေသု ''ဧကဓမ္မော, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော မဟတော သံဝေဂါယ သံဝတ္တတိ။ မဟတော အတ္ထာယ သံဝတ္တတိ။ မဟတော ယောဂက္ခေမာယ သံဝတ္တတိ။ မဟတော သတိသမ္ပဇညာယ သံဝတ္တတိ။ ဉာဏဒဿနပဋိ လာဘာယ သံဝတ္တတိ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာယ သံဝတ္တတိ။ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ သံဝတ္တတိ။ ကတမော ဧကဓမ္မော? ကာယဂတာ သတိ။ (အ. နိ. ၁.၅၆၃ အာဒယော)။ အမတံ တေ, ဘိက္ခဝေ, ပရိဘုဉ္ဇန္တိ, ယေ ကာယဂတာသ တိံ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။ အမတံ တေ, ဘိက္ခဝေ, န ပရိဘုဉ္ဇန္တိ, ယေ ကာယဂတာသတိံ န ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။ အမတံ တေသံ, ဘိက္ခဝေ, ပရိဘုတ္တံ။ အပရိဘုတ္တံ။ ပရိဟီနံ။ အပရိဟီနံ။ ဝိရဒ္ဓံ။ အဝိရဒ္ဓံ, ယေသံ ကာယဂတာသတိ အာရဒ္ဓာတိ (အ. နိ. ၁.၆၀၃) ဧဝံ ဘဂဝတာ အနေကေဟိ အာကာရေဟိ ပသံသိတွာ ''ကထံ ဘာဝိတာ, ဘိက္ခဝေ, ကာယဂတာသတိ ကထံ ဗဟု လီကတာ မဟပ္ဖလာ ဟောတိ မဟာနိသံသာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရညဂတော ဝါ''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၁၅၄) နယေန အာနာပါနပဗ္ဗံ, ဣရိယာပထပဗ္ဗံ, စတုသမ္ပဇညပဗ္ဗံ, ပဋိက္ကူလမနသိကာရပဗ္ဗံ, ဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗံ, နဝသိဝထိ ကပဗ္ဗာနီတိ ဣမေသံ စုဒ္ဒသန္နံ ပဗ္ဗာနံ ဝသေန ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာနံ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ, တဿ ဘာဝနာနိဒ္ဒေသော အနု ပ္ပတ္တော။

တတ္ထ ယသ္မာ ဣရိယာပထပဗ္ဗံ စတုသမ္ပဇညပဗ္ဗံ ဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗန္တိ ဣမာနိ တီဏိ ဝိပဿနာဝသေန ဝု တ္တာနိ။ နဝ သိဝထိကပဗ္ဗာနိ ဝိပဿနာဉာဏေသုယေဝ အာဒီနဝါနုပဿနာဝသေန ဝုတ္တာနိ။ ယာပိ စေတ္ထ ဥဒ္ဓုမာ တကာဒီသု သမာဓိဘာဝနာ ဣဇ္ဈေယျ, သာ အသုဘနိဒ္ဒေသေ ပကာသိတာယေဝ။ အာနာပါနပဗ္ဗံ ပန ပဋိက္ကူလမနသိ ကာရပဗ္ဗဉ္စ ဣမာနေဝေတ္ထ ဒွေ သမာဓိဝသေန ဝုတ္တာနိ။ တေသု အာနာပါနပဗ္ဗံ အာနာပါနဿတိဝသေန ဝိသုံ က မ္မဋ္ဌာနံယေဝ။ ယံ ပနေတံ ''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣမမေဝ ကာယံ ဥဒ္ဓံ ပါဒတလာ အဓော ကေသမတ္ထကာ တစ ပရိယန္တံ ပူရံ နာနပ္ပကာရဿ အသုစိနော ပစ္စဝေက္ခတိ။ အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ကေသာ လောမာ။ပေ။ မုတ္တ''န္တိ (မ. နိ. ၃.၁၅၄) ဧဝံ **မတ္ထလုင်္ဂံ အဋ္ဌိမိဉ္ဇေန သင်္ဂဟေတွာ** ပဋိက္ကူလမနသိကာရဝသေန ဒေသိတံ ဒွတ္တိံသာကာရ ကမ္မဋ္ဌာနံ, ဣဒမိဓ ကာယဂတာသတီတိ အဓိပ္ပေတံ။

၁၇၉. တတ္ထာယံ ပာဠိဝဏ္ဏနာပုဗ္ဗင်္ဂမော ဘာဝနာနိဒ္ဒေသော။ **ဣမမေဝ ကာယန္တိ** ဣမံ စတုမဟာဘူတိကံ ပူတိ ကာယံ။ **ဥဒ္ဓံ ပါဒတလာ** တိ ပါဒတလတော ဥပရိ။ **အဓော ကေသမတ္ထကာ** တိ ကေသဂ္ဂတော ဟေဋ္ဌာ။ **တစပရိယန္တ** န္တိ တိရိယံ တစပရိစ္ဆိန္နံ။ **ပူရံ နာနပ္ပကာရဿ အသုစိနော ပစ္စဝေက္ခတီ** တိ နာနပ္ပကာရကေသာဒိအသုစိဘရိတော အယံ ကာယောတိ ပဿတိ။ ကထံ? အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ကေသာ။ပေ။ မုတ္တန္တိ။

တတ္ထ **အတ္ထီ** တိ သံဝိဇ္ဇန္တိ။ **ဣမသ္မိ** န္တိ ယွတာယံ ဥဒ္ဓံ ပါဒတလာ အဓော ကေသမတ္ထကာ တစပရိယန္တော ပူရော နာနပ္ပကာရဿ အသုစိနောတိ ဝုစ္စတိ, တသ္မိံ။ **ကာယေ** တိ သရီရေ။ သရီရံ ဟိ အသုစိသဉ္စယတော ကုစ္ဆိတာနံ ကေသာဒီနဉ္စေဝ စက္ခုရောဂါဒီနဉ္စ ရောဂသတာနံ အာယဘူတတော ကာယောတိ ဝုစ္စတိ။ **ကေသာ လောမာ** တိ ဧတေ

ကေသာဒယော ဒွတ္တိံသာကာရာ။ တတ္ထ အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ကေသာ, အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ လောမာတိ ဧဝံ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣမသ္မိံ ဟိ ဟာဒတလာ ပဋ္ဌာယ ဥပရိ, ကေသမတ္ထကာ ပဋ္ဌာယ ဟေဋ္ဌာ, တစတော ပဋ္ဌာယ ပရိတောတိ ဧတ္တကေ ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ သဗ္ဗာကာရေနပိ ဝိစိနန္တော န ကောစိ ကိဉ္စိ မုတ္တံ တ မဏိံ တ ဝေဠုရိယံ တ အဂရုံ တ ကုင်္ကုမံ တ ကပ္ပူရံ တ တသစုဏ္ဏာဒိံ တ အဏုမတ္တမ္ပိ သုစိဘာဝံ ပဿတိ, အထ ခေါ ပရမဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆံ အဿိရိကဒဿနံ နာနပ္ပကာရံ ကေသလောမာဒိဘေဒံ အသုစိံယေဝ ပဿတိ။ တေန ဝုတ္တံ "အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ကေသာ လောမာ။ပေ။ မုတ္တ"န္တိ။ အယမေတ္ထ ပဒသမ္ဗန္ဓတော ဝဏ္ဏနာ။

၁၈၀. ဣမံ ပန ကမ္မဋ္ဌာနံ ဘာဝေတုကာမေန အာဒိကမ္မိကေန ကုလပုတ္တေန ဝုတ္တပ္ပကာရံ ကလျာဏမိတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ တေနာပိဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေန္တေန သတ္တဓာ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ ဒသဓာ စ မနသိကာရကောသလ္လံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဝစသာ မနသာ ဝဏ္ဏတော သဏ္ဌာနတော ဒိသတော ဩကာသတော ပရိစ္ဆေဒတောတိ ဧဝံ သတ္တဓာ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။

ဣမသ္မိံ ဟိ ပဋိက္ကူလမနသိကာရကမ္မဋ္ဌာနေ ယောပိ တိပိဋကော ဟောတိ, တေနာပိ မနသိကာရကာလေ ပဌမံ တစာယ သဇ္ဈာယော ကာတဗ္ဗော။ ဧကစ္စဿ ဟိ သဇ္ဈာယံ ကရောန္တဿေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပာကဋံ ဟောတိ မလယတသိ မဟာဒေဝတ္ထေရဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနာနံ ဒွိန္နံ ထေရာနံ ဝိယ။ ထေရော ကိရ တေဟိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ယာစိတော စတ္တာရော မာသေ ဣမံယေဝ သဇ္ဈာယံ ကရောထာတိ ဒွတ္တိံသာကာရပါဠိံ အဒါသိ။ တေ ကိဉ္စာပိ နေသံ ဒွေ တယော နိကာယာ ပဂုဏာ, ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟိတာယ ပန စတ္တာရော မာသေ ဒွတ္တိံသာကာရံ သဇ္ဈာယန္တာဝ သောတာပန္နာ အဟေသုံ။ တသ္မာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေန္တေန အာစရိယေန အန္တေဝါသိကော ဝတ္တဗ္ဗော "ပဌမံ တာဝ တစာယ သဇ္ဈာယံ ကရောဟီ"တိ။

ကရောန္တေန စ **တစပဉ္စကာဒီ**နိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ အနုလောမပဋိလောမဝသေန သဇ္ဈာယော ကာတဗ္ဗော။ ကေသာ လောမာ နခါ ဒန္တာ တစောတိ ဟိ ဝတွာ ပုန ပဋိလောမတော တစော ဒန္တာ နခါ လောမာ ကေသာတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

တဒနန္တရံ **ဝက္ကပဉ္စကေ** မံသံ နှာရု အဋ္ဌိ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ ဝက္ကန္တိ ဝတွာ ပုန ပဋိလောမတော ဝက္ကံ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ အဋ္ဌိ နှာရု မံသံ, တစော ဒန္တာ နခါ လောမာ ကေသာတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

တတော **ပပ္ဖာသပဉ္စကေ** ဟဒယံ ယကနံ ကိလောမကံ ပိဟကံ ပပ္ဖာသန္တိ ဝတွာ ပုန ပဋိလောမတော ပပ္ဖာသံ ပိဟကံ ကိလောမကံ ယကနံ ဟဒယံ, ဝက္ကံ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ အဋ္ဌိ နှာရု မံသံ, တစော ဒန္တာ နခါ လောမာ ကေသာတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

တတော **မတ္ထလုင်္ဂပဉ္စကေ** အန္တံ အန္တဂုဏံ ဥဒရိယံ ကရီသံ မတ္ထလုင်္ဂန္တိ ဝတွာ ပုန ပဋိလောမတော မတ္ထလုင်္ဂံ ကရီသံ ဥဒရိယံ အန္တဂုဏံ အန္တံ, ပပ္ဖာသံ ပိဟကံ ကိလောမကံ ယကနံ ဟဒယံ, ဝက္ကံ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ အဋ္ဌိ နှာရု မံသံ, တစော ဒန္တာ နခါ လောမာ ကေသာတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

တတော **မေဒဆက္ကေ** ပိတ္တံ သေမှံ ပုဗ္ဗော လောဟိတံ သေဒော မေဒောတိ ဝတွာ ပုန ပဋိလောမတော မေဒော သေဒော လောဟိတံ ပုဗ္ဗော သေမှံ ပိတ္တံ, မတ္ထလုင်္ဂံ ကရီသံ ဥဒရိယံ အန္တဂုဏံ အန္တံ, ပပ္ဖာသံ ပိဟကံ ကိလောမကံ ယကနံ ဟဒယံ, ဝက္ကံ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ အဋ္ဌိ နှာရု မံသံ, တစော ဒန္တာ နခါ လောမာ ကေသာတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

တတော **မုတ္တဆက္ကေ** အဿု ဝသာ ခေဠော သိင်္ဃာဏိကာ လသိကာ မုတ္တန္တိ ဝတွာ ပုန ပဋိလောမတော မုတ္တံ လသိကာ သိင်္ဃာဏိကာ ခေဠော ဝသာ အဿု, မေဒော သေဒော လောဟိတံ ပုဗ္ဗော သေမှံ ပိတ္တံ, မတ္ထလုင်္ဂံ ကရီသံ ဥဒရိယံ အန္တဂုဏံ အန္တံ, ပပ္ဖာသံ ပိဟကံ ကိလောမကံ ယကနံ ဟဒယံ, ဝက္ကံ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ အဋ္ဌိ နှာရု မံသံ, တစော ဒန္တာ နခါ လောမာ ကေသာတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

ဧဝံ ကာလသတံ ကာလသဟသ္သံ ကာလသတသဟသ္သမ္ပိ တစာယ သဇ္ဈာယော ကာတဗ္ဗော။ ဝစသာ သဇ္ဈာယေန ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနတန္တိ ပဂုဏာ ဟောတိ, န ဣတော စိတော စ စိတ္တံ ဝိဓာဝတိ။ ကောဋ္ဌာသာ ဟာကဋ္ဌာ ဟောန္တိ, ဟတ္ထသင္ခလိကာ ဝိယ ဝတိပာဒပန္တိ ဝိယ စ ခာယန္တိ။

ယထာ ပန ဝစသာ, တထေဝ မနသာပိ သဇ္ဈာယော ကာတဗ္ဗော။ ဝစသာ သဇ္ဈာယော ဟိ မနသာ သဇ္ဈာယဿ ပစ္စယော ဟောတိ။ မနသာ သဇ္ဈာယော လက္ခဏပဋိဝေဓဿ ပစ္စယော ဟောတိ။

ဝဏ္ဏတောတိ ကေသာဒီနံ ဝဏ္ဏော ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော။

သဏ္ဌာနတော တိ တေသညေဝ သဏ္ဌာနံ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။

ဒိသတောတိ ဣမသ္မိံ ဟိ သရီရေ နာဘိတော ဥဒ္ဓံ ဥပရိမဒိသာ, အဓော ဟေဋ္ဌိမဒိသာ, တသ္မာ အယံ ကောဋ္ဌာသော ဣမိဿာ နာမ ဒိသာယာတိ ဒိသာ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗာ။

ဩကာသတောတိ အယံ ကောဋ္ဌာသော ဣမသ္မိံ နာမ ဩကာသေ ပတိဋ္ဌိတောတိ ဧဝံ တဿ တဿ ဩကာသော ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော။

ပရိစ္ဆေဒတောတိ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒောတိ ဒွေ ပရိစ္ဆေဒာ။ တတ္ထ အယံ ကောဋ္ဌာသော ဟေဋ္ဌာ စ ဥပရိ စ တိရိယဉ္စ ဣမိနာ နာမ ပရိစ္ဆိန္နောတိ ဧဝံ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကေသာ န လောမာ, လောမာပိ န ကေသာတိ ဧဝံ အမိဿကတာဝသေန ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ သတ္တဓာ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ အာစိက္ခန္တေန ပန ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ အသုကသ္မိံ သုတ္တေ ပဋိက္ကူလဝသေန ကထိတံ, အသုကသ္မိံ ဓာတုဝသေနာတိ ဉတွာ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။ ဣဒဉှိ မဟာသတိပဋ္ဌာနေ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၇) ပဋိက္ကူလဝသေနေဝ ကထိတံ။ မဟာဟတ္ထိပဒောပမ(မ. နိ. ၁.၃၀၀ အာဒယော) မဟာရာဟုလောဝါဒ(မ. နိ. ၂.၁၁၃ အာဒယော) ဓာတုဝိဘင်္ဂေသု(မ. နိ. ၃.၃၄၂ အာဒယော) ဓာတုဝသေန ကထိတံ။ ကာယဂတာသတိသုတ္တေ (မ. နိ. ၃.၁၅၃) ပန ယဿ ဝဏ္ဏတော ဥပဋ္ဌာတိ, တံ သန္ဓာယ စတ္တာရိ ဈာနာနိ ဝိဘတ္တာနိ။ တတ္ထ ဓာတုဝသေန ကထိတံ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနံ ဟောတိ။ ပဋိက္ကူလဝသေန ကထိတံ သမထကမ္မဋ္ဌာနံ။ တဒေတံ ဣဓ သမထကမ္မဋ္ဌာနမေဝာတိ။

၁၈၁. ဧဝံ သတ္တဓာ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ အာစိက္ခိတွာ အနုပုဗ္ဗတော, နာတိသီဃတော, နာတိသဏိကတော, ဝိက္ခေပပဋိဗာဟနတော, ပဏ္ဏတ္တိသမတိက္ကမနတော, အနုပုဗ္ဗမုဉ္စနတော, အပ္ပနာတော, တယော စ သုတ္တန္တာတိ ဧဝံ ဒသဓာ မနသိကာရကောသလ္လံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ **အနုပုဗ္ဗတော**တိ ဣဒဉှိ သဇ္ဈာယကရဏတော ပဋ္ဌာယ အနုပဋိပာဋိယာ မနသိကာတဗ္ဗံ, န ဧကန္တရိကာယ။ ဧကန္တရိကာယ ဟိ မနသိကရောန္တော ယထာ နာမ အကုသလော ပုရိသော ဒွတ္တိံသပဒံ နိဿေဏိံ ဧကန္တရိကာယ အာရောဟန္တော ကိလန္တကာယော ပတတိ, န အာရောဟနံ သမ္ပာဒေတိ, ဧဝမေဝ ဘာဝနာသမ္ပတ္တိဝသေန အဓိဂန္တဗ္ဗဿ အဿာဒဿ အနဓိဂမာ ကိလန္တစိတ္တော ပတတိ, န ဘာဝနံ သမ္ပာဒေတိ။

အနုပုဗ္ဗတော မနသိကရောန္တေနာပိ စ **နာတိသီဃတော** မနသိကာတဗ္ဗံ။ အတိသီဃတော မနသိကရောတော ဟိ ယထာ နာမ တိယောဇနမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ ဩက္ကမနဝိဿဇ္ဇနံ အသလ္လက္ခေတွာ သီဃေန ဇဝေန သတက္ခတ္တုမ္ပိ ဂမနာဂမနံ ကရောတော ပုရိသဿ ကိဉ္စာပိ အဒ္ဓာနံ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆတိ, အထ ခော ပုစ္ဆိတွာဝ ဂန္တဗ္ဗံ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ကေဝလံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိယောသာနံ ပာပုဏာတိ, အဝိဘူတံ ပန ဟောတိ, န ဝိသေသံ အာဝဟတိ, တသ္မာ နာတိသီဃတော မနသိကာတဗ္ဗံ။

ယထာ စ နာတိသီဃတော, ဧဝံ **နာတိသဏိကတော**ပိ။ အတိသဏိကတော မနသိကရောတော ဟိ ယထာ နာမ တဒဟေဝ တိယောဇနမဂ္ဂံ ဂန္တုကာမဿ ပုရိသဿ အန္တရာမဂ္ဂေ ရုက္ခပဗ္ဗတတဠာကာဒီသု ဝိလမ္ဗမာနဿ မဂ္ဂေ ပရိ

က္ခယံ န ဂစ္ဆတိ, ဒွိဟတီဟေန ပရိယောသာပေတဗ္ဗော ဟောတိ, ဧဝမေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိယောသာနံ န ဂစ္ဆတိ, ဝိသေသာဓိဂမဿ ပစ္စယော န ဟောတိ။

ဝိက္ခေပပဋိဗာဟနတော တိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဗဟိဒ္ဓါ ပုထုတ္တာရမ္မဏေ စေတသော ဝိက္ခေပေါ ပဋိဗာဟိတဗ္ဗော။ အပ္ပဋိဗာဟတော ဟိ ယထာ နာမ ဧကပဒိကံ ပပါတမဂ္ဂံ ပဋိပန္နဿ ပုရိသဿ အက္ကမနပဒံ အသလ္လက္ခေတွာ ဣတော စိတော စ ဝိလောကယတော ပဒံ ဝိရဇ္ဈတိ, တတော သတပေါရိသေ ပပါတေ ပတိတဗ္ဗံ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ဗဟိဒ္ဓါ ဝိက္ခေပေ သတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိဟာယတိ ပရိဓံသတိ။ တသ္မာ ဝိက္ခေပပဋိဗာဟနတော မနသိကာတဗ္ဗံ။

ပဏ္ဏတ္တိသမတိက္ကမနတော တိ ယာယံ ကေသာ လောမာတိအာဒိကာ ပဏ္ဏတ္တိ, တံ အတိက္ကမိတွာ ပဋိက္ကူလန္တိ စိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗံ။ ယထာ ဟိ ဥဒကဒုလ္လဘကာလေ မနုဿာ အရညေ ဥဒပါနံ ဒိသွာ တတ္ထ တာလပဏ္ဏာဒိကံ ကိဉ္စိဒေဝ သညာဏံ ဗန္ဓိတွာ တေန သညာဏေန အာဂန္တွာ နှာယန္တိ စေဝ ပိဝန္တိ စ။ ယဒါ ပန နေသံ အဘိဏှသဉ္စာရေန အာဂတာဂတပဒံ ပါကဋံ ဟောတိ, တဒါ သညာဏေန ကိစ္စံ န ဟောတိ, ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတက္ခဏေ ဂန္တွာ နှာယန္တိ စေဝ ပိဝန္တိ စ, ဧဝမေဝ ပုဗ္ဗဘာဂေ ကေသာ လောမာတိပဏ္ဏတ္တိဝသေန မနသိကရောတော ပဋိက္ကူလဘာဝေါ ပါကဋော ဟောတိ။ အထ ကေသာ လောမာတိပဏ္ဏတ္တိံ သမတိက္ကမိတွာ ပဋိက္ကူလဘာဝေယေဝ စိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗံ။

အနုပုဗ္ဗမုဉ္စနတော တိ ယော ယော ကောဋ္ဌာသော န ဥပဋ္ဌာတိ, တံ တံ မုဉ္စန္တေန အနုပုဗ္ဗမုဉ္စနတော မနသိကာတဗ္ဗံ။ အာဒိကမ္မိကဿ ဟိ ကေသာတိ မနသိကရောတော မနသိကာရော ဂန္တွာ မုတ္တန္တိ ဣမံ ပရိယောသာနကောဋ္ဌာသမေဝ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ။ မုတ္တန္တိ စ မနသိကရောတော မနသိကာရော ဂန္တွာ ကေသာတိ ဣမံ အာဒိကောဋ္ဌာသမေဝ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ။ အထဿ မနသိကရောတော မနသိကရောတော ကေစိ ကောဋ္ဌာသာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, ကေစိ န ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ တေန ယေ ယေ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, တေသု တေသု တာဝ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။ ယာဝ ဒွီသု ဥပဋ္ဌိတေသု တေသမ္ပိ ဧကော သုဋ္ဌုတရံ ဥပဋ္ဌဟတိ, ဧဝံ ဥပဋ္ဌိတံ ပန တမေဝ ပုနပ္ပုနံ မနသိကရောန္တေန အပ္ပနာ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗာ။

တတြာယံ ဥပမာ – ယထာ ဟိ ဒွတ္တိံသတာလကေ တာလဝနေ ဝသန္တံ မက္ကဋံ ဂဟေတုကာမော လုဒ္ဒော အာဒိမှိ ဌိတတာလဿ ပဏ္ဏံ သရေန ဝိဇ္ဈိတွာ ဥက္ကုဋ္ဌိံ ကရေယျ, အထ ခေါ သော မက္ကဋော ပဋိပါဋိယာ တသ္မိံ တသ္မိံ တာလေ ပတိတွာ ပရိယန္တတာလမေဝ ဂစ္ဆေယျ, တတ္ထာပိ ဂန္တွာ လုဒ္ဒေန တထေဝ ကတေ ပုန တေနေဝ နယေန အာဒိတာလံ အာဂစ္ဆေယျ, သော ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ ပရိပါတိယမာနော ဥက္ကုဋ္ဌုက္ကုဋ္ဌိဋ္ဌာနေယေဝ ဥဋ္ဌဟိတွာ အနုက္ကမေန ဧကသ္မိံ တာလေ နိပတိတွာ တဿ ဝေမဇ္ဈေ မကုဠတာလပဏ္ဏသူစိံ ဒဠှံ ဂဟေတွာ ဝိဇ္ဈိယမာနောပိ န ဥဋ္ဌဟေယျ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တတြိဒံ ဩပမ္မသံသန္ဒနံ – ယထာ ဟိ တာလဝနေ ဒွတ္တိံသတာလာ, ဧဝံ ဣမသ္မိံ ကာယေ ဒွတ္တိံသကောဋ္ဌာသာ။ မက္ကဋော ဝိယ စိတ္တံ။ လုဒ္ဒော ဝိယ ယောဂါဝစရော။ မက္ကဋဿ ဒွတ္တိံသတာလကေ တာလဝနေ နိဝါသော ဝိယ ယောဂိနော စိတ္တဿ ဒွတ္တိံသကောဋ္ဌာသကေ ကာယေ အာရမ္မဏဝသေန အနုသဉ္စရဏံ။ လုဒ္ဒေန အာဒိမှိ ဌိတတာလဿ ပဏ္ဏံ သရေန ဝိဇ္ဈိတွာ ဥက္ကုဋ္ဌိယာ ကတာယ မက္ကဋဿ တသ္မိံ တသ္မိံ တာလေ ပတိတွာ ပရိယန္တတာလဂမနံ ဝိယ ယောဂိနော ကေသာတိ မနသိကာရေ အာရဒ္ဓေ ပဋိပါဋိယာ ဂန္တွာ ပရိယောသာနကောဋ္ဌာသေယေဝ စိတ္တဿ သဏ္ဌာနံ။ ပုန ပစ္စာဂမနေပိ ဧသေဝ နယော။ ပုနပ္ပုနံ ပရိပါတိယမာနဿ မက္ကဋဿ ဥက္ကုဋ္ဌုက္ကုဋ္ဌိဋ္ဌာနေ ဥဋ္ဌာနံ ဝိယ ပုနပ္ပုနံ မနသိကရောတော ကေသုစိ ကေသုစိ ဥပဋ္ဌိတေသု အနုပဋ္ဌဟန္တေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဥပဋ္ဌိတေသု ပရိကမ္မကရဏံ။ အနုက္ကမေန ဧကသ္မိံ တာလေ နိပတိတွာ တဿ မဇ္ဈေ မကုဠတာလပဏ္ဏသူစိံ ဒဠှံ ဂဟေတွာ ဝိဇ္ဈိယမာနဿာပိ အနုဋ္ဌာနံ ဝိယ အဝသာနေ ဒွီသု ဥပဋ္ဌိတေသု ယော သုဋ္ဌုတရံ ဥပဋ္ဌာတိ, တမေဝ ပုနပ္ပုနံ မနသိကရိတွာ အပ္ပနာယ ဥပ္ပာဒနံ။

အပရာပိ ဥပမာ – ယထာ နာမ ပိဏ္ဍပါတိကော ဘိက္ခု ဒွတ္တိံသကုလံ ဂါမံ ဥပနိဿာယ ဝသန္တော ပဌမဂေဟေယေဝ ဒွေ ဘိက္ခာ လဘိတွာ ပရတော ဧကံ ဝိဿဇ္ဇေယျ။ ပုနဒိဝသေ တိဿော လဘိတွာ ပရတော ဒွေ ဝိဿ

ဇ္ဇေယျ။ တတိယဒိဝသေ အာဒိမ္ဟိယေဝ ပတ္တပူရံ လဘိတ္ွာ အာသနသာလံ ဂန္တွာ ပရိဘုဥ္ဇေယျ။ ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒုဝတ္တိံသကုလကမော ဝိယ ဟိ ဒ္ဝတ္တိံသာကာရော။ ပိဏ္ဍပာတိကော ဝိယ ယောဂါဝစရော။ တဿ တံ ကမံ ဥပနိဿာယ တသော ဝိယ ယောဂိနော ဒ္ဝတ္တိံသာကာရေ ပရိကမ္မကရဏံ။ ပဌမဂေဟေ ဒွေဝ ဘိက္ခာ လဘိတ္ွာ ပရ တော ဇေဟိဿာ ဝိဿဇ္ဇနံ ဝိယ ဒုတိယဒိဝသေ တိဿော လဘိတ္ွာ ပရတော ဒွိန္နံ ဝိဿဇ္ဇနံ ဝိယ စ မနသိကရော တော မနသိကရောတော အနုပဋ္ဌဟန္တေ ဝိဿဇ္ဇေတ္ွာ ဥပဋ္ဌိတေသု ယာဝ ကောဋ္ဌာသဒ္ဝယေ ပရိကမ္မကရဏံ။ တတိယဒိဝသေ အာဒိမ္ဟိယေဝ ပတ္တပူရံ လဘိတ္ွာ အာသနသာလာယံ နိသီဒိတ္ွာ ပရိဘောဂေ ဝိယ ဒွီသု ယော သုဋ္ဌု တရံ ဥပဋ္ဌာတိ, တမေဝ ပုနပ္ပုနံ မနသိကရိတ္ွာ အပ္ပနာယ ဥပ္ပာဒနံ။

အပ္ပနာတောတိ အပ္ပနာကောဋ္ဌာသတော ကေသာဒီသု ဧကေကသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ အပ္ပနာ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အယမေဝေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။

တယော စ သုတ္တန္တာ တိ အဓိစိတ္တံ, သီတိဘာဝေ, ဗောဇ္ဈင်္ဂကောသလ္လန္တိ ဣမေ တယော သုတ္တန္တာ ဝီရိယသမာဓိယောဇနတ္ထံ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။ တတ္ထ –

"အဓိစိတ္တမနုယုတ္တေန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ တီဏိ နိမိတ္တာနိ ကာလေနကာလံ မနသိကာတဗ္ဗာနိ။ ကာလေနကာလံ သမာဓိနိမိတ္တံ မနသိကာတဗ္ဗံ။ ကာလေနကာလံ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တံ မနသိကာတဗ္ဗံ။ ကာလေနကာလံ ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ မနသိကာတဗ္ဗံ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တမနုယုတ္တော ဘိက္ခု ဧကန္တံ သမာဓိနိမိတ္တ ညေဝ မနသိကရေယျ, ဌာနံ တံ စိတ္တံ ကောသဇ္ဇာယ သံဝတ္တေယျ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တမနုယုတ္ တော ဘိက္ခု ဧကန္တံ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တညေဝ မနသိကရေယျ, ဌာနံ တံ စိတ္တံ ဥဒ္ဓစ္စာယ သံဝတ္တေယျ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တမနုယုတ္တော ဘိက္ခု ဧကန္တံ ဥပေက္ခာနိမိတ္တညေဝ မနသိကရေယျ, ဌာနံ တံ စိ တ္တံ န သမ္မာ သမာဓိယေယျ အာသဝါနံ ခယာယ။ ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တမနုယုတ္တော ဘိက္ခု ကာလေနကာလံ သမာဓိနိမိတ္တံ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ မနသိကရောတိ, တံ ဟောတိ စိတ္တံ မုဒုဉ္စ ကမ္မညဉ္စ ပဘဿရဉ္စ, န စ ပဘင်္ဂု, သမ္မာ သမာဓိယတိ အာသဝါနံ ခယာယ။

"သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, သုဝဏ္ဏကာရော ဝါ သုဝဏ္ဏကာရန္တေဝါသီ ဝါ ဥက္ကံ ဗန္ဓတိ, ဥက္ကံ ဗန္ဓိ တွာ ဥက္ကာမုခံ အာလိမ္ပေတိ, ဥက္ကာမုခံ အာလိမ္ပေတွာ သဏ္ဍာသေန ဇာတရူပံ ဂဟေတွာ ဥက္ကာမုခေ ပက္ခိပိ တွာ ကာလေနကာလံ အဘိဓမတိ, ကာလေနကာလံ ဥဒကေန ပရိပ္ဖောသေတိ, ကာလေနကာလံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, သုဝဏ္ဏကာရော ဝါ သုဝဏ္ဏကာရန္တေဝါသီ ဝါ တံ ဇာတရူပံ ဧကန္တံ အဘိဓမေယျ, ဌာနံ တံ ဇာတရူပံ ဍဟေယျ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, သုဝဏ္ဏကာရော ဝါ သုဝဏ္ဏကာရန္တေဝါသီ ဝါ တံ ဇာတရူပံ ဧကန္တံ ဥဒ ကေန ပရိပ္ဖောသေယျ, ဌာနံ တံ ဇာတရူပံ နိဗ္ဗာယေယျ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, သုဝဏ္ဏကာရော ဝါ သုဝဏ္ဏကာရန္ တေဝါသီ ဝါ တံ ဇာတရူပံ ဧကန္တံ အဇ္ဈုပေက္ခေယျ, ဌာနံ တံ ဇာတရူပံ န သမ္မာ ပရိပါကံ ဂစ္ဆေယျ။ ယ တော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သုဝဏ္ဏကာရော ဝါ သုဝဏ္ဏကာရန္တေဝါသီ ဝါ တံ ဇာတရူပံ ကာလေနကာလံ အဘိဓမ တိ, ကာလေနကာလံ ဥဒကေန ပရိပ္ဖောသေတိ, ကာလေနကာလံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ, တံ ဟောတိ ဇာတရူပံ မုဒုဉ္စ ကမ္မညဉ္စ ပဘဿရဉ္စ, န စ ပဘင်္ဂု, သမ္မာ ဥပေတိ ကမ္မာယ။ ယဿာ ယဿာ စ ပိဠန္ဓနဝိကတိယာ အာက င်္ခတိ ယဒိ ပဋ္ဋိကာယ ယဒိ ကုဏ္ဍလာယ ယဒိ ဂီဝေယျကာယ ယဒိ သုဝဏ္ဏမာလာယ, တဉ္စဿ အတ္ထံ အနုဘော တိ။

"ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တမနုယုတ္တေန။ပေ။ သမာဓိယတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ ယဿ ယဿ စ အဘိညာ သစ္ဆိ ကရဏီယဿ ဓမ္မဿ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ အဘိညာ သစ္ဆိ ကိရိယာယ, တတ္ရ တတ္ရေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ"တိ (အ. နိ. ၃.၁၀၃)။

ဣဒံ သုတ္တံ **အဓိစိတ္တ** န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

"ဆဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဘဗ္ဗော အနုတ္တရံ သီတိဘာဝံ သစ္ဆိကာတုံ။ ကတ မေဟိ ဆဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ, တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ နိဂ္ဂဏှာ

ဟာတိ။ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ပဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ, တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ။ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ သမ္ပဟံသိတဗ္ဗံ, တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ သမ္ပဟံသေတိ။ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခိတဗ္ဗံ, တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ။ ပဏီတာဓိမုတ္တိကော စ ဟောတိ နိဗ္ဗာနာဘိရတော။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဆဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဘဗ္ဗော အနုတ္တရံ သီတိဘာဝံ သစ္ဆိကာတု”န္တိ (အ. နိ. ၆.၈၅)။

ဣဒံ သုတ္တံ **အနုတ္တရံ သီတိဘာဝေ** တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဗောဇ္ဈင်္ဂကောသလ္လံ “ပန ဝေမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယသ္မိံ သမယေ လီနံ စိတ္တံ ဟောတိ, အကာလော တသ္မိံ သမယေ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယာ”တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၄) အပ္ပနာကောသလ္လကထာယံ ဒဿိတမေဝ။

ဣတိ ဣဒံ သတ္တဝိဓံ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ သုဂ္ဂဟိတံ ကတွာ ဣဒဉ္စ ဒသဝိဓံ မနသိကာရကောသလ္လံ သုဋ္ဌု ဝဝတ္ထပေတွာ တေန ယောဂိနာ ဥဘယကောသလ္လဝသေန ကမ္မဋ္ဌာနံ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ သစေ ပနဿ အာစရိယေန သဒ္ဓိံ ဧကဝိဟာရေယေဝ ဖာသု ဟောတိ, ဧဝံ ဝိတ္ထာရေန အကထာပေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ သုဋ္ဌု ဝဝတ္ထပေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုယုဉ္ဇန္တေန ဝိသေသံ လဘိတွာ ဥပရူပရိ ကထာပေတဗ္ဗံ။ အညတ္ထ ဝသိတုကာမေန ယထာဝုတ္တေန ဝိဓိနာ ဝိတ္ထာရတော ကထာပေတွာ ပုနပ္ပုနံ ပရိဝတ္တေတွာ သဗ္ဗံ ဂဏ္ဌိဋ္ဌာနံ ဆိန္ဒိတွာ ပထဝီကသိဏနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနေဝ အနနုရူပံ သေနာသနံ ပဟာယ အနုရူပေ ဝိဟာရေ ဝသန္တေန ခုဒ္ဒကပလိဗောဓုပစ္ဆေဒံ ကတွာ ပဋိက္ကူလမနသိကာရေ ပရိကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။

ကရောန္တေန ပန ကေသေသု တာဝ နိမိတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ကထံ? ဧကံ ဝါ ဒွေ ဝါ ကေသေ လုဉ္စိတွာ ဟတ္ထတလေ ဌပေတွာ ဝဏ္ဏော တာဝ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော။ ဆိန္နဋ္ဌာနေပိ ကေသေ ဩလောကေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဥဒကပတ္တေ ဝါ ယာဂုပတ္တေ ဝါ ဩလောကေတုမ္ပိ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ ကာဠကကာလေ ဒိသွာ ကာဠကာတိ မနသိကာတဗ္ဗာ ။ သေတကာလေ သေတာတိ။ မိဿကကာလေ ပန ဥဿဒဝသေန မနသိကာတဗ္ဗာ ဟောန္တိ။ ယထာ စ ကေသေသု, ဧဝံ သကလေပိ တစပဉ္စကေ ဒိသွာဝ နိမိတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။

ကောဋ္ဌာသဝဝတ္ထာပနကထာ

၁၈၂. ဧဝံ နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ သဗ္ဗကောဋ္ဌာသေ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဒိသောကာသပရိစ္ဆေဒဝသေန ဝဝတ္ထပေတွာ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဂန္ဓအာသယောကာသဝသေန ပဉ္စဓာ ပဋိက္ကူလတော ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗာ။

တတြာယံ သဗ္ဗကောဋ္ဌာသေသု အနုပုဗ္ဗကထာ။ **ကေသာ** တာဝ ပကတိဝဏ္ဏေန ကာဠကာ အဒ္ဒါရိဋ္ဌကဝဏ္ဏာ။ သဏ္ဌာနတော ဒီဃဝဋ္ဋလိကာ တုလာဒဏ္ဍသဏ္ဌာနာ။ ဒိသတော ဥပရိမဒိသာယ ဇာတာ။ ဩကာသတော ဥဘောသု ပဿေသု ကဏ္ဏစူဠိကာဟိ, ပုရတော နလာဋန္တေန, ပစ္ဆတော ဂလဝါဋကေန ပရိစ္ဆိန္နာ။ သီသကဋာဟဝေဌနံ အလ္လစမ္မံ ကေသာနံ ဩကာသော။ ပရိစ္ဆေဒတော ကေသာ သီသဝေဌနစမ္မေ ဝီဟဂ္ဂမတ္တံ ပဝိသိတွာ ပတိဋ္ဌိတေန ဟေဋ္ဌာ အတ္တနော မူလတလေန, ဥပရိ အာကာသေန, တိရိယံ အညမညေန ပရိစ္ဆိန္နာ, ဒွေ ကေသာ ဧကတော နတ္ထီတိ အယံ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ကေသာ န လောမာ, လောမာ န ကေသာတိ ဧဝံ အဝသေသေဟိ ဧကတိံသကောဋ္ဌာသေဟိ အမိဿီကတာ ကေသာ နာမ ပာဋိယေက္ကော ဧကကောဋ္ဌာသောတိ အယံ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဣဒံ ကေသာနံ ဝဏ္ဏာဒိတော ဝဝတ္ထာပနံ။

၁၈၃. ဣဒံ ပန နေသံ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန ပဉ္စဓာ ပဋိက္ကူလတော ဝဝတ္ထာပနံ။ ကေသာ နာမေတေ ဝဏ္ဏတောပိ ပဋိက္ကူလာ။ သဏ္ဌာနတောပိ ဂန္ဓတောပိ အာသယတောပိ ဩကာသတောပိ ပဋိက္ကူလာ။

မနုညေပိ ဟိ ယာဂုပတ္တေ ဝါ ဘတ္တပတ္တေ ဝါ ကေသဝဏ္ဏံ ကိဉ္စိ ဒိသွာ ကေသမိဿကမိဒံ ဟရထ နန္တိ ဇိဂုစ္ဆန္တိ။ ဧဝံ ကေသာ **ဝဏ္ဏတော** ပဋိက္ကူလာ။ ရတ္တိံ ဘုဉ္ဇန္တာပိ ကေသသဏ္ဌာနံ အက္ကဝါကံ ဝါ မကစိဝါကံ ဝါ ဆုပိတွာပိ တထေဝ ဇိဂုစ္ဆန္တိ။ ဧဝံ **သဏ္ဌာနတော** ပဋိက္ကူလာ။

တေလမက္ခနပုပ္ဖူဟဒိ သင္ဍာရဝိရဟိတာန႞ ကေသာနံ ဂန္ဓော ပရမဇေဂုစ္ဆော ဟောတိ။ တတော ဇေဂုစ္ဆိတ
ရော အဂ္ဂိမ္ဟိ ပက္ခိတ္တာနံ။ ကေသာ ဟိ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနတော အပ္ပဋိကူလာပိ သိယုံ, **ဂန္ဓေန** ပန ပဋိကူလာယေဝ။
ယထာ ဟိ ဒဟရဿ ကုမာရဿ ဝစ္စံ ဝဏ္ဏတော ဟလိဒ္ဒိဝဏ္ဏံ, သဏ္ဌာနတောပိ ဟလိဒ္ဒိပိဏ္ဍသဏ္ဌာနံ။ သင်္ကာရ
ဋ္ဌာနေ ဆဍ္ဍိတ႞ ဥဒ္ဓုမာတကကာဠသုနခသရီရံ ဝဏ္ဏတော တာလပက္ကဝဏ္ဏံ ။ သဏ္ဌာနတော ဝဋ္ဋေတ္ဝာ ဝိဿဋ္ဌ
မုဒိင်္ဂသဏ္ဌာနံ။ အဒ္ဓာပိဿ သုမနမကုဠသဒိသာတိ ဥဘယမ္ပိ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနတော သိယာ အပ္ပဋိကူလံ ဂန္ဓေန ပန ပ
ဋိကူလမေဝ။ ဧဝံ ကေသာပိ သိယုံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနတော အပ္ပဋိကူလာ **ဂန္ဓေန** ပန ပဋိကူလာယေဝာတိ။

ယထာ ပန အသုစိဋ္ဌာနေ ဂါမနိဿန္ဒေန ဇာတာနိ သူပေယျပဏ္ဏာနိ နာဂရိကမနုဿာနံ ဇေဂုစ္ဆာနိ ဟောန္တိ
အပရိဘောဂါနိ, ဧဝံ ကေသာပိ ပုဗ္ဗလောဟိတမုတ္တကရီသပိတ္တသေမ္ဟာဒိနိဿန္ဒေန ဇာတတ္တာ ဇေဂုစ္ဆာတိ ဣဒံ
နေသံ **အာသယတော** ပဋိကူလတ္တံ။

ဣမေ စ ကေသာ နာမ ဂူထရာသိမ္ဟိ ဥဋ္ဌိတကဏ္ဏိကံ ဝိယ ဧကတိံသကောဋ္ဌာသရာသိမ္ဟိ ဇာတာ။ တေ သုသာနသ
င်္ကာရဋ္ဌာနာဒီသု ဇာတသာကံ ဝိယ ပရိက္ခာဒီသု ဇာတကမလကုဝလယာဒိပုပ္ဖံ ဝိယ စ အသုစိဋ္ဌာနေ ဇာတတ္တာ ပရမဇေ
ဂုစ္ဆာတိ ဣဒံ နေသံ **ဩကာသတော** ပဋိကူလတ္တံ။

ယထာ စ ကေသာနံ, ဧဝံ သဗ္ဗကောဋ္ဌာသာနံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဂန္ဓာသယောကာသဝသေန ပဉ္စဓာ ပဋိကူလတာ ဝေဒိတ
ဗ္ဗာ။ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဒိသောကာသပရိစ္ဆေဒဝသေန ပန သဗ္ဗေပိ ဝိသုံ ဝိသုံ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗာ။

၁၈၄. တတ္ထ **လောမာ** တာဝ ပကတိဝဏ္ဏတော န ကေသာ ဝိယ အသမ္ဘိန္နကာဠကာ, ကာဠပိင်္ဂလာ ပန ဟောန္တိ။
သဏ္ဌာနတော ဩနတဂ္ဂ တာလမူလသဏ္ဌာနာ။ ဒိသတော ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတာ။ ဩကာသတော ဌပေတွာ ကေသာနံ
ပတိဋ္ဌိတောကာသ႞ ဟတ္ထတလပါဒတလာနိ စ ယေဘုယျေန အဝသေသသရီရဝေဌနစမ္မေ ဇာတာ။ ပရိစ္ဆေဒတော သရီ
ရဝေဌနစမ္မေ လိခာမတ္တံ ပဝိသိတွာ ပတိဋ္ဌိတေန ဟေဋ္ဌာ အတ္တနော မူလတလေန, ဥပရိ အာကာသေန, တိရိယံ အညမ
ညေန ပရိစ္ဆိန္နာ, ဒွေ လောမာ ဧကတော နတ္ထိ, အယံ နေသံ သဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ ပန ကေသသ
ဒိသောယေဝ။

၁၈၅. နခာတိ ဝီသတိယာ နခပတ္တာနံ နာမံ။ တေ သဗ္ဗေပိ ဝဏ္ဏတော သေတာ။ သဏ္ဌာနတော မစ္ဆသကလိကသဏ္ဌာ
နာ။ ဒိသတော ပါဒနခါ ဟေဋ္ဌိမဒိသာယ, ဟတ္ထနခါ ဥပရိမဒိသာယာတိ ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတာ။ ဩကာသတော အင်္ဂု
လီနံ အဂ္ဂပိဋ္ဌေသု ပတိဋ္ဌိတာ။ ပရိစ္ဆေဒတော ဒွီသု ဒိသာသု အင်္ဂုလိကောဋိမံသေဟိ, အန္တော အင်္ဂုလိပိဋ္ဌိမံသေန,
ဗဟိ စေဝ အဂ္ဂေ စ အာကာသေန, တိရိယံ အညမညေန ပရိစ္ဆိန္နာ, ဒွေ နခါ ဧကတော နတ္ထိ, အယံ နေသံ သဘာဂပရိစ္
ဆေဒေါ။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၁၈၆. ဒန္တာ တိ ပရိပုဏ္ဏဒန္တဿ ဒွတ္တိံသ ဒန္တဋ္ဌိကာနိ။ တေပိ ဝဏ္ဏတော သေတာ။ သဏ္ဌာနတော အနေ
ကသဏ္ဌာနာ။ တေသံ ဟိ ဟေဋ္ဌိမာယ တာဝ ဒန္တပာဠိယာ မဇ္ဈေ စတ္တာရော ဒန္တာ မတ္တိကာပိဏ္ဍေ ပဋိပါဋိယာ ဌ
ပိတအလာဗုဗီဇသဏ္ဌာနာ။ တေသံ ဥဘောသု ပဿေသု ဧကေကော ဧကမူလကော ဧကကောဋိကော မလ္လိကမကုဠသ
ဏ္ဌာနော။ တတော ဧကေကော ဒွိမူလကော ဒွိကောဋိကော ယာနကဥပတ္ထမ္ဘိနိသဏ္ဌာနော။ တတော ဒွေ ဒွေ တိမူ
လာ တိကောဋိကာ။ တတော ဒွေ ဒွေ စတုမူလာ စတုကောဋိကာတိ။ ဥပရိမပာဠိယာပိ ဧသေဝ နယော။ ဒိသတော ဥပရိမဒိ
သာယ ဇာတာ။ ဩကာသတော ဒွီသု ဟနုကဋ္ဌိကေသု ပတိဋ္ဌိတာ။ ပရိစ္ဆေဒတော ဟေဋ္ဌာ ဟနုကဋ္ဌိကေ ပတိဋ္ဌိတေန
အတ္တနော မူလတလေန, ဥပရိ အာကာသေန, တိရိယံ အညမညေန ပရိစ္ဆိန္နာ, ဒွေ ဒန္တာ ဧကတော နတ္ထိ, အယံ နေသံ
သဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၁၈၇. တစောတိ သကလသရီရံ ဝေဌေတွာ ဌိတစမ္မံ။ တဿ ဥပရိ ကာဠသာမပီတာဒိဝဏ္ဏာ ဆဝိ နာမ ယာ သက
လသရီရတောပိ သင်္ကဍ္ဎိယမာနာ ဗဒရဋ္ဌိမတ္တာ ဟောတိ။ တစော ပန ဝဏ္ဏတော သေတောယေဝ။ သော စဿ သေတ
ဘာဝေါ အဂ္ဂိဇာလာဘိဃာတပဟရဏပ္ပဟာရာဒီဟိ ဝိဒ္ဓံသိတာယ ဆဝိယာ ပါကဋော ဟောတိ။ သဏ္ဌာနတော သရီရသ
ဏ္ဌာနောဝ ဟောတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။

ဝိတ္ထာရတော ပန ဟဒင်္ဂုလိတ္တစော ကောသကာရကကောသသဏ္ဌာနော။ ပိဋ္ဌိပါဒတ္တစော ပုဋ္ဌဗန္ဓဥပါဟနသဏ္ဌာနော။ ဇင်္ဃတ္တစော ဘတ္တပုဋ္ဌကတာလပဏ္ဏသဏ္ဌာနော။ ဦရုတ္တစော တဏ္ဍုလဘရိတဒီဃတ္ထဝိကသဏ္ဌာနော။ အာနိသဒတ္တစော ဥဒကပူရိတပဋ္ဋပရိဿာဝနသဏ္ဌာနော။ ပိဋ္ဌိတ္တစော ဖလကောနဒ္ဓစမ္မသဏ္ဌာနော။ ကုစ္ဆိတ္တစော ဝီဏာဒောဏိကောနဒ္ဓစမ္မသဏ္ဌာနော။ ဥရတ္တစော ယေဘုယျေန စတုရဿသဏ္ဌာနော။ ဥဘယဗာဟုတ္တစော တူဏီရောနဒ္ဓစမ္မသဏ္ဌာနော။ ပိဋ္ဌိဟတ္ထတ္တစော ခုရကောသသဏ္ဌာနော, ဖဏကတ္ထဝိကသဏ္ဌာနော ဝါ။ ဟတ္ထင်္ဂုလိတ္တစော ကုဉ္စိကာကောသကသဏ္ဌာနော။ ဂီဝတ္တစော ဂလကဉ္စုကသဏ္ဌာနော။ မုခတ္တစော ဆိဒ္ဒါဝဆိဒ္ဒေါ ကီဋ္ဋကုလာဝကသဏ္ဌာနော။ သီသတ္တစော ပတ္တတ္ထဝိကသဏ္ဌာနောတိ။

တစပရိဂ္ဂဏှကေန စ ယောဂါဝစရေန ဥတ္တရောဋ္ဌတော ပဋ္ဌာယ ဥပရိမုခံ ဉာဏံ ပေသေတွာ ပဌမံ တာဝ မုခံ ပရိယောနန္ဓိတွာ ဋ္ဌိတစမ္မံ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ တတော နလာဋဋ္ဌိစမ္မံ။ တတော ထဝိကာယ ပက္ခိတ္တပတ္တဿ စ ထဝိကာယ စ အန္တရေန ဟတ္ထမိဝ သီသဋ္ဌိကဿ စ သီသစမ္မဿ စ အန္တရေန ဉာဏံ ပေသေတွာ အဋ္ဌိကေန သဒ္ဓိံ စမ္မဿ ဧကာဗဒ္ဓဘာဝံ ဝိယောဇေန္တေန သီသစမ္မံ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ တတော ခန္ဓစမ္မံ။ တတော အနုလောမေန ပဋိလောမေန စ ဒက္ခိဏဟတ္ထစမ္မံ။ အထ တေနေဝ နယေန ဝါမဟတ္ထစမ္မံ။ တတော ပိဋ္ဌိစမ္မံ တံ ဝဝတ္ထပေတွာ အနုလောမေန ပဋိလောမေန စ ဒက္ခိဏပါဒစမ္မံ။ အထ တေနေဝ နယေန ဝါမပါဒစမ္မံ။ တတော အနုက္ကမေနေဝ ဝတ္ထိဥဒရဟဒယဂီဝစမ္မာနိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗာနိ။ အထ ဂီဝစမ္မာနန္တရံ ဟေဋ္ဌိမဟနုစမ္မံ ဝဝတ္ထပေတွာ အဓရောဋ္ဌပရိယောသာနံ ပါပေတွာ နိဋ္ဌပေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဩဠာရိကောဠာရိကံ ပရိဂ္ဂဏှန္တဿ သုခုမမ္ပိ ပါကဋံ ဟောတိ။ ဒိသတော ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတော။ ဩကာသတော သကလသရီရံ ပရိယောနန္ဓိတွာ ဋ္ဌိတော။ ပရိစ္ဆေဒတော ဟေဋ္ဌာ ပတိဋ္ဌိတတလေန, ဥပရိ အာကာသေန ပရိစ္ဆိန္နော, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၁၈၈. မံသန္တိ နဝ မံသပေသိသတာနိ။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝဏ္ဏတော ရတ္တံ ကိံသုကပုပ္ဖသဒိသံ။ သဏ္ဌာနတော ဇင်္ဃပိဏ္ဍိကမံသံ တာလပဏ္ဏပုဋ္ဌဘတ္တသဏ္ဌာနံ။ ဦရုမံသံ နိသဒပောတသဏ္ဌာနံ။ အာနိသဒမံသံ ဥဒ္ဓနကောဋိသဏ္ဌာနံ။ ပိဋ္ဌိမံသံ တာလဂုဠပဋလသဏ္ဌာနံ။ ဖာသုကဒွယမံသံ ကောဋ္ဌလိကာယ ကုစ္ဆိယံ တနုမတ္တိကာလေပသဏ္ဌာနံ။ ထနမံသံ ဝဋ္ဋေတွာ အဝက္ခိတ္တမတ္တိကာပိဏ္ဍသဏ္ဌာနံ။ ဗာဟုဒွယမံသံ ဒွိဂုဏံ ကတွာ ဌပိတနိစ္စမ္မမဟာမူသိကသဏ္ဌာနံ။ ဧဝံ ဩဠာရိကောဠာရိကံ ပရိဂ္ဂဏှန္တဿ သုခုမမ္ပိ ပါကဋံ ဟောတိ။ ဒိသတော ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတံ။ ဩကာသတော ဝီသာဓိကာနိ တီဏိ အဋ္ဌိသတာနိ အနုလိမ္ပိတွာ ဌိတံ။ ပရိစ္ဆေဒတော ဟေဋ္ဌာ အဋ္ဌိသင်္ဃာတေ ပတိဋ္ဌိတတလေန, ဥပရိ တစေန, တိရိယံ အညမညေန ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၁၈၉. နှာရူတိ နဝ နှာရုသတာနိ။ ဝဏ္ဏတော သဗ္ဗေပိ နှာရူ သေတာ။ သဏ္ဌာနတော နာနာသဏ္ဌာနာ။ ဧတေသု ဟိ ဂီဝါယ ဥပရိမဘာဂတော ပဋ္ဌာယ ပဉ္စ မဟာနှာရူ သရီရံ ဝိနန္ဓမာနာ ပုရိမပဿေန ဩတိဏ္ဏာ။ ပဉ္စ ပစ္ဆိမပဿေန။ ပဉ္စ ဒက္ခိဏပဿေန။ ပဉ္စ ဝါမပဿေန။ ဒက္ခိဏဟတ္ထံ ဝိနန္ဓမာနာပိ ဟတ္ထဿ ပုရိမပဿေန ပဉ္စ။ ပစ္ဆိမပဿေန ပဉ္စ။ တထာ ဝါမဟတ္ထံ ဝိနန္ဓမာနာ။ ဒက္ခိဏပါဒံ ဝိနန္ဓမာနာပိ ပါဒဿ ပုရိမပဿေန ပဉ္စ။ ပစ္ဆိမပဿေန ပဉ္စ။ တထာ ဝါမပါဒံ ဝိနန္ဓမာနာပီတိ ဧဝံ သရီရဓာရကာ နာမ သဋ္ဌိမဟာနှာရူ ကာယံ ဝိနန္ဓမာနာ ဩတိဏ္ဏာ ။ ယေ **ကဏ္ဍရာ**တိပိ ဝုစ္စန္တိ။ တေ သဗ္ဗေပိ ကန္ဒလမကုဠသဏ္ဌာနာ။ အညေ ပန တံ တံ ပဒေသံ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဌိတာ။ တတော သုခုမတရာ သုတ္တရဇ္ဇုကသဏ္ဌာနာ။ အညေ တတော သုခုမတရာ ပူတိလတာသဏ္ဌာနာ, အညေ တတော သုခုမတရာ မဟာဝီဏာတန္တိသဏ္ဌာနာ။ အညေ ထူလသုတ္တကသဏ္ဌာနာ။ ဟတ္ထပါဒပိဋ္ဌီသု နှာရူ သကုဏပါဒသဏ္ဌာနာ။ သီသေ နှာရူ အရကာနံ သီသဇာလကသဏ္ဌာနာ။ ပိဋ္ဌိယံ နှာရူ အာတပေ ပသာရိတအလ္လဇာလသဏ္ဌာနာ။ အဝသေသာ တံတံအင်္ဂပစ္စင်္ဂါနုဂတာ နှာရူ သရီရေ ပဋိမုက္ကဇာလကဉ္စုကသဏ္ဌာနာ။ ဒိသတော ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတာ။ ဩကာသတော သကလသရီရေ အဋ္ဌီနိ အာဗန္ဓိတွာ ဌိတာ။ ပရိစ္ဆေဒတော ဟေဋ္ဌာ တိဏ္ဏံ အဋ္ဌိသတာနံ ဥပရိ ပတိဋ္ဌိတတလေဟိ, ဥပရိ မံသစမ္မာနိ အာဟစ္စ ဌိတပ္ပဒေသေဟိ, တိရိယံ အညမညေန ပရိစ္ဆိန္နာ, အယံ နေသံ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၁၉၀. အင်္ဂ တိ ဌပေတ္တတ ဒွ၀တ္တိံသ ဒန္တ္တိနို အ၀သေသာနိ စတုသင်္ဂ ဟတ္ထင်္ဂနို, စတုသင်္ဂ ဟာဒင်္ဂနို, စတုသင်္ဂ မံသနိသ္သိတာနိ မုဒ္ဒအင်္ဂနို, ဒွေ၀ ပဏှိကင်္ဂနို, ဧကေကသ္မိံ ဟာဒေ ဒွေ၀ ဒွေ၀ ကေပ္ပကင်္ဂနို, ဒွေ၀ ဇင်္ဃင်္ဂနို, ဧကံ ဇဏ္ဏုကင်္ဂ, ဧကံ ဦရုင်္ဂ, ဒွေ၀ ကဋိင်္ဂနို, အဋ္ဌာရသ ပိဋ္ဌိကဏ္ဍကင်္ဂနို, စတုဝီသတိ ဖာသုကင်္ဂနို, စုဒ္ဒသ ဥရင်္ဂနို , ဧကံ ဟဒယင်္ဂ, ဒွေ၀ အက္ခကင်္ဂနို, ဒွေ၀ ကောင္ဋ္ဌင်္ဂနို, ဒွေ၀ ဗာဟုင်္ဂနို, ဒွေ၀ ဒွေ၀ အဂ္ဂဗာဟုင်္ဂနို, သတ္တ ဂီဝင်္ဂနို, ဒွေ၀ ဟနုကင်္ဂနို, ဧကံ နာသိကင်္ဂ, ဒွေ၀ အက္ခိင်္ဂနို, ဒွေ၀ ကဏ္ဏင်္ဂနို, ဧကံ နလာဋင်္ဂ။ ဧကံ မုဒ္ခင်္ဂ, နဝ သီသကဟာလင်္ဂနိတိ ဧဝံ တိမတ္တာနိ အင်္ဂသတာနိ, တာနိ သဗ္ဗာနိပိ ဝဏ္ဏတော သေတာနိ။ သဏ္ဌာနတော နာနာသဏ္ဌာနာနိ။

တတ္ထ ဟိ အဂ္ဂဟာဒင်္ဂုလိအင်္ဂနို ကတကဗီဇသဏ္ဌာနာနို။ တဒနန္တရာနိ မဇ္ဈပဗ္ဗင်္ဂနို ပနသင်္ဂသဏ္ဌာနာနို။ မူလပဗ္ဗင်္ဂနို ပဏဝသဏ္ဌာနာနို။ ပိဋ္ဌိဟာဒင်္ဂနို ကောဋ္ဌတကန္ဒလကန္ဒရာသိသဏ္ဌာနာနို။ ပဏှိကင်္ဂ ဧကင်္ဂတာလဖလဗီဇသဏ္ဌာနံ။ ကေပ္ပကင်္ဂနို ဗဒ္ခကီဠာကေဋ္ဌကသဏ္ဌာနာနို။ ဇင်္ဃင်္ဂနံ ကေပ္ပကင်္ဂသု ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနံ အပနီတတစသိန္ဒိကင်္ဂုရသဏ္ဌာနံ။ ခုဒ္ဒကဇင်္ဃင်္ဂကံ ဓနုကဒဏ္ဍသဏ္ဌာနံ။ မဟန္တံ မိလာတသပ္ပပိဋ္ဌိသဏ္ဌာနံ။ ဇဏ္ဏုကင်္ဂ ဧကတော ပရိက္ခိဏဖေဏကသဏ္ဌာနံ။ တတ္ထ ဇင်္ဃင်္ဂကဿ ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနံ အတိခိဏဂ္ဂကေသိင်္ဂသဏ္ဌာနံ။ ဦရုင်္ဂ ဒုတ္တစ္ဆိတတသိပရသုဒဏ္ဍသဏ္ဌာနံ။ တဿ ကဋိင်္ဂမှဟိ ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနံ ကီဠာကေဋ္ဌကသဏ္ဌာနံ။ တေန ကဋိင်္ဂနော ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနံ အဂ္ဂစ္ဆိန္နမဟာပုန္နာဂဖလသဏ္ဌာနံ။

ကဋိင်္ဂနို ဒွေ၀ပိ ဧကာဗဒ္ခာနိ ဟုတ္တတ ကုမ္ဘကာရိကဥဒ္ခနသဏ္ဌာနာနို။ ဟဋိယေက္ကံ ကမ္မာရကူဋ္ဌယောတ္တကသဏ္ဌာနာနို။ ကောဋိယံ ဌိတံ အာနိသဒင်္ဂ အဓောမုခံ ကတ္တတ ဂဟိတသပ္ပဖဏသဏ္ဌာနံ, သတ္တဌ္ဌဋ္ဌာနေသု ဆိဒ္ဒာဝဆိဒ္ဒံ။ ပိဋ္ဌိကဏ္ဍကင်္ဂနို အဗ္ဘန္တရတော ဥပရူပရိ ဌပိတသီသပဋ္ဋဝေဌကသဏ္ဌာနာနို။ ဗာဟိရတော ဝဋ္ဋနာဝဋ္ဋိသဏ္ဌာနာနို။ တေသံ အန္တရန္တရာ ကကစဒန္တသဒိသာ ဒွေ၀ တယော ကဏ္ဍကာ ဟောန္တိ။ စတုဝီသတိယာ ဖာသုကင်္ဂသု အပရိပုဏ္ဏာနိ အပရိပုဏ္ဏအသိသဏ္ဌာနာနို။ ပရိပုဏ္ဏာနိ ပရိပုဏ္ဏအသိသဏ္ဌာနာနို။ သဗ္ဗာနိပိ ဩဒာတကုက္ကုဋဿ ပသာရိတပက္ခသဏ္ဌာနာနို။ စုဒ္ဒသ ဥရင်္ဂနို ဇိဏ္ဏသန္ဒမာနိကပဥ္စရသဏ္ဌာနာနို။ ဟဒယင်္ဂ ဒဗ္ဗိဖဏသဏ္ဌာနံ။

အက္ခကင်္ဂနို ခုဒ္ဒကလောဟတသိဒဏ္ဍသဏ္ဌာနာနို။ ကောဋ္ဌင်္ဂနို ဧကတော ပရိက္ခိဏသီဟဋ္ဌကုဒ္ဒာလသဏ္ဌာနာနို။ ဗာဟုင်္ဂနို အာအာသဒဏ္ဍကသဏ္ဌာနာနို။ အဂ္ဂဗာဟုင်္ဂနို ယမကတာလကန္ဒသဏ္ဌာနာနို။ မဏိဗန္ဓင်္ဂနို ဧကတော အလ္လိယာပေတ္တတ ဌပိတသီသကပဋ္ဋဝေဌကသဏ္ဌာနာနို။ ပိဋ္ဌိဟတ္ထင်္ဂနို ကောဋ္ဌတကန္ဒလကန္ဒရာသိသဏ္ဌာနာနို။ ဟတ္ထင်္ဂုလိသု မူလပဗ္ဗင်္ဂနို ပဏဝသဏ္ဌာနာနို။ မဇ္ဈပဗ္ဗင်္ဂနို အပရိပုဏ္ဏပနသင်္ဂသဏ္ဌာနာနို။ အဂ္ဂပဗ္ဗင်္ဂနို ကတကဗီဇသဏ္ဌာနာနို။

သတ္တ ဂီဝင်္ဂနို ဒဏ္ဍေန ဝိဇ္ဈိတ္တတ ပဋိပာဋိယာ ဌပိတဝံသကဠီရစက္ကလကသဏ္ဌာနာနို။ ဟေဋ္ဌိမဟနုကင်္ဂ ကမ္မာရာနံ အယောကူဋ္ဌယောတ္တကသဏ္ဌာနံ။ ဥပရိမံ အ၀လေခနသတ္ထကသဏ္ဌာနံ။ အက္ခိကူပနာသကူပင်္ဂနို အပနီတမိဥ္စတရုဏတာလင်္ဂသဏ္ဌာနာနို။ နလာဋင်္ဂ အဓောမုခဌပိတသင်္ခထာလကကဟလသဏ္ဌာနံ။ ကဏ္ဏစူဠိကင်္ဂနို နှာပိတခုရကောသသဏ္ဌာနာနို။ နလာဋကဏ္ဏစူဠိကာနံ ဥပရိ ပဋ္ဋဗန္ဓနောကာသေ အင်္ဂသင်္ကုဋိတဃဋ္ဋပုဏ္ဏပဋ္ဋလခဏ္ဍသဏ္ဌာနံ။ မုဒ္ခင်္ဂ မုခစ္ဆိန္နဝင်္ကနာဠိကေရသဏ္ဌာနံ။ သီသင်္ဂနို သိဗ္ဗေတ္တတ ဌပိတဇဇ္ဇရလာဗုကဋာဟသဏ္ဌာနာနို။

ဒိသတော ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတာနိ။ ဩကာသတော အဝိသေသေန သကလသရီရေ ဌိတာနိ။ ဝိသေသေန ပနေတ္ထ သီသင်္ဂနို ဂီဝင်္ဂသု ပတိဋ္ဌိတာနိ။ ဂီဝင်္ဂနို ပိဋ္ဌိကဏ္ဍကင်္ဂသု။ ပိဋ္ဌိကဏ္ဍကင်္ဂနို ကဋိင်္ဂသု။ ကဋိင်္ဂနို ဦရုင်္ဂသု။ ဦရုင်္ဂနို ဇဏ္ဏုကင်္ဂသု။ ဇဏ္ဏုကင်္ဂနို ဇင်္ဃင်္ဂသု။ ဇင်္ဃင်္ဂနို ကေပ္ပကင်္ဂသု။ ကေပ္ပကင်္ဂနို ပိဋ္ဌိဟာဒင်္ဂသု ပတိဋ္ဌိတာနိ။ ပရိစ္ဆေဒတော အန္တော အင်္ဂမိဥ္စေန, ဥပရိတော မံသေန, အဂ္ဂေ မူလေ စ အညမညေန ပရိစ္ဆိန္နာနိ, အယံ နေသံ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေ၀။

၁၉၁. အင်္ဂမိဥ္စ န္တိ တေသံ တေသံ အင်္ဂနံ အဗ္ဘန္တရဂတံ မိဥ္စံ။ တံ ဝဏ္ဏတော သေတံ။ သဏ္ဌာနတော မဟန္တမဟန္တာနံ အင်္ဂနံ အဗ္ဘန္တရဂတံ ဝေဠုနာဠိယံ ပက္ခိတ္တသေဒိတမဟာဝေတ္တဂ္ဂသဏ္ဌာနံ။ ခုဒ္ဒာနုခုဒ္ဒကာနံ အဗ္ဘန္တရဂတံ ဝေဠုယဋ္ဌိပဗ္ဗေသု ပက္ခိတ္တသေဒိတတနုဝေတ္တဂ္ဂသဏ္ဌာနံ။ ဒိသတော ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတံ။

သြကာသတော အင်္ဂီနံ အဗ္ဘန္တရေ ပတိဋ္ဌိတံ။ ပရိစ္ဆေဒတော အင်္ဂီနံ အဗ္ဘန္တရတလေဟိ ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၁၉၂. ဝက္ကန္တိ ဧကဗန္ဓနာ ဒွေ မံသပိဏ္ဍိကာ။ တံ ဝဏ္ဏတော မန္ဒရတ္တံ ပါဠိဘဒ္ဒကဋ္ဌိဝဏ္ဏံ။ သဏ္ဌာနတော ဒါရကာနံ ယမကကီဠာဂောဠကသဏ္ဌာနံ, ဧကဝဏ္ဋပဋိဗဒ္ဓအမ္ဗဖလဒွယသဏ္ဌာနံ ဝါ။ ဒိသတော ဥပရိမာယ ဒိသာယ ဇာတံ။ သြကာသတော ဂလဝါဋကာ နိက္ခန္တေန ဧကမူလေန ထောကံ ဂန္တွာ ဒွိဓာ ဘိန္နေန ထူလနှာရုနာ ဝိနိဗဒ္ဓံ ဟုတွာ ဟဒယမံသံ ပရိက္ခိပိတွာ ဌိတံ။ ပရိစ္ဆေဒတော ဝက္ကံ ဝက္ကဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၁၉၃. ဟဒယန္တိ ဟဒယမံသံ။ တံ ဝဏ္ဏတော ရတ္တပဒုမပတ္တပိဋ္ဌိဝဏ္ဏံ။ သဏ္ဌာနတော ဗာဟိရပတ္တာနိ အပနေတွာ အဓောမုခံ ဌပိတပဒုမမကုဠသဏ္ဌာနံ။ ဗဟိ မဋ္ဌံ, အန္တော ကောသာတကီဖလဿ အဗ္ဘန္တရသဒိသံ။ ပညဝန္တာနံ ထောကံ ဝိကသိတံ, မန္ဒပညာနံ မကုဠိတမေဝ။ အန္တော စဿ ပုန္နာဂဋ္ဌိပတိဋ္ဌာနမတ္တော အာဝါဋကော ဟောတိ, ယတ္ထ အဍ္ဎပသတမတ္တံ လောဟိတံ သဏ္ဌာတိ, ယံ နိဿာယ မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏဓာတု စ ဝတ္တန္တိ။ တံ ပနေတံ ရာဂစရိတဿ ရတ္တံ ဟောတိ, ဒေါသစရိတဿ ကာဠကံ, မောဟစရိတဿ မံသဓောဝနဥဒကသဒိသံ, ဝိတက္ကစရိတဿ ကုလတ္ထယူသဝဏ္ဏံ, သဒ္ဓါစရိတဿ ကဏိကာရပုပ္ဖဝဏ္ဏံ, ပညာစရိတဿ အစ္ဆံ ဝိပ္ပသန္နံ အနာဝိလံ ပဏ္ဍရံ ပရိသုဒ္ဓံ နိဒ္ဓောတဇာတိမဏိ ဝိယ ဇုတိမန္တံ ခါယတိ။ ဒိသတော ဥပရိမာယ ဒိသာယ ဇာတံ။ သြကာသတော သရီရဗ္ဘန္တရေ ဒွိန္နံ ထနာနံ မဇ္ဈေ ပတိဋ္ဌိတံ။ ပရိစ္ဆေဒတော ဟဒယံ ဟဒယဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၁၉၄. ယကနန္တိ ယမကမံသပဋလံ။ တံ ဝဏ္ဏတော ရတ္တံ ပဏ္ဍုကဓာတုကံ နာတိရတ္တကုမုဒဿ ပတ္တပိဋ္ဌိဝဏ္ဏံ။ သဏ္ဌာနတော မူလေ ဧကံ အဂ္ဂေ ယမကံ ကောဝိဠာရပတ္တသဏ္ဌာနံ။ တဉ္စ ဒန္ဓာနံ ဧကမေဝ ဟောတိ မဟန္တံ, ပညဝန္တာနံ ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ ခုဒ္ဒကာနိ။ ဒိသတော ဥပရိမာယ ဒိသာယ ဇာတံ, သြကာသတော ဒွိန္နံ ထနာနံ အဗ္ဘန္တရေ ဒက္ခိဏပဿံ နိဿာယ ဌိတံ။ ပရိစ္ဆေဒတော ယကနံ ယကနဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၁၉၅. ကိလောမကန္တိ ပဋိစ္ဆန္နာပဋိစ္ဆန္နဘေဒတော ဒုဝိဓံ ပရိယောနဟနမံသံ။ တံ ဒုဝိဓမ္ပိ ဝဏ္ဏတော သေတံ ဒုကူလပိလောတိကဝဏ္ဏံ။ သဏ္ဌာနတော အတ္တနော သြကာသသဏ္ဌာနံ။ ဒိသတော ပဋိစ္ဆန္နကိလောမကံ ဥပရိမာယ ဒိသာယ။ ဣတရံ ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတံ။ သြကာသတော ပဋိစ္ဆန္နကိလောမကံ ဟဒယဉ္စ ဝက္ကဉ္စ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ, အပ္ပဋိစ္ဆန္နကိလောမကံ သကလသရီရေ စမ္မဿ ဟေဋ္ဌတော မံသံ ပရိယောနန္ဓိတွာ ဌိတံ။ ပရိစ္ဆေဒတော ဟေဋ္ဌာ မံသေန, ဥပရိ စမ္မေန, တိရိယံ ကိလောမကဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၁၉၆. ပိဟကန္တိ ဥဒရဇိဝှာမံသံ။ တံ ဝဏ္ဏတော နီလံ နိဂ္ဂုဏ္ဍိပုပ္ဖဝဏ္ဏံ။ သဏ္ဌာနတော သတ္တင်္ဂုလပ္ပမာဏံ အဗန္ဓနံ ကာဠဝစ္ဆကဇိဝှာသဏ္ဌာနံ။ ဒိသတော ဥပရိမာယ ဒိသာယ ဇာတံ။ သြကာသတော ဟဒယဿ ဝါမပဿေ ဥဒရပဋလဿ မတ္ထကပဿံ နိဿာယ ဌိတံ, ယသ္မိံ ပဟာရဝေဂေန ဗဟိနိက္ခန္တေ သတ္တာနံ ဇီဝိတက္ခယော ဟောတိ။ ပရိစ္ဆေဒတော ပိဟကဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၁၉၇. ပပ္ဖာသ န္တိ ဒွတ္တိံသမံသခဏ္ဍပ္ပဘေဒံ ပပ္ဖာသမံသံ။ တံ ဝဏ္ဏတော ရတ္တံ နာတိပက္ကဥဒုမ္ဗရဖလဝဏ္ဏံ။ သဏ္ဌာနတော ဝိသမစ္ဆိန္နဗဟလပူဝခဏ္ဍသဏ္ဌာနံ။ အဗ္ဘန္တရေ အသိတပီတာနံ အဘာဝေ ဥဂ္ဂတေန ကမ္မဇတေဇုသ္မာနာ အဗ္ဘာဟတတ္တာ သံခါဒိတပလာလပိဏ္ဍမိဝ နိရသံ နိရောဇံ။ ဒိသတော ဥပရိမာယ ဒိသာယ ဇာတံ။ သြကာသတော သရီရဗ္ဘန္တရေ ဒွိန္နံ ထနာနံ အန္တရေ ဟဒယဉ္စ ယကနဉ္စ ဥပရိ ဆာဒေတွာ သြလမ္ဗန္တံ ဌိတံ။ ပရိစ္ဆေဒတော ပပ္ဖာသဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၁၉၈. အန္တန္တိ ပုရိသဿ ဒွတ္တိံသဟတ္ထာ ဣတ္ထိယာ အဋ္ဌဝီသတိဟတ္ထာ ကေဝီသတိယာ ဌာနေသု ဩဘဂ္ဂ အန္တဝဋ္ဋိ။ တဒေတံ ဝဏ္ဏတော သေတံ သက္ခရသုဓာဝဏ္ဏံ။ သဏ္ဌာနတော လောဟိတဒေါဏိယံ အာဘုဇိတွာ ဌပိတသီသစ္ဆိန္နသပ္ပသဏ္ဌာနံ။ ဒိသတော ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတံ။ ဩကာသတော ဥပရိ ဂလဝါဋကေ ဟေဋ္ဌာ စ ကရီသမဂ္ဂေ ဝိနိဗန္ဓတ္တာ ဂလဝါဋကကရီသမဂ္ဂပရိယန္တေ သရီရဗ္ဘန္တရေ ဌိတံ။ ပရိစ္ဆေဒတော အန္တဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၁၉၉. အန္တဂုဏန္တိ အန္တဘောဂဋ္ဌာနေသု ဗန္ဓနံ။ တံ ဝဏ္ဏတော သေတံ ဒကသီတလိကမူလဝဏ္ဏံ။ သဏ္ဌာနတော ဒကသီတလိကမူလသဏ္ဌာနမေဝ။ ဒိသတော ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတံ။ ဩကာသတော ကုဒ္ဒာလဖရသုကမ္မာဒီနိ ကရောန္တာနံ ယန္တာကမုနကာလေ ယန္တသုတ္တကမိဝ ယန္တဖလကာနိ အန္တဘောဂေ ဧကတော အဂဠန္တေ အာဗန္ဓိတွာ ပါဒပုဉ္ဆနရဇ္ဇုမဏ္ဍလကဿ အန္တရာ သံသိဗ္ဗိတွာ ဌိတရဇ္ဇုကာ ဝိယ ကေဝီသတိယာ အန္တဘောဂါနံ အန္တရာ ဌိတံ။ ပရိစ္ဆေဒတော အန္တဂုဏဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၂၀၀. ဥဒရိယန္တိ ဥဒရေ ဘဝံ အသိတပီတခါယိတသာယိတံ။ တံ ဝဏ္ဏတော အဇ္ဈောဟဋာဟာရဝဏ္ဏံ။ သဏ္ဌာနတော ပရိဿာဝနေ သိထိလဗဒ္ဓတဏ္ဍုလသဏ္ဌာနံ။ ဒိသတော ဥပရိမာယ ဒိသာယ ဇာတံ။ ဩကာသတော ဥဒရေ ဌိတံ။

ဥဒရံ နာမ ဥဘတော နိပ္ပီဠိယမာနဿ အလ္လသာဋကဿ မဇ္ဈေ သဉ္ဇာတဖောဋကသဒိသံ အန္တပဋလံ, ဗဟိ မဋ္ဌံ, အန္တော မံသကသမ္ဗုပလိဝေဌနကိလိဋ္ဌပါဝါရကပုပ္ဖကသဒိသံ, ကုထိတပနသတစဿ အဗ္ဘန္တရသဒိသန္တိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ, ယတ္ထ တက္ကောဋကာ ဂဏ္ဍုပ္ပာဒကာ တာလဟီရကာ သူစိမုခကာ ပဋတန္တသုတ္တကာ ဣစ္စေဝမာဒိဒွတ္တိံသကုလပ္ပဘေဒါ ကိမယော အာကုလဗျာကုလာ သဏ္ဍသဏ္ဍစာရိနော ဟုတွာ နိဝသန္တိ, ယေ ပါနဘောဇနာဒိမှိ အဝိဇ္ဇမာနေ ဥလ္လင်္ဃိတွာ ဝိရဝန္တာ ဟဒယမံသံ အဘိဟနန္တိ, ပါနဘောဇနာဒိအဇ္ဈောဟရဏဝေလာယဉ္စ ဥဒ္ဓံမုခါ ဟုတွာ ပဌမဇ္ဈောဟဋေ ဒွေ တယော အာလောပေ တုရိတတုရိတာ ဝိလုမ္ပန္တိ, ယံ တေသံ ကိမီနံ သူတိဃရံ ဝစ္စကုဋိ ဂိလာနသာလာ သုသာနဉ္စ ဟောတိ။ ယတ္ထ သေယျထာပိ နာမ စဏ္ဍာလဂါမဒွါရေ စန္ဒနိကာယ နိဒါဃသမယေ ထူလဖုသိတကေ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ဥဒကေန ဝုယှမာနံ မုတ္တကရီသစမ္မအဋ္ဌိနှာရုခဏ္ဍခေဠသိင်္ဃာဏိကာလောဟိတပ္ပဘုတိနာနာကုဏပဇာတံ နိပတိတွာ ကဒ္ဒမောဒကာလုဠိတံ ဒွီဟတီဟစ္စယေန သဉ္ဇာတကိမိကုလံ သူရိယာတပသန္တာပဝေဂကုထိတံ ဥပရိ ဖေဏပုပ္ဖုဠကေ မုဉ္စန္တံ အဘိနီလဝဏ္ဏံ ပရမဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆံ နေဝ ဥပဂန္တုံ, န ဒဋ္ဌုံ အရဟရူပတံ အာပဇ္ဇိတွာ တိဋ္ဌတိ, ပဂေဝ ဃာယိတုံ ဝါ သာယိတုံ ဝါ, ဧဝမေဝ နာနပ္ပကာရံ ပါနဘောဇနာဒိဒန္တမုသလသဉ္စုဏ္ဏိတံ ဇိဝှာဟတ္ထပရိဝတ္တိတခေဠလာလာပလိဗုဒ္ဓံ တင်္ခဏဝိဂတဝဏ္ဏဂန္ဓရသာဒိသမ္ပဒံ တန္တဝါယခလိသုဝါနဝမထုသဒိသံ နိပတိတွာ ပိတ္တသေမှဝါတပလိဝေဌိတံ ဟုတွာ ဥဒရဂ္ဂိသန္တာပဝေဂကုထိတံ ကိမိကုလာကုလံ ဥပရူပရိ ဖေဏပုပ္ဖုဠကာနိ မုဉ္စန္တံ ပရမကသမ္ဗုဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆဘာဝံ အာပဇ္ဇိတွာ တိဋ္ဌတိ။ ယံ သုတွာပိ ပါနဘောဇနာဒီသု အမနုညတာ သဏ္ဌာတိ, ပဂေဝ ပညာစက္ခုနာ အဝလောကေတွာ။ ယတ္ထ စ ပတိတံ ပါနဘောဇနာဒိ ပဉ္စဓာ ဝိဝေကံ ဂစ္ဆတိ, ဧကံ ဘာဂံ ပါဏကာ ခါဒန္တိ, ဧကံ ဘာဂံ ဥဒရဂ္ဂိ ဈာပေတိ, ဧကော ဘာဂေါ မုတ္တံ ဟောတိ, ဧကော ဘာဂေါ ကရီသံ, ဧကော ဘာဂေါ ရသဘာဝံ အာပဇ္ဇိတွာ သောဏိတမံသာဒီနိ ဥပဗြူဟယတိ။

ပရိစ္ဆေဒတော ဥဒရပဋလေန စေဝ ဥဒရိယဘာဂေန စ ပရိစ္ဆိန္နံ။ အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၂၀၁. ကရီသန္တိ ဝစ္စံ။ တံ ဝဏ္ဏတော ယေဘုယျေန အဇ္ဈောဟဋာဟာရဝဏ္ဏမေဝ ဟောတိ။ သဏ္ဌာနတော ဩကာသသဏ္ဌာနံ။ ဒိသတော ဟေဋ္ဌိမာယ ဒိသာယ ဇာတံ။ ဩကာသတော ပက္ကာသယေ ဌိတံ။ **ပက္ကာသယော** နာမ ဟေဋ္ဌာနာဘိ-ပိဋ္ဌိကဏ္ဋကမူလာနံ အန္တရေ အန္တာဝသာနေ ဥဗ္ဗေဓေန အဋ္ဌင်္ဂုလမတ္တော ဝေဠုနာဠိကသဒိသော, ယတ္ထ သေယျထာပိ နာမ ဥပရိ ဘူမိဘာဂေ ပတိတံ ဝဿောဒကံ ဩဂဠိတွာ ဟေဋ္ဌာ ဘူမိဘာဂံ ပူရေတွာ တိဋ္ဌတိ, ဧဝမေဝ ယံကိဉ္စိ အာမာသယေ ပတိတံ ပါနဘောဇနာဒိကံ ဥဒရဂ္ဂိနာ ဖေဏုဒ္ဒေဟကံ ပက္ကံ ပက္ကံ နိသဒါယ ပိသိတမိဝ သဏှဘာဝံ အာပဇ္ဇိတွာ အန္တဗိလေန ဩဂဠိတွာ ဩဂဠိတွာ ဩမဒ္ဒိတွာ ဝေဠုပဗ္ဗေ ပက္ခိပမာနပဏ္ဍုမတ္တိ

ကာ ဝိယ သန္ဒိစိတံ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ ပရိစ္ဆေဒတော ပက္ကာသယပဋ္ဌလေန စေဝ ကရီသဘာဂေန စ ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၂၀၂. **မတ္ထလုင်္ဂ** န္တိ သီသကဋာဟဗ္ဘန္တရေ ဌိတမိဉ္ဇရာသိ။ တံ ဝဏ္ဏတော သေတံ အဟိစ္ဆတ္တကပိဏ္ဍဝဏ္ဏံ။ ဒဓိဘာဝံ အသမ္ပတ္တံ ဒုဋ္ဌခီရဝဏ္ဏန္တိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ သဏ္ဌာနတော ဩကာသသဏ္ဌာနံ။ ဒိသတော ဥပရိမာယ ဒိသာယ ဇာတံ။ ဩကာသတော သီသကဋာဟဗ္ဘန္တရေ စတ္တာရော သိဗ္ဗိနိမဂ္ဂေ နိဿာယ သမောဓာနေတွာ ဌပိတာ စတ္တာရော ပိဋ္ဌပိဏ္ဍာ ဝိယ သမောဟိတံ တိဋ္ဌတိ။ ပရိစ္ဆေဒတော သီသကဋာဟဿ အဗ္ဘန္တရတလေဟိ စေဝ မတ္ထလုင်္ဂဘာဂေန စ ပရိစ္ဆိန္နံ , အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၂၀၃. **ပိတ္တ** န္တိ ဒွေ ပိတ္တာနိ ဗဒ္ဓပိတ္တဉ္စ အဗဒ္ဓပိတ္တဉ္စ။ တတ္ထ ဗဒ္ဓပိတ္တံ ဝဏ္ဏတော ဗဟလမဓုကတေလဝဏ္ဏံ။ အဗဒ္ဓပိတ္တံ မိလာတအာကုလိပုပ္ဖဝဏ္ဏံ။ သဏ္ဌာနတော ဥဘယမ္ပိ ဩကာသသဏ္ဌာနံ။ ဒိသတော ဗဒ္ဓပိတ္တံ ဥပရိမာယ ဒိသာယ ဇာတံ, ဣတရံ ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတံ။ ဩကာသတော အဗဒ္ဓပိတ္တံ ဌပေတွာ ကေသလောမဒန္တနခာနံ မံသဝိနိမုတ္တဋ္ဌာနဉ္စေဝ ထဒ္ဓသုက္ခစမ္မဉ္စ ဥဒကမိဝ တေလဗိန္ဒု အဝသေသသရီရံ ဗျာပေတွာ ဌိတံ, ယမှိ ကုပိတေ အက္ခီနိ ပီတကာနိ ဟောန္တိ, ဘမန္တိ, ဂတ္တံ ကမ္ပတိ, ကဏ္ဍူယတိ။ ဗဒ္ဓပိတ္တံ ဟဒယပပ္ဖာသာနံ အန္တရေ ယကနမံသံ နိဿာယ ပတိဋ္ဌိတေ မဟာကောသာတကီကောသကသဒိသေ ပိတ္တကောသကေ ဌိတံ, ယမှိ ကုပိတေ သတ္တာ ဥမ္မတ္တကာ ဟောန္တိ, ဝိပလ္လတ္ထစိတ္တာ ဟိရောတ္တပ္ပံ ဆဍ္ဍေတွာ အကာတဗ္ဗံ ကရောန္တိ, အဘာသိတဗ္ဗံ ဘာသန္တိ, အစိန္တိတဗ္ဗံ စိန္တေန္တိ။ ပရိစ္ဆေဒတော ပိတ္တဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၂၀၄. **သေမှ** န္တိ သရီရဗ္ဘန္တရေ ဧကပတ္ထပူရပ္ပမာဏံ သေမှံ။ တံ ဝဏ္ဏတော သေတံ နာဂဗလာပဏ္ဏရသဝဏ္ဏံ။ သဏ္ဌာနတော ဩကာသသဏ္ဌာနံ။ ဒိသတော ဥပရိမာယ ဒိသာယ ဇာတံ။ ဩကာသတော ဥဒရပဋလေ ဌိတံ။ ယံ ဟနဘောဇနာဒိအဇ္ဈောဟရဏကာလေ သေယျထာပိ နာမ ဥဒကေ သေဝာလပဏကံ ကဋ္ဌေ ဝါ ကထလေ ဝါ ပတန္တေ ဆိဇ္ဇိတွာ ဒွိဓာ ဟုတွာ ပုန အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ တိဋ္ဌတိ, ဧဝမေဝ ဟနဘောဇနာဒိမှိ နိပတန္တေ ဆိဇ္ဇိတွာ ဒွိဓာ ဟုတွာ ပုန အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ တိဋ္ဌတိ, ယမှိ စ မန္ဒီဘူတေ ပက္ကဂဏ္ဍော ဝိယ ပူတိကုက္ကုဋဏ္ဍမိဝ စ ဥဒရံ ပရမဇေဂုစ္ဆံ ကုဏပဂန္ဓံ ဟောတိ, တတော ဥဂ္ဂတေန စ ဂန္ဓေန ဥဒ္ဒေကောပိ မုခမ္ပိ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ပူတိကုဏပသဒိသံ ဟောတိ။ သော စ ပုရိသော အပေဟိ ဒုဂ္ဂန္ဓ တယသီတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇတိ, ယဉ္စ ဝဍ္ဎိတွာ ဗဟလတ္တမာပန္နံ ပိဓာနဖလကမိဝ ဝစ္စကုဋိယံ ဥဒရပဋလဿ အဗ္ဘန္တရေယေဝ ကုဏပဂန္ဓံ သန္နိရုမ္ဘိတွာ တိဋ္ဌတိ။ ပရိစ္ဆေဒတော သေမှဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၂၀၅. **ပုဗ္ဗော** တိ ပူတိလောဟိတဝသေန ပဝတ္တပုဗ္ဗံ။ တံ ဝဏ္ဏတော ပဏ္ဍုပလာသဝဏ္ဏော။ မတသရီရေ ပန ပူတိဗဟလာစာမဝဏ္ဏော ဟောတိ။ သဏ္ဌာနတော ဩကာသသဏ္ဌာနော။ ဒိသတော ဒွီသု ဒိသာသု ဟောတိ။ ဩကာသတော ပန ပုဗ္ဗဿ ဩကာသော နာမ နိဗဒ္ဓော နတ္ထိ, ယတ္ထ သော သန္နိစိတော တိဋ္ဌေယျ, ယတ္ထ ယတ္ထ ခါဏုကဏ္ဋကပဟရဏဂ္ဂိဇာလာဒီဟိ အဘိဟတေ သရီရပ္ပဒေသေ လောဟိတံ သဏ္ဌဟိတွာ ပစ္စတိ, ဂဏ္ဍပီဠကာဒယော ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တတ္ထ တတ္ထ တိဋ္ဌတိ။ ပရိစ္ဆေဒတော ပုဗ္ဗဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နော, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၂၀၆. **လောဟိတ** န္တိ ဒွေ လောဟိတာနိ သန္နိစိတလောဟိတဉ္စ သံသရဏလောဟိတဉ္စ။ တတ္ထ သန္နိစိတလောဟိတံ ဝဏ္ဏတော နိပက္ကဗဟလလာခါရသဝဏ္ဏံ။ သံသရဏလောဟိတံ အစ္ဆလာခါရသဝဏ္ဏံ။ သဏ္ဌာနတော ဥဘယမ္ပိ ဩကာသသဏ္ဌာနံ။ ဒိသတော သန္နိစိတလောဟိတံ ဥပရိမာယ ဒိသာယ ဇာတံ။ ဣတရံ ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတံ။ ဩကာသတော သံသရဏလောဟိတံ ဌပေတွာ ကေသလောမဒန္တနခာနံ မံသဝိနိမုတ္တဋ္ဌာနဉ္စေဝ ထဒ္ဓသုက္ခစမ္မဉ္စ ဓမနိဇာလာနုသာရေန သဗ္ဗံ ဥပာဒိန္နကသရီရံ ဖရိတွာ ဌိတံ။ သန္နိစိတလောဟိတံ ယကနဋ္ဌာနဿ ဟေဋ္ဌာဘာဂံ ပူရေတွာ ဧကပတ္ထပူရမတ္တံ ဟဒယဝက္ကပပ္ဖာသာနံ ဥပရိ ထောကံ ထောကံ ပဂ္ဃရန္တံ ဝက္ကဟဒယယကနပပ္ဖာသေ

တေမယမာနံ ဌိတံ။ တသ္မိံ ဟိ ဝက္ကဟဒယာဒီနိ အတေမေန္တေ သတ္တာ ပိပါသိတာ ဟောန္တိ။ ပရိစ္ဆေဒတော လောဟိတဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၂၀၇. သေဒေါတိ လောမကူပာဒီဟိ ပဂ္ဃရဏကအာပေါဓာတု။ သော ဝဏ္ဏတော ဝိပ္ပသန္နတိလတေလဝဏ္ဏော။ သဏ္ဌာနတော ဩကာသသဏ္ဌာနော။ ဒိသတော ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတော။ ဩကာသတော သေဒဿောကာသော နာမ နိဗဒ္ဓော နတ္ထိ, ယတ္ထ သော လောဟိတံ ဝိယ သဒါ တိဋ္ဌေယျ။ ယဒါ ပန အဂ္ဂိသန္တာပသူရိယသန္တာပဥတုဝိကာရာဒီဟိ သရီရံ သန္တပတိ, တဒါ ဥဒကတော အဗ္ဗူဠှမတ္တဝိသမစ္ဆိန္နဘိသမုဠာလကုမုဒနာဠကလာပော ဝိယ သဗ္ဗကေသလောမကူပဝိဝရေဟိ ပဂ္ဃရတိ, တသ္မာ တဿ သဏ္ဌာနမ္ပိ ကေသလောမကူပဝိဝရာနညေဝ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေဒပရိဂ္ဂဏှကေန စ ယောဂိနာ ကေသလောမကူပဝိဝရေ ပူရေတွာ ဌိတဝသေနေဝ သေဒေါ မနသိ ကာတဗ္ဗော။ ပရိစ္ဆေဒတော သေဒဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နော, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

မေဒေါတိ ထိနသိနေဟော။ သော ဝဏ္ဏတော ဖာလိတဟလိဒ္ဒိဝဏ္ဏော။ သဏ္ဌာနတော ထူလသရီရဿ တာဝ စမ္မမံသန္တရေ ဌပိတဟလိဒ္ဒိဝဏ္ဏဒုကူလပိလောတိကသဏ္ဌာနော ဟောတိ။ ကိသသရီရဿ ဇင်္ဃမံသံ ဦရုမံသံ ပိဋ္ဌိကဏ္ဋကနိဿိတံ ပိဋ္ဌိမံသံ ဥဒရဝဋ္ဋိမံသန္တိ ဧတာနိ နိဿာယ ဒိဂုဏတိဂုဏံ ကတွာ ဌပိတဟလိဒ္ဒိဝဏ္ဏဒုကူလပိလောတိကသဏ္ဌာနော။ ဒိသတော ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတော။ ဩကာသတော ထူလဿ သကလသရီရံ ဖရိတွာ ကိသဿ ဇင်္ဃမံသာဒီနိ နိဿာယ ဌိတော, ယံ သိနေဟသင်္ခံ ဂတမ္ပိ ပရမဒုဂ္ဂန္ဓတ္တာ နေဝ မုဒ္ဓနိ တေလတ္ထာယ, န နာသတေလာဒီနမတ္ထာယ ဂဏှန္တိ။ ပရိစ္ဆေဒတော ဟေဋ္ဌာ မံသေန, ဥပရိ စမ္မေန, တိရိယံ မေဒဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နော, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၂၀၈. အဿု တိ အက္ခီဟိ ပဂ္ဃရဏကအာပေါဓာတု။ တံ ဝဏ္ဏတော ဝိပ္ပသန္နတိလတေလဝဏ္ဏံ။ သဏ္ဌာနတော ဩကာသသဏ္ဌာနံ။ ဒိသတော ဥပရိမာယ ဒိသာယ ဇာတံ။ ဩကာသတော အက္ခိကူပကေသု ဌိတံ။ န စေတံ ပိတ္တကောသကေ ပိတ္တမိဝ အက္ခိကူပကေသု သဒါ သန္နိစိတံ တိဋ္ဌတိ။ ယဒါ ပန သတ္တာ သောမနဿဇာတာ မဟာဟသိတံ ဟသန္တိ, ဒေါမနဿဇာတာ ရောဒန္တိ ပရိဒေဝန္တိ, တထာရူပံ ဝါ ဝိသမာဟာရံ အာဟာရေန္တိ, ယဒါ စ နေသံ အက္ခီနိ ဓူမရဇပံသုကာဒီဟိ အဘိဟညန္တိ။ တဒါ ဧတေဟိ သောမနဿဒေါမနဿဝိသဘာဂါဟာရဥတူဟိ သမုဋ္ဌဟိတွာ အက္ခိကူပကေ ပူရေတွာ တိဋ္ဌတိ ဝါ ပဂ္ဃရတိ ဝါ။ အဿုပရိဂ္ဂဏှကေန စ ယောဂိနာ အက္ခိကူပကေ ပူရေတွာ ဌိတဝသေနေဝ ပရိဂ္ဂဏှိတဗ္ဗံ။ ပရိစ္ဆေဒတော အဿုဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၂၀၉. ဝသာတိ ဝိလီနသိနေဟော။ သာ ဝဏ္ဏတော နာဠိကေရတေလဝဏ္ဏာ။ အာစာမေ အာသိတ္တတေလဝဏ္ဏာတိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ သဏ္ဌာနတော နှာနကာလေ ပသန္နဥဒကဿ ဥပရိ ပရိဗ္ဘမန္တသိနေဟဗိန္ဒုဝိသဋသဏ္ဌာနာ။ ဒိသတော ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတာ။ ဩကာသတော ယေဘုယျေန ဟတ္ထတလဟတ္ထပိဋ္ဌိပါဒတလပါဒပိဋ္ဌိနာသပုဋနလာဋအံသကူဋေသု ဌိတာ။ န စေသာ ဧတေသု ဩကာသေသု သဒါ ဝိလီနာဝ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ ယဒါ ပန အဂ္ဂိသန္တာပသူရိယသန္တာပဥတုဝိသဘာဂဓာတုဝိသဘာဂေဟိ တေ ပဒေသာ ဥသ္မာဇာတာ ဟောန္တိ, တဒါ တတ္ထ နှာနကာလေ ပသန္နဥဒကူပရိ သိနေဟဗိန္ဒုဝိသဋော ဝိယ ဣတော စိတော စ သဉ္စရတိ။ ပရိစ္ဆေဒတော ဝသာဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နာ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ ပန ကေသသဒိသောယေဝ။

၂၁၀. ခေဠောတိ အန္တောမုခေ ဖေဏမိဿာ အာပေါဓာတု။ သော ဝဏ္ဏတော သေတော ဖေဏဝဏ္ဏော။ သဏ္ဌာနတော ဩကာသသဏ္ဌာနော။ ဖေဏသဏ္ဌာနောတိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဒိသတော ဥပရိမာယ ဒိသာယ ဇာတော။ ဩကာသတော ဥဘောဟိ ကပေါလပဿေဟိ ဩရုယှ ဇိဝှာယ ဌိတော။ န စေသ ဧတ္ထ သဒါ သန္နိစိတော ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ ယဒါ ပန သတ္တာ တထာရူပံ အာဟာရံ ပဿန္တိ ဝါ သရန္တိ ဝါ, ဥဏှတိတ္တကဋုကလောဏမ္ဗိလာနံ ဝါ ကိဉ္စိ မုခေ ဌပေန္တိ, ယဒါ ဝါ နေသံ ဟဒယံ အာကိလာယတိ, ကိသ္မိဉ္စိ ဒေဝ ဝါ ဇိဂုစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဒါ ခေဠော ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဥဘောဟိ ကပေါလပဿေဟိ ဩရုယှ ဇိဝှာယ သဏ္ဌာတိ။ အဂ္ဂဇိဝှာယ စေသ တနုကော ဟောတိ, မူလဇိဝှာယ ဗဟလော, မုခေ ပက္ခိတ္တဉ္စ ပုထုကံ ဝါ တဏ္ဍုလံ ဝါ အညံ ဝါ ကိဉ္စိ ခါဒနီယံ နဒီပုလိနေ ခတကူပကသလိလံ ဝိယ ပရိ

ကွ့ယံ အဂ္ဂဏ္ဍေဿဝ တေမေတုံ သမတ္ထော ဟောတိ။ ပရိစ္ဆေဒတော ခေဋ္ဌဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နော, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောဝ။

၂၁၁. **သိင်္ဃာဏိကာ** တိ မတ္ထလုင်္ဂတော ပဃ္ဃရဏကအသုစိ။ သာ ဝဏ္ဏတော တရုဏတာလဋ္ဌိမိဉ္ဇဝဏ္ဏာ။ သဏ္ဌာနတော ဩကာသသဏ္ဌာနာ။ ဒိသတော ဥပရိမာယ ဒိသာယ ဇာတာ။ ဩကာသတော နာသာပုဋ္ဌေ ပူရေတွာ ဌိတာ။ န စေသာ ဧတ္ထ သဒာ သန္နိစိတာ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ, အထ ခေါ ယထာ နာမ ပုရိသော ပဒုမိနိပတ္တေ ဒဓိံ ဗန္ဓိတွာ ဟေဋ္ဌာ ကဏ္ဋကေန ဝိဇ္ဈေယျ, အထာနေန ဆိဒ္ဒေန ဒဓိမုတ္တံ ဂဠိတွာ ဗဟိ ပတေယျ, ဧဝမေဝ ယဒါ သတ္တာ ရောဒန္တိ, ဝိသဘာဂဟာရဥတုဝသေန ဝါ သဉ္ဇာတဓာတုခေါဘာ ဟောန္တိ, တဒါ အန္တော သီသတော ပူတိသေမှဘာဝမာပန္နံ မတ္ထလုင်္ဂံ ဂဠိတွာ တာလုမတ္ထကဝိဝရေန ဩတရိတွာ နာသာပုဋ္ဌေ ပူရေတွာ တိဋ္ဌတိ ပဃ္ဃရတိ ဝါ။ သိင်္ဃာဏိကာ ပရိဂ္ဂဏှကေန စ ယောဂိနာ နာသာပုဋ္ဌေ ပူရေတွာ ဌိတဝသေနေဝ ပရိဂ္ဂဏှိတဗ္ဗာ။ ပရိစ္ဆေဒတော သိင်္ဃာဏိကာဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နာ, အယမဿာ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောဝ။

၂၁၂. **လသိကာ** တိ သရီရသန္ဓိနံ အဗ္ဘန္တရေ ပိစ္ဆိလကုဏပံ။ သာ ဝဏ္ဏတော ကဏိကာရနိယျာသဝဏ္ဏာ။ သဏ္ဌာနတော ဩကာသသဏ္ဌာနာ။ ဒိသတော ဒွီသု ဒိသာသု ဇာတာ။ ဩကာသတော အဋ္ဌိသန္ဓိနံ အဗ္ဘဉ္ဇနကိစ္စံ သာဓယမာနာ အသီတိသတသန္ဓိနံ အဗ္ဘန္တရေ ဌိတာ။ ယဿ စေသာ မန္ဒာ ဟောတိ, တဿ ဥဋ္ဌဟန္တဿ နိသီဒန္တဿ အဘိက္ကမန္တဿ ပဋိက္ကမန္တဿ သမိဉ္ဇန္တဿ ပသာရေန္တဿ အဋ္ဌိကာနိ ကဋကဋာယန္တိ, အစ္ဆရာသဒ္ဒံ ကရောန္တော ဝိယ သဉ္စရတိ။ ဧကယောဇနဒွိယောဇနမတ္တံ အဒ္ဓါနံ ဂတဿ ဝါယောဓာတု ကုပ္ပတိ, ဂတ္တာနိ ဒုက္ခန္တိ။ ယဿ ပန ဗဟုကာ ဟောန္တိ, တဿ ဥဋ္ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု န အဋ္ဌီနိ ကဋကဋာယန္တိ, ဒီဃမ္ပိ အဒ္ဓါနံ ဂတဿ န ဝါယောဓာတု ကုပ္ပတိ, န ဂတ္တာနိ ဒုက္ခန္တိ။ ပရိစ္ဆေဒတော လသိကာဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နာ, အယမဿာ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောဝ။

၂၁၃. **မုတ္တန္တိ** မုတ္တရသံ။ တံ ဝဏ္ဏတော မာသခါရောဒကဝဏ္ဏံ။ သဏ္ဌာနတော အဓောမုခဌပိတဥဒကကုမ္ဘအဗ္ဘန္တရဂတဥဒကသဏ္ဌာနံ။ ဒိသတော ဟေဋ္ဌိမာယ ဒိသာယ ဇာတံ။ ဩကာသတော ဝတ္ထိဿ အဗ္ဘန္တရေ ဌိတံ။ **ဝတ္ထိ** နာမ ဝတ္ထိ ပုဋော ဝုစ္စတိ။ ယတ္ထ သေယျထာပိ စန္ဒနိကာယ ပက္ခိတ္တေ အမုခေ ရဝဏဃဋေ စန္ဒနိကာရသော ပဝိသတိ, န စဿ ပဝိသနမဂ္ဂေါ ပညာယတိ , ဧဝမေဝ သရီရတော မုတ္တံ ပဝိသတိ, န စဿ ပဝိသနမဂ္ဂေါ ပညာယတိ, နိက္ခမနမဂ္ဂေါ ပန ပါကဋော ဟောတိ။ ယမှိ စ မုတ္တဿ ဘရိတေ ပဿာဝံ ကရောမာတိ သတ္တာနံ အာယူဟနံ ဟောတိ။ ပရိစ္ဆေဒတော ဝတ္ထိအဗ္ဘန္တရေန စေဝ မုတ္တဘာဂေန စ ပရိစ္ဆိန္နံ, အယမဿ သဘာဂပရိစ္ဆေဒော။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒော ပန ကေသသဒိသောဝ။

၂၁၄. ဧဝဉှိ ကေသာဒိကေ ကောဋ္ဌာသေ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဒိသောကာသပရိစ္ဆေဒဝသေန ဝဝတ္ထပေတွာ အနုပုဗ္ဗတော နာတိသီဃတောတိအာဒိနာ နယေန ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဂန္ဓာသယောကာသဝသေန ပဉ္စဓာ ပဋိက္ကူလာ ပဋိက္ကူလာတိ မနသိကရောတော ပဏ္ဏတ္တိသမတိက္ကမာဝသာနေ သေယျထာပိ စက္ခုမတော ပုရိသဿ ဒွတ္တိံသဝဏ္ဏာနံ ကုသုမာနံ ဧကသုတ္တကဂန္ထိတံ မာလံ ဩလောကေန္တဿ သဗ္ဗပုပ္ဖာနိ အပုဗ္ဗာပရိယမိဝ ပါကဋာနိ ဟောန္တိ, ဧဝမေဝ အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ကေသာတိ ဣမံ ကာယံ ဩလောကေန္တဿ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ အပုဗ္ဗာပရိယာဝ ပါကဋာ ဟောန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ မနသိကာရကောသလ္လကထာယံ "အာဒိကမ္မိကဿ ဟိ ကေသာတိ မနသိကရောတော မနသိကာရော ဂန္တွာ မုတ္တန္တိ ဣမံ ပရိယောသာနကောဋ္ဌာသမေဝ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတီ"တိ။

သစေ ပန ဗဟိဒ္ဓါပိ မနသိကာရံ ဥပသံဟရတိ, အထဿ ဧဝံ သဗ္ဗကောဋ္ဌာသေသု ပါကဋီဘူတေသု အာဟိဏ္ဍန္တာ မနုဿတိရစ္ဆာနာဒယော သတ္တာကာရံ ဝိဇဟိတွာ ကောဋ္ဌာသရာသိဝသေနေဝ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, တေဟိ စ အဇ္ဈောဟရိယမာနံ ပါနဘောဇနာဒိ ကောဋ္ဌာသရာသိမှိ ပက္ခိပမာနမိဝ ဥပဋ္ဌာတိ။

အထဿ အနုပုဗ္ဗမုဉ္စနာဒိဝသေန ပဋိက္ကူလာ ပဋိက္ကူလာတိ ပုနပ္ပုနံ မနသိကရောတော အနုက္ကမေန အပ္ပနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတ္ထ ကေသာဒီနံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဒိသောကာသပရိစ္ဆေဒဝသေန ဥပဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ။ သဗ္ဗာကာရတော

ပဋိက္ကူလဝသေန ဥပဋ္ဌာနံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ။ တံ အာသေဝတော ဘာဝယတော ဝုတ္တနယေန အသုဘာကမ္မဋ္ဌာနေသု ဝိယ ပဌမဇ္ဈာနဝသေနေဝ အပ္ပနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

သာ ယဿ ကောဋ္ဌာသော ဟကဒ္ဓော ဟောတိ, ကေသို့ တ ကောဋ္ဌာသေ အပ္ပနံ ပတ္တ ပုန အညသ္မိံ ယောဂံ န ကရောတိ, တဿ ဧကာဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယဿ ပန အနေကေ ကောဋ္ဌာသာ ဟကဋ္ဌာ ဟောန္တိ, ကေသို့ တ ဈာနံ ပတ္တ ပုန အညသ္မိံပိ ယောဂံ ကရောတိ, တဿ မလ္လကတ္ထေရဿ ဝိယ ကောဋ္ဌာသဂဏနာယ ပဌမဇ္ဈာနာနိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။

သော ကိရာယသ္မာ ဒီဃဘာဏကအဘယတ္ထေရံ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ "အာဝုသော အဘယ, ဣမံ တာဝ ပဉှံ ဥဂ္ဂဏှာဟီ"တိ ဝတွာ အာဟ – "မလ္လကတ္ထေရော ဒွတ္တိံသကောဋ္ဌာသေသု ဒွတ္တိံသာယ ပဌမဇ္ဈာနာနံ လာဘီ။ သစေ ရတ္တိံ ဧကံ, ဒိဝါ ဧကံ သမာပဇ္ဇတိ, အတိရေကဒ္ဓမာသေန ပုန သမ္ပဇ္ဇတိ, သစေ ပန ဒေဝသိကံ ဧကံ သမာပဇ္ဇတိ, အတိရေကမာသေန ပုန သမ္ပဇ္ဇတီ"တိ။

ဧဝံ ပဌမဇ္ဈာနဝသေန ဣဇ္ဈမာနမ္ပိ စေတံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒီသု သတိဗလေန ဣဇ္ဈနတော ကာယဂတာ သတီတိ ဝုစ္စတိ။

ဣမဉ္စ ကာယဂတာသတိမနုယုတ္တော ဘိက္ခု အရတိရတိသဟော ဟောတိ, န စ နံ အရတိ သဟတိ, ဥပ္ပန္နံ အရတိံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရတိ။ ဘယဘေရဝသဟော ဟောတိ, န စ နံ ဘယဘေရဝံ သဟတိ, ဥပ္ပန္နံ ဘယဘေရဝံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရတိ။ ခမော ဟောတိ သီတဿ ဥဏှဿ ။ပေ။ ပာဏဟရာနံ အဓိဝါသကဇာတိကော ဟောတိ (မ. နိ. ၃.၁၅၉)။ ကေသာဒီနံ ဝဏ္ဏဘေဒံ နိဿာယ စတုန္နံ ဈာနာနံ လာဘီ ဟောတိ။ ဆ အဘိညာ ပဋိဝိဇ္ဈတိ (မ. နိ. ၃.၁၅၉)။

တသ္မာ ဟဝေ အပ္ပမတ္တော၊ အနုယုဉ္ဇေထ ပဏ္ဍိတော။
ဧဝံ အနေကာနိသံသံ၊ ဣမံ ကာယဂတာသတိန္တိ။

ဣဒံ ကာယဂတာသတိယံ ဝိတ္ထာရကထာမုခံ။

အာနာပာနဿတိကထာ

၂၁၅. ဣဒါနိ ယံ တံ ဘဂဝတာ "အယမ္ပိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အာနာပာနဿတိသမာဓိ ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော သန္တော စေဝ ပဏီတော စ အသေစနကော စ သုခေါ စ ဝိဟာရော, ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ စ ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ဌာနသော အန္တရဓာပေတိ ဝူပသမေတီ"တိ ဧဝံ ပသံသိတွာ –

"ကထံ ဘာဝိတော စ, ဘိက္ခဝေ, အာနာပာနဿတိသမာဓိ ကထံ ဗဟုလီကတော သန္တော စေဝ ပဏီတော စ အသေစနကော စ သုခေါ စ ဝိဟာရော, ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ စ ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ဌာနသော အန္တရဓာပေတိ ဝူပသမေတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရညဂတော ဝါ ရုက္ခမူလဂတော ဝါ သုညာဂါရဂတော ဝါ နိသီဒတိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ, သော သတောဝ အဿသတိ သတော ပဿသတိ။ ဒီဃံ ဝါ အဿသန္တော ဒီဃံ အဿသာမီတိ ပဇာနာတိ။ ဒီဃံ ဝါ ပဿသန္တော။ပေ။ ရဿံ ဝါ အဿသန္တော။ပေ။ ရဿံ ဝါ ပဿသန္တော ရဿံ ပဿသာမီတိ ပဇာနာတိ။ သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ပီတိပဋိသံဝေဒီ။ သုခပဋိသံဝေဒီ။ စိတ္တသင်္ခါရပဋိသံဝေဒီ။ ပဿမ္ဘယံ စိတ္တသင်္ခါရံ။ စိတ္တပဋိသံဝေဒီ။ အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ။ သမာဒဟံ စိတ္တံ။ ဝိမောစယံ စိတ္တံ ။ အနိစ္စာနုပဿီ။ ဝိရာဂါနုပဿီ။ နိရောဓာနုပဿီ။ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတီ"တိ –

ဇဝံ သောဠသဝတ္ထုကံ အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ နိဋ္ဌိတံ။ တဿ ဘာဝနာနယော အနုပုဗ္ဗတော။ သော ပန ယသ္မာ ဟဋ္ဌိဝဏ္ဏနာနုသာရေနေဝ ဝုစ္စမာနော သဗ္ဗာကာရပရိပူရော ဟောတိ။ တသ္မာ အယမေတ္ထ ဟဋ္ဌိဝဏ္ဏနာပုဗ္ဗင်္ဂမော နိဒ္ဒေသော။

၂၁၆. ကထံ ဘာဝိတော စ, ဘိက္ခဝေ, အာနာပါနဿတိ သမာဓီတိ ဧတ္ထ တာဝ **ကထန္တိ** အာနာပါနဿတိ သမာဓိဘာဝနံ နာနပ္ပကာရတော ဝိတ္ထာရေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ **ဘာဝိတော စ ဘိက္ခဝေ အာနာပါနဿတိသမာဓီ** တိ နာနပ္ပကာရတော ဝိတ္ထာရေတုကမျတာယ ပုဋ္ဌဓမ္မနိဒ္ဒဿနံ။ ကထံ ဗဟုလီကတော။ပေ။ ဝူပသမေတီတိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ **ဘာဝိတောတိ** ဥပ္ပာဒိတော ဝဍ္ဎိတော ဝါ။ **အာနာပါနဿတိသမာဓီ** တိ အာနာပါနပရိဂ္ဂါဟိကာယ သတိယာ သဒ္ဓိံ သမ္ပယုတ္တော သမာဓိ။ အာနာပါနဿတိယံ ဝါ သမာဓိ အာနာပါနဿတိသမာဓိ။ **ဗဟုလီကတောတိ** ပုနပ္ပုနံ ကတော။ **သန္တောစေဝ ပဏီတော စာ** တိ သန္တော စေဝ ပဏီတော စေဝ။ ဥဘယတ္ထ ဧဝ သဒ္ဒေန နိယမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? အယဉှိ ယထာ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ ကေဝလံ ပဋိဝေဓဝသေန သန္တဉ္စ ပဏီတဉ္စ, ဩဠာရိကာရမ္မဏတ္တာ ပန ပဋိက္ကူလာရမ္မဏတ္တာ စ အာရမ္မဏဝသေန နေဝ သန္တံ န ပဏီတံ, န ဧဝံ ကေနစိ ပရိယာယေန အသန္တော ဝါ အပဏီတော ဝါ, အထ ခေါ အာရမ္မဏသန္တတာယပိ သန္တော ဝူပသန္တော နိဗ္ဗုတော, ပဋိဝေဓသင်္ခါတအင်္ဂသန္တတာယပိ။ အာရမ္မဏပဏီတတာယပိ ပဏီတော အတိတ္တိကရော, အင်္ဂပဏီတတာယပီတိ။ တေန ဝုတ္တံ ''သန္တော စေဝ ပဏီတော စာ''တိ။

အသေစနကော စ သုခော စ ဝိဟာရောတိ ဧတ္ထ ပန နာဿ သေစနန္တိ **အသေစနကော,** အနာသိတ္တကော အဗ္ဗောကိဏ္ဏော ပာဋိယေက္ကော အာဝေဏိကော။ နတ္ထိ ဧတ္ထ ပရိကမ္မေန ဝါ ဥပစာရေန ဝါ သန္တတာ။ အာဒိသမန္နာဟာရတော ပဘုတိ အတ္တနော သဘာဝေနေဝ သန္တော စ ပဏီတော စာတိ အတ္ထော။ ကေစိ ပန အသေစနကောတိ အနာသိတ္တကော ဩဇဝန္တော သဘာဝေနေဝ မဓုရောတိ ဝဒန္တိ။ ဧဝံ အယံ **အသေစနကော စ,** အပ္ပိတပ္ပိတက္ခဏေ ကာယိကစေတသိကသုခပဋိလာဘာယ သံဝတ္တနတော **သုခော စ ဝိဟာရောတိ** ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ** တိ အဝိက္ခမ္ဘိတေ အဝိက္ခမ္ဘိတေ။ **ပါပကေတိ** လာမကေ။ **အကုသလေ ဓမ္မေ** တိ အကောသလ္လသမ္ဘူတေ ဓမ္မေ။ **ဌာနသော အန္တရဓာပေတီတိ** ခဏေနေဝ အန္တရဓာပေတိ ဝိက္ခမ္ဘေတိ။ **ဝူပသမေတီတိ** သုဋ္ဌု ဥပသမေတိ။ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယတ္တာ ဝါ အနုပုဗ္ဗေန အရိယမဂ္ဂဝုဍ္ဎိပ္ပတ္တော သမုစ္ဆိန္ဒတိ, ပဋိပ္ပဿမ္ဘေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အယံ ပနေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော။ ဘိက္ခဝေ, ကေန ပကာရေန ကေနာကာရေန ကေန ဝိဓိနာ ဘာဝိတော အာနာပါနဿတိသမာဓိ ကေန ပကာရေန ဗဟုလီကတော သန္တော စေဝ။ပေ။ ဝူပသမေတီတိ။

၂၁၇. ဣဒါနိ တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရေန္တော ''ဣဓ, ဘိက္ခဝေ''တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခူ** တိ ဘိက္ခဝေ, ဣမသ္မိံ သာသနေ ဘိက္ခု။ အယဉှိ ဧတ္ထ **ဣဓ**သဒ္ဒော သဗ္ဗပ္ပကာရအာနာပါနဿတိသမာဓိနိဗ္ဗတ္တကဿ ပုဂ္ဂလဿ သန္နိဿယဘူတသာသနပရိဒီပနော အညသာသနဿ တထာဘာဝပဋိသေဓနော စ။ ဝုတ္တဉှေတံ – ''ဣဓေဝ, ဘိက္ခဝေ, သမဏော။ပေ။ သုညာ ပရပ္ပဝါဒါ သမဏေဘိ အညေဟီ''တိ (မ. နိ. ၁.၁၃၉)။ တေန ဝုတ္တံ ''ဣမသ္မိံ သာသနေ ဘိက္ခူ''တိ။

အရညဂတော ဝါ။ပေ။ သုညာဂါရဂတော ဝါတိ ဣဒမဿ အာနာပါနဿတိသမာဓိဘာဝနာနုရူပသေနာသနပရိဂ္ဂဟပရိဒီပနံ။ ဣမဿ ဟိ ဘိက္ခုနော ဒီဃရတ္တံ ရူပါဒီသု အာရမ္မဏေသု အနုဝိသဋံ စိတ္တံ အာနာပါနဿတိသမာဓိ အာရမ္မဏံ အဘိရုဟိတုံ န ဣစ္ဆတိ, ကူဋဂေါဏယုတ္တရထော ဝိယ ဥပ္ပထမေဝ ဓာဝတိ။ တသ္မာ သေယျထာပိ နာမ ဂေါပေါ ကူဋဓေနုယာ သဗ္ဗံ ခီရံ ပိဝိတွာ ဝဍ္ဎိတံ ကူဋဝစ္ဆံ ဒမေတုကာမော ဓေနုတော အပနေတွာ ဧကမန္တေ မဟန္တံ ထမ္ဘံ နိခဏိတွာ တတ္ထ ယောတ္တေန ဗန္ဓေယျ, အထဿ သော ဝစ္ဆော ဣတော စိတော စ ဝိပ္ဖန္ဒိတွာ ပလာယိတုံ အသက္ကောန္တော တမေဝ ထမ္ဘံ ဥပနိသီဒေယျ ဝါ ဥပနိပဇ္ဇေယျ ဝါ, ဧဝမေဝ ဣမိနာပိ ဘိက္ခုနာ ဒီဃရတ္တံ ရူပါရမ္မဏာဒိရသပါနဝဍ္ဎိတံ ဒုဋ္ဌစိတ္တံ ဒမေတုကာမေန ရူပါဒိအာရမ္မဏတော အပနေတွာ အရညံ ဝါ။ပေ။ သုညာဂါရံ ဝါ ပဝေသေတွာ တတ္ထ အဿာသပဿာသထမ္ဘေ သတိယောတ္တေန ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ဧဝမဿ တံ စိတ္တံ ဣတော စိတော စ ဝိပ္ဖန္ဒိတွာပိ ပုဗ္ဗေ အာစိဏ္ဏာရမ္မဏံ အလဘမာနံ သတိယောတ္တံ ဆိန္ဒိတွာ ပလာယိတုံ အသက္ကောန္တံ တမေဝါရမ္မဏံ ဥပစာရပ္ပနာဝသေန ဥပနိသီဒတိ စေဝ ဥပနိပဇ္ဇတိ စ။ တေနာဟု ပောရာဏာ –

‘‘ယထာ ထမ္ဘေ နိဗန္ဓေယျ၊ ဝစ္ဆံ ဒမံ နရော ဣဓ။
ဗန္ဓေယျေဝံ သကံ စိတ္တံ၊ သတိယာရမ္မဏေ ဒဠ္ဟ’’န္တိ။ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၆၅; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၃၇၄; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀၇)။

ဧဝမဿေတံ သေနာသနံ ဘာဝနာနုရူပံ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ ‘‘ဣဒမဿ အာနာပာနဿတိသမာဓိဘာဝနာနုရူပ သေနာသနပရိဂ္ဂဟပရိဒီပန’’န္တိ။

အထ ဝါ ယသ္မာ ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနပ္ပဘေဒေ မုဒ္ဓဘူတံ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကာနံ ဝိသေသာဓိဂမဒိဋ္ဌဓမ္မသုခ ဝိဟာရပဒဋ္ဌာနံ အာနာပာနဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ ဣတ္ထိပုရိသဟတ္ထိအဿာဒိသဒ္ဒသမာကုလံ ဂါမန္တံ အပရိစ္စဇိတွာ န သုကရံ ဘာဝေတုံ, သဒ္ဒကဏ္ဋကတ္တာ ဈာနဿ။ အဂါမကေ ပန အရညေ သုကရံ ယောဂါဝစရေန ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ အာနာပာနစတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ တဒေဝ ပါဒကံ ကတွာ သင်္ခါရေ သမ္မသိတွာ အဂ္ဂဖလံ အရဟတ္တံ သမ္ပာပုဏိတုံ။ တသ္မာဿ အနုရူပသေနာသနံ ဒဿေန္တော ဘဂဝါ ‘‘အရညဂတော ဝါ’’တိအာဒိမာဟ။

ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာစရိယော ဝိယ ဟိ ဘဂဝါ, သော ယထာ ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာစရိယော နဂရဘူမိံ ပဿိတွာ သုဋ္ဌု ဥပပရိက္ခိတွာ ‘‘ဧတ္ထ နဂရံ မာပေထာ’’တိ ဥပဒိသတိ, သောတ္ထိနာ စ နဂရေ နိဋ္ဌိတေ ရာဇကုလတော မဟာသက္ကာရံ လဘတိ, ဧဝမေဝ ယောဂါဝစရဿ အနုရူပသေနာသနံ ဥပပရိက္ခိတွာ ‘‘ဧတ္ထ ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗ’’န္တိ ဥပဒိသတိ, တတော တတ္ထ ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုယုတွေန ယောဂိနာ ကမေန အရဟတ္တေ ပတ္တေ ‘‘သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝတ သော ဘဂဝါ’’တိ မဟန္တံ သက္ကာရံ လဘတိ။

အယံ ပန ဘိက္ခု ဒီပိသဒိသောတိ ဝုစ္စတိ။ ယထာ ဟိ မဟာဒီပိရာဇာ အရညေ တိဏဂဟနံ ဝါ ဝနဂဟနံ ဝါ ပဗ္ဗတဂဟနံ ဝါ နိဿာယ နိလီယိတွာ ဝနမဟိံသဂောကဏ္ဏသူကရာဒယော မိဂေ ဂဏှာတိ, ဧဝမေဝ အယံ အရညာဒီသု ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုယုဉ္ဇန္တော ဘိက္ခု ယထာက္ကမေန သောတာပတ္တိသကဒါဂါမိအနာဂါမိအရဟတ္တမဂ္ဂေ စေဝ အရိယဖလဉ္စ ဂဏှာတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

‘‘ယထာပိ ဒီပိကော နာမ၊ နိလီယိတွာ ဂဏှာတီ မိဂေ။
တထေဝါယံ ဗုဒ္ဓပုတ္တော၊ ယုတ္တယောဂေါ ဝိပဿကော။
အရညံ ပဝိသိတွာန၊ ဂဏှာတိ ဖလမုတ္တမ’’န္တိ။ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၆၅; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၇၄; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀၇)။

တေနဿ ပရက္ကမဇဝယောဂ္ဂဘူမိံ အရညသေနာသနံ ဒဿေန္တော ဘဂဝါ ‘‘အရညဂတော ဝါ’’တိအာဒိမာဟ။

၂၁၈. တတ္ထ **အရညဂတော**တိ ‘‘အရညန္တိ နိက္ခမိတွာ ဗဟိ ဣန္ဒခီလာ သဗ္ဗမေတံ အရည’’န္တိ (ဝိဘ. ၅၂၉) စ, ‘‘အာရညကံ နာမ သေနာသနံ ပဉ္စဓနုသတိကံ ပစ္ဆိမ’’န္တိ (ပါရာ. ၆၅၄) စ ဧဝံ ဝုတ္တလက္ခဏေသု အရညေသု ယံကိဉ္စိ ပဝိဝေကသုခံ အရညံ ဂတော။ **ရုက္ခမူလဂတော**တိ ရုက္ခသမီပံ ဂတော။ **သုညာဂါရဂတော**တိ သုညံ ဝိဝိတ္တောကာသံ ဂတော။ ဧတ္ထ စ ဌပေတွာ အရညဉ္စ ရုက္ခမူလဉ္စ အဝသေသသတ္တဝိဓသေနာသနဂတောပိ သုညာဂါရဂတောတိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဧဝမဿ ဥတုတ္တယာနုကူလံ ဓာတုစရိယာနုကူလဉ္စ အာနာပာနဿတိဘာဝနာနုရူပံ သေနာသနံ ဥပဒိသိတွာ အလီနာနုဒ္ဓစ္စပက္ခိကံ သန္တံ ဣရိယာပထံ ဥပဒိသန္တော **နိသီဒတီ**တိ အာဟ။ အထဿ နိသဇ္ဇာယ ဒဠ္ဟဘာဝံ အဿာသပဿာသာနံ ပဝတ္တနသုခတံ အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟူပါယဉ္စ ဒဿေန္တော ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာတိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပလ္လင်္က**န္တိ သမန္တတော ဦရုဗဒ္ဓါသနံ။ **အာဘုဇိတွာ**တိ ဗန္ဓိတွာ။ **ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယာ**တိ ဥပရိမ သရီရံ ဥဇုကံ ဌပေတွာ။ အဋ္ဌာရသပိဋ္ဌိကဏ္ဋကေ ကောဋိယာ ကောဋိံ ပဋိပါဒေတွာ။ ဧဝဉှိ နိသိန္နဿ စမ္မမံသ နှာရူနိ န ပဏမန္တိ။ အထဿ ယာ တေသံ ပဏမနပ္ပစ္စယာ ခဏေ ခဏေ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, တာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တာသု အနုပ္ပဇ္ဇမာနာသု စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိ, ကမ္မဋ္ဌာနံ န ပရိပတတိ, ဝုဍ္ဎိံ ဖာတိံ ဥပဂစ္ဆတိ။ **ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ**တိ ကမ္မဋ္ဌာနာဘိမုခံ သတိံ ဌပယိတွာ။ အထ ဝါ **ပရီ**တိ ပရိဂ္ဂဟဋ္ဌော။ **မုခ**န္တိ နိယျာနဋ္ဌော။ **သတီ**တိ ဥပ

ဌာနဋ္ဌော။ တေန ဝုစ္စတိ ''ပရိမုခံ သတိံ''န္တိ ဧဝံ **ပဋိသမ္ဘိဒါယံ** (ပဋိ. မ. ၁.၁၆၄) ဝုတ္တနယေနပေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တတ္ရာယံ သင်္ခေပေါ, ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာနံ သတိံ ကတွာတိ။

၂၁၉. သော သတောဝ အဿသတိ သတော ပဿသတီ တိ သော ဘိက္ခု ဧဝံ နိသီဒိတွာ ဧဝဉ္စ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ တံ သတိံ အဝိဇဟန္တော သတော ဧဝ အဿသတိ သတော ပဿသတိ, သတောကာရီ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣဒါနိ ယေဟာကာရေဟိ သတောကာရီ ဟောတိ, တေ ဒဿေတုံ ဒီဃံ ဝါ အဿသန္တောတိအာဒိမာဟ။ ဝုတ္တဉှေတံ **ပဋိသမ္ဘိဒါယံ** ''သော သတောဝ အဿသတိ သတော ပဿသတီ''တိ ဧတဿေဝ **ဝိဘင်္ဂေ** –

> ''ဗာတ္တိံသာယ အာကာရေဟိ သတော ကာရီ ဟောတိ။ ဒီဃံ အဿာသဝသေန စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတံ အဝိက္ခေပံ ပဇာနတော သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ တာယ သတိယာ တေန ဉာဏေန သတော ကာရီ ဟောတိ။ ဒီဃံ ပဿာသဝသေန။ပေ.။ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ အဿာသဝသေန။ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ ပဿာသဝသေန စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတံ အဝိက္ခေပံ ပဇာနတော သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ တာယ သတိယာ တေန ဉာဏေန သတော ကာရီ ဟောတီ''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၆၅)။

တတ္ထ **ဒီဃံ ဝါ အဿသန္တော** တိ ဒီဃံ ဝါ အဿာသံ ပဝတ္တယန္တော။ **အဿာသော** တိ ဗဟိ နိက္ခမနဝါတော။ **ပဿာသော** တိ အန္တော ပဝိသနဝါတောတိ **ဝိနယဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ။ **သုတ္တန္တဋ္ဌကထာသု** ပန ဥပ္ပဋိပါဋိယာ အာဂတံ။ တတ္ထ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမနကာလေ ပဌမံ အဗ္ဘန္တရဝါတော ဗဟိ နိက္ခမတိ။ ပစ္ဆာ ဗာဟိရဝါတော သုခုမရဇံ ဂဟေတွာ အဗ္ဘန္တရံ ပဝိသန္တော တာလုံ အာဟစ္စ နိဗ္ဗာယတိ။ ဧဝံ တာဝ အဿာသပဿာသာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယာ ပန တေသံ ဒီဃရဿတာ, သာ အဒ္ဓါနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာ ဟိ ဩကာသဒ္ဓါနံ ဖရိတွာ ဌိတံ ဥဒကံ ဝါ ဝါလိကာ ဝါ ''ဒီဃမုဒကံ ဒီဃာ ဝါလိကာ, ရဿမုဒကံ ရဿာ ဝါလိကာ''တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏာပိ အဿာသပဿာသာ ဟတ္ထိသရီရေ စ အဟိသရီရေ စ တေသံ အတ္တဘာဝသင်္ခါတံ ဒီဃံ အဒ္ဓါနံ သဏိကံ ပူရေတွာ သဏိကမေဝ နိက္ခမန္တိ။ တသ္မာ ဒီဃာတိ ဝုစ္စန္တိ။ သုနခသသာဒီနံ အတ္တဘာဝသင်္ခါတံ ရဿံ အဒ္ဓါနံ သီဃံ ပူရေတွာ သီဃမေဝ နိက္ခမန္တိ, တသ္မာ ရဿာတိ ဝုစ္စန္တိ။ မနုဿေသု ပန ကေစိ ဟတ္ထိအဟိအာဒယော ဝိယ ကာလဒ္ဓါနဝသေန ဒီဃံ အဿသန္တိ စ ပဿသန္တိ စ။ ကေစိ သုနခသသာဒယော ဝိယ ရဿံ, တသ္မာ တေသံ ကာလဝသေန ဒီဃမဒ္ဓါနံ နိက္ခမန္တာ စ ပဝိသန္တာ စ တေ ''ဒီဃာ'' ဣတ္တရမဒ္ဓါနံ နိက္ခမန္တာ စ ပဝိသန္တာ စ ''ရဿာ''တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ရာယံ ဘိက္ခု နဝဟာကာရေဟိ ဒီဃံ အဿသန္တော ပဿသန္တော စ ''ဒီဃံ အဿသာမိ, ပဿသာမီ''တိ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ပဇာနတော စဿ ဧကေနာကာရေန ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ သမ္ပဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာဟ **ပဋိသမ္ဘိဒါယံ** (ပဋိ. မ. ၁.၁၆၆) –

> ''ကထံ ဒီဃံ အဿသန္တော ဒီဃံ အဿသာမီတိ ပဇာနာတိ။ ဒီဃံ ပဿသန္တော ဒီဃံ ပဿသာမီတိ ပဇာနာတိ။ ဒီဃံ အဿာသံ အဒ္ဓါနသင်္ခါတေ အဿသတိ။ ဒီဃံ ပဿာသံ အဒ္ဓါနသင်္ခါတေ ပဿသတိ။ ဒီဃံ အဿာသပဿာသံ အဒ္ဓါနသင်္ခါတေ အဿသတိပိ ပဿသတိပိ။ ဒီဃံ အဿာသပဿာသံ အဒ္ဓါနသင်္ခါတေ အဿသတောပိ ပဿသတောပိ ဆန္ဒော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဆန္ဒဝသေန တတော သုခုမတရံ ဒီဃံ အဿာသံ အဒ္ဓါနသင်္ခါတေ အဿသတိ။ ဆန္ဒဝသေန တတော သုခုမတရံ ဒီဃံ ပဿာသံ။ပေ.။ ဒီဃံ အဿာသပဿာသံ အဒ္ဓါနသင်္ခါတေ အဿသတိပိ ပဿသတိပိ။ ဆန္ဒဝသေန တတော သုခုမတရံ ဒီဃံ အဿာသပဿာသံ အဒ္ဓါနသင်္ခါတေ အဿသတောပိ ပဿသတောပိ ပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပါမောဇ္ဇဝသေန တတော သုခုမတရံ ဒီဃံ အဿာသံ အဒ္ဓါနသင်္ခါတေ အဿသတိ။ ပါမောဇ္ဇဝသေန တတော သုခုမတရံ ဒီဃံ ပဿာသံ။ပေ.။ ဒီဃံ အဿာသပဿာသံ အဒ္ဓါနသင်္ခါတေ အဿသတိပိ ပဿသတိပိ။ ပါမောဇ္ဇဝသေန တတော သုခုမတရံ ဒီဃံ အဿာသပဿာသံ အဒ္ဓါနသင်္ခါတေ အဿသတောပိ ပဿသတောပိ ဒီဃံ အဿာသပဿာသာ စိတ္တံ ဝိဝတ္တတိ, ဥပေက္ခာ သဏ္ဌာတိ။ ဣမေဟိ နဝဟိ အာကာရေဟိ ဒီဃံ အဿာသပဿာသာ ကာယော။ ဥပဋ္ဌာနံ သတိ။ အနုပဿနာ ဉာဏံ။ ကာယော ဥပဋ္ဌာနံ, နော သတိ။ သတိ ဥပဋ္ဌာ

နဋ္ဌေဝ သတိ စ။ တာယ သတိယာ တေန ဉာဏေန တံ ကာယံ အနုပဿတိ။ တေန ဝုစ္စတိ ကာယေ ကာယာနုပဿ
သနာသတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ''တိ။

သေ နယော ရဿပဒေပိ။ အယံ ပန ဝိသေသော, ယထာ ဧတ္ထ ''ဒီဃံ အဿာသံ အဒ္ဓာနသင်္ခါတေ''တိ ဝုတ္တံ, ဧဝမိဓ ''ရဿံ အဿာသံ ဣတ္တရသင်္ခါတေ အဿသတီ''တိ အာဂတံ။ တသ္မာ ရဿဝသေန ယာဝ ''တေန ဝုစ္စတိ ကာယေ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ''တိ, တာဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ဧဝံ အယံ အဒ္ဓာနဝသေန ဣတ္တရဝသေန စ ဣမေဟာကာရေဟိ အဿာသပဿာသေ ပဇာနန္တော ဒီဃံ ဝါ အဿသန္တော ဒီဃံ အဿသာမီတိ ပဇာနာတိ။ပေ.။ ရဿံ ဝါ ပဿသန္တော ရဿံ ပဿသာမီတိ ပဇာနာတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ပဇာနတော စဿ –

ဒီဃော ရဿော စ အဿာသော၊
ပဿာသောပိ စ တာဒိသော။
စတ္တာရော ဝဏ္ဏာ ဝတ္တန္တိ၊
နာသိကဂ္ဂေဝ ဘိက္ခုနောတိ။ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၆၅)။

၂၂၀. **သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမိ။ပေ.။ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတီ**တိ သကလဿ အဿာသကာယဿ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ ဝိဒိတံ ကရောန္တော ပာကဋံ ကရောန္တော အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ သကလဿ ပဿာသကာယဿ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ ဝိဒိတံ ကရောန္တော ပာကဋံ ကရောန္တော ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ဧဝံ ဝိဒိတံ ကရောန္တော ပာကဋံ ကရောန္တော ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တေန အဿသတိ စေဝ ပဿသတိ စ။ တသ္မာ ''အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမီ''တိ သိက္ခတီတိ ဝုစ္စတိ။ ဧကဿ ဟိ ဘိက္ခုနော စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏာဝိသဋေ အဿာသကာယေ ပဿာသကာယေ တ အာဒိ ပာကဋော ဟောတိ, န မဇ္ဈပရိယောသာနံ။ သော အာဒိမေဝ ပရိဂ္ဂဟေတုံ သက္ကောတိ, မဇ္ဈပရိယောသာနေ ကိလမတိ။ ဧကဿ မဇ္ဈံ ပာကဋံ ဟောတိ, န အာဒိပရိယောသာနံ။ ဧကဿ ပရိယောသာနံ ပာကဋံ ဟောတိ, န အာဒိမဇ္ဈံ။ သော ပရိယောသာနံယေဝ ပရိဂ္ဂဟေတုံ သက္ကောတိ, အာဒိမဇ္ဈေ ကိလမတိ။ ဧကဿ သဗ္ဗမ္ပိ ပာကဋံ ဟောတိ, သော သဗ္ဗမ္ပိ ပရိဂ္ဂဟေတုံ သက္ကောတိ, န ကတ္ထစိ ကိလမတိ, တာဒိသေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ – ''သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီတိ။ပေ.။ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတီ''တိ။

တတ္ထ **သိက္ခတီ**တိ ဧဝံ ဃဋတိ ဝါယမတိ။ ယော ဝါ တထာဘူတဿ သံဝရော, အယမေတ္ထ အဓိသီလသိက္ခာ။ ယော တထာဘူတဿ သမာဓိ, အယံ အဓိစိတ္တသိက္ခာ။ ယာ တထာဘူတဿ ပညာ, အယံ အဓိပညာသိက္ခာတိ ဣမာ တိဿော သိက္ခာယော တသ္မိံ အာရမ္မဏေ တာယ သတိယာ တေန မနသိကာရေန သိက္ခတိ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီကရောတီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

တတ္ထ ယသ္မာ ပုရိမနယေ ကေဝလံ အဿသိတဗ္ဗံ ပဿသိတဗ္ဗမေဝ, န စ အညံ ကိဉ္စိ ကာတဗ္ဗံ။ ဣတော ပဋ္ဌာယ ပန ဉာဏုပ္ပာဒနာဒီသု ယောဂေါ ကရဏီယော။ တသ္မာ တတ္ထ အဿသာမီတိ ပဇာနာတိ ပဿသာမီတိ ပဇာနာတိစ္စေဝ ဝတ္တမာနကာလဝသေန ပါဠိံ ဝတွာ ဣတော ပဋ္ဌာယ ကတ္တဗ္ဗဿ ဉာဏုပ္ပာဒနာဒိနော အာကာရဿ ဒဿနတ္ထံ သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီတိအာဒိနာ နယေန အနာဂတဝစနဝသေန ပါဠိ အာရောပိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿသိဿာမီတိ။ပေ.။ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတီတိ ဩဠာရိကံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿမ္ဘေန္တော ပဋိပ္ပဿမ္ဘေန္တော နိရောဓေန္တော ဝူပသမေန္တော အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ တတြ ဧဝံ ဩဠာရိကသုခုမတာ စ ပဿဒ္ဓိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣမဿ ဟိ ဘိက္ခုနော ပုဗ္ဗေ အပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ကာယော စ စိတ္တဉ္စ သဒရထာ ဟောန္တိ ဩဠာရိကာ။ ကာယစိတ္တာနံ ဩဠာရိကတ္တေ အဝူပသန္တေ အဿာသပဿာသာပိ ဩဠာရိကာ ဟောန္တိ, ဗလဝတရာ ဟုတွာ ပဝတ္တန္တိ, နာသိကာ နပ္ပဟောတိ, မုခေန အဿသန္တောပိ ပဿသန္တောပိ တိဋ္ဌတိ။ ယဒာ ပနဿ ကာယောပိ စိတ္တမ္ပိ ပရိဂ္ဂဟိတာ ဟောန္တိ, တဒာ တေ သန္တာ

ဟောန္တိ ဝူပသန္တာ။ တေသု ဝူပသန္တေသု အဿာသပဿာသာ သုခုမာ ဟုတ္ဝာ ပဝတ္တန္တိ, ''အတ္ထိ နု ခေါ နတ္ထီ''တိ ဝိစေတဗ္ဗတာကာရပ္ပတ္တာ ဟောန္တိ။

သေယျထာပိ ပုရိသဿ ဓာဝိတွာ, ပဗ္ဗတာ ဝါ ဩရောဟိတွာ, မဟာဘာရံ ဝါ သီသတော ဩရောပေတွာ ဌိတဿ ဩဠာရိကာ အဿာသပဿာသာ ဟောန္တိ, နာသိကာ နပ္ပဟောတိ, မုခေန အဿသန္တောပိ ပဿသန္တောပိ တိဋ္ဌတိ။ ယဒါ ပနေသ တံ ပရိဿမံ ဝိနောဒေတွာ နှာတွာ စ ပိဝိတွာ စ အလ္လသာဋကံ ဟဒယေ ကတွာ သီတာယ ဆာယာယ နိပန္နော ဟောတိ, အထဿ တေ အဿာသပဿာသာ သုခုမာ ဟောန္တိ ''အတ္ထိ နု ခေါ နတ္ထီ''တိ ဝိစေတဗ္ဗတာကာရပ္ပတ္တာ, ဧဝမေဝ ဣမဿ ဘိက္ခုနော ပုဗ္ဗေ အပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ကာယော စ။ပေ.။ ဝိစေတဗ္ဗတာကာရပ္ပတ္တာ ဟောန္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တထာ ဟိဿ ပုဗ္ဗေ အပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ''ဩဠာရိကောဠာရိကေ ကာယသင်္ခါရေ ပဿမ္ဘေမီ''တိ အာဘောဂသမန္နာဟာရမနသိကာရပစ္စဝေက္ခဏာ နတ္ထိ, ပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ပန အတ္ထိ။ တေနဿ အပရိဂ္ဂဟိတကာလတော ပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ကာယသင်္ခါရော သုခုမော ဟောတိ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

''သာရဒ္ဓေ ကာယေ စိတ္တေ စ, အဓိမတ္တံ ပဝတ္တတိ။
အသာရဒ္ဓမှိ ကာယမှိ, သုခုမံ သမ္ပဝတ္တတီ''တိ။ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၆၅)။

၂၂၁. ပရိဂ္ဂဟေပိ ဩဠာရိကော, ပဌမဇ္ဈာနုပစာရေ သုခုမော။ တသ္မိမ္ပိ ဩဠာရိကော, ပဌမဇ္ဈာနေ သုခုမော။ ပဌမဇ္ဈာနေ စ ဒုတိယဇ္ဈာနုပစာရေ စ ဩဠာရိကော, ဒုတိယဇ္ဈာနေ သုခုမော။ ဒုတိယဇ္ဈာနေ စ တတိယဇ္ဈာနုပစာရေ စ ဩဠာရိကော, တတိယဇ္ဈာနေ သုခုမော။ တတိယဇ္ဈာနေ စ စတုတ္ထဇ္ဈာနုပစာရေ စ ဩဠာရိကော, စတုတ္ထဇ္ဈာနေ အတိသုခုမော အပ္ပဝတ္တိမေဝ ပာပုဏာတီတိ။ ဣဒံ တာဝ **ဒီဃဘာဏကသံယုတ္တဘာဏကာနံ** မတံ။

မဇ္ဈိမဘာဏကာ ပန ပဌမဇ္ဈာနေ ဩဠာရိကော, ဒုတိယဇ္ဈာနုပစာရေ သုခုမောတိ ဧဝံ ဟေဋ္ဌိမဟေဋ္ဌိမဇ္ဈာနတော ဥပရူပရိဇ္ဈာနုပစာရေပိ သုခုမတရမိစ္ဆန္တိ။ သဗ္ဗေသညေဝ ပန မတေန အပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ပဝတ္တကာယသင်္ခါရော ပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ပဋိပ္ပဿမ္ဘတိ။ ပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ပဝတ္တကာယသင်္ခါရော ပဌမဇ္ဈာနုပစာရေ။ပေ.။ စတုတ္ထဇ္ဈာနုပစာရေ ပဝတ္တကာယသင်္ခါရော စတုတ္ထဇ္ဈာနေ ပဋိပ္ပဿမ္ဘတိ။ အယံ တာဝ **သမထေ** နယော။

ဝိပဿနာယံ ပန အပရိဂ္ဂဟေ ပဝတ္တော ကာယသင်္ခါရော ဩဠာရိကော, မဟာဘူတပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ သောပိ ဩဠာရိကော, ဥပာဒါရူပပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ သောပိ ဩဠာရိကော, သကလရူပပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ သောပိ ဩဠာရိကော, အရူပပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ သောပိ ဩဠာရိကော, ရူပါရူပပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ သောပိ ဩဠာရိကော, ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ သောပိ ဩဠာရိကော, သပ္ပစ္စယနာမရူပပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ သောပိ ဩဠာရိကော, လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာယ သုခုမော။ သောပိ ဒုဗ္ဗလဝိပဿနာယ ဩဠာရိကော, ဗလဝဝိပဿနာယ သုခုမော။ တတ္ထ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ပုရိမဿ ပုရိမဿ ပစ္ဆိမေန ပစ္ဆိမေန ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝမေတ္ထ ဩဠာရိကသုခုမတာ စ ပဿဒ္ဓိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပဋိသမ္ဘိဒါယံ (ပဋိ. မ. ၁.၁၇၁) ပနဿ သဒ္ဓိံ စောဒနာသောဓနာဟိ ဧဝမတ္ထော ဝုတ္တော –

''ကထံ ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿသိဿာမိ။ပေ.။ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ? ကတမေ ကာယသင်္ခါရာ? ဒီဃံ အဿာသပဿာသာ ကာယိကာ ဧတေ ဓမ္မာ ကာယပဋိဗဒ္ဓါ ကာယသင်္ခါရာ။ တေ ကာယသင်္ခါရေ ပဿမ္ဘေန္တော နိရောဓေန္တော ဝူပသမေန္တော သိက္ခတိ။ပေ.။ ယထာရူပေဟိ ကာယသင်္ခါရေဟိ ကာယဿ အာနမနာ, ဝိနမနာ, သန္နမနာ, ပဏမနာ, ဣဉ္ဇနာ, ဖန္ဒနာ, စလနာ, ကမ္ပနာ ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ, ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ယထာရူပေဟိ ကာယသင်္ခါရေဟိ ကာယဿ န အာနမနာ, န ဝိနမနာ, န သန္နမနာ, န ပဏမနာ, အနိဉ္ဇနာ, အဖန္ဒနာ, အစလနာ, အကမ္ပနာ သန္တံ သုခုမံ ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

“ကတမော ကိရ ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ဧဝံ သန္တေ တတူပလဒ္ဓိယာ စ ပဘာဝနာ န ဟောတိ။ အဿာသပဿာသာနဉ္စ ပဘာဝနာ န ဟောတိ။ အာနာပာနဿတိယာ စ ပဘာဝနာ န ဟောတိ, အာနာပာနဿတိသမာဓိဿ စ ပဘာဝနာ န ဟောတိ, န စ နံ တံ သမာပတ္တိံ ပဏ္ဍိတာ သမာပဇ္ဇန္တိပိ ဝုဋ္ဌဟန္တိပိ။

“ကတမော ကိရ ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ဧဝံ သန္တေ တတူပလဒ္ဓိယာ စ ပဘာဝနာ ဟောတိ, အဿာသပဿာသာနဉ္စ ပဘာဝနာ ဟောတိ, အာနာပာနဿတိယာ စ ပဘာဝနာ ဟောတိ, အာနာပာနဿတိသမာဓိဿ စ ပဘာဝနာ ဟောတိ, တဉ္စ နံ သမာပတ္တိံ ပဏ္ဍိတာ သမာပဇ္ဇန္တိပိ ဝုဋ္ဌဟန္တိပိ။ ယထာ ကထံ ဝိယ?

“သေယျထာပိ ကံသေ အာကောဋိတေ ပဌမံ ဩဠာရိကာ သဒ္ဒါ ပဝတ္တန္တိ။ ဩဠာရိကာနံ သဒ္ဒါနံ နိမိတ္တံ သုဂဟိတတ္တာ သုမနသိကတတ္တာ သူပဓာရိတတ္တာ နိရုဒ္ဓေပိ ဩဠာရိကေ သဒ္ဒေ အထ ပစ္ဆာ သုခုမကာ သဒ္ဒါ ပဝတ္တန္တိ။ သုခုမကာနံ သဒ္ဒါနံ နိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတတ္တာ သုမနသိကတတ္တာ သူပဓာရိတတ္တာ နိရုဒ္ဓေပိ သုခုမကေ သဒ္ဒေ အထ ပစ္ဆာ သုခုမသဒ္ဒနိမိတ္တာရမ္မဏတာပိ စိတ္တံ ပဝတ္တတိ, ဧဝမေဝ ပဌမံ ဩဠာရိကာ အဿာသပဿာသာ ပဝတ္တန္တိ။ ဩဠာရိကာနံ အဿာသပဿာသာနံ နိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတတ္တာ သုမနသိကတတ္တာ သူပဓာရိတတ္တာ နိရုဒ္ဓေပိ ဩဠာရိကေ အဿာသပဿာသေ အထ ပစ္ဆာ သုခုမကာ အဿာသပဿာသာ ပဝတ္တန္တိ။ သုခုမကာနံ အဿာသပဿာသာနံ နိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတတ္တာ သုမနသိကတတ္တာ သူပဓာရိတတ္တာ နိရုဒ္ဓေပိ သုခုမကေ အဿာသပဿာသေ အထ ပစ္ဆာ သုခုမအဿာသပဿာသနိမိတ္တာရမ္မဏတာပိ စိတ္တံ န ဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ။

“ဧဝံ သန္တေ တတူပလဒ္ဓိယာ စ ပဘာဝနာ ဟောတိ, အဿာသပဿာသာနဉ္စ ပဘာဝနာ ဟောတိ, အာနာပာနဿတိယာ စ ပဘာဝနာ ဟောတိ, အာနာပာနဿတိသမာဓိဿ စ ပဘာဝနာ ဟောတိ, တဉ္စ နံ သမာပတ္တိံ ပဏ္ဍိတာ သမာပဇ္ဇန္တိပိ ဝုဋ္ဌဟန္တိပိ။ ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿာသပဿာသာ ကာယော, ဥပဋ္ဌာနံ သတိ, အနုပဿနာ ဉာဏံ, ကာယော ဥပဋ္ဌာနံ, နော သတိ, သတိ ဥပဋ္ဌာနဉ္စေဝ သတိ စ, တာယ သတိယာ တေန ဉာဏေန တံ ကာယံ အနုပဿတိ။ တေန ဝုစ္စတိ ကာယေ ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ”တိ။

အယံ တာဝေတ္ထ ကာယာနုပဿနာဝသေန ဝုတ္တဿ ပဌမစတုက္ကဿ အနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။

၂၂၂. ယသ္မာ ပနေတ္ထ ဣဒမေဝ စတုက္ကံ အာဒိကမ္မိကဿ ကမ္မဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တံ။ ဣတရာနိ ပန တီဏိ စတုက္ကာနိ ဧတ္ထ ပတ္တဇ္ဈာနဿ ဝေဒနာစိတ္တဓမ္မာနုပဿနာဝသေန ဝုတ္တာနိ။ တသ္မာ ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဘာဝေတွာ အာနာပာနစတုတ္ထဇ္ဈာနပဒဋ္ဌာနာယ ဝိပဿနာယ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိတုကာမေန အာဒိကမ္မိကေန ကုလပုတ္တေန ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ သီလပရိသောဓနာဒီနိ သဗ္ဗကိစ္စာနိ ကတွာ ဝုတ္တပ္ပကာရဿ အာစရိယဿ သန္တိကေ ပဉ္စသန္ဓိကံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။

တတြိမေ ပဉ္စ သန္ဓယော ဥဂ္ဂဟော, ပရိပုစ္ဆာ, ဥပဋ္ဌာနံ, အပ္ပနာ, လက္ခဏန္တိ။ တတ္ထ **ဥဂ္ဂဟော** နာမ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဥဂ္ဂဏှနံ။ **ပရိပုစ္ဆာ** နာမ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ပရိပုစ္ဆနာ။ **ဥပဋ္ဌာနံ** နာမ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဥပဋ္ဌာနံ။ **အပ္ပနာ** နာမ ကမ္မဋ္ဌာနဿ အပ္ပနာ။ **လက္ခဏံ** နာမ ကမ္မဋ္ဌာနဿ လက္ခဏံ။ “ဧဝံလက္ခဏမိဒံ ကမ္မဋ္ဌာန”န္တိ ကမ္မဋ္ဌာနသဘာဝူပဓာရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဧဝံ ပဉ္စသန္ဓိကံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဏှန္တော အတ္တနာပိ န ကိလမတိ, အာစရိယမ္ပိ န ဝိဟေသေတိ။ တသ္မာ ထောကံ ဥဒ္ဒိသာပေတွာ ဗဟုကာလံ သဇ္ဈာယိတွာ ဧဝံ ပဉ္စသန္ဓိကံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ အာစရိယဿ သန္တိကေ ဝါ အညတ္ထ ဝါ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရေ သေနာသနေ ဝသန္တေန ဥပစ္ဆိန္နခုဒ္ဒကပလိဗောဓေန ကတဘတ္တကိစ္စေန ဘတ္တသမ္မဒံ ပဋိဝိနောဒေတွာ သုခနိသိန္နေန ရတနတ္တယဂုဏာနုဿရဏေန စိတ္တံ သမ္ပဟံသေတွာ အာစရိယုဂ္ဂဟတော ဧကပဒမ္ပိ အသမ္မုယှန္တေန ဣဒံ အာနာပာနဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ တတြာယံ မနသိကာရဝိဓိ –

၂၂၃. ဂဏနာ အနုဗန္ဓနာ၊ ဖုသနာ ဌပနာ သလ္လက္ခဏာ။
ဝိဝဋ္ဋနာ ပါရိသုဒ္ဓိ၊ တေသဉ္စ ပဋိပဿနာတိ။

တတ္ထ **ဂဏနာ**တိ ဂဏနာယေဝ။ **အနုဗန္ဓနာ**တိ အနုဝဟနာ။ **ဖုသနာ**တိ ဖုဋ္ဌဋ္ဌာနံ။ **ဌပနာ**တိ အပ္ပနာ။ **သလ္လက္ခဏာ**တိ ဝိပဿနာ။ **ဝိဝဋ္ဋနာ**တိ မဂ္ဂေါ။ **ပါရိသုဒ္ဓီ**တိ ဖလံ။ **တေသဉ္စ ပဋိပဿနာ**တိ ပစ္စဝေက္ခဏာ။

တတ္ထ ဣမိနာ အာဒိကမ္မိကေန ကုလပုတ္တေန ပဌမံ ဂဏနာယ ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကာတဗ္ဗံ ။ ဂဏေန္တေန စ ပဉ္စန္နံ ဟေဋ္ဌာ န ဌပေတဗ္ဗံ။ ဒသန္နံ ဥပရိ န နေတဗ္ဗံ။ အန္တရာ ခဏ္ဍံ န ဒဿေတဗ္ဗံ။ ပဉ္စန္နံ ဟေဋ္ဌာ ဌပေန္တဿ ဟိ သမ္ဗာဓေ ဩကာသေ စိတ္တုပ္ပာဒော ဝိပ္ဖန္ဒတိ သမ္ဗာဓေ ဝဇေ သန္နိရုဒ္ဓဂေါဂဏော ဝိယ။ ဒသန္နံ ဥပရိ နေန္တဿ ဂဏနနိဿိတကောဝ စိတ္တုပ္ပာဒော ဟောတိ။ အန္တရာ ခဏ္ဍံ ဒဿေန္တဿ “သိခါပ္ပတ္တံ နု ခေါ မေ ကမ္မဋ္ဌာနံ, နော”တိ စိတ္တံ ဝိကမ္ပတိ။ တသ္မာ ဧတေ ဒောသေ ဝဇ္ဇေတွာ ဂဏေတဗ္ဗံ။

ဂဏေန္တေန စ ပဌမံ ဒန္ဓဂဏနာယ **ဓညမာပကဂဏနာယ** ဂဏေတဗ္ဗံ။ ဓညမာပကော ဟိ နာဠိံ ပူရေတွာ “ဧက”န္တိ ဝတွာ ဩကိရတိ။ ပုန ပူရေန္တော ကိဉ္စိ ကစဝရံ ဒိသွာ တံ ဆဍ္ဍေန္တော “ဧကံ ဧက”န္တိ ဝဒတိ။ ဧသ နယော ဒွေ ဒွေတိအာဒီသု။ ဧဝမေဝ ဣမိနာပိ အဿာသပဿာသေသု ယော ဥပဋ္ဌာတိ, တံ ဂဟေတွာ “ဧကံ ဧက”န္တိ အာဒိံ ကတွာ ယာဝ “ဒသ ဒသာ”တိ ပဝတ္တမာနံ ပဝတ္တမာနံ ဥပလက္ခေတွာဝ ဂဏေတဗ္ဗံ။ တဿ ဧဝံ ဂဏယတော နိက္ခမန္တာ စ ပဝိသန္တာ စ အဿာသပဿာသာ ပါကဋာ ဟောန္တိ။

အထာနေန တံ ဒန္ဓဂဏနံ ဓညမာပကဂဏနံ ပဟာယ သီဃဂဏနာယ **ဂောပါလကဂဏနာယ** ဂဏေတဗ္ဗံ။ ဆေကော ဟိ ဂေါပါလကော သက္ခရာဒယော ဥစ္ဆင်္ဂေန ဂဟေတွာ ရဇ္ဇုဒဏ္ဍဟတ္ထော ပါတောဝ ဝဇံ ဂန္တွာ ဂါဝေါ ပိဋ္ဌိယံ ပဟရိတွာ ပလိဃတ္ထမ္ဘမတ္ထကေ နိသိန္နော ဒွါရပ္ပတ္တံ ဒွါရပ္ပတ္တံယေဝ ဂါဝိံ ဧကော ဒွေတိ သက္ခရံ ခိပိတွာ ဂဏေတိ။ တိယာမရတ္တိံ သမ္ဗာဓေ ဩကာသေ ဒုက္ခံ ဝုတ္ထဂေါဂဏော နိက္ခမန္တော နိက္ခမန္တော အညမညံ ဥပနိဃံသန္တော ဝေဂေန ဝေဂေန ပုဉ္ဇပုဉ္ဇော ဟုတွာ နိက္ခမတိ။ သော ဝေဂေန ဝေဂေန “တီဏိ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဒသာ”တိ ဂဏေတိယေဝ, ဧဝမိမဿာပိ ပုရိမနယေန ဂဏယတော အဿာသပဿာသာ ပါကဋာ ဟုတွာ သီဃံ သီဃံ ပုနပ္ပုနံ သဉ္စရန္တိ။ တတောနေန “ပုနပ္ပုနံ သဉ္စရန္တီ”တိ ဉတွာ အန္တော စ ဗဟိ စ အဂ္ဂဟေတွာ ဒွါရပ္ပတ္တံ ဒွါရပ္ပတ္တံယေဝ ဂဟေတွာ “ဧကော ဒွေ တီဏိ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဆ။ ဧကော ဒွေ တီဏိ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဆ သတ္တ။ပေ။ အဋ္ဌ, နဝ, ဒသာ”တိ သီဃံ သီဃံ ဂဏေတဗ္ဗမေဝ။ ဂဏနပဋိဗဒ္ဓေ ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနေ ဂဏနဗလေနေဝ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိ, အရိတ္တုပတ္ထမ္ဘနဝသေန စဏ္ဍသောတေ နာဝါဌပနမိဝ။

တဿေဝံ သီဃံ သီဃံ ဂဏယတော ကမ္မဋ္ဌာနံ နိရန္တရံ ပဝတ္တံ ဝိယ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ အထ နိရန္တရံ ပဝတ္တတီတိ ဉတွာ အန္တော စ ဗဟိ စ ဝါတံ အပရိဂ္ဂဟေတွာ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဂေန ဝေဂေန ဂဏေတဗ္ဗံ။ အန္တော ပဝိသနဝါတေန ဟိ သဒ္ဓိံ စိတ္တံ ပဝေသယတော အဗ္ဘန္တရံ ဝါတဗ္ဘာဟတံ မေဒပူရိတံ ဝိယ ဟောတိ။ ဗဟိ နိက္ခမနဝါတေန သဒ္ဓိံ စိတ္တံ နီဟရတော ဗဟိဒ္ဓါ ပုထုတ္တာရမ္မဏေ စိတ္တံ ဝိက္ခိပတိ။ ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌောကာသေ ပန သတိံ ဌပေတွာ ဘာဝေန္တဿေဝ ဘာဝနာ သမ္ပဇ္ဇတိ။ တေန ဝုတ္တံ “အန္တော စ ဗဟိ စ ဝါတံ အပရိဂ္ဂဟေတွာ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဂေန ဝေဂေန ဂဏေတဗ္ဗ”န္တိ။

ကီဝစိရံ ပနေတံ ဂဏေတဗ္ဗန္တိ? ယာဝ ဝိနာ ဂဏနာယ အဿာသပဿာသာရမ္မဏေ သတိ သန္တိဋ္ဌတိ။ ဗဟိဝိသဋဝိတက္ကဝိစ္ဆေဒံ ကတွာ အဿာသပဿာသာရမ္မဏေ သတိသဏ္ဌာပနတ္ထံယေဝ ဟိ ဂဏနာတိ။

၂၂၄. ဧဝံ ဂဏနာယ မနသိ ကတွာ **အနုဗန္ဓနာယ** မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ **အနုဗန္ဓနာ** နာမ ဂဏနံ ပဋိသံဟရိတွာ သတိယာ နိရန္တရံ အဿာသပဿာသာနံ အနုဂမနံ။ တဉ္စ ခေါ န အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနုဂမနဝသေန။ ဗဟိနိက္ခမနဝါတဿ ဟိ နာဘိ အာဒိ, ဟဒယံ မဇ္ဈံ, နာသိကဂ္ဂံ ပရိယောသာနံ။ အဗ္ဘန္တရံ ပဝိသနဝါတဿ နာသိကဂ္ဂံ အာဒိ, ဟဒယံ မဇ္ဈံ နာဘိ ပရိယောသာနံ။ တဉ္စဿ အနုဂစ္ဆတော ဝိက္ခေပဂတံ စိတ္တံ သာရမ္ဘာယ စေဝ ဟောတိ ဣဉ္ဇနာယ စ။ ယထာဟ –

''အဿာသာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ သတိယာ အနုဂစ္ဆတော အဇ္ဈတ္တံ ဝိက္ခေပဂတေန စိတ္တေန ကာယောပိ စိတ္တမ္ပိ သာရဒ္ဓာ စ ဟောန္တိ ဣဉ္ဇိတာ စ ဖန္ဒိတာ စ။ ပဿာသာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ သတိယာ အနုဂစ္ဆတော ဗဟိဒ္ဓာ ဝိက္ခေပဂတေန စိတ္တေန ကာယောပိ စိတ္တမ္ပိ သာရဒ္ဓာ စ ဟောန္တိ ဣဉ္ဇိတာ စ ဖန္ဒိတာ စာ''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၅၇)။

တသ္မာ အနုဗန္ဓနာယ မနသိကရောန္တေန အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနဝသေန န မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ အပိစ ခော **ဖုသနာဝသေန စ ဌပနာဝသေန** စ မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ ဂဏနာနုဗန္ဓနာဝသေန ဝိယ ဟိ ဖုသနာဌပနာဝသေန ဝိသုံ မနသိကာရော နတ္ထိ။ ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌဋ္ဌာနေယေဝ ပန ဂဏေန္တော ဂဏနာယ စ ဖုသနာယ စ မနသိ ကရောတိ။ တတ္ထေဝ ဂဏနံ ပဋိသံဟရိတွာ တေ သတိယာ အနုဗန္ဓန္တော, အပ္ပနာဝသေန စ စိတ္တံ ဌပေန္တော အနုဗန္ဓနာယ စ ဖုသနာယ စ ဌပနာယ စ မနသိ ကရောတီတိ ဝုစ္စတိ။ သွာယမတ္ထော **အဋ္ဌကထာသု** ဝုတ္တပင်္ဂုဠဒေါဝါရိကူပမာဟိ **ပဋိသမ္ဘိဒါယံ** ဝုတ္တကကစူပမာယ စ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၂၂၅. တတ္ရာယံ **ပင်္ဂုဠူပမာ** – သေယျထာပိ ပင်္ဂုဠော ဒေါလာယ ကီဠတံ မာတာပုတ္တာနံ ဒေါလံ ခိပိတွာ တတ္ထေဝ ဒေါလာထမ္ဘမူလေ နိသိန္နော ကမေန အာဂစ္ဆန္တဿ စ ဂစ္ဆန္တဿ စ ဒေါလာဖလကဿ ဥဘော ကောဋိယော မဇ္ဈဉ္စ ပဿတိ, န စ ဥဘောကောဋိမဇ္ဈာနံ ဒဿနတ္ထံ ဗျာဝဋော ဟောတိ, ဧဝမေဝါယံ ဘိက္ခု သတိဝသေန ဥပနိဗန္ဓနထမ္ဘမူလေ ဌတွာ အဿာသပဿာသဒေါလံ ခိပိတွာ တတ္ထေဝ နိမိတ္တေ သတိယာ နိသီဒန္တော ကမေန အာဂစ္ဆန္တာနဉ္စ ဂစ္ဆန္တာနဉ္စ ဖုဋ္ဌဋ္ဌာနေ အဿာသပဿာသာနံ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ သတိယာ အနုဂစ္ဆန္တော တတ္ထ စ စိတ္တံ ဌပေန္တော ပဿတိ, န စ တေသံ ဒဿနတ္ထံ ဗျာဝဋော ဟောတိ, အယံ ပင်္ဂုဠူပမာ။

၂၂၆. အယံ ပန **ဒေါဝါရိကူပမာ** – သေယျထာပိ ဒေါဝါရိကော နဂရဿ အန္တော စ ဗဟိ စ ပုရိသေ ''ကော တွံ, ကုတော ဝါ အာဂတော, ကုဟိံ ဝါ ဂစ္ဆသိ, ကိံ ဝါ တေ ဟတ္ထေ''တိ န ဝီမံသတိ။ န ဟိ တဿ တေ ဘာရာ, ဒွါရပ္ပတ္တံ ဒွါရပ္ပတ္တံယေဝ ပန ဝီမံသတိ, ဧဝမေဝ ဣမဿ ဘိက္ခုနော အန္တောပဝိဋ္ဌဝါတာ စ ဗဟိနိက္ခန္တဝါတာ စ န ဘာရာ ဟောန္တိ, ဒွါရပ္ပတ္တာ ဒွါရပ္ပတ္တာယေဝ ဘာရာတိ အယံ ဒေါဝါရိကူပမာ။

၂၂၇. **ကကစူပမာ** ပန အာဒိတော ပဘုတိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

''နိမိတ္တံ အဿာသပဿာသာ၊ အနာရမ္မဏမေကစိတ္တဿ။
အဇာနတော စ တယော ဓမ္မေ၊ ဘာဝနာ နုပလဗ္ဘတိ။

''နိမိတ္တံ အဿာသပဿာသာ၊ အနာရမ္မဏမေကစိတ္တဿ။
ဇာနတော စ တယော ဓမ္မေ၊ ဘာဝနာ ဥပလဗ္ဘတီ''တိ။ (ပဋိ. မ. ၁.၁၅၉)။

''ကထံ ဣမေ တယော ဓမ္မာ ဧကစိတ္တဿ အာရမ္မဏာ န ဟောန္တိ, န စိမေ တယော ဓမ္မာ အဝိဒိတာ ဟောန္တိ, န စ စိတ္တံ ဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ, ပဓာနဉ္စ ပညာယတိ, ပယောဂဉ္စ သာဓေတိ, ဝိသေသမဓိ ဂစ္ဆတိ? သေယျထာပိ ရုက္ခော သမေ ဘူမိဘာဂေ နိက္ခိတ္တော, တမေနံ ပုရိသော ကကစေန ဆိန္ဒေယျ။ ရုက္ခေ ဖုဋ္ဌကကစဒန္တာနံ ဝသေန ပုရိသဿ သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ, န အာဂတေ ဝါ ဂတေ ဝါ ကကစဒန္တေ မနသိ ကရောတိ, န အာဂတာ ဝါ ဂတာ ဝါ ကကစဒန္တာ အဝိဒိတာ ဟောန္တိ, ပဓာနဉ္စ ပညာယတိ, ပယောဂဉ္စ သာဓေတိ, ဝိသေသမဓိဂစ္ဆတိ။

''ယထာ ရုက္ခော သမေ ဘူမိဘာဂေ နိက္ခိတ္တော, ဧဝံ ဥပနိဗန္ဓနာနိမိတ္တံ။ ယထာ ကကစဒန္တာ, ဧဝံ အဿာသပဿာသာ။ ယထာ ရုက္ခေ ဖုဋ္ဌကကစဒန္တာနံ ဝသေန ပုရိသဿ သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ, န အာဂတေ ဝါ ဂတေ ဝါ ကကစဒန္တေ မနသိ ကရောတိ, န အာဂတာ ဝါ ဂတာ ဝါ ကကစဒန္တာ အဝိဒိတာ ဟောန္တိ, ပဓာနဉ္စ ပညာယတိ, ပယောဂဉ္စ သာဓေတိ, ဝိသေသမဓိဂစ္ဆတိ, ဧဝမေဝ ဘိက္ခု နာသိကဂ္ဂေ ဝါ မုခနိမိတ္တေ ဝါ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ နိသိန္နော ဟောတိ, န အာဂတေ ဝါ ဂတေ ဝါ အဿာသပဿာသေ မနသိ ကရောတိ,

န စ အာဂတာ တ ဂတာ တ အဿာသပဿာသာ အဝိဒိတာ ဟောန္တိ, ပဓာနဉ္စ ပညာယတိ, ပယောဂဉ္စ သာဓေတိ, ဝိသေသမဓိဂစ္ဆတိ။

''ပဓာနန္တိ ကတမံ ပဓာနံ? အာရဒ္ဓဝီရိယဿ ကာယောပိ စိတ္တမ္ပိ ကမ္မနိယံ ဟောတိ, ဣဒံ ပဓာနံ။ ကတမော **ပယောဂေါ**? အာရဒ္ဓဝီရိယဿ ဥပက္ကိလေသာ ပဟီယန္တိ, ဝိတက္ကာ ဝူပသမန္တိ, အယံ ပယောဂေါ။ ကတမော **ဝိသေသော**? အာရဒ္ဓဝီရိယဿ သံယောဇနာ ပဟီယန္တိ, အနုသယာ ဗျန္တီ ဟောန္တိ, အယံ ဝိသေသော။ ဧဝံ ဣမေ တယော ဓမ္မာ ဧကစိတ္တဿ အာရမ္မဏာ န ဟောန္တိ, န စိမေ တယော ဓမ္မာ အဝိဒိတာ ဟောန္တိ, န စ စိတ္တံ ဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ, ပဓာနဉ္စ ပညာယတိ, ပယောဂဉ္စ သာဓေတိ, ဝိသေသမဓိဂစ္ဆတိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၅၉)။

''အာနာပာနဿတိ ယဿ၊ ပရိပုဏ္ဏာ သုဘာဝိတာ။
အနုပုဗ္ဗံ ပရိစိတာ၊ ယထာ ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတာ။
သော ဣမံ လောကံ ပဘာသေတိ၊ အဗ္ဘာ မုတ္တောဝ စန္ဒိမာ''တိ။ (ပဋိ. မ. ၁.၁၆၀)။

အယံ ကကစူပမာ။ ဣဓ ပနဿ အာဂတာဂတဝသေန အမနသိကာရမတ္တမေဝ ပယောဇနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၂၂၈. ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကရောတော ကဿစိ န စိရေနေဝ နိမိတ္တဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အဝသေသဈာနင်္ဂပဋိမဏ္ဍိတာ အပ္ပနာသင်္ခါတာ ဌပနာ စ သမ္ပဇ္ဇတိ။ ကဿစိ ပန ဂဏနာဝသေနေဝ မနသိကာရကာလတော ပဘုတိ အနုက္ကမတော ဩဠာရိကအဿာသပဿာသနိရောဓဝသေန ကာယဒရထေ ဝူပသန္တေ ကာယောပိ စိတ္တမ္ပိ လဟုကံ ဟောတိ, သရီရံ အာကာသေ လင်္ဃနာကာရပ္ပတ္တံ ဝိယ ဟောတိ။ ယထာ သာရဒ္ဓကာယဿ မဉ္စေ တ ပီဌေ တ နိသီဒတော မဉ္စပီဌံ ဩနမတိ, ဝိကူဇတိ, ပစ္စတ္ထရဏံ ဝလိံ ဂဏှာတိ။ အသာရဒ္ဓကာယဿ ပန နိသီဒတော နေဝ မဉ္စပီဌံ ဩနမတိ, န ဝိကူဇတိ, န ပစ္စတ္ထရဏံ ဝလိံ ဂဏှာတိ, တူလပိစုပူရိတံ ဝိယ မဉ္စပီဌံ ဟောတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ အသာရဒ္ဓော ကာယော လဟုကော ဟောတိ။ ဧဝမေဝ ဂဏနာဝသေန မနသိကာရကာလတော ပဘုတိ အနုက္ကမတော ဩဠာရိကအဿာသပဿာသနိရောဓဝသေန ကာယဒရထေ ဝူပသန္တေ ကာယောပိ စိတ္တမ္ပိ လဟုကံ ဟောတိ, သရီရံ အာကာသေ လင်္ဃနာကာရပ္ပတ္တံ ဝိယ ဟောတိ။

တဿ ဩဠာရိကေ အဿာသပဿာသေ နိရုဒ္ဓေ သုခုမဿာသပဿာသနိမိတ္တာရမ္မဏံ စိတ္တံ ပဝတ္တတိ။ တသ္မိမ္ပိ နိရုဒ္ဓေ အပရာပရံ တတော သုခုမတရံ သုခုမတရံ နိမိတ္တာရမ္မဏံ ပဝတ္တတိယေဝ။ ကထံ? ယထာ ပုရိသော မဟတိယာ လောဟသလာကာယ ကံသထာလံ အာကောဋေယျ, ဧကပ္ပဟာရေန မဟာသဒ္ဒော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, တဿ ဩဠာရိကသဒ္ဒာရမ္မဏံ စိတ္တံ ပဝတ္တေယျ။ နိရုဒ္ဓေ ဩဠာရိကေ သဒ္ဒေ အထ ပစ္ဆာ သုခုမသဒ္ဒနိမိတ္တာရမ္မဏံ, တသ္မိမ္ပိ နိရုဒ္ဓေ အပရာပရံ တတော သုခုမတရံ သုခုမတရံ သဒ္ဒနိမိတ္တာရမ္မဏံ ပဝတ္တတေဝ, ဧဝန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တမ္ပိစေတံ – ''သေယျထာပိ ကံသေ အာကောဋိတေ''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၇၁) ဝိတ္ထာရော။

၂၂၉. ယထာ ဟိ အညာနိ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ ဥပရူပရိ ဝိဘူတာနိ ဟောန္တိ, န တထာ ဣဒံ။ ဣဒံ ပန ဥပရူပရိ ဘာဝေန္တဿ သုခုမတ္တံ ဂစ္ဆတိ, ဥပဋ္ဌာနမ္ပိ န ဥပဂစ္ဆတိ, ဧဝံ အနုပဋ္ဌဟန္တေ ပန တသ္မိံ တေန ဘိက္ခုနာ ဥဋ္ဌာယာသနာ စမ္မခဏ္ဍံ ပပ္ဖောဋေတွာ န ဂန္တဗ္ဗံ။ ကိံ ကာတဗ္ဗံ? ''အာစရိယံ ပုစ္ဆိဿာမီ''တိ တ, ''နဋ္ဌံ အနိ မေ ကမ္မဋ္ဌာန''န္တိ တ န ဝုဋ္ဌာတဗ္ဗံ။ ဣရိယာပထံ ဝိကောပေတွာ ဂစ္ဆတော ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနံ နဝနဝမေဝ ဟောတိ။ တသ္မာ ယထာနိသိန္နေနေဝ ဒေသတော အာဟရိတဗ္ဗံ။

တတြာယံ အာဟရဏူပါယော, တေန ဟိ ဘိက္ခုနာ ကမ္မဋ္ဌာနဿ အနုပဋ္ဌာနဘာဝံ ဥတွာ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခိတဗ္ဗံ, ဣမေ အဿာသပဿာသာ နာမ ကတ္ထ အတ္ထိ, ကတ္ထ နတ္ထိ။ ကဿ တ အတ္ထိ, ကဿ တ နတ္ထီတိ။ အထေဝံ ပဋိသဉ္စိက္ခတာ ဣမေ အန္တောမာတုကုစ္ဆိယံ နတ္ထိ, ဥဒကေ နိမုဂ္ဂါနံ နတ္ထိ, တထာ အသညီဘူတာနံ, မတာနံ, စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပန္နာနံ, ရူပါရူပဘဝသမင်္ဂီနံ, နိရောဓသမာပန္နာနန္တိ ဥတွာ ဧဝံ အတ္တနာဝ အတ္တာ ပဋိစောဒေတဗ္ဗော ''နနု တွံ, ပဏ္ဍိတ, နေဝ မာတုကုစ္ဆိဂတော, န ဥဒကေ နိမုဂ္ဂေါ, န အသညီဘူတော, န မတော, န စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပန္နော, န ရူပါရူပဘဝသမင်္ဂီ, န နိရောဓသမာပန္နော။ အတ္ထိယေဝ တေ အဿာသပဿာသာ, မန္ဒပညတာယ ပန ပရိဂ္ဂ

ဂဟေတုံ န သက္ကောသီ’’တိ။ အထာနေန ပကတိဖုဋ္ဌဝသေန စိတ္တံ ဌပေတ္ဝာ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ ဣမေ ဟိ ဒီဃနာသိကဿ နာသာပုဋံ ဃဋ္ဋေန္တာ ပဝတ္တန္တိ။ ရဿနာသိကဿ ဥတ္တရောဋ္ဌံ။ တသ္မာနေန ဣမံ နာမ ဌာနံ ဃဋ္ဋေန္တီတိ နိမိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗံ။ ဣမမေဝ ဟိ အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ – ‘‘နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, မုဋ္ဌဿတိဿ အသမ္ပဇာနဿ အာနာပာနဿတိဘာဝနံ ဝဒါမီ’’တိ (မ. နိ. ၃.၁၄၉; သံ. နိ. ၅.၉၉၂)။

၂၃၀. ကိဉ္စာပိ ဟိ ယံကိဉ္စိ ကမ္မဋ္ဌာနံ သတဿ သမ္ပဇာနဿေဝ သမ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတော အညံ ပန မနသိကရောန္တဿ ပာကဋံ ဟောတိ။ ဣဒံ ပန အာနာပာနဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ ဂရုကံ ဂရုကဘာဝနံ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓပုတ္တာနံ မဟာပုရိသာနံယေဝ မနသိကာရဘူမိဘူတံ, န စေဝ ဣတ္တရံ, န စ ဣတ္တရသတ္တသမာသေဝိတံ။ ယထာ ယထာ မနသိ ကရီယတိ, တထာ တထာ သန္တဉ္စေဝ ဟောတိ သုခုမဉ္စ။ တသ္မာ ဧတ္ထ ဗလဝတီ သတိ စ ပညာ စ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။

ယထာ ဟိ မဋ္ဌသာဋကဿ တုန္နကရဏကာလေ သူစိပိ သုခုမာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ သူစိပါသဝေဓနမ္ပိ တတော သုခုမတရံ, ဧဝမေဝ မဋ္ဌသာဋကသဒိသဿ ဣမဿ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဘာဝနာကာလေ သူစိပဋိဘာဂါ သတိပိ, သူစိပါသဝေဓနပဋိဘာဂါ တံသမ္ပယုတ္တာ ပညာပိ ဗလဝတီ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ တာဟိ စ ပန သတိပညာဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ န တေ အဿာသပဿာသာ အညတြ ပကတိဖုဋ္ဌောကာသာ ပရိယေသိတဗ္ဗာ။

ယထာ ပန ကဿကော ကသိံ ကသိတွာ ဗလီဗဒ္ဒေ မုဉ္စိတွာ ဂောစရမုခေ ကတွာ ဆာယာယ နိသိန္နော ဝိဿမေယျ, အထဿ တေ ဗလီဗဒ္ဒါ ဝေဂေန အဋဝိံ ပဝိသေယျုံ။ ယော ဟောတိ ဆေကော ကဿကော, သော ပုန တေ ဂဟေတွာ ယောဇေတုကာမော န တေသံ အနုပဒံ ဂန္တွာ အဋဝိံ အာဟိဏ္ဍတိ, အထ ခော ရသ္မိဉ္စ ပတောဒဉ္စ ဂဟေတွာ ဥဇုကမေဝ တေသံ နိပါတနတိတ္ထံ ဂန္တွာ နိသီဒတိ ဝါ နိပဇ္ဇတိ ဝါ, အထ တေ ဂောဏေ ဒိဝသဘာဂံ စရိတွာ နိပါတနတိတ္ထံ ဩတရိတွာ နှာတွာ စ ပိဝိတွာ စ ပစ္စုတ္တရိတွာ ဌိတေ ဒိသွာ ရသ္မိယာ ဗန္ဓိတွာ ပတောဒေန ဝိဇ္ဈန္တော အာနေတွာ ယောဇေတွာ ပုန ကမ္မံ ကရောတိ, ဧဝမေဝ တေန ဘိက္ခုနာ န တေ အဿာသပဿာသာ အညတြ ပကတိဖုဋ္ဌောကာသာ ပရိယေသိတဗ္ဗာ။ သတိရသ္မိံ ပန ပညာပတောဒဉ္စ ဂဟေတွာ ပကတိဖုဋ္ဌောကာသေ စိတ္တံ ဌပေတွာ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ ဧဝဉှိဿ မနသိကရောတော န စိရဿေဝ တေ ဥပဋ္ဌဟန္တိ နိပါတနတိတ္ထေ ဝိယ ဂောဏာ။ တတောနေန သတိရသ္မိယာ ဗန္ဓိတွာ တသ္မိံယေဝ ဌာနေ ယောဇေတွာ ပညာပတောဒေန ဝိဇ္ဈန္တေန ပုနပ္ပုနံ ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။

၂၃၁. တဿေဝမနုယုဉ္ဇတော န စိရဿေဝ နိမိတ္တံ ဥပဋ္ဌာတိ။ တံ ပနေတံ န သဗ္ဗေသံ ဧကသဒိသံ ဟောတိ။ အပိစ ခော ကဿစိ သုခသမ္ဖဿံ ဥပ္ပာဒယမာနော တူလပိစု ဝိယ ကပ္ပာသပိစု ဝိယ ဝါတဓာရာ ဝိယ စ ဥပဋ္ဌာတီတိ ဧကစ္စေ အာဟု။

အယံ ပန **အဋ္ဌကထာသု ဝိနိစ္ဆယော,** ဣဒဉှိ ကဿစိ တာရကရူပံ ဝိယ မဏိဂုဠိကာ ဝိယ မုတ္တာဂုဠိကာ ဝိယ စ, ကဿစိ ခရသမ္ဖဿံ ဟုတွာ ကပ္ပာသဋ္ဌိ ဝိယ အာရသာရသူစိ ဝိယ စ, ကဿစိ ဒီဃပာမင်္ဂသုတ္တံ ဝိယ ကုသုမဒါမံ ဝိယ ဓူမသိခါ ဝိယ စ, ကဿစိ ဝိတ္ထတံ မက္ကဋကသုတ္တံ ဝိယ ဝလာဟကပဋလံ ဝိယ ပဒုမပုပ္ဖံ ဝိယ ရထစက္ကံ ဝိယ စန္ဒမဏ္ဍလံ ဝိယ သူရိယမဏ္ဍလံ ဝိယ စ ဥပဋ္ဌာတိ။ တဉ္စ ပနေတံ ယထာ သမ္ဗဟုလေသု ဘိက္ခူသု သုတ္တန္တံ သဇ္ဈာယိတွာ နိသိန္နေသု ဧကေန ဘိက္ခုနာ ‘‘တုမှာကံ ကီဒိသံ ဟုတွာ ဣဒံ သုတ္တံ ဥပဋ္ဌာတီ’’တိ ဝုတ္တေ ဧကော ‘‘မယှံ မဟတီ ပဗ္ဗတေယျာ နဒီ ဝိယ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတီ’’တိ အာဟ။ အပရော ‘‘မယှံ ဧကာ ဝနရာဇိ ဝိယ’’။ အညော ‘‘မယှံ ဧကော သီတစ္ဆာယော သာခါသမ္ပန္နော ဖလဘာရဘရိတရုက္ခော ဝိယာ’’တိ။ တေသံ ဟိ တံ ဧကမေဝ သုတ္တံ သညာနာနတာယ နာနတော ဥပဋ္ဌာတိ။ ဧဝံ ဧကမေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ သညာနာနတာယ နာနတော ဥပဋ္ဌာတိ။ သညဇ ဉှိ ဧတံ သညာနိဒါနံ သညာပဘဝံ။ တသ္မာ သညာနာနတာယ နာနတော ဥပဋ္ဌာတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧတ္ထ စ အညမေဝ အဿာသာရမ္မဏံ စိတ္တံ, အညံ ပဿာသာရမ္မဏံ, အညံ နိမိတ္တာရမ္မဏံ။ ယဿ ဟိ ဣမေ တယော ဓမ္မာ နတ္ထိ, တဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ နေဝ အပ္ပနံ, န ဥပစာရံ ဟာပုဏာတိ။ ယဿ ပန ဣမေ တယော ဓမ္မာ အတ္ထိ, တဿေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥပစာရဉ္စ အပ္ပနဉ္စ ပါပုဏာတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

‘‘နိမိတ္တံ အဿာသပဿာသာ၊ အနာရမ္မဏမေကစိတ္တဿ။

အဇ္ဈာနတော တယော ဓမ္မေ ဘာဝနာ နုပလဗ္ဘတိ။

“နိမိတ္တံ အဿာသပဿာသာ၊ အနာရမ္မဏမေကစိတ္တဿ။
ဇာနတောဝ တယော ဓမ္မေ ဘာဝနာ ဥပလဗ္ဘတီ”တိ။ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၆၅)။

၂၃၂. ဧဝံ ဥပဋ္ဌိတေ ပန နိမိတ္တေ တေန ဘိက္ခုနာ အာစရိယဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ အာရောစေတဗ္ဗံ “မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝရူပံ နာမ ဥပဋ္ဌာတီ”တိ။ အာစရိယေန ပန ဧတံ နိမိတ္တန္တိ ဝါ န ဝါ နိမိတ္တန္တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ “ဧဝံ ဟောတိ, အာဝုသော”တိ ဝတွာ ပုနပ္ပုနံ မနသိ ကရောဟီတိ ဝတ္တဗ္ဗော။ နိမိတ္တန္တိ ဟိ ဝုတ္တေ ဝေါသာနံ အာပဇ္ဇေယျ။ န နိမိတ္တန္တိ ဝုတ္တေ နိရာသော ဝိသီဒေယျ။ တသ္မာ တဒုဘယမ္ပိ အဝတွာ မနသိကာရေယေဝ နိယောဇေတဗ္ဗောတိ။ ဧဝံ တာဝ **ဒီဃဘာဏကာ**။

မဇ္ဈိမဘာဏကာ ပနာဟု “နိမိတ္တမိဒံ, အာဝုသော, ကမ္မဋ္ဌာနံ ပုနပ္ပုနံ မနသိ ကရောဟိ သပ္ပုရိသာတိ ဝတ္တဗ္ဗော”တိ။ အထာနေန နိမိတ္တေယေဝ စိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗံ ။ ဧဝမဿာယံ ဣတော ပဘုတိ ဌပနာဝသေန ဘာဝနာ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ပေါရာဏေဟိ –

“နိမိတ္တေ ဌပယံ စိတ္တံ၊ နာနာကာရံ ဝိဘာဝယံ။
ဓီရော အဿာသပဿာသေ၊ သကံ စိတ္တံ နိဗန္ဓတီ”တိ။ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၆၅)။

တဿေဝံ နိမိတ္တုပဋ္ဌာနတော ပဘုတိ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘိတာနေဝ ဟောန္တိ, ကိလေသာ သန္နိသိန္နာဝ။ သတိ ဥပဋ္ဌိတာယေဝ။ စိတ္တံ ဥပစာရသမာဓိနာ သမာဟိတမေဝ။ အထာနေန တံ နိမိတ္တံ နေဝ ဝဏ္ဏတော မနသိ ကာတဗ္ဗံ, န လက္ခဏတော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ အပိစ ခော ခတ္တိယမဟေသိယာ စက္ကဝတ္တိဂဗ္ဘော ဝိယ ကဿကေန သာလိယဝဂဗ္ဘော ဝိယ စ အာဝါသာဒီနိ သတ္တ အသပ္ပာယာနိ ဝဇ္ဇေတွာ တာနေဝ သတ္တ သပ္ပာယာနိ သေဝန္တေန သာဓုကံ ရက္ခိတဗ္ဗံ။ အထ နံ ဧဝံ ရက္ခိတွာ ပုနပ္ပုနံ မနသိကာရဝသေန ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ ဂမယိတွာ ဒသဝိဓံ အပ္ပနာကောသလ္လံ သမ္ပာဒေတဗ္ဗံ, ဝီရိယသမတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ တဿေဝံ ဃဋေန္တဿ ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တာနုက္ကမေနေဝ တသ္မိံ နိမိတ္တေ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနာနိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။

၂၃၃. ဧဝံ နိဗ္ဗတ္တစတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနော ပနေတ္ထ ဘိက္ခု **သလ္လက္ခဏာဝိဝဋ္ဋနာ** ဝသေန ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝဍ္ဎေတွာ **ပါရိသုဒ္ဓိံ** ပတ္တုကာမော တဒေဝ ဈာနံ ပဉ္စဟာကာရေဟိ ဝသိပ္ပတ္တံ ပဂုဏံ ကတွာ နာမရူပံ ဝဝတ္ထပေတွာ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတိ။ ကထံ? သော ဟိ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ အဿာသပဿာသာနံ သမုဒယော ကရဇကာယော စ စိတ္တဉ္စာတိ ပဿတိ။ ယထာ ဟိ ကမ္မာရဂဂ္ဂရိယာ ဓမမာနာယ ဘတ္တဉ္စ ပုရိသဿ စ တဇ္ဇံ ဝါယာမံ ပဋိစ္စ ဝါတော သဉ္စရတိ, ဧဝမေဝ ကာယဉ္စ စိတ္တဉ္စ ပဋိစ္စ အဿာသပဿာသာတိ။ တတော အဿာသပဿာသေ စ ကာယဉ္စ ရူပန္တိ စိတ္တဉ္စ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မေ စ အရူပန္တိ ဝဝတ္ထပေတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ဝိတ္ထာရတော ပန နာမရူပဝဝတ္ထာနံ ပရတော အာဝိဘဝိဿတိ။

ဧဝံ နာမရူပံ ဝဝတ္ထပေတွာ တဿ ပစ္စယံ ပရိယေသတိ။ ပရိယေသန္တော စ နံ ဒိသွာ တီသုပိ အဒ္ဓါသု နာမရူပဿ ပဝတ္တိံ အာရဗ္ဘ ကင်္ခံ ဝိတရတိ။ ဝိတိဏ္ဏကင်္ခော ကလာပသမ္မသနဝသေန တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာယ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဥပ္ပန္နေ ဩဘာသာဒယော ဒသ ဝိပဿနုပက္ကိလေသေ ပဟာယ ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တံ ပဋိပဒါဉာဏံ မဂ္ဂေါတိ ဝဝတ္ထပေတွာ ဥဒယံ ပဟာယ ဘင်္ဂါနုပဿနံ ပတွာ နိရန္တရံ ဘင်္ဂါနုပဿနေန ဝယတော ဥပဋ္ဌိတေသု သဗ္ဗသင်္ခါရေသု နိဗ္ဗိန္ဒန္တော ဝိရဇ္ဇန္တော ဝိမုစ္စန္တော ယထာက္ကမေန စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂေ ပာပုဏိတွာ အရဟတ္တဖလေ ပတိဋ္ဌာယ ဧကူနဝီသတိဘေဒဿ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏဿ ပရိယန္တံ ပတွာ သဒေဝကဿ လောကဿ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော ဟောတိ။

ဧတ္တာဝတာ စဿ ဂဏနံ အာဒိံ ကတွာ ဝိပဿနာပရိယောသာနာ အာနာပါနဿတိသမာဓိဘာဝနာ သမတ္တာ ဟောတီတိ အယံ သဗ္ဗာကာရတော ပဌမစတုက္ကဝဏ္ဏနာ။

၂၃၄. ဣတရေသု ပန တီသု စတုက္ကေသု ယသ္မာ ဝိသုံ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာနယော နာမ နတ္ထိ။ တသ္မာ အနုပဒဝဏ္ဏနာနယေနေဝ တေသံ ဧဝံ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပီတိပဋိသံဝေဒီတိ ပီတိံ ပဋိသံဝိဒိတံ ကရောန္တော ပာကဋံ ကရောန္တော အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ တတ္ထ ဒွီဟာကာရေဟိ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ အာရမ္မဏတော စ အသမ္မောဟတော စ။

ကထံ **အာရမ္မဏတော** ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ? သပ္ပီတိကေ ဒွေ ဈာနေ သမာပဇ္ဇတိ။ တဿ သမာပတ္တိက္ခဏေ ဈာနပဋိလာဘေန အာရမ္မဏတော ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ, အာရမ္မဏဿ ပဋိသံဝိဒိတတ္တာ။ ကထံ **အသမ္မောဟတော**? သပ္ပီတိကေ ဒွေ ဈာနေ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ ဈာနသမ္ပယုတ္တံ ပီတိံ ခယတော ဝယတော သမ္မသတိ။ တဿ ဝိပဿနာက္ခဏေ လက္ခဏပဋိဝေဓေန အသမ္မောဟတော ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ (ပဋိ. မ. ၁.၁၇၂) –

> ''ဒီဃံ အဿာသဝသေန စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတံ အဝိက္ခေပံ ပဇာနတော သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ တာယ သတိယာ တေန ဉာဏေန သာ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ။ ဒီဃံ ပဿာသဝသေန။ ရဿံ အဿာသဝသေန။ ရဿံ ပဿာသဝသေန။ သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ အဿာသပဿာသဝသေန။ ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿာသပဿာသဝသေန စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတံ အဝိက္ခေပံ ပဇာနတော သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ တာယ သတိယာ တေန ဉာဏေန သာ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ။ အာဝဇ္ဇတော သာ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ။ ဇာနတော ပဿတော ပစ္စဝေက္ခတော စိတ္တံ အဓိဋ္ဌဟတော သဒ္ဓါယ အဓိမုစ္စတော ဝီရိယံ ပဂ္ဂဏှတော သတိံ ဥပဋ္ဌာပယတော စိတ္တံ သမာဒဟတော ပညာယ ပဇာနတော အဘိညေယျံ အဘိဇာနတော ပရိညေယျံ ပရိဇာနတော ပဟာတဗ္ဗံ ပဇဟတော ဘာဝေတဗ္ဗံ ဘာဝယတော သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ သစ္ဆိကရောတော သာ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ။ ဧဝံ သာ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတီ''တိ။

ဧတေနေဝ နယေန အဝသေသပဒါနိပိ အတ္ထတော ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဣဒမ္ပနေတ္ထ ဝိသေသမတ္တံ, တိဏ္ဏံ ဈာနာနံ ဝသေန **သုခပဋိသံဝေဒိတာ,** စတုန္နမ္ပိ ဝသေန **စိတ္တသင်္ခါရပဋိသံဝေဒိတာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **စိတ္တသင်္ခါရော**တိ ဝေဒနာဒယော ဒွေ ခန္ဓာ။ သုခပဋိသံဝေဒီပဒေ စေတ္ထ ဝိပဿနာဘူမိဒဿနတ္ထံ ''သုခန္တိ ဒွေ သုခါနိ ကာယိကဉ္စ သုခံ စေတသိကဉ္စာ''တိ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ (ပဋိ. မ. ၁.၁၇၃) ဝုတ္တံ။ **ပဿမ္ဘယံ စိတ္တသင်္ခါရ**န္တိ ဩဠာရိကံ ဩဠာရိကံ စိတ္တသင်္ခါရံ ပဿမ္ဘေန္တော, နိရောဓေန္တောတိ အတ္ထော။ သော ဝိတ္ထာရတော ကာယသင်္ခါရေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပိစေတ္ထ ပီတိပဒေ ပီတိသီသေန ဝေဒနာ ဝုတ္တာ။ သုခပဒေ သရူပေနေဝ ဝေဒနာ။ ဒွီသု စိတ္တသင်္ခါရပဒေသု ''သညာ စ ဝေဒနာ စ စေတသိကာ ဧတေ ဓမ္မာ စိတ္တပဋိဗဒ္ဓါ စိတ္တသင်္ခါရာ''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၇၄; မ. နိ. ၁.၄၆၃) ဝစနတော သညာသမ္ပယုတ္တာ ဝေဒနာတိ ဧဝံ **ဝေဒနာနုပဿနာနယေန** ဣဒံ စတုက္ကံ ဘာသိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၂၃၅. တတိယစတုက္ကေပိ စတုန္နံ ဈာနာနံ ဝသေန **စိတ္တပဋိသံဝေဒိတာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တ**န္တိ စိတ္တံ မောဒေန္တော ပမောဒေန္တော ဟာသေန္တော ပဟာသေန္တော အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ တတ္ထ ဒွီဟာကာရေဟိ အဘိပ္ပမောဒော ဟောတိ သမာဓိဝသေန စ ဝိပဿနာဝသေန စ။

ကထံ **သမာဓိဝသေန**? သပ္ပီတိကေ ဒွေ ဈာနေ သမာပဇ္ဇတိ။ သော သမာပတ္တိက္ခဏေ သမ္ပယုတ္တပီတိယာ စိတ္တံ အာမောဒေတိ ပမောဒေတိ။ ကထံ **ဝိပဿနာဝသေန**? သပ္ပီတိကေ ဒွေ ဈာနေ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ ဈာနသမ္ပယုတ္တံ ပီတိံ ခယတော ဝယတော သမ္မသတိ။ ဧဝံ ဝိပဿနာက္ခဏေ ဈာနသမ္ပယုတ္တံ ပီတိံ အာရမ္မဏံ ကတွာ စိတ္တံ အာမောဒေတိ ပမောဒေတိ။ ဧဝံ ပဋိပန္နော ''အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတီ''တိ ဝုစ္စတိ။

သမာဒဟံ စိတ္တန္တိ ပဌမဇ္ဈာနာဒိဝသေန အာရမ္မဏေ စိတ္တံ သမံ အာဒဟန္တော သမံ ဌပေန္တော။ တာနိ ဝါ ပန ဈာနာနိ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ ဈာနသမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ ခယတော ဝယတော သမ္မသတော ဝိပဿနာက္ခဏေ လ

ကၡဏပၸဳဠိေဝေနေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ခဏိကစိတ္ေတကဂၢတာ။ ဧဝံ ဥပၸႏၷာယ ခဏိကစိတ္ေတကဂၢတာယ ဝေသနပိ အာရမၼ
ဏေ စိတ္တံ သမံ အာဒဟေႏၲာ သမံ ဌေပေႏၲာ "သမာဒဟံ စိတ္တံ အႆသိႆာမိ ပႆသိႆာမီတိ သိကၡ
တီ"တိ ဝုစၥတိ။

ဝိေမာစယံ စိတ္တံ ႏၲိ ပဌမဇ္ဈာေနန နီဝရေဏဟိ စိတ္တံ ေမာေစေႏၲာ ဝိေမာေစေႏၲာ, ဒုတိယေန ဝိတကၠဝိစာေရ
ဟိ, တတိယေန ပီတိယာ, စတုတ္ေထန သုခဒုေကၡဟိ စိတ္တံ ေမာေစေႏၲာ ဝိေမာေစေႏၲာ။ တာနိ တ ပန ဈာနာနိ သမာပ
ဇ္ဇိတြာ ဝုဋၭာယ ဈာနသမၸယုတ္တံ စိတ္တံ ခယေတာ ဝယေတာ သမၼသတိ။ ေသာ ဝိပႆနာကၡေဏ အနိစၥာႏုပႆ
နာယ နိစၥသညာေတာ စိတ္တံ ေမာေစေႏၲာ, ဒုကၡာႏုပႆနာယ သုခသညာေတာ, အနတၱာႏုပႆနာယ အတၱ
သညာေတာ, နိဗၺိဒါႏုပႆနာယ နႏၵိေတာ, ဝိရာဂါႏုပႆနာယ ရာဂေတာ, နိေရာဓာႏုပႆနာယ သမုဒယေတာ, ပဋိနိ
ႆဂၢာႏုပႆနာယ အာဒါနေတာ စိတ္တံ ေမာေစေႏၲာ အႆသတိ ေစဝ ပႆသတိ စ။ ေတန ဝုစၥတိ "ဝိေမာစ
ယံ စိတ္တံ အႆသိႆာမိ ပႆသိႆာမီတိ သိကၡတီ"တိ။ ဧဝံ **စိတ္တာႏုပႆနာဝေသန** ကၠဒံ စတုကၠံ ဘာသိ
တန္တိ ေဝဒိတဗၺံ။

၂၃၆. စတုတ္ထစတုေကၠ ပန **အနိစၥာႏုပႆီ** တိ ေတ္ထ တာဝ အနိစၥံ ေဝဒိတဗၺံ။ အနိစၥတာ ေဝဒိတဗၺာ။ အနိစၥာႏု
ပႆနာ ေဝဒိတဗၺာ။ အနိစၥာႏုပႆီ ေဝဒိတေဗၺာ။

တတ္ထ **အနိစၥ**ႏၲိ ပဥၥကၡႏၶာ။ ကသၼာ? ဥပၸာဒဝယညထတ္တဘာဝာ။ **အနိစၥတာ**တိ ေတသံေယဝ ဥပၸာဒဝယည
ထတ္တံ, ဟုတြာ အဘာေဝါ ဝာ, နိဗၺတ္တာနံ ေတေနဝာကာေရန အဌတြာ ခဏဘေဂၤန ေဘေဒါတိ အတ္ေထာ။ **အနိစၥ
ာႏုပႆနာ**တိ တႆာ အနိစၥတာယ ဝေသန ႐ူပါဒီသု အနိစၥႏၲိ အႏုပႆနာ။ **အနိစၥာႏုပႆီ** တိ တာယ အႏုပႆ
နာယ သမႏၷာဂေတာ။ တသၼာ ဧဝံဘူေတာ အႆသေႏၲာ ပႆသေႏၲာ စ ကၠဓ "အနိစၥာႏုပႆီ အႆသိႆ
ာမိ ပႆသိႆာမီတိ သိကၡတီ"တိ ေဝဒိတေဗၺာ။

ဝိရာဂါႏုပႆီ တိ ေတ္ထ ပန ေဒြ ဝိရာဂါ ခယဝိရာေဂါ စ အစၥႏၲဝိရာေဂါ စ။ တတ္ထ **ခယဝိရာေဂါ**တိ သခၤါ
ရာနံ ခဏဘေဂၤါ။ **အစၥႏၲဝိရာေဂါ** တိ နိဗၺာနံ။ **ဝိရာဂါႏုပႆနာ** တိ တဒုဘယဒႆနဝေသန ပဝတၱာ ဝိပႆနာ
စ မေဂၢါ စ။ တာယ ဒုဝိဓာယပိ အႏုပႆနာယ သမႏၷာဂေတာ ဟုတြာ အႆသေႏၲာ ပႆသေႏၲာ စ "ဝိရာဂါႏု
ပႆီ အႆသိႆာမိ ပႆသိႆာမီတိ သိကၡတီ"တိ ေဝဒိတေဗၺာ။ **နိေရာဓာႏုပႆီ** ပေဒပိ ဧေသဝ နေယာ။

ပဋိနိႆဂၢာႏုပႆီ တိ ေတ္ထာပိ ေဒြ ပဋိနိႆေဂၢါ ပရိစၥာဂပဋိနိႆေဂၢါ စ ပကၡႏၵနပဋိနိႆေဂၢါ စ။
ပဋိနိႆေဂၢါေယဝ အႏုပႆနာ ပဋိနိႆဂၢာႏုပႆနာ။ ဝိပႆနာမဂၢာနံ ေဧတမဓိဝစနံ။

ဝိပႆနာ ဟိ တဒဂၤဝေသန သဒၶႎ ခႏၶာဘိသခၤါေရဟိ ကိေလေသ ပရိစၥဇတိ, သခၤတေဒါသဒႆေနန စ တဗၺ
ိပရီေတ နိဗၺာေန တႏၷိႏၷတာယ ပကၡႏၵတီတိ **ပရိစၥာဂပဋိနိႆေဂၢါ** ေစဝ **ပကၡႏၵနပဋိနိႆေဂၢါ** တိ စ ဝုစၥ
စတိ။ **မေဂၢါ** သမုေစၧဒဝေသန သဒၶႎ ခႏၶာဘိသခၤါေရဟိ ကိေလေသ ပရိစၥဇတိ, အာရမၼဏကရေဏန စ နိဗၺာေန ပ
ကၡႏၵတီတိ **ပရိစၥာဂပဋိနိႆေဂၢါ** ေစဝ **ပကၡႏၵနပဋိနိႆေဂၢါ** တိ စ ဝုစၥတိ။ ဥဘယမၸိ ပန ပုရိမပုရိမဉာဏာနံ
အႏုအႏုပႆနေတာ **အႏုပႆနာ** တိ ဝုစၥတိ။ တာယ ဒုဝိဓာယပိ ပဋိနိႆဂၢာႏုပႆနာယ သမႏၷာဂေတာ ဟုတြာ
အႆသေႏၲာ ပႆသေႏၲာ စ "ပဋိနိႆဂၢာႏုပႆီ အႆသိႆာမိ ပႆသိႆာမီတိ သိကၡတီ"တိ ေဝ
ဒိတေဗၺာ။

ကၠဒံ စတုတ္ထစတုကၠံ သုဒၶဝိပႆနာဝေသေနဝ ဝုတၱံ။ ပုရိမာနိ ပန တီဏိ သမထဝိပႆနာဝေသန။ ဧဝံ စတုႏၷံ
စတုကၠာနံ ဝေသန ေသာဠသဝတၳဳကာယ အာနာပာနႆတိယာ ဘာဝနာ ေဝဒိတဗၺာ။ ဧဝံ ေသာဠသဝတၳဳဝေသန စ ပန
အယံ အာနာပာနႆတိ မဟပၹလာ ေဟာတိ မဟာနိသံသာ။

၂၃၇. တတြႆ "အယမၸိ ေခါ, ဘိကၡေဝ, အာနာပာနႆတိသမာဓိ ဘာဝိေတာ ဗဟုလီကေတာ သေႏၲာ ေစဝ
ပဏီေတာ စာ"တိအာဒိဝစနေတာ သႏၲဘာဝါဒိဝေသနာပိ မဟာနိသံသတာ ေဝဒိတဗၺာ, ဝိတကၠဳပေစၧဒသမတ္ထတာ
ယပိ။ အယဥႇိ သႏၲပဏီတအေသစနကသုခဝိဟာရတၱာ သမာဓိအႏၲရာယကရာနံ ဝိတကၠာနံ ဝေသန ကၠေတာ စိ

တော စ စိတ္တဿ ဝိဓာဝနံ ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ အာနာပါနာရမ္မဏာဘိမုခမေဝ စိတ္တံ ကရောတိ။ တေနေဝ ဝုတ္တံ ''အာနာ ပါနဿတိ ဘာဝေတဗ္ဗာ ဝိတက္ကုပစ္ဆေဒာယာ''တိ (အ. နိ. ၉.၁)။

ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိပါရိပူရိယာ မူလဘာဝေနာပိ စဿာ မဟာနိသံသတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ – ''အာနာပါနဿတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ ပရိပူရေတိ, စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ပရိပူရေန္တိ, သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိံ ပရိပူရေန္တီ''တိ (မ. နိ. ၃.၁၄၇)။

အပိစ စရိမကာနံ အဿာသပဿာသာနံ ဝိဒိတဘာဝကရဏတောပိဿာ မဟာနိသံသတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ – ''ဧဝံ ဘာဝိတာယ ခေါ, ရာဟုလ, အာနာပါနဿတိယာ ဧဝံ ဗဟုလီကတာယ ယေပိ တေ စရိမကာ အဿာသပဿာသာ, တေပိ ဝိဒိတာဝ နိရုဇ္ဈန္တိ, နော အဝိဒိတာ''တိ (မ. နိ. ၂.၁၂၁)။

၂၃၈. တတ္ထ နိရောဓဝသေန တယော စရိမကာ ဘဝစရိမကာ, ဈာနစရိမကာ, စုတိစရိမကာတိ။ ဘဝေသု ဟိ ကာမဘဝေ အဿာသပဿာသာ ပဝတ္တန္တိ, ရူပါရူပဘဝေသု နပ္ပဝတ္တန္တိ, တသ္မာ တေ **ဘဝစရိမကာ**။ ဈာနေသု ပုရိမေ ဈာနတ္တယေ ပဝတ္တန္တိ, စတုတ္ထေ နပ္ပဝတ္တန္တိ, တသ္မာ တေ **ဈာနစရိမကာ**။ ယေ ပန စုတိစိတ္တဿ ပုရတော သောဠသမေန စိတ္တေန သဒ္ဓိံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ စုတိစိတ္တေန သဟ နိရုဇ္ဈန္တိ, ဣမေ **စုတိစရိမကာ** နာမ။ ဣမေ ဣဓ ''စရိမကာ''တိ အဓိပ္ပေတာ။

ဣမံ ကိရ ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုယုတ္တဿ ဘိက္ခုနော အာနာပါနာရမ္မဏဿ သုဋ္ဌု ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ စုတိစိတ္တဿ ပုရတော သောဠသမဿ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဥပ္ပာဒံ အာဝဇ္ဇယတော ဥပ္ပာဒောပိ နေသံ ပါကဋော ဟောတိ။ ဌိတိံ အာဝဇ္ဇယတော ဌိတိပိ နေသံ ပါကဋာ ဟောတိ။ ဘင်္ဂံ အာဝဇ္ဇယတော စ ဘင်္ဂေါ နေသံ ပါကဋော ဟောတိ။

ဣတော အညံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဘာဝေတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တဿ ဘိက္ခုနော ဟိ အာယုအန္တရံ ပရိစ္ဆိန္နံ ဝါ ဟောတိ အပရိစ္ဆိန္နံ ဝါ။ ဣမံ ပန သောဠသဝတ္ထုကံ အာနာပါနဿတိံ ဘာဝေတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တဿ အာယုအန္တရံ ပရိစ္ဆိန္နမေဝ ဟောတိ။ သော ''ဧတ္တကံ ဒါနိ မေ အာယုသင်္ခါရာ ပဝတ္တိဿန္တိ, န ဣတော ပရ''န္တိ ဉတွာ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဧဝ သရီရပဋိဇဂ္ဂနနိဝါသနပါရုပနာဒီနိ သဗ္ဗကိစ္စာနိ ကတွာ အက္ခီနိ နိမီလေတိ ကောဋပဗ္ဗတဝိဟာရဝါသီတိဿတ္ထေရော ဝိယ မဟာကရဉ္ဇိယဝိဟာရဝါသီမဟာတိဿတ္ထေရော ဝိယ ဒေဝပုတ္တမဟာရဋ္ဌေ ပိဏ္ဍပါတိကတိဿတ္ထေရော ဝိယ စိတ္တလပဗ္ဗတဝိဟာရဝါသိနော ဒွေ ဘာတိယတ္ထေရာ ဝိယ စ။

တတြိဒံ ဧကဝတ္ထုပရိဒီပနံ။ ဒွေဘာတိယတ္ထေရာနံ ကိရေကော ပုဏ္ဏမုပေါသထဒိဝသေ ပါတိမောက္ခံ ဩသာရေတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ စင်္ကမေ ဌိတော စန္ဒာလောကံ ဩလောကေတွာ အတ္တနော အာယုသင်္ခါရေ ဥပဓာရေတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃမာဟ – ''တုမှေဟိ ကထံ ပရိနိဗ္ဗာယန္တာ ဘိက္ခူ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ''တိ။ တတြ ကေစိ အာဟံသု ''အမှေဟိ အာသနေ နိသိန္နကာဝ ပရိနိဗ္ဗာယန္တာ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ''တိ။ ကေစိ ''အမှေဟိ အာကာသေ ပလ္လင်္ကမာဘုဇိတွာ နိသိန္နကာ''တိ။ ထေရော အာဟ – ''အဟံ ဒါနိ ဝေါ စင်္ကမန္တမေဝ ပရိနိဗ္ဗာယမာနံ ဒဿေဿာမီ''တိ တတော စင်္ကမေ လေခံ ကတွာ ''အဟံ ဣတော စင်္ကမကောဋိတော ပရကောဋိံ ဂန္တွာ နိဝတ္တမာနော ဣမံ လေခံ ပတွာဝ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမီ''တိ ဝတွာ စင်္ကမံ ဩရုယှ ပရဘာဂံ ဂန္တွာ နိဝတ္တမာနော ဧကေန ပါဒေန လေခံ အက္ကန္တက္ခဏေယေဝ ပရိနိဗ္ဗာယိ။

> တသ္မာ ဟဝေ အပ္ပမတ္တော၊ အနုယုဉ္ဇေထ ပဏ္ဍိတော။
> ဧဝံ အနေကာနိသံသံ၊ အာနာပါနဿတိံ သဒါတိ။

ဣဒံ အာနာပါနဿတိယံ ဝိတ္ထာရကထာမုခံ။

ဥပသမာနုဿတိကထာ

၂၃၉. အာနာပာနဿတိယာ အနန္တရံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ပန ဥပသမာနုဿတိံ ဘာဝေတုကာမေန ရဟောဂတေန ပဋိသလ္လီနေန – ''ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ ဝါ အသင်္ခတာ ဝါ ဝိရာဂေါ တေသံ ဓမ္မာနံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ, ယဒိဒံ မဒနိမ္မဒနော ပိပါသဝိနယော အာလယသမုဂ္ဃာတော ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒေါ တဏှက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓော နိဗ္ဗာန''န္တိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀) ဧဝံ သဗ္ဗဒုက္ခူပသမသင်္ခါတဿ နိဗ္ဗာနဿ ဂုဏာ အနုဿရိတဗ္ဗာ။

တတ္ထ **ယာဝတာ**တိ ယတ္တကာ။ **ဓမ္မာ** တိ သဘာဝါ။ **သင်္ခတာ ဝါ အသင်္ခတာ ဝါ** တိ သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မ ပစ္စယေဟိ ကတာ ဝါ အကတာ ဝါ။ **ဝိရာဂေါ တေသံ ဓမ္မာနံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ** တိ တေသံ သင်္ခတာသင်္ခတဓမ္မာနံ ဝိရာဂေါ အဂ္ဂမက္ခာယတိ သေဋ္ဌော ဥတ္တမောတိ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ **ဝိရာဂေါ**တိ န ရာဂါဘာဝမတ္တမေဝ, အထ ခေါ **ယဒိဒံ မဒနိမ္မဒနော။ပေ.။ နိဗ္ဗာန**န္တိ ယော သော မဒနိမ္မဒနောတိအာဒီနိ နာမာနိ အသင်္ခတဓမ္မော လဘတိ, သော ဝိရာဂေါတိ ပစ္စေတဗ္ဗော။ သော ဟိ ယသ္မာ တမာဂမ္မ သဗ္ဗေပိ မာနမဒပုရိသမဒါဒယော မဒါ နိမ္မဒါ အမဒါ ဟောန္တိ ဝိနဿန္တိ, တသ္မာ **မဒနိမ္မဒနော** တိ ဝုစ္စတိ။ ယသ္မာ စ တမာဂမ္မ သဗ္ဗာပိ ကာမပိပါသာ ဝိနယံ အဗ္ဘတ္ထံ ယာတိ, တသ္မာ **ပိပါသဝိနယော**တိ ဝုစ္စတိ။ ယသ္မာ ပန တမာဂမ္မ ပဉ္စကာမဂုဏာလယာ သမုဂ္ဃာတံ ဂစ္ဆန္တိ, တသ္မာ **အာလယသမုဂ္ဃာတော**တိ ဝုစ္စတိ။ ယသ္မာ စ တမာဂမ္မ တေဘူမကံ ဝဋ္ဋံ ဥပစ္ဆိဇ္ဇတိ, တသ္မာ **ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒေါ** တိ ဝုစ္စတိ။ ယသ္မာ ပန တမာဂမ္မ သဗ္ဗသော တဏှာ ခယံ ဂစ္ဆတိ ဝိရဇ္ဇတိ နိရုဇ္ဈတိ စ, တသ္မာ **တဏှက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓော**တိ ဝုစ္စတိ။ ယသ္မာ ပနေသ စတဿော ယောနိယော ပဉ္စ ဂတိယော သတ္တ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော နဝ စ သတ္တာဝါသေ အပရာပရဘာဝါယ ဝိနနတော အာဗန္ဓနတော သံသိဗ္ဗနတော **ဝါန**န္တိ လဒ္ဓဝေါဟာရာယ တဏှာယ နိက္ခန္တော နိဿဋော ဝိသံယုတ္တော, တသ္မာ **နိဗ္ဗာန** န္တိ ဝုစ္စတီတိ။

ဧဝမေတေသံ မဒနိမ္မဒနတာဒီနံ ဂုဏာနံ ဝသေန နိဗ္ဗာနသင်္ခါတော ဥပသမော အနုဿရိတဗ္ဗော။ ယေ ဝါ ပနညေပိ ဘဂဝတာ – ''အသင်္ခတဉ္စ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ။ သစ္စဉ္စ။ ပါရဉ္စ။ သုဒုဒ္ဒသဉ္စ။ အဇရဉ္စ။ ဓုဝဉ္စ။ နိပ္ပပဉ္စဉ္စ။ အမတဉ္စ။ သိဝဉ္စ။ ခေမဉ္စ။ အဗ္ဘုတဉ္စ။ အနီတိကဉ္စ။ အဗျာဗဇ္ဈဉ္စ။ ဝိသုဒ္ဓိဉ္စ။ ဒီပဉ္စ။ တာဏဉ္စ ။ လေဏဉ္စ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမီ''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၄.၃၆၆) သုတ္တေသု ဥပသမဂုဏာ ဝုတ္တာ, တေသမ္ပိ ဝသေန အနုဿရိတဗ္ဗောယေဝ။

တဿေဝံ မဒနိမ္မဒနတာဒိဂုဏဝသေန ဥပသမံ အနုဿရတော နေဝ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န ဒေါသ။ န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ ဥဇုဂတမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတိ **ဥပသမံ** အာရဗ္ဘာတိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒီသု ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိက္ခမ္ဘိတနီဝရဏဿ ဧကက္ခဏေ ဈာနင်္ဂါနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဥပသမဂုဏာနံ ပန ဂမ္ဘီရတာယ နာနပ္ပကာရဂုဏာနုဿရဏာဓိမုတ္တတာယ ဝါ အပ္ပနံ အပ္ပတွာ ဥပစာရပ္ပတ္တမေဝ ဈာနံ ဟောတိ ။ တဒေတမုပသမဂုဏာနုဿရဏဝသေန ဥပသမာနုဿတိစ္စေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

ဆ အနုဿတိယော ဝိယ စ အယမ္ပိ အရိယသာဝကဿေဝ ဣဇ္ဈတိ, ဧဝံ သန္တေပိ ဥပသမဂရုကေန ပုထုဇ္ဇနေနာပိ မနသိ ကာတဗ္ဗာ။ သုတဝသေနာပိ ဟိ ဥပသမေ စိတ္တံ ပသီဒတိ။ ဣမဉ္စ ပန ဥပသမာနုဿတိံ အနုယုတ္တော ဘိက္ခု သုခံ သုပတိ, သုခံ ပဋိဗုဇ္ဈတိ, သန္တိန္ဒြိယော ဟောတိ သန္တမာနသော ဟိရောတ္တပ္ပသမန္နာဂတော ပာသာဒိကော ပဏီတာဓိမုတ္တိကော သဗြဟ္မစာရီနံ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ။ ဥတ္တရိ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ပန သုဂတိပရာယနော ဟောတိ။

တသ္မာ ဟဝေ အပ္ပမတ္တော၊ ဘာဝယေထ ဝိစက္ခဏော။
ဧဝံ အနေကာနိသံသံ၊ အရိယေ ဥပသမေ သတိန္တိ။

ဣဒံ ဥပသမာနုဿတိယံ ဝိတ္ထာရကထာမုခံ။

ဣတိ သာဓုဇနပါမောဇ္ဇတ္ထာယ ကတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ

သမာဓိဘာဝနာဓိကာရေ

အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသော နာမ

အဋ္ဌမော ပရိစ္ဆေဒော။

၉. ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသော

မေတ္တာဘာဝနာကထာ

၂၄၀. အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနာနန္တရံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌေသု ပန မေတ္တာ, ကရုဏာ, မုဒိတာ, ဥပေက္ခာတိ ဣမေသု စတူသု ဗြဟ္မဝိဟာရေသု မေတ္တံ ဘာဝေတုကာမေန တာဝ အာဒိကမ္မိကေန ယောဂါဝစရေန ဥပစ္ဆိန္နပလိဗောဓေန ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနေန ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ဘတ္တသမ္မဒံ ပဋိဝိနောဒေတွာ ဝိဝိတ္တေ ပဒေသေ သုပညတ္တေ အာသနေ သုခနိသိန္နေန အာဒိတော တာဝ ဒေါသေ အာဒီနဝေါ, ခန္တိယဉ္စ အာနိသံသော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗော။

ကသ္မာ? ဣမာယ ဟိ ဘာဝနာယ ဒေါသော ပဟာတဗ္ဗော, ခန္တိ အဓိဂန္တဗ္ဗာ။ န စ သက္ကာ ကိဉ္စိ အဒိဋ္ဌာဒီနဝံ ပဟာတုံ, အဝိဒိတာနိသံသံ ဝါ အဓိဂန္တုံ။ တသ္မာ "ဒုဋ္ဌော ခေါ, အာဝုသော, ဒေါသေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိဏ္ဏစိတ္တော ပါဏမ္ပိ ဟနတီ"တိအာဒီနံ (အ. နိ. ၃.၇၂) ဝသေန ဒေါသေ အာဒီနဝေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

"ခန္တီ ပရမံ တပော တိတိက္ခာ၊ နိဗ္ဗာနံ ပရမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ"။ (ဒီ. နိ. ၂.၉၀; ဓ. ပ. ၁၈၄)။
"ခန္တိဗလံ ဗလာနီကံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ"။ (ဓ. ပ. ၃၉၉; သု. နိ. ၆၂၈)။

"ခန္တျာ ဘိယျော န ဝိဇ္ဇတီ"တိအာဒီနံ (သံ. နိ. ၁.၂၅၀) ဝသေန ခန္တိယံ အာနိသံသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အထေဝံ ဒိဋ္ဌာဒီနဝတော ဒေါသတော စိတ္တံ ဝိဝေစနတ္ထာယ, ဝိဒိတာနိသံသာယ စ ခန္တိယာ သံယောဇနတ္ထာယ မေတ္တာဘာဝနာ အာရဘိတဗ္ဗာ။ အာရဘန္တေန စ အာဒိတောဝ ပုဂ္ဂလဒေါသော ဇာနိတဗ္ဗော "ဣမေသု ပုဂ္ဂလေသု မေတ္တာ ပဌမံ န ဘာဝေတဗ္ဗာ, ဣမေသု နေဝ ဘာဝေတဗ္ဗာ"တိ။

အယဉ္ဟိ မေတ္တာ အပ္ပိယပုဂ္ဂလေ, အတိပ္ပိယသဟာယကေ, မဇ္ဈတ္တေ, ဝေရီပုဂ္ဂလေတိ ဣမေသု စတူသု ပဌမံ န ဘာဝေတဗ္ဗာ။ လိင်္ဂဝိသဘာဂေ ဩဓိသော န ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကာလကတေ န ဘာဝေတဗ္ဗာဝ။ ကိံကာရဏာ အပ္ပိယာဒီသု ပဌမံ န ဘာဝေတဗ္ဗာ? အပ္ပိယံ ဟိ ပိယဋ္ဌာနေ ဌပေန္တော ကိလမတိ။ အတိပ္ပိယသဟာယကံ မဇ္ဈတ္တဋ္ဌာနေ ဌပေန္တော ကိလမတိ, အပ္ပမတ္တကေပိ စဿ ဒုက္ခေ ဥပ္ပန္နေ အာရောဒနာကာရပ္ပတ္တော ဝိယ ဟောတိ။ မဇ္ဈတ္တံ ဂရုဋ္ဌာနေ စ ပိယဋ္ဌာနေ စ ဌပေန္တော ကိလမတိ။ ဝေရိမနုဿရတော ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ အပ္ပိယာဒီသု ပဌမံ န ဘာဝေတဗ္ဗာ။

လိင်္ဂဝိသဘာဂေ ပန တမေဝ အာရဗ္ဘ ဩဓိသော ဘာဝေန္တဿ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အညတရော ကိရ အမစ္စပုတ္တော ကုလူပကတ္ထေရံ ပုစ္ဆိ "ဘန္တေ, ကဿ မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ"တိ? ထေရော "ပိယပုဂ္ဂလေ"တိ အာဟ။ တဿ အတ္တနော ဘရိယာ ပိယာ ဟောတိ။ သော တဿာ မေတ္တံ ဘာဝေန္တော သဗ္ဗရတ္တိံ ဘိတ္တိယုဒ္ဓမကာသိ။ တသ္မာ လိင်္ဂဝိသဘာဂေ ဩဓိသော န ဘာဝေတဗ္ဗာ။

ကာလကတေ ပန ဘာဝေန္တော နေဝ အပ္ပနံ, န ဥပစာရံ ပာပုဏာတိ။ အညတရော ကိရ ဒဟရဘိက္ခု အာစရိယံ အာရဗ္ဘ မေတ္တံ အာရဘိ။ တဿ မေတ္တာ နပ္ပဝတ္တတိ။ သော မဟာထေရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ "ဘန္တေ, ပဂုဏာဝ မေ မေတ္တာဈာနသမာပတ္တိ, န စ နံ သမာပဇ္ဇိတုံ သက္ကောမိ, ကိံ နု ခေါ ကာရဏ"န္တိ အာဟ။ ထေရော "နိမိတ္တံ, အာဝုသော, ဂဝေသာဟီ"တိ အာဟ။ သော ဂဝေသန္တော အာစရိယဿ မတဘာဝံ ဉတွာ အညံ အာရဗ္ဘ မေတ္တာယန္တော သမာပတ္တိံ အပ္ပေသိ။ တသ္မာ ကာလကတေ န ဘာဝေတဗ္ဗာဝ။

၂၄၁. သဗ္ဗပဌမံ ပန "အဟံ သုခိတော ဟောမိ နိဒ္ဒုက္ခော"တိ ဝါ, "အဝေရော အဗျာပဇ္ဇော အနီဃော သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရာမီ"တိ ဝါ ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ အတ္တနိယေဝ ဘာဝေတဗ္ဗာ။

ဧဝံ သန္တေ ယံ ဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၆၄၃) ဝုတ္တံ –

“ကထဉ္စ ဘိက္ခု မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ? သေယျထာပိ နာမ ဧကံ ပုဂ္ဂလံ ပိယံ မနာပံ ဒိသွာ မေတ္တာယေယျ, ဧဝမေဝ သဗ္ဗေ သတ္တေ မေတ္တာယ ဖရတီ”တိ။

“ယဉ္စ ပဋိသမ္ဘိဒာယံ (ပဋိ. မ. ၂.၂၂) –

“ကတမေဟိ ပဉ္စဟာကာရေဟိ အနောဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ ဘာဝေတဗ္ဗာ, သဗ္ဗေ သတ္တာ အဝေရာ ဟောန္တု” အဗျာပဇ္ဇာ အနီဃာ သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု။ သဗ္ဗေ ပါဏာ။ သဗ္ဗေ ဘူတာ။ သဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလာ။ သဗ္ဗေ အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာ အဝေရာ အဗျာပဇ္ဇာ အနီဃာ သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု”တိ အာဒိ –

ဝုတ္တံ။ ယဉ္စ မေတ္တသုတ္တေ (ခု. ပ. ၉.၃; သု. နိ. ၁၄၅) –

“သုခိနောဝ ခေမိနော ဟောန္တု၊
သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ”တိအာဒိ။ –

ဝုတ္တံ, တံ ဝိရုဇ္ဈတိ။ န ဟိ တတ္ထ အတ္တနိ ဘာဝနာ ဝုတ္တာတိ စေ။ တဉ္စ န ဝိရုဇ္ဈတိ။ ကသ္မာ? တဉှိ အပ္ပနာဝသေန ဝုတ္တံ။ ဣဒံ သက္ခိဘာဝဝသေန။

သစေပိ ဟိ ဝဿသတံ ဝဿသဟဿံ ဝါ “အဟံ သုခိတော ဟောမီ”တိအာဒိနာ နယေန အတ္တနိ မေတ္တံ ဘာဝေတိ, နေဝဿ အပ္ပနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ “အဟံ သုခိတော ဟောမီ”တိ ဘာဝယတော ပန ယထာ အဟံ သုခကာမော ဒုက္ခပဋိက္ကူလော ဇီဝိတုကာမော အမရိတုကာမော စ, ဧဝံ အညေပိ သတ္တာတိ အတ္တာနံ သက္ခိံ ကတွာ အညသတ္တေသု ဟိတသုခကာမတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဘဂဝတာပိ –

“သဗ္ဗာ ဒိသာ အနုပရိဂမ္မ စေတသာ၊
နေဝဇ္ဈဂါ ပိယတရမတ္တနာ ကွစိ။
ဧဝံ ပိယော ပုထု အတ္တာ ပရေသံ၊
တသ္မာ န ဟိံသေ ပရမတ္တကာမော”တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၁၉; ဥဒါ. ၄၁)။ –

ဝဒတာ အယံ နယော ဒဿိတော။

၂၄၂. တသ္မာ သက္ခိဘာဝတ္ထံ ပဌမံ အတ္တာနံ မေတ္တာယ ဖရိတွာ တဒနန္တရံ သုခပ္ပဝတ္တနတ္ထံ ယွာယံ ပိယော မနာပေါ ဂရု ဘာဝနီယော အာစရိယော ဝါ အာစရိယမတ္တော ဝါ ဥပဇ္ဈာယော ဝါ ဥပဇ္ဈာယမတ္တော ဝါ တဿ ဒါနပိယဝစနာဒီနိ ပိယမနာပတ္တကာရဏာနိ သီလသုတာဒီနိ ဂရုဘာဝနီယတ္တကာရဏာနိ စ အနုဿရိတွာ “ဧသ သပ္ပုရိသော သုခီ ဟောတု နိဒ္ဒုက္ခော”တိအာဒိနာ နယေန မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။

ဧဝရူပေ စ ပုဂ္ဂလေ ကာမံ အပ္ပနာ သမ္ပဇ္ဇတိ, ဣမိနာ ပန ဘိက္ခုနာ တာဝတကေနေဝ တုဋ္ဌိံ အနာပဇ္ဇိတွာ သီမာသမ္ဘေဒံ ကတ္တုကာမေန တဒနန္တရံ အတိပ္ပိယသဟာယကေ, အတိပ္ပိယသဟာယကတော မဇ္ဈတ္တေ, မဇ္ဈတ္တတော ဝေရီပုဂ္ဂလေ မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ဘာဝေန္တေန စ ဧကေကသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ မုဒုံ ကမ္မနိယံ စိတ္တံ ကတွာ တဒနန္တရေ တဒနန္တရေ ဥပသံဟရိတဗ္ဗံ။

ယဿ ပန ဝေရီပုဂ္ဂလော ဝါ နတ္ထိ, မဟာပုရိသဇာတိကတ္တာ ဝါ အနတ္ထံ ကရောန္တေပိ ပရေ ဝေရီသညာဝ နုပ္ပဇ္ဇတိ, တေန “မဇ္ဈတ္တေ မေ မေတ္တစိတ္တံ ကမ္မနိယံ ဇာတံ, ဣဒါနိ နံ ဝေရိမှိ ဥပသံဟရာမီ”တိ ဗျာပါရောဝ န ကာတဗ္ဗော။ ယဿ ပန အတ္ထိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “မဇ္ဈတ္တတော ဝေရီပုဂ္ဂလေ မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ”တိ။

၂၄၃. သစေ ပနဿ ဝေရိမှိ စိတ္တမုပသံဟရတော တေန ကတာပရာဓာနုဿရဏေန ပဋိဃမုပ္ပဇ္ဇတိ, အထာနေန ပုရိမပုဂ္ဂလေသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ ပုနပ္ပုနံ မေတ္တံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ပုနပ္ပုနံ တံ ပုဂ္ဂလံ **မေတ္တာယန္တ**

တေန ပဋိဃံ ဝိနောဒေတဗ္ဗံ။ သစေ ဝေမ္ပိ တဿမတော န နိဗ္ဗာတိ, အထ –

ကကစူပမဩဝါဒ-အာဒီနံ အနုဿာရတော။
ပဋိဃဿ ပဟာနာယ, ဃဋိတဗ္ဗံ ပုနပ္ပုနံ။

တဉ္စ ခေါ ဣမိနာ အာကာရေန အတ္တာနံ ဩဝဒန္တေနေဝ "အရေ ကုဇ္ဈနပုရိသ, နနု ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ –

'ဥဘတောဒဏ္ဍကေန စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ကကစေန စောရာ ဩစရကာ အင်္ဂမင်္ဂါနိ ဩကန္တေယျုံ, တတြာပိ ယော မနော ပဒေါသေယျ။ န မေ သော တေန သာသနကရော'တိ (မ. နိ. ၁.၂၃၂) စ,

'တဿေဝ တေန ပါပိယော, ယော ကုဒ္ဓံ ပဋိကုဇ္ဈတိ။
ကုဒ္ဓမပ္ပဋိကုဇ္ဈန္တော, သင်္ဂါမံ ဇေတိ ဒုဇ္ဇယံ။

"'ဥဘိန္နမတ္ထံ စရတိ, အတ္တနော စ ပရဿ စ။
ပရံ သင်္ကုပိတံ ဉတွာ, ယော သတော ဥပသမ္မတီ'တိ စ။ (သံ. နိ. ၁.၁၈၈)။ –

"'သတ္တိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သပတ္တကန္တာ သပတ္တကရဏာ ကောဓနံ အာဂစ္ဆန္တိ ဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ။ ကတမေ သတ္တ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သပတ္တော သပတ္တဿ ဧဝံ ဣစ္ဆတိ အဟော ဝတာယံ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော အဿာတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န, ဘိက္ခဝေ, သပတ္တော သပတ္တဿ ဝဏ္ဏဝတာယ နန္ဒတိ။ ကောဓနာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသပုဂ္ဂလော ကောဓာဘိဘူတော ကောဓပရေတော ကိဉ္စာပိ သော ဟောတိ သုနှာတော သုဝိလိတ္တော ကပ္ပိတကေသမဿု ဩဒါတဝတ္ထဝသနော, အထ ခေါ သော ဒုဗ္ဗဏ္ဏောဝ ဟောတိ ကောဓာဘိဘူတော။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ဓမ္မော သပတ္တကန္တော သပတ္တကရဏော ကောဓနံ အာဂစ္ဆတိ ဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ။ ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သပတ္တော သပတ္တဿ ဧဝံ ဣစ္ဆတိ အဟောဝတာယံ ဒုက္ခံ သယေယျာတိ။ပေ.။ န ပစုရတ္ထော အဿာတိ။ပေ.။ န ဘောဂဝါ အဿာတိ။ပေ.။ န ယသဝါ အဿာတိ။ပေ.။ န မိတ္တဝါ အဿာတိ။ပေ.။ န ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇေယျာတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န, ဘိက္ခဝေ, သပတ္တော သပတ္တဿ သုဂတိဂမနေန နန္ဒတိ။ ကောဓနာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသပုဂ္ဂလော ကောဓာဘိဘူတော ကောဓပရေတော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, ဝါစာယ မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ သော ကာယေန ဝါစာယ မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ ကောဓာဘိဘူတော'တိ (အ. နိ. ၇.၆၄) စ,

"'သေယျထာပိ , ဘိက္ခဝေ, ဆဝါလာတံ ဥဘတောပဒိတ္တံ မဇ္ဈေ ဂူထဂတံ နေဝ ဂါမေ ကဋ္ဌတ္ထံ ဖရတိ, န အရညေ ကဋ္ဌတ္ထံ ဖရတိ။ တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမီ'တိ စ,

"သော အနိ တွံ ဧဝံ ကုဇ္ဈန္တော န စေဝ ဘဂဝတော သာသနကရော ဘဝိဿသိ, ပဋိကုဇ္ဈန္တော စ ကုဒ္ဓပုရိသတောပိ ပါပိယော ဟုတွာ န ဒုဇ္ဇယံ သင်္ဂါမံ ဇေဿသိ, သပတ္တကရဏေ စ ဓမ္မေ အတ္တာဝ အတ္တနော ကရိဿသိ, ဆဝါလာတူပမော စ ဘဝိဿသီ"တိ။

၂၄၄. တဿေဝံ ဃဋ္ဋယတော ဝါယမတော သစေ တံ ပဋိဃံ ဝူပသမ္မတိ, ဣစ္စေတံ ကုသလံ။ နော စေ ဝူပသမ္မတိ, အထ **ယော ယော ဓမ္မော တဿ ပုဂ္ဂလဿ ဝူပသန္တော ဟောတိ ပရိသုဒ္ဓေါ, အနုဿရိယမာနော ပသာဒံ အာဝဟတိ, တံ တံ အနုဿရိတွာ** အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။

ဧကစ္စဿ ဟိ ကာယသမာစာရောဝ ဥပသန္တော ဟောတိ။ ဥပသန္တဘာဝေါ စဿ ဗဟုံ ဝတ္တပဋိပတ္တိံ ကရောန္တဿ သဗ္ဗဇနေန ဉာယတိ။ ဝစီသမာစာရမနောသမာစာရာ ပန အဝူပသန္တာ ဟောန္တိ။ တဿ တေ အစိန္တေတွာ ကာယသမာစာရဝူပသမောယေဝ အနုဿရိတဗ္ဗော။

ကေစ္စသ္သ ဝစီသမာစာရော ဥပသန္တော ဟောတိ။ ဥပသန္တဘာဝေ စဿ သဗ္ဗဇနေန ဉာယတိ။ သော ဟိ ပကတိယာ စ ပဋိသန္ထာရကုသလော ဟောတိ သခိလော သုခသမ္ဘာသော သမ္မောဒကော ဥတ္တာနမုခော ပုဗ္ဗဘာသီ မဓုရေန သရေန ဓမ္မံ ဩသာရေတိ, ပရိမဏ္ဍလေဟိ ပဒဗျဉ္ဇနေဟိ ဓမ္မကထံ ကထေတိ။ ကာယသမာစာရမနောသမာစာရာ ပန အဝူပသန္တာ ဟောန္တိ, တဿ တေ အစိန္တေတွာ ဝစီသမာစာရဝူပသမောယေဝ အနုဿရိတဗ္ဗော။

ကေစ္စသ္သ မနောသမာစာရောဝ ဥပသန္တော ဟောတိ, ဥပသန္တဘာဝေ စဿ စေတိယဝန္ဒနာဒီသု သဗ္ဗဇနဿ ပာကဋော ဟောတိ။ ယော ဟိ အဝူပသန္တစိတ္တော ဟောတိ, သော စေတိယံ ဝါ ဗောဓိံ ဝါ ထေရေ ဝါ ဝန္ဒမာနော န သက္ကစ္စံ ဝန္ဒတိ, ဓမ္မဿဝနမဏ္ဍပေ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ဝါ ပစလာယန္တော ဝါ နိသီဒတိ။ ဥပသန္တစိတ္တော ပန ဩကပ္ပေတွာ ဝန္ဒတိ, ဩဟိတသောတော အဋ္ဌိကတွာ ကာယေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ စိတ္တပ္ပသာဒံ ကရောန္တော ဓမ္မံ သုဏာတိ။ ဣတိ ကေစ္စသ္သ မနောသမာစာရောဝ ဥပသန္တော ဟောတိ, ကာယဝစီသမာစာရာ အဝူပသန္တာ ဟောန္တိ, တဿ တေ အစိန္တေတွာ မနောသမာစာရဝူပသမောယေဝ အနုဿရိတဗ္ဗော။

ကေစ္စသ္သ ပန ဣမေသု တီသု ဓမ္မေသု ဧကောပိ အဝူပသန္တော ဟောတိ, တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ''ကိဉ္စာပိ သေ ဣဒါနိ မနုဿလောကေ စရတိ, အထ ခေါ ကတိပါဟဿ အစ္စယေန အဋ္ဌမဟာနိရယသောဠသဥဿဒနိရယပရိပူရကော ဘဝိဿတီ''တိ ကာရုညံ ဥပဋ္ဌပေတဗ္ဗံ။ ကာရုညမ္ပိ ဟိ ပဋိစ္စ အာဃာတော ဝူပသမ္မတိ။

ကေစ္စသ္သ တယောပိမေ ဓမ္မာ ဝူပသန္တာ ဟောန္တိ, တဿ ယံ ယံ ဣစ္ဆတိ, တံ တံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။ တာဒိသေ ဟိ ပုဂ္ဂလေ န ဒုက္ကရာ ဟောတိ မေတ္တာဘာဝနာတိ။

ဣမဿ စ အတ္ထဿ အာဝိဘာဝတ္ထံ – ''ပဉ္စိမေ, အာဝုသော, အာဃာတပဋိဝိနယာ။ ယတ္ထ ဘိက္ခုနော ဥပ္ပန္နော အာဃာတော သဗ္ဗသော ပဋိဝိနောဒေတဗ္ဗော''တိ (အ. နိ. ၅.၁၆၂) ဣဒံ ပဉ္စကနိပါတေ အာဃာတပဋိဝိနယသုတ္တံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။

၂၄၅. သစေ ပနဿ ဧဝမ္ပိ ဝါယမတော အာဃာတော ဥပ္ပဇ္ဇတိယေဝ, အထာနေန ဧဝံ အတ္တာ ဩဝဒိတဗ္ဗော –

''အတ္တနော ဝိသယေ ဒုက္ခံ, ကတံ တေ ယဒိ ဝေရိနာ။
ကိံ တဿာဝိသယေ ဒုက္ခံ, သစိတ္တေ ကတ္တုမိစ္ဆသိ။

''ဗဟူပကာရံ ဟိတွာန, ဉာတိဝဂ္ဂံ ရုဒမ္မုခံ။
မဟာနတ္ထကရံ ကောဓံ, သပတ္တံ န ဇဟာသိ ကိံ။

''ယာနိ ရက္ခသိ သီလာနိ, တေသံ မူလနိကန္တနံ။
ကောဓံ နာမုပလာလေသိ, ကော တယာ သဒိသော ဇဠော။

''ကတံ အနရိယံ ကမ္မံ, ပရေန ဣတိ ကုဇ္ဈသိ။
ကိံ နု တွံ တာဒိသံယေဝ, ယော သယံ ကတ္တုမိစ္ဆသိ။

''အာသေတုကာမော ယဒိ တံ, အမနာပံ ပရော ကရိ။
အာသုပ္ပာဒေန တဿေဝ, ကိံ ပူရေသိ မနောရထံ။

''ဒုက္ခံ တဿ စ နာမ တွံ, ကုဒ္ဓော ကာဟသိ ဝါ န ဝါ။
အတ္တာနံ ပနိဒါနေဝ, ကောဓဒုက္ခေန ဗာဓသိ။

''ကောဓံ ဝါ အဟိတံ မဂ္ဂံ, အာရူဠှာ ယဒိ ဝေရိနော။
ကသ္မာ တုဝမ္ပိ ကုဇ္ဈန္တော, တေသံယေဝါနုသိက္ခသိ။

‘‘ယံ ဒေသံ တဝ နိဿာယ၊ သတ္တုနာ အပ္ပိယံ ကတံ။
တမေဝ ဒေသံ ဆိန္ဒဿု၊ ကိမင္ဂါနေ ဝိဟညသိ။

‘‘ခဏိကတ္တာ စ ဓမ္မာနံ၊ ယေဟိ ခန္ဓေဟိ တေ ကတံ။
အမနာပံ နိရုဒ္ဓါ တေ၊ ကဿ အနီဓ ကုဇ္ဈသိ။

‘‘ဒုက္ခံ ကရောတိ ယော ယဿ၊ တံ ဝိနာ ကဿ သော ကရေ။
သယမ္ပိ ဒုက္ခဟေတုတ္တာ၊ မိတိ ကိံ တဿ ကုဇ္ဈသီ’’တိ။

၂၄၆. သစေ ပနဿ ဇဝံ အတ္တာနံ ဩဝဒတောပိ ပဋိဃံ နေဝ ဝူပသမ္မတိ, အထာနေန **အတ္တနော စ ပရဿ စ ကမ္မဿကတာ** ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ အတ္တနော တာဝ ဇဝံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ ‘‘အမ္ဘော တွံ တဿ ကုဒ္ဓေါ ကိံ ကရိဿသိ? နနု တဝေဝ စေတံ ဒေါသနိဒါနံ ကမ္မံ အနတ္ထာယ သံဝတ္တိဿတိ? ကမ္မဿကော ဟိ တွံ ကမ္မဒါယာဒေါ ကမ္မယောနိ ကမ္မဗန္ဓု ကမ္မပဋိသရဏော, ယံ ကမ္မံ ကရိဿသိ, တဿ ဒါယာဒေါ ဘဝိဿသိ, န စာယံ တေ ကမ္မံ နေဝ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ, န ပစ္စေကဗောဓိံ, န သာဝကဘူမိံ, န ဗြဟ္မတ္တသက္ကတ္တစက္ကဝတ္တိပဒေသရာဇာဒိသမ္ပတ္တီနံ အညတရံ သမ္ပတ္တိံ သာဓေတုံ သမတ္ထံ, အထ ခေါ သာသနတော စာဝေတွာ ဝိဃာသာဒါဒိဘာဝဿ စေဝ နေရယိကာဒိဒုက္ခဝိသေသာနဉ္စ တေ သံဝတ္တနိကမိဒံ ကမ္မံ။ သော တွံ ဣဒံ ကရောန္တော ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ ဝီတစ္စိတေ ဝါ အင်္ဂါရေ, ဂူထံ ဝါ ဂဟေတွာ ပရံ ပဟရိတုကာမော ပုရိသော ဝိယ အတ္တာနမေဝ ပဌမံ ဒဟသိ စေဝ ဒုဂ္ဂန္ဓဉ္စ ကရောသီ’’တိ။

ဇဝံ **အတ္တနော ကမ္မဿကတံ** ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရဿပိ ဇဝံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ ‘‘ဧသောပိ တဝ ကုဇ္ဈိတွာ ကိံ ကရိဿတိ? နနု ဧတဿေဝေတံ အနတ္ထာယ သံဝတ္တိဿတိ? ကမ္မဿကော ဟိ အယမာယသ္မာ ကမ္မဒါယာဒေါ။ပေ။ ယံ ကမ္မံ ကရိဿတိ, တဿ ဒါယာဒေါ ဘဝိဿတိ။ န စာဿဣဒံ ကမ္မံ နေဝ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ, န ပစ္စေကဗောဓိံ, န သာဝကဘူမိံ, န ဗြဟ္မတ္တသက္ကတ္တစက္ကဝတ္တိပဒေသရာဇာဒိသမ္ပတ္တီနံ အညတရံ သမ္ပတ္တိံ သာဓေတုံ သမတ္ထံ, အထ ခေါ သာသနတော စာဝေတွာ ဝိဃာသာဒါဒိဘာဝဿ စေဝ နေရယိကာဒိဒုက္ခဝိသေသာနဉ္စဿ သံဝတ္တနိကမိဒံ ကမ္မံ။ သွာယံ ဣဒံ ကရောန္တော ပဋိဝါတေ ဌတွာ ပရံ ရဇေန ဩကိရိတုကာမော ပုရိသော ဝိယ အတ္တာနံယေဝ ဩကိရတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

‘‘‘ယော အပ္ပဒုဋ္ဌဿ နရဿ ဒုဿတိ၊
သုဒ္ဓဿ ပေါသဿ အနင်္ဂဏဿ။
တမေဝ ဗာလံ ပစ္စေတိ ပါပံ၊
သုခုမော ရဇော ပဋိဝါတံဝ ခိတ္တော’’’တိ။ (ဓ. ပ. ၁၂၅; သု. နိ. ၆၆၇)။

၂၄၇. သစေ ပနဿ ဇဝံ ကမ္မဿကတမ္ပိ ပစ္စဝေက္ခတော နေဝ ဝူပသမ္မတိ, အထာနေန **သတ္ထု ပုဗ္ဗစရိယဂုဏာ** အနုဿရိတဗ္ဗာ။

တတြာယံ ပစ္စဝေက္ခဏာနယော – အမ္ဘော ပဗ္ဗဇိတ, နနု တေ သတ္ထာ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓိသတ္တောပိ သမာနော စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ပါရမိယော ပူရယမာနော တတ္ထ တတ္ထ ဝဓကေသုပိ ပစ္စတ္ထိကေသု စိတ္တံ နပ္ပဒူသေသိ။ သေယျထိဒံ, **သီလဝဇာတကေ** တာဝ အတ္တနော ဒေဝိယာ ပဒုဋ္ဌေန ပာပအမစ္စေန အာနီတဿ ပဋိရညော တိယောဇနသတံ ရဇ္ဇံ ဂဏှန္တဿ နိသေဓနတ္ထာယ ဥဋ္ဌိတာနံ အမစ္စာနံ အာဝုဓမ္ပိ ဆုပိတုံ န အဒါသိ။ ပုန သဒ္ဓိံ အမစ္စသဟဿေန အာမကသုသာနေ ဂလပ္ပမာဏံ ဘူမိံ ခဏိတွာ နိခဉမာနော စိတ္တပ္ပဒေါသမတ္တမ္ပိ အကတွာ ကုဏပခါဒနတ္ထံ အာဂတာနံ သိင်္ဂါလာနံ ပံသုဝိယူဟနံ နိဿာယ ပုရိသကာရံ ကတွာ ပဋိလဒ္ဓဇီဝိတော ယက္ခာနုဘာဝေန အတ္တနော သိရိဂဗ္ဘံ ဩရုယှ သိရိသယနေ သယိတံ ပစ္စတ္ထိကံ ဒိသွာ ကောပံ အကတွာဝ အညမညံ သပထံ ကတွာ တံ မိတ္တဌာနေ ဌပယိတွာ အာဟ –

‘‘အာသီသေထေဝ ပုရိသော၊ န နိဗ္ဗိန္ဒေယျ ပဏ္ဍိတော။

ပဿာမိ တေဟမတ္တာနံ၊ ယထာ ဣစ္ဆိံ တထာ အဟူ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၅၁)။

ခန္တိဝါဒီဇာတကေ ဒုမ္မေဓေန ကာသိရညာ ''ကိံဝါဒီ တွံ သမဏာ''တိ ပုဋ္ဌော ''ခန္တိဝါဒီ နာမာဟ''န္တိ ဝုတ္တေ သကဏ္ဍကာဟိ ကသာဟိ တာဠေတွာ ဟတ္ထပါဒေသု ဆိဇ္ဇမာနေသု ကောပမတ္တမ္ပိ နာကာသိ။

အနစ္ဆရိယဉ္စေတံ, ယံ မဟလ္လကော ပဗ္ဗဇ္ဇုပဂတော ဧဝံ ကရေယျ။ **စူဠဓမ္မပါလဇာတကေ** ပန ဥတ္တာနသေယျကောပိ သမာနော –

''စန္ဒနရသာနုလိတ္တာ၊ ဗာဟာ ဆိဇ္ဇန္တိ ဓမ္မပါလဿ။
ဒါယာဒဿ ပထဗျာ၊ ပါဏာ မေ ဒေဝ ရုဇ္ဈန္တီ''တိ။ (ဇာ. ၁.၅.၄၉)။

ဧဝံ ဝိပ္ပလပမာနာယ မာတုယာ ပိတရာ မဟာပတာပေန နာမ ရညာ ဝံသကဠီရေသု ဝိယ စတူသု ဟတ္ထပါဒေသု ဆေဒါပိတေသု တာဝတာပိ သန္တုဋ္ဌိံ အနာပဇ္ဇိတွာ သီသမဿ ဆိန္ဒထာတိ အာဏတ္တေ ''အယံ အနိ တေ စိတ္တပရိဂ္ဂဏှနကာလော, ဣဒါနိ အမ္ဘော ဓမ္မပါလ, သီသစ္ဆေဒကေ ပိတရိ, သီသစ္ဆေဒကေ ပုရိသေ, ပရိဒေဝမာနာယ မာတရိ, အတ္တနိ စာတိ ဣမေသု စတူသု သမစိတ္တော ဟောဟီ''တိ ဒဠှံ သမာဒာနမဓိဋ္ဌာယ ပဒုဋ္ဌာကာရမတ္တမ္ပိ နာကာသိ။

ဣဒဉ္စာပိ အနစ္ဆရိယမေဝ, ယံ မနုဿဘူတော ဧဝမကာသိ။ တိရစ္ဆာနဘူတောပိ ပန **ဆဒ္ဒန္တော** နာမ ဝါရဏော ဟုတွာ ဝိသပ္ပိတေန သလ္လေန နာဘိယံ ဝိဒ္ဓောပိ တာဝ အနတ္ထကာရိမှိ လုဒ္ဒကေ စိတ္တံ နပ္ပဒူသေသိ။ ယထာဟ –

''သမပ္ပိတော ပုထုသလ္လေန နာဂေါ၊
အဒုဋ္ဌစိတ္တော လုဒ္ဒကံ အဇ္ဈဘာသိ။
ကိမတ္ထယံ ကိဿ ဝါ သမ္မ ဟေတု၊
မမံ ဝဓီ ကဿ ဝါယံ ပယောဂေါ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁၆.၁၂၄)။

ဧဝံ ဝတွာ စ ကာသိရညော မဟေသိယာ တဝ ဒန္တာနမတ္ထာယ ပေသိတောမှိ ဘဒန္တေတိ ဝုတ္တေ တဿာ မနောရထံ ပူရေန္တော ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိနိစ္ဆရဏသမုဇ္ဇလိတစာရုသောဘေ အတ္တနော ဒန္တေ ဆေတွာ အဒါသိ။

မဟာကပိ ဟုတွာ အတ္တနာယေဝ ပဗ္ဗတပပါတတော ဥဒ္ဓရိတေန ပုရိသေန –

''ဘက္ခော အယံ မနုဿာနံ၊ ယထေဝညေ ဝနေ မိဂါ။
ယံနူနိမံ ဝဓိတွာန၊ ဆာတော ခါဒေယျ ဝါနရံ။

''အာဟိတောဝ ဂမိဿာမိ၊ မံသမာဒါယ သမ္ဗလံ။
ကန္တာရံ နိတ္ထရိဿာမိ၊ ပါထေယျံ မေ ဘဝိဿတီ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁၆.၂၀၅-၂၀၆)။ –

ဧဝံ စိန္တေတွာ သိလံ ဥက္ခိပိတွာ မတ္ထကေ သမ္ဘိလိတေ အဿုပုဏ္ဏေဟိ နေတ္တေဟိ တံ ပုရိသံ ဥဒိက္ခမာနော –

''မာ အယျော သိ မေ ဘဒ္ဒန္တေ၊ တွံ နာမေတာဒိသံ ကရိ။
တွံ ခေါသိ နာမ ဒီဃာဝု၊ အညေ ဝါရေတုမရဟသီ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁၆.၂၀၉)။ –

ဝတွာ တသ္မိံ ပုရိသေ စိတ္တံ အပ္ပဒူသေတွာ အတ္တနော စ ဒုက္ခံ အစိန္တေတွာ တမေဝ ပုရိသံ ခေမန္တဘူမိံ သမ္ပာပေသိ။

ဘူရိဒတ္တော နာမ နာဂရာဇာ ဟုတွာ ဥပေါသထင်္ဂါနိ အဓိဋ္ဌာယ ဝမ္မိကမုဒ္ဓနိ သယမာနော ကပ္ပုဋ္ဌာနဂ္ဂိသဒိသေန ဩသဓေန သကလသရီရေ သိဉ္စိယမာနောပိ ပေဠာယ ပက္ခိပိတွာ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ကီဠာပိယမာနောပိ တသ္မိံ ဗြာဟ္မဏေ မနောပဒေါသမတ္တမ္ပိ န အကာသိ။ ယထာဟ –

“ပေဠာယ ပက္ခိပန္တေပိ၊ မဒ္ဒန္တေပိ စ ပာဏိနာ။
အလမ္ပာနေ န ကုပ္ပာမိ၊ သီလခဏ္ဍဘယာ မမာ”တိ။ (စရိယာ. ၂.၁၆)။

စမ္ပေယျောပိ နာဂရာဇာ ဟုတွာ အဟိတုဏ္ဍိကေန ဝိဟေဌိယမာနော မနောပဒေါသမတ္တမ္ပိ နုပ္ပာဒေသိ။ ယထာဟ –

“တဒာပိ မံ ဓမ္မစာရိံ၊ ဥပဝုတ္ထဥပေါသထံ။
အဟိတုဏ္ဍိကော ဂဟေတွာန၊ ရာဇဒွါရမှိ ကီဠတိ။

“ယံ သော ဝဏ္ဏံ စိန္တယတိ၊ နီလံ ပီတံ ဝ လောဟိတံ။
တဿ စိတ္တာနုဝတ္တန္တော၊ ဟောမိ စိန္တိတသန္နိဘော။

“ထလံ ကရေယျံ ဥဒကံ၊ ဥဒကမ္ပိ ထလံ ကရေ။
ယဒိဟံ တဿ ကုပ္ပေယျံ၊ ခဏေန ဆာရိကံ ကရေ။

“ယဒိ စိတ္တဝသီ ဟေဿံ၊ ပရိဟာယိဿာမိ သီလတော။
သီလေန ပရိဟီနဿ၊ ဥတ္တမတ္ထော န သိဇ္ဈတီ”တိ။ (စရိယာ. ၂.၂၁-၂၄)။

သင်္ခပါလနာဂရာဇာ ဟုတွာ တိခိဏာဟိ သတ္တီဟိ အဋ္ဌသု ဌာနေသု ဩဝိဇ္ဈိတွာ ပဟာရမုခေဟိ သကဏ္ဋကာ လတာယော ပဝေသေတွာ နာသာယ ဒဠှံ ရဇ္ဇုံ ပက္ခိပိတွာ သောဠသဟိ ဘောဇပုတ္တေဟိ ကာဇေနာအယ ဝယှမာနော ဓရဏီတလေ ဃံသိယမာနသရီရော မဟန္တံ ဒုက္ခံ ပစ္စနုဘောန္တော ကုဇ္ဈိတွာ ဩလောကိတမတ္တေနေဝ သဗ္ဗေ ဘောဇပုတ္တေ ဘသ္မံ ကာတုံ သမတ္ထောပိ သမာနော စက္ခုံ ဥမ္မီလေတွာ ပဒုဋ္ဌာကာရမတ္တမ္ပိ န အကာသိ။

ယထာဟ –

“စာတုဒ္ဒသိံ ပဉ္စဒသိဉ္စ ဋာရ၊
ဥပေါသထံ နိစ္စမုပါဝသာမိ။
အထာဂမုံ သောဠသ ဘောဇပုတ္တာ၊
ရဇ္ဇုံ ဂဟေတွာန ဒဠှဉ္စ ပါသံ။

“ဘေတွာန နာသံ အတိကဿ ရဇ္ဇုံ၊
နယိံသု မံ သမ္ပရိဂယှ လုဒ္ဒါ။
တောဒိသံ ဒုက္ခမဟံ တိတိက္ခံ၊
ဥပေါသထံ အပ္ပဋိကောပယန္တော”တိ။ (ဇာ. ၂.၁၇.၁၈၀-၁၈၁)။

န ကေဝလဉ္စ ဧတာနေဝ, အညာနိပိ **မာတုပေါသကဇာတကာ**ဒီသု အနေကာနိ အစ္ဆရိယာနိ အကာသိ။ တဿ တေ ဣဒါနိ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တံ သဒေဝလောကေ ကေနစိ အပ္ပဋိသမခန္တိဂုဏံ တံ ဘဂဝန္တံ သတ္ထာရံ အပဒိသတော ပဋိဃစိတ္တံ နာမ ဥပ္ပာဒေတုံ အတိဝိယ အယုတ္တံ အပ္ပတိရူပန္တိ။

၂၄၈. သစေ ပနဿ ဧဝံ သတ္ထု ပုဗ္ဗစရိတဂုဏံ ပစ္စဝေက္ခတောပိ ဒီဃရတ္တံ ကိလေသာနံ အသဝတ္တိ ဥပဂတဿ နေဝ တံ ပဋိဃံ ဝူပသမ္မတိ, အထာနေန **အနမတဂ္ဂိယာနိ** ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာနိ။ တတြ ဟိ ဝုတ္တံ –

‘‘န သော, ဘိက္ခဝေ, သတ္တော သုလဘရူပေါ, ယော န မာတာဘူတပုဗ္ဗော, ယော န ပိတာဘူတပုဗ္ဗော, ယော န ဘာတာ, ယော န ဘဂိနီ, ယော န ပုတ္တော, ယော န ဓီတာဘူတပုဗ္ဗာ’’တိ (သံ. နိ. ၂.၁၃၇-၁၄၂)။

တသ္မာ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ဧဝံ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗံ, ‘‘အယံ ကိရ မေ အတီတေ မာတာ ဟုတွာ ဒသမာသေ ကုစ္ဆိယာ ပရိဟရိတွာ မုတ္တကရီသခေဠာဒီနိ ဟရိစန္ဒနံ ဝိယ အဇိဂုစ္ဆမာနာ အပနေတွာ ဥရေ နစ္စာပေန္တီ အင်္ကေန ပရိဟရမာနာ ပေါသေသိ, ပိတာ ဟုတွာ အဇပထသင်္ကုပထာဒီနိ ဂန္တွာ တဏှိဖ္ဖ ပယောဇယမာနော မယ္ဟံ အတ္ထာယ ဇီဝိတမ္ပိ ပရိစ္စဇိတွာ ဥဘတောဗျူဠှသင်္ဂါမေ ပဝိသိတွာ နာဝါယ မဟာသမုဒ္ဒံ ပက္ခန္ဒိတွာ အညာနိ စ ဒုက္ကရာနိ ကရိတွာ ‘ပုတ္တကေ ပေါသေဿာမီ’တိ တေဟိ တေဟိ ဥပါယေဟိ ဓနံ သံဟရိတွာ မံ ပေါသေသိ။ ဘာတာ, ဘဂိနီ, ပုတ္တော, ဓီတာ စ ဟုတွာပိ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ဥပကာရံ အကာသီ’တိ တတ္ထ မေ နပ္ပတိရူပံ မနံ ပဒူသေတု’’န္တိ။

၂၄၉. သစေ ပန ဧဝမ္ပိ စိတ္တံ နိဗ္ဗာပေတုံ န သက္ကောတိယေဝ, အထာနေန ဧဝံ **မေတ္တာနိသံသာ** ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ – ‘‘အမ္ဘော ပဗ္ဗဇိတ, နနု တယာ ဘဂဝတာ –

‘မေတ္တာယ ခော, ဘိက္ခဝေ, စေတောဝိမုတ္တိယာ အာသေဝိတာယ ဘာဝိတာယ ဗဟုလီကတာယ ယာနီကတာယ ဝတ္ထုကတာယ အနုဋ္ဌိတာယ ပရိစိတာယ သုသမာရဒ္ဓါယ ဧကာဒသာနိသံသာ ပာဋိကင်္ခါ။ ကတမေ ဧကာဒသ? သုခံ သုပတိ, သုခံ ပဋိဗုဇ္ဈတိ, န ပာပကံ သုပိနံ ပဿတိ, မနုဿာနံ ပိယော ဟောတိ, အမနုဿာနံ ပိယော ဟောတိ, ဒေဝတာ ရက္ခန္တိ, နာဿ အဂ္ဂိ ဝါ ဝိသံ ဝါ သတ္ထံ ဝါ ကမတိ, တုဝဋံ စိတ္တံ သမာဓိယတိ, မုခဝဏ္ဏော ဝိပ္ပသီဒတိ, အသမ္မူဠှော ကာလင်္ကရောတိ, ဥတ္တရိမပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ဗြဟ္မလောကူပဂေါ ဟောတီ’တိ (အ. နိ. ၁၁.၁၅)။

‘‘သစေ တွံ ဣဒံ စိတ္တံ န နိဗ္ဗာပေဿသိ, ဣမေဟိ အာနိသံသေဟိ ပရိဗာဟိရော ဘဝိဿသီ’’တိ။

၂၅၀. ဧဝမ္ပိ နိဗ္ဗာပေတုံ အသက္ကောန္တေန ပန **ဓာတုဝိနိဗ္ဘောဂေါ** ကာတဗ္ဗော။ ကထံ? ‘‘အမ္ဘော ပဗ္ဗဇိတ, တွံ တဿ ကုဇ္ဈမာနော ကဿ ကုဇ္ဈသိ? ကိံ ကေသာနံ ကုဇ္ဈသိ, ဥဒာဟု လောမာနံ, နခါနံ။ပေ။ မုတ္တဿ ကုဇ္ဈသိ? အထ ဝါ ပန ကေသာဒီသု ပထဝီဓာတုယာ ကုဇ္ဈသိ, အာပောဓာတုယာ, တေဇောဓာတုယာ, ဝါယောဓာတုယာ ကုဇ္ဈသိ? ယေ ဝါ ပဉ္စက္ခန္ဓေ ဒွါဒသာယတနာနိ အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော ဥပါဒါယ အယမာယသ္မာ ဣတ္ထန္နာမောတိ ဝုစ္စတိ, တေသု ကိံ ရူပက္ခန္ဓဿ ကုဇ္ဈသိ, ဥဒာဟု ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ကုဇ္ဈသိ? ကိံ ဝါ စက္ခာယတနဿ ကုဇ္ဈသိ, ကိံ ရူပါယတနဿ ကုဇ္ဈသိ။ပေ။ ကိံ မနာယတနဿ ကုဇ္ဈသိ, ကိံ ဓမ္မာယတနဿ ကုဇ္ဈသိ? ကိံ ဝါ စက္ခုဓာတုယာ ကုဇ္ဈသိ, ကိံ ရူပဓာတုယာ, ကိံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ။ပေ။ ကိံ မနောဓာတုယာ, ကိံ ဓမ္မဓာတုယာ, ကိံ မနောဝိညာဏဓာတုယာ’’တိ? ဧဝဉှိ ဓာတုဝိနိဗ္ဘောဂံ ကရောတော အာရဂ္ဂေ သာသပဿ ဝိယ အာကာသေ စိတ္တကမ္မဿ ဝိယ စ ကောဓဿ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ န ဟောတိ။

၂၅၁. ဓာတုဝိနိဗ္ဘောဂံ ပန ကာတုံ အသက္ကောန္တေန **အနသံဝိဘာဂေါ** ကာတဗ္ဗော။ အတ္တနော သန္တကံ ပရဿ ဒာတဗ္ဗံ, ပရဿ သန္တကံ အတ္တနာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ သစေ ပန ပရော ဘိန္နာဇီဝေ ဟောတိ အပရိဘောဂာရဟပရိက္ခာရော, အတ္တနော သန္တကမေဝ ဒာတဗ္ဗံ။ တဿေဝံ ကရောတော ဧကန္တေနေဝ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ဝူပသမ္မတိ။ ဣတရဿ စ အတီတဇာတိတော ပဋ္ဌာယ အနုဗန္ဓောပိ ကောဓော တင်္ခဏညေဝ ဝူပသမ္မတိ, စိတ္တလပဗ္ဗတ ဝိဟာရေ တိက္ခတ္တုံ ဝုဋ္ဌာပိတသေနာသနေန ပိဏ္ဍပါတိကတ္ထေရေန ‘‘အယံ , ဘန္တေ, အဋ္ဌကဟာပဏဂ္ဃနကော ပတ္တော မမ မာတရာ ဥပာသိကာယ ဒိန္နော ဓမ္မိယလာဘော, မဟာဥပါသိကာယ ပုညလာဘံ ကရောထာ’’တိ ဝတွာ ဒိန္နံ ပတ္တံ လဒ္ဓမဟာထေရဿ ဝိယ။ ဧဝံ မဟာနုဘာဝမေတံ အနံ နာမ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

‘‘အဒန္တဒမနံ အနံ, အနံ သဗ္ဗတ္ထသာဓကံ။
အနေန ပိယဝါစာယ, ဥန္နမန္တိ နမန္တိ စာ’’တိ။

၂၅၂. တဿေဝံ ဝေရီပုဂ္ဂလေ ဝူပသန္တပဋိဃဿ ယထာ ပိယာတိပ္ပိယသဟာယကမဇ္ဈတ္တေသု, ဧဝံ တသ္မိမ္ပိ မေတ္တာဝသေန စိတ္တံ ပဝတ္တတိ။ အထာနေန ပုနပ္ပုနံ မေတ္တာယန္တေန အတ္တနိ ပိယပုဂ္ဂလေ မဇ္ဈတ္တေ ဝေရီပုဂ္ဂ

လေတိ စတူသု ဇနေသု သမစိတ္တတံ သမ္ပာဒေန္တေန **သီမာသမ္ဘေဒော** ကာတဗ္ဗော။ တသ္မိံ့ လက္ခဏံ, သစေ က္လမသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ပိယမဇ္ဈတ္တဝေရီဟိ သဒ္ဓိံ အတ္တစတုတ္ထေ ဧကသ္မိံ ပဒေသေ နိသိန္နေ စောရာ အာဂန္တွာ "ဘန္တေ, ဧကံ ဘိက္ခုံ အမှာကံ ဒေထာ"တိ ဝတွာ "ကိံ ကာရဏာ"တိ ဝုတ္တေ "တံ မာရေတွာ ဂလလောဟိတံ ဂဟေတွာ ဗလိကရဏတ္ထာယာ"တိ ဝဒေယျုံ, တတ္ထ စေသော ဘိက္ခု "အသုကံ တ အသုကံ တ ဂဏှန္တူ"တိ စိန္တေယျ, အကတောဝ ဟောတိ သီမာသမ္ဘေဒော။ သစေပိ "မံ ဂဏှန္တု, မာ က္လမေ တယော"တိပိ စိန္တေယျ, အကတောဝ ဟောတိ သီမာသမ္ဘေဒော။ ကသ္မာ? ယဿ ယဿ ဟိ ဂဟဏမိစ္ဆတိ, တဿ တဿ အဟိတေသီ ဟောတိ, က္လတရေသံ ယေဝ ဟိတေသီ ဟောတိ။

ယဒာ ပန စတုန္နံ ဇနာနမန္တရေ ဧကမ္ပိ စောရာနံ အာတဗ္ဗံ န ပဿတိ, အတ္တနိ စ တေသု စ တီသု ဇနေသု သမမေဝ စိတ္တံ ပဝတ္တေတိ, ကတော ဟောတိ သီမာသမ္ဘေဒော။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

"အတ္တနိ ဟိတမဇ္ဈတ္တေ၊ အဟိတေ စ စတုဗ္ဗိဓေ။
ယဒာ ပဿတိ နာနတ္တံ၊ ဟိတစိတ္တောဝ ပါဏိနံ။

"န နိကာမလာဘီ မေတ္တာယ၊ ကုသလီတိ ပဝုစ္စတိ။
ယဒာ စတဿော သီမာယော၊ သမ္ဘိန္နာ ဟောန္တိ ဘိက္ခုနော။

"သမံ ဖရတိ မေတ္တာယ၊ သဗ္ဗလောကံ သဒေဝကံ။
မဟာဝိသေသော ပုရိမေန၊ ယဿ သီမာ န ဉာယတီ"တိ။

၂၅၃. ဧဝံ သီမာသမ္ဘေဒသမကာလမေဝ စ က္လမိနာ ဘိက္ခုနာ နိမိတ္တဉ္စ ဥပစာရဉ္စ လဒ္ဓံ ဟောတိ။ သီမာသမ္ဘေဒေ ပန ကတေ တမေဝ နိမိတ္တံ အာသေဝန္တော ဘာဝေန္တော ဗဟုလီကရောန္တော အပ္ပကသိရေနေဝ ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တနယေနေဝ အပ္ပနံ ပါပုဏာတိ။

ဧတ္တာဝတာနေန အဓိဂတံ ဟောတိ ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနံ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတံ တိဝိဓကလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ ပဌမဇ္ဈာနံ မေတ္တာသဟဂတံ။ အဓိဂတေ စ တသ္မိံ တဒေဝ နိမိတ္တံ အာသေဝန္တော ဘာဝေန္တော ဗဟုလီကရောန္တော အနုပုဗ္ဗေန **စတုက္ကနယေ** ဒုတိယတတိယဇ္ဈာနာနိ, **ပဉ္စကနယေ** ဒုတိယတတိယစတုတ္ထဇ္ဈာနာနိ စ ပါပုဏာတိ။

သော ဟိ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ အညတရဝသေန မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။ တထာ ဒုတိယံ, တထာ တတိယံ, တထာ စတုတ္ထံ။ က္လတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန ဖရိတွာ ဝိဟရတိ (ဝိဘ. ၆၄၂; ဒီ. နိ. ၁.၅၅၆)။ ပဌမဇ္ဈာနာဒိဝသေန အပ္ပနာပ္ပတ္တစိတ္တဿေဝ ဟိ အယံ ဝိကုဗ္ဗနာ သမ္ပဇ္ဇတိ။

၂၅၄. ဧတ္ထ စ **မေတ္တာသဟဂတေနာ**တိ မေတ္တာယ သမန္နာဂတေန။ **စေတသာ**တိ စိတ္တေန။ **ဧကံ ဒိသန္တိ** ဧကမေကိဿာ ဒိသာယ ပဌမပရိဂ္ဂဟိတံ သတ္တံ ဥပာဒာယ ဧကဒိသာပရိယာပန္နသတ္တဖရဏဝသေန ဝုတ္တံ။ **ဖရိတွာ**တိ ဖုသိတွာ အာရမ္မဏံ ကတွာ။ **ဝိဟရတီ**တိ ဗြဟ္မဝိဟာရာဓိဋ္ဌိတံ က္လရိယာပထဝိဟာရံ ပဝတ္တေတိ။ **တထာ ဒုတိယန္တိ** ယထာ ပုရတ္ထိမာဒီသု ဒိသာသု ယံကိဉ္စိ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ, တထေဝ တဒနန္တရံ ဒုတိယံ တတိယံ စတုတ္ထဉ္စာတိ အတ္ထော။ **က္လတိ ဥဒ္ဓန္တိ** ဧတေနေဝ နယေန ဥပရိမံ ဒိသန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဓော တိရိယန္တိ** အဓောဒိသမ္ပိ တိရိယံဒိသမ္ပိ ဧဝမေဝ။ တတ္ထ စ **အဓော**တိ ဟေဋ္ဌာ။ **တိရိယန္တိ** အနုဒိသာသု။ ဧဝံ သဗ္ဗဒိသာသု အဿမဏ္ဍလေ အဿမိဝ မေတ္တာသဟဂတံ စိတ္တံ သာရေတိပိ ပစ္စာသာရေတိပီတိ။ ဧတ္တာဝတာ ဧကံ ဒိသံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဩဓိသော မေတ္တာဖရဏံ ဒဿိတံ။

သဗ္ဗဓီ တိအာဒိ ပန အနောဓိသော ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သဗ္ဗဓီ** တိ သဗ္ဗတ္ထ။ **သဗ္ဗတ္တတာယာ** တိ သဗ္ဗေသု ဟီနမဇ္ဈိမုက္ကဋ္ဌမိတ္တသပတ္တမဇ္ဈတ္တာဒိပ္ပဘေဒေသု အတ္တတာယ ။ "အယံ ပရသတ္တော"တိ ဝိဘာဂံ အကတွာ အတ္တသမတာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထ ဝါ သဗ္ဗတ္တတာယာတိ သဗ္ဗေန စိတ္တဘာဂေန ဤသကမ္ပိ

ဗဟိ အဝိက္ခိပမာနေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သဗ္ဗာဝန္တ** န္တိ သဗ္ဗသတ္တဝန္တံ, သဗ္ဗသတ္တယုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **လောကန္** တိ သတ္တလောကံ။ **ဝိပုလေနာ**တိဝေမာဒိပရိယာယဒဿနတော ပနေတ္ထ ပုန မေတ္တာသဟဂတေနာတိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ဝါ ဧတ္ထ ဩဓိသော ဖရဏေ ဝိယ ပုန တထာသဒ္ဒေါ ဣတိသဒ္ဒေါ ဝါ န ဝုတ္တော, တသ္မာ ပုန မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာတိ ဝုတ္တံ။ နိဂမဝသေန ဝါ ဧတံ ဝုတ္တံ။ **ဝိပုလေနာ**တိ ဧတ္ထ စ ဖရဏဝသေန ဝိပုလတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဘူမိဝသေန ပန တံ **မဟဂ္ဂတံ** ပဂုဏဝသေန စ အပ္ပမာဏသတ္တာရမ္မဏဝသေန စ **အပ္ပမာဏံ,** ဗျာပါဒပစ္စတ္ထိကပ္ပဟာနေန **အဝေရံ,** ဒောမနဿပ္ပဟာနတော **အဗျာပဇ္ဇံ,** နိဒ္ဒုက္ခန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အယံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာတိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တာယ ဝိကုဗ္ဗနာယ အတ္ထော။

၂၅၅. ယထာ စာယံ အပ္ပနာပ္ပတ္တစိတ္တဿေဝ ဝိကုဗ္ဗနာ သမ္ပဇ္ဇတိ, တထာ ယမ္ပိ **ပဋိသမ္ဘိဒါယံ** (ပဋိ. မ. ၂.၂၂) ''ပဉ္စဟာကာရေဟိ အနောဓိသောဖရဏာ မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ, သတ္တဟာကာရေဟိ ဩဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ, ဒသဟာကာရေဟိ ဒိသာဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တီ''တိ ဝုတ္တံ, တမ္ပိ အပ္ပနာပ္ပတ္တစိတ္တဿေဝ သမ္ပဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ စ သဗ္ဗေ သတ္တာ အဝေရာ အဗျာပဇ္ဇာ အနီဃာ သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု, သဗ္ဗေ ပါဏာ, သဗ္ဗေ ဘူတာ, သဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလာ, သဗ္ဗေ အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာ အဝေရာ။ပေ။ ပရိဟရန္တူတိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟာကာရေဟိ **အနောဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော အဝေရာ။ပေ။ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု, သဗ္ဗေ ပုရိသာ, သဗ္ဗေ အရိယာ, သဗ္ဗေ အနရိယာ, သဗ္ဗေ ဒေဝါ, သဗ္ဗေ မနုဿာ, သဗ္ဗေ ဝိနိပါတိကာ အဝေရာ။ပေ။ ပရိဟရန္တူတိ ဣမေဟိ သတ္တဟာကာရေဟိ **ဩဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သဗ္ဗေ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ သတ္တာ အဝေရာ။ပေ။ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု။ သဗ္ဗေ ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ, သဗ္ဗေ ဥတ္တရာယ ဒိသာယ, သဗ္ဗေ ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ, သဗ္ဗေ ပုရတ္ထိမာယ အနုဒိသာယ, သဗ္ဗေ ပစ္ဆိမာယ အနုဒိသာယ, သဗ္ဗေ ဥတ္တရာယ အနုဒိသာယ, သဗ္ဗေ ဒက္ခိဏာယ အနုဒိသာယ, သဗ္ဗေ ဟေဋ္ဌိမာယ ဒိသာယ, သဗ္ဗေ ဥပရိမာယ ဒိသာယ သတ္တာ အဝေရာ။ပေ။ ပရိဟရန္တု။ သဗ္ဗေ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ပါဏာ, ဘူတာ, ပုဂ္ဂလာ, အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာ, အဝေရာ။ပေ။ ပရိဟရန္တု။ သဗ္ဗာ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ဣတ္ထိယော, သဗ္ဗေ ပုရိသာ, အရိယာ, အနရိယာ, ဒေဝါ, မနုဿာ, ဝိနိပါတိကာ အဝေရာ။ပေ။ ပရိဟရန္တု။ သဗ္ဗာ ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ, ဥတ္တရာယ, ဒက္ခိဏာယ, ပုရတ္ထိမာယ အနုဒိသာယ, ပစ္ဆိမာယ, ဥတ္တရာယ, ဒက္ခိဏာယ အနုဒိသာယ, ဟေဋ္ဌိမာယ ဒိသာယ, ဥပရိမာယ ဒိသာယ ဣတ္ထိယော။ပေ။ ဝိနိပါတိကာ အဝေရာ အဗျာပဇ္ဇာ အနီဃာ သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တူတိ ဣမေဟိ ဒသဟာကာရေဟိ **ဒိသာဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၂၅၆. တတ္ထ **သဗ္ဗေ**တိ အနဝသေသပရိယာဒါနမေတံ။ **သတ္တာ**တိ ရူပါဒီသု ခန္ဓေသု ဆန္ဒရာဂေန သတ္တာ ဝိသတ္တာတိ သတ္တာ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

> ''ရူပေ ခေါ, ရာဓ, ယော ဆန္ဒော ယော ရာဂေါ ယာ နန္ဒီ ယာ တဏှာ, တတြ သတ္တော, တတြ ဝိသတ္တော, တသ္မာ သတ္တောတိ ဝုစ္စတိ။ ဝေဒနာယ။ သညာယ။ သင်္ခါရေသု။ ဝိညာဏေ ယော ဆန္ဒော ယော ရာဂေါ ယာ နန္ဒီ ယာ တဏှာ, တတြ သတ္တော, တတြ ဝိသတ္တော, တသ္မာ သတ္တောတိ ဝုစ္စတီ''တိ (သံ. နိ. ၃.၁၆၁)။

ရုဠှီသဒ္ဒေန ပန ဝီတရာဂေသုပိ အယံ ဝေါဟာရော ဝတ္တတိယေဝ, ဝိလီဝမယေပိ ဗီဇနိဝိသေသေ တာလဝဏ္ဋဝေါဟာရော ဝိယ။ အက္ခရစိန္တကာ ပန အတ္ထံ အဝိစာရေတွာ နာမမတ္တမေတန္တိ ဣစ္ဆန္တိ။ ယေပိ အတ္ထံ ဝိစာရေန္တိ, တေ သတွယောဂေန သတ္တာတိ ဣစ္ဆန္တိ။

ပါဏနတာယ **ပါဏာ,** အဿာသပဿာသာယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ အတ္ထော။ ဘူတတ္တာ **ဘူတာ,** သမ္ဘူတတ္တာ အဘိနိဗ္ဗတ္တတ္တာတိ အတ္ထော။ ပုန္တိ ဝုစ္စတိ နိရယော။ တသ္မိံ ဂလန္တီတိ **ပုဂ္ဂလာ,** ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။

အတ္တဘာဝေ ဝုစ္စတိ သရီရံ။ ခန္ဓပဉ္စကမေဝ တ, တမုပာဒါယ ပညတ္တိမတ္တသမ္ဘဝတော။ တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ပရိယာပန္နာတိ **အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာ။ ပရိယာပန္နာ** တိ ပရိစ္ဆိန္နာ, အန္တောဂဓာတိ အတ္ထော။

ယထာ စ သတ္တာတိ ဝစနံ, ဧဝံ သေသာနိပိ ရုဠှိဝသေန အာရောပေတွာ သဗ္ဗာနေတာနိ သဗ္ဗသတ္တဝေဝစနာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ကာမဉ္စ အညာနိပိ သဗ္ဗေ ဇန္တူ သဗ္ဗေ ဇီဝါတိအာဒီနိ သဗ္ဗသတ္တဝေဝစနာနိ အတ္ထိ, ပာကဋဝသေန ပန ဣမာနေဝ ပဉ္စ ဂဟေတွာ "ပဉ္စဟာကာရေဟိ အနောဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ"တိ ဝုတ္တံ။

ယေ ပန သတ္တာ ပါဏာတိအာဒီနံ န ကေဝလံ ဝစနမတ္တတောဝ, အထ ခော အတ္ထတောပိ နာနတ္တမေဝ ဣစ္ဆန္တိ, တေသံ အနောဓိသောဖရဏာ ဝိရုဇ္ဈတိ, တသ္မာ တထာ အတ္ထံ အဂဟေတွာ ဣမေသု ပဉ္စသု အာကာရေသု အညတရဝသေန အနောဓိသော မေတ္တာ ဖရိတဗ္ဗာ။

၂၅၇. ဧတ္ထ စ သဗ္ဗေ သတ္တာ အဝေရာ ဟောန္တူတိ အယမေကာ အပ္ပနာ။ အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တူတိ အယမေကာ အပ္ပနာ။ **အဗျာပဇ္ဇာ** တိ ဗျာပါဒရဟိတာ။ အနီဃာ ဟောန္တူတိ အယမေကာ အပ္ပနာ။ **အနီဃာ**တိ နိဒ္ဒုက္ခာ။ သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တူတိ အယမေကာ အပ္ပနာ။ တသ္မာ ဣမေသုပိ ပဒေသု ယံ ယံ ပါကဋံ ဟောတိ, တဿ တဿ ဝသေန မေတ္တာ ဖရိတဗ္ဗာ။ ဣတိ ပဉ္စသု အာကာရေသု စတုန္နံ အပ္ပနာနံ ဝသေန **အနောဓိသောဖရဏေ** ဝီသတိ အပ္ပနာ ဟောန္တိ။

ဩဓိသောဖရဏေ ပန သတ္တသု အာကာရေသု စတုန္နံ ဝသေန အဋ္ဌဝီသတိ။ ဧတ္ထ စ ဣတ္ထိယော ပုရိသာတိ လိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တံ။ အရိယာ အနရိယာတိ အရိယပုထုဇ္ဇနဝသေန။ ဒေဝါ မနုဿာ ဝိနိပါတိကာတိ ဥပပတ္တိဝသေန။

ဒိသာဖရဏေ ပန သဗ္ဗေ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ သတ္တာတိအာဒိနာ နယေန ဧကမေကိဿာ ဒိသာယ ဝီသတိ ဝီသတိ ကတွာ ဒွေသတာနိ, သဗ္ဗာ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ဣတ္ထိယောတိအာဒိနာ နယေန ဧကမေကိဿာ ဒိသာယ အဋ္ဌဝီသတိ အဋ္ဌဝီသတိ ကတွာ အသီတိ ဒွေသတာနီတိ စတ္တာရိ သတာနိ အသီတိ စ အပ္ပနာ။ ဣတိ သဗ္ဗာနိပိ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ ဝုတ္တာနိ အဋ္ဌဝီသာဓိကာနိ ပဉ္စ အပ္ပနာသတာနီတိ။

ဣတိ တာသု အပ္ပနာသု ယဿ ကဿစိ ဝသေန မေတ္တံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဘာဝေတွာ အယံ ယောဂါဝစရော "သုခံ သုပတီ"တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တေ ဧကာဒသာနိသံသေ ပဋိလဘတိ။

၂၅၈. တတ္ထ **သုခံ သုပတီ**တိ ယထာ သေသာ ဇနာ သမ္ပရိဝတ္တမာနာ ကာကစ္ဆမာနာ ဒုက္ခံ သုပန္တိ, ဧဝံ အသုပိတွာ သုခံ သုပတိ။ နိဒ္ဒံ ဩက္ကန္တောပိ သမာပတ္တိံ သမာပန္နော ဝိယ ဟောတိ။

သုခံ ပဋိဗုဇ္ဈတီ တိ ယထာ အညေ နိတ္ထုနန္တာ ဝိဇမ္ဘန္တာ သမ္ပရိဝတ္တန္တာ ဒုက္ခံ ပဋိဗုဇ္ဈန္တိ, ဧဝံ အပ္ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ ဝိကသမာနမိဝ ပဒုမံ သုခံ နိဗ္ဗိကာရံ ပဋိဗုဇ္ဈတိ။

န ပါပကံ သုပိနံ ပဿတီ တိ သုပိနံ ပဿန္တောပိ ဘဒ္ဒကမေဝ သုပိနံ ပဿတိ, စေတိယံ ဝန္ဒန္တော ဝိယ ပူဇံ ကရောန္တော ဝိယ ဓမ္မံ သုဏန္တော ဝိယ စ ဟောတိ။ ယထာ ပန အညေ အတ္တာနံ စောရေဟိ သမ္ပရိဝါရိတံ ဝိယ ဝါဠေဟိ ဥပဒ္ဒုတံ ဝိယ ပပါတေ ပတန္တံ ဝိယ စ ပဿန္တိ, ဧဝံ ပါပကံ သုပိနံ န ပဿတိ။

မနုဿာနံ ပိယော ဟောတီ တိ ဥရေ အာမုတ္တမုတ္တာဟာရော ဝိယ သီသေ ပိဠန္ဓမာလာ ဝိယ စ မနုဿာနံ ပိယော ဟောတိ မနာပေါ။

အမနုဿာနံ ပိယော ဟောတီ တိ ယထေဝ မနုဿာနံ, ဧဝံ အမနုဿာနမ္ပိ ပိယော ဟောတိ ဝိသာခတ္ထေရော ဝိယ။

သော ကိရ ပါဋလိပုတ္တေ ကုဋုမ္ဗိယော အဟောသိ။ သော တတ္ထေဝ ဝသမာနော အဿောသိ "တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေါ ကိရ စေတိယမာလာလင်္ကတော ကာသာဝပဇ္ဇောတော ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဋ္ဌာနေယေဝ ဧတ္ထ သက္ကာ နိသီဒိတုံ ဝါ

နိပဇ္ဇိတုံ ဝါ ဥတုသပ္ပာယံ သေနာသနသပ္ပာယံ ပုဂ္ဂလသပ္ပာယံ ဓမ္မဿဝနသပ္ပာယန္တိ သဗ္ဗမေတ္ထ သုလဘာ”န္တိ။

သော အတ္တနော ဘောဂက္ခန္ဓံ ပုတ္တဒါရဉ္စ နိယျာတေတွာ ဒုဿန္တေ ဗဒ္ဓေန ဧကကဟာပဏေနေဝ ဃရာ နိက္ခမိတွာ သမုဒ္ဒတီရေ နာဝံ ဥဒိက္ခမာနော ဧကမာသံ ဝသိ။ သော ဝေါဟာရကုသလတာယ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဘဏ္ဍံ ကိဏိတွာ အသုကသ္မိံ ဝိက္ကိဏန္တော ဓမ္မိကာယ ဝဏိဇ္ဇာယ တေနေဝန္တရမာသေန သဟဿံ အဘိသံဟရိ။ အနုပုဗ္ဗေန မဟာဝိဟာရံ အာဂန္တွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။

သော ပဗ္ဗာဇနတ္ထာယ သီမံ နီတော တံ သဟဿတ္ထဝိကံ ဩဝဋ္ဋိကန္တရေန ဘူမိယံ ပါတေသိ။ “ကိမေတ”န္တိ စ ဝုတ္တေ “ကဟာပဏသဟဿံ, ဘန္တေ”တိ ဝတွာ “ဥပါသက, ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ န သက္ကာ ဝိစာရေတုံ, ဣဒါနေဝေတံ ဝိစာရေဟီ”တိ ဝုတ္တေ “ဝိသာခဿ ပဗ္ဗဇ္ဇဋ္ဌာနမာဂတာ မာ ရိတ္တဟတ္ထာ ဂမိံသူ”တိ မုဉ္စိတွာ သီမာမာဠကေ ဝိပ္ပကိရိတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ ဥပသမ္ပန္နော။

သော ပဉ္စဝဿော ဟုတွာ ဒွေမာတိကာ ပဂုဏာ ကတွာ ပဝါရေတွာ အတ္တနော သပ္ပာယံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဧကေကသ္မိံ ဝိဟာရေ စတ္တာရော မာသေ ကတွာ သမပ္ပဝတ္တဝါသံ ဝသမာနော စရိ။ ဧဝံ စရမာနော –

ဝနန္တရေ ဌိတော ထေရော၊ ဝိသာခေါ ဂဇ္ဇမာနကော။
အတ္တနော ဂုဏမေသန္တော၊ ဣမမတ္ထံ အဘာသထ။

“ယာဝတာ ဥပသမ္ပန္နော၊ ယာဝတာ ဣဓ အာဂတော။
ဧတ္ထန္တရေ ခလိတံ နတ္ထိ၊ အဟော လာဘာ တေ မာရိသာ”တိ။

သော စိတ္တလပဗ္ဗတဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တော ဒွေဓာ ပထံ ပတွာ “အယံ နု ခေါ မဂ္ဂေါ ဥဒါဟု အယ”န္တိ စိန္တယန္တော အဋ္ဌာသိ။ အထဿ ပဗ္ဗတေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ “ဧသ မဂ္ဂေါ”တိ ဝတွာ ဒဿေတိ။ သော စိတ္တလပဗ္ဗတဝိဟာရံ ဂန္တွာ တတ္ထ စတ္တာရော မာသေ ဝသိတွာ ပစ္စူသေ ဂမိဿာမီတိ စိန္တေတွာ နိပဇ္ဇိ။ စင်္ကမသီသေ မဏိလရုက္ခေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ သောပါနဖလကေ နိသီဒိတွာ ပရောဒိ။

ထေရော “ကော ဧသော”တိ အာဟ။ အဟံ, ဘန္တေ, မဏိလိယာတိ။ ကိဿ ရောဒသီတိ? တုမှာကံ ဂမနံ ပဋိစ္စာတိ။ မယိ ဣဓ ဝသန္တေ တုမှာကံ ကော ဂုဏောတိ? တုမှေသု, ဘန္တေ, ဣဓ ဝသန္တေသု အမနုဿာ အညမညံ မေတ္တံ ပဋိလဘန္တိ, တေ ဒါနိ တုမှေသု ဂတေသု ကလဟံ ကရိဿန္တိ, ဒုဋ္ဌုလ္လမ္ပိ ကထယိဿန္တီတိ။ ထေရော “သစေ မယိ ဣဓ ဝသန္တေ တုမှာကံ ဖာသုဝိဟာရော ဟောတိ, သုန္ဒရ”န္တိ ဝတွာ အညေပိ စတ္တာရော မာသေ တတ္ထေဝ ဝသိတွာ ပုန တထေဝ ဂမနစိတ္တံ ဥပ္ပာဒေသိ။ ဒေဝတာပိ ပုန တထေဝ ပရောဒိ။ ဧတေနေဝုပါယေန ထေရော တတ္ထေဝ ဝသိတွာ တတ္ထေဝ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ ဧဝံ မေတ္တာဝိဟာရီ ဘိက္ခု အမနုဿာနံ ပိယော ဟောတိ။

ဒေဝတာ ရက္ခန္တီ တိ ပုတ္တမိဝ မာတာပိတရော ဒေဝတာ ရက္ခန္တိ။

နာဿ အဂ္ဂိ ဝါ ဝိသံ ဝါ သတ္ထံ ဝါ ကမတီ တိ မေတ္တာဝိဟာရိဿ ကာယေ ဥတ္တရာယ ဥပါသိကာယ ဝိယ အဂ္ဂိ ဝါ, သံယုတ္တဘာဏကစူဠသိဝတ္ထေရဿေဝ ဝိသံ ဝါ, သံကိစ္စသာမဏေရဿေဝ သတ္ထံ ဝါ န ကမတိ, န ပဝိသတိ။ နာဿ ကာယံ ဝိကောပေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဓေနုဝတ္ထုမ္ပိ စေတ္ထ ကထယန္တိ ။ ဧကာ ကိရ ဓေနု ဝစ္ဆကဿ ခီရဓာရံ မုဉ္စမာနာ အဋ္ဌာသိ။ ဧကော လုဒ္ဒကော တံ ဝိဇ္ဈိဿာမီတိ ဟတ္ထေန သမ္ပရိဝတ္တေတွာ ဒီဃဒဏ္ဍသတ္တိံ မုဉ္စိ။ သာ တဿာ သရီရံ အာဟစ္စ တာလပဏ္ဏံ ဝိယ ပဝဋ္ဋမာနာ ဂတာ, နေဝ ဥပစာရဗလေန, န အပ္ပနာဗလေန, ကေဝလံ ဝစ္ဆကေ ဗလဝပိယစိတ္တတာယ။ ဧဝံ မဟာနုဘာဝါ မေတ္တာတိ။

တုဝဋ္ဋံ စိတ္တံ သမာဓိယတီ တိ မေတ္တာဝိဟာရိနော ခိပ္ပမေဝ စိတ္တံ သမာဓိယတိ, နတ္ထိ တဿ ဒန္ဓာယိတတ္တံ။

မုခဝဏ္ဏော ဝိပ္ပသီဒတီ တိ ဗန္ဓနာ ပဝုတ္တံ တာလပက္ကံ ဝိယ စသ္သ ဝိပ္ပသန္နဝဏ္ဏံ မုခံ ဟောတိ။

အသမ္မူဠော ကာလင်္ကရောတီ တိ မေတ္တာဝိဟာရိနော သမ္မောဟမရဏံ နာမ နတ္ထိ, အသမ္မူဠောဝ နိဒ္ဒံ ဩက္ကမန္တော ဝိယ ကာလံ ကရောတိ။

ဥတ္တရိမပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော တိ မေတ္တာသမာပတ္တိတော ဥတ္တရိံ အရဟတ္တံ အဓိဂန္တုံ အသက္ကောန္တော ဣတော စဝိတွာ သုတ္တပ္ပဗုဒ္ဓော ဝိယ ဗြဟ္မလောကမုပပဇ္ဇတီတိ။

အယံ မေတ္တာဘာဝနာယံ ဝိတ္ထာရကထာ။

ကရုဏာဘာဝနာကထာ

၂၅၉. ကရုဏံ ဘာဝေတုကာမေန ပန နိက္ကရုဏတာယ အာဒီနဝံ ကရုဏာယ စ အာနိသံသံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ကရုဏာဘာဝနာ အာရဘိတဗ္ဗာ။ တဉ္စ ပန အာရဘန္တေန ပဌမံ ပိယပုဂ္ဂလာဒီသု န အာရဘိတဗ္ဗာ။ ပိယော ဟိ ပိယဋ္ဌာနေယေဝ တိဋ္ဌတိ။ အတိပ္ပိယသဟာယကော အတိပ္ပိယသဟာယကဋ္ဌာနေယေဝ။ မဇ္ဈတ္တော မဇ္ဈတ္တဋ္ဌာနေယေဝ။ အပ္ပိယော အပ္ပိယဋ္ဌာနေယေဝ။ ဝေရီ ဝေရိဋ္ဌာနေယေဝ တိဋ္ဌတိ။ လိင်္ဂဝိသဘာဂကာလကတာ အခေတ္တမေဝ။

''ကထဉ္စ ဘိက္ခု ကရုဏာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ? သေယျထာပိ နာမ ဧကံ ပုဂ္ဂလံ ဒုဂ္ဂတံ ဒုရူပေတံ ဒိသွာ ကရုဏာယေယျ, ဧဝမေဝ သဗ္ဗသတ္တေ ကရုဏာယ ဖရတီ''တိ ဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၆၅၃) ပန ဝုတ္တတ္တာ သဗ္ဗပဌမံ တာဝ ကိဉ္စိဒေဝ ကရုဏာယိတဗ္ဗရူပံ ပရမကိစ္ဆပ္ပတ္တံ ဒုဂ္ဂတံ ဒုရူပေတံ ကပဏပုရိသံ ဆိန္နာဟာရံ ကပာလံ ပုရတော ဌပေတွာ အနာထသာလာယ နိသိန္နံ ဟတ္ထပါဒေဟိ ပဂ္ဃရန္တကိမိဂဏံ အဋ္ဋဿရံ ကရောန္တံ ဒိသွာ ''ကိစ္ဆံ ဝတာယံ သတ္တော အာပန္နော, အပ္ပေဝ နာမ ဣမမှာ ဒုက္ခာ မုစ္စေယျာ''တိ ကရုဏာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာ။ တံ အလဘန္တေန သုခိတောပိ ပာပကာရီ ပုဂ္ဂလော ဝဇ္ဈေန ဥပမေတွာ ကရုဏာယိတဗ္ဗော။

ကထံ? သေယျထာပိ သဟ ဘဏ္ဍေန ဂဟိတစောရံ ''ဝဓေထ န''န္တိ ရညော အာဏာယ ရာဇပုရိသာ ဗန္ဓိတွာ စတုက္ကေ စတုက္ကေ ပဟာရသတာနိ ဒေန္တာ အာဃာတနံ နေန္တိ။ တဿ မနုဿာ ခါဒနီယမ္ပိ ဘောဇနီယမ္ပိ မာလာဂန္ဓဝိလေပနတမ္ဗူလာနိပိ ဒေန္တိ။ ကိဉ္စာပိ သော တာနိ ခါဒန္တော စေဝ ပရိဘုဉ္ဇန္တော စ သုခိတော ဘောဂသမပ္ပိတော ဝိယ ဂစ္ဆတိ, အထ ခေါ တံ နေဝ ကောစိ ''သုခိတော အယံ မဟာဘောဂေါ''တိ မညတိ, အညဒတ္ထု ''အယံ ဝရာကော ဣဒါနိ မရိဿတိ, ယံ ယဒေဝ ဟိ အယံ ပဒံ နိက္ခိပတိ, တေန တေန သန္တိကေ မရဏဿ ဟောတီ''တိ တံ ဇနော ကရုဏာယတိ။ ဧဝမေဝ ကရုဏာကမ္မဋ္ဌာနိကေန ဘိက္ခုနာ သုခိတောပိ ပုဂ္ဂလော ဧဝံ ကရုဏာယိတဗ္ဗော ''အယံ ဝရာကော ကိဉ္စာပိ ဣဒါနိ သုခိတော သုသဇ္ဇိတော ဘောဂေ ပရိဘုဉ္ဇတိ, အထ ခေါ တီသု ဒွါရေသု ဧကေနာပိ ကတဿ ကလျာဏကမ္မဿ အဘာဝါ ဣဒါနိ အပါယေသု အနပ္ပကံ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ ပဋိသံဝေဒိဿတီ''တိ။

ဧဝံ တံ ပုဂ္ဂလံ ကရုဏာယိတွာ တတော ပရံ ဧတေနေဝ ဥပာယေန ပိယပုဂ္ဂလေ, တတော မဇ္ဈတ္တေ, တတော ဝေရိမှီတိ အနုက္ကမေန ကရုဏာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာ။ သစေ ပနဿ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေရိမှိ ပဋိဃံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ မေတ္တာယ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝူပသမေတဗ္ဗံ။ ယောပိ စေတ္ထ ကတကုသလော ဟောတိ, တမ္ပိ ဉာတိရောဂဘောဂဗျသနာဒီနံ အညတရေန ဗျသနေန သမန္နာဂတံ ဒိသွာ ဝါ သုတွာ ဝါ တေသံ အဘာဝေပိ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ အနတိက္ကန္တတ္တာ ''ဒုက္ခိတောဝ အယ''န္တိ ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ ကရုဏာယိတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္တနိ ပိယပုဂ္ဂလေ မဇ္ဈတ္တေ ဝေရိမှီတိ စတူသု ဇနေသု သီမာသမ္ဘေဒံ ကတွာ တံ နိမိတ္တံ အာသေဝန္တေန ဘာဝေန္တေန ဗဟုလီကရောန္တေန မေတ္တာယ ဝုတ္တနယေနေဝ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနဝသေန အပ္ပနာ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာ။

အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကထာယံ ပန ပဌမံ ဝေရိပုဂ္ဂလော ကရုဏာယိတဗ္ဗော, တသ္မိံ စိတ္တံ မုဒုံ ကတွာ ဒုဂ္ဂတော, တတော ပိယပုဂ္ဂလော, တတော အတ္တာတိ အယံ ကမော ဝုတ္တော, သော ''ဒုဂ္ဂတံ ဒုရူပေတ''န္တိ ပါဠိယာ န သမေတိ, တသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝေတ္ထ ဘာဝနမာရဘိတွာ သီမာသမ္ဘေဒံ ကတွာ အပ္ပနာ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာ။ တတော ပရံ ''ပဉ္စ

ဟာကာရေဟိ အနောဓိသောဖရဏာ သတ္တဟာကာရေဟိ ဩဓိသောဖရဏာ ဒသဟာကာရေဟိ ဒိသာဖရဏာ''တိ အယံ ဝိကုဗ္ဗနာ, ''သုခံ သုပတီ''တိအာဒယော အာနိသံသာ စ မေတ္တာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။

အယံ ကရုဏာဘာဝနာယ ဝိတ္ထာရကထာ။

မုဒိတာဘာဝနာကထာ

၂၆၀. မုဒိတာဘာဝနံ အာရဘန္တေနာပိ န ပဌမံ ပိယပုဂ္ဂလာဒီသု အာရဘိတဗ္ဗာ။ န ဟိ ပိယော ပိယဘာဝမတ္တေနေဝ မုဒိတာယ ပဒဋ္ဌာနံ ဟောတိ, ပဂေဝ မဇ္ဈတ္တဝေရိနော။ လိင်္ဂဝိသဘာဂကာလကတာ အခေတ္တမေဝ။

အတိပ္ပိယသဟာယကော ပန သိယာ ပဒဋ္ဌာနံ, ယော အဋ္ဌကထာယံ သောဏ္ဍသဟာယောတိ ဝုတ္တော။ သော ဟိ မုဒိတမုဒိတောဝ ဟောတိ, ပဌမံ ဟသိတ္ဝာ ပစ္ဆာ ကထေတိ, တသ္မာ သော ဝါ ပဌမံ မုဒိတာယ ဖရိတဗ္ဗော။ ပိယပုဂ္ဂလံ ဝါ သုခိတံ သဇ္ဇိတံ မောဒမာနံ ဒိသွာ ဝါ သုတွာ ဝါ ''မောဒတိ ဝတာယံ သတ္တော, အဟော သာဓု အဟော သုဋ္ဌု''တိ မုဒိတာ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗာ။ ဣမမေဝ ဟိ အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၆၆၃) ဝုတ္တံ ''ကထဉ္စ ဘိက္ခု မုဒိတာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ? သေယျထာပိ နာမ ဧကံ ပုဂ္ဂလံ ပိယံ မနာပံ ဒိသွာ မုဒိတော အဿ, ဧဝမေဝ သဗ္ဗသတ္တေ မုဒိတာယ ဖရတီ''တိ။

သစေပိဿ သော သောဏ္ဍသဟာယော ဝါ ပိယပုဂ္ဂလော ဝါ အတီတေ သုခိတော အဟောသိ, သမ္ပတိ ပန ဒုဂ္ဂတော ဒုရူပေတော, အတီတမေဝ စဿ သုခိတဘာဝံ အနုဿရိတွာ ''ဧသ အတီတေ ဧဝံ မဟာဘောဂေါ မဟာပရိဝါရော နိစ္စပ္ပမုဒိတော အဟောသီ''တိ တမေဝဿ မုဒိတာကာရံ ဂဟေတွာ မုဒိတာ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗာ ''အနာဂတေ ဝါ ပန ပုန တံ သမ္ပတ္တိံ လဘိတွာ ဟတ္ထိက္ခန္ဓအဿပိဋ္ဌိသုဝဏ္ဏသိဝိကာဒီဟိ ဝိစရိဿတီ''တိ အနာဂတမ္ပိဿ မုဒိတာကာရံ ဂဟေတွာ မုဒိတာ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗာ။

ဧဝံ ပိယပုဂ္ဂလေ မုဒိတံ ဥပ္ပာဒေတွာ အထ မဇ္ဈတ္တေ တတော ဝေရိမှီတိ အနုက္ကမေန မုဒိတာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာ။ အပ္ပနာ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာ။ သစေ ပနဿ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေရိမှိ ပဋိဃံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ မေတ္တာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝူပသမေတွာ ''ဣမေသု စ တီသု အတ္တနိ စာ''တိ စတူသု ဇနေသု သမစိတ္တတာယ သီမာသမ္ဘေဒံ ကတွာ တံ နိမိတ္တံ အာသေဝန္တေန ဘာဝေန္တေန ဗဟုလီကရောန္တေန မေတ္တာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနဝသေနေဝ အပ္ပနာ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာ။ တတော ပရံ ''ပဉ္စဟာကာရေဟိ အနောဓိသောဖရဏာ သတ္တဟာကာရေဟိ ဩဓိသောဖရဏာ ဒသဟာကာရေဟိ ဒိသာဖရဏာ''တိ အယံ ဝိကုဗ္ဗနာ, ''သုခံ သုပတီ''တိအာဒယော အာနိသံသာ စ မေတ္တာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။

အယံ မုဒိတာဘာဝနာယ ဝိတ္ထာရကထာ။

ဥပေက္ခာဘာဝနာကထာ

၂၆၁. ဥပေက္ခာဘာဝနံ ဘာဝေတုကာမေန ပန မေတ္တာဒီသု ပဋိလဒ္ဓတိကစတုက္ကဇ္ဈာနေန ပဂုဏတတိယဇ္ဈာနာ ဝုဋ္ဌာယ ''သုခိတာ ဟောန္တူ''တိအာဒိဝသေန သတ္တကေလာယနမနသိကာရယုတ္တတ္တာ, ပဋိဃာနုနယသမီပစာရိတ္တာ, သောမနဿယောဂေန ဩဠာရိကတ္တာ စ ပုရိမာသု အာဒီနဝံ, သန္တသဘာဝတ္တာ ဥပေက္ခာယ အာနိသံသဉ္စ ဒိသွာ ယွာဿ ပကတိမဇ္ဈတ္တော ပုဂ္ဂလော, တံ အဇ္ဈုပေက္ခိတွာ ဥပေက္ခာ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗာ။ တတော ပိယပုဂ္ဂလာဒီသု။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ''ကထဉ္စ ဘိက္ခု ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ? သေယျထာပိ နာမ ဧကံ ပုဂ္ဂလံ နေဝ မနာပံ န အမနာပံ ဒိသွာ ဥပေက္ခကော အဿ, ဧဝမေဝ သဗ္ဗေ သတ္တေ ဥပေက္ခာယ ဖရတီ''တိ (ဝိဘ. ၆၇၃)။

တသ္မာ ဝုတ္တနယေန မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂလေ ဥပေက္ခံ ဥပ္ပာဒေတွာ အထ ပိယပုဂ္ဂလေ, တတော သောဏ္ဍသဟာယကေ, တတော ဝေရိမှီတိ ဧဝံ ''ဣမေသု စ တီသု အတ္တနိ စာ''တိ သဗ္ဗတ္ထ မဇ္ဈတ္တဝသေန သီမာသမ္ဘေဒံ

ကတ္ဝာ တံ နိမိတ္တံ အာသေဝိတဗ္ဗံ ဘာဝေတဗ္ဗံ ဗဟုလီကာတဗ္ဗံ။ တဿေဝံ ကရောတော ပဌဝီကသိဏေ ဝုတ္တန ယေနေဝ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ကိံ ပနေတံ ပဌဝီကသိဏာဒီသု ဥပ္ပန္နတတိယဇ္ဈာနဿာပိ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ? နုပ္ပဇ္ဇတိ။ ကသ္မာ? အာရမ္မဏဝိသဘာဂတာယ။ မေတ္တာဒီသု ဥပ္ပန္နတတိယဇ္ဈာနဿေဝ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အာရမ္မဏသဘာဂတာယာတိ။ တတော ပရံ ပန ဝိကုဗ္ဗနာ စ အာနိသံသပဋိလာဘော စ မေတ္တာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

အယံ ဥပေက္ခာဘာဝနာယ ဝိတ္ထာရကထာ။

ပကိဏ္ဏကကထာ

၂၆၂. ဗြဟ္မုတ္တမေန ကထိတေ၊ ဗြဟ္မဝိဟာရေ ဣမေ ဣတိ ဝိဒိတွာ။
ဘိယျော ဧတေသု အယံ၊ ပကိဏ္ဏကကထာပိ ဝိညေယျာ။

ဧတာသု ဟိ မေတ္တာကရုဏာမုဒိတာဥပေက္ခာသု **အတ္ထတော** တာဝ မေဇ္ဇတီတိ **မေတ္တာ,** သိနိယှတီတိ အတ္ထော။ မိတ္တေ ဝါ ဘဝါ, မိတ္တဿ ဝါ ဧသာ ပဝတ္တီတိပိ **မေတ္တာ**။ ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓူနံ ဟဒယကမ္ပနံ ကရောတီတိ **ကရုဏာ**။ ကိဏာတိ ဝါ ပရဒုက္ခံ ဟိံသတိ ဝိနာသေတီတိ **ကရုဏာ**။ ကိရိယတိ ဝါ ဒုက္ခိတေသု ဖရဏဝသေန ပသာရိယတီတိ **ကရုဏာ**။ မောဒန္တိ တာယ တံသမင်္ဂိနော, သယံ ဝါ မောဒတိ, မောဒနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ **မုဒိတာ**။ ''အဝေရာ ဟောန္တူ''တိအာဒိဗျာပါရပ္ပဟာနေန မဇ္ဈတ္တဘာဝူပဂမနေန စ ဥပေက္ခတီတိ **ဥပေက္ခာ**။

၂၆၃. **လက္ခဏာဒိတော** ပနေတ္ထ ဟိတာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ **မေတ္တာ,** ဟိတူပသံဟာရရသာ, အာဃာတဝိနယပစ္စုပဋ္ဌာနာ, သတ္တာနံ မနာပဘာဝဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ ဗျာပါဒူပသမော ဧတိဿာ သမ္ပတ္တိ, သိနေဟသမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တိ။ ဒုက္ခာပနယနာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ **ကရုဏာ,** ပရဒုက္ခာသဟနရသာ, အဝိဟိံသာပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ဒုက္ခာဘိဘူတာနံ အနာထဘာဝဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ ဝိဟိံသူပသမော တဿာ သမ္ပတ္တိ, သောကသမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တိ။ ပမောဒနလက္ခဏာ **မုဒိတာ,** အနိဿာယနရသာ, အရတိဝိဃာတပစ္စုပဋ္ဌာနာ, သတ္တာနံ သမ္ပတ္တိဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ အရတိဝူပသမော တဿာ သမ္ပတ္တိ, ပဟာသသမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တိ။ သတ္တေသု မဇ္ဈတ္တာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ **ဥပေက္ခာ,** သတ္တေသု သမဘာဝဒဿနရသာ, ပဋိဃာနုနယဝူပသမပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ''ကမ္မဿကာ သတ္တာ, တေ ကဿ ရုစိယာ သုခိတာ ဝါ ဘဝိဿန္တိ, ဒုက္ခတော ဝါ မုစ္စိဿန္တိ, ပတ္တသမ္ပတ္တိတော ဝါ န ပရိဟာယိဿန္တီ''တိ ဧဝံ ပဝတ္တကမ္မဿကတာဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ ပဋိဃာနုနယဝူပသမော တဿာ သမ္ပတ္တိ, ဂေဟသိတာယ အညာဏုပေက္ခာယ သမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တိ။

၂၆၄. စတုန္နမ္ပိ ပနေတေသံ ဗြဟ္မဝိဟာရာနံ ဝိပဿနာသုခဉ္စေဝ ဘဝသမ္ပတ္တိ စ **သာဓာရဏပ္ပယောဇနံ**။ ဗျာပါဒါဒိပဋိဃာတော **အာဝေဏိကံ**။ ဗျာပါဒပဋိဃာတပ္ပယောဇနာ ဟေတ္ထ မေတ္တာ။ ဝိဟိံသာအရတိရာဂပဋိဃာတပ္ပယောဇနာ ဣတရာ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

''နိဿရဏဉှေတံ, အာဝုသော, ဗျာပါဒဿ ယဒိဒံ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ။ နိဿရဏဉှေတံ, အာဝုသော, ဝိဟေသာယ ယဒိဒံ ကရုဏာ စေတောဝိမုတ္တိ။ နိဿရဏဉှေတံ, အာဝုသော, အရတိယာ ယဒိဒံ မုဒိတာ စေတောဝိမုတ္တိ။ နိဿရဏဉှေတံ, အာဝုသော, ရာဂဿ ယဒိဒံ ဥပေက္ခာ စေတောဝိမုတ္တီ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၆; အ. နိ. ၆.၁၃)။

၂၆၅. ဧကေကဿ စေတ္ထ အာသန္နဒူရဝသေန **ဒွေ ဒွေ ပစ္စတ္ထိကာ။ မေတ္တာဗြဟ္မဝိဟာရဿ** ဟိ သမီပစာရော ဝိယ ပုရိသဿ သပတ္တော ဂုဏဒဿနသဘာဂတာယ ရာဂေါ အာသန္နပစ္စတ္ထိကော, သော လဟုံ ဩတာရံ လဘတိ, တသ္မာ တတော သုဋ္ဌု မေတ္တာ ရက္ခိတဗ္ဗာ။ ပဗ္ဗတာဒိဂဟနနိဿိတော ဝိယ ပုရိသဿ သပတ္တော သဘာဂဝိသဘာဂတာယ ဗျာပါဒော ဒူရပစ္စတ္ထိကော, တသ္မာ တတော နိဗ္ဘယေန မေတ္တာယိတဗ္ဗံ။ မေတ္တာယိဿတိ စ နာမ, ကောပဉ္စ ကရိဿတီတိ အဋ္ဌာနမေတံ။

ကရုဏာဗြဟ္မဝိဟာရဿ “စက္ခုဝိညေယျာနံ ရူပာနံ ဣဋ္ဌာနံ ကန္တာနံ မနာပါနံ မနောရမာနံ လောကာမိသပဋိသံယုတ္တာနံ အပ္ပဋိလာဘံ တ အပ္ပဋိလာဘတော သမနုပဿတော ပုဗ္ဗေ တ ပဋိလဒ္ဓပုဗ္ဗံ အတီတံ နိရုဒ္ဓံ ဝိပရိဏတံ သမနုဿရတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒောမနဿံ, ယံ ဧဝရူပံ ဒောမနဿံ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဂေဟသိတံ ဒောမနဿ”န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၃၀၇) နယေန အာဂတံ ဂေဟသိတံ ဒောမနဿံ ဝိပတ္တိဒဿနသဘာဂတာယ အာသန္နပစ္စတ္ထိကံ။ သဘာဂဝိသဘာဂတာယ ဝိဟိံသာ ဒူရပစ္စတ္ထိကာ ။ တသ္မာ တတော နိဗ္ဘယေန ကရုဏာယိတဗ္ဗံ။ ကရုဏာဉ္စ နာမ ကရိဿတိ, ဟတ္ထိအာဒီဟိ စ ဝိဟေဌိဿတီတိ အဋ္ဌာနမေတံ။

မုဒိတာဗြဟ္မဝိဟာရဿ “စက္ခုဝိညေယျာနံ ရူပာနံ ဣဋ္ဌာနံ။ပေ။ လောကာမိသပဋိသံယုတ္တာနံ ပဋိလာဘံ တ ပဋိလာဘတော သမနုပဿတော ပုဗ္ဗေ တ ပဋိလဒ္ဓပုဗ္ဗံ အတီတံ နိရုဒ္ဓံ ဝိပရိဏတံ သမနုဿရတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောမနဿံ, ယံ ဧဝရူပံ သောမနဿံ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဂေဟသိတံ သောမနဿ”န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၃၀၆) နယေန အာဂတံ ဂေဟသိတံ သောမနဿံ သမ္ပတ္တိဒဿနသဘာဂတာယ အာသန္နပစ္စတ္ထိကံ, သဘာဂဝိသဘာဂတာယ အရတိ ဒူရပစ္စတ္ထိကာ။ တသ္မာ တတော နိဗ္ဘယေန မုဒိတာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ မုဒိတော စ နာမ ဘဝိဿတိ, ပန္တသေနာသနေသု စ အဓိကုသလေသု ဓမ္မေသု တ ဥက္ကဏ္ဌိဿတီတိ အဋ္ဌာနမေတံ။

ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဿ ပန “စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥပေက္ခာ ဗာလဿ မူဠှဿ ပုထုဇ္ဇနဿ အနောဓိဇိနဿ အဝိပါကဇိနဿ အနာဒီနဝဒဿာဝိနော အဿုတဝတော ပုထုဇ္ဇနဿ ယာ ဧဝရူပါ ဥပေက္ခာ, ရူပံ သာ နာတိဝတ္တတိ။ တသ္မာ သာ ဥပေက္ခာ ဂေဟသိတာတိ ဝုစ္စတီ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၃၀၈) နယေန အာဂတာ ဂေဟသိတာ အညာဏုပေက္ခာ ဒောသဂုဏာဝိစာရဏဝသေန သဘာဂတ္တာ အာသန္နပစ္စတ္ထိကာ။ သဘာဂဝိသဘာဂတာယ ရာဂပဋိဃာ ဒူရပစ္စတ္ထိကာ။ တသ္မာ တတော နိဗ္ဘယေန ဥပေက္ခိတဗ္ဗံ။ ဥပေက္ခိဿတိ စ နာမ, ရဇ္ဇိဿတိ စ ပဋိဟညိဿတိ စာတိ အဋ္ဌာနမေတံ။

၂၆၆. သဗ္ဗေသမ္ပိ စ ဧတေသံ ကတ္တုကာမတာ ဆန္ဒော **အာဒိ,** နီဝရဏာဒိဝိက္ခမ္ဘနံ **မဇ္ဈံ,** အပ္ပနာ **ပရိယောသာနံ**။ ပညတ္တိဓမ္မဝသေန ဧကော ဝါ သတ္တော အနေကေ ဝါ သတ္တာ **အာရမ္မဏံ** ။ ဥပစာရေ ဝါ အပ္ပနာယ ဝါ ပတ္တာယ အာရမ္မဏဝဍ္ဎနံ။

တတြာယံ ဝဍ္ဎနက္ကမော, ယထာ ဟိ ကုသလော ကဿကော ကသိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ကသတိ, ဧဝံ ပဌမမေဝ ဧကမာဝါသံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ တတ္ထ သတ္တေသု ဣမသ္မိံ အာဝါသေ သတ္တာ အဝေရာ ဟောန္တူတိအာဒိနာ နယေန မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ တတ္ထ စိတ္တံ မုဒုံ ကမ္မနိယံ ကတွာ ဒွေ အာဝါသာ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗာ။ တတော အနုက္ကမေန တယော, စတ္တာရော, ပဉ္စ, ဆ, သတ္တ, အဋ္ဌ, နဝ, ဒသ, ဧကာ ရစ္ဆာ, ဥပဍ္ဍဂါမော, ဂါမော, ဇနပဒော, ရဇ္ဇံ, ဧကာ ဒိသာတိ ဧဝံ ယာဝ ဧကံ စက္ကဝါဠံ, တတော ဝါ ပန ဘိယျော တတ္ထ တတ္ထ သတ္တေသု မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ တထာ ကရုဏာဒယောတိ အယမေတ္ထ အာရမ္မဏဝဍ္ဎနက္ကမော။

၂၆၇. ယထာ ပန ကသိဏာနံ နိဿန္ဒော အာရုပ္ပာ, သမာဓိနိဿန္ဒော နေဝသညာနာသညာယတနံ, ဝိပဿနာနိဿန္ဒော ဖလသမာပတ္တိ, သမထဝိပဿနာနိဿန္ဒော နိရောဓသမာပတ္တိ, ဧဝံ ပုရိမဗြဟ္မဝိဟာရတ္တယနိဿန္ဒော ဧတ္ထ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရော။ ယထာ ဟိ ထမ္ဘေ အနုဿာပေတွာ တုလာသင်္ဃာဋံ အနာရောပေတွာ န သက္ကာ အာကာသေ ကူဋဂေါပါနသိယော ဌပေတုံ, ဧဝံ ပုရိမေသု တတိယဇ္ဈာနံ ဝိနာ န သက္ကာ စတုတ္ထံ ဘာဝေတုန္တိ။

၂၆၈. ဧတ္ထ သိယာ, ကသ္မာ ပနေတာ မေတ္တာကရုဏာမုဒိတာဥပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရာတိ ဝုစ္စန္တိ? ကသ္မာ စ စတဿောဝ? ကော စ ဧတာသံ ကမော, အဘိဓမ္မေ စ ကသ္မာ အပ္ပမညာတိ ဝုတ္တာတိ? ဝုစ္စတေ, သေဋ္ဌဋ္ဌေန တာဝ နိဒ္ဒောသဘာဝေန စေတ္ထ ဗြဟ္မဝိဟာရတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သတ္တေသု သမ္မာပဋိပတ္တိဘာဝေန ဟိ သေဋ္ဌာ ဧတေ ဝိဟာရာ။ ယထာ စ ဗြဟ္မာနော နိဒ္ဒောသစိတ္တာ ဝိဟရန္တိ, ဧဝံ ဧတေဟိ သမ္ပယုတ္တာ ယောဂိနော ဗြဟ္မသမာ ဟုတွာ ဝိဟရန္တီတိ သေဋ္ဌဋ္ဌေန နိဒ္ဒောသဘာဝေန စ ဗြဟ္မဝိဟာရာတိ ဝုစ္စန္တိ။

၂၆၉. ကသ္မာ စ စတဿောတိအာဒိ ပဉှဿ ပန ဣဒံ ဝိဿဇ္ဇနံ။

> ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဒိဝသာ စတဿော၊
> ဟိတာဒိအာကာရဝသာ ပနာသံ။
> ကမော ပဝတ္တန္တိ စ အပ္ပမာဏေ၊
> တာ ဂေါစရေ ယေန တဒပ္ပမညာ။

တာသု ဟိ ယသ္မာ မေတ္တာ ဗျာပာဒဗဟုလဿ, ကရုဏာ ဝိဟေသာဗဟုလဿ, မုဒိတာ အရတိဗဟုလဿ, ဥပေက္ခာ ရာဂဗဟုလဿ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ။ ယသ္မာ စ ဟိတူပသံဟာရအဟိတာပနယနသမ္ပတ္တိမောဒနအနာဘောဂဝသေန စ တုဗ္ဗိဓော ဝိသယော သတ္တေသု မနသိကာရော။ ယသ္မာ စ ယထာ မာတာ ဒဟရဂိလာနယောဗ္ဗနပ္ပတ္တသကိစ္စပသုတေသု စတူသု ပုတ္တေသု ဒဟရဿ အဘိဝုဍ္ဎိကာမာ ဟောတိ, ဂိလာနဿ ဂေလညာပနယနကာမာ, ယောဗ္ဗနပ္ပတ္တဿ ယောဗ္ဗနသမ္ပတ္တိယာ စိရဋ္ဌိတိကာမာ, သကကိစ္စပသုတဿ ကိသ္မိဉ္စိ ပရိယာယေ အဗျာဝဋာ ဟောတိ, တထာ အပ္ပမညာဝိဟာရိနာပိ သဗ္ဗသတ္တေသု မေတ္တာဒိဝသေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ တသ္မာ ဣတော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဒိဝသာ စတဿောဝ အပ္ပမညာ။

ယသ္မာ စတဿောပေတာ ဘာဝေတုကာမေန ပဌမံ ဟိတာကာရပ္ပဝတ္တိဝသေန သတ္တေသု ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, ဟိတာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ စ မေတ္တာ။ တတော ဧဝံ ပတ္ထိတဟိတာနံ သတ္တာနံ ဒုက္ခာဘိဘဝံ ဒိသွာ ဝါ သုတွာ ဝါ သမ္ဘာဝေတွာ ဝါ ဒုက္ခာပနယနာကာရပ္ပဝတ္တိဝသေန, ဒုက္ခာပနယနာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ စ ကရုဏာ။ အထေဝံ ပတ္ထိတဟိတာနံ ပတ္ထိတဒုက္ခာပဂမာနဉ္စ နေသံ သမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ သမ္ပတ္တိပမောဒနဝသေန, ပမောဒနလက္ခဏာ စ မုဒိတာ။ တတော ပရံ ပန ကတ္တဗ္ဗာဘာဝတော အဇ္ဈုပေက္ခကတ္တသင်္ခာတေန မဇ္ဈတ္တာကာရေန ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, မဇ္ဈတ္တာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ စ ဥပေက္ခာ ။ တသ္မာ ဣတော ဟိတာဒိအာကာရဝသာ ပနာသံ ပဌမံ မေတ္တာ ဝုတ္တာ, အထ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာတိ အယံ ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယသ္မာ ပန သဗ္ဗာပေတာ အပ္ပမာဏေ ဂေါစရေ ပဝတ္တန္တိ၊ အပ္ပမာဏာ ဟိ သတ္တာ တာသံ ဂေါစရဘူတာ။ ဧကသတ္တဿာပိ စ ဧတ္တကေ ပဒေသေ မေတ္တာဒယော ဘာဝေတဗ္ဗာတိ ဧဝံ ပမာဏံ အဂဟေတွာ သကလဖရဏဝသေနေဝ ပဝတ္တာတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

> ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဒိဝသာ စတဿော၊
> ဟိတာဒိအာကာရဝသာ ပနာသံ။
> ကမော ပဝတ္တန္တိ စ အပ္ပမာဏေ၊
> တာ ဂေါစရေ ယေန တဒပ္ပမညာတိ။

၂၇၀. ဧဝံ အပ္ပမာဏဂေါစရတာယ ဧကလက္ခဏာသု စာပိ ဧတာသု ပုရိမာ တိဿော တိကစတုက္ကဇ္ဈာနိကာဝ ဟောန္တိ။ ကသ္မာ? သောမနဿာဝိပ္ပယောဂတော။ ကသ္မာ ပနာယံ သောမနဿေန အဝိပ္ပယောဂေါတိ? ဒေါမနဿသမုဋ္ဌိတာနံ ဗျာပာဒါဒီနံ နိဿရဏတ္တာ။ ပစ္ဆိမာ ပန အဝသေသဧကဇ္ဈာနိကာဝ။ ကသ္မာ? ဥပေက္ခာဝေဒနာသမ္ပယောဂတော။ န ဟိ သတ္တေသု မဇ္ဈတ္တာကာရပ္ပဝတ္တာ ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ ဥပေက္ခာဝေဒနံ ဝိနာ ဝတ္တတီတိ။

၂၇၁. ယော ပနေဝံ ဝဒေယျ ''ယသ္မာ ဘဂဝတာ အဋ္ဌကနိပါတေ စတူသုပိ အပ္ပမညာသု အဝိသေသေန ဝုတ္တံ 'တတော တွံ ဘိက္ခု ဣမံ သမာဓိံ သဝိတက္ကမ္ပိ သဝိစာရံ ဘာဝေယျာသိ, အဝိတက္ကမ္ပိ ဝိစာရမတ္တံ ဘာဝေယျာသိ, အဝိတက္ကမ္ပိ အဝိစာရံ ဘာဝေယျာသိ, သပ္ပီတိကမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, နိပ္ပီတိကမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, သာတသဟဂတမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, ဥပေက္ခာသဟဂတမ္ပိ ဘာဝေယျာသီ'တိ (အ. နိ. ၈.၆၃), တသ္မာ စတဿော အပ္ပမညာ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနိကာ''တိ။ သော မာဟေဝန္တိဿ ဝစနီယော။ ဧဝဉ္စ သတိ ကာယာနုပဿနာဒယောပိ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနိကာ သိယုံ, ဝေဒနာဒီသု စ ပဌမဇ္ဈာနမ္ပိ နတ္ထိ, ပဂေဝ ဒုတိယာဒီနိ။ တသ္မာ ဗျဉ္ဇနစ္ဆာယာမတ္တံ ဂဟေတွာ မာ ဘဂဝန္တံ အဗ္ဘာစိက္ခိ, ဂမ္ဘီရံ ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနံ, တံ အာစရိယေ ပယိရုပါသိတွာ အဓိပ္ပာယတော ဂဟေတဗ္ဗံ။

၂၇၂. အယဉ္ဟိ တတ္ထာဓိပ္ပာယော – ''သာဓု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သံခိတ္တေန ဓမ္မံ ဒေသေတု, ယမဟံ ဘဂဝတော ဓမ္မံ သုတွာ ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရေယျ''န္တိ ဧဝံ အာယာစိတဓမ္မ

ဒေသနံ ကိရ တံ ဘိက္ခုံ ယသ္မာ သော ပုဗ္ဗေပိ ဓမ္မံ သုတွာ တတ္ထေဝ ဝသတိ, န သမဏဓမ္မံ ကာတုံ ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ နံ ဘဂဝါ “ဧဝမေဝ ပနိဓေကစ္စေ မောဃပုရိသာ မမညေဝ အဇ္ဈေသန္တိ, ဓမ္မေ စ ဘာသိတေ မမညေဝ အနုဗန္ဓိတဗ္ဗံ မညန္တီ”တိ အပသာဒေတွာ ပုန ယသ္မာ သော အရဟတ္တဿ ဥပနိဿယသမ္ပန္နော, တသ္မာ နံ ဩဝဒန္တော အာဟ – “တသ္မာတိဟ တေ ဘိက္ခု ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ, အဇ္ဈတ္တံ မေ စိတ္တံ ဌိတံ ဘဝိဿတိ သုသဏ္ဌိတံ, န စုပ္ပန္နာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ စိတ္တံ ပရိယာဒါယ ဌဿန္တီတိ။ ဧဝဉှိ တေ ဘိက္ခု သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ။

ဣမိနာ ပနဿ ဩဝါဒေန နိယကဇ္ဈတ္တဝသေန စိတ္တေကဂ္ဂတာမတ္တော မူလသမာဓိ ဝုတ္တော။ တတော “ဧတ္တကေနေဝ သန္တုဋ္ဌိံ အနာပဇ္ဇိတွာ ဧဝံ သော ဧဝ သမာဓိ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗော”တိ ဒဿေတုံ “ယတော ခော တေ ဘိက္ခု အဇ္ဈတ္တံ စိတ္တံ ဌိတံ ဟောတိ သုသဏ္ဌိတံ, န စုပ္ပန္နာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌန္တိ။ တတော တေ ဘိက္ခု ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ မေတ္တာ မေ စေတောဝိမုတ္တိ ဘာဝိတာ ဘဝိဿတိ ဗဟုလီကတာ ယာနီကတာ ဝတ္ထုကတာ အနုဋ္ဌိတာ ပရိစိတာ သုသမာရဒ္ဓါတိ။ ဧဝဉှိ တေ ဘိက္ခု သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ ဧဝမဿ မေတ္တာဝသေန ဘာဝနံ ဝတွာ ပုန “ယတော ခော တေ ဘိက္ခု အယံ သမာဓိ ဧဝံ ဘာဝိတော ဟောတိ ဗဟုလီကတော, တတော တွံ ဘိက္ခု ဣမံ သမာဓိံ သဝိတက္ကမ္ပိ သဝိစာရံ ဘာဝေယျာသိ။ပေ.။ ဥပေက္ခာသဟဂတမ္ပိ ဘာဝေယျာသီ”တိ ဝုတ္တံ။

တဿတ္ထော – ယဒါ တေ ဘိက္ခု အယံ မူလသမာဓိ ဧဝံ မေတ္တာဝသေန ဘာဝိတော ဟောတိ, တဒါ တွံ တာဝတကေနာပိ တုဋ္ဌိံ အနာပဇ္ဇိတွာဝ ဣမံ မူလသမာဓိံ အညေသုပိ အာရမ္မဏေသု စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနာနိ ပါပယမာနော သဝိတက္ကမ္ပိ သဝိစာရန္တိအာဒိနာ နယေန ဘာဝေယျာသီတိ။

ဧဝံ ဝတွာ စ ပုန ကရုဏာဒိအဝသေသဗြဟ္မဝိဟာရပုဗ္ဗင်္ဂမမ္ပိဿ အညေသု အာရမ္မဏေသု စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနဝသေန ဘာဝနံ ကရေယျာသီတိ ဒဿေန္တော “ယတော ခော တေ ဘိက္ခု အယံ သမာဓိ ဧဝံ ဘာဝိတော ဟောတိ ဗဟုလီကတော။ တတော တေ ဘိက္ခု ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ ကရုဏာ မေ စေတောဝိမုတ္တီ”တိအာဒိမာဟ။

ဧဝံ မေတ္တာဒိပုဗ္ဗင်္ဂမံ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနဝသေန ဘာဝနံ ဒဿေတွာ ပုန ကာယာနုပဿနာဒိပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဒဿေတုံ “ယတော ခော တေ ဘိက္ခု အယံ သမာဓိ ဧဝံ ဘာဝိတော ဟောတိ ဗဟုလီကတော, တတော တေ ဘိက္ခု ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရိဿာမီ”တိ အာဒိံ ဝတွာ “ယတော ခော တေ ဘိက္ခု အယံ သမာဓိ ဧဝံ ဘာဝိတော ဘဝိဿတိ သုဘာဝိတော, တတော တွံ ဘိက္ခု ယေန ယေနေဝ ဂစ္ဆသိ, ဖာသုညေဝ ဂစ္ဆသိ, ယတ္ထ ယတ္ထေဝ ဌဿသိ, ဖာသုညေဝ ဌဿသိ, ယတ္ထ ယတ္ထေဝ နိသီဒိဿသိ, ဖာသုညေဝ နိသီဒိဿသိ, ယတ္ထ ယတ္ထေဝ သေယျံ ကပ္ပေဿသိ, ဖာသုညေဝ သေယျံ ကပ္ပေဿသီ”တိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ သမာပေသိ။ တသ္မာ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနိကာဝ မေတ္တာဒယော, ဥပေက္ခာ ပန အဝသေသဧကဇ္ဈာနိကာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထေဝ စ အဘိဓမ္မေ (ဓ. သ. ၂၅၁ အာဒယော; ဝိဘ. ၆၄၃ အာဒယော) ဝိဘတ္တာတိ။

၂၄၃. ဧဝံ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနဝသေန စေဝ အဝသေသဧကဇ္ဈာနဝသေန စ ဒွိဓာ ဌိတာနမ္ပိ ဧတာသံ သုဘပရမာဒိဝသေန အညမညံ အသဒိသော အာနုဘာဝဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဟလိဒ္ဒဝသနသုတ္တသ္မိံ** ဟိ ဧတာ သုဘပရမာဒိဘာဝေန ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တာ။ ယထာဟ – “သုဘပရမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, မေတ္တံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဝဒါမိ။ အာကာသာနဉ္စာယတနပရမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ကရုဏံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဝဒါမိ။ ဝိညာဏဉ္စာယတနပရမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, မုဒိတံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဝဒါမိ။ အာကိဉ္စညာယတနပရမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဥပေက္ခံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဝဒါမီ”တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၅)။

ကသ္မာ ပနေတာ ဧဝံ ဝုတ္တာတိ? တဿ တဿ ဥပနိဿယတ္တာ။ မေတ္တာဝိဟာရိဿ ဟိ သတ္တာ အပ္ပဋိက္ကူလာ ဟောန္တိ။ အထဿ အပ္ပဋိက္ကူလပရိစယာ အပ္ပဋိက္ကူလေသု ပရိသုဒ္ဓဝဏ္ဏေသု နီလာဒီသု စိတ္တံ ဥပသံဟရတော အပ္ပကသိရေနေဝ တတ္ထ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ။ ဣတိ မေတ္တာ သုဘဝိမောက္ခဿ ဥပနိဿယော ဟောတိ, န တတော ပရံ, တသ္မာ **သုဘပရမာ**တိ ဝုတ္တာ။

ကရုဏာဝိဟာရိဿ ပန ဒဏ္ဍာဘိဃာတာဒိရူပနိမိတ္တံ ပစ္စတ္တဒုက္ခံ သမနုပဿန္တဿ ကရုဏာယ ပဝတ္တိသမ္ဘဝတော ရူပေ အာဒီနဝေါ ပရိဝိဒိတော ဟောတိ။ အထဿ ပရိဝိဒိတရူပါဒီနဝတ္တာ ပထဝီကသိဏာဒီသု အညတရံ ဥဂ္ဃာဋေတွာ ရူပနိဿရဏေ အာကာသေ စိတ္တံ ဥပသံဟရတော အပ္ပကသိရေနေဝ တတ္ထ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ။ ဣတိ

ကရဏာ အာကာသာနဉ္စာယတနသ္မ ဥပနိဿယော ဟောတိ, န တထာ ပရံ, တသ္မာ **အာကာသာနဉ္စာယတနပရမာ**တိ ဝုတ္တာ။

မုဒိတာဝိဟာရိဿ ပန တေန တေန ပာမောဇ္ဇကာရဏေန ဥပ္ပန္နပာမောဇ္ဇသတ္တာနံ ဝိညာဏံ သမနုပဿန္တဿ မုဒိတာယ ပဝတ္တိသမ္ဘဝတော ဝိညာဏဂ္ဂဟဏပရိစိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ အထဿ အနုက္ကမာဓိဂတံ အာကာသာနဉ္စာယတနံ အတိက္ကမ္မ အာကာသနိမိတ္တဂေါစရေ ဝိညာဏေ စိတ္တံ ဥပသံဟရတော အပ္ပကသိရေနေဝ တတ္ထ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတီတိ မုဒိတာ ဝိညာဏဉ္စာယတနဿ ဥပနိဿယော ဟောတိ, န တထာ ပရံ, တသ္မာ **ဝိညာဏဉ္စာယတနပရမာ**တိ ဝုတ္တာ။

ဥပေက္ခာဝိဟာရိဿ ပန ''သတ္တာ သုခိတာ ဝါ ဟောန္တု, ဒုက္ခတော ဝါ ဝိမုစ္စန္တု, သမ္ပတ္တသုခတော ဝါ မာ ဝိမုစ္စန္တူ''တိ အာဘောဂါဘာဝတော သုခဒုက္ခာဒိပရမတ္ထဂ္ဂဟဝိမုခဘာဝတော အဝိဇ္ဇမာနဂ္ဂဟဏဒုက္ခံ စိတ္တံ ဟောတိ။ အထဿ ပရမတ္ထဂ္ဂဟတော ဝိမုခဘာဝပရိစိတစိတ္တဿ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနဂ္ဂဟဏဒုက္ခစိတ္တဿ စ အနုက္ကမာဓိဂတံ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ သဘာဝတော အဝိဇ္ဇမာနေ ပရမတ္ထဘူတဿ ဝိညာဏဿ အဘာဝေ စိတ္တံ ဥပသံဟရတော အပ္ပကသိရေနေဝ တတ္ထ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ။ ဣတိ ဥပေက္ခာ အာကိဉ္စညာယတနဿ ဥပနိဿယော ဟောတိ, န တထာ ပရံ, တသ္မာ **အာကိဉ္စညာယတနပရမာ** တိ ဝုတ္တာတိ။

၂၇၄. ဧဝံ သုဘပရမာဒိဝသေန ဧတာသံ အာနုဘာဝံ ဝိဒိတွာ ပုန သဗ္ဗာပေတာ **အနာဒီနံ သဗ္ဗကလျာဏဓမ္မာနံ ပရိပူရိကာ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သတ္တေသု ဟိ ဟိတဇ္ဈာသယတာယ သတ္တာနံ ဒုက္ခာသဟနတာယ, ပတ္တသမ္ပတ္တိဝိသေသာနံ စိရဋ္ဌိတိကာမတာယ, သဗ္ဗသတ္တေသု စ ပက္ခပါတာဘာဝေန သမပ္ပဝတ္တစိတ္တာ မဟာသတ္တာ ''ဣမဿ ဒာတဗ္ဗံ, ဣမဿ န ဒာတဗ္ဗ''န္တိ ဝိဘာဂံ အကတွာ သဗ္ဗသတ္တာနံ သုခနိဒါနံ ဒါနံ ဒေန္တိ။ တေသံ ဥပဃာတံ ပရိဝဇ္ဇယန္တာ သီလံ သမာဒိယန္တိ။ သီလပရိပူရဏတ္ထံ နေက္ခမ္မံ ဘဇန္တိ။ သတ္တာနံ ဟိတာဟိတေသု အသမ္မောဟတ္ထာယ ပညံ ပရိယောဒပေန္တိ။ သတ္တာနံ ဟိတသုခတ္ထာယ နိစ္စံ ဝီရိယမာရဘန္တိ။ ဥတ္တမဝီရိယဝသေန ဝီရဘာဝံ ပတ္တာပိ စ သတ္တာနံ နာနပ္ပကာရကံ အပရာဓံ ခမန္တိ။ ''ဣဒံ ဝေါ ဒဿာမ ကရိဿာမာ''တိ ကတံ ပဋိညံ န ဝိသံဝါဒေန္တိ။ တေသံ ဟိတသုခာယ အဝိစလာဓိဋ္ဌာနာ ဟောန္တိ။ တေသု အဝိစလာယ မေတ္တာယ ပုဗ္ဗကာရိနော ဟောန္တိ။ ဥပေက္ခာယ ပစ္စုပကာရံ နာသီသန္တီတိ ဧဝံ ပါရမိယော ပူရေတွာ ယာဝ ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇဆအသာဓာရဏဉာဏအဋ္ဌာရသဗုဒ္ဓဓမ္မပ္ပဘေဒေ သဗ္ဗေပိ ကလျာဏဓမ္မေ ပရိပူရေန္တီတိ ဧဝံ အနာဒိသဗ္ဗကလျာဏဓမ္မပရိပူရိကာ ဧတာ ဟောန္တီတိ။

ဣတိ သာဓုဇနပါမောဇ္ဇတ္ထာယ ကတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ

သမာဓိဘာဝနာဓိကာရေ

ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသော နာမ

နဝမော ပရိစ္ဆေဒော။

၁၀. အာရုပ္ပနိဒ္ဒေသော

ပဌမာရုပ္ပဝဏ္ဏနာ

၂၇၅. ဗြဟ္မဝိဟာရာနန္တရံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌေသု ပန စတူသု အာရုပ္ပေသု အာကာသာနဉ္စာယတနံ တာဝ ဘာဝေတုကာမော “ဒိဿန္တေ ခေါ ပန ရူပါဓိကရဏံ ဒဏ္ဍာဒါနသတ္ထာဒါနကလဟဝိဂ္ဂဟဝိဝါဒါ, နတ္ထိ ခေါ ပနေတံ သဗ္ဗသော အာရုပ္ပေ”တိ။ သော ဣတိ ပဋိသင်္ခါယ ရူပါနံယေဝ နိဗ္ဗိဒါယ ဝိရာဂါယ နိရောဓာယ ပဋိပန္နော ဟောတီ”တိ (မ. နိ. ၂.၁၀၃) ဝစနတော ဧတေသံ ဒဏ္ဍာဒါနာဒီနဉ္စေဝ စက္ခုသောတရောဂါဒီနဉ္စ အာဗာဓသဟဿာနံ ဝသေန ကရဇရူပေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ တဿ သမတိက္ကမာယ ဌပေတွာ ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏံ နဝသု ပထဝီကသိဏာဒီသု အညတရသ္မိံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဥပ္ပာဒေတိ။

တဿ ကိဉ္စာပိ ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနဝသေန ကရဇရူပံ အတိက္ကန္တံ ဟောတိ, အထ ခေါ ကသိဏရူပမ္ပိ ယသ္မာ တပ္ပဋိဘာဂမေဝ, တသ္မာ တမ္ပိ သမတိက္ကမိတုကာမော ဟောတိ။ ကထံ? ယထာ အဟိဘီရုကော ပုရိသော အရညေ သပ္ပေန အနုဗဒ္ဓေါ ဝေဂေန ပလာယိတွာ ပလာတဋ္ဌာနေ လေခါစိတ္တံ တာလပဏ္ဏံ ဝါ ဝလ္လိံ ဝါ ရဇ္ဇုံ ဝါ ဖလိတာယ ဝါ ပန ပထဝိယာ ဖလိတန္တရံ ဒိသွာ ဘာယတေဝ ဥတ္တသတေဝ, နေဝ နံ ဒက္ခိတုကာမော ဟောတိ။ ယထာ စ အနတ္ထကာရိနာ ဝေရိပုရိသေန သဒ္ဓိံ ဧကဂါမေ ဝသမာနော ပုရိသော တေန ဝဓဗန္ဓဂေဟဈာပနာဒီဟိ ဥပဒ္ဒုတော အညံ ဂါမံ ဝသနတ္ထာယ ဂန္တွာ တတြာပိ ဝေရိနာ သမာနရူပသဒ္ဒသမုဒါစာရံ ပုရိသံ ဒိသွာ ဘာယတေဝ ဥတ္တသတေဝ, နေဝ နံ ဒက္ခိတုကာမော ဟောတိ။

တတြိဒံ ဩပမ္မသံသန္ဒနံ – တေသံ ဟိ ပုရိသာနံ အဟိနာ ဝေရိနာ ဝါ ဥပဒ္ဒုတကာလော ဝိယ ဘိက္ခုနော အာရမ္မဏဝသေန ကရဇရူပသမင်္ဂိကာလော။ တေသံ ဝေဂေန ပလာယနအညဂါမဂမနာနိ ဝိယ ဘိက္ခုနော ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနဝသေန ကရဇရူပသမတိက္ကမနကာလော။ တေသံ ပလာတဋ္ဌာနေ စ အညဂါမေ စ လေခါစိတ္တတာလပဏ္ဏာဒီနိ စေဝ ဝေရိသဒိသံ ပုရိသဉ္စ ဒိသွာ ဘာယသန္တာသအဒဿနကာမတာ ဝိယ ဘိက္ခုနော ကသိဏရူပမ္ပိ တပ္ပဋိဘာဂမေဝ ဣဒန္တိ သလ္လက္ခေတွာ တမ္ပိ သမတိက္ကမိတုကာမတာ။ သူကရာဘိဟတသုနခပိသာစဘီရုကာဒိကာပိ စေတ္ထ ဥပမာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၂၇၆. ဧဝံ သော တသ္မာ စတုတ္ထဇ္ဈာနသ္မာ အာရမ္မဏဘူတာ ကသိဏရူပာ နိဗ္ဗိဇ္ဇ ပက္ကမိတုကာမော ပဉ္စဟာကာရေဟိ စိဏ္ဏဝသီ ဟုတွာ ပဂုဏရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ တသ္မိံ ဈာနေ “မမံ မယာ နိဗ္ဗိဏ္ဏံ ရူပံ အာရမ္မဏံ ကရောတီ”တိ စ, “အာသန္နသောမနဿပစ္စတ္ထိက”န္တိ စ, “သန္တဝိမောက္ခတော ဩဠာရိက”န္တိ စ အာဒီနဝံ ပဿတိ။ အင်္ဂေါဠာရိကတာ ပနေတ္ထ နတ္ထိ။ ယထေဝ ဟေတံ ရူပံ ဒုဝင်္ဂိကံ, ဧဝံ အာရုပ္ပာနိပိတိ။

သော တတ္ထ ဧဝံ အာဒီနဝံ ဒိသွာ နိကန္တိံ ပရိယာဒာယ အာကာသာနဉ္စာယတနံ သန္တတော အနန္တတော မနသိကရိတွာ စက္ကဝါဠပရိယန္တံ ဝါ ယတ္တကံ ဣစ္ဆတိ တတ္တကံ ဝါ ကသိဏံ ပတ္ထရိတွာ တေန ဖုဋ္ဌောကာသံ “အာကာသော အာကာသော”တိ ဝါ, “အနန္တော အာကာသော”တိ ဝါ မနသိကရောန္တော ဥဂ္ဃာဋေတိ ကသိဏံ။ ဥဂ္ဃာဋေန္တော ဟိ နေဝ ကိလဉ္ဇံ ဝိယ သံဝေလ္လေတိ, န ကပလတော ပူဝံ ဝိယ ဥဒ္ဓရတိ, ကေဝလံ ပန တံ နေဝ အာဝဇ္ဇေတိ, န မနသိ ကရောတိ, န ပစ္စဝေက္ခတိ, အနာဝဇ္ဇေန္တော အမနသိကရောန္တော အပစ္စဝေက္ခန္တော စ အညဒတ္ထု တေန ဖုဋ္ဌောကာသံ “အာကာသော အာကာသော”တိ မနသိကရောန္တော ကသိဏံ ဥဂ္ဃာဋေတိ နာမ။ ကသိဏမ္ပိ ဥဂ္ဃာဋိယမာနံ နေဝ ဥဗ္ဗဋ္ဋတိ န ဝိဝဋ္ဋတိ, ကေဝလံ ဣမဿ အမနသိကာရဉ္စ “အာကာသော အာကာသော”တိ မနသိကာရဉ္စ ပဋိစ္စ ဥဂ္ဃာဋိတံ နာမ ဟောတိ, ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသမတ္တံ ပညာယတိ။ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသန္တိ ဝါ ကသိဏဖုဋ္ဌောကာသောတိ ဝါ ကသိဏဝိဝိတ္တာကာသန္တိ ဝါ သဗ္ဗမေတံ ဧကမေဝ။

သော တံ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသနိမိတ္တံ “အာကာသော အာကာသော”တိ ပုနပ္ပုနံ အာဝဇ္ဇေတိ, တက္ကာဟတံ ဝိတက္ကာဟတံ ကရောတိ။ တဿေဝံ ပုနပ္ပုနံ အာဝဇ္ဇယတော တက္ကာဟတံ ဝိတက္ကာဟတံ ကရောတော နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ, သတိ သန္တိဋ္ဌတိ, ဥပစာရေန စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ သော တံ နိမိတ္တံ ပုနပ္ပုနံ အာသေဝတိ, ဘာဝေတိ, ဗ

ဟုလီကရောတိ။ တသ္မေ၀ံ ပုနပ္ပုနံ အာဝဇ္ဇယတော မနသိကရောတော ပထဝီကသိဏာဒီသု ရူပာဝစရစိတ္တံ ဝိယ အာကာသေ အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ္တံ အပ္ပေတိ။ ဧတ္ထာပိ ဟိ ပုရိမဘာဂေ တီဏိ စတ္တာရိ ဝါ ဇဝနာနိ ကာမာဝစရာနိ ဥပေက္ခာဝေဒနာသမ္ပယုတ္တာနေဝ ဟောန္တိ။ စတုတ္ထံ ပဉ္စမံ ဝါ အရူပါဝစရံ။ သေသံ ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တနယမေဝ။

အယံ ပန ဝိသေသော, ဧဝံ ဥပ္ပန္နေ အရူပါဝစရစိတ္တေ သော ဘိက္ခု ယထာ နာမ ယာနပ္ပုတောဠိ ကုမ္ဘိမုခါဒီနံ အညတရံ နီလပိလောတိကာယ ဝါ ပီတလောဟိတောဒာတာဒီနံ ဝါ အညတရာယ ပိလောတိကာယ ဗန္ဓိတွာ ပေက္ခမာနော ပုရိသော ဝါတဝေဂေန ဝါ အညေန ဝါ ကေနစိ အပနီတာယ ပိလောတိကာယ အာကာသံယေဝ ပေက္ခမာနော တိဋ္ဌေယျ, ဧဝမေဝ ပုဗ္ဗေ ကသိဏမဏ္ဍလံ ဈာနစက္ခုနာ ပေက္ခမာနော ဝိဟရိတွာ "အာကာသော အာကာသော"တိ ဣမိနာ ပရိကမ္မ မနသိကာရေန သဟသာ အပနီတေ တသ္မိံ နိမိတ္တေ အာကာသညေဝ ပေက္ခမာနော ဝိဟရတိ။ ဧတ္တာဝတာ စေသ "သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ 'အနန္တော အာကာသော'တိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ"တိ ဝုစ္စတိ (ဝိဘ. ၅၀၈; ဒီ. နိ. ၂.၁၂၉)။

၂၇၇. တတ္ထ **သဗ္ဗသော**တိ သဗ္ဗာကာရေန, သဗ္ဗာသံ ဝါ အနဝသေသာနန္တိ အတ္ထော။ **ရူပသညာနန္တိ** သညာသီသေန ဝုတ္တရူပါဝစရဇ္ဈာနာနဉ္စေဝ တဒါရမ္မဏာနဉ္စ။ ရူပါဝစရဇ္ဈာနမ္ပိ ဟိ **ရူပန္တိ** ဝုစ္စတိ "ရူပီ ရူပါနိ ပဿတီ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၁၂၉), တဿ အာရမ္မဏမ္ပိ "ဗဟိဒ္ဓာ ရူပါနိ ပဿတိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနီ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၁၇၃), တသ္မာ ဣဓ ရူပေ သညာ ရူပသညာတိ ဧဝံ သညာသီသေန ဝုတ္တရူပါဝစရဇ္ဈာနဿေတံ အဓိဝစနံ။ ရူပံ သညာ အဿာတိ ရူပသညံ။ ရူပံ အဿ နာမန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပထဝီကသိဏာဒိဘေဒဿ တဒါရမ္မဏဿ စေတံ အဓိဝစနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သမတိက္ကမာ** တိ ဝိရာဂါ နိရောဓာ စ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ဧတာသံ ကုသလဝိပါကကိရိယဝသေန ပဉ္စဒသန္နံ ဈာနသင်္ခါတာနံ ရူပသညာနံ, ဧတေသဉ္စ ပထဝီကသိဏာဒိဝသေန နဝန္နံ အာရမ္မဏသင်္ခါတာနံ ရူပသညာနံ သဗ္ဗာကာရေန အနဝသေသာနံ ဝါ ဝိရာဂါ စ နိရောဓာ စ ဝိရာဂဟေတုဉ္စေဝ နိရောဓဟေတုဉ္စ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ န ဟိ သက္ကာ သဗ္ဗသော အနတိက္ကန္တရူပသညေန ဧတံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုန္တိ။

တတ္ထ ယသ္မာ အာရမ္မဏေ အဝိရတ္တဿ သညာသမတိက္ကမော န ဟောတိ, သမတိက္ကန္တာသု စ သညာသု အာရမ္မဏံ သမတိက္ကန္တမေဝ ဟောတိ။ တသ္မာ အာရမ္မဏသမတိက္ကမံ အဝတွာ "တတ္ထ ကတမာ ရူပသညာ? ရူပါဝစရသမာပတ္တိံ သမာပန္နဿ ဝါ ဥပပန္နဿ ဝါ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရိဿ ဝါ သညာ သဉ္ဇာနနာ သဉ္ဇာနိတတ္တံ , ဣမာ ဝုစ္စန္တိ ရူပသညာယော။ ဣမာ ရူပသညာယော အတိက္ကန္တော ဟောတိ ဝီတိက္ကန္တော သမတိက္ကန္တော။ တေန ဝုစ္စတိ သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ"တိ (ဝိဘ. ၆၀၂) ဧဝံ ဝိဘင်္ဂေ သညာနံယေဝ သမတိက္ကမော ဝုတ္တော။ ယသ္မာ ပန အာရမ္မဏသမတိက္ကမေန ပတ္တဗ္ဗာ ဧတာ သမာပတ္တိယော, န ဧကသ္မိံယေဝ အာရမ္မဏေ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ ဝိယ။ တသ္မာ အယံ အာရမ္မဏသမတိက္ကမဝသေနာပိ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ကတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၂၇၈. **ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ** တိ စက္ခာဒီနံ ဝတ္ထူနံ ရူပါဒီနံ အာရမ္မဏာနဉ္စ ပဋိဃာတေန သမုပ္ပန္နာ သညာ ပဋိဃသညာ။ ရူပသညာဒီနံ ဧတမဓိဝစနံ။ ယထာဟ – "တတ္ထ ကတမာ ပဋိဃသညာ? ရူပသညာ သဒ္ဒသညာ ဂန္ဓသညာ ရသသညာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ, ဣမာ ဝုစ္စန္တိ ပဋိဃသညာယော"တိ (ဝိဘ. ၆၀၃)။ တာသံ ကုသလဝိပါကာနံ ပဉ္စန္နံ, အကုသလဝိပါကာနံ ပဉ္စန္နန္တိ သဗ္ဗသော ဒသန္နမ္ပိ ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ ပဟာနာ အသမုပ္ပာဒာ အပ္ပဝတ္တိံ ကတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ကာမဉ္စေတာ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ သမာပန္နဿာပိ န သန္တိ။ န ဟိ တသ္မိံ သမယေ ပဉ္စဒွါရဝသေန စိတ္တံ ပဝတ္တတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ အညတ္ထ ပဟီနာနံ သုခဒုက္ခာနံ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ ဝိယ, သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ တတိယမဂ္ဂေ ဝိယ စ ဣမသ္မိံ ဈာနေ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ ဣမဿ ဈာနဿ ပသံသာဝသေန ဧတာသမေတ္ထ ဝစနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အထ ဝါ ကိဉ္စာပိ တာ ရူပါဝစရံ သမာပန္နဿာပိ န သန္တိ, အထ ခေါ န ပဟီနတ္တာ န သန္တိ။ န ဟိ ရူပဝိရာဂါယ ရူပါဝစရဘာဝနာ သံဝတ္တတိ, ရူပါယတ္တာ စ ဧတာသံ ပဝတ္တိ။ အယံ ပန ဘာဝနာ ရူပဝိရာဂါယ သံဝတ္တတိ။ တသ္မာ တာ ဧတ္ထ ပဟီနာတိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ န ကေဝလဉ္စ ဝတ္တုံ, ဧကံသေနေဝ ဧဝံ ဓာရေတုမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ တာသဉ္ဟိ ဣတော ပုဗ္ဗေ အပ္ပဟီနတ္တာယေဝ ပဌမံ ဈာနံ သမာပန္နဿ သဒ္ဒေါ "ကဏ္ဋကော"တိ (အ. နိ. ၁၀.၇၂) ဝုတ္တော ဘဂဝ

တာ။ ဣဓ စ ပဟီနတ္တာယေဝ အရူပသမာပတ္တီနံ အာနေဉ္ဇတာ (ဝိဘ. ၂၂၆) သန္တဝိမောက္ခတာ (မ. နိ. ၁.၆၆) စ ဝုတ္တာ။ အာဠာရော စ ကာလာမော အရူပသမာပန္နော ပဉ္စမတ္တာနိ သကဋသတာနိ နိဿာယ နိဿာယ အတိက္ကမန္တာနိ နေဝ အဒ္ဒသ, န ပန သဒ္ဒံ အဿောသီတိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၉၂)။

၂၇၉. **နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ**တိ နာနတ္တေ ဝါ ဂေါစရေ ပဝတ္တာနံ သညာနံ, နာနတ္တာနံ ဝါ သညာနံ။ ယသ္မာ ဟိ ဧတာ "တတ္ထ ကတမာ နာနတ္တသညာ? အသမာပန္နဿ မနောဓာတုသမင်္ဂိဿ ဝါ မနောဝိညာဏဓာတုသမင်္ဂိဿ ဝါ သညာ သဉ္ဇာနနာ သဉ္ဇာနိတတ္တံ, ဣမာ ဝုစ္စန္တိ နာနတ္တသညာယော"တိ ဧဝံ ဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၆၀၄) ဝိဘဇိတွာ ဝုတ္တာ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ အသမာပန္နဿ မနောဓာတုမနောဝိညာဏဓာတုသင်္ဂဟိတာ သညာ ရူပသဒ္ဒာဒိဘေဒေ နာနတ္တေ နာနာသဘာဝေ ဂေါစရေ ပဝတ္တန္တိ, ယသ္မာ စေတာ အဋ္ဌ ကာမာဝစရကုသလသညာ, ဒွါဒသ အကုသလသညာ, ဧကာဒသ ကာမာဝစရကုသလဝိပါကသညာ, ဒွေ အကုသလဝိပါကသညာ, ဧကာဒသ ကာမာဝစရကိရိယသညာတိ ဧဝံ စတုစတ္တာလီသမ္ပိ သညာ နာနတ္တာ နာနာသဘာဝါ အညမညံ အသဒိသာ, တသ္မာ နာနတ္တသညာတိ ဝုတ္တာ။ တာသံ သဗ္ဗသော နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ အနာဝဇ္ဇနာ အသမန္နာဟာရာ အပစ္စဝေက္ခဏာ။ ယသ္မာ တာ နာဝဇ္ဇေတိ, န မနသိ ကရောတိ, န ပစ္စဝေက္ခတိ, တသ္မာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ယသ္မာ စေတ္ထ ပုရိမာ ရူပသညာ ပဋိဃသညာ စ ဣမိနာ ဈာနေန နိဗ္ဗတ္တေ ဘဝေပိ န ဝိဇ္ဇန္တိ။ ပဂေဝ တသ္မိံ ဘဝေ ဣမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရဏကာလေ, တသ္မာ တာသံ **သမတိက္ကမာ အတ္ထင်္ဂမာ**တိ ဒွေဓာပိ အဘာဝေါယေဝ ဝုတ္တော။ နာနတ္တသညာသု ပန ယသ္မာ အဋ္ဌ ကာမာဝစရကုသလသညာ, နဝ ကိရိယသညာ, ဒသာကုသလသညာတိ ဣမာ သတ္တဝီသတိသညာ ဣမိနာ ဈာနေန နိဗ္ဗတ္တေ ဘဝေ ဝိဇ္ဇန္တိ, တသ္မာ တာသံ **အမနသိကာရာ**တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတြာပိ ဟိ ဣမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရန္တော တာသံ အမနသိကာရာယေဝ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, တာ ပန မနသိကရောန္တော အသမာပန္နော ဟောတီတိ။

သင်္ခေပတော စေတ္ထ **ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ**တိ ဣမိနာ သဗ္ဗရူပါဝစရဇ္ဈာနာနံ ပဟာနံ ဝုတ္တံ။ **ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ**တိ ဣမိနာ သဗ္ဗေသံ ကာမာဝစရစိတ္တစေတသိကာနံ ပဟာနဉ္စ အမနသိကာရော စ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၂၈၀. **အနန္တော အာကာသော**တိ ဧတ္ထ နာဿ ဥပ္ပါဒန္တော ဝါ ဝယန္တော ဝါ ပညာယတီတိ အနန္တော။ အာကာသောတိ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသော ဝုစ္စတိ။ မနသိကာရဝသေနာပိ စေတ္ထ အနန္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေနေဝ ဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တံ "တသ္မိံ အာကာသေ စိတ္တံ ဌပေတိ, သဏ္ဌပေတိ, အနန္တံ ဖရတိ, တေန ဝုစ္စတိ အနန္တော အာကာသော"တိ (ဝိဘ. ၆၀၅)။

အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီတိ ဧတ္ထ ပန နာဿ အန္တောတိ အနန္တံ, အာကာသံ အနန္တံ အာကာသာနန္တံ, အာကာသာနန္တမေဝ အာကာသာနဉ္စံ, တံ အာကာသာနဉ္စံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတနမဿ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မဿ ဈာနဿ ဒေဝါနံ ဒေဝါယတနမိဝါတိ **အာကာသာနဉ္စာယတနံ**။

ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီတိ တံ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ပတွာ နိပ္ဖာဒေတွာ တဒနုရူပေန ဣရိယာပထဝိဟာရေန ဝိဟရတီတိ။

အယံ အာကာသာနဉ္စာယတနကမ္မဋ္ဌာနေ ဝိတ္ထာရကထာ။

ဝိညာဏဉ္စာယတနကထာ

၂၈၁. ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဘာဝေတုကာမေန ပန ပဉ္စဟာကာရေဟိ အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိယံ စိဏ္ဏဝသီဘာဝေန "အာသန္နရူပါဝစရဇ္ဈာနပစ္စတ္ထိကာ အယံ သမာပတ္တိ, နော စ ဝိညာဏဉ္စာယတနမိဝ သန္တာ"တိ အာကာသာနဉ္စာယတနေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ တတ္ထ နိကန္တိံ ပရိယာဒါယ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သန္တတော မနသိကရိတွ

တ တံ အာကာသံ ဖရိတွာ ပဝတ္တဝိညာဏံ ''ဝိညာဏံ ဝိညာဏ''န္တိ ပုနပ္ပုနံ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ, မနသိကာတဗ္ဗံ, ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ, တက္ကာဟတံ ဝိတက္ကာဟတံ ကာတဗ္ဗံ။ ''အနန္တံ အနန္တ''န္တိ ပန န မနသိကာတဗ္ဗံ။

တဿေဝံ တသ္မိံ နိမိတ္တေ ပုနပ္ပုနံ စိတ္တံ စာရေန္တဿ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ, သတိ သန္တိဋ္ဌတိ, ဥပစာရေန စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ သော တံ နိမိတ္တံ ပုနပ္ပုနံ အာသေဝတိ, ဘာဝေတိ, ဗဟုလီကရောတိ။ တဿေဝံ ကရောတော အာကာသေ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဝိယ အာကာသဖုဋ္ဌေ ဝိညာဏေ ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ္တံ အပ္ပေတိ။ အပ္ပနာနယော ပနေတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္တာဝတာ စေသ ''သဗ္ဗသော အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ''တိ (ဝိဘ. ၅၀၈; ဒီ. နိ. ၂.၁၂၉) ဝုစ္စတိ။

၂၈၂. တတ္ထ **သဗ္ဗသော**တိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝ။ **အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မာ**တိ ဧတ္ထ ပန ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန ဈာနမ္ပိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ, အာရမ္မဏမ္ပိ။ **အာရမ္မဏမ္ပိ** ဟိ ပုရိမနယေနေဝ အာကာသာနဉ္စဉ္စ တံ ပဌမဿ အာရုပ္ပဇ္ဈာနဿ အာရမ္မဏတ္တာ ဒေဝါနံ ဒေဝါယတနံ ဝိယ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတနဉ္စာတိ **အာကာသာနဉ္စာယတနံ**။ တထာ အာကာသာနဉ္စဉ္စ တံ တဿ ဈာနဿ သဉ္ဇာတိဟေတုတ္တာ ''ကမ္ဗောဇာ အဿာနံ အာယတန''န္တိအာဒီနိ ဝိယ သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန အာယတနဉ္စာတိပိ **အာကာသာနဉ္စာယတနံ**။ ဧဝမေတံ ဈာနဉ္စ အာရမ္မဏဉ္စာတိ ဥဘယမ္ပိ အပ္ပဝတ္တိကရဏေန စ အမနသိကရဏေန စ သမတိက္ကမိတွာဝ ယသ္မာ ဣဒံ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာတဗ္ဗံ, တသ္မာ ဥဘယမ္ပေတံ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ''အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မာ''တိ ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ တံယေဝ အနန္တော အာကာသောတိ ဖုဋံ ဖရိတွာ ပဝတ္တဝိညာဏံ ''အနန္တံ ဝိညာဏ''န္တိ ဧဝံ မနသိကရောန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မနသိကာရဝသေန ဝါ အနန္တံ။ သော ဟိ တမာကာသာရမ္မဏံ ဝိညာဏံ အနဝသေသတော မနသိကရောန္တော ''အနန္တ''န္တိ မနသိ ကရောတိ။ ယံ ပန ဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တံ ''အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ, တံယေဝ အာကာသံ ဝိညာဏေန ဖုဋံ မနသိ ကရောတိ, အနန္တံ ဖရတိ, တေန ဝုစ္စတိ အနန္တံ ဝိညာဏ''န္တိ (ဝိဘ. ၆၁၀)။

တတ္ထ **ဝိညာဏေနာ**တိ ဥပယောဂတ္ထေ ကရဏဝစနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝဉ္ဟိ အဋ္ဌကထာစရိယာ တဿ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယန္တိ, အနန္တံ ဖရတိ တညေဝ အာကာသံ ဖုဋံ ဝိညာဏံ မနသိ ကရောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီတိ ဧတ္ထ ပန နာဿ အန္တောတိ **အနန္တံ**။ အနန္တမေဝ **အာနဉ္စံ**။ ဝိညာဏံ အာနဉ္စံ ဝိညာဏာနဉ္စန္တိ အဝတွာ **ဝိညာဏဉ္စ**န္တိ ဝုတ္တံ။ အယဉ္ဟေတ္ထ ရုဠှီသဒ္ဒေါ။ တံ ဝိညာဏဉ္စံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတနမဿ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မဿ ဈာနဿ ဒေဝါနံ ဒေဝါယတနမိဝါတိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝါတိ။

အယံ ဝိညာဏဉ္စာယတနကမ္မဋ္ဌာနေ ဝိတ္ထာရကထာ။

အာကိဉ္စညာယတနကထာ

၂၈၃. အာကိဉ္စညာယတနံ ဘာဝေတုကာမေန ပန ပဉ္စဟာကာရေဟိ ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ္တိယံ စိဏ္ဏဝသီဘာဝေန ''အာသန္နအာကာသာနဉ္စာယတနပစ္စတ္ထိကာ အယံ သမာပတ္တိ, နော စ အာကိဉ္စညာယတနမိဝ သန္တာ''တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ တတ္ထ နိကန္တိံ ပရိယာဒာယ အာကိဉ္စညာယတနံ သန္တတော မနသိကရိတွာ တဿေဝ ဝိညာဏဉ္စာယတနာရမ္မဏဘူတဿ အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏဿ အဘာဝေါ သုညတာ ဝိဝိတ္တာကာရော မနသိကာတဗ္ဗော။ ကထံ? တံ ဝိညာဏံ အမနသိကရိတွာ ''နတ္ထိ နတ္ထီ''တိ ဝါ, ''သုညံ သုည''န္တိ ဝါ, ''ဝိဝိတ္တံ ဝိဝိတ္တ''န္တိ ဝါ ပုနပ္ပုနံ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ, မနသိကာတဗ္ဗံ, ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ, တက္ကာဟတံ ဝိတက္ကာဟတံ ကာတဗ္ဗံ။

တဿေဝံ တသ္မိံ နိမိတ္တေ စိတ္တံ စာရေန္တဿ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ, သတိ သန္တိဋ္ဌတိ, ဥပစာရေန စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ သော တံ နိမိတ္တံ ပုနပ္ပုနံ အာသေဝတိ, ဘာဝေတိ, ဗဟုလီကရောတိ။ တဿေဝံ ကရောတော အာကာသေ ဖုဋ္ဌေ မဟဂ္ဂတဝိညာဏေ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဝိယ တဿေဝ အာကာသံ ဖရိတွာ ပဝတ္တဿ မဟဂ္ဂတဝိညာဏ

ဿ သုညဝိဝိတ္တနတ္ထိဘာဝေ အာကိဉ္စညာယတနစိတ္တံ အပ္ပေတိ။ ဧတ္တာဝတာ ပိ စ အပ္ပနာနယော ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အယံ ပန ဝိသေသော, တသ္မိံ ဟိ အပ္ပနာစိတ္တေ ဥပ္ပန္နေ သော ဘိက္ခု ယထာ နာမ ပုရိသော မဏ္ဍလမာဠာဒီသု ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန သန္နိပတိတံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဒိသွာ ကတ္ထစိ ဂန္တွာ သန္နိပါတကိစ္စာဝသာနေ ဥဋ္ဌာယ ပက္ကန္တေသု ဘိက္ခူသု အာဂန္တွာ ဒွါရေ ဌတွာ ပုန တံ ဌာနံ ဩလောကေန္တော သုညမေဝ ပဿတိ, ဝိဝိတ္တမေဝ ပဿတိ။ နာဿ ဧဝံ ဟောတိ "ဧတ္တကာ နာမ ဘိက္ခူ ကာလင်္ကတာ ဝါ ဒိသာပက္ကန္တာ ဝါ"တိ, အထ ခေါ သုညမိဒံ ဝိဝိတ္တန္တိ နတ္ထိဘာဝမေဝ ပဿတိ, ဧဝမေဝ ပုဗ္ဗေ အာကာသေ ပဝတ္တိတဝိညာဏံ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာနစက္ခုနာ ပဿန္တော ဝိဟရိတွာ "နတ္ထိ နတ္ထီ"တိအာဒိနာ ပရိကမ္မမနသိကာရေန အန္တရဟိတေ တသ္မိံ ဝိညာဏေ တဿ အပဂမသင်္ခါတံ အဘာဝမေဝ ပဿန္တော ဝိဟရတိ။ ဧတ္တာဝတာ စေသ "သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ နတ္ထိ ကိဉ္စီတိ အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ"တိ (ဝိဘ. ၅၀၈; ဒီ. နိ. ၂.၁၂၉) ဝုစ္စတိ။

၂၈၄. ဣဓာပိ **သဗ္ဗသော**တိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝ။ **ဝိညာဏဉ္စာယတန** န္တိ ဧတ္ထာပိ စ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဈာနမ္ပိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ အာရမ္မဏမ္ပိ။ **အာရမ္မဏမ္ပိ** ဟိ ပုရိမနယေနေဝ ဝိညာဏဉ္စဉ္စ တံ ဒုတိယဿ အာရုပ္ပဇ္ဈာနဿ အာရမ္မဏတ္တာ ဒေဝါနံ ဒေဝါယတနံ ဝိယ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတနဉ္စာတိ **ဝိညာဏဉ္စာယတနံ** ။ တထာ ဝိညာဏဉ္စဉ္စ တံ တဿေဝ ဈာနဿ သဉ္ဇာတိဟေတုတ္တာ "ကမ္ဗောဇာ အဿာနံ အာယတန"န္တိအာဒီနိ ဝိယ သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန အာယတနဉ္စာတိပိ **ဝိညာဏဉ္စာယတနံ** ။ ဧဝမေတံ ဈာနဉ္စ အာရမ္မဏဉ္စာတိ ဥဘယမ္ပိ အပ္ပဝတ္တိကရဏေန စ အမနသိကရဏေန စ သမတိက္ကမိတွာဝ ယသ္မာ ဣဒံ အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာတဗ္ဗံ, တသ္မာ ဥဘယမ္ပေတံ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မာတိ ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

နတ္ထိ ကိဉ္စီ တိ နတ္ထိ နတ္ထိ, သုညံ သုညံ, ဝိဝိတ္တံ ဝိဝိတ္တန္တိ ဧဝံ မနသိကရောန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယမ္ပိ ဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တံ "နတ္ထိ ကိဉ္စီတိ တညေဝ ဝိညာဏံ အဘာဝေတိ ဝိဘာဝေတိ အန္တရဓာပေတိ နတ္ထိ ကိဉ္စီတိ ပဿတိ, တေန ဝုစ္စတိ နတ္ထိ ကိဉ္စီ"တိ, တံ ကိဉ္စာပိ ခယတော သမ္မသနံ ဝိယ ဝုတ္တံ, အထ ခွဝဿ ဧဝမေဝ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တဉ္ဟိ ဝိညာဏံ အနာဝဇ္ဇေန္တော အမနသိကရောန္တော အပစ္စဝေက္ခန္တော ကေဝလမဿ နတ္ထိဘာဝံ သုညဘာဝံ ဝိဝိတ္တဘာဝမေဝ မနသိကရောန္တော အဘာဝေတိ ဝိဘာဝေတိ အန္တရဓာပေတီတိ ဝုစ္စတိ, န အညထာတိ။

အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ တိ ဧတ္ထ ပန နာဿ ကိဉ္စနန္တိ **အကိဉ္စနံ,** အန္တမသော ဘင်္ဂမတ္တမ္ပိ အဿ အဝသိဋ္ဌံ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အကိဉ္စနဿ ဘာဝေါ **အာကိဉ္စညံ,** အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏာပဂမဿေတံ အဓိဝစနံ။ တံ အာကိဉ္စညံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတနမဿ ဈာနဿ ဒေဝါနံ ဒေဝါယတနမိဝါတိ **အာကိဉ္စညာယတနံ** ။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝါတိ။

အယံ အာကိဉ္စညာယတနကမ္မဋ္ဌာနေ ဝိတ္ထာရကထာ။

နေဝသညာနာသညာယတနကထာ

၂၈၅. နေဝသညာနာသညာယတနံ ဘာဝေတုကာမေန ပန ပဉ္စဟာကာရေဟိ အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိယံ စိဏ္ဏဝသီဘာဝေန "အာသန္နဝိညာဏဉ္စာယတနပစ္စတ္ထိကာ အယံ သမာပတ္တိ, နော စ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဝိယ သန္တာ"တိ ဝါ "သညာ ရောဂေါ, သညာ ဂဏ္ဍော, သညာ သလ္လံ, ဧတံ သန္တံ, ဧတံ ပဏီတံ ယဒိဒံ နေဝသညာနာသညာ"တိ ဝါ ဧဝံ အာကိဉ္စညာယတနေ အာဒီနဝံ, ဥပရိ အာနိသံသဉ္စ ဒိသွာ အာကိဉ္စညာယတနေ နိကန္တိံ ပရိယာဒာယ နေဝသညာနာသညာယတနံ သန္တတော မနသိကရိတွာ "သာဝ အဘာဝံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တိတာ အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိ သန္တာ သန္တာ"တိ ပုနပ္ပုနံ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗာ, မနသိကာတဗ္ဗာ, ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ, တက္ကာဟတာ ဝိတက္ကာဟတာ ကာတဗ္ဗာ။

တဿေဝံ တသ္မိံ နိမိတ္တေ ပုနပ္ပုနံ မာနသံ စာရေန္တဿ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ, သတိ သန္တိဋ္ဌတိ, ဥပစာရေန စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ သော တံ နိမိတ္တံ ပုနပ္ပုနံ အာသေဝတိ, ဘာဝေတိ, ဗဟုလီကရောတိ။ တဿေဝံ ကရောတော

ဝိညာဏာပဂမေ အာကိဉ္စညာယတနံ ဝိယ အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိသင်္ခာတေသု စတူသု ခန္ဓေသု နေဝသညာနာ သညာယတနစိတ္တံ အပ္ပေတိ။ အပ္ပနာနယော ပနေတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတ္ထာဝတာ စေသ ''သဗ္ဗ သော အာကိဉ္စညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ''တိ (ဝိဘ. ၅၀၈; ဒီ. နိ. ၂.၁၂၉) ဝုစ္စတိ။

၂၈၆. ဣဓာပိ **သဗ္ဗသော**တိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝ။ **အာကိဉ္စညာယတနံ သမတိက္ကမ္မာ**တိ ဧတ္ထာပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဈာနမ္ပိ အာကိဉ္စညာယတနံ အာရမ္မဏမ္ပိ။ **အာရမ္မဏမ္ပိ** ဟိ ပုရိမနယေနေဝ အာကိဉ္စညဉ္စ တံ တတိယဿ အာရုပ္ပဇ္ဈာနဿ အာရမ္မဏတ္တာ ဒေဝါနံ ဒေဝါယတနံ ဝိယ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတနဉ္စာတိ **အာကိဉ္စညာ ယတနံ**။ တထာ အာကိဉ္စညဉ္စ တံ တဿေဝ ဈာနဿ သဉ္ဇာတိဟေတုတ္တာ ကမ္ဗောဇာ အဿာနံ အာယတနန္တိ အာဒီသု ဝိယ သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန အာယတနဉ္စာတိပိ **အာကိဉ္စညာယတနံ**။ ဧဝမေတံ ဈာနဉ္စ အာရမ္မဏဉ္စာတိ ဥဘယမ္ပိ အပ္ပဝတ္တိကရဏေန စ အမနသိကရဏေန စ သမတိက္ကမိတွာဝ ယသ္မာ ဣဒံ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာတဗ္ဗံ, တသ္မာ ဥဘယမ္ပေတံ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ အာကိဉ္စညာယတနံ သမတိက္ကမ္မာတိ ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိ တဗ္ဗံ။

နေဝသညာနာသညာယတနန္တိ ဧတ္ထ ပန ယာယ သညာယ ဘာဝတော တံ နေဝသညာနာသညာယတနန္တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာ ပဋိပန္နဿ သာ သညာ ဟောတိ, တံ တာဝ ဒဿေတုံ ဝိဘင်္ဂေ ''နေဝသညီနာသညီ''တိ ဥဒ္ဓရိတွာ ''တညေဝ အာကိဉ္စညာယတနံ သန္တတော မနသိ ကရောတိ, သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိံ ဘာဝေတိ, တေန ဝုစ္စတိ နေဝသညီနာ သညီ''တိ (ဝိဘ. ၆၁၉) ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သန္တတော မနသိ ကရောတီ**တိ ''သန္တာ ဝတာယံ သမာပတ္တိ, ယတြ ဟိ နာမ နတ္ထိဘာဝမ္ပိ အာရမ္မဏံ ကရိတွာ ဌဿတီ''တိ ဧဝံ သန္တာရမ္မဏတာယ တံ သန္တာတိ မနသိ ကရောတိ။

သန္တတော စေ မနသိ ကရောတိ, ကထံ သမတိက္ကမော ဟောတီတိ? အသမာပဇ္ဇိတုကာမတာယ။ သော ဟိ ကိဉ္စာပိ တံ သန္တတော မနသိ ကရောတိ, အထ ခွဝဿ ''အဟမေတံ အာဝဇ္ဇိဿာမိ, သမာပဇ္ဇိဿာမိ, အဓိဋ္ဌဟိဿာမိ, ဝုဋ္ဌဟိဿာမိ, ပစ္စဝေက္ခိဿာမီ''တိ ဧသ အာဘောဂေ သမန္နာဟာရော မနသိကာရော န ဟောတိ။ ကသ္မာ? အာကိ ဉ္စညာယတနတော နေဝသညာနာသညာယတနဿ သန္တတရပဏီတတရတာယ။

ယထာ ဟိ ရာဇာ မဟစ္စ ရာဇာနုဘာဝေန ဟတ္ထိက္ခန္ဓဝရဂတော နဂရဝီထိယံ ဝိစရန္တော ဒန္တကာရာဒယော သိပ္ပိ ကေ ဧကံ ဝတ္ထံ ဒဠှံ နိဝါသေတွာ ဧကေန သီသံ ဝေဌေတွာ ဒန္တစုဏ္ဏာဒီဟိ သမောကိဏ္ဏဂတ္တေ အနေကာနိ ဒ န္တဝိကတိအာဒီနိ သိပ္ပာနိ ကရောန္တေ ဒိသွာ ''အဟော ဝတ ရေ ဆေကာ အာစရိယာ ဤဒိသာနိပိ နာမ သိပ္ပာနိ ကရိဿန္တီ''တိ ဧဝံ တေသံ ဆေကတာယ တုဿတိ, န စဿ ဧဝံ ဟောတိ ''အဟော ဝတာဟံ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ဧဝရူပော သိပ္ပိ ကော ဘဝေယျ''န္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ရဇ္ဇသိရိယာ မဟာနိသံသတာယ။ သော သိပ္ပိနော သမတိက္ကမိတွာဝ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေဝ ဧသ ကိဉ္စာပိ တံ သမာပတ္တိံ သန္တတော မနသိ ကရောတိ, အထ ခွဝဿ ''အဟမေတံ သမာပတ္တိံ အာဝဇ္ဇိဿာမိ, သမာပဇ္ဇိဿာမိ, အဓိဋ္ဌဟိဿာမိ, ဝုဋ္ဌဟိဿာမိ, ပစ္စဝေက္ခိဿာမီ''တိ နေဝ ဧသ အာဘော ဂေ သမန္နာဟာရော မနသိကာရော ဟောတိ။

သော တံ သန္တတော မနသိကရောန္တော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန တံ ပရမသုခုမံ အပ္ပနာပ္ပတ္တံ သညံ ပာပုဏာတိ, ယာယ နေဝသညီနာသညီ နာမ ဟောတိ, သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိံ ဘာဝေတီတိ ဝုစ္စတိ။ **သင်္ခါရာဝသေသသမာပ တ္တိ**န္တိ အစ္စန္တသုခုမဘာဝပ္ပတ္တသင်္ခါရံ စတုတ္ထာရုပ္ပသမာပတ္တိံ။

၂၈၇. ဣဒါနိ ယံ တံ ဧဝမဓိဂတာယ သညာယ ဝသေန နေဝသညာနာသညာယတနန္တိ ဝုစ္စတိ, တံ အတ္ထတော ဒဿေ တုံ ''နေဝသညာနာသညာယတနန္တိ နေဝသညာနာသညာယတနံ သမာပန္နဿ ဝါ ဥပပန္နဿ ဝါ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာ ရိဿ ဝါ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ''တိ (ဝိဘ. ၆၂၀) ဝုတ္တံ။ တေသု ဣဓ သမာပန္နဿ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ အ ဓိပ္ပေတာ။ ဝစနတ္ထော ပနေတ္ထ ဩဠာရိကာယ သညာယ အဘာဝတော သုခုမာယ စ ဘာဝတော နေဝဿ သသမ္ပယု တ္တဓမ္မဿ ဈာနဿ သညာ နာသညန္တိ **နေဝသညာနာသညံ**။ နေဝသညာနာသညဉ္စ တံ မနာယတနဓမ္မာယတနပရိ ယာပန္နတ္တာ အာယတနဉ္စာတိ **နေဝသညာနာသညာယတနံ**။ အထ ဝါ ယာယမေတ္ထ သညာ, သာ ပဋုသညာကိစ္စံ ကာ

တုံ အသမတ္တတာယ နေဝသညာ, သင်္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝေန ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ နာသညာတိ **နေဝသညာနာသညာ**။ နေဝသညာနာသညာ စ သာ သေသဓမ္မာနံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတနဉ္စာတိ **နေဝသညာနာသညာယတနံ**။

န ကေဝလဉ္စေတ္ထ သညာဝ ဒေဒိသီ, အထ ခော ဝေဒနာပိ နေဝဝေဒနာနာဝေဒနာ, စိတ္တမ္ပိ နေဝစိတ္တံနာစိတ္တံ, ဖဿောပိ နေဝဖဿောနာဖဿော။ ဧသ နယော သေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု။ သညာသီသေန ပနာယံ ဒေသနာ ကတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပတ္တမက္ခနတေလပ္ပဘုတီဟိ စ ဥပမာဟိ ဧသ အတ္ထော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။

သာမဏေရော ကိရ တေလေန ပတ္တံ မက္ခေတွာ ဌပေသိ, တံ ယာဂုပာနကာလေ ထေရော ပတ္တမာဟရာတိ အာဟ။ သော "ပတ္တေ တေလမတ္ထိ, ဘန္တေ"တိ အာဟ။ တတော "အာဟရ, သာမဏေရ, တေလံ, နာဠိံ ပူရေဿာမီ"တိ ဝုတ္တေ "နတ္ထိ, ဘန္တေ, တေလ"န္တိ အာဟ။ တတ္ထ ယထာ အန္တောဝုတ္ထတ္တာ ယာဂုယာ သဒ္ဓိံ အကပ္ပိယဋ္ဌေန "တေလမတ္ထီ"တိ ဟောတိ။ နာဠိပူရဏာဒီနံ ဝသေန "နတ္ထီ"တိ ဟောတိ။ ဧဝံ သာပိ သညာ ပဋုသညာကိစ္စံ ကာတုံ အသမတ္ထတာယ နေဝသညာ, သင်္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝေန ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ နာသညာ ဟောတိ။

ကိံ ပနေတ္ထ သညာကိစ္စန္တိ? အာရမ္မဏသဉ္ဇာနနဉ္စေဝ ဝိပဿနာယ စ ဝိသယဘာဝံ ဥပဂန္တွာ နိဗ္ဗိဒါဇနနံ။ ဒဟနကိစ္စမိဝ ဟိ သုခောဒကေ တေဇောဓာတု သဉ္ဇာနနကိစ္စံ ပေသာ ပဋုံ ကာတုံ န သက္ကောတိ။ သေသသမာပတ္တီသု သညာ ဝိယ ဝိပဿနာယ ဝိသယဘာဝံ ဥပဂန္တွာ နိဗ္ဗိဒါဇနနမ္ပိ ကာတုံ န သက္ကောတိ။ အညေသု ဟိ ခန္ဓေသု အကတာဘိနိဝေသော ဘိက္ခု နေဝသညာနာသညာယတနက္ခန္ဓေ သမ္မသိတွာ နိဗ္ဗိဒံ ပတ္တုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ အပိစ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ ပကတိဝိပဿကော ပန မဟာပညော သာရိပုတ္တသဒိသောဝ သက္ကုဏေယျ။ သောပိ "ဧဝံ ကိရိမေ ဓမ္မာ အဟုတွာ သမ္ဘောန္တိ, ဟုတွာ ပဋိဝေန္တီ"တိ (မ. နိ. ၃.၉၅) ဧဝံ ကလာပသမ္မသနဝသေနေဝ, နော အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာဝသေန။ ဧဝံ သုခုမတ္တံ ဂတာ သော သမာပတ္တိ။

ယထာ စ ပတ္တမက္ခနတေလူပမာယ, ဧဝံ မဂ္ဂုဒကူပမာယပိ အယမတ္ထော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။ မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ ကိရ ထေရဿ ပုရတော ဂစ္ဆန္တော သာမဏေရော ထောကံ ဥဒကံ ဒိသွာ "ဥဒကံ, ဘန္တေ, ဥပာဟနာ ဩမုဉ္စထာ"တိ အာဟ။ တတော ထေရေန "သစေ ဥဒကမတ္ထိ, အာဟရ နှာနသာဋိကံ, နှာယိဿာမာ"တိ ဝုတ္တေ "နတ္ထိ, ဘန္တေ"တိ အာဟ။ တတ္ထ ယထာ ဥပာဟနတေမနမတ္တဋ္ဌေန "ဥဒကမတ္ထီ"တိ ဟောတိ, နှာယနဋ္ဌေန "နတ္ထီ"တိ ဟောတိ။ ဧဝမ္ပိ သာ ပဋုသညာကိစ္စံ ကာတုံ အသမတ္ထတာယ နေဝသညာ, သင်္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝေန ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ နာသညာ ဟောတိ။

န ကေဝလဉ္စ ဧတာဟေဝ, အညာဟိပိ အနုရူပါဟိ ဥပမာဟိ ဧသ အတ္ထော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီတိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝတိ။

အယံ နေဝသညာနာသညာယတနကမ္မဋ္ဌာနေ ဝိတ္ထာရကထာ။

ပကိဏ္ဏကကထာ

၂၈၈. အသဒိသရူပေ နာထော, အာရုပ္ပံ ယံ စတုဗ္ဗိဓံ အာဟ။

တံ ဣတိ ဉတွာ တသ္မိံ၊ ပကိဏ္ဏကကထာပိ ဝိညေယျာ။

၂၈၉. အာရုပ္ပသမာပတ္တိယော ဟိ –

အာရမ္မဏာတိက္ကမတော၊ စတဿောပိ ဘဝန္တိမာ။
အင်္ဂါတိက္ကမမေတာသံ၊ န ဣစ္ဆန္တိ ဝိဘာဝိနော။

ဧတာသု ဟိ ရူပနိမိတ္တာတိက္ကမတော ပဌမာ, အာကာသာတိက္ကမတော ဒုတိယာ, အာကာသေ ပဝတ္တိတဝိညာဏာတိက္ကမတော တတိယာ။ အာကာသေ ပဝတ္တိတဝိညာဏဿ အပဂမာတိက္ကမတော စတုတ္ထီတိ သဗ္ဗထာ အာရမ္မဏာ

တိက္ကမတော စတသ္သောပိ ဘဝန္တိမှာ အာရုပ္ပသမာပတ္တိယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အင်္ဂါတိက္ကမံ ပန တေသံ န က္ကစ္စ ဆန္တိ ပဏ္ဍိတာ။ န ဟိ ရူပါဝစရသမာပတ္တီသု ဝိယ တေသု အင်္ဂါတိက္ကမော အတ္ထိ။ သဗ္ဗာသုပိ ဟိ တေသု ဥပေက္ခာ, စိတ္တေကဂ္ဂတာတိ ဒွေဝ ဧဝ ဈာနင်္ဂါနိ ဟောန္တိ။

၂၉၀. ဧဝံ သန္တေပိ –

သုပ္ပဏီတတရာ ဟောန္တိ၊ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ ဣဓ။
ဥပမာ တတ္ထ ဝိညေယျာ၊ ပာသာဒတလသာဋိကာ။

ယထာ ဟိ စတုဘူမိကဿ ပါသာဒဿ ဟေဋ္ဌိမတလေ ဒိဗ္ဗနစ္စဂီတဝါဒိတသုရဘိဂန္ဓမာလာဘောဇနသယနစ္ဆာ ဒနာဒိဝသေန ပဏီတာ ပဉ္စကာမဂုဏာ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ အဿု။ ဒုတိယေ တတော ပဏီတတရာ။ တတိယေ တတော ပဏီတတ ရာ။ စတုတ္ထေ သဗ္ဗပဏီတတရာ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ တာနိ စတ္တာရိပိ ပါသာဒတလာနေဝ, နတ္ထိ နေသံ ပါသာဒတလဘာ ဝေန ဝိသေသော။ ပဉ္စကာမဂုဏသမိဒ္ဓိဝိသေသေန ပန ဟေဋ္ဌိမတော ဟေဋ္ဌိမတော ဥပရိမံ ဥပရိမံ ပဏီတတရံ ဟောတိ။

ယထာ စ ဧကာယ ဣတ္ထိယာ ကန္တိတထူလသဏှသဏှတရသဏှတမသုတ္တာနံ စတုပလတိပလဒွိပလ ဧကပလသာဋိကာ အဿု အာယာမေန စ ဝိတ္ထာရေန စ သမပ္ပမာဏာ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ တာ သာဋိကာ စတသ္သောပိ အာယာမတော စ ဝိတ္ထာရတော စ သမပ္ပမာဏာ, နတ္ထိ တာသံ ပမာဏတော ဝိသေသော။ သုခသမ္ဖဿသုခုမဘာဝမဟဂ္ဃ ဘာဝေဟိ ပန ပုရိမာယ ပုရိမာယ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ ပဏီတတရာ ဟောန္တိ, ဧဝမေဝ ကိဉ္စာပိ စတူသု တေသု ဥပေက္ခာ, စိ တ္တေကဂ္ဂတာတိ ဧတာနိ ဒွေဝဧဝ အင်္ဂါနိ ဟောန္တိ, အထ ခေါ ဘာဝနာဝိသေသေန တေသံ အင်္ဂါနိ ပဏီတပဏီတ တရဘာဝေန သုပ္ပဏီတတရာ ဟောန္တိ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ ဣဓာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၂၉၁. ဧဝံ အနုပုဗ္ဗေန ပဏီတပဏီတာ စေတာ –

အသုစိမ္ဟိ မဏ္ဍပေ လဂ္ဂော၊ ဧကော တန္နိဿိတော ပရော။
အညော ဗဟိ အနိဿာယ၊ တံ တံ နိဿာယ စာပရော။

ဌိတော စတူဟိ ဧတေဟိ၊ ပုရိသေဟိ ယထာက္ကမံ။
သမာနတာယ ဉာတဗ္ဗာ၊ စတသ္သောပိ ဝိဘာဝိနာ။

တတြာယမတ္ထယောဇနာ – အသုစိမ္ဟိ ကိရ ဒေသေ ဧကော မဏ္ဍပေ, အထေကော ပုရိသော အာဂန္တွာ တံ အ သုစိံ ဇိဂုစ္ဆမာနော တံ မဏ္ဍပံ ဟတ္ထေဟိ အာလမ္ဗိတွာ တတ္ထ လဂ္ဂေ လဂ္ဂိတော ဝိယ အဋ္ဌာသိ။ အထာပရော အာဂန္တွာ တံ မဏ္ဍပေ လဂ္ဂံ ပုရိသံ နိဿိတော။ အထညော အာဂန္တွာ စိန္တေသိ "ယော သေ မဏ္ဍပလဂ္ဂေ, ယော စ တန္နိဿိတော, ဥဘောပေတေ ဒုဋ္ဌိတာ။ ဓုဝေ စ နေသံ မဏ္ဍပပပတေ ပတနော, ဟန္ဒာဟံ ဗဟိယေဝ တိဋ္ဌာ မီ"တိ။ သော တန္နိဿိတံ အနိဿာယ ဗဟိယေဝ အဋ္ဌာသိ။ အထာပရော အာဂန္တွာ မဏ္ဍပလဂ္ဂဿ စ တန္နိဿ သိတဿ စ အခေမဘာဝံ စိန္တေတွာ ဗဟိဋ္ဌိတဉ္စ သုဋ္ဌိတောတိ မန္တွာ တံ နိဿာယ အဋ္ဌာသိ။ တတ္ထ အသုစိမ္ ဟိ ဒေသေ မဏ္ဍပေ ဝိယ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, အသုစိဇိဂုစ္ဆာယ မဏ္ဍပလဂ္ဂေ ပုရိသော ဝိယ ရူပနိမိတ္ တဇိဂုစ္ဆာယ အာကာသာရမ္မဏံ အာကာသာနဉ္စာယတနံ, မဏ္ဍပလဂ္ဂံ ပုရိသံ နိဿိတော ဝိယ အာကာသာရမ္မဏံ အာကာသာနဉ္စာယတနံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တံ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ, တေသံ ဒွိန္နမ္ပိ အခေမဘာဝံ စိန္တေတွာ အနိဿာ ယ တံ မဏ္ဍပလဂ္ဂံ ဗဟိဋ္ဌိတော ဝိယ အာကာသာနဉ္စာယတနံ အာရမ္မဏံ အကတွာ တဒဘာဝါရမ္မဏံ အာကိဉ္စညာ ယတနံ, မဏ္ဍပလဂ္ဂဿ တန္နိဿိတဿ စ အခေမတံ စိန္တေတွာ ဗဟိဋ္ဌိတဉ္စ သုဋ္ဌိတောတိ မန္တွာ တံ နိဿ သာယ ဌိတော ဝိယ ဝိညာဏာဘာဝသင်္ခါတေ ဗဟိပဒေသေ ဌိတံ အာကိဉ္စညာယတနံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တံ နေဝသညာနာ သညာယတနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၂၉၂. ဧဝံ ပဝတ္တမာနဉ္စ –

အာရမ္မဏံ ကရောတေဝ၊ အညာဘာဝေန တံ ဣဒံ။
ဒိဋ္ဌေသမိံ ရာဇာနံ၊ ဝုတ္တိံဟေတု ဇနော ယထာ။

ဣဒဉ္စဟိ နေဝသညာနာသညာယတနံ "အာသန္နဝိညာဏဉ္စာယတနပစ္စတ္ထိကာ အယံ သမာပတ္တီ"တိ ဧဝံ ဒိဋ္ဌ ဒေါသမ္ပိ တံ အာကိဉ္စညာယတနံ အညဿ အာရမ္မဏဿ အဘာဝတ အာရမ္မဏံ ကရောတေဝ။ ယထာ ကိံ? ဒိဋ္ဌဒေါ သမိံ ရာဇာနံ ဝုတ္တိံဟေတု ယထာ ဇနော။ ယထာ ဟိ အသံယတံ ဖရုသကာယဝစီမနောသမာစာရံ ကဉ္စိ သဗ္ဗဒိသမ္ပတိံ ရာဇာနံ "ဖရုသသမာစာရော အယ"န္တိ ဧဝံ ဒိဋ္ဌဒေါသမ္ပိ အညတ္ထ ဝုတ္တိံ အလဘမာနော ဇနော ဝုတ္တိံဟေတု နိဿာယ ဝတ္တတိ, ဧဝံ ဒိဋ္ဌဒေါသမ္ပိ တံ အာကိဉ္စညာယတနံ အညံ အာရမ္မဏံ အလဘမာနမိဒံ နေဝသညာနာသညာယတ နံ အာရမ္မဏံ ကရောတေဝ။

၂၉၃. ဧဝံ ကုရုမာနဉ္စ –

အာရုဠှော ဒီဃနိဿေဏိံ၊ ယထာ နိဿေဏိဗာဟုကံ။
ပဗ္ဗတဂ္ဂဉ္စ အာရုဠှော၊ ယထာ ပဗ္ဗတမတ္ထကံ။

ယထာ တ ဂိရိမာရုဠှော၊ အတ္တနောယေဝ ဇဏ္ဏုကံ။
ဩလုဗ္ဘတိ တထေဝေတံ၊ ဈာနမောလုဗ္ဘ ဝတ္တတီတိ။

ဣတိ သာဓုဇနပါမောဇ္ဇတ္ထာယ ကတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ

သမာဓိဘာဝနာဓိကာရေ

အာရုပ္ပနိဒ္ဒေသော နာမ

ဒသမော ပရိစ္ဆေဒေါ။

၁၁. သမာဓိနိဒ္ဒေသော

အာဟာရေပဋိက္ကူလသညာဘာဝနာ

၂၉၄. ဣဒါနိ အာရုပ္ပာနန္တရံ ဧကာ သညာတိ ဧဝံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာယ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညာယ ဘာဝနာနိဒ္ဒေသော အနုပ္ပတ္တော။ တတ္ထ **အာဟရတီ**တိ အာဟာရော။ သော စတုဗ္ဗိဓော ကဗဠီကာရာဟာရော, ဖဿာဟာရော, မနောသဉ္စေတနာဟာရော, ဝိညာဏာဟာရောတိ။

ကော ပနေတ္ထ ကိမာဟရတီတိ? ကဗဠီကာရာဟာရော ဩဇဋ္ဌမကံ ရူပံ အာဟရတိ။ ဖဿာဟာရော တိဿော ဝေဒနာ အာဟရတိ။ မနောသဉ္စေတနာဟာရော တီသု ဘဝေသု ပဋိသန္ဓိံ အာဟရတိ။ ဝိညာဏာဟာရော ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ နာမရူပံ အာဟရတိ။

တေသု ကဗဠီကာရာဟာရေ နိကန္တိဘယံ။ ဖဿာဟာရေ ဥပဂမနဘယံ။ မနောသဉ္စေတနာဟာရေ ဥပပတ္တိဘယံ။ ဝိညာဏာဟာရေ ပဋိသန္ဓိဘယံ။ ဧဝံ သပ္ပဋိဘယေသု စ တေသု ကဗဠီကာရာဟာရော **ပုတ္တမံသူပမေန** (သံ. နိ. ၂.၆၃) ဒီပေတဗ္ဗော။ ဖဿာဟာရော **နိစ္စမ္မဂါဝူပမေန** (သံ. နိ. ၂.၆၃)။ မနောသဉ္စေတနာဟာရော **အင်္ဂါရကာသူပမေန** (သံ. နိ. ၂.၆၃)။ ဝိညာဏာဟာရော **သတ္တိသတူပမေနာ**တိ (သံ. နိ. ၂.၆၃)။ ဣမေသု ပန စတူသု အာဟာရေသု အသိတပီတခာယိတသာယိတပ္ပဘေဒော **ကဗဠီကာရော အာဟာရောဝ** ဣမသ္မိံ အတ္ထေ **အာဟာရော**တိ အဓိပ္ပေတော။ တသ္မိံ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလာကာရဂ္ဂဟဏဝသေန ဥပ္ပန္နာ သညာ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညာ။

တံ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညံ ဘာဝေတုကာမေန ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဥဂ္ဂဟတော ဧကပဒမ္ပိ အဝိရဇ္ဈန္တေန ရဟောဂတေန ပဋိသလ္လီနေန အသိတပီတခာယိတသာယိတပ္ပဘေဒေ ကဗဠီကာရာဟာရေ ဒသဟာကာရေဟိ ပဋိက္ကူလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။ သေယျထိဒံ, ဂမနတော, ပရိယေသနတော, ပရိဘောဂတော, အာသယတော, နိဓာနတော, အပရိပက္ကတော, ပရိပက္ကတော, ဖလတော, နိဿန္ဒတော, သမ္မက္ခနတောတိ။

၂၉၅. တတ္ထ **ဂမနတော**တိ ဧဝံ မဟာနုဘာဝေ နာမ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတေန သကလရတ္တိံ ဗုဒ္ဓဝစနသဇ္ဈာယံ ဝါ သမဏဓမ္မံ ဝါ ကတွာ ကာလဿေဝ ဝုဋ္ဌာယ စေတိယင်္ဂဏဗောဓိယင်္ဂဏဝတ္တံ ကတွာ ဟာနီယံ ပရိဘောဇနီယံ ဥပဋ္ဌပေတွာ ပရိဝေဏံ သမ္မဇ္ဇိတွာ သရီရံ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ အာသနမာရုယှ ဝီသတိံသ ဝါရေ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကရိတွာ ဥဋ္ဌာယ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ နိဇ္ဇနသမ္ဗာဓာနိ ပဝိဝေကသုခါနိ ဆာယူဒကသမ္ပန္နာနိ သုစီနိ သီတလာနိ ရမဏီယဘူမိဘာဂါနိ တပေါဝနာနိ ပဟာယ အရိယံ ဝိဝေကရတိံ အနပေက္ခိတွာ သုသာနာဘိမုခေန သိင်္ဂါလေန ဝိယ အာဟာရတ္ထာယ ဂါမာဘိမုခေန ဂန္တဗ္ဗံ။

ဧဝံ ဂစ္ဆတာ စ မဉ္စမှာ ဝါ ပီဌမှာ ဝါ ဩတရဏတော ပဋ္ဌာယ ပါဒရဇဃရဂေါဠိကဝစ္စာဒိသမ္ပရိကိဏ္ဏံ ပစ္စတ္ထရဏံ အက္ကမိတဗ္ဗံ ဟောတိ။ တတော အပ္ပေကဒါ မူသိကဇတုကဝစ္စာဒီဟိ ဥပဟတတ္တာ အန္တောဂဗ္ဘတော ပဋိက္ကူလတရံ ပမုခံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဟောတိ။ တတော ဥလူကပါရာဝတာဒိဝစ္စသမ္မက္ခိတတ္တာ ဥပရိမတလတော ပဋိက္ကူလတရံ ဟေဋ္ဌိမတလံ။ တတော ကဒါစိ ကဒါစိ ဝါတေရိတေဟိ ပုရာဏတိဏပဏ္ဏေဟိ ဂိလာနသာမဏေရာနံ မုတ္တကရီသခေဠသိင်္ဃာဏိကာဟိ ဝဿကာလေ ဥဒကစိက္ခလ္လာဒီဟိ စ သံကိလိဋ္ဌတ္တာ ဟေဋ္ဌိမတလတော ပဋိက္ကူလတရံ ပရိဝေဏံ။ ပရိဝေဏတော ပဋိက္ကူလတရာ ဝိဟာရရစ္ဆာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ ဟောတိ။

အနုပုဗ္ဗေန ပန ဗောဓိဉ္စ စေတိယဉ္စ ဝန္ဒိတွာ ဝိတက္ကမာဠကေ ဌိတေန မုတ္တရာသိသဒိသံ စေတိယံ မောရပိဉ္ဆကလာပမနောဟရံ ဗောဓိံ ဒေဝဝိမာနသမ္ပတ္တိသဿိရိကံ သေနာသနဉ္စ အနပလောကေတွာ ဧဝရူပံ နာမ ရမဏီယံ ပဒေသံ ပိဋ္ဌိတော ကတွာ အာဟာရဟေတု ဂန္တဗ္ဗံ ဘဝိဿတီတိ ပက္ကမိတွာ ဂါမမဂ္ဂံ ပဋိပန္နေန ခါဏုကဏ္ဋကမဂ္ဂေပိ ဥဒကဝေဂဘိန္နဝိသမမဂ္ဂေပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော ဟောတိ။

တတော ဂဏ္ဍံ ပဋိစ္ဆာဒေန္တေန ဝိယ နိဝါသနံ နိဝါသေတွာ ဝဏစောဠကံ ဗန္ဓန္တေန ဝိယ ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ အဋ္ဌိသင်္ဃာတံ ပဋိစ္ဆာဒေန္တေန ဝိယ စီဝရံ ပါရုပိတွာ ဘေသဇ္ဇကပါလံ နီဟရန္တေန ဝိယ ပတ္တံ နီဟရိတွာ ဂါမဒွါရသမီပံ ပါပုဏန္တေန ဟတ္ထိကုဏပအဿကုဏပဂေါကုဏပမဟိံသကုဏပမနုဿကုဏပအဟိကုဏပကုက္ကုရကုဏပာနိပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ ဘဝန္တိ။ န ကေဝလဉ္စ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ, ဂန္ဓောပိ နေသံ ဃာနံ ပဋိဟနမာနော အဓိဝါသေတဗ္ဗော ဟောတိ။ တတော ဂါမဒွါရေ ဌတွာ စဏ္ဍဟတ္ထိအဿာဒိပရိဿယပရိဝဇ္ဇနတ္ထံ ဂါမရစ္ဆာ ဩလောကေတဗ္ဗာ ဟောန္တိ။

ဣစ္စေတံ ပစ္စတ္ထရဏာဒိအနေကကုဏပပရိယောသာနံ ပဋိက္ကူလံ အာဟာရဟေတု အက္ကမိတဗ္ဗဉ္စ ဒဋ္ဌဗ္ဗဉ္စ ဃာယိတဗ္ဗဉ္စ ဟောတိ။ အဟော ဝတ ဘော ပဋိက္ကူလော အာဟာရောတိ ဧဝံ ဂမနတော ပဋိက္ကူလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

၂၉၆. ကထံ **ပရိယေသနတော**? ဧဝံ ဂမနပဋိက္ကူလံ အဓိဝါသေတွာပိ ဂါမံ ပဝိဋ္ဌေန သင်္ဃာဋိပါရုတေန ကပဏမနုဿေန ဝိယ ကပါလဟတ္ထေန ဃရပဋိပါဋိယာ ဂါမဝီထီသု စရိတဗ္ဗံ ဟောတိ။ ယတ္ထ ဝဿကာလေ အက္ကန္တအက္ကန္တဋ္ဌာနေ ယာဝ ပိဏ္ဍိကမံသာပိ ဥဒကစိက္ခလ္လေ ပါဒာ ပဝိသန္တိ, ဧကေန ဟတ္ထေန ပတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ ဟောတိ, ဧကေန စီဝရံ ဥက္ခိပိတဗ္ဗံ။ ဂိမှကာလေ ဝါတဝေဂေန သမုဋ္ဌိတေဟိ ပံသုတိဏရဇေဟိ ဩကိဏ္ဏသရီရေန စရိတဗ္ဗံ။ တံ တံ ဂေဟဒွါရံ ပတွာ မစ္ဆဓောဝနမံသဓောဝနတဏ္ဍုလဓောဝနခေဠသိင်္ဃာဏိကသုနခသူကရဝစ္စာဒီဟိ သမ္မိဿာနိ ကိမိကုလာကုလာနိ နီလမက္ခိကပရိကိဏ္ဏာနိ ဩဠိဂလ္လာနိ စေဝ စန္ဒနိကဋ္ဌာနာနိ စ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ ဟောန္တိ အက္ကမိတဗ္ဗာနိပိ။ ယတော တာ မက္ခိကာ ဥဋ္ဌဟိတွာ သင်္ဃာဋိယမ္ပိ ပတ္တေပိ သီသေပိ နိလီယန္တိ။

ဃရံ ပဝိဋ္ဌဿာပိ ကေစိ ဒေန္တိ, ကေစိ န ဒေန္တိ။ ဒဒမာနာပိ ဧကစ္စေ ဟိယျော ပက္ကဘတ္တမ္ပိ ပုရာဏခဇ္ဇကမ္ပိ ပူတိကုမ္မာသပူပာဒီနိပိ ဒဒန္တိ။ အဒဒမာနာပိ ဧကစ္စေ “အတိစ္ဆထ, ဘန္တေ”တိ ဝဒန္တိ, ဧကစ္စေ ပန အပဿမာနာ ဝိယ တုဏှီ ဟောန္တိ, ဧကစ္စေ အညေန မုခံ ကရောန္တိ, ဧကစ္စေ “ဂစ္ဆ, ရေ မုဏ္ဍကာ”တိအာဒီဟိ ဖရုသဝါစာဟိ သမုဒါစရန္တိ။ ဧဝံ ကပဏမနုဿေန ဝိယ ဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ နိက္ခမိတဗ္ဗန္တိ။

ဣစ္စေတံ ဂါမပ္ပဝေသနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ နိက္ခမနာ ဥဒကစိက္ခလ္လာဒိပဋိက္ကူလံ အာဟာရဟေတု အက္ကမိတဗ္ဗဉ္စေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗဉ္စ အဓိဝါသေတဗ္ဗဉ္စ ဟောတိ။ အဟော ဝတ ဘော ပဋိက္ကူလော အာဟာရောတိ ဧဝံ ပရိယေသနတော ပဋိက္ကူလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

၂၉၇. ကထံ **ပရိဘောဂတော**? ဧဝံ ပရိယိဋ္ဌာဟာရေန ပန ဗဟိဂါမေ ဖာသုကဋ္ဌာနေ သုခနိသိန္နေန ယာဝ တတ္ထ ဟတ္ထံ န ဩတာရေတိ, တာဝ တထာရူပံ ဂရုဋ္ဌာနိယံ ဘိက္ခုံ ဝါ လဇ္ဇိမနုဿံ ဝါ ဒိသွာ နိမန္တေတုမ္ပိ သက္ကာ ဟောတိ။ ဘုဉ္ဇိတုကာမတာယ ပနေတ္ထ ဟတ္ထေ ဩတာရိတမတ္တေ “ဂဏှထာ”တိ ဝဒန္တေန လဇ္ဇိတဗ္ဗံ ဟောတိ။ ဟတ္ထံ ပန ဩတာရေတွာ မဒ္ဒန္တဿ ပဉ္စင်္ဂုလိအနုသာရေန သေဒော ပဂ္ဃရမာနော သုက္ခထဒ္ဓဘတ္တမ္ပိ တေမေန္တော မုဒုံ ကရောတိ။

အထ တသ္မိံ ပရိမဒ္ဒနမတ္တေနာပိ သမ္ဘိန္နသောဘေ အာလောပံ ကတွာ မုခေ ဌပိတေ ဟေဋ္ဌိမဒန္တာ ဥဒုက္ခလကိစ္စံ သာဓေန္တိ, ဥပရိမာ မုသလကိစ္စံ, ဇိဝှာ ဟတ္ထကိစ္စံ။ တံ တတ္ထ သုနခဒောဏိယံ သုနခပိဏ္ဍမိဝ ဒန္တမုသလေဟိ ကောဋ္ဋေတွာ ဇိဝှာယ သမ္ပရိဝတ္တိယမာနံ ဇိဝှဂ္ဂေ တနုပသန္နခေဠော မက္ခေတိ, ဝေမဇ္ဈတော ပဋ္ဌာယ ဗဟလခေဠော မက္ခေတိ, ဒန္တကဋ္ဌေန အသမ္ပတ္တဋ္ဌာနေ ဒန္တဂူထကော မက္ခေတိ။ သော ဧဝံ ဝိစုဏ္ဏိတမက္ခိတော တင်္ခဏညေဝ အန္တရဟိတဝဏ္ဏဂန္ဓသင်္ခါရဝိသေသော သုနခဒောဏိယံ ဌိတသုနခဝမထု ဝိယ ပရမဇေဂုစ္ဆဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ။ ဧဝရူပောပိ သမာနော စက္ခုဿ အာပါထံ အတီတတ္တာ အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗော ဟောတီတိ ဧဝံ ပရိဘောဂတော ပဋိက္ကူလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

၂၉၈. ကထံ **အာသယတော**? ဧဝံ ပရိဘောဂံ ဥပဂတော စ ပနေသ အန္တော ပဝိသမာနော ယသ္မာ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓါနမ္ပိ ရညောပိ စက္ကဝတ္တိဿ ပိတ္တသေမှပုဗ္ဗလောဟိတာသယေသု စတူသု အညတရော အာသယော ဟောတိယေဝ။ မန္ဒပုညာနံ ပန စတ္တာရော အာသယာ ဟောန္တိ။ တသ္မာ ယဿ ပိတ္တာသယော အဓိကော ဟောတိ, တဿ ဗဟလ

လမဓုကတေလမက္ခိတော ဝိယ ပရမဇေဂုစ္ဆော ဟောတိ။ ယသ္သ သေမှာသယော အဓိကော ဟောတိ, တသ္သ နာဂဗလပဏ္ဏရသမက္ခိတော ဝိယ။ ယသ္သ ပုဗ္ဗာသယော အဓိကော ဟောတိ, တသ္သ ပူတိတက္ကမက္ခိတော ဝိယ။ ယသ္သ လောဟိတာသယော အဓိကော ဟောတိ, တသ္သ ရဇနမက္ခိတော ဝိယ ပရမဇေဂုစ္ဆော ဟောတီတိ ဧဝံ အာသယတော ပဋိက္ကူလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

၂၉၉. ကထံ **နိဓာနတော?** သော ဣမေသု စတူသု အာသယေသု အညတရေန အာသယေန မက္ခိတော အန္တောဥဒရံ ပဝိသိတွာ နေဝ သုဝဏ္ဏဘာဇနေ န မဏိရဇတာဒိဘာဇနေသု နိဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ သစေ ပန ဒသဝသ္သိကေန အဇ္ဈောဟရိယတိ ဒသ ဝသ္သာနိ အဓောတဝစ္စကူပသဒိသေ ဩကာသေ ပတိဋ္ဌဟတိ။ သစေ ဝီသ, တိံသ, စတ္တာလီသ, ပညာသ, သဋ္ဌိ, သတ္တတိ, အသီတိ, နဝုတိဝသ္သိကေန, သစေ ဝသ္သသတိကေန အဇ္ဈောဟရိယတိ။ ဝသ္သသတံ အဓောတဝစ္စကူပသဒိသေ ဩကာသေ ပတိဋ္ဌဟတီတိ ဧဝံ နိဓာနတော ပဋိက္ကူလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

၂၀၀. ကထံ **အပရိပက္ကတော** ? သော ပနာယမာဟာရော ဧဝံ ဩကာသေ နိဓာနမုပဂတော ယာဝ အပရိပက္ကော ဟောတိ, တာဝ တသ္မိံယေဝ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရေ ပရမန္ဓကာရတိမိသေ နာနာကုဏပဂန္ဓဝါသိတပဝနဝိစရိတေ အတိဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆေ ပဒေသေ ယထာ နာမ နိဒာဃေ အကာလမေဃေန အဘိဝုဋ္ဌမှိ စဏ္ဍာလဂါမဒွါရအာဝါဋေ ပတိတာနိ တိဏပဏ္ဏကိလဉ္ဇခဏ္ဍအဟိကုက္ကုရမနုဿကုဏပါဒီနိ သူရိယာတပေန သန္တတ္တာနိ ဖေဏပုပ္ဖုဠကာစိတာနိ တိဋ္ဌန္တိ, ဧဝမေဝ တံဒိဝသမ္ပိ ဟိယျောပိ တတော ပုရိမေ ဒိဝသေပိ အဇ္ဈောဟဋော သဗ္ဗော ဧကတော ဟုတွာ သေမှပဋလပရိယောနဒ္ဓော ကာယဂ္ဂိသန္တာပကုထိတကုထနသဉ္ဇာတဖေဏပုပ္ဖုဠကာစိတော ပရမဇေဂုစ္ဆဘာဝံ ဥပဂန္တွာ တိဋ္ဌတီတိ ဧဝံ အပရိပက္ကတော ပဋိက္ကူလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

၂၀၁. ကထံ **ပရိပက္ကတော** ? သော တတ္ထ ကာယဂ္ဂိနာ ပရိပက္ကော သမာနော န သုဝဏ္ဏရဇတာဒိဓာတုယော ဝိယ သုဝဏ္ဏရဇတာဒိဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ။ ဖေဏပုပ္ဖုဠကေ ပန မုဉ္စန္တော သဏှကရဏိယံ ပိသိတွာ နာဠိကေ ပက္ခိတ္တပဏ္ဍုမတ္တိကာ ဝိယ ကရီသဘာဝံ ဥပဂန္တွာ ပက္ကာသယံ, မုတ္တဘာဝံ ဥပဂန္တွာ မုတ္တဝတ္ထိဉ္စ ပူရေတီတိ ဧဝံ ပရိပက္ကတော ပဋိက္ကူလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

၂၀၂. ကထံ **ဖလတော?** သမ္မာ ပရိပစ္စမာနော စ ပနာယံ ကေသလောမနခဒန္တာဒီနိ နာနာကုဏပါနိ နိပ္ဖာဒေတိ အသမ္မာပရိပစ္စမာနော ဒဒ္ဒုကဏ္ဍုကစ္ဆုကုဋ္ဌကိလာသသောသကာသာတိသာရပ္ပဘုတီနိ ရောဂသတာနိ, ဣဒမဿ ဖလန္တိ ဧဝံ ဖလတော ပဋိက္ကူလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

၂၀၃. ကထံ **နိသ္သန္ဒတော** ? အဇ္ဈောဟရိယမာနော စေသ ဧကေန ဒွါရေန ပဝိသိတွာ နိသ္သန္ဒမာနော အက္ခိမှာ အက္ခိဂူထကော ကဏ္ဏမှာ ကဏ္ဏဂူထကောတိအာဒိနာ ပကာရေန အနေကေဟိ ဒွါရေဟိ နိသ္သန္ဒတိ။ အဇ္ဈောဟရဏသမယေ စေသ မဟာပရိဝါရေနာပိ အဇ္ဈောဟရိယတိ။ နိသ္သန္ဒနသမယေ ပန ဥစ္စာရပသ္သာဝါဒိဘာဝံ ဥပဂတော ဧကကေနေဝ နီဟရိယတိ။ ပဌမဒိဝသေ စ နံ ပရိဘုဉ္ဇန္တော ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌောပိ ဟောတိ ဥဒဂ္ဂုဒဂ္ဂေါ ပီတိသောမနသ္သဇာတော။ ဒုတိယဒိဝသေ နိသ္သန္ဒေန္တော ပိဟိတနာသိကော ဟောတိ ဝိကုဏိတမုခော ဇေဂုစ္ဆီ မင်္ကုဘူတော။ ပဌမဒိဝသေ စ နံ ရတ္တော ဂိဒ္ဓေါ ဂဓိတော မုစ္ဆိတောပိ အဇ္ဈောဟရိတွာ ဒုတိယဒိဝသေ ဧကရတ္တိဝါသေန ဝိရတ္တော အဋ္ဋီယမာနော ဟရာယမာနော ဇိဂုစ္ဆမာနော နီဟရတိ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

“အန္နံ ပါနံ ခါဒနီယံ, ဘောဇနဉ္စ မဟာရဟံ။
ဧကဒွါရေန ပဝိသိတွာ, နဝဒွါရေဟိ သန္ဒတိ။

“အန္နံ ပါနံ ခါဒနီယံ, ဘောဇနဉ္စ မဟာရဟံ။
ဘုဉ္ဇတိ သပရိဝါရော, နိက္ခာမေန္တော နိလီယတိ။

“အန္နံ ပါနံ ခါဒနီယံ, ဘောဇနဉ္စ မဟာရဟံ။
ဘုဉ္ဇတိ အဘိနန္ဒန္တော, နိက္ခာမေန္တော ဇိဂုစ္ဆတိ။

“အန္န ဟနံ ခာဒနီယံ၊ ဘောဇနဉ္စ မဟာရဟံ။
ကေရတ္တိပရိတသာ၊ သဗ္ဗံ ဘဝတိ ပူတိက”န္တိ။

ဇဝံ နိဿန္ဒတော ပဋိက္ကူလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

၁၀၄. ကထံ **သမ္မက္ခနတော** ? ပရိဘောဂကာလေပိ စေသ ဟတ္ထသြင္ဒဇိဝှာတာလူနိ သမ္မက္ခေတိ။ တာနိ တေန သမ္မက္ခိတတ္တာ ပဋိက္ကူလာနိ ဟောန္တိ, ယာနိ ဓောတာနိပိ ဂန္ဓဟရဏတ္ထံ ပုနပ္ပုနံ ဓောဝိတဗ္ဗာနိ ဟောန္တိ။ ပရိဘုတ္တော သမာနော ယထာ နာမ သြဒနေ ပစ္စမာနေ ထုသကဏကုဏ္ဍကာဒီနိ ဥတ္တရိတွာ ဥက္ခလိမုခဝဋ္ဋိပိဓာနိ ယော မက္ခန္တိ, ဇဝမေဝ သကလသရီရာနုဂတေန ကာယဂ္ဂိနာ ဖေဏုဒ္ဒေဟကံ ပစ္စိတွာ ဥတ္တရမာနော ဒန္တေ ဒန္တမလဘာဝေန သမ္မက္ခေတိ။ ဇိဝှာတာလုပ္ပဘုတီနိ ခေဠသေမှာဒိဘာဝေန, အက္ခိကဏ္ဏနာသအဓောမဂ္ဂာဒိကေ အက္ခိဂူထကကဏ္ဏဂူထကသိင္ဃာဏိကာမုတ္တကရီသာဒိဘာဝေန သမ္မက္ခေတိ။ ယေန သမ္မက္ခိတာနိ ဣမာနိ ဒွာရာနိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဓောဝိယမာနာနိပိ နေဝ သုစီနိ, န မနောရမာနိ ဟောန္တိ။ ယေသု ဧကစ္စံ ဓောဝိတွာ ဟတ္ထော ပုန ဥဒကေန ဓောဝိတဗ္ဗော ဟောတိ။ ဧကစ္စံ ဓောဝိတွာ ဒွတ္တိက္ခတ္တုံ ဂောမယေနပိ မတ္တိကာယပိ ဂန္ဓစုဏ္ဏေနပိ ဓောဝတော ဟဋ္ဌိကုလ္လတာ ဝိဂစ္ဆတီတိ ဇဝံ သမ္မက္ခနတော ပဋိက္ကူလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

၁၀၅. တဿေဝံ ဒသဟာကာရေဟိ ပဋိက္ကူလတံ ပစ္စဝေက္ခတော တက္ကာဟတံ ဝိတက္ကာဟတံ ကရောန္တဿ ပဋိက္ကူလာကာရဝသေန ကဗဠီကာရာဟာရော ပာကဋော ဟောတိ။ သော တံ နိမိတ္တံ ပုနပ္ပုနံ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီကရောတိ။ တဿေဝံ ကရောတော နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ။ ကဗဠီကာရာဟာရဿ သဘာဝဓမ္မတာယ ဂမ္ဘီရတ္တာ အပ္ပနံ အပ္ပတ္တေန ဥပစာရသမာဓိနာ စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ ပဋိက္ကူလာကာရဂ္ဂဟဏဝသေန ပနေတ္ထ သညာ ပာကဋာ ဟောတိ။ တသ္မာ ဣမံ ကမ္မဋ္ဌာနံ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညာ ဣစ္စေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

ဣမဉ္စ ပန အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညံ အနုယုတ္တဿ ဘိက္ခုနော ရသတဏှာယ စိတ္တံ ပတိလီယတိ ပတိကုဋတိ ပတိဝဋ္ဋတိ။ သော ကန္တာရနိတ္ထရဏတ္ထိကော ဝိယ ပုတ္တမံသံ ဝိဂတမဒော အာဟာရံ အာဟာရေတိ ယာဝဒေဝ ဒုက္ခဿ နိတ္ထရဏတ္ထာယ။ အထဿ အပ္ပကသိရေနေဝ ကဗဠီကာရာဟာရပရိညာမုခေန ပဉ္စကာမဂုဏိကော ရာဂေ ပရိညံ ဂစ္ဆတိ။ သော ပဉ္စကာမဂုဏပရိညာမုခေန ရူပက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတိ။ အပရိပက္ကာဒိပဋိက္ကူလဘာဝဝသေန စဿ ကာယဂတာသတိဘာဝနာပိ ပာရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ, အသုဘသညာယ အနုလောမပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ။ ဣမံ ပန ပဋိပတ္တိံ နိဿာယ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အမတပရိယောသာနတံ အနဘိသမ္ဘုဏန္တော သုဂတိပရာယနော ဟောတီတိ။

အယံ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညာဘာဝနာယ ဝိတ္ထာရကထာ။

စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဘာဝနာ

၁၀၆. ဣဒါနိ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညာနန္တရံ **ဧကံ ဝဝတ္ထာန**န္တိ ဇဝံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌဿ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဿ ဘာဝနာနိဒ္ဒေသော အနုပ္ပတ္တော။ တတ္ထ **ဝဝတ္ထာန**န္တိ သဘာဝူပလက္ခဏဝသေန သန္နိဋ္ဌာနံ, စတုန္နံ ဓာတူနံ ဝဝတ္ထာနံ **စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ**။ ဓာတုမနသိကာရော, ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ, စတုဓာတုဝဝတ္ထာနန္တိ အတ္ထတော ဧကံ။ တယိဒံ ဒွိဓာ အာဂတံ သင်္ခေပတော စ ဝိတ္ထာရတော စ။ သင်္ခေပတော မဟာသတိပဋ္ဌာနေ အာဂတံ။ ဝိတ္ထာရတော မဟာဟတ္ထိပဒူပမေ ရာဟုလောဝာဒေ ဓာတုဝိဘင်္ဂေ စ။ တဉှိ –

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခော ဂောဃာတကော ဝါ ဂောဃာတကန္တေဝါသီ ဝါ ဂါဝိံ ဝဓိတွာ စတုမဟာပထေ ဗိလသော ဝိဘဇိတွာ နိသိန္နော အဿ, ဇဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣမမေဝ ကာယံ ယထာဌိတံ ယထာပဏိဟိတံ ဓာတုသော ပစ္စဝေက္ခတိ, အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ပထဝီဓာတု အာပောဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတူ”တိ –

ဇဝံ တိက္ခပညဿ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနိကဿ ဝသေန **မဟာသတိပဋ္ဌာနေ** (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၈) သင်္ခေပတော အာဂတံ။

တသ္မတ္ထော – ယထာ ဆေကော ကေဃာတကော တ တသ္သေဝ တ ဘတ္တဝေတနဘတော အန္တေတသိကော ကပိ ဝဓိတ္ဝာ ဝိနိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ စတသ္သော ဒိသာ ဂတာနံ မဟာပထာနံ ဝေမဇ္ဈဋ္ဌာနသင်္ခာတေ စတုမဟာပထေ ကောဋ္ဌာသံ ကတွာ နိသိန္နော အဿ, ဧဝမေဝ ဘိက္ခု စတုန္နံ ဣရိယာပထာနံ ယေန ကေနစိ အာကာရေန ဌိတတ္တာ ယထာဌိတံ။ ယထာဌိတတ္တာဝ ယထာပဏိဟိတံ ကာယံ အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ပထဝီဓာတု။ပေ။ တယောဓာတူတိ ဧဝံ ဓာတုသော ပစ္စဝေက္ခတိ။

ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယထာ ကေဃာတကဿ ကပိ ပောသေန္တဿပိ အာဃာတနံ အာဟရန္တဿပိ အာဟရိတ္ဝာ တတ္ထ ဗန္ဓိတ္ဝာ ဌပေန္တဿပိ ဝဓန္တဿပိ ဝဓိတံ မတံ ပဿန္တဿပိ တာဝဒေဝ ကဝီတိသညာ န အန္တရဓာယတိ, ယာဝ နံ ပဒာလေတွာ ဗိလသော န ဝိဘဇတိ။ ဝိဘဇိတ္ဝာ နိသိန္နဿ ပန ကဝီသညာ အန္တရဓာယတိ, မံသသညာ ပဝတ္တတိ။ နာဿ ဧဝံ ဟောတိ "အဟံ ကပိ ဝိက္ကိဏာမိ, ဣမေ ကပိ ဟရန္တီ"တိ။ အထ ခွဿ "အဟံ မံသံ ဝိက္ကိဏာမိ, ဣမေပိ မံသံ ဟရန္တီ"စ္စေဝ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ဣမဿာပိ ဘိက္ခုနော ပုဗ္ဗေ ဗာလပုထုဇ္ဇနကာလေ ဂိဟိဘူတဿပိ ပဗ္ဗဇိတဿပိ တာဝဒေဝ သတ္တောတိ တ ပောသောတိ တ ပုဂ္ဂလောတိ တ သညာ န အန္တရဓာယတိ, ယာဝ ဣမမေဝ ကာယံ ယထာဌိတံ ယထာပဏိဟိတံ ဃနဝိနိဗ္ဘောဂံ ကတွာ ဓာတုသော န ပစ္စဝေက္ခတိ။ ဓာတုသော ပစ္စဝေက္ခတော ပန သတ္တသညာ အန္တရဓာယတိ, ဓာတုဝသေနေဝ စိတ္တံ သန္တိဋ္ဌတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခော ကေဃာတကော တ။ပေ။ နိသိန္နော အဿ, ဧဝမေဝ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု။ပေ။ တယောဓာတူ"တိ။

၃၀၇. မဟာဟတ္ထိပဒူပမေ (မ. နိ. ၁.၃၀၀ အာဒယော) ပန – "ကတမာ စာဝုသော, အဇ္ဈတ္တိကာ ပထဝီဓာတု? ယံ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ကက္ခဠံ ခရိဂတံ ဥပာဒိန္နံ။ သေယျထိဒံ , ကေသာ လောမာ။ပေ။ ဥဒရိယံ ကရီသံ, ယံ တ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စိ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ကက္ခဠံ ခရိဂတံ ဥပာဒိန္နံ, အယံ ဝုစ္စတိ, အာဝုသော, အဇ္ဈတ္တိကာ ပထဝီဓာတူ"တိ စ,

"ကတမာ စာဝုသော, အဇ္ဈတ္တိကာ အာပောဓာတု? ယံ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ အာပေါ အာပောဂတံ ဥပာဒိန္နံ။ သေယျထိဒံ, ပိတ္တံ။ပေ။ မုတ္တံ, ယံ တ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စိ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ အာပေါ အာပောဂတံ ဥပာဒိန္နံ, အယံ ဝုစ္စတာဝုသော, အဇ္ဈတ္တိကာ အာပောဓာတူ"တိ စ,

"ကတမာ စာဝုသော, အဇ္ဈတ္တိကာ တေဇောဓာတု? ယံ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ တေဇော တေဇောဂတံ ဥပာဒိန္နံ။ သေယျထိဒံ, ယေန စ သန္တပ္ပတိ, ယေန စ ဇီရီယတိ, ယေန စ ပရိဍယှတိ, ယေန စ အသိတပီတခါယိတသာယိတံ သမ္မာ ပရိဏာမံ ဂစ္ဆတိ, ယံ တ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စိ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ တေဇော တေဇောဂတံ ဥပာဒိန္နံ, အယံ ဝုစ္စတာဝုသော, အဇ္ဈတ္တိကာ တေဇောဓာတူ"တိ စ,

"ကတမာ စာဝုသော, အဇ္ဈတ္တိကာ ဝါယောဓာတု? ယံ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ဝါယော ဝါယောဂတံ ဥပာဒိန္နံ။ သေယျထိဒံ, ဥဒ္ဓင်္ဂမာ ဝါတာ, အဓောဂမာ ဝါတာ, ကုစ္ဆိသယာ ဝါတာ, ကောဋ္ဌာသယာ ဝါတာ, အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနော ဝါတာ, အဿာသော ပဿာသော ဣတိ ဝါ, ယံ တ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စိ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ဝါယော ဝါယောဂတံ ဥပာဒိန္နံ, အယံ ဝုစ္စတာဝုသော, အဇ္ဈတ္တိကာ ဝါယောဓာတူ"တိ စ –

ဧဝံ နာတိတိက္ခပညဿ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနိကဿ ဝသေန ဝိတ္ထာရတော အာဂတံ။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ ရာဟုလောဝါဒဓာတုဝိဘင်္ဂေသုပိ။

တတြာယံ အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ, **အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တ**န္တိ ဣဒံ တာဝ ဥဘယမ္ပိ နိယကဿ အဓိဝစနံ။ **နိယကံ** နာမ အတ္တနိ ဇာတံ သသန္တာနပရိယာပန္နန္တိ အတ္ထော။ တယိဒံ ယထာ လောကေ ဣတ္ထီသု ကထာ အဓိတ္ထီတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ အတ္တနိ ပဝတ္တတ္တာ **အဇ္ဈတ္တံ,** အတ္တာနံ ပဋိစ္စ ပဋိစ္စ ပဝတ္တတ္တာ **ပစ္စတ္တ**န္တိပိ ဝုစ္စတိ။ **ကက္ခဠ**န္တိ ထဒ္ဓံ။ **ခရိဂတ**န္တိ ဖရုသံ။ တတ္ထ ပဌမံ လက္ခဏဝစနံ, ဒုတိယံ အာကာရဝစနံ, ကက္ခဠလက္ခဏာ ဟိ ပထဝီဓာတု, သာ ဖရုသာကာရာ ဟောတိ, တသ္မာ ခရိဂတန္တိ ဝုတ္တာ။ **ဥပာဒိန္န**န္တိ ဒဠှံ အာဒိန္နံ, အဟံ မမန္တိ ဧဝံ ဒဠှံ အာဒိန္နံ, ဂဟိတံ ပရာမဋ္ဌန္တိ အတ္ထော။ **သေယျထိဒ**န္တိ နိပါတော။ တဿ တံ ကတမန္တိ စေတိ အတ္ထော။ တတော တံ ဒဿ

သေန္တော "ကေသာ လောမာ"တိအာဒိမာဟ။ ဧတ္ထ စ **မတ္ထလုင်္ဂံ ပက္ခိပိတွာ** ဝီသတိယာ အာကာရေဟိ ပထဝီဓာတု နိဒ္ဒိဋ္ဌာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စီတိ အဝသေသေသု တီသု ကောဋ္ဌာသေသု ပထဝီဓာတု သင်္ဂဟိတာ။

ဝိဿန္ဒနဘာဝေန တံ တံ ဌာနံ အပ္ပောတီတိ **အာပေါ**။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဒိဝသေန နာနာဝိဓေသု အာပေသု ဂတန္တိ **အာပေါဂတံ**။ ကိံ တံ? အာပေါဓာတုယာ အာဗန္ဓနလက္ခဏံ။

တေဇနဝသေန **တေဇော,** ဝုတ္တနယေနေဝ တေဇေသု ဂတန္တိ **တေဇောဂတံ**။ ကိံ တံ? ဥဏှတ္တလက္ခဏံ။ **ယေန စာ**တိ ယေန တေဇောဓာတုဂတေန ကုပိတေန အယံ ကာယော သန္တပ္ပတိ, ဧကာဟိကဇရာဒိဘာဝေန ဥသုမဇာတော ဟောတိ။ **ယေန စ ဇီရီယတီ**တိ ယေန အယံ ကာယော ဇီရတိ, ဣန္ဒြိယဝေကလ္လတံ ဗလပရိက္ခယံ ဝလိပလိတာဒိဘာဝဉ္စ ပါပုဏာတိ။ **ယေန စ ပရိဍယှတီ**တိ ယေန ကုပိတေန အယံ ကာယော ဍယှတိ။ သော စ ပုဂ္ဂလော "ဍယှာမိ ဍယှာမီ"တိ ကန္ဒန္တော သတဓောတသပ္ပိဂေါသီတစန္ဒနာဒိလေပဉ္စေဝ တာလဝဏ္ဋဝါတဉ္စ ပစ္စာသီသတိ။ **ယေန စ အသိတပီတခါယိတသာယိတံ သမ္မာ ပရိဏာမံ ဂစ္ဆတီ**တိ ယေနေတံ အသိတံ ဝါ ဩဒနာဒိ ပီတံ ဝါ ပါနကာဒိ ခါယိတံ ဝါ ပိဋ္ဌခဇ္ဇကာဒိ သာယိတံ ဝါ အမ္ဗပက္ကမဓုဖာဏိတာဒိ သမ္မာ ပရိပါကံ ဂစ္ဆတိ, ရသာဒိဘာဝေန ဝိဝေကံ ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ ပုရိမာ တယော တေဇောဓာတုသမုဋ္ဌာနာ။ ပစ္ဆိမော ကမ္မသမုဋ္ဌာနောဝ။

ဝါယနဝသေန **ဝါယော,** ဝုတ္တနယေနေဝ ဝါယေသု ဂတန္တိ **ဝါယောဂတံ**။ ကိံ တံ? ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏံ။ **ဥဒ္ဓင်္ဂမာ ဝါတာ**တိ ဥဂ္ဂါရဟိက္ကာဒိပဝတ္တကာ ဥဒ္ဓံ အာရောဟဏဝါတာ။ **အဓောဂမာ ဝါတာ**တိ ဥစ္စာရပဿာဝါဒိနီဟရဏကာ အဓော ဩရောဟဏဝါတာ။ **ကုစ္ဆိသယာ ဝါတာ**တိ အန္တာနံ ဗဟိဝါတာ။ **ကောဋ္ဌာသယာ ဝါတာ**တိ အန္တာနံ အန္တောဝါတာ။ **အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနော ဝါတာ**တိ ဓမနိဇာလာနုသာရေန သကလသရီရေ အင်္ဂမင်္ဂါနိ အနုသဋာ သမိဉ္ဇနပသာရဏာဒိနိဗ္ဗတ္တကာ ဝါတာ။ **အဿာသော**တိ အန္တောပဝိသနနာသိကဝါတော။ **ပဿာသော**တိ ဗဟိနိက္ခမနနာသိကဝါတော။ ဧတ္ထ စ ပုရိမာ ပဉ္စ စတုသမုဋ္ဌာနာ။ အဿာသပဿာသာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာဝ။ သဗ္ဗတ္ထ **ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စီ**တိ ဣမိနာ ပဒေန အဝသေသကောဋ္ဌာသေသု အာပေါဓာတုအာဒယော သင်္ဂဟိတာ။

ဣတိ ဝီသတိယာ အာကာရေဟိ ပထဝီဓာတု, ဒွါဒသဟိ အာပေါဓာတု, စတူဟိ တေဇောဓာတု, ဆဟိ ဝါယောဓာတူတိ ဒွါစတ္တာလီသာယ အာကာရေဟိ စတဿော ဓာတုယော ဝိတ္ထာရိတာ ဟောန္တီတိ အယံ တာဝေတ္ထ ပါဠိဝဏ္ဏနာ။

၃၀၈. ဘာဝနာနယေ ပနေတ္ထ တိက္ခပညဿ ဘိက္ခုနော ကေသာ ပထဝီဓာတု, လောမာ ပထဝီဓာတူတိ ဧဝံ ဝိတ္ထာရတော ဓာတုပရိဂ္ဂဟော ပပဉ္စတော ဥပဋ္ဌာတိ။ ယံ ထဒ္ဓလက္ခဏံ, အယံ ပထဝီဓာတု။ ယံ အာဗန္ဓနလက္ခဏံ, အယံ အာပေါဓာတု။ ယံ ပရိပါစနလက္ခဏံ, အယံ တေဇောဓာတု။ ယံ ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏံ, အယံ ဝါယောဓာတူတိ ဧဝံ မနသိကရောတော ပနဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပါကဋံ ဟောတိ။ နာတိတိက္ခပညဿ ပန ဧဝံ မနသိကရောတော အန္ဓကာရံ အဝိဘူတံ ဟောတိ။ ပုရိမနယေန ဝိတ္ထာရတော မနသိကရောန္တဿ ပါကဋံ ဟောတိ။

ကထံ ? ယထာ ဒွီသု ဘိက္ခူသု ဗဟုပေယျာလံ တန္တိံ သဇ္ဈာယန္တေသု တိက္ခပညော ဘိက္ခု သကိံ ဝါ ဒွိက္ခတ္တုံ ဝါ ပေယျာလမုခံ ဝိတ္ထာရေတွာ တတော ပရံ ဥဘတောကောဋိဝသေနေဝ သဇ္ဈာယံ ကရောန္တော ဂစ္ဆတိ။ တတြ နာတိတိက္ခပညော ဧဝံ ဝတ္တာ ဟောတိ "ကိံ သဇ္ဈာယော နာမေသ ဩဋ္ဌပရိယာဟတမတ္တံ ကာတုံ န ဒေတိ, ဧဝံ သဇ္ဈာယေ ကရိယမာနေ ကဒါ တန္တိ ပဂုဏာ ဘဝိဿတီ"တိ။ သော အာဂတာဂတံ ပေယျာလမုခံ ဝိတ္ထာရေတွာဝ သဇ္ဈာယံ ကရောတိ။ တမေနံ ဣတရော ဧဝမာဟ – "ကိံ သဇ္ဈာယော နာမေသ ပရိယောသာနံ ဂန္တုံ န ဒေတိ, ဧဝံ သဇ္ဈာယေ ကရိယမာနေ ကဒါ တန္တိ ပရိယောသာနံ ဂမိဿတီ"တိ။ ဧဝမေဝ တိက္ခပညဿ ကေသာဒိဝသေန ဝိတ္ထာရတော ဓာတုပရိဂ္ဂဟော ပပဉ္စတော ဥပဋ္ဌာတိ။ ယံ ထဒ္ဓလက္ခဏံ, အယံ ပထဝီဓာတူတိအာဒိနာ နယေန သင်္ခေပတော မနသိကရောတော ကမ္မဋ္ဌာနံ ပါကဋံ ဟောတိ။ ဣတရဿ တထာ မနသိကရောတော အန္ဓကာရံ အဝိဘူတံ ဟောတိ။ ကေသာဒိဝသေန ဝိတ္ထာရတော မနသိကရောန္တဿ ပါကဋံ ဟောတိ။

တသ္မာ ဣမံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဘာဝေတုကာမေန တိက္ခပညေန တာဝ ရဟောဂတေန ပဋိသလ္လီနေန သကလမ္ပိ အတ္တနော ရူပကာယံ အာဝဇ္ဇေတွာ ယော ဣမသ္မိံ ကာယေ ထဒ္ဓဘာဝေါ ဝါ ခရဘာဝေါ ဝါ, အယံ ပထဝီဓာတု။ ယော အာဗန္ဓ

ဓနဘာဝေ ဝါ ဒြဝဘာဝေ ဝါ, အယံ အာပောဓာတု။ ယော ပရိပါစနဘာဝေ ဝါ ဥဏှဘာဝေ ဝါ, အယံ တေဇောဓာတု။ ယော ဝိတ္ထမ္ဘနဘာဝေ ဝါ သမုဒီရဏဘာဝေ ဝါ, အယံ ဝါယောဓာတူတိ ဧဝံ သံခိတ္တေန ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေတွာ ပုနပ္ပုနံ ပထဝီဓာတု အာပောဓာတူတိ ဓာတုမတ္တတော နိဿတ္တတော နိဇ္ဇီဝတော အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ မနသိကာတဗ္ဗံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ တဿေဝံ ဝါယမမာနဿ နစိရေနေဝ ဓာတုပ္ပဘေဒါဝဘာသနပညာပရိဂ္ဂဟိတော သဘာဝဓမ္မာရမ္မဏတ္တာ အပ္ပနံ အပ္ပတ္တော ဥပစာရမတ္တော သမာဓိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

အထ ဝါ ပန ယေ ဣမေ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ နိဿတ္တဘာဝဒဿနတ္ထံ ဓမ္မသေနာပတိနာ “အဋ္ဌိဉ္စ ပဋိစ္စ နှာရုဉ္စ ပဋိစ္စ မံသဉ္စ ပဋိစ္စ စမ္မဉ္စ ပဋိစ္စ အာကာသော ပရိဝါရိတော ရူပန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၃၀၆) စတ္တာရော ကောဋ္ဌာသာ ဝုတ္တာ။ တေသု တံ တံ အန္တရာနုသာရိနာ ဉာဏဟတ္ထေန ဝိနိဗ္ဘုဇိတွာ ဝိနိဗ္ဘုဇိတွာ ယော ဧတေသု ထဒ္ဓဘာဝေ ဝါ ခရဘာဝေ ဝါ, အယံ ပထဝီဓာတူတိ ပုရိမနယေနေဝ ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေတွာ ပုနပ္ပုနံ ပထဝီဓာတု အာပောဓာတူတိ ဓာတုမတ္တတော နိဿတ္တတော နိဇ္ဇီဝတော အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ မနသိကာတဗ္ဗံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ တဿေဝံ ဝါယမမာနဿ နစိရေနေဝ ဓာတုပ္ပဘေဒါဝဘာသနပညာပရိဂ္ဂဟိတော သဘာဝဓမ္မာရမ္မဏတ္တာ အပ္ပနံ အပ္ပတ္တော ဥပစာရမတ္တော သမာဓိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အယံ သင်္ခေပတော အာဂတေ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနေ ဘာဝနာနယော။

၃၀၉. ဝိတ္ထာရတော အာဂတေ ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဘာဝေတုကာမေန ဟိ နာတိတိက္ခပညေန ယောဂိနာ အာစရိယသန္တိကေ ဒွါစတ္တာလီသာယ အာကာရေဟိ ဝိတ္ထာရတော ဓာတုယော ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဝုတ္တပ္ပကာရေ သေနာသနေ ဝိဟရန္တေန ကတသဗ္ဗကိစ္စေန ရဟောဂတေန ပဋိသလ္လီနေန သသမ္ဘာရသင်္ခေပတော, သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိတော, သလက္ခဏသင်္ခေပတော, သလက္ခဏဝိဘတ္တိတောတိ ဧဝံ စတူဟာကာရေဟိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဘာဝေတဗ္ဗံ။

တတ္ထ ကထံ **သသမ္ဘာရသင်္ခေပတော ဘာဝေတိ** ? ဣဓ ဘိက္ခု ဝီသတိယာ ကောဋ္ဌာသေသု ထဒ္ဓာကာရံ ပထဝီဓာတူတိ ဝဝတ္ထပေတိ။ ဒွါဒသသု ကောဋ္ဌာသေသု ယူသဂတံ ဥဒကသင်္ခါတံ အာဗန္ဓနာကာရံ အာပောဓာတူတိ ဝဝတ္ထပေတိ။ စတူသု ကောဋ္ဌာသေသု ပရိပါစနကံ တေဇံ တေဇောဓာတူတိ ဝဝတ္ထပေတိ ။ ဆသု ကောဋ္ဌာသေသု ဝိတ္ထမ္ဘနာကာရံ ဝါယောဓာတူတိ ဝဝတ္ထပေတိ။ တဿေဝံ ဝဝတ္ထာပယတောယေဝ ဓာတုယော ပါကဋာ ဟောန္တိ။ တာ ပုနပ္ပုနံ အာဝဇ္ဇတော မနသိကရောတော ဝုတ္တနယေနေဝ ဥပစာရသမာဓိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၃၁၀. ယဿ ပန ဧဝံ ဘာဝယတော ကမ္မဋ္ဌာနံ န ဣဇ္ဈတိ, တေန **သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိတော** ဘာဝေတဗ္ဗံ။ ကထံ? တေန ဟိ ဘိက္ခုနာ ယံ တံ ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသေ သတ္တဓာ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ ဒသဓာ မနသိကာရကောသလ္လဉ္စ ဝုတ္တံ။ ဒွတ္တိံသာကာရေ တာဝ တံ သဗ္ဗံ အပရိဟာပေတွာ တစပဉ္စကာဒီနံ အနုလောမပဋိလောမတော ဝစသာ သဇ္ဈာယံ အာဒိံ ကတွာ သဗ္ဗံ တတ္ထ ဝုတ္တဝိဓာနံ ကာတဗ္ဗံ။ အယမေဝ ဟိ ဝိသေသော, တတ္ထ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဒိသောကာသပရိစ္ဆေဒဝသေန ကေသာဒယော မနသိကရိတွာပိ ပဋိကူလဝသေန စိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗံ, ဣဓ ဓာတုဝသေန။ တသ္မာ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန ပဉ္စဓာ ပဉ္စဓာ ကေသာဒယော မနသိကရိတွာ အဝသာနေ ဧဝံ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။

၃၁၁. ဣမေ **ကေသာ** နာမ သီသကဋာဟပလိဝေဌနစမ္မေ ဇာတာ။ တတ္ထ ယထာ ဝမ္မိကမတ္ထကေ ဇာတေသု ကုဏ္ဌတိဏေသု န ဝမ္မိကမတ္ထကော ဇာနာတိ မယိ ကုဏ္ဌတိဏာနိ ဇာတာနီတိ, နပိ ကုဏ္ဌတိဏာနိ ဇာနန္တိ မယံ ဝမ္မိကမတ္ထကေ ဇာတာနီတိ, ဧဝမေဝ န သီသကဋာဟပလိဝေဌနစမ္မံ ဇာနာတိ မယိ ကေသာ ဇာတာတိ, နပိ ကေသာ ဇာနန္တိ မယံ သီသကဋာဟဝေဌနစမ္မေ ဇာတာတိ, အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ ကေသာ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၃၁၂. **လောမာ** သရီရဝေဌနစမ္မေ ဇာတာ။ တတ္ထ ယထာ သုညဂါမဋ္ဌာနေ ဇာတေသု ဒဗ္ဗတိဏကေသု န သုညဂါမဋ္ဌာနံ ဇာနာတိ မယိ ဒဗ္ဗတိဏကာနိ ဇာတာနီတိ, နပိ ဒဗ္ဗတိဏကာနိ ဇာနန္တိ မယံ သုညဂါမဋ္ဌာနေ ဇာတာနီတိ, ဧဝမေဝ န သရီရဝေဌနစမ္မံ ဇာနာတိ မယိ လောမာ ဇာတာတိ။ နပိ လောမာ ဇာနန္တိ မယံ သရီရဝေဌနစမ္မေ ဇာတာတိ။ အညမညံ

အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ လောမာ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ဟဒ္ဒိယေကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၃၁၃. **နခာ** အင်္ဂုလီနံ အဂ္ဂေသု ဇာတာ။ တတ္ထ ယထာ ကုမာရကေသု ဒဏ္ဍကေဟိ မဓုကဋ္ဌိကေ ဝိဇ္ဈိတွာ ကီဋ္ဌန္တေသု န ဒဏ္ဍကာ ဇာနန္တိ အမှေဟိ မဓုကဋ္ဌိကာ ဌပိတာတိ, နပိ မဓုကဋ္ဌိကာ ဇာနန္တိ မယံ ဒဏ္ဍကေသု ဌပိတာတိ, ဧဝမေဝ န အင်္ဂုလိယော ဇာနန္တိ အမှာကံ အဂ္ဂေသု နခာ ဇာတာတိ။ နပိ နခာ ဇာနန္တိ မယံ အင်္ဂုလီနံ အဂ္ဂေသု ဇာတာတိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ နခာ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ဟဒ္ဒိယေကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၃၁၄. **ဒန္တာ** ဟနုကဋ္ဌိကေသု ဇာတာ။ တတ္ထ ယထာ ဝမုကီဟိ ပာသာဏဥဒုက္ခလကေသု ကေနစိဒေဝ သိလေသဇာတေန ဗန္ဓိတွာ ဌပိတထမ္ဘေသု န ဥဒုက္ခလာ ဇာနန္တိ အမှေသု ထမ္ဘာ ဌိတာတိ။ နပိ ထမ္ဘာ ဇာနန္တိ မယံ ဥဒုက္ခလေသု ဌိတာတိ, ဧဝမေဝ န ဟနုကဋ္ဌီနိ ဇာနန္တိ အမှေသု ဒန္တာ ဇာတာတိ။ နပိ ဒန္တာ ဇာနန္တိ မယံ ဟနုကဋ္ဌီသု ဇာတာတိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ ဒန္တာ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ဟဒ္ဒိယေကကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၃၁၅. **တစော** သကလသရီရံ ပရိယောနန္ဓိတွာ ဌိတော။ တတ္ထ ယထာ အလ္လဂေါစမ္မပရိယောနဒ္ဓာယ မဟာဝီဏာယ န မဟာဝီဏာ ဇာနာတိ အဟံ အလ္လဂေါစမ္မေန ပရိယောနဒ္ဓါတိ။ နပိ အလ္လဂေါစမ္မံ ဇာနာတိ မယာ မဟာဝီဏာ ပရိယောနဒ္ဓါတိ, ဧဝမေဝ န သရီရံ ဇာနာတိ အဟံ တစေန ပရိယောနဒ္ဓန္တိ။ နပိ တစော ဇာနာတိ မယာ သရီရံ ပရိယောနဒ္ဓန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ တစော နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ဟဒ္ဒိယေကကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၃၁၆. **မံသံ** အဋ္ဌိသင်္ဃာဋံ အနုလိမ္ပိတွာ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ မဟာမတ္တိကလိတ္တာယ ဘိတ္တိယာ န ဘိတ္တိ ဇာနာတိ အဟံ မဟာမတ္တိကာယ လိတ္တာတိ။ နပိ မဟာမတ္တိကာ ဇာနာတိ မယာ ဘိတ္တိ လိတ္တာတိ, ဧဝမေဝ န အဋ္ဌိသင်္ဃာဋော ဇာနာတိ အဟံ နဝပေသိသတပ္ပဘေဒေန မံသေန လိတ္တောတိ။ နပိ မံသံ ဇာနာတိ မယာ အဋ္ဌိသင်္ဃာဋော လိတ္တောတိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ မံသံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ဟဒ္ဒိယေကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၃၁၇. **နှာရု** သရီရဗ္ဘန္တရေ အဋ္ဌီနိ အာဗန္ဓမာနာ ဌိတာ။ တတ္ထ ယထာ ဝလ္လီဟိ ဝိနဒ္ဓေသု ကုဋ္ဋဒါရုသု န ကုဋ္ဋဒါရူနိ ဇာနန္တိ မယံ ဝလ္လီဟိ ဝိနဒ္ဓါနီတိ။ နပိ ဝလ္လိယော ဇာနန္တိ အမှေဟိ ကုဋ္ဋဒါရူနိ ဝိနဒ္ဓါနီတိ, ဧဝမေဝ န အဋ္ဌီနိ ဇာနန္တိ မယံ နှာရူဟိ အာဗဒ္ဓါနီတိ။ နပိ နှာရူ ဇာနန္တိ အမှေဟိ အဋ္ဌီနိ အာဗဒ္ဓါနီတိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ နှာရု နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ဟဒ္ဒိယေကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၃၁၈. **အဋ္ဌီသု** ပဏှိကဋ္ဌိ ဂေါပ္ဖကဋ္ဌိံ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတံ။ ဂေါပ္ဖကဋ္ဌိ ဇင်္ဃဋ္ဌိံ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတံ။ ဇင်္ဃဋ္ဌိ ဦရုဋ္ဌိံ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတံ။ ဦရုဋ္ဌိ ကဋိဋ္ဌိံ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတံ။ ကဋိဋ္ဌိ ပိဋ္ဌိကဏ္ဋကံ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတံ, ပိဋ္ဌိကဏ္ဋကော ဂီဝဋ္ဌိံ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတော။ ဂီဝဋ္ဌိ သီသဋ္ဌိံ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတံ။ သီသဋ္ဌိ ဂီဝဋ္ဌိကေ ပတိဋ္ဌိတံ။ ဂီဝဋ္ဌိ ပိဋ္ဌိကဏ္ဋကေ ပတိဋ္ဌိတံ။ ပိဋ္ဌိကဏ္ဋကော ကဋိဋ္ဌိမှိ ပတိဋ္ဌိတော။ ကဋိဋ္ဌိ ဦရုဋ္ဌိကေ ပတိဋ္ဌိတံ။ ဦရုဋ္ဌိ ဇင်္ဃဋ္ဌိကေ ပတိဋ္ဌိတံ။ ဇင်္ဃဋ္ဌိ ဂေါပ္ဖကဋ္ဌိကေ ပတိဋ္ဌိတံ။ ဂေါပ္ဖကဋ္ဌိ ပဏှိကဋ္ဌိကေ ပတိဋ္ဌိတံ။

တတ္ထ ယထာ ဣဋ္ဌကဒါရုဂေါမယာဒိသဉ္စယေသု ဟေဋ္ဌိမာ ဟေဋ္ဌိမာ ဇာနန္တိ မယံ ဥပရိမေ ဥပရိမေ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတာတိ။ နပိ ဥပရိမာ ဥပရိမာ ဇာနန္တိ မယံ ဟေဋ္ဌိမေသု ဟေဋ္ဌိမေသု ပတိဋ္ဌိတာတိ, ဧဝမေဝ န ပဏှိကဋ္ဌိ ဇာနာတိ အဟံ ဂေါပ္ဖကဋ္ဌိံ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတန္တိ။ န ဂေါပ္ဖကဋ္ဌိ ဇာနာတိ အဟံ ဇင်္ဃဋ္ဌိံ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတန္တိ။ န ဇင်္ဃဋ္ဌိ ဇာနာတိ အဟံ ဦရုဋ္ဌိံ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတန္တိ။ န ဦရုဋ္ဌိ ဇာနာတိ အဟံ ကဋိဋ္ဌိံ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတန္တိ။ န ကဋိဋ္ဌိ ဇာနာတိ အဟံ ပိဋ္ဌိကဏ္ဋကံ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတန္တိ။ န ပိဋ္ဌိကဏ္ဋကော ဇာနာတိ အဟံ ဂီဝဋ္ဌိံ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတန္တိ။ န ဂီဝဋ္ဌိ ဇာနာတိ အဟံ သီသဋ္ဌိံ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတန္တိ။ န သီသဋ္ဌိ ဇာနာတိ အဟံ ဂီဝဋ္ဌိမှိ ပတိဋ္ဌိတန္တိ။ န ဂီဝဋ္ဌိ ဇာနာတိ

အဟံ ပိဋ္ဌိကဏ္ဍကေ ပတိဋ္ဌိတန္တိ။ န ပိဋ္ဌိကဏ္ဍကော ဇာနာတိ အဟံ ကဋိဋ္ဌိမှိ ပတိဋ္ဌိတောတိ။ န ကဋိဋ္ဌိ ဇာနာတိ
အဟံ ဦရုဋ္ဌိမှိ ပတိဋ္ဌိတန္တိ။ န ဦရုဋ္ဌိ ဇာနာတိ အဟံ ဇင်္ဃဋ္ဌိမှိ ပတိဋ္ဌိတန္တိ။ န ဇင်္ဃဋ္ဌိ ဇာနာတိ အဟံ ဂေါပ္ဖ
ကဋ္ဌိမှိ ပတိဋ္ဌိတန္တိ။ န ဂေါပ္ဖကဋ္ဌိ ဇာနာတိ အဟံ ပဏှိကဋ္ဌိမှိ ပတိဋ္ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေ
က္ခဏရဟိတာ ဟေတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ အဋ္ဌိ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပာဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာက
တော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၃၁၉. အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ တေသံ တေသံ အဋ္ဌီနံ အဗ္ဘန္တရေ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ ဝေဠုပဗ္ဗာဒီနံ အန္တော ပက္ခိတ္တဆိ
န္နဝေတ္တဂ္ဂါဒီသု န ဝေဠုပဗ္ဗာဒီနိ ဇာနန္တိ အမှေသု ဝေတ္တဂ္ဂါဒီနိ ပက္ခိတ္တာနီတိ။ နပိ ဝေတ္တဂ္ဂါဒီနိ ဇာနန္တိ
မယံ ဝေဠုပဗ္ဗာဒီသု ဌိတာနီတိ, ဧဝမေဝ န အဋ္ဌီနိ ဇာနန္တိ အမှာကံ အန္တော မိဉ္ဇံ ဌိတန္တိ။ နာပိ မိဉ္ဇံ ဇာနာတိ အဟံ
အဋ္ဌီနံ အန္တော ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဟေတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ နာမ ဣမသ္မိံ
သရီရေ ပာဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၃၂၀. ဝက္ကံ ဂလဝါဋကတော နိက္ခန္တေန ဧကမူလေန ထောကံ ဂန္တွာ ဒွိဓာ ဘိန္နေန ထူလနှာရုနာ ဝိနိဗဒ္ဓံ
ဟုတွာ ဟဒယမံသံ ပရိက္ခိပိတွာ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ ဝဏ္ဋုပနိဗဒ္ဓေ အမ္ဗဖလဒွယေ န ဝဏ္ဋံ ဇာနာတိ မယာ အမ္ဗ
ဖလဒွယံ ဥပနိဗဒ္ဓန္တိ။ နပိ အမ္ဗဖလဒွယံ ဇာနာတိ အဟံ ဝဏ္ဋေန ဥပနိဗဒ္ဓန္တိ, ဧဝမေဝ န ထူလနှာရု ဇာနာတိ
မယာ ဝက္ကံ ဥပနိဗဒ္ဓန္တိ။ နပိ ဝက္ကံ ဇာနာတိ အဟံ ထူလနှာရုနာ ဥပနိဗဒ္ဓန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏ
ရဟိတာ ဟေတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ ဝက္ကံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပာဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော
သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၃၂၁. ဟဒယံ သရီရဗ္ဘန္တရေ ဥရဋ္ဌိပဉ္ဇရမဇ္ဈံ နိဿာယ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ ဇိဏ္ဏသန္ဒမာနိကပဉ္ဇရံ နိဿ
ာယ ဌပိတာယ မံသပေသိယာ န သန္ဒမာနိကပဉ္ဇရဗ္ဘန္တရံ ဇာနာတိ မံ နိဿာယ မံသပေသိ ဌိတာတိ။ နပိ မံသပေသိ
ဇာနာတိ အဟံ ဇိဏ္ဏသန္ဒမာနိကပဉ္ဇရံ နိဿာယ ဌိတာတိ, ဧဝမေဝ န ဥရဋ္ဌိပဉ္ဇရဗ္ဘန္တရံ ဇာနာတိ မံ နိဿာယ ဟ
ဒယံ ဌိတန္တိ။ နပိ ဟဒယံ ဇာနာတိ အဟံ ဥရဋ္ဌိပဉ္ဇရံ နိဿာယ ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ
ဟေတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ ဟဒယံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပာဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော
နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၃၂၂. ယကနံ အန္တောသရီရေ ဒွိန္နံ ထနာနမဗ္ဘန္တရေ ဒက္ခိဏပဿံ နိဿာယ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ ဥက္ခလိ
ကပါလပဿမှိ လဂ္ဂေ ယမကမံသပိဏ္ဍေ န ဥက္ခလိကပါလပဿံ ဇာနာတိ မယိ ယမကမံသပိဏ္ဍော လဂ္ဂောတိ။
နပိ ယမကမံသပိဏ္ဍော ဇာနာတိ အဟံ ဥက္ခလိကပါလပဿေ လဂ္ဂောတိ, ဧဝမေဝ န ထနာနမဗ္ဘန္တရေ ဒက္ခိဏပဿ
ံ ဇာနာတိ မံ နိဿာယ ယကနံ ဌိတန္တိ။ နပိ ယကနံ ဇာနာတိ အဟံ ထနာနမဗ္ဘန္တရေ ဒက္ခိဏပဿံ နိဿာယ ဌိတန္
တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဟေတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ ယကနံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပာဋိယေက္ကော ကော
ဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၃၂၃. ကိလောမကံ ပဋိစ္ဆန္နကိလောမကံ ဟဒယဉ္စ ဝက္ကဉ္စ ပရိဝါရေတွာ ဌိတံ။ အပ္ပဋိစ္ဆန္နကိလောမကံ
သကလသရီရေ စမ္မဿ ဟေဋ္ဌတော မံသံ ပရိယောနန္ဓိတွာ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ ပိလောတိကပလိဝေဌိတေ မံသေ န
မံသံ ဇာနာတိ အဟံ ပိလောတိကာယ ပလိဝေဌိတန္တိ။ နပိ ပိလောတိကာ ဇာနာတိ မယာ မံသံ ပလိဝေဌိတန္တိ, ဧဝမေဝ န ဝ
က္ကဟဒယာနိ သကလသရီရေ စ မံသံ ဇာနာတိ အဟံ ကိလောမကေန ပဋိစ္ဆန္နန္တိ။ နပိ ကိလောမကံ ဇာနာတိ မယာ ဝက္
ကဟဒယာနိ သကလသရီရေ စ မံသံ ပဋိစ္ဆန္နန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဟေတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ ကိ
လောမကံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပာဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော
ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၃၂၄. ပိဟကံ ဟဒယဿ ဝါမပဿေ ဥဒရပဋလဿ မတ္ထကပဿံ နိဿာယ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ ကောဋ္ဌ
မတ္ထကပဿံ နိဿာယ ဌိတာယ ဂောမယပိဏ္ဍိယာ န ကောဋ္ဌမတ္ထကပဿံ ဇာနာတိ ဂောမယပိဏ္ဍိ မံ နိဿာယ
ဌိတာတိ။ နပိ ဂောမယပိဏ္ဍိ ဇာနာတိ အဟံ ကောဋ္ဌမတ္ထကပဿံ နိဿာယ ဌိတာတိ, ဧဝမေဝ န ဥဒရပဋလဿ မတ္

ထကပဿံ ဇာနာတိ ပိဟကံ မံ နိဿာယ ဌိတန္တိ။ နပိ ပိဟကံ ဇာနာတိ အဟံ ဥဒရပဋလဿ မတ္ထကပဿံ နိဿာယ ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ ပိဟကံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၂၂၅. ပပ္ဖာသံ သရီရဗ္ဘန္တရေ ဒွိန္နံ ထနာနမန္တရေ ဟဒယဉ္စ ယကနဉ္စ ဥပရိ ဆာဒေတွာ ဩလမ္ဗန္တံ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ ဇိဏ္ဏကောဋ္ဌဗ္ဘန္တရေ လမ္ဗမာနေ သကုဏကုလာဝကေ န ဇိဏ္ဏကောဋ္ဌဗ္ဘန္တရံ ဇာနာတိ မယိ သကုဏကုလာဝကော လမ္ဗမာနော ဌိတောတိ။ နပိ သကုဏကုလာဝကော ဇာနာတိ အဟံ ဇိဏ္ဏကောဋ္ဌဗ္ဘန္တရေ လမ္ဗမာနော ဌိတောတိ, ဧဝမေဝ န တံ သရီရဗ္ဘန္တရံ ဇာနာတိ မယိ ပပ္ဖာသံ လမ္ဗမာနံ ဌိတန္တိ။ နပိ ပပ္ဖာသံ ဇာနာတိ အဟံ ဧဝရူပေ သရီရဗ္ဘန္တရေ လမ္ဗမာနံ ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ ပပ္ဖာသံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၂၂၆. အန္တံ ဂလဝါဋကကရီသမဂ္ဂပရိယန္တေ သရီရဗ္ဘန္တရေ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ လောဟိတဒေါဏိကာယ ဩဘုဇိတွာ ဌပိတေ ဆိန္နသီသဓမ္မနိကကဠေဝရေ န လောဟိတဒေါဏိ ဇာနာတိ မယိ ဓမ္မနိကကဠေဝရံ ဌိတန္တိ။ နပိ ဓမ္မနိကကဠေဝရံ ဇာနာတိ အဟံ လောဟိတဒေါဏိယာ ဌိတန္တိ, ဧဝမေဝ န သရီရဗ္ဘန္တရံ ဇာနာတိ မယိ အန္တံ ဌိတန္တိ။ နပိ အန္တံ ဇာနာတိ အဟံ သရီရဗ္ဘန္တရေ ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ အန္တံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၂၂၇. အန္တဂုဏံ အန္တန္တရေ ကေဝီသတိအန္တဘောဂေ ဗန္ဓိတွာ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ ပါဒပုဉ္ဆနရဇ္ဇုမဏ္ဍလကံ သိဗ္ဗေတွာ ဌိတေသု ရဇ္ဇုကေသု န ပါဒပုဉ္ဆနရဇ္ဇုမဏ္ဍလကံ ဇာနာတိ ရဇ္ဇုကာ မံ သိဗ္ဗိတွာ ဌိတာတိ။ နပိ ရဇ္ဇုကာ ဇာနန္တိ မယံ ပါဒပုဉ္ဆနရဇ္ဇုမဏ္ဍလကံ သိဗ္ဗိတွာ ဌိတာတိ, ဧဝမေဝ န အန္တံ ဇာနာတိ အန္တဂုဏံ မံ အာဗန္ဓိတွာ ဌိတန္တိ။ နပိ အန္တဂုဏံ ဇာနာတိ အဟံ အန္တံ အာဗန္ဓိတွာ ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ အန္တဂုဏံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၂၂၈. ဥဒရိယံ ဥဒရေ ဌိတံ အသိတပီတခာယိတသာယိတံ။ တတ္ထ ယထာ သုဝါနဒေါဏိယံ ဌိတေ သုဝါနဝမထုမှိ န သုဝါနဒေါဏိ ဇာနာတိ မယိ သုဝါနဝမထု ဌိတောတိ။ နပိ သုဝါနဝမထု ဇာနာတိ အဟံ သုဝါနဒေါဏိယံ ဌိတောတိ, ဧဝမေဝ န ဥဒရံ ဇာနာတိ မယိ ဥဒရိယံ ဌိတန္တိ ။ နပိ ဥဒရိယံ ဇာနာတိ အဟံ ဥဒရေ ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ ဥဒရိယံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၂၂၉. ကရီသံ ပက္ကာသယသင်္ခါတေ အဋ္ဌင်္ဂုလဝေဠုပဗ္ဗသဒိသေ အန္တပရိယောသာနေ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ ဝေဠုပဗ္ဗေ ဩမဒ္ဒိတွာ ပက္ခိတ္တာယ သဏှပဏ္ဍုမတ္တိကာယ န ဝေဠုပဗ္ဗံ ဇာနာတိ မယိ ပဏ္ဍုမတ္တိကာ ဌိတာတိ။ နပိ ပဏ္ဍုမတ္တိကာ ဇာနာတိ အဟံ ဝေဠုပဗ္ဗေ ဌိတာတိ, ဧဝမေဝ န ပက္ကာသယော ဇာနာတိ မယိ ကရီသံ ဌိတန္တိ။ နပိ ကရီသံ ဇာနာတိ အဟံ ပက္ကာသယေ ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ ကရီသံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၂၃၀. မတ္ထလုင်္ဂံ သီသကဋာဟဗ္ဘန္တရေ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ ပုရာဏလာဗုကဋာဟေ ပက္ခိတ္တာယ ပိဋ္ဌပိဏ္ဍိယာ န လာဗုကဋာဟံ ဇာနာတိ မယိ ပိဋ္ဌပိဏ္ဍိ ဌိတာတိ။ နပိ ပိဋ္ဌပိဏ္ဍိ ဇာနာတိ အဟံ လာဗုကဋာဟေ ဌိတာတိ, ဧဝမေဝ န သီသကဋာဟဗ္ဘန္တရံ ဇာနာတိ မယိ မတ္ထလုင်္ဂံ ဌိတန္တိ။ နပိ မတ္ထလုင်္ဂံ ဇာနာတိ အဟံ သီသကဋာဟဗ္ဘန္တရေ ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ မတ္ထလုင်္ဂံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ထဒ္ဓော ပထဝီဓာတူတိ။

၃၃၁. ပိတ္တေသု အဗဒ္ဓပိတ္တံ ဇီဝိတိန္ဒြိယပဋိဗဒ္ဓံ သကလသရီရံ ဗျာပေတွာ ဌိတံ။ ဗဒ္ဓပိတ္တံ ပိတ္တကောသကေ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ ပူဝံ ဗျာပေတွာ ဌိတေ တေလေ န ပူဝံ ဇာနာတိ တေလံ မံ ဗျာပေတွာ ဌိတန္တိ။ နပိ တေလံ ဇာနာတိ အဟံ ပူဝံ ဗျာပေတွာ ဌိတန္တိ, ဧဝမေဝ န သရီရံ ဇာနာတိ အဗဒ္ဓပိတ္တံ မံ ဗျာပေတွာ ဌိတန္တိ။ နပိ အဗဒ္ဓပိတ္တံ ဇာနာတိ အဟံ သရီရံ ဗျာပေတွာ ဌိတန္တိ။ ယထာ ဝဿောဒကေန ပုဏ္ဏေ ကောသာတကီကောသကေ န ကောသာတကီကောသကော ဇာနာတိ မယိ ဝဿောဒကံ ဌိတန္တိ။ နပိ ဝဿောဒကံ ဇာနာတိ အဟံ ကောသာတကီကောသကေ ဌိတန္တိ, ဧဝမေဝ န ပိတ္တကောသကော ဇာနာတိ မယိ ဗဒ္ဓပိတ္တံ ဌိတန္တိ။ နပိ ဗဒ္ဓပိတ္တံ ဇာနာတိ အဟံ ပိတ္တကောသကေ ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ ။ ဣတိ ပိတ္တံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ယူသဘူတော အာဗန္ဓနာကာရော အာပေါဓာတူတိ။

၃၃၂. သေမှံ ကေပတ္ထပူရပ္ပမာဏံ ဥဒရပဋလေ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ ဥပရိ သဉ္ဇာတဖေဏပဋလာယ စန္ဒနိကာယ န စန္ဒနိကာ ဇာနာတိ မယိ ဖေဏပဋလံ ဌိတန္တိ။ နပိ ဖေဏပဋလံ ဇာနာတိ အဟံ စန္ဒနိကာယ ဌိတန္တိ, ဧဝမေဝ န ဥဒရပဋလံ ဇာနာတိ မယိ သေမှံ ဌိတန္တိ။ နပိ သေမှံ ဇာနာတိ အဟံ ဥဒရပဋလေ ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ သေမှံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ယူသဘူတော အာဗန္ဓနာကာရော အာပေါဓာတူတိ။

၃၃၃. ပုဗ္ဗော အနိဗဒ္ဓောကာသော ယတ္ထ ယတ္ထေဝ ခါဏုကဏ္ဋကပ္ပဟရဏအဂ္ဂိဇာလာဒီဟိ အဘိဟတေ သရီရပ္ပဒေသေ လောဟိတံ သဏ္ဌဟိတွာ ပစ္စတိ, ဂဏ္ဍပီဠကာဒယော ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တတ္ထ တတ္ထ တိဋ္ဌတိ။ တတ္ထ ယထာ ဖရသုပ္ပဟာရာဒိဝသေန ပဂ္ဃရိတနိယျာသေ ရုက္ခေ န ရုက္ခဿ ပဟာရာဒိပ္ပဒေသာ ဇာနန္တိ အမှေသု နိယျာသော ဌိတောတိ, နပိ နိယျာသော ဇာနာတိ အဟံ ရုက္ခဿ ပဟာရာဒိပ္ပဒေသေသု ဌိတောတိ, ဧဝမေဝ န သရီရဿ ခါဏုကဏ္ဋကာဒီဟိ အဘိဟတပ္ပဒေသာ ဇာနန္တိ အမှေသု ပုဗ္ဗော ဌိတောတိ။ နပိ ပုဗ္ဗော ဇာနာတိ အဟံ တေသု ပဒေသေသု ဌိတောတိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ ပုဗ္ဗော နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ယူသဘူတော အာဗန္ဓနာကာရော အာပေါဓာတူတိ။

၃၃၄. လောဟိတေသု သံသရဏလောဟိတံ ပိတ္တံ ဝိယ သကလသရီရံ ဗျာပေတွာ ဌိတံ။ သန္နိစိတလောဟိတံ ယကနဋ္ဌာနဿ ဟေဋ္ဌာဘာဂံ ပူရေတွာ ကေပတ္ထပူရမတ္တံ ဝက္ကဟဒယယကနပပ္ဖာသာနိ တေမေန္တံ ဌိတံ။ တတ္ထ သံသရဏလောဟိတေ အဗဒ္ဓပိတ္တသဒိသောဝ ဝိနိစ္ဆယော။ ဣတရံ ပန ယထာ ဇဇ္ဇရကပါလေ ဩဝဋ္ဌေ ဥဒကေ ဟေဋ္ဌာ လေဍ္ဍုခဏ္ဍာဒီနိ တေမယမာနေ န လေဍ္ဍုခဏ္ဍာဒီနိ ဇာနန္တိ မယံ ဥဒကေန တေမိယမာနာတိ။ နပိ ဥဒကံ ဇာနာတိ အဟံ လေဍ္ဍုခဏ္ဍာဒီနိ တေမေမီတိ, ဧဝမေဝ န ယကနဿ ဟေဋ္ဌာဘာဂဋ္ဌာနံ ဝက္ကာဒီနိ ဝါ ဇာနန္တိ မယိ လောဟိတံ ဌိတံ အမှေ ဝါ တေမယမာနံ ဌိတန္တိ။ နပိ လောဟိတံ ဇာနာတိ အဟံ ယကနဿ ဟေဋ္ဌာဘာဂံ ပူရေတွာ ဝက္ကာဒီနိ တေမယမာနံ ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ လောဟိတံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ယူသဘူတော အာဗန္ဓနာကာရော အာပေါဓာတူတိ။

၃၃၅. သေဒော အဂ္ဂိသန္တာပါဒိကာလေသု ကေသလောမကူပဝိဝရာနိ ပူရေတွာ တိဋ္ဌတိ စေဝ ပဂ္ဃရတိ စ။ တတ္ထ ယထာ ဥဒကာ အဗ္ဗုဠ္ဟမတ္တေသု ဘိသမုဠာလကုမုဒနာဠကလာပေသု န ဘိသာဒိကလာပဝိဝရာနိ ဇာနန္တိ အမှေဟိ ဥဒကံ ပဂ္ဃရတီတိ။ နပိ ဘိသာဒိကလာပဝိဝရေဟိ ပဂ္ဃရန္တံ ဥဒကံ ဇာနာတိ အဟံ ဘိသာဒိကလာပဝိဝရေဟိ ပဂ္ဃရာမီတိ, ဧဝမေဝ န ကေသလောမကူပဝိဝရာနိ ဇာနန္တိ အမှေဟိ သေဒော ပဂ္ဃရတီတိ။ နပိ သေဒော ဇာနာတိ အဟံ ကေသလောမကူပဝိဝရေဟိ ပဂ္ဃရာမီတိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ သေဒော နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ယူသဘူတော အာဗန္ဓနာကာရော အာပေါဓာတူတိ။

၃၃၆. မေဓော ထူလဿ သကလသရီရံ ဖရိတွာ ကိသဿ ဇင်္ဃမံသာဒီနိ နိဿာယ ဌိတော ပတ္ထိန္နသိနေဟော။ တတ္ထ ယထာ ဟလိဒ္ဒိပိလောတိကပဋိစ္ဆန္နေ မံသပုဉ္ဇေ န မံသပုဉ္ဇော ဇာနာတိ မံ နိဿာယ ဟလိဒ္ဒိပိလောတိကာ ဌိတာတိ။ နပိ ဟလိဒ္ဒိပိလောတိကာ ဇာနာတိ အဟံ မံသပုဉ္ဇံ နိဿာယ ဌိတာတိ, ဧဝမေဝ န သကလသရီရေ ဇင်္ဃာဒီသု တ မံသံ ဇာနာတိ မံ နိဿာယ မေဓော ဌိတောတိ။ နပိ မေဓော ဇာနာတိ အဟံ သကလသရီရေ ဇင်္ဃာဒီသု တ မံသံ နိဿာယ ဌိတောတိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ မေဓော နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ပတ္ထိန္နယူသော အာဗန္ဓနာကာရော အာပေါဓာတူတိ။

၃၃၇. အဿု ယဒာ သဉ္ဇာယတိ တဒာ အက္ခိကူပကေ ပူရေတွာ တိဋ္ဌတိ တ ပဂ္ဃရတိ တ။ တတ္ထ ယထာ ဥဒကပုဏ္ဏေသု တရုဏတာလဋ္ဌိကူပကေသု န တရုဏတာလဋ္ဌိကူပကာ ဇာနန္တိ အမှေသု ဥဒကံ ဌိတန္တိ။ နပိ တရုဏတာလဋ္ဌိကူပကေသု ဥဒကံ ဇာနာတိ အဟံ တရုဏတာလဋ္ဌိကူပကေသု ဌိတန္တိ, ဧဝမေဝ န အက္ခိကူပကာ ဇာနန္တိ အမှေသု အဿု ဌိတန္တိ။ နပိ အဿု ဇာနာတိ အဟံ အက္ခိကူပကေသု ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ အဿု နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ယူသဘူတော အာဗန္ဓနာကာရော အာပေါဓာတူတိ။

၃၃၈. ဝသာ အဂ္ဂိသန္တာပါဒိကာလေ ဟတ္ထတလဟတ္ထပိဋ္ဌိပါဒတလပါဒပိဋ္ဌိနာသာပုဋနလာဋအံသကူဋေသု ဌိတဝိလီနသ္နေဟော။ တတ္ထ ယထာ ပက္ခိတ္တတေလေ အာစာမေ န အာစာမော ဇာနာတိ မံ တေလံ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဌိတန္တိ။ နပိ တေလံ ဇာနာတိ အဟံ အာစာမံ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဌိတန္တိ, ဧဝမေဝ န ဟတ္ထတလာဒိပ္ပဒေသော ဇာနာတိ မံ ဝသာ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဌိတာတိ။ နပိ ဝသာ ဇာနာတိ အဟံ ဟတ္ထတလာဒိပ္ပဒေသံ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဌိတာတိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ ဝသာ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ယူသဘူတော အာဗန္ဓနာကာရော အာပေါဓာတူတိ။

၃၃၉. ခေဠော တထာရူပေ ခေဠုပ္ပတ္တိပစ္စယေ သတိ ဥဘောဟိ ကပောလပဿေဟိ ဩရောဟိတွာ ဇိဝှာတလေ တိဋ္ဌတိ။ တတ္ထ ယထာ အဗ္ဗောစ္ဆိန္နဥဒကနိဿန္ဒေ နဒီတီရကူပကေ န ကူပတလံ ဇာနာတိ မယိ ဥဒကံ သန္တိဋ္ဌတီတိ။ နပိ ဥဒကံ ဇာနာတိ အဟံ ကူပတလေ သန္တိဋ္ဌာမီတိ, ဧဝမေဝ န ဇိဝှာတလံ ဇာနာတိ မယိ ဥဘောဟိ ကပောလပဿေဟိ ဩရောဟိတွာ ခေဠော ဌိတောတိ။ နပိ ခေဠော ဇာနာတိ အဟံ ဥဘောဟိ ကပောလပဿေဟိ ဩရောဟိတွာ ဇိဝှာတလေ ဌိတောတိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ ခေဠော နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ယူသဘူတော အာဗန္ဓနာကာရော အာပေါဓာတူတိ။

၃၄၀. သိင်္ဃာဏိကာ ယဒာ သဉ္ဇာယတိ, တဒာ နာသာပုဋေ ပူရေတွာ တိဋ္ဌတိ တ ပဂ္ဃရတိ တ။ တတ္ထ ယထာ ပူတိဒဓိဘရိတာယ သိပ္ပိကာယ န သိပ္ပိကာ ဇာနာတိ မယိ ပူတိဒဓိ ဌိတန္တိ။ နပိ ပူတိဒဓိ ဇာနာတိ အဟံ သိပ္ပိကာယ ဌိတန္တိ, ဧဝမေဝ န နာသာပုဋာ ဇာနန္တိ အမှေသု သိင်္ဃာဏိကာ ဌိတာတိ။ နပိ သိင်္ဃာဏိကာ ဇာနာတိ အဟံ နာသာပုဋေသု ဌိတာတိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ သိင်္ဃာဏိကာ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ယူသဘူတော အာဗန္ဓနာကာရော အာပေါဓာတူတိ။

၃၄၁. လသိကာ အဋ္ဌိကသန္ဓီနံ အဗ္ဘဉ္ဇနကိစ္စံ သာဓယမာနာ အသီတိသတသန္ဓီသု ဌိတာ။ တတ္ထ ယထာ တေလဗ္ဘဉ္ဇိတေ အက္ခေ န အက္ခော ဇာနာတိ မံ တေလံ အဗ္ဘဉ္ဇိတွာ ဌိတန္တိ။ နပိ တေလံ ဇာနာတိ အဟံ အက္ခံ အဗ္ဘဉ္ဇိတွာ ဌိတန္တိ, ဧဝမေဝ န အသီတိသတသန္ဓယော ဇာနန္တိ လသိကာ အမှေ အဗ္ဘဉ္ဇိတွာ ဌိတာတိ။ နပိ လသိကာ ဇာနာတိ အဟံ အသီတိသတသန္ဓယော အဗ္ဘဉ္ဇိတွာ ဌိတာတိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ လသိကာ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ယူသဘူတော အာဗန္ဓနာကာရော အာပေါဓာတူတိ။

၃၄၂. မုတ္တံ ဝတ္ထိဿ အဗ္ဘန္တရေ ဌိတံ။ တတ္ထ ယထာ စန္ဒနိကာယ ပက္ခိတ္တေ အမုခေ ရဝဏဃဋေ န ရဝဏဃဋော ဇာနာတိ မယိ စန္ဒနိကာရသော ဌိတောတိ။ နပိ စန္ဒနိကာရသော ဇာနာတိ အဟံ ရဝဏဃဋေ ဌိတောတိ, ဧဝမေဝ န ဝတ္ထိ ဇာနာတိ မယိ မုတ္တံ ဌိတန္တိ။ နပိ မုတ္တံ ဇာနာတိ အဟံ ဝတ္ထိမှိ ဌိတန္တိ။ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ဣတိ မုတ္တံ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ယူသဘူတော အာဗန္ဓနာကာရော အာပောဓာတူတိ။

၃၄၃. ဧဝံ ကေသာဒီသု မနသိကာရံ ပဝတ္တေတွာ တေဇေ ယေန သန္တပ္ပတိ, အယံ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ပရိပါစနာကာရော တေဇောဓာတူတိ, ယေန ဇီရီယတိ, ယေန ပရိဍယှတိ, ယေန အသိတပီတခါယိတသာယိတံ သမ္မာ ပရိဏာမံ ဂစ္ဆတိ, အယံ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ပရိပါစနာကာရော တေဇောဓာတူတိ ဧဝံ တေဇောကောဋ္ဌာသေသု မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။

၃၄၄. တတော ဥဒ္ဓင်္ဂမေ ဝါတေ ဥဒ္ဓင်္ဂမဝသေန ပရိဂ္ဂဟေတွာ အဓောဂမေ အဓောဂမဝသေန, ကုစ္ဆိသယေ ကုစ္ဆိသယဝသေန, ကောဋ္ဌာသယေ ကောဋ္ဌာသယဝသေန, အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိမှိ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိဝသေန, အဿာသပဿာသေ အဿာသပဿာသဝသေန ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဥဒ္ဓင်္ဂမာ ဝါတာ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ဝိတ္ထမ္ဘနာကာရော ဝါယောဓာတူတိ, အဓောဂမာ ဝါတာ နာမ, ကုစ္ဆိသယာ ဝါတာ နာမ, ကောဋ္ဌာသယာ ဝါတာ နာမ, အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနော ဝါတာ နာမ, အဿာသပဿာသာ ဝါတာ နာမ ဣမသ္မိံ သရီရေ ပါဋိယေက္ကော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော အဗျာကတော သုညော နိဿတ္တော ဝိတ္ထမ္ဘနာကာရော ဝါယောဓာတူတိ ဧဝံ ဝါယောကောဋ္ဌာသေသု မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ တဿေဝံ ပဝတ္တမနသိကာရဿ ဓာတုယော ပါကဋာ ဟောန္တိ။ တာ ပုနပ္ပုနံ အာဝဇ္ဇတော မနသိကရောတော ဝုတ္တနယေနေဝ ဥပစာရသမာဓိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၃၄၅. ယဿ ပန ဧဝံ ဘာဝယတော ကမ္မဋ္ဌာနံ န ဣဇ္ဈတိ, တေန သလက္ခဏသင်္ခေပတော ဘာဝေတဗ္ဗံ။ ကထံ? ဝီသတိယာ ကောဋ္ဌာသေသု ထဒ္ဓလက္ခဏံ ပထဝီဓာတူတိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ တတ္ထေဝ အာဗန္ဓနလက္ခဏံ အာပောဓာတူတိ။ ပရိပါစနလက္ခဏံ တေဇောဓာတူတိ။ ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏံ ဝါယောဓာတူတိ။

ဒွါဒသသု ကောဋ္ဌာသေသု အာဗန္ဓနလက္ခဏံ အာပောဓာတူတိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ တတ္ထေဝ ပရိပါစနလက္ခဏံ တေဇောဓာတူတိ။ ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏံ ဝါယောဓာတူတိ။ ထဒ္ဓလက္ခဏံ ပထဝီဓာတူတိ။

စတူသု ကောဋ္ဌာသေသု ပရိပါစနလက္ခဏံ တေဇောဓာတူတိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ တေန အဝိနိဘုတ္တံ ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏံ ဝါယောဓာတူတိ။ ထဒ္ဓလက္ခဏံ ပထဝီဓာတူတိ။ အာဗန္ဓနလက္ခဏံ အာပောဓာတူတိ။

ဆသု ကောဋ္ဌာသေသု ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏံ ဝါယောဓာတူတိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ တတ္ထေဝ ထဒ္ဓလက္ခဏံ ပထဝီဓာတူတိ။ အာဗန္ဓနလက္ခဏံ အာပောဓာတူတိ။ ပရိပါစနလက္ခဏံ တေဇောဓာတူတိ။ တဿေဝံ ဝဝတ္ထာပယတော ဓာတုယော ပါကဋာ ဟောန္တိ။ တာ ပုနပ္ပုနံ အာဝဇ္ဇတော မနသိကရောတော ဝုတ္တနယေနေဝ ဥပစာရသမာဓိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၃၄၆. ယဿ ပန ဧဝမ္ပိ ဘာဝယတော ကမ္မဋ္ဌာနံ န ဣဇ္ဈတိ, တေန သလက္ခဏဝိဘတ္တိတော ဘာဝေတဗ္ဗံ။ ကထံ? ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ကေသာဒယော ပရိဂ္ဂဟေတွာ ကေသမှိ ထဒ္ဓလက္ခဏံ ပထဝီဓာတူတိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ တတ္ထေဝ အာဗန္ဓနလက္ခဏံ အာပောဓာတူတိ။ ပရိပါစနလက္ခဏံ တေဇောဓာတူတိ။ ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏံ ဝါယောဓာတူတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗကောဋ္ဌာသေသု ဧကေကသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ စတဿော စတဿော ဓာတုယော ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗာ။ တဿေဝံ ဝဝတ္ထာပယတော ဓာတုယော ပါကဋာ ဟောန္တိ။ တာ ပုနပ္ပုနံ အာဝဇ္ဇတော မနသိကရောတော ဝုတ္တနယေနေဝ ဥပစာရသမာဓိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

အပိစ ခေါ ပန ဝစနတ္ထတော, ကလာပတော, စုဏ္ဏတော, လက္ခဏာဒိတော, သမုဋ္ဌာနတော, နာနတ္တေကတ္တတော, ဝိနိဗ္ဘောဂါဝိနိဗ္ဘောဂတော, သဘာဂဝိသဘာဂတော, အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဝိသေသတော, သင်္ဂဟတော, ပစ္စယတော, အသမန္နာဟာရတော, ပစ္စယဝိဘာဂတောတိ ဣမေဟိပိ အာကာရေဟိ ဓာတုယော မနသိကာတဗ္ဗာ။

၃၄၇. တတ္ထ **ဝစနတ္ထတော** မနသိကရောန္တေန ပတ္ထဋတ္တာ ပထဝီ။ အပ္ပေါတိ အာပိယတိ အပ္ပါယတီတိ ဝါ အာပေါ။ တေဇတီတိ တေဇော။ ဝါယတီတိ ဝါယော။ အဝိသေသေန ပန သလက္ခဏဓာရဏတော ဒုက္ခာဒါနတော ဒုက္ခာဓာနတော စ ဓာတူတိ။ ဧဝံ ဝိသေသသာမညဝသေန ဝစနတ္ထတော မနသိကာတဗ္ဗာ။

၃၄၈. ကလာပတောတိ ယာ အယံ ကေသာ လောမာတိအာဒိနာ နယေန ဝီသတိယာ အာကာရေဟိ ပထဝီဓာတု, ပိတ္တံ သေမှန္တိ စ အာဒိနာ နယေန ဒွါဒသဟာကာရေဟိ အာပေါဓာတု နိဒ္ဒိဋ္ဌာ, တတ္ထ ယသ္မာ –

ဝဏ္ဏော ဂန္ဓော ရသော ဩဇာ, စတဿော စာပိ ဓာတုယော။
အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ, ဟောတိ ကေသာတိ သမ္မုတိ။
တေသံယေဝ ဝိနိဗ္ဘောဂါ, နတ္ထိ ကေသာတိ သမ္မုတိ။

တသ္မာ ကေသာပိ အဋ္ဌဓမ္မကလာပမတ္တမေဝ။ တထာ လောမာဒယောတိ။ ယော ပနေတ္ထ ကမ္မသမုဋ္ဌာနော ကောဋ္ဌာသော, သော ဇီဝိတိန္ဒြိယေန စ ဘာဝေန စ သဒ္ဓိံ ဒသဓမ္မကလာပောပိ ဟောတိ။ ဥဿဒဝသေန ပန ပထဝီဓာတု အာပေါဓာတူတိ သင်္ချံ ဂတော။ ဧဝံ ကလာပတော မနသိကာတဗ္ဗာ။

၃၄၉. စုဏ္ဏတော တိ ဣမသ္မိံ ဟိ သရီရေ မဇ္ဈိမေန ပမာဏေန ပရိဂ္ဂယှမာနာ ပရမာဏုဘေဒသဉ္စုဏ္ဏာ သုခုမရဇဘူတာ **ပထဝီဓာတု** ဒောဏမတ္တာ သိယာ။ သာ တတော ဥပဍ္ဎပ္ပမာဏာယ အာပေါဓာတုယာ သင်္ဂဟိတာ, တေဇောဓာတုယာ အနုပါလိတာ ဝါယောဓာတုယာ ဝိတ္ထမ္ဘိတာ န ဝိကိရိယတိ န ဝိဒ္ဓံသိယတိ, အဝိကိရိယမာနာ အဝိဒ္ဓံသိယမာနာ အနေကဝိဓံ ဣတ္ထိပုရိသလိင်္ဂါဒိဘာဝဝိကပ္ပံ ဥပဂစ္ဆတိ, အဏုထူလဒီဃရဿထိရကထိနာဒိဘာဝဉ္စ ပကာသေတိ။

ယူသဂတာ အာဗန္ဓနာကာရဘူတာ ပနေတ္ထ **အာပေါဓာတု** ပထဝီပတိဋ္ဌိတာ တေဇာနုပါလိတာ ဝါယောဝိတ္ထမ္ဘိတာ န ပဂ္ဃရတိ န ပရိဿဝတိ, အပဂ္ဃရမာနာ အပရိဿဝမာနာ ပီဏိတပီဏိတဘာဝံ ဒဿေတိ။

အသိတပီတာဒိပါစကာ စေတ္ထ ဥသုမာကာရဘူတာ ဥဏှတ္တလက္ခဏာ **တေဇောဓာတု** ပထဝီပတိဋ္ဌိတာ အာပေါသင်္ဂဟိတာ ဝါယောဝိတ္ထမ္ဘိတာ ဣမံ ကာယံ ပရိပါစေတိ, ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိဉ္စဿ အာဝဟတိ။ တာယ စ ပန ပရိပါစိတော အယံ ကာယော န ပူတိဘာဝံ ဒဿေတိ။

အင်္ဂမင်္ဂါနုသဋာ စေတ္ထ သမုဒီရဏဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏာ **ဝါယောဓာတု** ပထဝီပတိဋ္ဌိတာ အာပေါသင်္ဂဟိတာ တေဇာနုပါလိတာ ဣမံ ကာယံ ဝိတ္ထမ္ဘေတိ။ တာယ စ ပန ဝိတ္ထမ္ဘိတော အယံ ကာယော န ပရိပတတိ, ဥဇုကံ သဏ္ဌာတိ။ အပရာယ ဝါယောဓာတုယာ သမဗ္ဘာဟတော ဂမနဋ္ဌာနနိသဇ္ဇာသယနဣရိယာပထေသု ဝိညတ္တိံ ဒဿေတိ, သမိဉ္ဇေတိ, သမ္ပသာရေတိ, ဟတ္ထပါဒံ လာဠေတိ။ ဧဝမေတံ ဣတ္ထိပုရိသာဒိဘာဝေန ဗာလဇနဝဉ္စနံ မာယာရူပသဒိသံ ဓာတုယန္တံ ပဝတ္တတီတိ ဧဝံ စုဏ္ဏတော မနသိကာတဗ္ဗာ။

၃၅၀. လက္ခဏာဒိတောတိ ပထဝီဓာတု ကိံ လက္ခဏာ, ကိံ ရသာ, ကိံ ပစ္စုပဋ္ဌာနာတိ ဧဝံ စတဿောပိ ဓာတုယော အာဝဇ္ဇေတွာ **ပထဝီဓာတု** ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာ, ပတိဋ္ဌာနရသာ, သမ္ပဋိစ္ဆနပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ **အာပေါဓာတု** ပဂ္ဃရဏလက္ခဏာ, ဗြူဟနရသာ, သင်္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ **တေဇောဓာတု** ဥဏှတ္တလက္ခဏာ, ပရိပါစနရသာ, မဒ္ဒဝါနုပ္ပဒါနပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ **ဝါယောဓာတု** ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏာ, သမုဒီရဏရသာ။ အဘိနီဟာရပစ္စုပဋ္ဌာနာတိ ဧဝံ လက္ခဏာဒိတော မနသိကာတဗ္ဗာ။

၃၅၁. သမုဋ္ဌာနတော တိ ယေ ကမ္မေ ပထဝီဓာတုအာဒီနံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿနဝသေန ကေသာဒယော ဒွတစတ္တာလီသ ကောဋ္ဌာသာ ဒဿိတာ။ တေသု ဥဒရိယံ ကရီသံ ပုဗ္ဗော မုတ္တန္တိ ကမ္မေ စတ္တာရော ကောဋ္ဌာသာ **ဥတုသမုဋ္ဌာနာဝ**။ အဿု သေဒော ခေဠော သိင်္ဃာဏိကာတိ ကမ္မေ စတ္တာရော **ဥတုစိတ္တသမုဋ္ဌာနာ** ။ အသိတာဒိပရိပါစကော တေဇော **ကမ္မသမုဋ္ဌာနောဝ** ။ အဿာသပဿာသော စိတ္တသမုဋ္ဌာနာဝ။ အဝသေသာ သဗ္ဗေပိ **စတုသမုဋ္ဌာနာ** တိ ဧဝံ သမုဋ္ဌာနတော မနသိကာတဗ္ဗာ။

၃၅၂. နာနတ္တေကတ္တတော တိ သဗ္ဗာသမ္ပိ ဓာတူနံ သလက္ခဏာဒိတော နာနတ္တံ။ အညာနေဝ ဟိ ပထဝီဓာတုယာ လက္ခဏရသပစ္စုပဋ္ဌာနာနိ၊ အညာနိ အာပောဓာတုအာဒီနံ။ ဧဝံ လက္ခဏာဒိဝသေန ပန ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဒိဝသေန စ နာနတ္တဘူတာနမ္ပိ ဧတာသံ ရူပမဟာဘူတဓာတုဓမ္မအနိစ္စာဒိဝသေန ဧကတ္တံ ဟောတိ။ သဗ္ဗာပိ ဟိ ဓာတုယော ရုပ္ပနလက္ခဏံ အနတိဝတ္တတ္တာ **ရူပါနိ**။ မဟန္တပါတုဘာဝါဒီဟိ ကာရဏေဟိ **မဟာဘူတာနိ**။

မဟန္တပါတုဘာဝါဒီဟီ တိ ဧတာ ဟိ ဓာတုယော မဟန္တပါတုဘာဝတော, မဟာဘူတသာမညတော, မဟာပရိဟာရတော, မဟာဝိကာရတော, မဟတ္တာ ဘူတတ္တာ စာတိ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ မဟာဘူတာနီတိ ဝုစ္စန္တိ။

တတ္ထ **မဟန္တပါတုဘာဝတော** တိ ဧတာနိ ဟိ အနုပါဒိန္နသန္တာနေပိ ဥပါဒိန္နသန္တာနေပိ မဟန္တာနိ ပါတုဘူတာနိ။ တေသံ အနုပါဒိန္နသန္တာနေ –

ဒုဝေ သတသဟဿာနိ၊ စတ္တာရိ နဟုတာနိ စ။
ဧတ္တကံ ဗဟလတ္တေန၊ သင်္ခါတာယံ ဝသုန္ဓရာတိ။ –

အာဒိနာ နယေန မဟန္တပါတုဘာဝတာ ဗုဒ္ဓါနုဿတိနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တာဝ။

ဥပါဒိန္နသန္တာနေပိ မစ္ဆကစ္ဆပဒေဝဒါနဝါဒိသရီရဝသေန မဟန္တာနေဝ ပါတုဘူတာနိ။ ဝုတ္တဉှေတံ "သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒေ ယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ"တိအာဒိ။

မဟာဘူတသာမညတောတိ ဧတာနိ ဟိ ယထာ မာယာကာရော အမဏိံယေဝ ဥဒကံ မဏိံ ကတွာ ဒဿေတိ, အသုဝဏ္ဏံယေဝ လေဍ္ဍုံ သုဝဏ္ဏံ ကတွာ ဒဿေတိ။

ယထာ စ သယံ နေဝ ယက္ခော န ယက္ခီ သမာနော ယက္ခဘာဝမ္ပိ ယက္ခီဘာဝမ္ပိ ဒဿေတိ, ဧဝမေဝ သယံ အနီလာနေဝ ဟုတွာ နီလံ ဥပါဒါရူပံ ဒဿေန္တိ, အပီတာနိ အလောဟိတာနိ အနောဒါတာနေဝ ဟုတွာ ဩဒါတံ ဥပါဒါရူပံ ဒဿေန္တီတိ မာယာကာရမဟာဘူတသာမညတော မဟာဘူတာနိ။

ယထာ စ ယက္ခာဒီနိ မဟာဘူတာနိ ယံ ဂဏှန္တိ, နေဝ နေသံ တဿ အန္တော န ဗဟိ ဌာနံ ဥပလဗ္ဘတိ, န စ တံ နိဿာယ န တိဋ္ဌန္တိ, ဧဝမေဝ တာနိပိ နေဝ အညမညဿ အန္တော န ဗဟိ ဌိတာနိ ဟုတွာ ဥပလဗ္ဘန္တိ, န စ အညမညံ နိဿာယ န တိဋ္ဌန္တီတိ အစိန္တေယျဋ္ဌာနတာယ ယက္ခာဒိမဟာဘူတသာမညတောပိ မဟာဘူတာနိ။ ယထာ စ ယက္ခိနီသင်္ခါတာနိ မဟာဘူတာနိ မနာပေဟိ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဝိက္ခေပေဟိ အတ္တနော ဘယာနကဘာဝံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ သတ္တေ ဝဉ္စေန္တိ, ဧဝမေဝ ဧတာနိပိ ဣတ္ထိပုရိသသရီရာဒီသု မနာပေန ဆဝိဝဏ္ဏေန မနာပေန အတ္တနော အင်္ဂပစ္စင်္ဂသဏ္ဌာနေန မနာပေန စ ဟတ္ထပါဒင်္ဂုလိဘမုကဝိက္ခေပေန အတ္တနော ကက္ခဠတ္တာဒိဘေဒံ သရသလက္ခဏံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဗာလဇနံ ဝဉ္စေန္တိ, အတ္တနော သဘာဝံ ဒဋ္ဌုံ န ဒေန္တီတိ ဝဉ္စကတ္တေန ယက္ခိနီမဟာဘူတသာမညတောပိ မဟာဘူတာနိ။

မဟာပရိဟာရတောတိ မဟန္တေဟိ ပစ္စယေဟိ ပရိဟရိတဗ္ဗတော။ ဧတာနိ ဟိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဥပနေတဗ္ဗတ္တာ မဟန္တေဟိ ဃာသစ္ဆာဒနာဒီဟိ ဘူတာနိ ပဝတ္တာနီတိ မဟာဘူတာနိ။ မဟာပရိဟာရာနိ ဝါ ဘူတာနီတိပိ မဟာဘူတာနိ။

မဟာဝိကာရတောတိ တောနိ ဟိ အနုပာဒိန္နာနိပိ ဥပာဒိန္နာနိပိ မဟာဝိကာရာနိ ဟောန္တိ။ တတ္ထ အနုပာဒိန္နာနံ က ပ္ပဝုဋ္ဌာနေ ဝိကာရမဟတ္တံ ပာကဋံ ဟောတိ။ ဥပာဒိန္နာနံ ဓာတုက္ခောဘကာလေ။ တထာ ဟိ –

ဘူမိတော ဝုဋ္ဌိတာ ယာဝ၊ ဗြဟ္မလောကာ ဝိဓာဝတိ။
အစ္စိ အစ္စိမတော လောကေ၊ ဍယှမာနမှိ တေဇသာ။

ကောဋိသတသဟဿေကံ၊ စက္ကဝာဠံ ဝိလီယတိ။
ကုပိတေန ယဒာ လောကော၊ သလိလေန ဝိနဿတိ။

ကောဋိသတသဟဿေကံ၊ စက္ကဝာဠံ ဝိကီရတိ။
ဝါယောဓာတုပ္ပကောပေန၊ ယဒာ လောကော ဝိနဿတိ။

ပတ္ထဒ္ဓေါ ဘဝတိ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော ကဋ္ဌမုခေန ဝါ။
ပထဝီဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ ကဋ္ဌမုခေဝ သော။

ပူတိယော ဘဝတိ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော ပူတိမုခေန ဝါ။
အာပောဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ ပူတိမုခေဝ သော။

သန္တတ္တော ဘဝတိ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော အဂ္ဂိမုခေန ဝါ။
တေဇောဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ အဂ္ဂိမုခေဝ သော။

သဉ္ဆိန္နော ဘဝတိ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော သတ္ထမုခေန ဝါ။
ဝါယောဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ သတ္ထမုခေဝ သော။

ဣတိ မဟာဝိကာရာနိ ဘူတာနီတိ မဟာဘူတာနိ။

မဟတ္တာ ဘူတတ္တာ စာ တိ တောနိ ဟိ မဟန္တာနိ မဟတာ ဝါယာမေန ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ ဘူတာနိ ဝိဇ္ဇမာန တ္တာတိ မဟတ္တာ ဘူတတ္တာ စ မဟာဘူတာနိ။

ဧဝံ သဗ္ဗာပေတာ ဓာတုယော မဟန္တပာတုဘာဝါဒီဟိ ကာရဏေဟိ မဟာဘူတာနိ။

သလက္ခဏဓာရဏတော ပန ဒုက္ခာဒာနတော စ ဒုက္ခာဓာနတော စ သဗ္ဗာပိ ဓာတုလက္ခဏံ အနတီတတ္တာ **ဓာတု ယော**။ သလက္ခဏဓာရဏေန စ အတ္တနော ခဏာနုရူပဓာရဏေန စ **ဓမ္မာ** ။ ခယဋ္ဌေန **အနိစ္စာ** ။ ဘယဋ္ဌေန **ဒုက္ခာ** ။ အသာရကဋ္ဌေန **အနတ္တာ** ။

ဣတိ သဗ္ဗာသမ္ပိ ရူပမဟာဘူတဓာတုဓမ္မအနိစ္စာဒိဝသေန ဧကတ္တန္တိ ဧဝံ နာနတ္တေကတ္တတော မနသိကာတ ဗ္ဗာ။

၃၅၃. ဝိနိဗ္ဘောဂါဝိနိဗ္ဘောဂတော တိ သဟုပ္ပန္နာဝ တော ဧကေကသ္မိံ သဗ္ဗပရိယန္တိမေ သုဒ္ဓဋ္ဌကာဒိကလာ ပေပိ ပဒေသေန အဝိနိဗ္ဘုတ္တာ။ လက္ခဏေန ပန ဝိနိဗ္ဘုတ္တာတိ ဧဝံ ဝိနိဗ္ဘောဂါဝိနိဗ္ဘောဂတော မနသိကာတဗ္ဗာ။

၃၅၄. သဘာဂဝိသဘာဂတောတိ ဧဝံ အဝိနိဗ္ဘုတ္တာသု စာပိ တောသု ပုရိမာ ဒွေ ဂရုကတ္တာ သဘာဂါ။ တထာ ပစ္ ဆိမာ လဟုကတ္တာ။ ပုရိမာ ပန ပစ္ဆိမာဟိ ပစ္ဆိမာ စ ပုရိမာဟိ ဝိသဘာဂါတိ ဧဝံ သဘာဂဝိသဘာဂတော မနသိကာတဗ္ ဗာ။

၃၅၅. အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဝိသေသတော တိ အဇ္ဈတ္တိကာ ဓာတုယော ဝိညာဏဝတ္ထုဝိညတ္တိဣန္ဒြိယာနံ နိဿယာ ဟောန္တိ, သကလရိယာပထာ, စတုသမုဋ္ဌာနာ။ ဗာဟိရာ ဝုတ္တဝိပရီတပ္ပကာရာတိ ဧဝံ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဝိသေသတော မနသိကာတဗ္ဗာ။

၃၅၆. သင်္ဂဟတော တိ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာ ပထဝီဓာတု ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဟိ ဣတရာဟိ ဧကသင်္ဂဟာ ဟောတိ သမုဋ္ဌာနနာနတ္တာဘာဝတော ။ တထာ စိတ္တာဒိသမုဋ္ဌာနာ စိတ္တာဒိသမုဋ္ဌာနာဟီတိ ဧဝံ သင်္ဂဟတော မနသိကာတဗ္ဗာ။

၃၅၇. ပစ္စယတောတိ ပထဝီဓာတု အာပေါသင်္ဂဟိတာ တေဇောအနုပါလိတာ ဝါယောဝိတ္ထမ္ဘိတာ တိဏ္ဏံ မဟာဘူတာနံ ပတိဋ္ဌာ ဟုတွာ ပစ္စယော ဟောတိ။ အာပေါဓာတု ပထဝီပတိဋ္ဌိတာ တေဇောအနုပါလိတာ ဝါယောဝိတ္ထမ္ဘိတာ တိဏ္ဏံ မဟာဘူတာနံ အာဗန္ဓနံ ဟုတွာ ပစ္စယော ဟောတိ။ တေဇောဓာတု ပထဝီပတိဋ္ဌိတာ အာပေါသင်္ဂဟိတာ ဝါယောဝိတ္ထမ္ဘိတာ တိဏ္ဏံ မဟာဘူတာနံ ပရိပါစနံ ဟုတွာ ပစ္စယော ဟောတိ။ ဝါယောဓာတု ပထဝီပတိဋ္ဌိတာ အာပေါသင်္ဂဟိတာ တေဇောပရိပါစိတာ တိဏ္ဏံ မဟာဘူတာနံ ဝိတ္ထမ္ဘနံ ဟုတွာ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဧဝံ ပစ္စယတော မနသိကာတဗ္ဗာ။

၃၅၈. အသမန္နာဟာရတော တိ ပထဝီဓာတု စေတ္ထ ''အဟံ ပထဝီဓာတူ''တိ ဝါ, ''တိဏ္ဏံ မဟာဘူတာနံ ပတိဋ္ဌာ ဟုတွာ ပစ္စယော ဟောမီ''တိ ဝါ န ဇာနာတိ။ ဣတရာနိပိ တီဏိ ''အမှာကံ ပထဝီဓာတု ပတိဋ္ဌာ ဟုတွာ ပစ္စယော ဟောတီ''တိ န ဇာနန္တိ။ ဧသ နယော သဗ္ဗတ္ထာတိ ဧဝံ အသမန္နာဟာရတော မနသိကာတဗ္ဗာ။

၃၅၉. ပစ္စယဝိဘာဂတောတိ ဓာတူနံ ဟိ ကမ္မံ, စိတ္တံ, အာဟာရော, ဥတူတိ စတ္တာရော ပစ္စယာ။ တတ္ထ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနံ ကမ္မမေဝ ပစ္စယော ဟောတိ, န စိတ္တာဒယော။ စိတ္တာဒိသမုဋ္ဌာနာနမ္ပိ စိတ္တာဒယောဝ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, န ဣတရေ။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ကမ္မံ ဇနကပစ္စယော ဟောတိ, သေသာနံ ပရိယာယတော ဥပနိဿယပစ္စယော ဟောတိ။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ စိတ္တံ ဇနကပစ္စယော ဟောတိ, သေသာနံ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော အတ္ထိပစ္စယော အဝိဂတပစ္စယော စ။ အာဟာရသမုဋ္ဌာနာနံ အာဟာရော ဇနကပစ္စယော ဟောတိ, သေသာနံ အာဟာရပစ္စယော အတ္ထိပစ္စယော အဝိဂတပစ္စယော စ။ ဥတုသမုဋ္ဌာနာနံ ဥတု ဇနကပစ္စယော ဟောတိ, သေသာနံ အတ္ထိပစ္စယော အဝိဂတပစ္စယော စ။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနံ မဟာဘူတံ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနမ္ပိ မဟာဘူတာနံ ပစ္စယော ဟောတိ စိတ္တာဒိသမုဋ္ဌာနာနမ္ပိ။ တထာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ, အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ။ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ မဟာဘူတံ ဥတုသမုဋ္ဌာနာနမ္ပိ မဟာဘူတာနံ ပစ္စယော ဟောတိ ကမ္မာဒိသမုဋ္ဌာနာနမ္ပိ။

တတ္ထ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာ ပထဝီဓာတု ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနံ ဣတရာသံ သဟဇာတအညမညနိဿယအတ္ထိအဝိဂတဝသေန စေဝ ပတိဋ္ဌာဝသေန စ ပစ္စယော ဟောတိ, န ဇနကဝသေန။ ဣတရေသံ တိသန္တတိမဟာဘူတာနံ နိဿယအတ္ထိအဝိဂတဝသေန ပစ္စယော ဟောတိ, န ပတိဋ္ဌာဝသေန န ဇနကဝသေန။ အာပေါဓာတု စေတ္ထ ဣတရာသံ တိဏ္ဏံ သဟဇာတာဒိဝသေန စေဝ အာဗန္ဓနဝသေန စ ပစ္စယော ဟောတိ, န ဇနကဝသေန။ ဣတရေသံ တိသန္တတိကာနံ နိဿယအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယဝသေနေဝ, န အာဗန္ဓနဝသေန န ဇနကဝသေန။ တေဇောဓာတုပေတ္ထ ဣတရာသံ တိဏ္ဏံ သဟဇာတာဒိဝသေန စေဝ ပရိပါစနဝသေန စ ပစ္စယော ဟောတိ, န ဇနကဝသေန။ ဣတရေသံ တိသန္တတိကာနံ နိဿယအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယဝသေနေဝ, န ပရိပါစနဝသေန, န ဇနကဝသေန။ ဝါယောဓာတုပေတ္ထ ဣတရာသံ တိဏ္ဏံ သဟဇာတာဒိဝသေန စေဝ ဝိတ္ထမ္ဘနဝသေန စ ပစ္စယော ဟောတိ, န ဇနကဝသေန။ ဣတရေသံ တိသန္တတိကာနံ နိဿယအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယဝသေနေဝ, န ဝိတ္ထမ္ဘနဝသေန, န ဇနကဝသေန။ စိတ္တအာဟာရဥတုသမုဋ္ဌာနပထဝီဓာတုအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဧဝံ သဟဇာတာဒိပစ္စယဝသပ္ပဝတ္တာသု စ ပနေတာသု ဓာတူသု –

ဧကံ ပဋိစ္စ တိဿော၊ စတုဓာ တိဿော ပဋိစ္စ ဧကော စ။
ဒွေ ဓာတုယော ပဋိစ္စ၊ ဒွေ ဆဓာ သမ္ပဝတ္တန္တိ။

ပထဝီအာဒီသု ဟိ ဧကေကံ ပဋိစ္စ ဣတရာ တိဿော တိဿောတိ ဧဝံ ဧကံ ပဋိစ္စ တိဿော စတုဓာ သမ္ပဝတ္တန္တိ။ တထာ ပထဝီဓာတုအာဒီသု ဧကေကာ ဣတရာ တိဿော တိဿော ပဋိစ္စာတိ ဧဝံ တိဿော ပဋိစ္စ ဧကော စတုဓာ သမ္ပဝတ္တတိ။ ပုရိမာ ပန ဒွေဝ ပဋိစ္စ ပစ္ဆိမာ, ပစ္ဆိမာ စ ဒွေဝ ပဋိစ္စ ပုရိမာ, ပဉ္စမတတိယာ ပဋိစ္စ ဒုတိယစတုတ္ထာ, ဒုတိယစတုတ္ထာ ပဋိစ္စ ပဉ္စမတတိယာ, ပဉ္စမစတုတ္ထာ ပဋိစ္စ ဒုတိယတတိယာ, ဒုတိယတတိယာ ပဋိစ္စ ပဉ္စမစတုတ္ထာတိ ဧဝံ ဒွေ ဓာတုယော ပဋိစ္စ ဒွေ ဆဓာ သမ္ပဝတ္တန္တိ။

တာသု ပထဝီဓာတု အဘိက္ကမပဋိက္ကမာဒိကာလေ ဥပ္ပီဠနဿ ပစ္စယော ဟောတိ။ သာဝ အာပောဓာတုယာ အနုဂတာ ပတိဋ္ဌာပနဿ။ ပထဝီဓာတုယာ ပန အနုဂတာ အာပောဓာတု အဝက္ခေပနဿ။ တယောဓာတုယာ အနုဂတာ တေဇောဓာတု ဥဒ္ဓရဏဿ။ တေဇောဓာတုယာ အနုဂတာ တယောဓာတု အတိဟရဏဝီတိဟရဏာနံ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဧဝံ ပစ္စယဝိဘာဂတော မနသိကာတဗ္ဗာ။

ဧဝံ ဝစနတ္ထာဒိဝသေန မနသိ ကရောန္တဿာပိ ဟိ ဧကေကေန မုခေန ဓာတုယော ပာကဋာ ဟောန္တိ။ တာ ပုနပ္ပုနံ အာဝဇ္ဇတော မနသိကရောတော ဝုတ္တနယေနေဝ ဥပစာရသမာဓိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သွာယံ စတုန္နံ ဓာတူနံ ဝဝတ္ထာပကဿ ဉာဏဿာနုဘာဝေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော စတုဓာတုဝဝတ္ထာနန္တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

၃၆၀. ဣဒဉ္စ ပန စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ အနုယုတ္တော ဘိက္ခု သုညတံ အဝဂါဟတိ, သတ္တသညံ သမုဂ္ဃာတေတိ။ သော သတ္တသညာယ သမူဟတတ္တာ တဋ္ဌမိဂယက္ခရက္ခသာဒိဝိကပ္ပံ အနာဝဇ္ဇမာနော ဘယဘေရဝသဟော ဟောတိ, အရတိရတိသဟော, န ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု ဥဂ္ဃာတနိဃာတံ ဟပုဏာတိ။ မဟာပညော စ ပန ဟောတိ အမတပရိယောသာနော ဝါ သုဂတိပရာယနော ဝါ။

> ဧဝံ မဟာနုဘာဝံ၊ ယောဂိဝရသဟဿ ကီဠိတံ ဧတံ။
> စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ၊ နိစ္စံ သေဝေထ မေဓာဝီတိ။

အယံ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဿ ဘာဝနာနိဒ္ဒေသော။

၃၆၁. ဧတ္တာဝတာ စ ယံ သမာဓိဿ ဝိတ္ထာရံ ဘာဝနာနယဉ္စ ဒဿေတုံ "ကော သမာဓိ, ကေနဋ္ဌေန သမာဓိ"တိအာဒိနာ နယေန ပဉ္ဟာကမ္မံ ကတံ, တတ္ထ "ကထံ ဘာဝေတဗ္ဗော"တိ ဣမဿ ပဒဿ သဗ္ဗပ္ပကာရတော အတ္ထဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ ဟောတိ။

ဒုဝိဓောယေဝ ဟယံ ဣဓ အဓိပ္ပေတော ဥပစာရသမာဓိ စေဝ အပ္ပနာသမာဓိ စ။ တတ္ထ ဒသသု ကမ္မဋ္ဌာနေသု, အပ္ပနာပုဗ္ဗဘာဂစိတ္တေသု စ ဧကဂ္ဂတာ **ဥပစာရသမာဓိ**။ အဝသေသကမ္မဋ္ဌာနေသု စိတ္တေကဂ္ဂတာ **အပ္ပနာသမာဓိ**။ သော ဒုဝိဓောပိ တေသံ ကမ္မဋ္ဌာနာနံ ဘာဝိတတ္တာ ဘာဝိတော ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ "ကထံ ဘာဝေတဗ္ဗောတိ ဣမဿ ပဒဿ သဗ္ဗပ္ပကာရတော အတ္ထဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ"တိ။

သမာဓိအာနိသံသကထာ

၃၆၂. ယံ ပန ဝုတ္တံ "သမာဓိဘာဝနာယ ကော အာနိသံသော"တိ, တတ္ထ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာဒိပဉ္စဝိဓော သမာဓိဘာဝနာယ အာနိသံသော။ တထာ ဟိ ယေ အရဟန္တော ခီဏာသဝါ သမာပဇ္ဇိတွာ ဧကဂ္ဂစိတ္တာ သုခံ ဒိဝသံ ဝိဟရိဿာမာတိ သမာဓိံ ဘာဝေန္တိ, တေသံ အပ္ပနာသမာဓိဘာဝနာ **ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနိသံသာ** ဟောတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "န ခော ပနေတေ, စုန္ဒ, အရိယဿ ဝိနယေ သလ္လေခာ ဝုစ္စန္တိ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာ ဧတေ အရိယဿ ဝိနယေ ဝုစ္စန္တီ"တိ (မ. နိ. ၁.၈၂)။

သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ သမာဟိတေန စိတ္တေန ဝိပဿိဿာမာတိ ဘာဝယတံ ဝိပဿနာယ ပဒဋ္ဌာနတ္တာ အပ္ပနာသမာဓိဘာဝနာပိ သမ္ဗာဓေ ဩကာသာဓိဂမနယေန ဥပစာရသမာဓိဘာဝနာပိ **ဝိပဿနာနိသံ**

သာ ဟောတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "သမာဓိံ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝေထ။ သမာဟိတော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ"တိ (သံ. နိ. ၃.၅)။

ယေ ပန အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ အဘိညာပာဒကံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတီတိ ဝုတ္တနယာ အဘိညာယော ပတ္ထေန္တော နိဗ္ဗတ္တေန္တိ, တေသံ သတိ သတိ အာယတနေ အဘိညာပဒဋ္ဌာနတ္တာ အပ္ပနာသမာဓိဘာဝနာ **အဘိညာနိသံသာ** ဟောတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – "သော ယဿ ယဿ အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယဿ ဓမ္မဿ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယ, တတ္ရ တတ္ရေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ"တိ (မ. နိ. ၃.၁၅၈; အ. နိ. ၃.၁၀၂)။

ယေ အပရိဟီနဇ္ဈာနာ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိဿာမာတိ ဗြဟ္မလောကူပပတ္တိံ ပတ္ထေန္တာ အပတ္ထယမာနာ တပိ ပုထုဇ္ဇနာ သမာဓိတော န ပရိဟာယန္တိ, တေသံ ဘဝဝိသေသာဝဟတ္တာ အပ္ပနာသမာဓိဘာဝနာ **ဘဝဝိသေသာနိသံသာ** ဟောတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – "ပဌမံ ဈာနံ ပရိတ္တံ ဘာဝေတွာ ကတ္ထ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇန္တီ"တိအာဒိ (ဝိဘ. ၁၀၂၄)။

ဥပစာရသမာဓိဘာဝနာပိ ပန ကာမာဝစရသုဂတိဘဝဝိသေသံ အာဝဟတိယေဝ။

ယေ ပန အရိယာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ သတ္တ ဒိဝသာနိ အစိတ္တာ ဟုတွာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိရောဓံ နိဗ္ဗာနံ ပတွာ သုခံ ဝိဟရိဿာမာတိ သမာဓိံ ဘာဝေန္တိ, တေသံ အပ္ပနာသမာဓိဘာဝနာ **နိရောဓာနိသံသာ** ဟောတိ။ တေနာဟ – "သောဠသဟိ ဉာဏစရိယာဟိ နဝဟိ သမာဓိစရိယာဟိ ဝသီဘာဝတာ ပညာ နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဉာဏ"န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၃၄)။

ဧဝမယံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာဒိ ပဉ္စဝိဓော သမာဓိဘာဝနာယ အာနိသံသော –

"တသ္မာ နေကာနိသံသမှိ, ကိလေသမလသောဓနေ။
သမာဓိဘာဝနာယောဂေ, နပ္ပမဇ္ဇေယျ ပဏ္ဍိတော"တိ။

၃၆၃. ဧတ္တာဝတာ စ "သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော"တိ ဣမိဿာ ဂါထာယ သီလသမာဓိပညာမုခေန ဒေသိတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ **သမာဓိပိ** ပရိဒီပိတော ဟောတိ။

ဣတိ သာဓုဇနပါမောဇ္ဇတ္ထာယ ကတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ

သမာဓိနိဒ္ဒေသော နာမ

ဧကာဒသမော ပရိစ္ဆေဒော။

၃၆၄. ပဌမော သီလနိဒ္ဒေသော။ ဒုတိယော ဓုတင်္ဂနိဒ္ဒေသော;။ တတိယော ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏနိဒ္ဒေသော။ စတုတ္ထော ပထဝီကသိဏနိဒ္ဒေသော။ ပဉ္စမော သေသကသိဏနိဒ္ဒေသော။ ဆဋ္ဌော အသုဘနိဒ္ဒေသော။ သတ္တမော ဆအနုဿတိနိဒ္ဒေသော။ အဋ္ဌမော သေသာနုဿတိနိဒ္ဒေသော။ နဝမော ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသော။ ဒသမော အာရုပ္ပနိဒ္ဒေသော။ ပဉ္စိက္ကုလသညာဓာတုဝဝတ္ထာနဒ္ဒဝယနိဒ္ဒေသော ဧကာဒသမောတိ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ ပဌမော ဘာဂေါ နိဋ္ဌိတော။